

Finansutskottets betänkande

1999/2000:FiU1

Utgiftsramar och beräkning av statsinkomsterna,
m.m. (prop. 1999/2000:1, skr. 1998/99:150)

Sammanfattning

Förslag till rambeslut

Finansutskottet behandlar i detta betänkande regeringens förslag till 2000-talets första statsbudget. Budgetpropositionen bygger på en överenskommelse mellan Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna. Samarbetet berör ekonomi, sysselsättning, rättvisa, jämställdhet och miljö. Överenskommelsen fullföljs genom de ställningstaganden finansutskottet gör i betänkandet och visar att det finns en politisk majoritet för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. Utskottet lägger fram förslag om ramar för utgiftsområden och en beräkning av statsbudgetens inkomster för budgetåret 2000 i enlighet med den beslutsordning som riksdagen fastställt för sin behandling av den statliga budgeten. När riksdagen behandlat detta betänkande och fattat beslut om ramarna för de 27 utgiftsområden som budgeten indelas i är dessa utgiftsramar styrande för riksdagens fortsatta behandling av budgetförslagen.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till beräkning av inkomsterna och fördelning av utgifterna på utgiftsområden (se appendix 1). Det innebär att inkomsterna för 2000 beräknas till 782,3 miljarder kronor. Statsbudgetens utgifter beräknas till 699,8 miljarder kronor. Statsbudgeten omfattar alla inkomster och utgifter samt andra betalningar som påverkar statens lånebehov. För budgetåret 2000 visar således statsbudgeten ett överskott om 82,5 miljarder kronor, vilket innebär att statsskulden amorteras.

Konjunkturen och den ekonomiska politiken

Utskottet bedömer att utsikterna för en hög svensk tillväxt under de närmaste åren är mycket goda. Sysselsättningen stiger snabbt samtidigt som arbetslösheten sjunker. Den inhemska efterfrågan utvecklas väl. Hushållens konsumtion ökar kraftigt, till följd av bl.a. den förbättrade arbetsmarknaden och kraftigt stigande inkomster. Samtidigt är hushållen mycket optimistiska om den ekonomiska framtiden. Den offentliga sektorns finanser visar växande överskott. Inflationen är en av de lägsta i EU-området och bytesbalansen visar på stora och tilltagande överskott, trots den starka uppgången i den inhemska efterfrågan.

Efter en avmattning under inledningen av 1999 stiger nu också industriföretagens optimism om utvecklingen framöver. Uppgången är dessutom relativt bred, så gott som samtliga branscher rapporterar stigande orderingång och ökad produktion. I tjänstesektorn är konjunkturläget fortsatt mycket gott.

Återhämtningen i den internationella ekonomin har gått snabbare än vad flertalet bedömare räknade med i slutet av förra året. Den starka finansiella oro som präglade andra halvåret 1998 och inledningen av 1999 har i stort sett försvunnit. Exportindustrin gynnas under de närmaste åren av en högre ekonomisk aktivitet och en ökad efterfrågan i både Europa och världsekonomin som helhet.

Den svenska ekonomin utvecklas väl. Sysselsättningen stiger kraftigt och arbetslösheten sjunker. Under förutsättning att det inte blossar upp någon ny oro på finansmarknaderna, t.ex. i form av en snabb och omfattande nedgång på aktiebörserna i Förenta staterna, kan den årliga tillväxten i den svenska ekonomin under de närmaste åren bli omkring 3 % eller mer.

Sverige lämnar 1900-talet från en ekonomisk styrkeposition. Utmaningen är nu enligt utskottets mening att ånyo uppnå full sysselsättning. För att det skall vara möjligt måste den nu kraftiga uppgången och höga tillväxten i den svenska ekonomin göras långvarig och uthållig. Den ekonomiska politiken skall därför inriktas på starka offentliga finanser, låg inflation och att ytterligare förbättra förutsättningarna för en hög och uthållig tillväxt. På samma gång skall rättvisan stärkas genom en aktiv fördelningspolitik. Enligt utskottets mening går tillväxt och rättvisa hand i hand. Tillväxten skall också vara ekologiskt hållbar.

Ytterligare åtgärder vidtas för att öka konkurrensen och effektiviteten på produkt-, tjänste- och finansmarknaderna. Förslag skall också läggas för att förbättra förutsättningarna för den svenska lönebildningen. Lönebildningen måste fungera på ett sätt som är förenligt med en fortsatt stark sysselsättningstillväxt och låg inflation.

Budgetpolitiken

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till inriktning av budgetpolitiken.

Samarbetet mellan Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna visar att det finns en politisk majoritet för en ekonomisk politik som är inriktad på full sysselsättning, prisstabilitet och ett offentligt överskott på i genomsnitt 2 % av BNP sett över en konjunkturcykel.

Utskottet delar regeringens bedömning att det utrymme som nu växer fram bör användas för att stegvis kompensera löntagarna för de i samband med budgetsaneringen höjda egenavgifterna, vilka har kommit att bli en del av det nya ålderspensionssystemet. Det bör ske i form av en skattereduktion. Därutöver bör den tillfälliga skattereduktionen för låginkomsttagare förlängas med ytterligare ett år. Avsikten är att en förlängning skall ske även för åren därefter. En alternativ metod för att åstadkomma ett likvärdigt resultat kan dock komma att övervägas. Fastighetskatten för hyreshus sänks till 1,2 % vid 2001 års taxering. En grön skatteväxling bör också genomföras innefattande bl.a. höjd energiskatt på el.

Överskotten i de offentliga finanserna och de gynnsamma utsikterna för den svenska ekonomin gör det också möjligt att öka överföringarna till kommunsektorn. Det bör ske genom att det fasta belopp på 200 kr som alla skattskyldiga med förvärvsinkomster betalar i statlig inkomstskatt omvandlas till en kommunal skatt även 2001 samt genom engångsvisa överföringar samma år med 700 miljoner kronor för särskilda insatser och med 1 000 miljoner kronor för vården. Dessutom bör kommunerna kompenseras med 100 miljoner kronor för den höjda fordonsskatten på bussar.

Barnfamiljernas situation kommer att förbättras genom att man under 2000 och 2001 höjer barnbidraget, vardera gången med 100 kr per barn och månad och genom att utrymme skapas för att fr.o.m. 2001 stegvis genomföra en allmän förskola och s.k. maxtaxa inom barnomsorgen. Dessutom ökas anslagen till miljöförbättrande verksamhet.

Statsbudgeten kommer under de närmaste åren att uppvisa betydande överskott vilka skall användas för att amortera av statsskulden. De stora överskotten är emellertid i allt väsentligt en följd av att budgeten kommer att tillföras betydande engångsvisa belopp från planerade företagsförsäljningar samt en överföring från AP-fonden föranledd av pensionsreformen. Utan dessa engångsvisa tillskott skulle budgeten ha gått med underskott. Även om de närmaste årens statsfinansiella utveckling ter sig gynnsam, bör med hänsyn härtill nivån på det underliggande saldot ses som en markering av att det ännu inte finns anledning att ge avkall på kravet på en stram utgiftsprövning.

Finansutskottet anser att den av regeringen föreslagna uppläggningsen ger budgetpolitiken en riktig inriktning och att den därför bör utgöra grund för budgetpolitiken under såväl 2000 som under de båda efterföljande åren.

Det innebär att utskottet tillstyrker regeringens förslag om en teknisk omräkning av utgiftstaket för staten för perioden 2000–2002 föranled bl.a. av effekterna av ålderspensionsreformen samt förslaget till fördelning av utgifter på utgiftsområden 2000. Utskottet anser också att riksdagen skall godkänna regeringens förslag till preliminär fördelning av utgifterna på utgiftsområden för budgetåren 2001 och 2002 som riktlinjer för regeringens budgetarbete.

Beräkningen av statens inkomster och skatteförslagen

Utskottet tillstyrker propositionens förslag till inkomstberäkning och förslagen på skatte- och avgiftsområdet. Inkomståret 2000 påbörjas en reformering av inkomstbeskattningen. En skattereduktion införs som eliminerar 25 % av den allmänna pensionsavgiften, och andelen skattskyldiga som endast betalar kommunal inkomstskatt ökas. Låg- och medelinkomsttagarna får behålla sin särskilda skattereduktion på 1 320 kr. Företagens möjligheter att använda periodiseringsfonderna förstärks genom att avsättningstaket höjs 5 procentenheter och genom att avsättningsperioden förlängs från fem till sex år. Internationella investeringar i Sverige underlättas genom att kupongskatten på näringsbetingade innehav slopas. Socialavgifterna och den allmänna pensionsavgiften utformas på det sätt som överenskommit mellan de fem partier som står bakom pensionsöverenskommelsen, och sjukförsäkringsavgiften höjs till följd av ökade kostnader. Som en finansiering av en

kommande skattereduktion för kompetensutveckling höjs energiskatten på el, skatten på kärnkraftsproducerad el och energiskatten på diesel den 1 januari 2000. Avsikten är vidare att sänka jordbrukets energiskatter till industrins nivå den 1 juli 2000. Det trafikpolitiska beslutet fullföljs genom att fordons-skatten för bussar höjs. Kollektivtrafiken kompenseras fullt ut för denna skattehöjning. Nedsättningen av fordonsbeskattningen för miljövänliga fordon kommer att få en ny utformning och ett första steg tas genom att de äldre reglerna nu upphör att gälla. Det tidigare beslutet att sänka fastighetsskatten för hyreshus till 1,3 % under år 2000 förstärks genom att skatten sänks ytterligare, till 1,2 %. Vissa s.k. krisårgångar får kvarstå i halv fastighetsskatt även vid 2001 års taxering. Frysningen av bostädernas taxeringsvärden under år 2000 säkras även för hyreshusen. Kommunerna tillförs 1,3 miljarder kronor genom att de första 200 kronorna av den statliga inkomstskatten på fysiska personers inkomster skall utgöra kommunal inkomstskatt även vid 2002 års taxering.

Ekonomisk styrning och statlig redovisning

I betänkandet behandlas också regeringens skrivelse Årsredovisning för staten 1998 (skr. 1998/99:150) samt ett antal motioner om den statliga förvaltningspolitiken. Utskottet framhåller att regeringens återrapportering till riksdagen om det ekonomiska utfallet i staten har förbättras sedan föregående år. När det gäller redovisningens avgränsning, omfattning och struktur förutsätter utskottet att utvecklingsarbetet fortsätter. Bland de frågor som särskilt bör övervägas märks enligt utskottet en förbättrad koppling till statsbudgeten liksom möjligheterna att komplettera redovisningen med information om uppnådda resultat i den statliga verksamheten. Utskottet pekar också på att informationen i årsredovisningen om den statliga garantiverksamheten bör byggas ut.

Samtliga motioner som behandlas i betänkandet avstyrks.

Till betänkandet har fogats 32 reservationer och 5 särskilda yttranden.

I detta betänkande behandlar utskottet

dels proposition 1999/2000:1 Budgetpropositionen för 2000, i vad avser förslag till statsbudget, finansplan m.m. yrkandena 1–13 om den ekonomiska politiken och förslag till statsbudget för budgetåret 2000 samt yrkandena 22–38 om skattefrågor,

dels proposition 1998/99:124 i vad avser förslaget till lag om ändring i lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster som av konstitutionsutskottet överlämnats till finansutskottet,

dels regeringens skrivelse 1998/99:150 Årsredovisning för staten 1998,

dels de under allmänna motionstiden 1999 väckta motionerna

- 1999/2000:Fi204 av Lars Tobisson (m),
- 1999/2000:Fi205 av Sten Tolgfors (m),
- 1999/2000:Fi206 av Gudrun Schyman m.fl. (v),
- 1999/2000:Fi207 av Karin Pilsäter m.fl. (fp),
- 1999/2000:Fi208 av Yvonne Ruwaida m.fl. (mp),
- 1999/2000:Fi209 av Bo Lundgren m.fl. (m) i vad avser yrkandena 1–10, 14 och 15,
- 1999/2000:Fi210 av Alf Svensson m.fl. (kd),
- 1999/2000:Fi211 av Lennart Daléus m.fl. (c) i vad avser yrkandena 1–6, 11 och 12,
- 1999/2000:Fi212 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) i vad avser yrkandena 1–7 och 23,
- 1999/2000:Fi213 av Birger Schlaug m.fl. (mp) i vad avser yrkandena 1–5,
- 1999/2000:Fi302 av Berndt Ekholm (s),
- 1999/2000:Fi502 av Lars Tobisson (m),
- 1999/2000:Fi505 av Runar Patriksson (fp),
- 1999/2000:Fi508 av Siv Holma m.fl. (v) i vad avser yrkandena 4–6,
- 1999/2000:Fi610 av Karin Pilsäter m.fl. (fp) i vad avser yrkande 7,
- 1999/2000:Fi901 av Hillevi Larsson (s),
- 1999/2000:Fi903 av Lars Tobisson (m),
- 1999/2000:Sk301 av Nils Fredrik Aurelius och Leif Carlson (m) i vad avser yrkande 1,
- 1999/2000:Sk302 av Elizabeth Nyström och Maud Ekendahl (m),
- 1999/2000:Sk303 av Anita Sidén och Jeppe Johnsson (m),
- 1999/2000:Sk304 av Berit Adolfsson och Inger René (m) i vad avser yrkande 1,
- 1999/2000:Sk305 av Per-Samuel Nisser och Lennart Fridén (m),
- 1999/2000:Sk306 av Roy Hansson (m),
- 1999/2000:Sk308 av Catharina Elmsäter-Svärd (m),
- 1999/2000:Sk309 av Ola Sundell och Stefan Hagfeldt (m),
- 1999/2000:Sk312 av Carl Fredrik Graf m.fl. (m, kd, fp),
- 1999/2000:Sk313 av Inger Strömbom (kd),
- 1999/2000:Sk314 av Anne-Katrine Dunker (m),
- 1999/2000:Sk315 av Carl Fredrik Graf m.fl. (m),

1999/2000:Sk316 av Catharina Hagen (m),
1999/2000:Sk317 av Hans Stenberg m.fl. (s),
1999/2000:Sk318 av Bo Lundgren m.fl. (m),
1999/2000:Sk319 av Mikael Oscarsson (kd),
1999/2000:Sk320 av Mikael Oscarsson (kd),
1999/2000:Sk321 av Lars Björkman (m),
1999/2000:Sk322 av Carl Fredrik Graf m.fl. (m),
1999/2000:Sk323 av Eskil Erlandsson och Birgitta Carlsson (c),
1999/2000:Sk324 av Lennart Daléus m.fl. (c) i vad avser yrkandena 1–6,
9–12, 16–24, 26 och 27,
1999/2000:Sk325 av Alf Svensson m.fl. (kd) i vad avser yrkandena 1, 2, 5,
6, 9, 11–16, 19, 21–24 och 26–36,
1999/2000:Sk326 av Carl Fredrik Graf m.fl. (m) i vad avser yrkandena
1–5, 9, 11, 16 och 17,
1999/2000:Sk327 av Johan Pehrson och Karin Pilsäter (fp) i vad avser yr-
kandena 1–8, 10, 11 och 16–19,
1999/2000:Sk625 av Ingvar Eriksson och Olle Lindström (m) i vad avser
yrkande 4,
1999/2000:Sk692 av Bo Lundgren m.fl. (m) i vad avser yrkandena 1–3, 5,
7–9 och 29,
1999/2000:Sk695 av Inga Berggren och Ingvar Eriksson (m) i vad avser
yrkande 3,
1999/2000:Sk696 av Anne-Katrine Dunker och Ewa Thalén Finné (m) i
vad avser yrkande 5,
1999/2000:Sk709 av Carl Fredrik Graf m.fl. (m),
1999/2000:Sk771 av Holger Gustafsson m.fl. (kd) i vad avser yrkandena 2
och 3,
1999/2000:Sk772 av Kent Olsson och Inger René (m) i vad avser yrkande-
na 2 och 3,
1999/2000:Sk773 av Per Landgren och Holger Gustafsson (kd) i vad avser
yrkandena 1–3,
1999/2000:Sk826 av Carl Fredrik Graf m.fl. (m) i vad avser yrkandena 1
och 3,
1999/2000:L713 av Karin Pilsäter m.fl. (fp) i vad avser yrkande 5,
1999/2000:U222 av Göran Lennmarker m.fl. (m) i vad avser yrkandena 4
och 5,
1999/2000:U306 av Göran Lennmarker m.fl. (m) i vad avser yrkande 5,
1999/2000:U503 av Bo Lundgren m.fl. (m) i vad avser yrkande 5,
1999/2000:U505 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) i vad avser yrkande 3,
1999/2000:U515 av Birger Schlaug m.fl. (mp) i vad avser yrkandena 6
och 8,
1999/2000:U903 av Gudrun Schyman m.fl. (v) i vad avser yrkande 2,
1999/2000:Fö214 av Henrik Landerholm m.fl. (m) i vad avser yrkande 6,
1999/2000:Sf305 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) i vad avser yrkande 10,
1999/2000:Sf306 av Margit Gennser m.fl. (m) i vad avser yrkande 8,
1999/2000:Sf638 av Margit Gennser m.fl. (m) i vad avser yrkande 3,
1999/2000:So323 av Kerstin Heinemann m.fl. (fp) i vad avser yrkande 4,
1999/2000:Kr318 av Elisabeth Fleetwood m.fl. (m) i vad avser yrkande 18,

1999/2000:T210 av Johnny Gylling m.fl. (kd) i vad avser yrkande 10,
 1999/2000:T465 av Viviann Gerdin och Sven Bergström (c) i vad avser yrkandena 1 och 2,
 1999/2000:MJ212 av Göte Jonsson m.fl. (m) i vad avser yrkandena 1 och 2,
 1999/2000:MJ306 av Göte Jonsson m.fl. (m) i vad avser yrkandena 6 och 7,
 1999/2000:MJ605 av Ingvar Eriksson m.fl. (m) i vad avser yrkandena 1 och 2,
 1999/2000:MJ752 av Karin Svensson Smith m.fl. (v) i vad avser yrkande 4,
 1999/2000:N272 av Karin Falkmer och Tomas Högström (m) i vad avser yrkandena 3 och 5,
 1999/2000:N273 av Per Westerberg m.fl. (m, kd, fp) i vad avser yrkande 39,
 1999/2000:N274 av Birger Schlaug m.fl. (mp) i vad avser yrkande 7,
 1999/2000:N383 av Inger Strömbom m.fl. (kd) i vad avser yrkande 6,
 1999/2000:A805 av Bo Lundgren m.fl. (m) i vad avser yrkande 4,
 1999/2000:A807 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) i vad avser yrkandena 4 och 17 samt
 1999/2000:Bo206 av Bo Lundgren m.fl. (m) i vad avser yrkande 7.

Finansplanens avsnitt 7 *Prognos och tilläggsbudget 1999* (yrkandena 15–21) behandlas i finansutskottets betänkande 1999/2000:FiU11.

Finansplanens avsnitt 9.3 *Framtida utvecklingsinsatser* (yrkande 14) behandlar finansutskottet i betänkande 1999/2000:FiU2.

Regeringens lagförslag

De lagförslag som regeringen lägger fram i budgetpropositionen återfinns i *bilaga 1* till betänkandet.

I regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster (yrkande 34) finns bl.a. ett förslag till ändring i 1 §. En ändring i samma lagrum föreslås i den till konstitutionsutskottet remitterade propositionen 1997/98:124 (lagförslag 2.13). Konstitutionsutskottet har beslutat att överlämna lagförslag 2.13 i proposition 1998/99:124 till finansutskottet. Lagförslaget återfinns i *bilaga 1* till betänkandet.

Utskottets förslag till ändringar i förhållande till regeringens förslag återfinns i *hemställen under moment 23*.

Lagrådets yttrande

Finansutskottet har under ärendets behandling inhämtat Lagrådets yttrande över det i budgetpropositionen under yrkande 36 framlagda förslaget till lag om underlag för fastighetsskatt i vissa fall vid 2001 års taxering.

Yttrandet återfinns i *bilaga 2* till betänkandet.

Yttranden över budgetpropositionens förslag jämte motioner i de delar som berör respektive utskotts beredningsområde har inkommit från

- konstitutionsutskottet (KU1y),
- skatteutskottet (1999/2000:SkU1y),
- justitieutskottet (1999/2000:JuU1y),
- utrikesutskottet (1999/2000:UU1y),
- försvarsutskottet (1999/2000:FöU3y),
- socialförsäkringsutskottet (1999/2000:SfU1y),
- socialutskottet (1999/2000:SoU1y),
- kulturutskottet (protokollsutdrag 1999/2000:4.5),
- trafikutskottet (protokollsutdrag 1999/2000:2.4),
- näringsutskottet (protokollsutdrag 1999/2000:2.5),
- arbetsmarknadsutskottet (protokollsutdrag 1999/2000:5.5) och
- bostadsutskottet (1999/2000:BoU1y).

Yttrandena återfinns i *bilagorna 3–14* i betänkandets del 2.

Utbildningsutskottet samt miljö- och jordbruksutskottet har avstått från att yttra sig.

Utfrågningar

Utskottet anordnade den 6 oktober 1999 en offentlig utfrågning om *den aktuella penningpolitiken* med riksbankschefen Urban Bäckström. Vid utfrågningen redovisade vice riksbankschef Kerstin Hessius Riksbankens förberedelser inför millennieskiftet.

Protokoll från utfrågningen återfinns i *bilaga 15* i betänkandets del 2.

Den 26 oktober 1999 hade utskottet en intern utfrågning där statssekreterare Peter Lagerblad och departementsrådet Åke Hjalmarsson, Finansdepartementet, kommenterade vissa förslag i budgetpropositionen.

Propositionernas förslag, m.m.

Budgetpropositionen för 2000

I proposition 1999/2000:1 Budgetpropositionen för 2000 föreslår regeringen *dels* i förslag till statsbudget, finansplan m.m.

såvitt avser den ekonomiska politiken och förslag till statsbudget för budgetåret 2000

1. att riksdagen godkänner de allmänna riktlinjer för den ekonomiska politiken som regeringen förordar (kapitel 1),
2. att riksdagen med anledning av förslagen om höjd statlig ålderspensionsavgift, ändrad finansieringsprincip för avtalsförsäkringar på det statliga området och sänkt statsbidrag till kommunerna till följd av begränsad avdragsrätt för allmän pensionsavgift fastställer utgiftstaket för staten inklusive

ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten för år 2000 till 765 miljarder kronor, för år 2001 till 790 miljarder kronor och för år 2002 till 814 miljarder kronor (avsnitt 4.1.1, tabell 4.1),

3. att riksdagen bemyndigar regeringen att under budgetåret 2000 ta upp lån enligt lagen (1988:1387) om statens upplåning och skuldförvaltning (avsnitt 4.4.3),

4. att riksdagen godkänner beräkningen av förändringar av myndigheters m.fl. in- och utlåning i Riksgäldskontoret för budgetåret 2000 samt beräkningen av överföring av medel från AP-fonden för budgetåret 2000 (avsnitt 4.4.3, tabell 4.11),

5. att riksdagen godkänner beräkningen av statsbudgetens inkomster för budgetåret 2000 (avsnitt 6.4 samt bilaga 1),

6. att riksdagen beslutar om fördelning av utgifterna för budgetåret 2000 på utgiftsområden i enlighet med vad regeringen föreslår (avsnitt 7.1, tabell 7.1),

7. att riksdagen godkänner beräkningen av förändringar av anslagsbehållningar för budgetåret 2000 (avsnitt 7.1, tabell 7.1),

8. att riksdagen godkänner den preliminära fördelningen av utgifterna på utgiftsområden för budgetåren 2001 och 2002 som riktlinje för regeringens budgetarbete (avsnitt 7.1, tabell 7.1),

9. att riksdagen godkänner beräkningen av de offentliga utgifterna för åren 2000–2002 (avsnitt 7.3),

10. att riksdagen bemyndigar regeringen att för budgetåret 2000 besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i statens verksamhet intill ett belopp av 18 700 000 000 kr (avsnitt 7.6),

11. att riksdagen bemyndigar regeringen att för budgetåret 2000 besluta om krediter för myndigheters räntekonton i Riksgäldskontoret intill ett belopp av 14 200 000 000 kr (avsnitt 7.6),

12. att riksdagen bemyndigar regeringen att för budgetåret 2000 vad avser sjunde AP-fondstyrelsens verksamhet dels besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i verksamheten intill ett belopp av 22 000 000 kr, dels besluta om kredit på räntekonto i Riksgäldskontoret intill ett belopp av 49 300 000 kr (avsnitt 7.6),

13. att riksdagen bemyndigar regeringen att under budgetåret 2000, med de begränsningar som följer av 6 § andra stycket lagen (1996:1059) om statsbudgeten, besluta att ett ramanslag, med undantag för anslag anvisade för förvaltningsändamål, får överskridas om ett riksdagsbeslut om anslag på tilläggsbudget inte hinner inväntas samt om överskridandet ryms inom utgiftstaket för staten (avsnitt 7.9),

såvitt avser skattefrågor

22. att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i kommunal-skattelagen (1928:370),

23. att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt,

24. att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i skattebetalningslagen (1997:483),

25. att riksdagen antar regeringens förslag till lag om skattereduktion på förvärvsinkomster vid 2001 års taxering,

26. att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i kupongskattelagen (1970:624),

27. att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi,

28. att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1983:1104) om särskild skatt på elektrisk kraft från kärnkraftverk,

29. att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i fordonskattelagen (1988:327),

30. att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1993:1538) om periodiseringsfonder,

31. att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1981:691) om socialavgifter,

32. att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1994:1744) om allmän pensionsavgift,

33. att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1994:1920) om allmän löneavgift,

34. att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster,

35. att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift,

36. att riksdagen antar regeringens förslag till lag om underlag för fastighetsskatt i vissa fall vid 2001 års taxering,

37. att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt,

38. att riksdagen antar regeringens förslag till lag om beräkning av viss inkomstskatt på förvärvsinkomst vid 2002 års taxering, m.m.

Proposition 1998/99:124 i viss del

I proposition 1998/99:124 Staten och trossamfunden – stöd, medverkan inom totalförsvaret, m.m. föreslår regeringen att riksdagen antar regeringens förslag till

13. lag om ändring i lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster.

Regeringens skrivelse 1998/99:150

I regeringens skrivelse 1998/99:150 lämnar regeringen en redogörelse för det ekonomiska utfallet i staten budgetåret 1998.

Motioner väckta under allmänna motionstiden 1999

1999/2000:Fi204 av Lars Tobisson (m) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär att en nationell övergångsplan till euron skyndsamt utarbetas i enlighet med vad som anförts i motionen,
2. att riksdagen hos regeringen begär att förhandlingar snarast upptas om en svensk anslutning till ERM2 i enlighet med vad som anförts i motionen,
3. att riksdagen hos regeringen begär att gällande konvergensprogram omarbetas i enlighet med vad som anförts i motionen.

1999/2000:Fi205 av Sten Tolgfors (m) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att Sverige skall gå med i den gemensamma valutan, euron,
2. att riksdagen begär att regeringen kallar till partiöverläggningar för att avgöra formerna och en tidsplan för beslutet om svenskt medlemskap i den gemensamma valutan, euron,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att det bör göras möjligt för människor i statlig tjänst att få sin lön helt eller delvis i euro,
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om det bör göras möjligt att betala skatt i euro.

1999/2000:Fi206 av Gudrun Schyman m.fl. (v) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att ett svenskt inträde i EMU måste föregås av ett beslut i en folkomröstning,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att tillsätta en parlamentarisk förberedelsekommitté.

1999/2000:Fi207 av Karin Pilsäter m.fl. (fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att Sverige avser att gå med i EMU,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en nationell övergångsplan,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en folkomröstning om EMU.

1999/2000:Fi208 av Yvonne Ruwaida m.fl. (mp) vari yrkas att riksdagen beslutar att ett beslut om svenskt inträde i EMU:s tredje fas så snart som möjligt måste underställas en folkomröstning.

1999/2000:Fi209 av Bo Lundgren m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar godkänna riktlinjerna för den ekonomiska politiken enligt vad som anförts i motionen,
2. att riksdagen med beaktande av Moderata samlingspartiets förslag om nationell skolpeng fastställer utgiftstaket för staten, inklusive ålderspensions-systemet, vid sidan om statsbudgeten till 755 miljarder kronor år 2000, 768 miljarder kronor år 2001 och 781 miljarder kronor år 2002,

3. att riksdagen beslutar fastställa ett långsiktigt mål om balans i de offentliga finanserna i genomsnitt över en konjunkturcykel enligt vad som anfört i motionen,

4. att riksdagen beslutar att målet för budgetpolitiken skall vara att bruttoskulden i den konsoliderade offentliga sektorn skall minska till högst 50 % av BNP vid utgången av 2002,

5. att riksdagen godkänner beräkningen av de offentliga utgifterna för åren 2000–2002 och fastställer utgiftstaket för den offentliga sektorn till 1 042 miljarder kronor år 2000, 1 042 miljarder kronor år 2001 och 1 054 miljarder kronor år 2002 enligt vad som anförts i motionen,

6. att riksdagen bemyndigar regeringen att under budgetåret 2000 ta upp lån i enlighet med lagen (1998:1387) om statens upplåning med högst det belopp som motsvarar ett beräknat lånebehov med de moderata utgifts- och skatteförslagen enligt vad som anförts i motionen,

7. att riksdagen godkänner beräkningen av statsbudgetens inkomster för budgetåret 2000 av förändrade skatte- och avgiftsregler enligt vad som anförts i motionen,

8. att riksdagen beslutar om fördelningen av utgifterna budgetåret 2000 på utgiftsområden enligt vad som anförts i motionen,

9. att riksdagen godkänner beräkningen Förändringar av anslagsbehållningar för 2000 enligt vad som anförts i motionen,

10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om den preliminära fördelningen på utgiftsområden för budgetåren 2001 och 2002 som riktlinjer för regeringens budgetarbete,

14. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om åtgärder för att skapa förutsättningar för en successiv och uthållig sänkning av de kommunala skatterna,

15. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att skyndsamt lägga förslag om stimulans till kommunala skattesänkningar,

1999/2000:Fi210 av Alf Svensson m.fl. (kd) vari yrkas

1. att riksdagen godkänner de allmänna riktlinjer för den ekonomiska politiken som förordas i motionen (avsnitt 4),

2. att riksdagen fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensions-systemet vid sidan av statsbudgeten för år 2000 till 757 miljarder kronor, för år 2001 till 774 miljarder kronor och för år 2002 till 789 miljarder kronor,

3. att riksdagen godkänner beräkningen av statsbudgetens inkomster för budgetåret 2000 (avsnitt 5.1, 5.2 och 8.1),

4. att riksdagen beslutar om fördelning av utgifterna för budgetåret 2000 på utgiftsområden i enlighet med vad som anförts i motionen (avsnitt 9, tabell 9.1),

5. att riksdagen godkänner den preliminära fördelningen av utgifterna på utgiftsområden för budgetåren 2001 och 2002 som riktlinje för regeringens budgetarbete (avsnitt 9.1, tabell 9.1),

6. att riksdagen godkänner beräkningen av de offentliga utgifterna för åren 2000–2002 (avsnitt 9.5, tabell 9.2).

1999/2000:Fi211 av Lennart Daléus m.fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar godkänna de riktlinjer för en ekonomisk politik för trygghet, decentralisering och miljö som anförts i motionen,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om Sveriges relation till den ekonomiska monetära unionen,
3. att riksdagen godkänner beräkningen av statsbudgetens inkomster för budgetåret 2000 enligt vad som anförts i motionen (tabell 1),
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om införande av ett moratorium för reallt ökade anslag till statliga verk och myndigheter,
5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behov av att stärka statens kontrollfunktioner,
6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behov av översyn av organisationen inom statlig förvaltning,
11. att riksdagen beslutar om fördelning av utgifterna för budgetåret 2000 på utgiftsområden enligt vad i motionen anförts (tabell 2),
12. att riksdagen godkänner den preliminära fördelningen av utgifterna på utgiftsområden för budgetåren 2001 och 2002 som riktlinjer för regeringens arbete enligt vad i motionen anförts (tabell 2).

1999/2000:Fi212 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) vari yrkas

1. att riksdagen godkänner de allmänna riktlinjerna för den ekonomiska politiken som Folkpartiet liberalerna förordar enligt vad som anförts i motionen,
2. att riksdagen – med avslag på regeringens förslag om sänkt statsbidrag till kommunerna till följd av begränsad avdragsrätt för allmän pensionsavgift och med anledning av förslagen om höjd statlig ålderspensionsavgift, ändrad finansieringsprincip för avtalsförsäkringar på det statliga området – fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten för år 2000 till 748 miljarder kronor, för år 2001 till 770 miljarder kronor och för år 2002 till 791 miljarder kronor,
3. att riksdagen godkänner beräkningen av statsbudgetens inkomster för budgetåret 2000 enligt vad som anförts i motionen,
4. att riksdagen beslutar om fördelning av utgifterna för budgetåret 2000 på utgiftsområden enligt vad som anförts i motionen (bilaga 1),
5. att riksdagen godkänner beräkningen av förändringar av anslagsbehållningar för budgetåret 2000 (bilaga 1),
6. att riksdagen godkänner den preliminära fördelningen av utgifterna på utgiftsområden för budgetåren 2001 och 2002 som riktlinjer för regeringens budgetarbete (bilaga 1),
7. att riksdagen godkänner beräkningen av de offentliga utgifterna för åren 2000–2002,
23. att riksdagen beslutar om skatteförändringar enligt vad i motionen anförts.

1999/2000:Fi213 av Birger Schlaug m.fl. (mp) vari yrkas

1. att riksdagen begär att regeringen fr.o.m. statsbudgeten för år 2001 redovisar ISEW bland de ekonomiska nyckeltalen i finansplanen,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av att balansera globaliseringen,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av att motverka ekonomismen,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av att utforma fastare tillämpningsregler för tiden efter år 2000, för målet om överskott i de offentliga finanserna på i genomsnitt 2 % av BNP över en konjunkturcykel,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om det sociala kapitalets betydelse för ett gott företagsklimat,

1999/2000:Fi302 av Berndt Ekholm (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av att mer rationellt balansera variationer i kostnaderna för socialförsäkringarna.

1999/2000:Fi502 av Lars Tobisson (m) vari yrkas att riksdagen uppdrar åt regeringen att skyndsamt privatisera Vasakronan AB.

1999/2000:Fi505 av Runar Patriksson (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en effektivare marknadsanpassning av myndighetsutövning genom att verksamheter i fler fall än nu finansieras direkt genom de uttagna avgifterna i stället för med omvägen genom anslag.

1999/2000:Fi508 av Siv Holma m.fl. (v) vari yrkas

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att konsekvensanalyser bör göras ur ett genusperspektiv rörande budgetpropositionens förslag till förändringar av nivåerna på utgiftsområdena,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att finansplanen kompletteras ytterligare med nyckeltal och konsekvensanalyser ur ett genusperspektiv,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att konsekvensanalyser görs ur ett genusperspektiv när utgiftstakens andel av BNP förändras,

1999/2000:Fi610 av Karin Pilsäter m.fl. (fp) vari yrkas

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om nej till projektbidrag och förhandlingsekonomi,

1999/2000:Fi901 av Hillevi Larsson (s) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag om att utreda vad som i motionen anförts om införande av obligatorisk samhällsekonomisk kalkyl vid nedskärningar inom kommuner, landsting, statliga och kommunala bolag samt uppmaning till det privata näringslivet att göra likaledes.

1999/2000:Fi903 av Lars Tobisson (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att skyndsamt privatisera SBAB.

1999/2000:Sk301 av Nils Fredrik Aurelius och Leif Carlson (m) vari yrkas

1. att riksdagen avslår förslaget om en höjning av dieselskatten enligt vad i motionen anförts.

1999/2000:Sk302 av Elizabeth Nyström och Maud Ekendahl (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om den höjda dieselskatten.

1999/2000:Sk303 av Anita Sidén och Jeppe Johnsson (m) vari yrkas att riksdagen avslår regeringens förslag om höjd skatt på diesel.

1999/2000:Sk304 av Berit Adolfsson och Inger René (m) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att förslaget att dieselskatt höjs med 25 öre avvisas.

1999/2000:Sk305 av Per-Samuel Nisser och Lennart Fridén (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om drivmedelsskatter.

1999/2000:Sk306 av Roy Hansson (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att dieselskatten för Sveriges jordbruk sänks till en nivå som är lägre än medelskatten inom EU, samt att elskatten för jordbruksföretag jämföras med andra industriföretag vad gäller elskatt.

1999/2000:Sk308 av Catharina Elmsäter-Svärd (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om sänkt skatt på diesel.

1999/2000:Sk309 av Ola Sundell och Stefan Hagfeldt (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om sänkta skatter på dieselbränsle.

1999/2000:Sk312 av Carl Fredrik Graf m.fl. (m, kd, fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förslag till sänkt skatt på hushållsnära tjänster.

1999/2000:Sk313 av Inger Strömbom (kd) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär en översyn av skattereglerna för beskattning av reavinst vid avyttring av fastighet som ägs av fysisk person.

1999/2000:Sk314 av Anne-Katrine Dunker (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om dieselskatten.

1999/2000:Sk315 av Carl Fredrik Graf m.fl. (m) vari yrkas att riksdagen beslutar att förlänga giltighetstiden för den s.k. 1,2-procentregeln för cement- och kalkindustrin t.o.m. den 31 december 2000.

1999/2000:Sk316 av Catharina Hagen (m) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förmögenhetsskattens konfiskatoriska effekter,

2. att riksdagen hos regeringen begär förslag till sådan ändring i skattelagstiftningen att förmögenhetsskattens konfiskatoriska effekter avskaffas fr.o.m. inkomståret 2000,

3. att riksdagen beslutar avskaffa förmögenhetsskatten fr.o.m. inkomståret 2000 i enlighet med vad som anförts i motionen.

1999/2000:Sk317 av Hans Stenberg m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att kompensation för de höjda fordonsskatterna på bussar bör ges direkt till trafikhuvudmännen.

1999/2000:Sk318 av Bo Lundgren m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om inriktningen av skattepolitiken,

2. att riksdagen beslutar införa ett förvärvsavdrag på 6 % för år 2000,

3. att riksdagen beslutar införa ett förvärvsavdrag på 9 % år 2001 och på 12 % år 2002,

4. att riksdagen beslutar höja det lägsta beloppet för grundavdraget och det särskilda grundavdraget med 1 300 kr,

5. att riksdagen hos regeringen begär förslag om en växling av sänkt kommunal utdebitering mot statligt övertagande av kommunala kostnader fr.o.m. år 2001 i enlighet med vad som anförts i motionen,

6. att riksdagen beslutar om en slopad samordning av arbetsskadelivränta och det särskilda grundavdraget i enlighet med vad som anförts i motionen,

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om inriktningen av familjepolitiken,

8. att riksdagen beslutar att den statliga inkomstskatten skall vara 20 % fr.o.m. den 1 januari år 2000,

9. att riksdagen beslutar sänka fastighetsskatten för småhus till 1,2 % fr.o.m. den 1 januari år 2000,

10. att riksdagen beslutar att fr.o.m. år 2000 undanta hälften av markvärdet från uttag av fastighetsskatt,

11. att riksdagen beslutar att fastighetsskatten på bostäder sänks till 1,1 % år 2001 och 1,0 % år 2002,

12. att riksdagen beslutar frysa underlaget för fastighetsskatten på nuvarande nivå,

13. att riksdagen beslutar sänka bensinskatten med 20 öre per liter i enlighet med vad som anförts i motionen,

14. att riksdagen beslutar höja avdraget för resor till och från arbetet till 16 kr per mil fr.o.m. den 1 januari år 2000,

15. att riksdagen beslutar sänka det icke avdragsgilla beloppet för arbetsresor till 6 000 kr fr.o.m. den 1 januari år 2000,

16. att riksdagen beslutar höja avdraget för pensionssparande till ett basbelopp fr.o.m. den 1 januari år 2000.

1999/2000:Sk319 av Mikael Oscarsson (kd) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om sänkta skatter för lantbruket.

1999/2000:Sk320 av Mikael Oscarsson (kd) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om nettobeskattnings av hemservice.

1999/2000:Sk321 av Lars Björkman (m) vari yrkas att riksdagen avslår en höjning av fordonsskatten på bussar i enlighet med vad som anförts i motionen.

1999/2000:Sk322 av Carl Fredrik Graf m.fl. (m) vari yrkas att riksdagen beslutar införa ett grundavdrag för barn i enlighet med vad som anförts i motionen.

1999/2000:Sk323 av Eskil Erlandsson och Birgitta Carlsson (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förlängning av nuvarande reavinstskattebestämmelser och om nytt förslag till reavinstbeskattning.

1999/2000:Sk324 av Lennart Daléus m.fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen godkänner riktlinjerna för den framtida skattepolitiken som redovisas i motionen,

2. att riksdagen beslutar att för inkomståret 2000 sänka inkomstskatten med 10,5 miljarder kronor genom höjning av grundavdraget,

3. att riksdagen avslår den föreslagna höjningen av den nedre skiktgränsen för uttag av statlig skatt,

4. att riksdagen river upp den beslutade förlängningen av den särskilda skattereduktionen,

5. att riksdagen avslår förslaget om överförande av det fasta skattebeloppet på förvärvsinkomst till kommunerna,

6. att riksdagen beslutar om sänkta arbetsgivaravgifter enligt vad som anförts i motionen,

9. att riksdagen beslutar om förbättrade konkurrensvillkor för svenskt jordbruk enligt vad som anförts i motionen,

10. att riksdagen beslutar att förlänga nuvarande reavinstregler med två år för fastigheter i enlighet med vad som anförts i motionen,

11. att riksdagen beslutar om skattesubvention för hushållstjänster enligt vad som anförts i motionen,

12. att riksdagen beslutar om att avskaffa den särskilda löneskatten på avsättning till anställdas vinstandelar enligt vad som anförts i motionen,

16. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om införandet av ett yrkesfiskeavdrag,

17. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om grön skatteväxling,

18. att riksdagen avslår den av regeringen föreslagna höjningen av dieselskatten,

19. att riksdagen beslutar om höjd produktionsskatt på el från kärnkraft enligt vad som anförts i motionen,

20. att riksdagen beslutar om återinförd fastighetsskatt på vattenkraft,

21. att riksdagen avslår den av regeringen föreslagna höjningen av energiskatten på el,

22. att riksdagen beslutar om minskad reduktion av industrins koldioxidskatt enligt vad som anförts i motionen,

23. att riksdagen beslutar att införa en kväveoxidskatt enligt vad som anförts i motionen,

24. att riksdagen hos regeringen begär förslag om miljöskatt på inrikes flyg enligt vad som anförts i motionen,

26. att riksdagen avslår förslaget om tillfälligt sänkt fastighetsskatt för hyresfastigheter,

27. att riksdagen hos regeringen begär att den återkommer med förslag för att lösa problemen för fastboende i attraktiva områden,

1999/2000:Sk325 av Alf Svensson m.fl. (kd) vari yrkas

1. att riksdagen godkänner beräkningen av förändringarna av statsbudgetens inkomster för år 2000 (tabellerna 1.1 och 8.1),

2. att riksdagen antar de mål och riktlinjer för skattepolitiken som anförts i motionen,

5. att riksdagen beslutar att royalty på patenterade uppfinningar skall vara skattebefriade under två år i enlighet med vad som anförts i motionen,

6. att riksdagen beslutar att avskaffa dubbelbeskattningen på utdelning på aktier i enlighet med vad som anförts i motionen,

9. att riksdagen beslutar om höjd avdragsrätt för pensionssparande i enlighet med vad som anförts i motionen,

11. att riksdagen beslutar om att stimulera tjänstesektorn med en femtio-procentig skattereduktion i enlighet med vad som anförts i motionen,

12. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en skatteväxling för miljön och jobben,

13. att riksdagen beslutar att högsta skattesats för statlig inkomstskatt sänks till 20 %,

14. att riksdagen beslutar att sänka gränsen för avdrag för kostnader för resor mellan bostaden och arbetsplatsen i enlighet med vad som anförts i motionen,

15. att riksdagen beslutar sänka fastighetsskatten för villor/egna hem till 1,2 % av taxeringsvärdet i enlighet med vad som anförts i motionen,

16. att riksdagen beslutar att fastighetsskatten enbart skall beräknas på en tredjedel av markvärdet ovanför ett taxeringsvärde på 150 000 kr,

19. att riksdagen beslutar om sänkt mervärdesskatt på barnböcker i enlighet med vad som anförts i motionen,

21. att riksdagen beslutar i enlighet med vad i motionen anförts om skatteavdrag för yrkesfiskare,

22. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en effektivare skatteindrivning,

23. att riksdagen beslutar om en ny trafikförsäkring och sänkt fordonsskatt i enlighet med vad som anförts i motionen,

24. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om jordbrukets konkurrensneutralitet,

26. att riksdagen beslutar om höjt grundavdrag från år 2000 i enlighet med vad som anförts i motionen,

27. att riksdagen beslutar avslå regeringens förslag om skattereduktion på förvärvsinkomster,

28. att riksdagen beslutar avslå regeringens förslag om tillfällig och förlängd tillfällig skattereduktion,

29. att riksdagen beslutar avslå regeringens förslag om sänkt skatt för utländska experter,
30. att riksdagen beslutar avslå regeringens förslag om avdrag för utbildningskonton,
31. att riksdagen beslutar avslå regeringens förslag om höjd skatt på kärnkraftsel,
32. att riksdagen beslutar avslå regeringens förslag om höjd skatt på diesel,
33. att riksdagen beslutar avslå regeringens förslag om skattesänkning vid återköp av egna aktier,
34. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om individuella utbildningskonton,
35. att riksdagen beslutar sänka arbetsgivaravgifterna i enlighet med vad som anförts i motionen,
36. att riksdagen beslutar om höjd bolagsskatt i enlighet med vad som anförts i motionen.

1999/2000:Sk326 av Carl Fredrik Graf m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om sänkning av den totala skattenivån,
2. att riksdagen beslutar att den statliga skatten skall vara 20 % fr.o.m. den 1 januari 2000 i enlighet med vad som anförts i motionen,
3. att riksdagen beslutar att avskaffa skatten på aktieutdelning fr.o.m. inkomståret 2000 i enlighet med vad som anförts i motionen,
4. att riksdagen beslutar slopa sambeskattningen fr.o.m. inkomståret 2000 i enlighet med vad som anförts i motionen,
5. att riksdagen beslutar höja fribeloppet vid förmögenhetsbeskattning till 1,2 miljoner kronor i enlighet med vad som anförts i motionen,
9. att riksdagen beslutar att beskatta inkomster av royaltyinkomster från patent som inkomst av kapital i enlighet med vad som anförts i motionen,
11. att riksdagen beslutar att aveckla den särskilda löneskatten på vinstandelsmedel i enlighet med vad som anförts i motionen,
16. att riksdagen beslutar slopa skatten på reklam fr.o.m. den 1 januari 2000,
17. att riksdagen beslutar att moms på dagstidningar och tidskrifter skall utgå med 25 % i enlighet med vad som anförts i motionen.

1999/2000:Sk327 av Johan Pehrson och Karin Pilsäter (fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om skattepolitikens inriktning,
2. att riksdagen beslutar att ersättning för tjänster som utförs i det egna hemmet skall berättiga till skattereduktion i enlighet med vad som anförts i motionen,
3. att riksdagen beslutar att sänka arbetsgivaravgifterna i enlighet med vad som anförts i motionen,
4. att riksdagen – vid avslag på yrkande 3 – beslutar att avslå regeringens förslag till höjd dieselskatt i enlighet med vad som anförts i motionen,
5. att riksdagen beslutar att statsskatten skall vara högst 20 % i enlighet med vad som anförts i motionen,

6. att riksdagen beslutar att avskaffa dubbelbeskattningen av aktier i enlighet med vad som anförts i motionen,

7. att riksdagen beslutar om en sänkning av förmögenhetsskatten i enlighet med vad som anförts i motionen,

8. att riksdagen beslutar om ändrade regler för fåmansbolagen i enlighet med vad som anförts i motionen,

10. att riksdagen beslutar att ändra reglerna för momsbetalningar i enlighet med vad som anförts i motionen,

11. att riksdagen beslutar att avskaffa sociala avgifter på vinstandelar i företagen i enlighet med vad som anförts i motionen,

16. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om skattesänkningar för låg- och medelinkomsttagare,

17. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en återgång till skattereformens intentioner,

18. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om sänkt fastighetsskatt,

19. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en grön skatteväxling,

1999/2000:Sk625 av Ingvar Eriksson och Olle Lindström (m) vari yrkas

4. att riksdagen beslutar avslå regeringens förslag om dieselskattehöjning från den 1 januari 2000.

1999/2000:Sk692 av Bo Lundgren m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar avskaffa skatten på aktieutdelningar fr.o.m. inkomståret 2000,

2. att riksdagen beslutar slopa sambeskattningen fr.o.m. inkomståret 2000,

3. att riksdagen beslutar höja fribeloppet vid förmögenhetsbeskattning till 1,2 miljoner kronor fr.o.m. inkomståret 2000,

5. att riksdagen hos regeringen begär förslag om skattereduktion av hushållsnära tjänster i enlighet med vad som anförts i motionen,

7. att riksdagen avslår regeringens förslag till höjd skatt på elkraft,

8. att riksdagen avslår regeringens förslag till höjd skatt på el producerad i kärnkraftverk,

9. att riksdagen avslår regeringens förslag till höjd skatt på diesel,

29. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om svenskt medlemskap i EMU:s tredje steg.

1999/2000:Sk695 av Inga Berggren och Ingvar Eriksson (m) vari yrkas

3. att riksdagen hos regeringen begär förslag om borttagande av förmögenhetsskatten i enlighet med vad som anförts i motionen.

1999/2000:Sk696 av Anne-Katrine Dunker och Ewa Thalén Finné (m) vari yrkas

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om dieselskatten och konsumtionsskatten på el.

1999/2000:Sk709 av Carl Fredrik Graf m.fl. (m) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag om sänkt ölalkoholskatt i enlighet med vad som anförts i motionen.

1999/2000:Sk771 av Holger Gustafsson m.fl. (kd) vari yrkas

2. att riksdagen beslutar sänka fastighetsskatten på villor/egna hem till 1,3 % fr.o.m. år 2001 och till 1,2 % fr.o.m. år 2002,

3. att riksdagen beslutar att fastighetsskatten endast skall beräknas på en tredjedel av markvärdet ovanför ett taxeringsvärde på 150 000 kr fr.o.m. den 1 januari 2000,

1999/2000:Sk772 av Kent Olsson och Inger René (m) vari yrkas

2. att riksdagen beslutar att sänka fastighetsskatten för småhus till 1,2 % den 1 januari 2000 i enlighet med vad som anförs i motionen,

3. att riksdagen beslutar att enbart hälften av det taxerade marknadsvärdet skall räknas in i underlaget för fastighetsskatten i enlighet med vad som anförs i motionen.

1999/2000:Sk773 av Per Landgren och Holger Gustafsson (kd) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar om en sänkning av fastighetsbeskattningen för villor/egna hem till 1,3 % av taxeringsvärdet fr.o.m. den 1 januari 2001 och till 1,2 % fr.o.m. den 1 januari 2002,

2. att riksdagen beslutar att fastighetsskatten endast skall beräknas på en tredjedel av markvärdet ovanför ett taxeringsvärde på 150 000 kr fr.o.m. den 1 januari 2000,

3. att riksdagen beslutar att successivt avskaffa förmögenhetsskatten till år 2002.

1999/2000:Sk826 av Carl Fredrik Graf m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att förlänga övergångsregeln vid fastighetsförsäljning i enlighet med vad som anförs i motionen,

3. att riksdagen avslår regeringens förslag till lag om skattereduktion på förvärvsinkomster vid 2001 års taxering i enlighet med vad som anförs i motionen,

1999/2000:L713 av Karin Pilsäter m.fl. (fp) vari yrkas

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs om svenskt deltagande i EMU,

1999/2000:U222 av Göran Lennmarker m.fl. (m) vari yrkas

4. att riksdagen beslutar att under anslaget B 1 Samarbete med Central- och Östeuropa anslå 825 000 000 kr för år 2000 i enlighet med vad som anförs i motionen,

5. att riksdagen för år 2000 beslutar om ett nytt anslag C Fredsfrämjande verksamhet inom utgiftsområde 7 till vilket anslås 1 047 499 000 kr i enlighet med vad som anförs i motionen.

1999/2000:U306 av Göran Lennmarker m.fl. (m) vari yrkas

5. att riksdagen beslutar avveckla anslaget B 4 Fredsfrämjande verksamhet, som förs till utgiftsområde 7 i enlighet med vad som anförs i motionen.

1999/2000:U503 av Bo Lundgren m.fl. (m) vari yrkas

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs om att Sverige bör delta i det europeiska valutasamarbetet fr.o.m. den 1 januari 2002.

1999/2000:U505 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) vari yrkas

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om fastställandet av en tidsplan för Sveriges närmande till och inträde i EMU.

1999/2000:U515 av Birger Schlaug m.fl. (mp) vari yrkas

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att regeringen under sin tid som ordförandeland inom EU verkar för att systemet med gröna nyckeltal införs även på EU-nivå,

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att regeringen under sin tid som ordförandeland inom EU presenterar en plan för hur systemet med ekologiska fotavtryck skall kunna implementeras i EU:s ekonomiska politik.

1999/2000:U903 av Gudrun Schyman m.fl. (v) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om internationella initiativ för att minimera skattekonkurrens och införa en global skatt på valutatransaktioner.

1999/2000:Fö214 av Henrik Landerholm m.fl. (m) vari yrkas

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att överföra av regeringen föreslagna medel från anslag A 2 till utgiftsområde 7 Internationellt bistånd.

1999/2000:Sf305 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) vari yrkas

10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om skattereduktion för hushållsnära tjänster.

1999/2000:Sf306 av Margit Gennser m.fl. (m) vari yrkas

8. att riksdagen beslutar återställa grundavdraget för förtidspensionärer fr.o.m. den 1 januari 2000.

1999/2000:Sf638 av Margit Gennser m.fl. (m) vari yrkas

3. att riksdagen beslutar överföra Diskrimineringsombudsmannen från utgiftsområde 8 till utgiftsområde 14 i enlighet med vad som anförts i motionen.

1999/2000:So323 av Kerstin Heinemann m.fl. (fp) vari yrkas

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om skattesänkning för pensionärer.

1999/2000:Kr318 av Elisabeth Fleetwood m.fl. (m) vari yrkas

18. att riksdagen beslutar att överföra bidrag till folkhögskolorna från utgiftsområde 17 till utgiftsområde 16 enligt vad som anförts i motionen.

1999/2000:T210 av Johnny Gylling m.fl. (kd) vari yrkas

10. att riksdagen avslår regeringens förslag om höjd dieselskatt.

1999/2000:T465 av Viviann Gerdin och Sven Bergström (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vikten av att inte höja den planerade dieselskatten,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vikten av att sänka arbetsgivaravgifterna.

1999/2000:MJ212 av Göte Jonsson m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar sänka dieselskatten för jordbruket, skogsmaskiner och arbetsredskap till 0,53 kr att träda i kraft den 1 januari 2000,
2. att riksdagen beslutar att den i budgetpropositionen föreslagna skattesänkningen på el och olja skall träda i kraft den 1 januari 2000.

1999/2000:MJ306 av Göte Jonsson m.fl. (m) vari yrkas

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om dieselskatten,
7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om reavinstbeskattningen.

1999/2000:MJ605 av Ingvar Eriksson m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om sänkning av de konkurrenssnedvridande el- och eldningsoljeskatterna från den 1 januari 2000,
2. att riksdagen beslutar att sänka dieselskatten till 0,53 kr per liter för jordbruket, skogsmaskiner och arbetsredskap.

1999/2000:MJ752 av Karin Svensson Smith m.fl. (v) vari yrkas

4. att riksdagen hos regeringen begär att i nästa års budget inarbeta miljökonsekvensbeskrivningar i de olika förslagen i statsbudgeten.

1999/2000:N272 av Karin Falkmer och Tomas Högström (m) vari yrkas

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om den privata tjänstesektorn,
5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om elskatter.

1999/2000:N273 av Per Westerberg m.fl. (m, kd, fp) vari yrkas

39. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om beskattning av hushållstjänster.

1999/2000:N274 av Birger Schlaug m.fl. (mp) vari yrkas

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om energibeskattningen.

1999/2000:N383 av Inger Strömbom m.fl. (kd) vari yrkas

6. att riksdagen avslår regeringens förslag om höjd produktionsskatt på kärnkraftsel.

1999/2000:A805 av Bo Lundgren m.fl. (m) vari yrkas

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om införandet av skattereduktion på hemnära tjänster,

1999/2000:A807 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) vari yrkas

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ändrade skatteregler för ett rikt utbud av hushållsnära tjänster,
17. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om sänkta arbetsgivaravgifter.

7. att riksdagen beslutar sänka fastighetsskatten för småhus till 1,2 % fr.o.m. den 1 januari 2000 i enlighet med vad som anförts i motionen.

Budgetpropositionen

Med denna budgetproposition sätts punkt för 1900-talets ekonomiska politik i Sverige. Under de gångna hundra åren har vårt land utvecklats från ett fattigt jordbrukssamhälle till ett högteknologiskt välfärdssamhälle. Det svenska 1900-talets historia är historien om hur utveckling och jämlikhet har gått hand i hand och varit varandras förutsättningar.

Med denna proposition sätts också punkt för 1990-talets ekonomiska kris. Många enskilda människor, hushåll och företag for illa under krisåren, som vi nu har bakom oss. Genom en kraftfull ekonomisk politik för full sysselsättning kan folkhushållet för första gången på ett decennium självt välja hur vägen in i framtiden skall gestalta sig.

Sverige lämnar 1900-talet i en ekonomisk styrkeposition. Vi kan se fram emot 2000-talet med välgrundade förväntningar, i en känsla av växande framtidstro.

Utveckla den goda ekonomin

Sveriges ekonomi utvecklas väl. Sysselsättningen stiger och arbetslösheten faller. Utmaningen för den ekonomiska politiken är nu att nå full sysselsättning. För detta krävs att den ekonomiska uppgången blir långvarig och uthållig. Nyckeln ligger i att vårda den goda ekonomin och att fokusera på framtidens möjligheter. Sverige skall ta steget in i nästa århundrade med en politik för utveckling och jämlikhet som bygger på allas delaktighet.

Politiken är inriktad på att:

- arbetslösheten skall betvingas och sysselsättningen öka. Trygghet för barn och äldre skall säkras genom en god kvalitet i vården, skolan och omsorgen. Därmed kan välfärden stärkas och rättvisan öka i Sverige.
- nå full sysselsättning och ökat välstånd genom en god och uthållig ekonomisk tillväxt. Den öppna arbetslösheten skall halveras till 4 % år 2000, och andelen reguljärt sysselsatta skall 2004 vara 80 % av befolkningen i åldrarna 20 till 64 år. Målen är ambitiösa men möjliga att nå.
- säkra fortsatt sunda offentliga finanser och stabila priser. Det är en förutsättning för hög och uthållig tillväxt. Regeringen har därför sedan 1994 arbetat med ambitiösa budgetpolitiska mål. Samtliga mål har överträffats, i de flesta fall med bred marginal. Därmed har grundläggande förutsättningar skapats för en hög och stabil tillväxt.

Sysselsättningen har under det senaste året ökat kraftigt. Första halvåret i år ökade antalet sysselsatta med drygt 100 000 jämfört med motsvarande period förra året. Sedan våren 1997 har den öppna arbetslösheten minskat med ca 3 procentenheter. Den största sysselsättningsökningen har skett inom den

privata tjänstesektorn, men även inom de kommunala verksamheterna har antalet arbetstillfällen ökat kraftigt till följd av de ökade resurserna. Sammantaget beräknas sysselsättningen stiga med 4,3 % mellan 1998 och 2000, vilket motsvarar en ökning med ca 170 000 personer. Sysselsättningsnivån hamnar därmed betydligt högre än vad som bedömdes i den ekonomiska vårpropositionen. Den reguljära sysselsättningsgraden för personer mellan 20 och 64 år beräknas uppgå till ca 77 % år 2000, att jämföra med 75,6 % som prognostiserades i den ekonomiska vårpropositionen.

Regeringens ekonomisk-politiska strategi sedan 1994 har varit framgångsrik. De offentliga finanserna är sanerade. De budgetpolitiska målen ligger fast. Genom att hålla kontroll över utgifternas utveckling kan den goda ekonomiska utvecklingen göras uthållig och nedskärningar i nästa lågkonjunktur undvikas. Starka offentliga finanser är en förutsättning både för stabila trygghetssystem och för att alla skall få del av välfärdens kärna – vården, skolan och omsorgen.

Efter budgetsaneringen kan politiken nu koncentreras på framtidens utmaningar. De vidgade klyftorna måste minskas, omställningen till ett ekologiskt hållbart samhälle påskyndas, arbetsutbudet och utbildningsmöjligheterna ökas. Segregationen skall minska och integrationen öka för att allas kompetens skall tas tillvara. Samtidigt måste marginaleffekterna minskas för att ekonomin skall fungera bättre och konkurrensen på produktmarknaden skärpas för att priserna skall pressas ned till fördel för konsumenterna. Villkoren för företagande skall förbättras. Jämlikhet och utveckling skall prägla hela Sverige. Den regionala obalansen och segregationen skall motverkas.

För att uppnå allt detta måste den ekonomiska politikens framgångar befastas och göras varaktiga under de kommande åren. Bättre förutsättningar skall skapas för att öka sysselsättningen så att alla får del av utvecklingen på arbetsmarknaden. Risker för att den fortsatt höga efterfrågan skall övergå i ökad inflation skall begränsas. Åtgärder skall vidtas för att ytterligare öka effektiviteten på såväl produkt-, tjänste- och finansmarknaderna som på arbetsmarknaden.

Sverige på rätt väg

Den tydliga och strama budgetsaneringen som har genomförts har lyft Sverige ur krisen. Det går bra för Sverige och svensk ekonomi:

- Arbetslösheten minskar. Arbetslösheten beräknas falla till 5,4 % innevarande år. Målet om 4 % öppen arbetslöshet under år 2000 ligger inom räckhåll.
- Sysselsättningen stiger. Jämfört med förra året har 100 000 jobb tillkommit. De flesta av dessa har tillkommit i den privata sektorn. Målet om 80 % sysselsättning år 2004 ligger inom räckhåll.
- Tillväxten är god. Den beräknas både i år och nästa år bli minst 3 %.
- Priserna är stabila. Inflationsförväntningarna är låga. Sverige har en av de lägsta inflationstakterna i Europa. Reallönerna stiger.

- Bytesbalansen är positiv och växande. Sveriges stora utlandsskuld minskar.
- De offentliga finanserna är sanerade. I år väntas överskottet i de offentliga finanserna bli 1,7 % av BNP, dvs. målet om 0,5 % överskott 1999 överträffas med bred marginal.
- Den offentliga skulden amorteras i snabb takt. Nettoskulden är så gott som borta år 2002. Redan år 2000 kommer den offentliga sektorns bruttoskuld att understiga 60 % av BNP.

Nya insatser för tillväxt och rättvisa

Regeringen föreslår nu en rad åtgärder för att stärka tillväxten och rättvisan. Årets budgetproposition innehåller en bred och uthållig satsning på jobb genom att på en och samma gång stärka den reala köpkraften och människors möjlighet att bo och att försörja sig genom arbete och genom att utveckla Sveriges goda näringsklimat. Sverige skall byggas ekologiskt hållbart.

- Barnbidragen höjs i enlighet med tidigare beslut med 100 kr såväl den 1 januari 2000 som den 1 januari 2001. Flerbarnstilläggen höjs på motsvarande sätt.
- Ett utrymme har skapats för att fr.o.m. år 2001 stegvis genomföra en allmän förskola och maxtaxa inom barnomsorgen.
- Biståndet höjs. De nya nationalräkenskaperna och den goda tillväxten medför en höjning av både BNP och BNI. Regeringen föreslår nu att biståndet år 2000 ökar med ca 1,3 miljarder kronor. Därigenom nås målet om en biståndsram på 0,72 % av BNI. Dessutom får drygt 2 miljarder kronor av sparade medel användas. Sammantaget innebär detta en väsentlig expansion av biståndet med ca 3 miljarder kronor.
- Under åren 2000 och 2001 disponeras sammanlagt närmare 4 miljarder kronor för de kommuner och landsting som har störst ekonomiska problem och som drabbats hårdast av de regionala obalanserna.
- Vården och omsorgen tillförs ett extra tillskott på 1 miljard kronor år 2001.
- De 200 kr som betalas i statlig inkomstskatt skall även under år 2001 tillföras kommuner och landsting.
- Regeringen avser att i en särskild proposition återkomma med förslag som innebär att personer som beviljats assistansersättning före 65 års ålder skall få behålla denna ersättning även efter fyllda 65 år. Avsikten är att kunna presentera propositionen hösten 2000 så att lagändringen skall kunna träda i kraft vid årsskiftet 2000/2001.
- Anslagen har ökat kraftigt för såväl markinköp, biotopskydd, marksanering och kalkning som miljöforskning och miljöövervakning. Bland annat aviseras 500 miljoner kronor till ett sexårigt samarbete med svenska biltillverkare för forskning och utveckling av teknik för framtidens miljövänliga fordon.

Som ett av de första länderna i världen presenterade regeringen gröna nyckeltal i den ekonomiska vårpropositionen. Gröna nyckeltal är ett av regeringens instrument att följa det övergripande målet för det miljöpolitiska arbetet

att till nästa generation kunna lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta. Nyckeltalen kan användas som vägledning för politiska beslut och som underlag för samhällsdebatt på samma sätt som de ekonomiska nyckeltalen.

Den goda tillväxten i kombination med de ökade statsbidragen till kommuner och landsting innebär kraftiga resurstillskott till vård, skola och omsorg. Utöver de höjda statsbidragen ökar den kommunala sektorns skatteintäkter med ca 25 miljarder kronor mellan 1999 och 2000.

De förbättrade utsikterna för svensk ekonomi möjliggör inom ramen för budgetmålen dessutom skattesänkningar som både ökar tillväxten och stärker rättvisan. Skatteförslagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2000 och skall ses som ett första steg i en omfattande skattereform.

- Skatten sänks med särskild inriktning mot låg- och medelinkomsttagare. Ett utrymme har skapats för att fr.o.m. år 2001 stegvis genomföra en allmän förskola och maxtaxa inom barnomsorgen. Detta minskar margineffekterna ytterligare. Därmed kan arbetsutbudet öka samtidigt som löntagarna kompenseras till en fjärdedel för effekterna av egenavgifterna.
- Gränsen för statlig inkomstskatt höjs så att färre löntagare betalar statskatt. Målet är att andelen förvärvsinkomsttagare som betalar statlig skatt åter skall närma sig 15 %, vilket var riksdagens ambition i skattereformen 1990–1991.
- Regeringen föreslår att ett ytterligare steg tas i en grön skatteväxling genom att dieselskatten, elskatten och kärnkraftsskatten höjs. De ökade skatteintäkterna används för skattereduktion i samband med individuell kompetensutveckling i arbetslivet samt för att skattemässigt likställa jordbruket med industrin i fråga om energibeskattningen.
- Reserveringsmöjligheterna ökas bl.a. genom att avsättningstiden för periodiseringsfonderna förlängs från fem till sex år. Kupongskatten för utdelning på näringsbetingade aktier till utländska ägare avskaffas från årsskiftet. Publika aktiebolag ges en möjlighet att återköpa egna aktier. Ett utrymme avsätts för att införa en lättnad i beskattningen av utländska experter. Flertalet av de s.k. stoppreglerna för fåmansföretagare avskaffas.
- Fastighetsskatten för hyreshus sänks till 1,2 % år 2000 för att möjliggöra lägre hyror. Dessutom förlängs skatterabatten för de s.k. krisårgångarna ytterligare ett år.
- Det förstärkta anställningsstödet för arbetslösa med långa inskrivningstider utökas till att omfatta personer som har varit öppet arbetslösa eller i arbetsmarknadspolitiska åtgärder under minst två år.

Genom dessa åtgärder markeras att budgetpropositionen är en del i en långsiktig politik som på en och samma gång tar sikte på både att stärka rättvisan och tillväxten och att bidra till jämlikhet, jämställdhet och utveckling.

Ett av regeringens mål är att Sverige skall stärka sin ställning som en av de ledande IT-nationerna. En väl utvecklad IT-infrastruktur har stor betydelse för att svenska företag skall bibehålla sin framskjutna position. Regeringen

kommer att fortlöpande ta initiativ inom området och avser att återkomma i den IT-proposition som planeras till början av år 2000.

Hela Sverige skall växa. En parlamentarisk kommitté har tillsatts om inriktningen och utformningen av den framtida regionalpolitiken. De senaste årens befolkningsminskning i flera regioner är ett allvarligt hot mot en balanserad utveckling. Regionala tillväxtavtal är det bärande instrumentet i den regionala näringspolitiken. Avtalen innebär en samordnad tillväxt- och sysselsättningspolitik under stort regionalt och lokalt inflytande. Samtliga län har nu tagit fram utkast till regionala tillväxtavtal. Arbetet har lett till att breda partnerskap har etablerats. Flertalet län föreslår att samordningen av insatser inom olika politikområden förbättras och att statliga myndigheters engagemang i processen höjs. Regeringen tydliggör nu förutsättningarna för berörda statliga myndigheter inför förhandlingarna om genomförande och finansiering av tillväxtavtalen. Till exempel föreslås att arbetsmarknadspolitiken blir mer tillväxtorienterad. Vidare klarläggs hur vissa nationella program, som t.ex. utvecklingen i storstadsregionerna samt näringsutvecklingen i Östersjöregionen, knyts an till tillväxtavtalen. Regionalpolitiken och de nya strukturfondsprogrammen skall samordnas med genomförandet av tillväxtavtalen.

Målet för den generella välfärdspolitiken är rättvisa och jämlika livsvillkor för kvinnor och män. Den generella välfärden minskar klyftor och gränser mellan olika samhällsgrupper och fungerar som en sammanhållande kraft. Barnbidraget leder till att många slipper bli beroende av behovsprövade bidrag och därmed hamna i en fattigdomsfälla. Den obligatoriska försäkringen som utgår ifrån inkomstbortfallsprincipen garanterar tryggheten för en stor majoritet av människor. Socialförsäkringen skapar drivkrafter för arbete eftersom det är sysselsättningen som ger delaktighet. De svenska socialförsäkringarna främjar ett högt arbetskraftsdeltagande. Föräldraförsäkringen har stora positiva effekter för kvinnornas möjligheter att komma in och stanna kvar på arbetsmarknaden. Det nya pensionssystemet är ett annat bra exempel på detta. Sverige har som ett av få länder reformerat pensionssystemet. Det nya systemet är av stor betydelse för tilltron till svensk ekonomi.

Sverige har en jämnare fördelning av inkomster än nästan alla andra länder. Barn i Sverige har en bättre relativ ekonomisk standard än i de flesta andra länder. Andelen hushåll med en svag ekonomi är förhållandevis låg. De äldre har jämförelsevis mycket god ekonomisk standard.

Nu ökar sysselsättningen och tillväxten. Hushållens inkomster och kvaliteten i utbildning, vård och omsorg förbättras. Men fortfarande försörjs nära var tionde i förvärvsaktiv ålder varaktigt med sociala transfereringar. En rättvis fördelning kan nås bara när alla arbetar efter sin förmåga. Regeringens långsiktiga arbete för att ta bort fattigdomsfällor och minska marginaleffekter fortsätter. Det är viktigt också för en väl fungerande lönebildning. Arbete och utbildning skall löna sig bättre. Den minskade arbetslösheten ger både en jämnare fördelning av arbetsinkomster och bättre resurser för att stödja de sämst ställda. Ökad sysselsättning är avgörande för att motverka ökade inkomstklyftor. Ytterst handlar det om delningen av livets grundläggande

värden, om hur länge man får leva, ha hälsa, kunskaper och därmed arbets-
möjligheter. Ytterst handlar det om både tillväxt och rättvisa.

1999/2000:FiU1

Sverige skall präglas av samarbete

Regeringen avser att under mandatperioden försöka skapa största möjliga
uppslutning för en politik för full sysselsättning. Arbetsmarknadens parter
har en viktig roll i detta sammanhang.

Budgetpropositionen bygger på en överenskommelse mellan den social-
demokratiska regeringen, Vänsterpartiet och Miljöpartiet, vilka står bakom
riktlinjerna för den ekonomiska politiken, budgetpolitiken, utgiftstaken,
tilläggsbudgeten för 1999, anslagen för 2000 och de nu föreslagna skatteför-
ändringarna för 2000.

Samarbetet berör fem områden – ekonomi, sysselsättning, rättvisa, jäm-
ställdhet och miljö – och innefattar både konkreta förslag och åtaganden
inför framtiden. Genom detta samarbete bekräftas att det finns en politisk
majoritet för en ekonomisk politik som är inriktad på full sysselsättning, ett
offentligt överskott om 2 % av BNP i genomsnitt över en konjunkturcykel
och prisstabilitet.

Regeringen eftersträvar en bred förankring av en kommande skattereform.
Samtliga riksdagspartier deltar i överläggningarna. Huvudsyftet är att utifrån
krav på rättvis fördelning skapa stabila regler för tillväxt och sysselsättning,
en ekologiskt hållbar utveckling samt garantera välfärden och dess finansie-
ring.

Motionerna och inriktningen av den ekonomiska politiken

Moderata samlingspartiets partimotion

I *motion Fi209 (m)* anger Moderata samlingspartiet att de övergripande må-
len för den ekonomiska politiken bör vara att skapa förutsättningar för eko-
nomisk tillväxt och full sysselsättning. Sveriges ekonomi måste kunna gå
igenom en långvarig tillväxt med stabila statsfinanser. Ett växande inflations-
tryck måste hållas tillbaka genom offentliga besparingar och ökat privat
sparande. Hög tillväxt måste kunna förenas med låg inflation och sund löne-
utveckling. Detta ställer enligt motionärerna krav på en politik för avregle-
ringar och en moderniserad arbetsmarknad förutom sänkta skatter och lägre
offentliga utgifter. Den ekonomiska politiken måste vara utbudsorienterad
och undanröja de stora strukturella hinder som finns för en fortsatt tillväxt i
den svenska ekonomin.

De offentliga finansernas sårbarhet för konjunkturrella svängningar måste
minska för att ge den privata sektorn goda förutsättningar att växa över
tiden. Den enskilde medborgarens beroende av offentliga utgifter bör
minska. Saneringen av de offentliga finanserna bör fortsätta genom att de
offentliga utgifterna tas ned. Den sneda balansen mellan privat och offentlig
sektor måste förbättras.

Sveriges höga skattetryck bör under den kommande tioårsperioden sänkas till nivåer som ger den svenska ekonomin konkurrenskraft, inte bara i ett europeiskt utan även i ett globalt perspektiv. De stora marginaleffekter som dämpar den ekonomiska utvecklingen bör tas bort; konkurrenstrycket skall förstärkas genom avregleringar inom skilda områden och genom att Sverige fullt ut deltar i EU:s inre marknad och den gemensamma valutan, euron.

Som ett långsiktigt mål bör reallöneutvecklingen i samhället vara sådan att Sverige kan återföras till den position bland de rikaste länderna inom OECD-området som vi förlorat sedan mitten av 1970-talet.

Enligt Moderata samlingspartiets mening bör Sverige så snart som möjligt vinna fullt medlemskap i EMU. Ett första steg bör vara ett deltagande i ERM2. Därmed begränsas de kostnader som hittills varit förknippade med att Sverige stått utanför EMU, t.ex. ett högre ränteläge, en större valutainstabilitet, minskat politiskt inflytande och andra kostnader, som t.ex. utflyttning av huvudkontor, som är svåra att kvantifiera.

Ett kreativt och företagsamt Sverige

En reformpolitik för att ge kreativiteten utrymme måste genomföras för att stärka Sveriges internationella konkurrenskraft. Sverige har enorma möjligheter om de rätta förutsättningarna ges. Att förutsättningarna inte existerar i dagsläget illustreras av en hög arbetslöshet trots en god konjunktur, utflyttning av företag, brist på arbetskraft och stor segregation. Förutom ett införande av euron handlar det om att skapa ett individ- och företagsklimat i världsklass. Viktiga åtgärder är bl.a.:

- Sänkta och slopade skatter på företagande och arbete.
- Minskat företagskrångel genom färre och enklare regler.
- Åtgärder för att åstadkomma en fungerande lönebildning.
- Tryggad energiförsörjning genom att kärnkraften bibehålls.
- Förbättrade betingelser för kapitalförsörjningen.
- Sänkt skatt på hushållsnära tjänster.
- Ny utbildningspolitik.
- Förstärkt forskning.
- Förändrad arbetsmarknadspolitisk struktur och lagstiftning.
- Slopade förmögenhetsskatt och värnskatt.

Trygghet i förändring – skatter och social omsorg

Grundstenarna för välstånd är arbete och högklassiga kunskaper och färdigheter. Har man ett arbete skall man kunna försörja sig på sin lön. Därtill skall man kunna bygga upp ett sparande. Ett hinder för detta är de höga skatterna. Det svenska skattetrycket är mycket högt. Även på små och måttliga inkomster är skattebelastningen hög. Skatterna är för de flesta hushåll den allra största utgiften. Detta är inte en rimlig situation. Skattesystemet får inte stjäla människors möjligheter till försörjning. Att sänka det totala skatteuttaget är därför nödvändigt för att skattesystemet skall bli rättvist.

Motionärerna lägger fram ett antal förslag om skattesänkningar de kommande åren. Förslagen innebär bl.a. följande:

- Ett förvärvsavdrag införs så att löntagarna kompenseras för egenavgiften till pensionssystemet. Avdraget föreslås vara 6 % år 2000, 9 % 2001 och 12 % 2002. Avdraget beräknas som en viss andel av den pensionsgrundande avgiften upp till taket för egenavgiften.
- Kommunal skatten sänks med 1 kr år 2001 och ytterligare 1 kr 2002 genom att staten tar över kostnader från kommunerna. Långsiktigt bör ett utrymme skapas för att sänka kommunal skatten med 5 kr i genomsnitt för hela landet.
- Grundavdragets lägsta nivå höjs till 10 000 kr, vilket gäller såväl det allmänna grundavdraget som det särskilda grundavdraget för pensionärer. På sikt bör grundavdraget höjas så att det blir lika stort för alla inkomsttagare.
- Ett grundavdrag på 10 000 kr per barn vid den kommunala beskattningen införs fr.o.m. år 2000, utöver barnbidraget.
- Värns skatten avskaffas.
- Fastighetsskatten avvecklas successivt. Underlaget för skatteberäkningen fryses på dagens nivå och endast hälften av markvärdet skall tas upp till beskattning. År 2000 sänks skatten för småhus till 1,2 % så att den blir densamma som för hyreshus. År 2001 sänks skatten till 1,1 % och år 2002 till 1,0 %.

Vidare bör bensinskatten omedelbart sänkas med 20 öre och avdraget för resor till och från arbetet höjas till 16 kr per mil och inkludera resor till och från barnomsorg. Motionärerna avvisar höjningen av skatten på diesel.

Sammantaget föreslås i motionen skattesänkningar som uppgår till 38 miljarder kronor år 2000, 74 miljarder kronor 2001 och 103 miljarder kronor 2002. Samtidigt finansieras sänkningarna med besparingar, varav en del påverkar hushållsekonomin. Enligt motionärerna täcks de ökade kostnaderna för hushållen av skattesänkningarna.

Enligt Moderata samlingspartiet behöver Sverige en social- och välfärdsreform, som syftar till att medborgarna skall bli mindre beroende av det offentliga och mer kunna förlita sig på det egna arbetet, den egna kompetensen, det egna sparandet och de egna sociala nätverken. En välfärdsreform bör inkludera skatterna, socialförsäkringarna, socialtjänsten och sjukvården. Reformen skall bygga på en kombination av offentliga och privata försäkringar och enskilt sparande. Under de kommande åren bör åtgärder för en kvalitetspräglad och värdig äldreomsorg vidtas och en ovillkorlig vårdgaranti införas. Vidare bör rätten till assistansersättning för handikappade återställas och inkomstprövningen av änkepensioner upphöra.

Vidare bör en större familjepolitisk reform genomföras. Syftet skall vara att öka valfriheten för barnfamiljerna samt underlätta deras ekonomiska situation. Alla barn bör få lika stor del av det offentliga stödet. Vid sidan av det ovan redovisade grundavdraget för barn bör föräldraförsäkringen under barnets första år ges flexibla regler. Upp till skolåldern vill motionärerna förena avdrag för styrkta barnomsorgskostnader med en barnomsorgspeng, lika för alla. Barnomsorgspengen utgår till alla föräldrar.

Basen för den kommunala ekonomin är skatteintäkterna och deras tillväxt. Det bästa sättet att stärka kommunernas ekonomi och skapa utrymme för god service och lägre skatter är genom en politik som leder till att fler jobb växer fram i företagen och att kunskapsinnehållet – och därmed också lönebetalningsförmågan och arbetsinkomsterna – ökar. Kommunalskatten är den tyngsta skatten att bära, särskilt för låg- och medelinkomsttagare. Det gäller inte minst pensionärer. Därför måste kommunalskatten sänkas, bl.a. genom att staten tar över kostnader från kommunerna.

Socialdemokraterna hade under mandatperioden 1994–1998 regeringsansvaret och dessutom makten i omkring 200 kommuner. Ansvar för de stora brister i den kommunala sektorn som uppmärksammats under de senaste åren faller därmed på Socialdemokraterna. Oförmågan att prioritera och kontrollera resursanvändningen i kommunerna är i många fall uppenbar. Kommunerna drar på sig utgifter som inte tillhör kommunal verksamhet i stället för att prioritera kärnverksamheterna – skolan och omsorgen. Kommunernas satsningar på verksamheter utanför kärnuppgifterna har ofta inneburit effektivitetsförluster. Kommunala bostadsföretag har t.ex. i vissa fall allvarligt rubbat kommunernas ekonomiska ställning. En konsekvens av detta är att medborgarna fått sämre service på de viktigaste kommunala serviceområdena.

Genom avregleringar och konkurrensutsättning i förening med tydlig prioritering av kärnuppgifterna kan medborgarna få ut mer av varje skattekrona. Det krävs dock långsiktiga reformer för att åtgärda systemfelen i den offentliga sektorn. Enligt motionärerna bör en översyn genomföras av de uppgifter som kommunerna bör ha ansvar för, i syfte att minska kommunernas obligatoriska åtaganden. Vidare bör det tydligare fastställas vilka uppgifter en kommun får ha.

Det inomkommunala utjämningssystem som finns i dag har skadliga effekter för samhällsekonomin. Motionärerna föreslår att en utredning tillsätts med uppdrag att skyndsamt presentera ett nytt bidragssystem.

Ett mål för finanspolitiken bör enligt motionärerna vara att uppnå balans i de offentliga finanserna över konjunkturcykeln. Till skillnad från om målen sätts till ett permanent offentligt överskott kan då tillväxten bli snabbare och ekonomin som helhet expandera, samtidigt som den offentliga skulden som andel av ekonomin krymper. Det statsfinansiella målet får därför formuleras som en minskning av statsskulden till en viss nivå. Målet bör vara att skuld-kvoten skall uppgå till högst 50 % av BNP vid utgången av 2002. Det innebär att överskottet bör vara positivt de närmaste åren för att statsskulden skall minska. Moderata samlingspartiets budgetalternativ innebär ett överskott i de offentliga finanserna på drygt 49 miljarder kronor år 2000, knappt 48 miljarder kronor 2001 och knappt 44,5 miljarder kronor 2002. I motionen föreslås nettobesparingar på 25 miljarder kronor 2000, 56 miljarder kronor 2001 och 67 miljarder kronor 2002, vilka bidrar till att ge utrymme till de skattesänkningar som redovisats ovan.

Moderata samlingspartiet står bakom finansieringsprincipen. Det innebär att kommunernas ekonomiska ställning inte skall förändras genom statliga

Kristdemokraternas partimotion

I *motion Fi210 (kd)* konstateras att det ekonomiskt sett går bättre för Sverige och att fler nu får jobb. Men tyvärr går det inte bra för alla invånare eller i alla delar av landet. Det allvarliga är, enligt motionärerna, att regeringen inte vårdar grunden för en långsiktigt hållbar välfärd. Det är oacceptabelt att gamla fortsätter att fara illa, att barnen inte får gå i en trygg och bra skola, att rättssamhället förfaller och att företag, kapital och kunskap flyr landet. Otrygg blir den välfärd som vilar på världens högsta skatter och på lättflyktiga och redan flyende skattebaser.

Nu när både den internationella och den svenska konjunkturen stiger borde regeringen ha tagit chansen att rätta till de djupgående strukturella problem som gjort att Sverige fallit från 4:e platsen i industriländernas välfärdsliga 1970 till en 17:de plats i år. Men i likhet med tidigare propositioner innehåller inte heller budgetpropositionen för 2000 de konkreta förslag som behövs för att öka tillväxten och antalet nya jobb i den svenska ekonomin.

Till skillnad från regeringens förslag tar Kristdemokraternas budgetalternativ sikte på att öka sysselsättningen så kraftfullt att välfärden kan tryggas för alla. Sex områden som är särskilt prioriterade i den ekonomiska politiken pekas ut i motionen. Det gäller långsiktigt goda tillväxtförutsättningar genom ett bättre företagarklimat, skattepolitiken för låg- och medelinkomsttagare, valfriheten för barnfamiljer, pensionärernas ekonomiska situation, vården, omsorgen och skolan samt vikten av ett återupprättat rättssamhälle. På dessa områden är den socialdemokratiska regeringens politik utpräglat bristfällig eller direkt felaktig.

Tillväxtpolitik för nya jobb

Grunden i kristdemokratisk ekonomisk politik är att ge stabila och goda villkor för fler och växande företag och därigenom öka sysselsättningen, minska arbetslösheten och trygga välfärden. Detta uppnås genom en balanserad finans- och penningpolitik i kombination med strukturella åtgärder som förbättrar ekonomins funktionssätt och avlägsnar de seglivade bromsmekanismer som i 25 år underminerat den svenska ekonomins utvecklingskraft. Förslagen är bl.a. följande:

- Tjänstesektorn ges helt nya möjligheter genom skattereduktion på 50 % av arbetskostnaden för de privata hushållens köp av tjänster i det egna hemmet.
- Arbetsgivaravgifterna sänks med 10 procentenheter på lönesummor upp till 900 000 kr per år från år 2001 och för egenföretagare på lönesummor upp till 250 000 kr per år.
- En kraftfull satsning görs för att skapa rimliga och rättvisa konkurrensvillkor för jordbruksnäringen samt åkeri- och transportsektorn.

- Förmögenhetsskatten avvecklas i två steg. År 2001 minskar den med 1 procentenhet och från 2002 avvecklas den helt.
- Dubbelbeskattningen på utdelningsinkomster från risksparande avskaffas.
- Royaltyinkomster från patenterade uppfinningar skattebefrias under två år och beskattas därefter som inkomst av kapital.
- Den särskilda löneskatten på vinstandelar för anställda avskaffas.

Till de strukturella åtgärder som kraftigt kommer att förbättra lönebildningen hör förslaget om en allmän och obligatorisk a-kassa med en 33-procentig egenfinansiering. Förslaget kommer att skapa rakare rör mellan en bra lönebildning, låg arbetslöshet och låga avgifter för den enskilde.

En skattepolitik där alla får behålla mer av sin egen lön

I motionen föreslås en rad åtgärder som gör att inkomsttagare får behålla en större del av sin egen lön och därmed får möjlighet att påverka och få kontroll över sin egen ekonomiska situation.

- Grundavdraget i den kommunala beskattningen höjs med 9 600 kr nästa år, vilket ger en sammanlagd sänkning av inkomstkatten med 17 miljarder kronor. Grundavdragshöjningen omfattar även skattepliktiga transfereringar och gäller för pensionärer i de fall deras särskilda grundavdrag understiger det föreslagna avdraget. År 2001 stiger kostnaden för grundavdraget med 3 miljarder kronor när samtliga pensionärer till följd av den nya pensionsreformen kommer in i det vanliga skattesystemet. Förslaget ger förutsättningar för en bättre fungerande lönebildning och förbättringar för sommar- eller extraarbetande ungdomar.
- Avdragsrätten för pensionssparande höjs och en avdragsrätt för sparande på individuella utbildningskonton införs.
- Gränsen för reseavdraget för resor till och från jobbet sänks från 7 000 till 6 000 kr.
- Fastighetsskatten på hyreshus sänks år 2000 varaktigt till 1,2 %. På egna hem sänks skatten till 1,3 % 2001 och 1,2 % 2002. Dessutom skall den från år 2000 endast beräknas på en tredjedel av markvärdet överstigande 150 000 kr.
- Regeringens nya värnskatt avvisas.
- Från år 2002 införs en skattereduktion på inkomst av lönearbete på 2,4 % av den taxerade inkomsten. Reduktionen beräknas från de kommunalt taxerade inkomsterna.

En reformerad familjepolitik

Familjefrågorna har alltid haft en central ställning i Kristdemokraternas politiska arbete och följande förändringar på familjeområdet föreslås:

- Garantinivå i föräldraförsäkringen höjs från dagens 60 kr per dag till 120 kr per dag och kontaktdagarna återinförs.

- Ett förbättrat vårdnadsbidrag på 10 % av basbeloppet (3 660 kr) per månad och barn mellan 1 och 3 år införs vid halvårskiftet 2000. De 90 garantidagarna i föräldraförsäkringen kan därmed slopas. År 2001 påbörjas en ytterligare höjning av vårdnadsbidraget, till 4 000 kr per månad. År 2002 avsätts medel för att ge föräldrarna till barn i åldrarna 3–6 år ett belopp som kan användas fritt under 360 dagar under den fyraårsperiod då barnet har fyllt 3 men inte 7 år.
- Avdragsrätt på maximalt 10 % av basbeloppet per månad för styrkta barnomsorgskostnader för alla barn mellan 1 och 3 år införs.
- Regeringens höjning av barnbidraget senareläggs ett år. I stället höjs det särskilda bostadsbidraget (dvs. den del som beror på antalet barn) med 100 kr per månad och barn. De individuella inkomstgränserna i bostadsbidraget avskaffas och ytnormen för den bostadsbidragsgrundande ytan utökas med 10 kvadratmeter i respektive kategori. År 2001 förs medel motsvarande 50 kr per barn över från det generella barnbidraget till förbättringar i bostadsbidraget.
- Den sjukpenninggrundande inkomsten (SGI) beräknas som genomsnittet av de senaste två årens inkomster.
- Regeringens planer på en maxtaxa inom den kommunala barnomsorgen avvisas främst med anledning av att fördelningspolitiska missförhållanden ytterligare förstärks.

Bättre pensioner

Regeringens okänsliga budgetsanering har drabbat många pensionärer hårt och i motionen föreslås bl.a. att hela inkomstprövningen av änkepensionen slopas. Pensionstillskottet bör också höjas med 200 kr/månad från den 1 januari år 2000. Bostadstillägget för pensionärer höjs 2001 och inkomstprövningen av tillägget skall inte innehålla fritidsfastighet. Omställningspensionen för efterlevande återställs till 12 månader. Den föreslagna grundavdragshöjningen omfattar även pensionärer, vilket från 2001 leder till en skattesänkning på omkring 250 kr per månad för alla pensionärer.

Vården, omsorgen och skolan

Kristdemokraternas budgetalternativ innebär att kommuner och landsting kommer att få 3,5 miljarder kronor i ytterligare resurser de närmaste tre åren jämfört med regeringens förslag. Motionärerna vill också förbättra tandvårdsförsäkringen från halvårskiftet 2000.

Ett återupprättat rättsväsende

Kristdemokraterna har motsatt sig de nedskärningar som skett inom rättsväsendet. I motionen föreslås att rättsväsendet tillförs ytterligare 810 miljoner kronor de kommande tre åren. Bland annat skall polisväsendet, åklagar- och domstolsväsendet förstärkas. Även kriminalvården, skattemyndigheterna, tullen och Kustbevakningen är i behov av förstärkningar.

Kristdemokraterna anser att det i ett medelfristigt perspektiv är angeläget med ett överskott i de offentliga finanserna, och då särskilt i statens finanser. En svårbedömd konjunktur och den stora statsskulden gör att behovet av en snabb avbetalning av statsskulden och av en god säkerhetsmarginal för att klara en kommande konjunkturedgång är stort. Kristdemokraterna anser att statsskulden bör betalas av i en snabbare takt än den som regeringen föreslår. Argumenten för en snabbare amortering har också, enligt motionärerna, ökat under det senaste halvåret. Detta uppnås enligt motionen genom en något stramare finanspolitik än den som regeringen presenterar och genom en snabbare utförsäljning av statligt ägda företag. Dessutom bör endast drygt hälften av överföringsbeloppet utöver regeringens överskottsmål på 2 % år 2002 användas till reformer och ytterligare skattesänkningar.

Centerpartiets partimotion

I *motion Fi211 (c)* konstateras att det går bra för Sverige. Motionärerna är också stolta över att Centerpartiet var med och tog ett betydande ansvar för att skapa de ekonomiska förutsättningar som nu gör att tillväxten ökar, sysselsättningen stiger och arbetslösheten sjunker. I motionen konstateras dock att det inte är alla människor som kan delta i tillväxten. Tillväxten är mycket ojämnt fördelad. I vissa regioner ökar tillväxten mycket kraftigt och sysselsättningen stiger snabbt, och i andra regioner är tillväxten fortfarande mycket svag och arbetslösheten hög.

Det långsiktiga målet för Centerpartiets ekonomiska politik är en miljömässigt och socialt hållbar ekonomi. Företagande och kreativitet måste få goda möjligheter att blomstra. De hinder som finns för företagande måste rivas genom sänkt skatt, enklare regler och ökad flexibilitet. Företagande och sysselsättning måste frodas i hela landet och socialt ansvar och gemenskap skall prägla samhället och ge trygghet åt alla. Jämställdheten och jämlikheten måste öka inom alla områden i samhället. Decentralisering, trygghet och miljöhänsyn skall vara ledorden i den ekonomiska politiken. Statsfinanserna skall karakteriseras av stabilitet och balans och återbetalningskravet på 2 % över en konjunkturcykel skall uppnås. Avbetalningen av statsskulden bör vara högre i högkonjunktur för att skapa handlingsutrymme i lågkonjunktur.

Centerpartiet har aktivt medverkat till beslutet att Sverige står utanför den europeiska valutaunionen, EMU. Enligt motionen har det hittills varit bra för Sverige att inte delta i denna. Centerpartiet kommer dock att noga följa utvecklingen av valutaunionen. Sveriges långsiktiga relationer till EMU får sedan värderas utifrån vunna erfarenheter. Motionärerna avvisar också en s.k. halvfast växelkursregim för Sverige. Dörren till EMU får inte öppnas genom en anslutning av kronan till ERM. För Centerpartiet är en utvidgning av EU österut mycket viktig. Därför är det av central betydelse att Sverige agerar så att genomförandet av EMU inte tillåts bromsa tempot i den redan långsamma utvidgningsprocessen.

Den starka konjunkturen innebär att det just nu existerar ett gyllene tillfälle att genomföra de strukturreformer som behövs för att komma till rätta med de stora underliggande problemen i den svenska ekonomin. Uppgörelsen om

överföring av pengar från försvaret till vård och omsorg är ett första av flera nödvändiga strukturgrepp. Centerpartiet går nu vidare med förslag till förnyelse av skattesystemet, reformer inom arbetsmarknadspolitik, lönebildningen, socialförsäkringarna och den offentliga förvaltningen.

I motionen utpekas speciellt tre viktiga områden med strukturella problem som måste lösas:

- *Lönebildningen och arbetsmarknaden.* Den svagaste punkten i svensk ekonomi är lönebildningen. För att säkra en fortsatt hög tillväxt och en stigande sysselsättning måste det skapas ett lönebildningssystem som bidrar till en löneökningstakt som är förenlig med en god ekonomisk utveckling. Enligt motionärerna måste balansen mellan parterna på arbetsmarknaden förbättras. Bland annat bör medlingsinstitutet förstärkas med möjligheter att förbjuda varsel om stridsåtgärder under pågående medling. Dessutom bör det införas ett förbud mot sympati- och stridsåtgärder riktade mot enmans- och familjeföretag. Vidare bör en s.k. proportionalitetsregel införas, dvs. att syftet med stridsåtgärder på arbetsmarknaden står i proportion till den skada som uppstår för företag och samhälle. Åtgärder måste enligt motionärerna vidtas nu. Det är farligt att vänta – rätt som det är kan ekonomin vara överhettad och lågkonjunkturen vara på väg. Nu när konjunkturen snabbt vänder uppåt måste också arbetsmarknadspolitik förändras, enligt motionärerna. Tyngdpunkten måste i högre grad än i dag ligga på att öka sysselsättningsgraden och mindre på att minska den öppna arbetslösheten till 4 %. Centerpartiet skisserar tre spår i arbetsmarknadspolitik. Inom ramen för en utbildningsgaranti bör en utbildning upp till gymnasiekompetens garanteras. Volymåtgärderna bör fasas ut till fördel för mer kvalificerade arbetsmarknadsåtgärder. En övergångsarbetsmarknad bör skapas i partnerskap mellan staten, regionala myndigheter och offentliga arbetsgivare. Flexibiliteten måste öka, vilket underlättas om allt försörjningsstöd till arbetslösa koncentreras under utgiftsområde 13 i statsbudgeten. Individuella s.k. kompetenskonton bör införas och förändringar i arbetsrätten måste genomföras.
- *Sjukförsäkringen.* En mycket alarmerande situation är att kostnaderna för sjukförsäkringen skenar samtidigt som insatserna för rehabilitering minskar. Motionärer föreslår en satsning på rehabilitering. Dessutom bör en sjukförsäkringskommission inrättas med syfte att göra en genomgripande analys av situationen och ta fram förslag till strukturella åtgärder för att minska sjukfrånvaron.
- *Näringslivet.* En av de stora bristerna i det svenska näringslivet är att det finns för få medelstora företag. Näringslivet ser ut som ett timglas, med många små företag och relativt många stora företag. Den strukturen hindrar bl.a. svenska företag att ta andelar på de internationella marknaderna, t.ex. den stora internationella miljöteknikmarknaden. För att förbättra den svenska företagsstrukturen föreslår motionärerna enklare regler för företagare och sänkta arbetsgivaravgifter med en tydlig inrikt-

ning på små och medelstora företag. Dessutom föreslås en storsatsning på export av miljöteknik.

1999/2000:FiU1

Centerpartiets långsiktiga målsättning är att sänka skattetrycket i samhället. Sänkningen skall ske i takt med vad ekonomin medger. De prioriterade områdena är sänkt inkomstskatt för låg- och medelinkomsttagare samt sänkt skatt på företagande och boende. Nedan redovisas en del av motionärernas skatteförslag.

- *Inkomstskatterna.* Inkomstskatterna sänks för låg- och medelinkomsttagare genom ett höjt grundavdrag. Höjningen konstrueras så att den trappas upp till en viss nivå för att därefter trappas ned så att just låg- och medelinkomsttagare omfattas av reformen. Till skillnad från regeringens metod att sänka inkomstskatterna innebär Centerpartiets förslag om ett höjt grundavdrag att alla, även studenter och pensionärer, får sänkt skatt. Inkomstskatten föreslås sänkas med 10,5 miljarder kronor år 2000. Kommuner och landsting kompenseras för den minskade beskattningsbara inkomsten.
- *Sänkta arbetsgivaravgifter.* För att förbättra företagsklimatet i Sverige bör en skatteväxling genomföras med sänkta skatter på arbetskraft och höjda skatter på miljöskadliga verksamheter. Centerpartiet har under senare år aktivt medverkat till att arbetsgivaravgifterna sänkts, särskilt för de mindre företagen. Enligt motionärerna bör arbetsgivaravgifterna också i fortsättningen sänkas enligt den tidigare modellen. För år 2000 bör lönesummegränsen höjas till 2 miljoner kronor och för egenföretagare till 300 000 kr. Åren 2001 och 2002 reduceras skattesatsen ytterligare i två steg. Vidare bör företagen i Norrlands inland även i fortsättningen ges rätt till reducerade arbetsgivaravgifter.
- *Miljöskatter.* Miljörelateringen av skattesystemet måste långsiktigt öka. Netto föreslås i motionen en höjning av miljöskatterna med 1 560 miljoner kronor, bl.a. genom en återinförd fastighetsskatt på vattenkraft, minskad nedsättning av CO₂-skatten för industrin, produktionsskatt på kärnkraftverk och miljöskatt på inrikesflyg. Dessa intäkter växlas i en äkta skatteväxling mot sänkta arbetsgivaravgifter.

Vidare föreslås att en del av de särskatter som drabbar jordbruket tas bort. Enligt motionärerna missgynnar dessa skatter tillväxten, företagandet och sysselsättningen på landsbygden. Dessutom föreslås en skattereduktion på s.k. hushållsnära tjänster i syfte att skapa fler jobb och företag i tjänstesektorn. Lättnader i fastighetsskatten genomförs för de fastboende i attraktiva skärgårdsområden eller fritidshustäta områden.

Utbildningen är en väsentlig del i Centerpartiets tillväxtpolitik. Den högre utbildningen måste fortsätta att byggas ut genom fler utbildningsplatser och genom ett nytt studiefinansieringssystem som bl.a. bör bygga på målet om 50 % bidrag och 50 % lån.

Motionärerna föreslår också en genomgripande förnyelse av den statliga förvaltningen. Till att börja med bör ett moratorium för reala anslagsökningar till statliga verk och myndigheter införas under år 2000. Detta för att ge ett

rådtrum för att se över kontrollfunktionerna i förvaltningen. I samband därmed bör också genomföras en översyn av hela den statliga förvaltningen.

Det svenska välfärdssystemet bör enligt motionärerna förnyas. Bland annat bör en samordnad trygghetsförsäkring, som skall ersätta dagens försäkringar vid sjukdom, arbetsskada, arbetslöshet och förtidspension, införas.

I motionen föreslås vidare en stor satsning på utbyggnaden av bredband så att den nya informationstekniken blir tillgänglig för alla människor i olika delar av landet. I förhållande till regeringens förslag i budgetpropositionen föreslår motionärerna en utförsäljning av statlig egendom på ytterligare 10 miljarder kronor, bl.a. genom försäljning av Apoteksbolaget, Vasakronan och den mark som finns i det statliga bolaget Sveaskog.

Folkpartiet liberalernas partimotion

I *motion Fi212 (fp)* anfördes att ett decennium av krispolitik nu börjar ge resultat. De senaste kvartalen har tillväxten – äntligen och flera år senare än nödvändigt – nått i närheten av de nivåer som krävs för att Sverige uthålligt skall kunna pressa tillbaka massarbetslösheten, återta en topposition i välfärdsligan och få ner statsskulden till en mer hanterlig nivå. Särskilt glädjande är det att strukturreformerna nu också får genomslag på arbetsmarknaden genom att antalet nya jobb ökar mer än väntat. Det är slående att de inslag i krispolitiken som värderas högst är några av dem som Folkpartiet varit djupt inblandat i: skattereformen, budgetreformen och det nya pensionssystemet.

Den rimliga slutsatsen är vidare, enligt motionärerna, att reformeringen av den svenska ekonomin måste fortsätta. Det lönar sig. Den allra bästa tiden för att gå vidare med fler strukturreformer är nu – mitt i högkonjunkturen. Det svenska skattetrycket är fortfarande rekordhögt. Det lönar sig för dåligt att arbeta. Företagsklimatet är inte tillräckligt gott och arbetsmarknaden fungerar inte bra. Motionärerna pekar ut två företeelser i den svenska ekonomin som långsiktigt kan få allvarliga konsekvenser:

- *Företagsflykten.* De senaste åren har huvudkontor och/eller ägande i mängder av svenska företag flyttat utomlands. Detta sker utan att de politiker som är satta att hävda svenska intressen reser ett finger. Följden kommer att bli färre och lägre betalda jobb i Sverige.
- *Nyföretagandet.* Statistik från olika källor tyder på att nyföretagandet fortsätter att sjunka. Det är en lika allvarlig larmsignal som att de stora företagen väljer att lämna Sverige med sina ledningsfunktioner. Det enda som kan klara sysselsättning i ett längre perspektiv är en sjudande småföretagsamhet.

De stora uppgifterna för den ekonomiska politiken bör enligt motionen vara att nu skapa förutsättningar för en långsiktigt god tillväxt och sysselsättning, att göra statsfinanserna mindre konjunktur känsliga, att skapa goda förutsättningar för företagande och öka friheten genom bl.a. avregleringar. I motionen presenteras en nationell handlingsplan för att Sverige skall kunna bli ett första rangens företagand och inte förvandlas till ett land fullt med dotter-

bolag. Den politik som presenteras skiljer sig kraftigt från den nuvarande regeringens och huvudingredienserna i planen presenteras nedan:

1999/2000:FiU1

- *En marginaleffektsreform bör genomföras.* Motionärerna avvisar regeringens förslag till skattesänkningar. I stället bör det utrymme som skapas genom att dels avvisa regeringens förslag, dels skapa ytterligare utrymme genom ytterligare besparingar användas för att skapa ett långsiktigt robust skattesystem, byggt på principen om "hälften kvar" och att de allra flesta enbart skall betala kommunalskatt på 30 %. De tre stora marginalskatteproblemen i den svenska ekonomin måste åtgärdas. Den s.k. brytpunkten för statlig skatt bör höjas i två steg. I det första steget så att antalet inkomsttagare som betalar statlig inkomstskatt återställs till den nivå på 15 % som var tanken i skattereformen. I det andra steget så att brytpunkten överensstämmer med en inkomst på 7,5 basbelopp, dvs. den nivå då de obligatoriska försäkringsavgifterna upphör. Den s.k. LO-puckeln bör avskaffas. I inkomstlägen mellan 150 000 kr och 200 000 kr finns i dag en marginaleffekt genom att grundavdraget trappas av. Denna avtrappning bör avskaffas, vilket leder till en sänkning av marginalskatter för främst vissa LO-grupper. Vidare bör värnskatten avskaffas. Den förändring som föreslås i motionen sänker marginalskatten i aktuella inkomstlägen med fem procentenheter. För att garantera att alla får del av en skattesänkning bör också en skattereduktion – lika för alla – införas. För att ytterligare minska marginaleffekterna föreslås en växling av de inkomstprövade bostadsbidragen mot ett ökat generellt barnstöd. Eftersom kommunalskatten i genomsnitt ligger över 30 % föreslås också att staten tar över vissa kommunala utgifter, som t.ex. halva kostnaden för socialbidragen. Marginal- och inkomstskattereformen bör genomföras under en period på tre till fyra år. Principen bör vara att de delar som betyder mest för tillväxten skall genomföras först och finansieras genom besparingar. Takt i genomförandet av övriga delar bör bli beroende av konjunkturen och statsfinansernas utveckling. Det första steget nästa år bör innehålla en skattereduktion om närmare 1 200 kr per skattebetalare. Vidare bör det första steget mot en höjd brytpunkt genomföras och värnskatten avskaffas. Det gör att inkomstskatten år 2000 sänks med ca 4 miljarder kronor mer än i regeringens förslag.
- *Arbetsgivaravgifterna bör sänkas.* För att öka antalet nya jobb måste det bli billigare att anställa. Arbetsgivaravgifterna i den privata tjänstesektorn bör sänkas med 5 procentenheter. Motsvarande sänkning görs för egenföretagarnas avgifter. Eftersom konjunkturen i tjänstesektorn just nu är god bör sänkningen införas vid halvårsskiftet då tillväxttakten enligt regeringens bedömning dämpas.
- *Hushållsnära tjänster måste bli billigare.* Det borgerliga förslaget om skattelättnad i hushållssektorn bör genomföras. Lättnaden bör utformas som en skattereduktion motsvarande 50 % av den totala arbetskostnaden och uppgå till maximalt 25 000 kr per hushåll.
- *Statsskulden bör amorteras snabbare.* Ett budgetpolitiskt mål om ett tvåprocentigt överskott över konjunkturcykeln är rimligt. Men enligt

motionärerna bör det innebära att överskottet under högkonjunkturen är större. Regeringen däremot tolkar målet som att överskottet skall ligga på 2 % även på toppen av högkonjunkturen. Folkpartiets budgetalternativ innebär ett överskott på 2,5 % år 2000.

- *Besparingarna i statsutgifterna måste fortsätta.* Sverige har fortfarande mycket höga offentliga utgifter och höga skatter. Det gör att konjunkturskänsligheten i den svenska ekonomin och de svenska statsfinanserna fortfarande är mycket hög. Besparingarna på sådant som är mindre angeläget måste fortsätta.
- *Den offentliga sektorn måste reformeras.* Folkpartiet föreslår omfattande utförsäljningar av statliga och kommunala bolag. Kommunernas resurser måste koncentreras till kärnverksamheterna och för att stimulera förnyelsen måste kommunal och landstingskommunal verksamhet i ökad utsträckning utsättas för konkurrens och privata initiativ. Valfriheten måste öka inom skolan och vården. Att enbart satsa ytterligare pengar på kommunal verksamhet är inte hållbart. Verksamheten måste förändras och effektiviseras om de allvarliga kvalitetsproblemen i skolan och vården skall kunna lösas. En reformering av de offentligt styrda verksamheterna är avgörande för jämställdhet i arbetslivet och rättvisa löner.
- *En trygghetsförsäkring bör införas* som bygger på principen om raka rör mellan avgifter, premier och förmåner. Dagens socialförsäkringar bör göras om till tre självständiga försäkringar. En allmän pensionsförsäkring (det nya pensionssystemet), en allmän sjukförsäkring (inklusive förtidspension) och en allmän arbetslöshetsförsäkring. Alla tre skall vara obligatoriska, men fristående från statens budget och även i övrigt så långt som möjligt fristående från staten.
- *Företagsklimatet måste förbättras och arbetsrätten moderniseras.* Vid sidan av åtgärder som redovisats ovan bör den s.k. dubbelbeskattningen på aktier och aktieandelar tas bort för att hejda företagsflykten och uppmuntra expansion i näringslivet. Vidare bör förmögenhetsskatten på sikt försvinna. I ett första steg avskaffas sambeskattningen. För att uppmuntra företagande bör bl.a. en förenklad och enhetlig företagsregistrering införas. Alla som vill bör få s.k. F-skattsedel. Systemet med en i förväg uträknad F-skatt bör slopas. Företagaredeklarationen och reglerna för skattekonto bör förenklas, skattetillägget vid periodiseringsfel i momsredovisningen bör slopas etc.
- *Bejaka globaliseringen och fortsätt att utveckla frihandeln.* Vårt välstånd bygger i hög utsträckning på att Sverige som nation tidigt välkomnade frihandeln. Detta måste vidareutvecklas och Europasamarbetet bör inriktas på att reformera jordbrukspolitiken. Den kommande s.k. WTO-rundan, den s.k. millennierundan, måste utmynna i att världens handel med jordbruksprodukter blir en del av frihandeln.

Enligt Folkpartiet liberalerna bör Sverige snarast möjligt gå in i den europeiska valutaunionen, EMU. En tågordning i fem steg för Sveriges närmande

till EMU presenteras. Först bör regeringen avge en avsiktsförklaring om att Sverige avser att gå med i EMU. Avsiktsförklaringen bör avges tidigt inför Sveriges ordförandeperiod i EU första halvåret 2001. Därefter bör en nationell övergångsplan snarast formuleras. Vidare bör en folkomröstning om EMU genomföras hösten 2000. Efter ett ja i folkomröstningen bör en förhandling om svenskt inträde i ERM inledas med de andra EU-länderna och den europeiska centralbanken, ECB. Sedan bör Sverige gå med i EMU:s tredje fas, 15–24 månader efter folkomröstningen.

Skolan och utbildningen är en viktig del i Folkpartiet liberalernas tillväxt- och välfärdspolitik. Skolan är i starkt behov av en ny kurs. Till exempel bör en tioårig grundskola införas och lärarnas status måste höjas genom lärarlegitimation, fler karriärvägar och höjda löner. Mångfald inom skolsystemet bör uppmuntras. Utvärdering av kvalitet och resultat bör utvidgas och en från Skolverket fristående statlig skolinspektion bör skapas. För att utöka möjligheterna till studier senare i livet bör bl.a. barnutlägget i svux och svuxa återinföras, vilket är särskilt viktigt för kvinnor. Vidare behövs bl.a. ett nytt system med individuella utbildningskonton för att människor vid vuxenstudier skall klara sin försörjning. Det kan konstrueras så att avdragsrätten till pensionssparande kraftigt breddas till ett pensions- och utvecklingssparande. Det bör också bli möjligt att i viss utsträckning låna ur det allmänna pensionssystemet för att finansiera utbildning eller start av eget företag. Den reduktion av pensionen som detta innebär kan återvinnas genom pensionsparande, annat sparande eller senare pensionsuttag.

Motionärerna föreslår vidare en stegvis höjning av biståndet, till 0,86 % av BNI 2002, vilket kan jämföras med regeringens förslag om 0,74 % av BNI 2002. Med den takt i uppräkningsomräkning som motionärerna föreslår nås enprocentsmålet av BNI inom en tioårsperiod. Med regeringens takt dröjer det 30 år. Motionärerna avvisar regeringens förslag om maxtaxa, eftersom avgiftssättningen inom barnomsorgen är en kommunal angelägenhet och därmed inte en uppgift för riksdagen. Däremot föreslås en familjepolitisk reform som ger mer makt till föräldrarna, underlättar att förena förvärvsarbete med föräldraskap, ökar det generella ekonomiska stödet och minskar marginaleffekter och styrning.

1. Den ekonomiska politiken

1.1 Den internationella ekonomiska utvecklingen

1.1.1 Högre tillväxt i världsekonomin

I slutet av 1998 präglades världsekonomin av kriserna i Asien, Latinamerika och Ryssland. Industrikonjunkturen i EU försämrades kraftigt, nedgången i Asien fördjupades och allmänt förväntades en avmattning i den amerikanska ekonomin. Så gott som alla bedömare räknade med en ytterst svag internationell konjunktur under större delen av 1999.

Det senaste halvåret har dock världsekonomin utvecklats bättre än förväntat. Tillväxten i Förenta staterna fortsatte att vara hög under första halvåret i år. I EU har det under sommaren och hösten kommit alltför tecken på en stigande ekonomisk aktivitet. Återhämtningen i flertalet av krisländerna i Asien har varit snabbare och starkare än vad de flesta bedömare räknade med i slutet av 1998. Även i delar av Latinamerika och i Ryssland har utvecklingen varit något gynnsammare. Så här i efterhand kan man konstatera att Asienkrisens negativa effekter på industriländerna blev mindre än vad många befarade i slutet av förra året och början av 1999.

Den internationella konjunkturen fortsätter att successivt förbättras under de närmaste åren, enligt regeringens bedömning i budgetpropositionen. I världen som helhet väntas produktionen öka med 2,7 % i år, jämfört med en tillväxt under 1998 på 2,3 %. Under år 2000 ökar tillväxttakten ytterligare, till 3,4 %. Till följd av den svaga konjunkturen under inledningen av 1999 avtar emellertid tillväxten i EU-området från knappt 3 % 1998 till 2 % i år. De relativt låga räntorna, den svagare euron och den stigande optimism om framtiden hos de europeiska företagen gör att tillväxttakten förutses stiga under nästa år, till 2,6 %. I USA väntas tillväxttakten sjunka från 3,7 % i år till omkring 2,5 % år 2000. Det bidrar bl.a. till att tillväxten i OECD-området under nästa år blir lägre än i år och drygt 1 procentenhet lägre än i världen som helhet. I Japan stiger BNP något i år efter en nedgång i fjol på nästan 3 %, men enligt regeringens bedömning innebär bl.a. den stigande arbetslösheten att den japanska tillväxten kommer att vara förhållandevis låg under flera år framöver. I de mest drabbade länderna i Asien – Filippinerna, Indonesien, Malaysia, Sydkorea och Thailand – stiger tillväxten redan i år, efter en nedgång på nära 10 % för regionen som helhet i fjol. Under nästa år ökar tillväxttakten ytterligare.

Tillväxten i världsekonomin ligger på omkring 3,5 % per år under 2001 och 2002, enligt regeringens bedömning i budgetpropositionen. Till följd av en svagare tillväxt i bl.a. Förenta staterna och Japan under de närmaste åren kommer tillväxten i OECD-området att vara lägre, drygt 2 % per år under de tre första åren på det nya årtusendet.

Tabell 1. BNP-tillväxt, inflation och arbetslöshet

1999/2000:FiU1
Utskottet

Årlig procentuell förändring	1998	1999	2000	2001	2002
BNP					
Världen	2,4	2,7 (2,3)	3,4 (3,1)	3,5 (3,5)	3,6 (3,5)
OECD	2,3	2,4 (1,9)	2,2 (2,0)	2,1 (2,2)	2,2 (2,3)
EU	2,7	2,0 (1,9)	2,6 (2,4)	2,7 (2,6)	2,6 (2,6)
Euroområdet	2,8	2,1	2,7	2,8	2,7
Norden	3,2	2,6 (1,9)	2,6 (2,2)	2,6 (2,4)	2,6 (2,6)
Förenta staterna	3,9	3,7 (3,0)	2,5 (2,2)	2,1 (2,4)	2,3 (2,5)
Japan	-2,8	0,3 (-0,6)	0,2 (0,5)	0,7 (0,8)	1,2 (1,1)
Tyskland	2,2	1,5 (1,5)	2,6 (2,3)	2,7 (2,7)	2,5 (2,5)
Frankrike	3,2	2,3 (2,2)	2,6 (2,4)	2,7 (2,6)	2,5 (2,7)
Italien	1,3	1,3 (1,7)	2,3 (2,3)	2,6 (2,6)	2,8 (2,4)
Storbritannien	2,1	1,2 (0,6)	2,3 (1,7)	2,2 (2,2)	2,3 (2,3)
Danmark	2,9	1,6 (1,7)	1,8 (1,9)	1,8 (2,0)	2,2 (2,4)
Finland	5,6	3,6 (3,2)	3,5 (3,1)	3,4 (3,1)	3,2 (3,1)
Norge	2,1	0,7 (0,6)	2,1 (0,9)	2,8 (2,2)	2,5 (2,5)
Sverige	2,6	3,6 (2,2)	3,0 (2,6)	2,2 (2,5)	2,0 (2,5)
Konsumentpriser					
OECD	1,4	1,4 (1,4)	1,6 (1,5)	1,7 (1,5)	1,8 (1,6)
EU	1,6	1,4 (1,3)	1,7 (1,6)	1,8 (1,8)	1,8 (1,8)
Euroområdet	1,3	1,2	1,5	1,6	1,7
Norden	1,4	1,5 (1,5)	1,6 (1,7)	1,8 (1,8)	1,8 (1,8)
Sverige	0,4	0,3 (0,2)	1,2 (0,8)	1,9 (1,7)	2,0 (2,0)
Arbetslöshet i % av arbetskraften					
OECD	6,0	5,8 (6,1)	5,8 (6,2)	5,9 (6,2)	5,9 (6,1)
EU	10,5	10,1 (10,5)	9,8 (10,4)	9,7 (10,1)	9,6 (9,9)
Euroområdet	11,7	11,1	10,7	10,4	10,4
Norden	6,7	6,1 (6,3)	5,9 (6,0)	5,7 (5,7)	5,5 (5,5)
Sverige	6,5	5,4 (5,8)	4,5 (5,4)	4,2 (5,1)	4,2 (5,0)

Siffrorna inom parentes anger regeringens bedömning i vårpropositionen.

Källa: OECD, Konjunkturinstitutet och Finansdepartementet.

1.1.2 Utvecklingen i Förenta staterna

Styrkan i den amerikanska ekonomin fortsätter att överraska. Under första halvåret i år steg BNP med 4 %, samtidigt som arbetslösheten och inflationen var fortsatt låg. Den ekonomiska expansionen i Förenta staterna är nu inne på sitt nionde år. Nu, liksom tidigare, är tudelningen i den amerikanska ekonomin tydlig. Tillväxten drivs uppåt av hushållens konsumtion och investeringsverksamheten. Utrikeshandelns bidrag är däremot kraftigt negativt på grund av den starka inhemska efterfrågan, dollarkursens appreciering och den ljumma konjunkturen i omvärlden. Trots sammarens räntehöjningar från den amerikanska centralbanken, Federal Reserve, är hushållens förtroende för den ekonomiska utvecklingen fortfarande högt på grund av stigande

realinkomster och en växande förmögenhet till följd av de högt uppdrivna priserna på aktier.

Regeringen räknar emellertid i budgetpropositionen med att tillväxttakten i den amerikanska ekonomin avtar under de kommande åren. Investeringarna dämpas av det relativt låga kapacitetsutnyttjandet i industrin, de stigande ränte- och lönekostnaderna och den fortsatta internationella prispressen på varor och tjänster. De högre räntorna och en förväntad svagare börsutveckling gör också att hushållen ökar sitt sparande och drar ned på konsumtionen. BNP väntas stiga med 3,7 % i år och med 2,5 % år 2000. Åren därefter bedöms ekonomin växa med omkring 2,2 % per år, vilket är något lägre än den uppskattade s.k. potentiella tillväxten.

1.1.3 Utvecklingen i Japan och övriga Asien

Under det senaste halvåret har det kommit flera tecken på återhämtning i den japanska ekonomin. Regeringens olika stimulanspaket och saneringsprogram för finanssektorn har, i kombination med de låga räntorna, höjt optimismen om den ekonomiska utvecklingen hos de japanska hushållen och företagen. Som framgår av tabell 1 räknar regeringen med att BNP i år växer med 0,3 %, efter nedgången i fjol på knappt 3 %. Återhämtningen väntas dock bli svag och utdragen. En anledning är att arbetslösheten fortfarande är rekordhög med japanska mått mätt och att den fortsätter att öka. I juli låg arbetslösheten på 4,9 %, vilket är den högsta uppmätta nivån i ett historiskt perspektiv. Trots förväntningar om nya finanspolitiska stimulansåtgärder räknar regeringen i budgetpropositionen med att tillväxttakten knappt går över nollstrecket nästa år för att öka till enbart knappt 1 % per år under perioden 2001–2002.

I övriga Asien har återhämtningen varit mycket tydlig under det senaste halvåret. Situationen på de tidigare så turbulenta finansmarknaderna har stabiliserats, räntorna har sänkts, exporten har stigit och inflödet av utländskt investeringskapital har på nytt börjat öka. I motsats till tidigare förväntningar kommer flertalet av länderna i regionen att redan under 1999 redovisa positiva tillväxttal. Variationen är dock stor. Tydligast märks förbättringen i Sydkorea medan utvecklingen i t.ex. Indonesien är fortsatt svag bl.a. till följd av den oroliga politiska situationen. Regionen som helhet väntas växa med 4,5 % i år och ytterligare 5,5 % år 2000. En förutsättning för en mer varaktig återhämtning är dock att arbetet med att reformera och stärka finans- och företagssektorerna fortsätter.

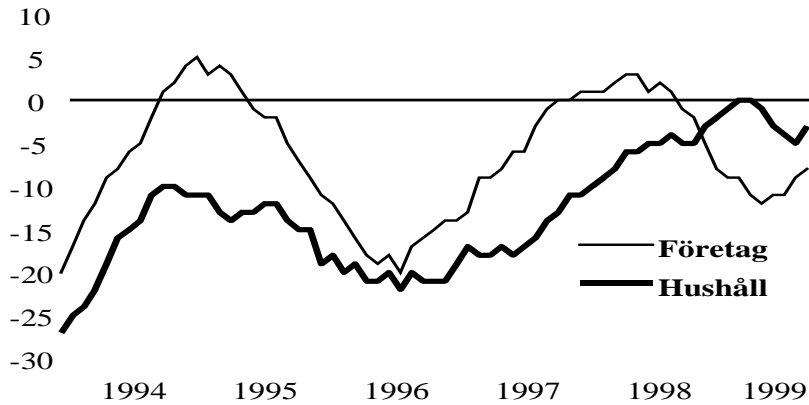
Trots stora offentliga investeringar kommer tillväxttakten i den kinesiska ekonomin att sjunka under de närmaste åren. Behovet av reformering av finans- och företagssektorerna är överhängande och risken för en devalvering av den kinesiska valutan, renminbin, är stor. Den tilltagande stabiliteten i Asien innebär dock att en kinesisk devalvering inte längre förväntas få speciellt kraftiga effekter på de övriga länderna i regionen.

1.1.4 Utvecklingen i EU och Norden

1999/2000:FiU1
Utskottet

Efter en svag inledning 1999 har konjunkturutsikterna för länderna i det s.k. euroområdet förbättrats under de senaste halvåret. Till följd av bl.a. den europeiska centralbanken, ECB:s, räntesänkningar under våren och försvagningen av euron på valutamarknaderna sedan årsskiftet har företagens optimism om den ekonomiska framtiden ökat under våren och sommaren. Som framgår av diagram 1 har även konsumenternas framtidstro åter börjat stiga efter en liten nedgång under inledningen av 1999.

Diagram 1. Hushållens och företagens framtidstro i euroområdet

Källa: EG-kommissionen.

Konjunktoren förstärks successivt under hösten och vintern, men på grund av den svaga tillväxten i början av året faller tillväxttakten i euroområdet till 2,1 % i år, från 2,8 % i fjol, enligt regeringens bedömning i budgetpropositionen.

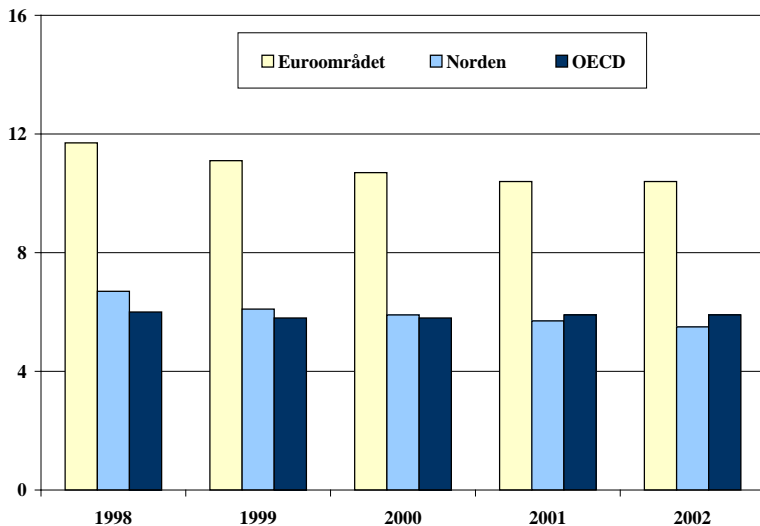
Skillnaden mellan länderna är emellertid relativt stor. I Tyskland och Italien, som drabbats hårdast av kriserna i Asien och Latinamerika, faller tillväxttakten i år till 1,5 % respektive 1,3 %. I t.ex. Frankrike, Nederländerna och Belgien, där en svagare export i stor utsträckning kompenseras av en stark hushållsefterfrågan, sjunker tillväxten från omkring 3 % i fjol till omkring 2,5 % under 1999. I de snabbväxande euroländerna – Spanien, Portugal, Irland och Finland – ökar BNP i år med över 3 %.

Under nästa år förbättras konjunktoren ytterligare och den sammantagna produktionen i euroområdet väntas stiga med 2,6 % år 2000. I takt med att tillväxten ökar stiger också inflationen något bland euroländerna, och regeringen räknar med att ECB under loppet av nästa år höjer styrräntan med 0,75 procentenheter, från dagens nivå på 2,5 %.

Danmark, Norge och Storbritannien är vid sidan av Tyskland några av de viktigaste marknaderna för den svenska exportindustrin. På samtliga dessa marknader har avmattningen varit tydlig hittills under 1999. Regeringen bedömer också att tillväxten i dessa länder både i år och under nästa år kommer att vara lägre än t.ex. det förväntade genomsnittet för EU. Men

utsikterna för en återhämtning har förbättrats jämfört med situationen tidigt i våras. Det starka pundet, en stram finans- och penningpolitik och den svagare internationella utvecklingen bidrog till att den brittiska konjunkturen mattades av relativt kraftigt under förra året. Räntesänkningarna under förra hösten och återhämtningen i världsekonomin gör att BNP nästa år stiger med 2,3 % efter en tillväxt i år på omkring 1,2 %. Utsikterna för den norska ekonomin har ljusnat en hel del under våren och sommaren på grund av stigande oljepriser, lägre räntor och en starkare norsk krona. Efter en nedgång i tillväxttakten i år till 0,7 % väntas Norges BNP nästa år öka med drygt 2 %, för att stiga ytterligare under 2001 och 2002. En fortsatt stram finanspolitik och en försämrad konkurrenskraft gör att den danska tillväxttakten sjunker till 1,6 % i år och 1,8 % nästa år, efter flera år av hög tillväxt.

Diagram 2. Arbetslösheten i euroområdet, Norden och OECD

Källa: Finansdepartementet.

Trots den svagare konjunkturen i år gör regeringen bedömningen att arbetslösheten i euroområdet går ned något under prognosperioden, bl.a. på grund av offentliga sysselsättningsprogram i Tyskland och Frankrike. Förbättringen är dock sammantaget inte speciellt stor. Under 2002 väntas arbetslösheten i genomsnitt ligga på knappt 10,5 %, en nedgång med en dryg procentenhet från utfallet i fjol. Detta visar att arbetslösheten och bristen på nya jobb fortsätter att vara EU:s stora politiska och ekonomiska problem en bra bit in i det nya årtusendet.

1.1.5 Utvecklingen i Ryssland och Östersjöområdet (exklusive EU)

Trots att den statsfinansiella krisen i Ryssland fortfarande är i stort sett olöst har ekonomin i år utvecklats bättre än vad som i allmänhet förväntades i

slutet av 1998 och början av 1999. En ökad nettoexport på grund av bl.a. stigande oljepriser och en minskad import till följd av deprecieringen av rubeln under 1998 gör att nedgången i BNP i år begränsas till 1 %, efter ett tillväxtfall i fjol på omkring 5 %. En viss tillväxt väntas under nästa år.

Konjunkturen i de baltiska länderna – Estland, Lettland och Litauen – förbättras under hösten och vintern, enligt regeringens bedömning. I år blir tillväxten i de tre länderna omkring 1 %, men under nästa år stiger tillväxttakten till omkring 5 %. I likhet med de baltiska länderna har Polen drabbats relativt hårt av den ryska krisen. Inflödet av utländskt kapital är dock fortfarande stort, och regeringen räknar med att den polska tillväxten stiger till 5 % nästa år efter en tillväxt i år på omkring 3,5 %.

1.1.6 Osäkerheter i den internationella bedömningen

Sammanfattningsvis räknar regeringen med att den internationella konjunkturen förbättras under de närmaste åren. Återhämtningen i Asien och Latinamerika väntas fortsätta och i EU stiger den ekonomiska aktiviteten till följd av en ökad inhemsk efterfrågan och en ökad export. Bedömningen bygger bl.a. på en s.k. mjuklandning av den amerikanska ekonomin, dvs. att Förenta staternas ekonomi efter de senaste årens mycket höga tillväxt under ordnade former närmar sig en lägre och långsiktigt mer uthållig tillväxttakt.

Den främsta risken i bedömningen av den internationella utvecklingen är sannolikt att nedväxlingen av den amerikanska tillväxten kan få ett mer dramatiskt förlopp. T.ex. kan ett snabbt och stort fall i de högt uppdrivna kurserna på de amerikanska aktiebörserna leda till en kraftig dämpning av både de amerikanska hushållens konsumtion och företagens investeringsverksamhet. En sådan händelse skulle sprida sig till övriga världen via den internationella finansmarknaden och genom försämrade utsikter för export till den amerikanska marknaden. En utlösande faktor kan vara att inflationen, på grund av t.ex. ökande arbetskraftsbrist, framöver stiger mer än förväntat och att den amerikanska centralbanken därmed tvingas höja styrräntorna oväntat kraftigt för att dämpa inflationstrycket.

Å andra sidan har styrkan i den amerikanska ekonomin överraskat många bedömare under de senaste åren. Möjligheten finns att aktiviteten i den amerikanska ekonomin fortsätter att vara hög under de närmaste åren. Det ekonomiska utfallet hittills under 1999 visar inga tecken på någon omedelbar avmattning i den amerikanska ekonomin.

1.2 Den ekonomiska utvecklingen i Sverige

1.2.1 Den svenska konjunkturen åren 1999 och 2000 och utsikterna fram till år 2002

Trots den försämrade industrikonjunkturen i slutet av 1998 och under inledningen av 1999 steg Sveriges BNP under första halvåret i år med 3,7 % jämfört med samma period i fjol, enligt Statistiska centralbyråns (SCB) s.k. snabbversion av nationalräkenskaperna för andra kvartalet. Precis som under förra året var det den inhemska efterfrågan som ökade starkt. Hushållens

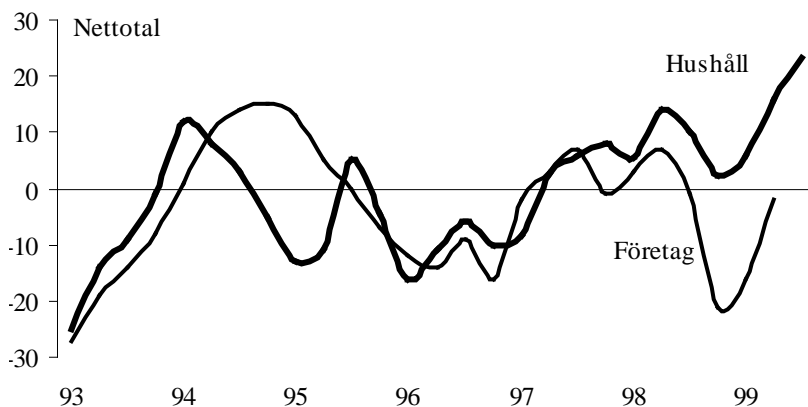
konsumtionsutgifter, som är den nya benämningen på privat konsumtion enligt den omläggning av nationalräkenskaperna som SCB genomförde i våras (se vidare avsnitt 1.2.6), steg med 3,4 %. Detta kan jämföras med en uppgång under helåret 1998 på 2,4 %. Investeringarna ökade med 7,8 % jämfört med första halvåret i fjol, och sammantaget ökade den statliga och kommunala konsumtionen med 1,5 %.

Exporten av varor och tjänster steg med 5,5 % under första halvåret, trots en dämpning av den ekonomiska aktiviteten hos flera av Sveriges viktigaste handelspartners. Importen var relativt låg, bl.a. till följd av en relativt stor lageravveckling under perioden. Sammantaget innebär detta att utrikeshandeln, till skillnad från i fjol, gav ett positivt bidrag till tillväxten under första halvåret i år.

Sammansättningen av tillväxten, med en kraftigt stigande inhemsk efterfrågan och en ökad produktion i tjänstesektorn, har gjort att läget på arbetsmarknaden har förbättrats markant under det senaste halvåret. Sysselsättningen stiger snabbt och den öppna arbetslösheten faller. Ökningen av antalet sysselsatta hittills i år är den högsta som registrerats sedan SCB:s arbetsmarknadsundersökningar startade i början av 1960-talet.

Svensk ekonomi är inne i en starkt expansiv fas, och regeringen räknar i budgetpropositionen med att konjunkturen fortsätter att förstärkas. Sysselsättningen stiger ytterligare under hösten och under nästa år. Detta understöds bl.a. av det faktum att hushållens optimism om den ekonomiska framtiden stigit till rekordnivåer under våren och sommaren, vilket framgår av diagram 3. I diagrammet framgår också att företagets framtidsoptimism nu börjat stiga på nytt efter en ganska kraftig nedgång under andra halvan av 1998 och inledningen av 1999.

Diagram 3. De svenska hushållens och företagens framtidstro¹

¹ Skillnaden mellan andelen positiva och negativa.

Källa: Statistiska centralbyrån.

Enligt regeringens bedömning i budgetpropositionen stiger Sveriges BNP i år med 3,6 % och med ytterligare 3 % under 2000. Det är en kraftig upprevidering jämfört med den prognos som regeringen gjorde i vårpropositionen.

Uppjusteringen beror framför allt på den snabbt stigande sysselsättningen, den starka konsumtionen och den återhämtning i den internationella ekonomin som varit tydlig under våren och sommaren.

1999/2000:FiU1
Utskottet

Tabell 2. Bidrag till BNP-tillväxten

	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Hushållens konsumtionsutgifter	0,8	1,2	1,6	1,5	1,1	1,1
Offentliga konsumtionsutgifter	-0,2	0,2	0,4	0,3	0,2	0,1
Bruttoinvesteringar	-0,3	1,4	1,0	0,9	0,6	0,5
Lagerinvesteringar	0,5	0,3	-0,4	0,1	0,0	0,0
Netto utrikeshandel	1,0	-0,5	0,9	0,3	0,2	0,3
BNP	1,8	2,6	3,6	3,0	2,2	2,0

Källa: Finansdepartementet.

Som framgår av tabell 2 är det den inhemska efterfrågan som kommer att vara den främsta tillväxtmotorn i svensk ekonomi även under de kommande åren. Den stigande sysselsättningen, hushållens rekordhöga förväntningar om den ekonomiska framtiden, en god inkomstutveckling – som ytterligare förstärks genom t.ex. de skattesänkningar som föreslås i budgetpropositionen – gör att hushållens konsumtionsutgifter fortsätter att stiga. Investeringsverksamheten dämpas något under de närmaste åren efter den mycket kraftiga ökningen i fjol, men investeringarna brutto väntas ändå ge ett hyggligt bidrag till tillväxten under både 1999 och 2000. Framför allt kommer investeringarna att fortsätta att öka i de näringar som är nära kopplade till hushållskonsumtionen. I synnerhet gäller det bostadsinvesteringarna som väntas stiga snabbt framöver, om än från en låg nivå i utgångsläget. I fjol byggdes lagren upp i en relativt hög omfattning. I år finns därför ett stort behov inom framför allt industrin att avveckla och sälja från lager, vilket ger ett negativt bidrag till tillväxten. I takt med att konjunkturen förbättras både i Sverige och internationellt minskar detta behov, och nästa år väntas den s.k. lagerposten på nytt ge ett positivt tillväxtbidrag. Trots den svagare internationella konjunkturen i början av året bedöms utrikeshandeln i år ge ett relativt stort bidrag till tillväxten, dock främst tack vare en kraftig dämpning av importen.

För åren efter år 2000 presenterar regeringen tre olika kalkyler för utvecklingen. Kalkyl 1 är den mest genomarbetade kalkylen och det är resultaten i kalkyl 1 som redovisas i tabellerna ovan och nedan för åren 2001 och 2002. I kalkyl 1 antas att den svenska ekonomin efter de närmaste två årens höga tillväxt närmar sig fullt kapacitetsutnyttjande och en långsiktigt normal tillväxttakt. Tillväxten bedöms öka med 2,2 % 2001 och 2 % 2002 (kalkyl 2 och 3 beskrivs nedan under avsnitt 1.2.2).

Regeringens prognos bygger på den information som fanns tillgänglig t.o.m. den 10 september 1999. Bedömningarna baseras vidare på underlag från SCB, OECD, IMF och den prognos som Konjunkturinstitutet (KI) publicerade den 25 augusti 1999. En viktig förutsättning i prognosen är att den s.k. löneglidningen i år och nästa år ökar med endast 1,1 respektive 0,5 % och att de totala löneökningarna för 2001 och 2002 begränsas till 3 % per år. Det bör understrykas att bedömningarna för 2001 och 2002 inte är prognoser utan kalkyler som bygger på grundantagandet att tillväxten närmar sig den långsiktiga tillväxttakten i svensk ekonomi på ungefär 2 %. Som redovisades ovan har regeringen gjort tre olika beräkningar för åren 2001 till 2002 – kalkyl 1, 2 och 3. Det är resultaten i den mer genomarbetade kalkyl 1 som redovisas i tabellerna nedan och ovan. I kalkyl 2 och 3 antas att den svenska arbetsmarknaden fungerar väl och att BNP- och sysselsättningstillväxten därför blir högre än i kalkyl 1. Löneökningarna förutsätts ligga på en låg nivå och inga allvarliga brister på arbetskraft i olika yrkesgrupper väntas uppkomma, trots en hög tillväxt. I kalkyl 2 antas att tillväxten blir 2,5 % per år under 2001 och 2002, vilket bl.a. får till följd att den öppna arbetslösheten under 2002 sjunker under 4 %. I kalkyl 3 sätts tillväxten till 2,8 % per år, vilket ger en öppen arbetslöshet år 2002 på 3,5 %.

I tabellerna 3 och 4 redovisas förutsättningarna för och nyckeltalen i regeringens prognos. I punkterna nedan sammanfattas de viktigaste förutsättningarna samt de viktigaste skillnaderna mot de bedömningar som regeringen gjorde i vårpropositionen:

- Till följd av den fortsatt höga tillväxten i den amerikanska ekonomin och en snabbare återhämtning än väntat i t.ex. Asien har regeringen, jämfört med vårpropositionen, skrivit upp tillväxten i OECD-området i år och under nästa år med 0,5 respektive 0,2 procentenheter. Den starkare världskonjunkturen gör också att den internationella inflationen stiger. En fortsatt stark internationell prispress bidrar dock till att uppgången begränsas till någon eller några tiondelar ytterligare per år under perioden 2000–2002. I genomsnitt bedöms inflationen i de 16 viktigaste OECD-länderna uppgå till ungefär 1,6 % per år under de närmaste åren.
- Den starkare konjunkturen och ett högre pristryck innebär vidare att både de svenska och internationella räntorna blir högre än vad som tidigare antagits. Sedan i våras har obligationsräntorna i världen stigit med mellan 1 och 1,5 %. Regeringen räknar med att de svenska obligationsräntorna stiger ytterligare något framöver, efter vårens och sommarens uppgång. Regeringen väntar sig också att Riksbanken under nästa år höjer den s.k. reporäntan för att hålla inflationen inom inflationsmålet – dvs. en inflation på 2 % med ett toleransintervall på ± 1 %. Likaså förväntar sig regeringen att ECB höjer sin styrränta för att stävja det stigande inflationstrycket. Jämfört med tidigare agerande under samma konjunkturförlopp under t.ex. 1980- och 1990-talen är dock den nu förväntade åtstramningen av penningpolitiken relativt måttlig.

Tabell 3. Prognosförutsättningar 1999–2002

1999/2000:FiU1
Utskottet

Årlig procentuell förändring	1998	1999	2000	2001	2002
BNP OECD (16)	2,3	2,4 (1,9)	2,2 (2,0)	2,1 (2,2)	2,2 (2,3)
KPI OECD (16)	1,4	1,4 (1,4)	1,6 (1,5)	1,7 (1,5)	1,8 (1,6)
Timlön, kostnad	3,8	3,4 (3,0)	3,2 (3,2)	3,0 (3,0)	3,0 (3,0)
Dollarkurs (SEK)	8,0	8,2 (7,9)	7,8 (7,6)	7,2 (7,3)	7,0 (7,1)
TCW-index ^{1,3}	123,3	124,6 (122,7)	121,9 (119,9)	119,4 (118,5)	118,0 (118,0)
Tysk långränta ^{1,2}	4,6	4,4 (4,0)	4,9 (4,2)	5,1 (4,4)	5,1 (4,6)
Svensk långränta ^{1,2}	5,0	4,9 (4,3)	5,4 (4,4)	5,5 (4,6)	5,3 (4,8)
Svensk kortränta ^{1,2}	4,3	3,2 (3,2)	3,6 (3,3)	4,1 (3,6)	4,4 (4,0)

¹ Årsgenomsnitt.

² 10 års statsobligation, 6 må statsskuldväxel.

³ TCW-index mäter kronans konkurrensvägda värde. Ju högre index desto svagare krona.

Siffrorna inom parentes anger regeringens bedömning i vårpropositionen.

Källa: Finansdepartementet.

- Den svenska kronan har hittills i år utvecklats svagare än vad regeringen bedömde i vårpropositionen, bl.a. till följd av den amerikanska dollarns kraftiga uppgång. En starkare tillväxt, en i utgångsläget undervärderad krona och en förväntad försvagning av dollarn gör att regeringen räknar med att kronans värde på den internationella valutamarknaden stiger under de närmaste åren.
- Trots den starkare tillväxten gör regeringen bedömningen att den svenska inflationen fortsätter att vara låg. I år förväntas konsumentprisindex, KPI, stiga 0,9 % (räknat som skillnaden december till december respektive år). Nästa år stiger KPI till 1,3 %. Eftersom Riksbanken antas höja styrräntan framöver för att dämpa prishöjningarna väntas inflationen under 2001–2002 ligga i linje med inflationsmålet på 2 %.
- Bl.a. den kraftigt ökade sysselsättningen och den låga inflationen gör att hushållens inkomster i år stiger snabbare än väntat. Inkomsterna fortsätter att växa under de kommande åren, men i en något lägre takt. T.ex. stiger räntorna från de senaste årens mycket låga nivåer, vilket påverkar hushållsinkomsterna negativt. Detta kompenseras till viss del av de skattesänkningar som föreslås i budgetpropositionen.
- Hushållens sparande väntas ligga kring 4 % av den disponibla inkomsten under kommande år. Dessa siffror kan dessvärre inte jämföras med uppgifterna i vårpropositionen eftersom en ny definition av sparandet infördes i och med omläggningen av nationalräkenskaperna sent i våras. Efter omläggningen ingår nettosparandet i avtalspensioner i hushållssparandet (se vidare avsnitt 1.2.6).
- Jämfört med vårpropositionen har regeringen skrivit ned talen för den öppna arbetslösheten. I våras räknade regeringen med att den öppna arbetslösheten skulle sjunka till 5,4 % år 2000. Nu gör man bedömningen att den går ned till i genomsnitt 4,5 % år 2000. Nedjusteringen beror bl.a. på de förbättrade konjunkturutsikterna och den kraftiga ökningen av sysselsättningen hittills i år. Uppgången i sysselsättningen väntas också fortsätta under nästa år, om än i en lägre takt.

Tabell 4. Nyckeltal 1999–2002

Årlig procentuell förändring	1998	1999	2000	2001	2002
KPI, dec-dec	-0,6	0,9 (0,5)	1,3 (0,9)	2,0 (2,0)	2,0 (2,0)
Disponibel inkomst	2,9	4,2 (3,6)	2,6 (1,8)	2,3 (3,6)	2,7 (3,0)
Sparkvot (nivå) ¹	3,7	4,4	3,9	3,8	4,4
Industriproduktion	4,0	3,5 (2,0)	4,5 (4,0)	2,9 (3,3)	2,4 (3,5)
Relativ enhetsarbetskostnad	-1,0	-1,4 (-1,8)	1,4 (0,1)	-	-
Sysselsättning, antal personer	1,5	2,7 (1,4)	1,6 (0,6)	0,5 (0,9)	0,3 (0,8)
Öppen arbetslöshet ²	6,5	5,4 (5,8)	4,5 (5,4)	4,2 (5,1)	4,2 (5,0)
Arbetsmarknadspolitiska åtgärder ²	3,9	3,3 (3,6)	3,5 (3,6)	3,5 (3,5)	3,5 (3,5)
Handelsbalans (miljarder kronor)	140	146 (135)	157 (137)	169 (150)	183 (164)
Bytesbalans, % av BNP	1,9	1,4 (1,3)	1,7 (1,5)	2,4 (1,7)	3,0 (2,1)
Offentlig sektor, finansiellt sparande	2,3	1,7 (1,8)	2,1 (2,1)	2,0 (2,0)	2,0 (2,0)

¹ Nytt sparbegrepp enligt nya nationalräkenskaperna. Hushållens nettosparande i avtalspensioner ingår.

² Andel av arbetskraften.

Siffror inom parentes anger regeringens bedömning i vårpropositionen.

Källa: Finansdepartementet.

- Ett annat område där regeringen relativt kraftigt justerat sina prognoser är utrikeshandeln. Handelsbalansen väntas nu under hela perioden 1999–2002 ge ett betydligt större överskott än vad som förväntades i vårpropositionen. En av anledningarna är årets svaga import och de gynnsammare utsikterna för den svenska exportindustrin.

1.2.3 Försörjningsbalansen

Under förutsättning att den internationella konjunkturen fortsätter att förbättras och den amerikanska ekonomin utvecklas utan större negativa överraskningar växer den svenska ekonomin med i genomsnitt 3,3 % per år under de kommande två åren, enligt regeringens bedömning. Historiskt sett är det en relativt hög tillväxt. Under endast 7 år har tillväxttakten under de senaste 30 åren överstigit 3 % – 3 år på 1970-talet, 2 år på 1980-talet och 2 år hittills under 1990-talet. Regeringen räknar också med att den svenska ekonomin under 1999 och 2000 växer snabbare än det förväntade genomsnittet i både OECD och EU. Sverige väntas också ligga över den genomsnittliga tillväxten i våra grannländer i Norden. Tillväxttakten i Finland har under de senaste åren legat en bra bit över den svenska. Om regeringens bedömning av Sverige och Finland visar sig riktig kommer den svenska tillväxten under 1999 och 2000 att nästan ligga i nivå med den finländska.

Tabell 5. Försörjningsbalansen 1999–2002

	Mdkr 1998	Årlig procentuell förändring					1999/2000:FiU1
		1998	1999	2000	2001	2002	utskottet
Hushållens konsumtionsutgifter	951	2,4	3,1 (2,6)	3,0 (2,4)	2,2 (1,8)	2,1 (1,8)	
Offentliga konsumtionsutgifter	499	1,0	1,6 (1,0)	1,0 (1,0)	1,0 (0,9)	0,5 (0,2)	
Statliga	147	-7,1	1,5 (1,0)	0,5 (0,5)	0,5 (0,5)	0,5 (0,5)	
Kommunala	352	4,9	1,7 (1,0)	1,3 (1,1)	1,1 (1,1)	0,5 (0,1)	
Bruttoinvesteringar	296	9,2	6,4 (4,8)	5,6 (5,4)	3,6 (4,6)	3,0 (4,6)	
Näringsliv exkl. Bostäder	227	10,9	6,9 (4,4)	5,2 (4,1)	1,8 (2,4)	1,0 (2,5)	
Bostäder	24	4,9	14,8 (12,1)	14,3 (17,8)	20,0 (22,0)	20,0 (20,0)	
Myndigheter	44	3,1	-0,8 (1,5)	2,4 (2,8)	2,4 (1,5)	0,7 (0,1)	
Lagerinvesteringar ¹	17	0,3	-0,4 (-0,7)	0,1 (0,2)	0,0 (0,0)	0,0 (0,0)	
Export	816	6,9	5,0 (3,6)	6,7 (5,7)	5,0 (5,2)	5,0 (5,1)	
Import	705	9,7	3,2 (2,9)	7,1 (6,7)	5,2 (4,9)	5,2 (4,5)	
BNP	1873	2,6	3,6 (2,2)	3,0 (2,6)	2,2 (2,5)	2,0 (2,5)	

¹ Bidrag till BNP-tillväxt.

Siffrorna inom parentes anger regeringens bedömning i vårpropositionen.

Källa: Finansdepartementet.

De olika delarna av försörjningsbalansen utvecklar sig enligt regeringens bedömning på följande sätt (se tabell 5):

- Som redovisats tidigare och som även framgår av tabell 2 är det den inhemska efterfrågan som kommer att vara den främsta drivkraften i den svenska ekonomin de kommande åren. Den snabbt stigande sysselsättningen, hushållens optimistiska syn på den ekonomiska framtiden och de kraftigt ökande inkomsterna efter ett par år av nolltillväxt i inkomsterna i samband med konsolideringen av de offentliga finanserna gör att hushållens konsumtionsutgifter stiger med 3,1 % i år och 3 % nästa år, efter en uppgång på 2,4 % 1998. Även investeringarna fortsätter att ge relativt stora bidrag till tillväxten.
- De offentliga konsumtionsutgifterna ökar under de närmaste åren mer än vad regeringen räknade med i vårpropositionen. Framför allt är det de kommunala konsumtionsutgifterna som stiger, bl.a. på grund av ökade statsbidrag och markant högre skatteintäkter i spåret av den högre tillväxten.
- Trots den relativt svaga utvecklingen på vissa viktiga exportmarknader ökar den svenska exporten av varor och tjänster under 1999 och 2000 mer än vad som förväntades i vårpropositionen. Anledningen är bl.a. att efterfrågan på vissa svenska mindre konjunktur känsliga varor varit högre än väntat hittills i år. Återhämtningen internationellt gynnar också svensk export genom att efterfrågan på investeringsvaror ökar. Den svenska exportindustrin väntas ta marknadsandelar på världsmarknaden både i år och under nästa år. På lite längre sikt väntas den starkare kronan försämra konkurrenskraften och dämpa exporttillväxten något.

1.2.4 Den svenska exporten

I fjol steg den svenska varuexporten relativt kraftigt, trots Asienkrisen och turbulensen på den internationella finansmarknaden. Den svagare exporten

till Asien och Japan kompenseras bl.a. av en högre export till Europa. Handeln hittills i år följer ett liknande mönster. Trots en dämpad ekonomisk aktivitet i flera av de viktigaste handelsländerna i Europa och en fortsatt svag importefterfrågan i stora delar av Asien, steg den svenska exporten oväntat mycket under första halvåret i år. Den svagare utvecklingen i t.ex. Tyskland, Storbritannien och Norge kompenseras genom en ökad export till t.ex. Förenta staterna, Spanien, Portugal, Grekland, Mexiko och Kina. Som framgår av tabell 6 har den svaga internationella efterfrågan på t.ex. insatsvaror också ersatts av en kraftigt stigande export inom ett fåtal kunskapsintensiva branscher, som t.ex. lastbilar, teleprodukter och läkemedel.

Tabell 6. Bidrag till exporttillväxten

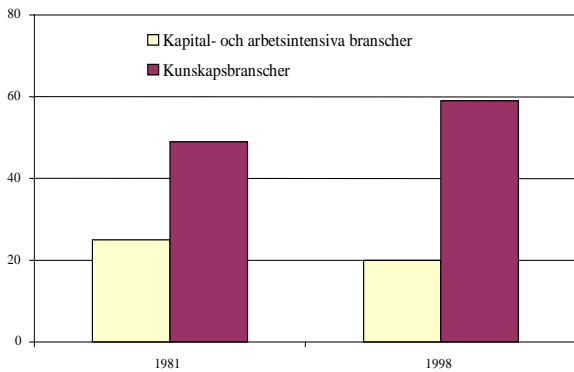
Procentenheter					
	1995	1996	1997	1998	1999 1 kv.
Teleprodukter	3,9	3,7	3,5	1,8	3,3
Motorfordon	3,2	-0,9	0,9	2,1	2,6
Läkemedel	-0,2	0,6	0,6	0,6	0,9
Övrigt	7,2	1,1	7,0	2,4	-2,5
Total	14,1	4,5	12,0	6,9	4,3

Källa: Finansdepartementet.

Förbättringen av den internationella konjunkturen under hösten och nästa år gör att den totala svenska exporten stiger med 5 % i år och med ytterligare nästan 7 % nästa år. Svensk exportindustri gynnas också av att efterfrågan på investeringsvaror ökar relativt starkt. Detta innebär att svenska exportföretag kommer att fortsätta att ta marknadsandelar på världsmarknaden 1999 och 2000. Därmed skulle exportindustrin år 2000 ta marknadsandelar för nionde året i rad. För åren 2001 och 2002 bedömer regeringen att exporten utvecklas något sämre än världsmarknadstillväxten, till följd av en starkare krona.

Det finns flera faktorer som talar för att svensk exportindustri under de senaste åren och under det senaste decenniet minskat något av sin tidigare relativt höga konjunkturkänslighet. För det första kan de senaste årens spridning av exporten till flera länder innebära att exportens känslighet för regionala kriser och konjunkturedgångar har minskat. För det andra, vilket framgår av diagram 4, har de mer konjunkturokänsliga och kunskapsintensiva näringarna, som t.ex. teleprodukt-, läkemedels-, data-, transport- och maskinindustrin sedan 1980-talet ökat sin andel av svensk export, medan de mer cykliskt betingade branscherna minskat sin andel av exporten.

Diagram 4. Andelar av svensk export

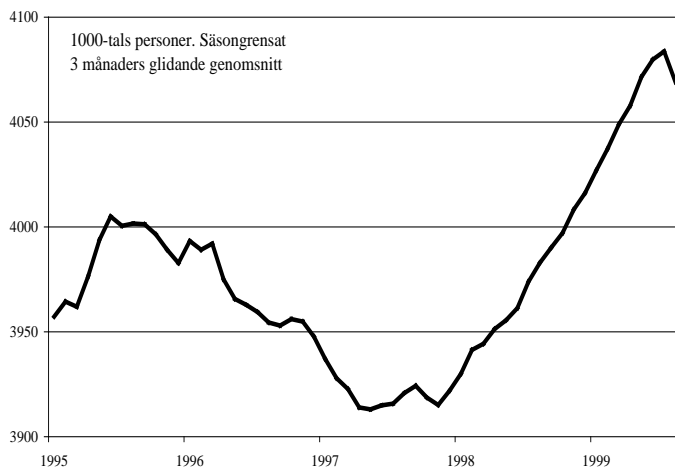
Källa: Finansdepartementet.

1.2.5 Arbetsmarknaden

Den främsta drivkraften bakom den senaste tidens starka uppsving i konjunkturen är det förbättrade läget på arbetsmarknaden. Under första halvåret i år, från december 1998 till juni 1999, ökade sysselsättningen med omkring 60 000 personer, rensat för säsongsvariationer. Historiskt sett är det en mycket snabb uppgång. Samtidigt har den öppna arbetslösheten fortsatt att sjunka. Hittills i år har den svenska tillväxten varit sysselsättningsintensiv. Uppgången har framför allt kommit i den privata tjänstesektorn och i de kommunala verksamheterna.

Som framgår av diagram 5 har sysselsättningen fortsatt att stiga under de senaste månaderna (enligt SCB är den sista markeringen i diagrammet för augusti 1999 en underskattning av den verkliga utvecklingen på grund av en

Diagram 5. Sysselsättningen 1995–augusti 1999

förskjutning i mätveckor). Att döma av utvecklingen i antal nyanmälda lediga platser till arbetsförmedlingarna kan sysselsättningsstillväxten bli något svagare framöver. Ökningstakten i antalet nyanmälda platser har avtagit något de senaste månaderna och traditionellt har utvecklingen av antalet

lediga platser varit en god indikator på sysselsättningsutvecklingen under de kommande sex till tolv månaderna.

Regeringen gör också i budgetpropositionen bedömningen att ökningstakten i sysselsättningen dämpas en aning framöver, bl.a. till följd av att produktiviteten i ekonomin väntas öka snabbare när den stigande efterfrågan i större utsträckning än hittills riktas mot s.k. högproduktiva delar av ekonomin, som t.ex. delar av industrin. Sammantaget väntas antalet sysselsatta i år öka med omkring 105 000 personer och med ytterligare 65 000 personer nästa år, mätt som årsgenomsnitt. Mellan åren 1998 och 2000 ökar därmed antalet sysselsatta med drygt 170 000 personer. Det är en betydande uppgång jämfört med bedömningen i vårpropositionen, då regeringen räknade med 150 000 nya sysselsatta under femårsperioden 1998–2002. Stämmer den nya prognosen kommer sysselsättningsgraden för personer i åldrarna 20–64 år att öka från 74,6 % år 1998 till 77,1 % år 2000. Regeringens och riksdagens sysselsättningsmål är att sysselsättningsgraden för dessa åldersgrupper skall stiga till 80 % år 2004. Den öppna arbetslösheten väntas enligt regeringens bedömning att fortsätta att sjunka, till i genomsnitt 4,5 % år 2000.

Tabell 7. Nyckeltal för arbetsmarknaden

Årlig procentuell förändring	1998	1999	2000	2001	2002
BNP, producentpris	2,5	3,6 (2,2)	3,0 (2,6)	2,1 (2,4)	1,8 (2,3)
Produktivitet	1,1	0,5 (1,0)	1,5 (2,1)	1,6 (1,6)	1,6 (1,6)
Antal arbetade timmar	1,4	3,1 (1,2)	1,5 (0,5)	0,5 (0,8)	0,2 (0,7)
Medelarbetstid	0,0	0,4 (-0,2)	-0,1 (-0,1)	-0,1 (-0,1)	-0,1 (-0,1)
Antal sysselsatta	1,5	2,7 (1,4)	1,6 (0,6)	0,5 (0,9)	0,3 (0,8)
Reguljär sysselsättningsgrad, 20-64 år ²	74,6	76,2 (75,3)	77,1 (75,6)	77,3 (76,1)	77,3 (76,5)
Arbetskraft	-0,2	1,5 (0,7)	0,6 (0,2)	0,2 (0,6)	0,3 (0,7)
Öppen arbetslöshet ¹	6,5	5,4 (5,8)	4,5 (5,4)	4,2 (5,1)	4,2 (5,0)
Arbetsmarknadsåtgärder ¹	3,9	3,3 (3,6)	3,5 (3,6)	3,5 (3,5)	3,5 (3,5)

¹ Antalet personer i procent av arbetskraften

² Antalet sysselsatta exkl. konjunkturberoende arbetsmarknadspol. åtgärder i % av befolkningen

Siffrorna inom parentes anger regeringens bedömning i vårpropositionen.

Källa: KI, Statistiska centralbyrån, Arbetsmarknadsstyrelsen och Finansdepartementet.

Till följd av en svagare tillväxt under åren efter millennieskiftet väntar sig regeringen att även sysselsättningen utvecklas svagare. Sysselsättningsgraden år 2002 bedöms vara ungefär densamma som i slutet av år 2000. Arbetslösheten sjunker några tiondelar till 4,2 % som genomsnitt under år 2002. Om lönebildningen och arbetsmarknaden fungerar väl kan dock både tillväxten och sysselsättningen stiga mer under perioden 2001–2002 och arbetslösheten sjunka under 4 %, enligt regeringens bedömning i de alternativa kalkylerna 2 och 3 i budgetpropositionen.

Tabell 8. Den branschfördelade sysselsättningen

1999/2000:FiU1
Utskottet

Tusental personer	1998	1999	2000	2001	2002
Privat sektor	2735	2813	2864	2877	2884
Jord- och skogsbruk	102	103	103		
Industri	803	798	803		
Byggnadsverksamhet	220	228	236		
Privata tjänster	1610	1683	1722		
Offentliga myndigheter	1240	1268	1282	1291	1297
Staten	188	189	190		
Kommunerna	1053	1080	1092		
Totalt	3979	4085	4151	4172	4185
Arbetskraft totalt	4255	4320	4347	4357	4370

Källa: Statistiska centralbyrån och Finansdepartementet.

Som framgår av tabell 8 bedöms sysselsättningen i den privata sektorn öka med omkring 129 000 personer mellan åren 1998 och 2000. Den kraftigaste uppgången finns i den privata tjänstesektorn. Antalet sysselsatta i kommunerna väntas under samma period stiga med 39 000 personer.

1.2.6 Omläggningen av nationalräkenskaperna

I våras anpassades de svenska nationalräkenskaperna till det nya europeiska nationalräkenskapssystemet (Europeiska Nationalräkenskapssystemet 1995, ENS 1995). ENS 1995 bygger på FN:s riktlinjer från 1993 (System of National Accounts, SNA 1993), vilka FN utarbetat i samarbete med EU, OECD, IMF och Världsbanken. Alla medlemsländer i EU skall senast under 1999 presentera kompletta nationalräkenskaper enligt ENS 1995, och syftet med det nya systemet är bl.a. att öka kvaliteten och jämförbarheten mellan länderna. Vid sidan av anpassningen till ENS 1995 har Statistiska centralbyrån (SCB) och övriga inblandade i uppgiftsinsamlandet även gjort en omfattande översyn av beräkningskällor och metoder. Dessutom infördes en ny metod för fastprisberäkning av nationalräkenskaperna, från den tidigare s.k. fastbasmetoden till kedjeindexmetoden. Metoden med kedjeindex innebär kortfattat att basåret vid fastprisberäkningen ändras årligen, t.ex. ligger 1998 års priser till grund för beräkningen av 1999 års nationalräkenskaper till fasta priser. Tidigare byttes basår normalt vart femte år. Fördelen med kedjeindex är bl.a. att volymläsningsarna baseras på aktuella vikter eller priser. Det gör att förändringar i relativpriserna fångas in i beräkningarna.

Resultatet av framför allt anpassningen till ENS 1995 är att nivån på Sveriges BNP justerats upp med i genomsnitt 3,6 % för den tidsperiod – 1993 till 1998 – som hittills beräknats. För 1998 höjdes BNP-nivån med 69 miljarder kronor, eller 3,8 %. Däremot innebär inte omläggningen några större justeringar av den historiska tillväxttakten i den svenska ekonomin. Den största förändringen återfinns 1994, för vilken den årliga BNP-tillväxten skrivits

upp med 0,7 procentenheter, från tidigare beräknade 3,3 % till nu 4,0 %. För 1995 och 1998 har tillväxttakten justerats ned med några tiondelar.

Höjningen av BNP-nivån beror till stor del på ändrade definitioner av den offentliga konsumtionen och bruttoinvesteringarna. Enligt ENS 1995 skall t.ex. vissa betalningar från den offentliga sektorn som tidigare bokförts som subventioner nu klassas som konsumtion, t.ex. läkemedelssubventionerna och ersättningarna till privata läkare och tandläkare. Det gör att den sammanlagda offentliga konsumtionen stiger. Vidare skall även kapitalförslitningar av vägar, broar och annan infrastruktur betraktas som offentlig konsumtion. Tidigare var inte kapitalförslitningar inräknade i nationalräkenskaperna.

Nivån för bruttoinvesteringarna har höjts bl.a. genom att den tidigare s.k. treårsregeln för investeringar har ersatts av en ettårsregel. Det innebär att varor med mer än ett års livslängd nu betraktas som investeringar. Tidigare krävdes en livslängd på tre år. Dessutom skall, till skillnad från tidigare, inköp eller egen produktion av dataprogramvara behandlas som investeringar.

Som en anpassning till de engelska uttryck som används i de internationella räkenskapsmodellerna har vissa begrepp i de svenska nationalräkenskaperna fått nya officiella benämningar. T.ex. har privat konsumtion döpts om till hushållens konsumtionsutgifter och offentlig konsumtion heter nu offentliga konsumtionsutgifter. Indirekta skatter har bytt namn till produktionskatter och varuanknutna indirekta skatter har ändrats till produktskatter.

Den största förändringen när det gäller den offentliga sektorns finansiella sparande är att registreringen av inkomster och utgifter nu sker först när den bakomliggande aktiviteten äger rum, inte som tidigare när betalningen utfördes. Detta innebär att det sker betydande omperiodiseringar mellan olika år, framför allt vad gäller skatter och räntor. Regeringen anger i budgetpropositionen att det fortfarande råder stor osäkerhet om de nya redovisningsprinciperna. Det innebär att de i budgetpropositionen redovisade uppgifterna om den offentliga sektorns finansiella sparande kan komma att revideras.

En annan förändring som påverkar den offentliga sektorns inkomster och utgifter är att transaktioner med EU nu registreras som betalningar direkt mellan EU och de svenska företagen. Tidigare kanaliserades huvuddelen av betalningarna via svenska staten. Följden blir att omslutningen för staten minskar.

I hushållssektorn innebär omläggningen till ENS 1995 bl.a. att hushållens sparande ökar kraftigt. Anledningen är att nettosparandet i avtalspensioner förts över från företagen till hushållen. Vidare har nya definitioner, omperiodiseringar och omklassificeringar av inkomster och utgifter påverkat nivån på hushållssparandet.

1.2.7 Ny information efter att prognosen lämnats

Sedan regeringen avslutade sitt prognosarbete har ny information presenterats om både den internationella och svenska konjunkturutvecklingen.

De senaste månadernas statistikflöde från Förenta staterna visar att aktiviteten i den amerikanska ekonomin är fortsatt hög. Hushållens konsumtion fortsätter att öka och tillverkningsindustrin visar tecken på återhämtning,

enligt de konjunkturrapporter som de regionala centralbankerna presenterade i slutet av september. De amerikanska inköpschefernas konjunkturindex, det s.k. NAPM-index, steg också oväntat mycket i september. Vissa mindre tendenser till ett ökat inflationstryck har registrerats den senaste tiden. Producentpriserna steg relativt kraftigt i september. Under samma månad ökade de amerikanska konsumentpriserna med 0,4 % jämfört med augusti, till följd av bl.a. stigande energi- och cigarettpriser. Uppgången var den största på fem månader och inflationstakten, september 1998 till september 1999, uppgick till 2,6 %.

I Japan har företagets framtidstro ökat något, visar den japanska centralbankens rapport om näringslivets förväntningar, den s.k. Tankan. Rapporten omfattar bedömningar från omkring 10 000 företag i olika sektorer av ekonomin. Under september hade nettotalet för tillverkningsindustrin stigit till -22 (för varje 100 optimistiska företag fanns det 122 pessimistiska). Det är den bästa siffran på nära två år. I juni i år var nettotalet -37. I de övriga krisdrabbade länderna i Asien fortsätter den ekonomiska aktiviteten att stiga. I t.ex. Sydkorea steg industriproduktionen i juli och augusti med 33 % respektive 30 % jämfört med samma månader i fjol. Detalj- och grossisthandelsförsäljningen steg under samma period med 19 % respektive 18 % jämfört med juli och augusti förra året.

I EU och länderna i EMU-området som helhet fortsätter återhämtningen, visar den senaste tidens statistikskörd. Enligt EG-kommissionens senaste konjunkturbarometer steg optimismen hos framför allt de europeiska företagen i september. I EU:s största enskilda ekonomi, Tyskland, fortsatte emellertid konjunkturindex att falla något. Under de senaste månaderna har det emellertid kommit uppgifter som tyder på en ökad fart i den tyska ekonomin. Industriproduktionen ökade i augusti något mer än väntat samtidigt som orderingen till den tyska tillverkningsindustrin under samma månad steg mycket kraftigt.

Konjunkturinstitutets (KI:s) barometer för tredje kvartalet 1999, som presenterades i slutet av oktober, visar att även uppgången i den svenska industrikonjunkturen fortsätter. Orderingen från såväl export- som hemmamarknaden ökade påtagligt under tredje kvartalet samtidigt som produktionen steg. Företagen räknar också med en fortsatt stark tillväxt på både order- och produktionssidan under resten av året. Framför allt väntas en tydlig uppgång i orderingen från utlandsmarknaderna. Även produktionsplanerna för första halvåret 2000 är mycket optimistiska. Sysselsättningen ökar, men enligt företagen har även bristen på yrkesarbetare fortsatt att stiga. Ungefär vart fjärde företag anger nu brist på yrkesarbetare. I tjänstesektorn är konjunkturen fortsatt mycket god, enligt den del av KI:s barometer som avser tjänstenäringarna. I detaljhandeln är ca 90 % av företagen nöjda med försäljningssituationen. En lika stor andel av företagen i datakonsultbranschen, partihandeln och inom uppdragsverksamheten är nöjda med konjunkturläget i sina respektive branscher. Bland datakonsulterna har aktiviteten dämpats under tredje kvartalet och därmed också den tidigare rapporterade bristen på kvalificerad arbetskraft. Trots nedgången är emellertid bristen fortfarande stor. Tjänsteföretagen som helhet är också optimistiska om utvecklingen under resten av året.

Uppgången i industrikonjunkturen bekräftas också av de svenska inköpschefernas konjunkturindex, det s.k. ICI. Den förstärkning av konjunkturen som noterats sedan tidigt i våras fortsatte i september, och företagen är optimistiska om orderingången och produktionsutvecklingen det kommande halvåret.

I slutet av september reviderade SCB de preliminära beräkningarna av nationalräkenskaperna för andra kvartalet 1999. BNP-tillväxten justerades ned med 0,5 procentenheter, från 3,7 % i de första preliminära beräkningarna i början av augusti till nu 3,2 %. Framför allt är det den s.k. lagerposten som skrivits ned, dvs. försäljningen från lager var större än vad som tidigare beräknats. Dessutom reviderades den offentliga konsumtionen ned med 0,8 procentenheter och importen skrevs upp med 0,7 procentenheter jämfört med den preliminära statistiken. Exporten däremot uppjusterades med 0,4 procentenheter, till 6,8 %. Även investeringarna skrevs upp, med 0,9 procentenheter till 8,6 %. Hushållens konsumtionsutgifter lämnades i stort sett oförändrade, vilket innebär att hushållens konsumtion steg med hela 3,2 % andra kvartalet i år.

SCB:s uppgifter om hushållens inköpsplaner, den s.k. hippen, visar också att de svenska hushållens optimism om framtiden fortsätter att stiga. I september nådde den s.k. konsumenttillförsiktsindikatorn, CCI, vilken är en sammanvägning av hushållens syn på den egna ekonomin, den svenska ekonomins utveckling och förväntningarna om inköp av kapitalvaror, det högsta värde som noterats sedan mätningarna inleddes 1993. Enligt SCB:s senaste handelsstatistik ökade försäljningen i den totala detaljhandeln under augusti med 8,1 % jämfört med augusti i fjol. Därmed var omsättningen i detaljhandeln under perioden januari till augusti i år 5,6 % högre än under motsvarande period i fjol. Handelns Utredningsinstitutets (HUI:s) s.k. snabbindex tyder emellertid på en liten dämpning av konsumtionen under september.

Enligt SCB:s arbetskraftsundersökningar (AKU) fortsatte sysselsättningen att stiga och arbetslösheten att sjunka under augusti och september. I augusti beräknades omkring 100 000 fler personer vara sysselsatta jämfört med augusti i fjol. Andelen arbetslösa sjönk till 6,1 % jämfört med 7,3 % samma månad förra året. I september var emellertid sysselsättningstillväxten lite mer dämpad jämfört med tidigare i år. Antalet sysselsatta ökade med 65 000 personer i förhållande till samma månad i fjol. Den svagare tillväxten kan till viss del bero på tekniska effekter i undersökningen. Arbetslösheten sjönk i september till 5,5 % jämfört med 6,1 % i september förra året.

Till följd av den ljusare utvecklingen både i Sverige och internationellt har KI vid ett flertal tillfällen den senaste månaden aviserat att man tänker skriva upp sin bedömning av den svenska tillväxten för de närmaste två åren. Framför allt handlar det enligt KI om en uppjustering av tillväxttakten under år 2000. I den prognos som KI presenterade den 25 augusti 1999, och som utgjorde underlag för regeringens bedömning i budgetpropositionen, bedömdes BNP stiga med 3,8 % i år och 3,2 % nästa år. KI:s nästa prognos publiceras i slutet av november.

Utskottet delar regeringens uppfattning att utsikterna för en hög svensk tillväxt under de närmaste åren är mycket goda. Sysselsättningen stiger snabbt samtidigt som arbetslösheten sjunker. Den inhemska efterfrågan utvecklas väl. Hushållens konsumtion ökar kraftigt, till följd av den förbättrade arbetsmarknaden, kraftigt stigande inkomster och ett behov av att ersätta kapitalvaror efter en följd av år med svag konsumtion. Samtidigt är hushållen mycket optimistiska om den ekonomiska framtiden.

Till detta kommer att den offentliga sektorns finanser visar växande överskott och att den svenska inflationen är en av de lägsta i EU-området, trots den stigande aktiviteten i ekonomin. Företagens och hushållens förväntningar om den framtida inflationen är låga och ligger väl inom Riksbankens inflationsmål om en inflation på 2 % med ett s.k. toleransintervall på ± 1 %. Räntorna ligger kvar på en historiskt sett relativt låg nivå. Det samlade resultatet av utrikesaffärerna, dvs. bytesbalansen, visar på stora och tilltagande överskott, trots den starka uppgången i den inhemska efterfrågan.

Efter en avmattning under inledningen av 1999 stiger nu också industriföretagens optimism om utvecklingen framöver. Uppgången är dessutom relativt bred, så gott som samtliga branscher rapporterar stigande orderingång och ökad produktion. I tjänstesektorn är konjunkturläget fortsatt mycket gott och företagen räknar med ytterligare förbättring.

Återhämtningen i den internationella ekonomin har gått snabbare än vad flertalet bedömare räknade med i slutet av förra året. Den starka finansiella oro som präglade andra halvåret 1998 och inledningen av 1999 har i stort sett försvunnit. I flertalet av de asiatiska länderna finns tydliga tecken på en uppgång i den ekonomiska aktiviteten. I vissa av länderna är uppgången relativt kraftig. I Japan har hushållens och företagens tidigare mycket starka misstroende mot den ekonomiska utvecklingen så sakta börjat vända mot en ökad optimism. Trots återkommande prognoser om försvagning är tillväxten i Förenta staterna fortsatt hög. Den senaste tidens utveckling signalerar inte heller någon nära förestående dämpning av aktiviteten i den amerikanska ekonomin. I EU och euroområdet fortsätter återhämtningen efter den svaga utvecklingen i slutet av 1998 och inledningen av 1999. Optimismen hos både hushållen och företagen är i stigande, enligt olika konjunkturindikatorer.

Förbättringen i världskonjunkturen under våren och sommaren har något ökat förväntningarna om en ökad internationell inflation. Det har i sin tur resulterat i stigande räntor både i Sverige och omvärlden. Globaliseringen och en fortsatt internationell prispress tyder emellertid på att uppgången i inflationen och räntorna blir relativt begränsad jämfört med tidigare konjunkturuppgångar under 1980- och 1990-talen.

Under förutsättning att det inte blossar upp någon ny oro på finansmarknaderna, t.ex. i form av en snabb och omfattande nedgång på den amerikanska aktiebörsen, stiger den svenska tillväxttakten relativt kraftigt de närmaste åren. Den svenska exportindustrin gynnas av en högre ekonomisk aktivitet och en ökad efterfrågan i t.ex. Europa samtidigt som den inhemska efterfrågan och sysselsättningen i Sverige fortsätter att utvecklas gynnsamt.

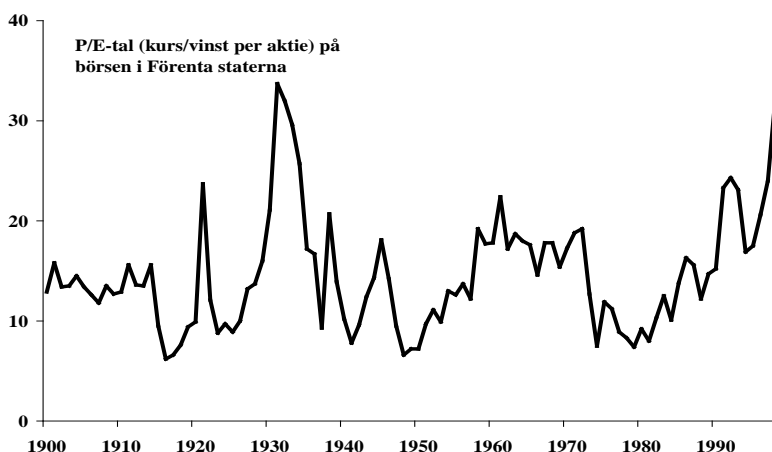
I partimotionerna görs inga allvarliga invändningar mot den kortsiktiga konjunkturprognosen för 1999 och 2000 som redovisas i budgetpropositionen. Samtliga partier instämmer i bilden att den ekonomiska aktiviteten stiger både internationellt och i Sverige. I *motion Fi209 (m)* skriver motionärerna att budgetpropositionens prognos för 1999 och 2000 är optimistisk men inte omöjlig. I *motion Fi212 (fp)* framhålls att det inte är uteslutet att regeringens prognos uppfylls eller t.o.m. överträffas.

Den främsta risken för en sämre internationell och svensk konjunktur ligger framför allt i den amerikanska utvecklingen, menar samtliga partier.

”Betydande räntehöjningar i USA kan komma att leda till ett ras i de högt uppdrivna börskurserna, vilket i sin tur kan förväntas få återverkningar på börskursernas utveckling också i andra länder och på den realekonomiska utvecklingen”, skriver motionärerna i *motion Fi209 (m)*. Folkpartiet menar i *motion Fi212* att om den amerikanska börsen skulle gå ned kraftigt, skulle det dels innebära att hushållen skulle spara mer och konsumera mindre, dels att återverkningarna runt om i världen blir stora. I Centerpartiets partimotion *Fi211* anges att risken för en sämre utveckling av världsekonomin framför allt är förknippad med utvecklingen på den amerikanska börsen. Risken för ett ras på börsen skall dock inte överdrivas. På det hela taget ser den internationella ekonomin ut att vara i en stabil uppgång, menar Centerpartiet.

Som *utskottet* redovisat ovan under avsnittet 1.1.6 är en av de främsta riskerna för en sämre utveckling i världskonjunkturen de närmaste åren att aktiepriserna på de amerikanska börserna börjar falla snabbt och kraftigt.

Diagram 6: P/E-tal i Förenta staterna under 1900-talet

Källa: Global findata.

Som framgår av diagram 6 är värderingen av företagen på de amerikanska aktiebörserna högt uppdriven, sett i ett historiskt perspektiv. Många oberoende bedömare hävdar att en korrigering är oundviklig. En justering kan komma till stånd på många olika sätt. T.ex. kan aktiekurserna sjunka sakta

och kontrollerat under en period. En annan möjlighet är att kurserna står stilla under en längre tid, eller rör sig så att säga sidledes. Effekterna på den reala ekonomin av en sådan utveckling torde vara relativt begränsad, åtminstone i det korta perspektivet.

Den största risken för återverkningar på den reala ekonomin finns vid ett kraftigt och snabbt fall i börskurserna. En sådan nedgång skulle t.ex. kunna utlösas av att inflationen i den amerikanska ekonomin framöver stiger kraftigt och att den amerikanska centralbanken därmed höjer räntorna oväntat mycket. Det skulle i sin tur kunna leda till en relativt stark dämpning av aktiviteten i den amerikanska ekonomin, genom en svagare konsumtions- och investeringsverksamhet. Den höga amerikanska konsumtionen under de senaste åren har till en stor del varit styrd av en växande förmögenhet hos de amerikanska hushållen till följd av den kraftiga börsuppgången. En svagare amerikansk ekonomi skulle bl.a. innebära minskad exportförsäljning till Förenta staterna för Sverige och övriga länder. Eftersom börserna i Förenta staterna är tongivande på den internationella finansmarknaden är det troligt att ett ras på t.ex. börserna i New York skulle sprida sig till övriga börser runt om i världen, med negativa effekter även i dessa länder vad gäller konsumtion och investeringar.

Utskottet vill avslutningsvis framhålla att en börskrasch i Förenta staterna endast är ett möjligt riskscenario, som dessutom diskuterats under mer än ett års tid. Den mest troliga utvecklingen är att den amerikanska ekonomin fortsätter att utvecklas relativt hyggligt framöver och att en kommande nedväxling av den amerikanska tillväxten blir ganska odramatisk. Statistikflödet från de senaste månaderna tyder också på att så är fallet. Dessutom har kurserna på börserna i New York under de senaste två månaderna i en relativt god ordning sjunkit med närmare 10 %.

1.3 Finansutskottets förslag till inriktning av den allmänna ekonomiska politiken

Den svenska ekonomin utvecklas väl. Sysselsättningen stiger kraftigt och arbetslösheten sjunker. Förutsatt att det inte blossar upp någon ny oro på de internationella finansmarknaderna kan den årliga tillväxten i den svenska ekonomin under de närmaste åren bli omkring 3 % eller mer.

Sverige lämnar 1900-talet från en ekonomisk styrkeposition. De offentliga finanserna är sanerade, inflationen och räntenivån är historiskt låg, den inhemska ekonomin växer starkt och bytesbalansen visar på stora överskott. Alltfler deltar i arbetslivet. Under 1999 har fram t.o.m. augusti antalet sysselsatta varit 100 000 personer fler i stort sett varje månad.

Utmaningen är nu enligt utskottets mening att ånyo uppnå full sysselsättning. Den stora svagheten är att Sverige ännu inte har hämtat sig från det stora sysselsättningsfallet under början av 1990-talet. För att det skall vara möjligt måste den nu kraftiga uppgången och höga tillväxten i den svenska ekonomin göras långvarig och uthållig. Den ekonomiska politiken skall därför inriktas på starka offentliga finanser, låg inflation och att ytterligare förbättra förutsättningarna för en hög och uthållig tillväxt. På samma gång

skall rättvisan stärkas genom en aktiv fördelningspolitik. Enligt utskottets mening går tillväxt och rättvisa hand i hand. En stabil och uthållig ekonomisk tillväxt bygger på delaktighet, att alla bidrar efter sin förmåga. Tillväxten skall också vara ekologiskt hållbar.

Överskotten i de offentliga finanserna och de gynnsamma utsikterna för den svenska ekonomin innebär, enligt utskottets mening, att det nu är möjligt att föreslå en rad åtgärder för att stärka tillväxtförutsättningarna och rättvisan. Barnbidragen höjs såväl 2000 som 2001 och utrymme skapas för att fr.o.m. 2001 stegvis genomföra en allmän förskola och s.k. maxtaxa inom barnomsorgen. Bidragen till kommuner och landsting höjs ytterligare för vård, skola och omsorg och mer resurser avsätts för de kommuner och landsting som har störst ekonomiska problem. Förslag skall läggas fram för att de som före 65 års ålder beviljats s.k. assistansersättning skall kunna behålla den även efter fyllda 65 år. Dessutom ökas anslagen till miljöförbättrande verksamhet.

Som ett första steg i en mer omfattande skattereform sänks t.ex. skatten med särskild inriktning på låg- och medelinkomsttagare. Sänkningen är utformad som en skattereduktion så att löntagarna till att börja med kompenseras för motsvarande en fjärdedel av de egenavgifter som tas ut för att finansiera det nya ålderspensionssystemet. Inriktningen är att compensationen skall fullföljas under kommande år. I vilken takt detta kan genomföras avgörs av de offentliga finansernas utveckling, efterfrågeläget i ekonomin och på en avvägning i förhållande till de behov som finns att säkerställa en tillfredsställande kvalitet i de offentliga verksamheterna, t.ex. vården, skolan och omsorgen. Gränsen för statlig inkomstskatt höjs. Ett ytterligare steg tas i en grön skatteväxling genom att diesel-, el- och kärnkraftsskatten höjs. De ökade skatteintäkterna används för skattereduktion i samband med individuell kompetensutveckling i arbetslivet samt för att skattemässigt likställa jordbruket med industrin i fråga om energibeskattningen. Vidare ökas reservringsmöjligheterna för företagen, kupongskatten för utdelning på näringsbetingade aktier till utländska ägare avskaffas, publika bolag ges möjlighet att återköpa egna aktier, beskattningen av utländska experter mildras och flertalet stoppregler för fåmansföretag avskaffas. Vidare sänks fastighetsskatten för hyreshus.

Enligt utskottets mening bidrar dessa åtgärder till att stärka rättvisan och öka ekonomins förutsättningar för uthållig tillväxt. Ytterligare åtgärder vidtas också för att öka konkurrensen och effektiviteten på produkt-, tjänste- och finansmarknaderna. Förslag skall också läggas fram för att förbättra förutsättningarna för den svenska lönebildningen. Lönebildningen måste fungera på ett sätt som är förenligt med en fortsatt stark sysselsättningsstillväxt och låg inflation.

Enligt utskottets mening är det tillfredsställande att även budgetpropositionen bygger på en överenskommelse mellan Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna. Samarbetet berör ekonomi, sysselsättning, rättvisa, jämställdhet och miljö. Vänsterpartiet och Miljöpartiet står bakom riktlinjerna för den ekonomiska politiken, budgetpolitiken, utgiftstaken, tilläggsbudgeten för 1999, anslagen för 2000 och de nu föreslagna skatteför-

Finansutskottets ställningstagande till Moderata samlingspartiets förslag

I *Moderata samlingspartiets motion Fi209* kritiserar regeringen för att budgetpropositionen saknar de förslag till reformer som såväl regeringen själv som OECD, Världsbanken, IMF och EU anser nödvändiga för att rätta till de grundläggande bristerna i den svenska ekonomin. Propositionen saknar de utbudsstimulanser som måste genomföras för att motverka en överhettning och förbättra Sveriges position i OECD:s välståndsliga. Inte heller redovisar regeringen några åtgärder för att vända på ägande- och företagsflykten från Sverige. Snarare skärper regeringen skatter som missgynnar svenskt företagande och ägande. Mitt i högkonjunkturen driver regeringen en konjunkturförstärkande politik, enligt motionen. Därmed bäddar man för ett växande inflationstryck vilket med en oberoende riksbank och ett tydligt inflationsmål leder fram till stigande räntor, lägre tillväxt, svagare sysselsättning och högre arbetslöshet. För att öka konkurrens- och tillväxtkraften, förhindra ett stigande inflationstryck och återföra Sverige till en position bland de rikaste länderna i OECD-området krävs att skatter på företagande och arbete sänks, att företagskrånglet minskas, att skatten på hushållstjänster sänks och förmögenhets- och värnskatterna slopas. Dessutom måste åtgärder vidtas så att lönebildningen fungerar. Arbetsmarknadspolitiken måste förändras och moderniseras och betingelserna för kapitalförsörjning förbättras. Vidare bör utbildningspolitiken förnyas och forskningen förstärkas. Enligt motionärerna måste också energiförsörjningen tryggas genom att kärnkraften bibehålls. Sverige bör också snarast möjligt införa euron för att begränsa de kostnader som hittills varit förknippade med utanförskapet, t.ex. högre räntor, större valutainstabilitet och utflyttning av huvudkontor.

Utskottet vill först kort kommentera frågan om försäljningar av företag till utlandet och den pågående internationella omstruktureringen i bransch efter bransch. Det är utomordentligt viktigt att globaliseringens och det ökade utlandsägandets effekter på näringslivet och sysselsättningen noga analyseras. Enligt utskottets uppfattning är inte frågan unik för Sverige. Runt om i både Europa och övriga världen pågår en intensiv debatt om utländska förvärv, företagsutflyttningar, sammanslagningar och företagsklimat. Debatten är emellertid ofta osaklig och behäftad med undergångstoner. Enligt utskottets mening finns det mycket som tyder på att de utländska investeringarna i Sverige kan spela en viktig roll för utvecklingen i svensk ekonomi. I många fall tillför nya internationella ägare nytt kapital, ny kompetens och nya förutsättningar för en ökad expansion.

Till bilden hör också att svenska företag i stor utsträckning köper utländska företag för att stärka sin ställning och kompetens. Riksbankens betalningsbalansstatistik visar att svenska företag direktinvesterade i utlandet under första halvåret i år för 65 miljarder kronor. Under samma period köpte utländska företag svenska företag för 408 miljarder kronor. Av dessa 408 miljarder kronor svarade emellertid fusionen mellan Astra och Zeneca för 330 miljar-

der kronor. (Siffran är uppblåst eftersom Astras innehav i Zeneca är bokfört som ett s.k. portföljinnehav, medan Zenecas innehav av Astra betecknas som en direktinvestering.) Rensas Riksbankens siffror från Astra-Zeneca-affären uppgår utlandets direktinvesteringar i Sverige under första halvåret i år till 78 miljarder kronor, dvs. ungefär i nivå med de svenska utlandsinvesteringarna under samma period. Riksbankens siffror visar också att ingående och utgående direktinvesteringar i stort sett varit i balans under 1990-talet. Sedan 1992 har svenska företag gjort direktinvesteringar i utlandet för omkring 518 miljarder kronor, medan utländska företag direktinvesterat i Sverige för omkring 531 miljarder kronor. Utskottet vill erinra om att situationen på 1980-talet var annorlunda. Då var de svenska direktinvesteringarna i utlandet betydligt större än utlandets investeringar i Sverige och den svenska ekonomisk-politiska diskussionen handlade då bl.a. om Sveriges bristande förmåga att attrahera utländskt kapital.

Avgörande för Sverige och den svenska tillväxten är att konkurrenskraften är hög och företagsklimatet gott. Enligt utskottets mening är också det grundläggande klimatet för företagande, expansion och högre sysselsättning nu bättre än någonsin tidigare under 1990-talet.

De offentliga finanserna har sanerats, vilket har gett en stabil och hållbar ekonomisk situation. Räntorna har sjunkit kraftigt både i förhållande till tidigare under 1990-talet och till räntenivån under 1970- och 1980-talen. De historiskt låga räntorna innebär en mycket betydelsefull stimulans av företagets investeringsverksamhet och den inhemska efterfrågan. Nivån på näringslivets investeringar är mycket hög, efter bl.a. en kraftig uppgång i fjol. Investeringarna fortsätter att stiga i år, trots den internationella avmattningen i slutet av förra året och inledningen av 1999. Speciellt stark är expansionen i de sektorer som styrs av hushållens efterfrågan. De låga räntorna, den starkt stigande sysselsättningen och de ökade hushållsinkomsterna bidrar nu också till att öka aktiviteten på byggmarknaden. Antalet påbörjade lägenheter var t.ex. under första halvåret 1999 37 % högre jämfört med första halvåret 1998.

Inflationen har fallit mycket kraftigt under senare år, till en nivå som understiger den i våra viktigaste konkurrentländer. Som redovisades tidigare under avsnitt 1.2.4 har svenska företag kraftigt ökat sina andelar på världsmarknaden under 1990-talet samtidigt som icke konjunktur känsliga kunskapsintensiva branscher ökat sina andelar av svensk export. Denna utveckling har fortsatt i år. De senaste avtalsrörelserna tyder också på att arbetsmarknadens parter börjat anpassa lönekraven till den låga inflationen. Det är en avgörande utveckling för att företagets konkurrenskraft skall kunna bevaras och förstärkas. En låg och stabil inflation innebär samtidigt att företagets möjligheter att planera för framtiden förbättras. Regeringen föreslog i vårpropositionen en rad effektiviseringar av arbetsmarknaden och arbetsmarknadspolitikerna för att begränsa flaskhalsar, hålla inflationen nere och därmed öka konkurrenskraften. I budgetpropositionen preciseras åtgärderna ytterligare och vidare annonseras att det pågår ett arbete med att förtydliga arbetslöshetsersättningens roll som omställningsförsäkring. Dessutom aviseras att regeringen under hösten kommer att lägga fram en proposition med åtgärder för att förbättra lönebildningen. Det är väsentligt att systemet för lönesättning

är förenligt med en fortsatt starkt stigande sysselsättning i den svenska ekonomin.

Utskottet vill vidare erinra om att ett stort antal reformer genomförts under 1990-talet för att förbättra tillväxtvillkoren. Vid sidan av omläggningen av pensions- och skattesystemen och reformeringen av den statliga budgetprocessen har ett antal åtgärder vidtagits för att förbättra konkurrensklimatet på varumarknaderna. T.ex. har en ny konkurrenslagstiftning införts och el- och telemarknaderna har reformerats. Den svenska telemarknaden är i dagsläget en av de mest avreglerade i Europa. Inrikesflyget, järnvägstransporterna och den långväga busstrafiken har öppnats för konkurrens samtidigt som delar av postens tidigare monopol hävts. Den offentliga upphandlingen har reglerats i en ny lag, och ett råd för konkurrens på lika villkor mellan privat och offentlig sektor har inrättats. I budgetpropositionen föreslås också ytterligare åtgärder för att förbättra konkurrensen och öka effektiviteten på varu-, tjänste- och finansmarknaderna.

Enligt utskottets mening är den svenska företagsbeskattningen som helhet konkurrenskraftig i ett internationellt perspektiv. Utbildnings- och kunskapsnivån hos den svenska arbetskraften är hög och ökar ytterligare genom de satsningar på kunskap och kompetens som regeringen gör i alla delar av utbildningssystemet. Sverige skall konkurrera med kompetens och välutbildad arbetskraft. Förutom satsningar på skolan, den högre utbildningen, forskningen och kompetensutvecklingen föreslår regeringen i budgetpropositionen att skatteintäkterna från höjningen av diesel-, el- och kärnkraftsskatten bl.a. används för en skattereduktion i samband med individuell kompetensutveckling i arbetslivet. Regeringens utgångspunkt är också att Sverige även i fortsättningen skall tillhöra de ledande länderna när det gäller utnyttjandet av den tillväxtpotential som ligger i IT-samhället.

En annan viktig del i näringsklimatet är att den inhemska svenska efterfrågan nu stiger starkt efter en svag utveckling under i stort sett hela 1990-talet. Det är speciellt gynnsamt för de mindre och hemmamarknadsinriktade företagen.

I den offensiv för uthållig tillväxt och ökad sysselsättning som regeringen första gången presenterade i vårpropositionen 1998, och som nu senast följs upp i budgetpropositionen, spelar företagande och småföretagande en avgörande roll. Därför har riksdagen under de senaste åren beslutat om en rad förbättringar för företagen och då framför allt för de mindre företagen. Exempelvis har enskilda näringsidkare och delägare i handelsbolag fått regler som är mer likvärdiga dem som gäller för aktiebolag. För nystartad enskild näringsverksamhet har möjlighet införts att kvitta underskott i aktiv näringsverksamhet mot tjänsteinkomster. Dessutom har lättnader i ägarbeskattningen för ägare till onoterade aktiebolag genomförts. Arbetsgivaravgifterna har reducerats för att särskilt gynna de mindre företagen. Reglerna för s.k. F-skattsedel har mjukats upp och reglerna för skattetillägg vid periodiseringsfel i momsredovisningen har lindrats. Vidare har reserveringsmöjligheterna för enskilda näringsidkare och handelsbolag förstärkts ytterligare. Den särskilda skatten på vattenkraft har avskaffats. Avdragsreglerna för pensionskostnader, beskattningen av personaloptioner och avdraget för pensionssparande för enskilda näringsidkare har förenklats etc. Informationen kring nyföretagande

och stödet till kooperativ utveckling har utökats. En samlad översyn av de statliga insatserna på riskkapitalområdet genomförs. Dessutom undersöks möjligheterna att införa en patentinråningsförsäkring. För att säkerställa och utveckla tillgången på kunskap och kompetens vidareutvecklas teknik och kunskapsöverföring från bl.a. högskolor till små och medelstora företag.

I budgetpropositionen föreslås en rad skatte- och avgiftsförändringar för att ytterligare stimulera den svenska företagsamheten. Reserveringsmöjligheterna ökas genom att avdragstaket för avsättningar till periodiseringsfonder höjs från 20 till 25 % för aktiebolag och andra juridiska personer. För enskilda näringsidkare och handelsbolag höjs taket från 25 till 30 %. Dessutom förlängs avsättningstiden från fem till sex år. Den beskattning av energi som gäller jordbruket likställs med vad som gäller för annan industri. Vidare avskaffas flertalet av de s.k. stoppreglerna för fåmansföretagare. Kupongskatten för utdelning på näringsbetingade aktier till utländska ägare avskaffas från årsskiftet för att inte utländska investeringar i Sverige skall missgynnas i förhållande till investeringar i andra länder. Ett utrymme avsätts för en lättnad i beskattningen av utländska experter. Under hösten avser regeringen också att föreslå en sänkning av dröjsmålsavgiften vid betalning av tull. Vidare aviseras i budgetpropositionen en översyn av reglerna vid beskattning av fåmansföretag, de s.k. 3:12-reglerna.

En annan viktig del i sammanhanget är att Sverige aktivt stödjer ansträngningarna att bekämpa skadlig skattekonkurrens, dvs. att motverka att länder vid sidan om det ordinarie skattesystemet erbjuder särskilda skatteförmåner för att locka till sig företag från andra länder. Inom EU har Sverige bidragit till att en s.k. uppförandekod har antagits för företagsbeskattningen.

I *motion Fi209 (m)* framhålls att det är en satsning på ekonomisk tillväxt som skall stärka kommunernas ekonomi och att förnyelsen av den offentliga sektorn bl.a. handlar om att utsätta kommunal och landstingskommunal verksamhet för avreglering och ökad konkurrens samt att kraftigt koncentrera resurserna till de viktigaste kärnverksamheterna. Den kommunala sektorn levererar i dagsläget inte tillräckligt mycket för varje betald skattekrona. Regeringen för en farlig och kortsynt politik när man ger sken av att problemen kan lösas genom ökade statsbidrag till kommunerna. Vad som krävs är politiker som förmår prioritera och se till att de resurser som finns utnyttjas effektivt. Oförmågan att prioritera och kontrollera resursanvändningen i kommunerna är i många fall uppenbar. Kommunalskatten bör sänkas, inte höjas, enligt motionärerna. Regeringen bör driva en politik som skapar förutsättningar för och stimulerar kommunerna att sänka skattenivån, bl.a. genom ökad konkurrensutsättning, avregleringar och att staten övertar kostnader som i dag belastar den kommunala verksamheten. Förslag om att staten skall ta över kostnader från kommunerna för att skapa utrymme för skattesänkningar framförs även i *motion Sk318* av Bo Lundgren m.fl. (m).

I *motion Fi209* framhålls vidare att det behövs en stor välfärdsreform som gör medborgarna mindre beroende av det offentliga, där medborgarna mer kan förlita sig på det egna arbetet, det egna sparandet och de egna sociala nätverken. Det höga bidragsberoendet måste brytas, bl.a. genom lägre skatter. Anledningen till att den reformpolitik som lagt grunden till förbättring av

den svenska ekonomin nu bryts är att regeringen formar sin politik tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet, enligt motionärerna. Dessa båda partier har konsekvent motarbetat de strukturreformer som genomförts och i stället verkat för ökade statsutgifter, sagt nej till besparingar och nej till Europasamarbetet. De har också sett ett stabilt penningvärde som en begränsning för sin politik och hög inflation som ett enklare och attraktivare alternativ till en krävande strukturpolitik.

Enligt *utskottets* mening skulle de förslag till omfattande avregleringar och privatiseringar i den kommunala sektorn som framförs i motion Fi209 (m) leda till en dramatisk förändring av den kommunala verksamheten. Följden skulle sannolikt bli en mycket instabil situation till skada för medborgarna. Effektiviteten och produktiviteten inom t.ex. vården, omsorgen och skolan skulle drabbas hårt. I motionen föreslås också mycket stora skattesänkningar bl.a. genom sänkningar av den kommunala utdebiteringen. Det är utskottets övertygelse att skattesänkningar av denna omfattning oundvikligen leder till stora nedskärningar av viktig och angelägen offentlig verksamhet. Dessutom får stora skattesänkningar av den här typen helt oacceptabla fördelningspolitiska konsekvenser. Skadorna på den svenska generella välfärden skulle bli omfattande. Utskottets uppfattning är vidare att stora skattesänkningar kan leda till instabila statsfinanser med negativa effekter på både företagsklimatet och den ekonomiska tillväxten. Erfarenheterna av den snabba försämringen av statsfinanserna i början av 1990-talet avskräcker.

Utskottet vill i detta sammanhang peka på den studie av fördelningen av offentliga bidrag till barnomsorg, utbildning, hälso- och sjukvård som redovisas i bilaga 4 i budgetpropositionen. Undersökningen visar tydligt att de resurser som fördelas via de offentliga verksamheterna klart bidrar till en jämnare fördelning i samhället. Framför allt blir omfördelningen över livet tydlig när effekterna av de subventionerade offentliga tjänsterna undersöks. T.ex. beräknas personer i 85-årsåldern få vård och omsorg för i genomsnitt 103 000 kr per år. Ungdomar erhåller ca 20 000 kr per år i form av främst utbildning, medan personer i 55-årsåldern endast utnyttjar offentliga tjänster för 13 000 kr. När det gäller subventioner av utbildning visar studien att snedrekryteringen till den högre utbildningen fortfarande är betydande. Subventionerna till högskolan gynnar framför allt barn till högutbildade och tjänstemän. Däremot har klyftan i antalet utbildningsår mellan olika grupper i samhället minskat markant de senaste åren. Andra resultat är t.ex. att barnfamiljer och pensionärer gynnas och att subventionerna påtagligt minskar inkomstspredningen. Personer med relativt låg ekonomisk standard erhåller mer, både i absoluta och relativa termer, än de välbeställda. Vidare gynnas kvinnor mer än män av den offentliga tjänstesektorn.

De senaste årens omfattande och lyckade sanering av den offentliga ekonomin har skapat utrymme för satsningar på att förbättra kvaliteten inom skolan, vården och omsorgen av barn och gamla. Den nu höga tillväxten i den svenska ekonomin innebär dessutom att skatteintäkterna i den kommunala sektorn ökar markant under de närmaste åren.

Jämfört med situationen 1996 är statsbidragen till kommuner och landsting i år 16 miljarder kronor högre. I enlighet med tidigare aviseringar höjs statsbidragen nästa år med ytterligare 4 miljarder kronor. Därutöver får kommun-

sektorn ytterligare 1,3 miljarder kronor både i år och nästa år genom att de 200 kr som alla skattskyldiga betalar i inkomstskatt överförs till kommuner och landsting. Sammantaget innebär det att skola, vård och omsorg år 2000 tillförs 21,3 miljarder kronor jämfört med år 1996.

Men ytterligare förstärkning behövs. Behoven inom vården, skolan och omsorgen är fortfarande stora. I enlighet med tidigare utfästelser tillförs kommunsektorn ytterligare 4 miljarder kronor år 2001. Regeringen föreslår nu också att bidraget höjs med ytterligare 1 miljard kronor för vården och omsorgen plus att den s.k. 200-kronan även under år 2001 tillfaller kommuner och landsting. I budgetpropositionen föreslår regeringen också att anslaget för särskilda insatser till kommuner och landsting höjs med 0,7 miljarder kronor. Vid sidan av dessa resursförstärkande insatser vidtas också en rad andra åtgärder för att öka kvaliteten och effektiviteten inom t.ex. skolan och vården.

Sammantaget innebär detta att den kommunala sektorn år 2001 tillförs 27 miljarder kronor jämfört med år 1996. I beloppet ingår viss finansiering av ett stegvis införande av maxtaxa i barnomsorgen och en allmän förskola.

Utskottet vill också erinra om att försvarsuppgörelsen mellan Socialdemokraterna och Centerpartiet frigör resurser för en satsning på vård och omsorg under perioden 2002–2004 på omkring 8 miljarder kronor. Av dessa pengar skall 1 miljard kronor utbetalas år 2002, 3 miljarder kronor 2003 och 4 miljarder kronor år 2004.

Till följd av den demografiska utvecklingen med allt fler äldre i befolkningen fortsätter behoven av kommunal verksamhet att öka framöver. Det ställer stora krav på en stark offentlig sektor med starka och sunda offentliga finanser. Men framför allt krävs en hög ekonomisk tillväxt och en ökad sysselsättning. Enligt utskottets mening är ökade kommunala skatteintäkter till följd av hög tillväxt och fler människor i arbete långt viktigare för kommunernas ekonomiska styrka än de bidrag staten ger över statsbudgeten. Det framgår inte minst av utvecklingen under de närmaste åren. Till följd av den gynnsamma svenska konjunkturen, den höga tillväxten och den historiskt sett mycket snabbt stigande sysselsättningen bedöms kommunernas och landstingens skatteinkomster öka med ca 25 miljarder kronor år 2000 och ytterligare omkring 16 miljarder kronor år 2001.

Vid sidan av detta är det enligt utskottets mening också mycket viktigt att de resurser som redan finns i den kommunala sektorn används mer effektivt. Den pågående omdaning och effektiviseringen av den kommunala verksamheten måste fortsätta även om statsbidragen till kommunerna och skatteintäkterna ökar.

Beträffande vad som i motion Fi209 (m) sägs om skatter och lönebildning hänvisas till utskottets ställningstagande till innehållet i motion Fi212 (fp). För behandling av frågor kring regeringsunderlag och det motionärerna kallar OECD:s välfärdsliga hänvisas till behandlingen av motion Fi210 (kd). För behandling av arbetsmarknadspolitiken hänvisas till utskottets behandling av motion Fi211 (c).

Sammanfattningsvis anser utskottet att den politik som presenteras i motion Fi209 (m) allvarligt skulle försvaga välfärden och rättvisan och leda till negativa effekter på den ekonomiska tillväxten.

Med hänvisning till vad utskottet anfört ovan avstyrks motionerna Fi209 (m) yrkandena 1 och 15 och Sk318 (m) yrkande 5.

Finansutskottets ställningstagande till Kristdemokraternas förslag

I *Kristdemokraternas motion Fi210* kritiserar regeringen för att budgetpropositionen är en i raden av propositioner som saknar de konkreta förslag som behövs för att öka tillväxten och antalet nya jobb och förhindra att företag, kapital och kunskap flyr landet. Nu när konjunkturen stiger borde regeringen ha tagit chansen att rätta till de djupgående strukturella problem som gjort att Sverige fallit från fjärdeplatsen i industriländernas välfärdsliga 1970 till en sjuttonde plats i år. En mängd strukturella förändringar måste genomföras som avlägsnar de bromsmekanismer som i 25 år underminerat den svenska ekonomins konkurrenskraft, skriver motionärerna. I motionen föreslås skattesänkningar, bl.a. genom en skattereduktion på 50 % av arbetskostnaderna för hushållens köp av tjänster i det egna hemmet, att grundavdraget i den kommunala beskattningen höjs och att arbetsgivaravgifterna sänks för mindre företag. Företagsklimatet måste förbättras, bl.a. genom att dubbelbeskattningen på risksparande avskaffas, förmögenhetsskatten avvecklas och den nya värnskatten tas bort. Lönebildningen och arbetsmarknadens funktionsätt måste förbättras. Även Kristdemokraterna kritiserar regeringen för valet av samarbetspartners. Motionärerna anser vidare att budgetsaneringen varit okänslig och misslyckad ur ett fördelningsperspektiv. Saneringen har slagit hårt mot utsatta grupper. Regeringen har också lämnat pensionärerna i sticket. De är de stora förlorarna nu när det går bra för den svenska ekonomin. Kristdemokraterna kritiserar överskottsmålet i de offentliga finanserna på 2 % i överskott över en konjunkturcykel. I budgetpropositionen fastställs överskottet till 2 % av BNP år 2000, 2001 och 2002. Om genomsnittet skall var 2 % över konjunkturcykel borde överskottet vara högre under de år tillväxten är hög, men regeringen nöjer sig med 2 % även under goda år, skriver motionärerna.

Utskottet vill till att börja med kommentera frågan om pensionärerna och pensionerna. Regeringen gjorde redan tidigt klart att situationen först skall stärkas för de grupper i samhället som drabbats extra hårt av de svåra tiderna när statsfinanserna förbättras och ekonomin börjar växa. Redan i budgetpropositionen för 1999 föreslog regeringen en förbättring av pensionärernas ekonomi med omkring 4 miljarder kronor. Det reducerade prisbasbeloppet för pensionärer ersattes fr.o.m. 1999 av det fulla prisbasbeloppet samtidigt som bostadstillägget till pensionerna höjdes för att gynna de sämst ställda pensionärerna.

Utskottet vill i sammanhanget också peka på att de satsningar som nu görs och planeras inom vården och omsorgen är av stor betydelse för alla medborgare, inte minst för äldre och pensionärer. Som tidigare redovisades ovan under behandlingen av Moderata samlingspartiets partimotion går en stor del

av de offentliga tjänsterna inom vården och omsorgen till personer i de högre åldersgrupperna.

Utskottet har vid flera tillfällen behandlat budgetkonsolideringens effekter på fördelning i samhället (senaste i bet. 1998/99:FiU20). Enligt utskottets uppfattning fanns det inte något alternativ till saneringen av de offentliga finanserna. Den var nödvändig för att återställa förtroendet för svensk ekonomi och få ned de höga räntor som allvarligt dämpade tillväxtkraften, inte minst i de mindre och medelstora företagen. Den var också nödvändig för att säkra den framtida välfärden. Enligt utskottet är det också viktigt att inse att effekten på svensk ekonomi och de svenska hushållen av t.ex. den kraftiga finansiella oron för ett år sedan hade varit betydligt större än vad den i själva verket blev om inte budgetsaneringen varit framgångsrik. Sveriges motståndskraft mot internationell oro har till följd av den förda ekonomiska politiken förbättrats betydligt jämfört med situationen i början och mitten av 1990-talet.

Sedan regeringsskiftet hösten 1994 har regeringen löpande redovisat undersökningar av fördelningseffekterna av saneringen av de offentliga finanserna. Under senare år har studierna breddats till att även omfatta undersökningar av t.ex. den regionala inkomstfördelningen, inkomstfördelningen i olika länder och hur utnyttjandet av offentliga tjänster ser ut mellan olika grupper i samhället.

I budgetpropositionen redovisas en genomgång av fördelningsprofilen av de förslag om höjt barnbidrag och skattesänkningar år 2000 som läggs fram i propositionen. Sammantaget är profilen gynnsam. Den femtedel av hushållen som har lägst ekonomisk standard får en ökning av den disponibla inkomsten med 2,6 %, medan den femtedel av befolkningen som har den högsta ekonomiska standarden får en höjning av den disponibla inkomsten med ungefär 1,5 %.

Regeringens mål är att under mandatperioden försöka skapa en så stor uppslutning som möjligt för en politik för full sysselsättning. Enligt utskottets mening är det därför tillfredsställande att även budgetpropositionen för år 2000 kunde bygga på en överenskommelse mellan Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna. I likhet med i budgetpropositionen för 1999 och 1999 års vårproposition berör samarbetet i budgetpropositionen fem områden – ekonomi, sysselsättning, rättvisa, jämställdhet och miljö. Enligt utskottets mening ger samarbetet en signal till omvärlden om att det finns en politisk majoritet för en ekonomisk politik som är inriktad på full sysselsättning, ett offentligt överskott om 2 % av BNP över en konjunkturcykel och prisstabilitet.

Avslutningsvis vill utskottet passa på att kommentera OECD:s köpkraftskorrigerade BNP-statistik per capita. Denna statistik kallas ibland något oegentligt för "OECD:s välfärdsliga" (senast behandlad av utskottet i bet. 1998/99:FiU20). Sverige har, enligt Kristdemokraterna, halkat ned från fjärde plats i ligan 1970 till sjuttonde plats i år.

Som utskottet tidigare påpekat är OECD:s statistik så osäker att man bör vara försiktig med att dra alltför långtgående slutsatser av uppgifterna. Möjligheten till jämförelser mellan länderna är därför mycket begränsad, enligt

bl.a. OECD:s egna uppgifter. Dessutom har måttet stora brister som mått på den ekonomiska välfärden. Den omläggning av nationalräkenskaperna som nu t.ex. sker i länderna i EU bidrar emellertid till att något förbättra kvaliteten och öka möjligheten att jämföra utvecklingen mellan länderna.

Bortsett från alla statistiska invändningar kan utskottet ändå konstatera att Sverige totalt sett tappat i relativ position under de senaste 30 åren. Nedgången har dock inte varit jämn, utan nedgången var särskilt kraftig från mitten av 1970-talet och några år framåt samt i början av 1990-talet. Den största nedgången kom i början av 1990-talet då Sveriges BNP föll samtidigt som flera andra länder fortsatte att ha en positiv tillväxt. Utskottet vill erinra om att en hög ekonomisk tillväxt är en viktig del av regeringens ekonomiska politik. Det bör i sammanhanget också tilläggas att tillväxten skall vara ekologiskt hållbar.

Utskottet vill i sammanhanget passa på att kort redogöra för en intressant beräkning av den köpkraftskorrigerade BNP-statistiken som EU:s statistikorgan, Eurostat, publicerade tidigare i år. Eurostat har undersökt den köpkraftskorrigerade produktionsnivån för olika regioner inom EU-länderna under perioden 1994–1996. Resultatet visar på en ganska stor skillnad mellan de fattigaste och rikaste regionerna i flertalet länder. Den största spridningen finns enligt Eurostat i Tyskland (inklusive östra Tyskland), där skillnaden i BNP per invånare (köpkraftskorrigerat) mellan den fattigaste och rikaste delen av landet uppgick till nästan 140 indexenheter. Näst störst var spridningen i Österrike (drygt 95 indexenheters skillnad), följt av Belgien (drygt 90 indexenheter), Frankrike (80 indexenheter) och Italien (omkring 75 enheter). Enligt Eurostats uppgifter är Sverige det land som har den minsta spridningen mellan olika regioner. Skillnaden mellan den region med lägst BNP per capita och den med högst BNP per capita uppgick till ungefär 30 indexenheter. I likhet med OECD:s BNP-mått är även Eurostats beräkningar behäftade med stora statistiska problem. Men enligt utskottets mening tyder resultaten ändå på att de regionala klyftorna i Sverige är mindre jämfört med situationen i flertalet övriga länder i EU.

Slutligen vill utskottet erinra om att det finns andra undersökningar som kan komplettera OECD:s mått och därmed bidra till att fördjupa diskussionen om ekonomisk välfärd. En sådan undersökning är den rapport om utvecklingsnivån i världen som FN:s utvecklings- och biståndsorgan, UNDP, publicerar varje år. Även om den statistiska osäkerheten också är hög i de mått UNDP tar fram, kan det nämnas att Sverige i 1998 års rapport får högsta betyg när det gäller bedömningen av i vilket land fattigdomen är lägst. Sverige hamnar även i topp när det handlar om jämställdheten i samhället. I UNDP:s generella mått över utvecklingsnivån i länderna placerar sig Sverige på tionde plats. Utvecklingsnivån mäts genom en sammanvägning av tre indikatorer – förväntad livslängd hos nyfödda, utbildningsnivå i form av läskunnighet hos vuxna och andelen inskrivna på grundskole-, gymnasie- och eftergymnasial nivå samt den köpkraftskorrigerade bruttonationalprodukten per capita.

Med anledning av vad som i motion Fi210 (kd) sägs om strukturella åtgärder och åtgärder för företagande hänvisas till utskottets behandling av motion

Fi209 (m). För ytterligare behandling av skattefrågorna och överskottsålet i de offentliga finanserna hänvisas till behandlingen av motion Fi212 (fp). När det gäller arbetsmarknadens funktionssätt och lönebildningen hänvisas till behandlingen av motion Fi211 (c).

Med anledning av vad som ovan anförts avstyrker utskottet motion Fi210 (kd) yrkande 1.

Finansutskottets ställningstagande till Centerpartiets förslag

I *Centerpartiets motion Fi211* framhålls att Centerpartiet var med och tog ett betydande ansvar för att skapa de ekonomiska förutsättningar som nu gör att tillväxten ökar, sysselsättningen stiger och arbetslösheten sjunker. Tillväxten är emellertid ojämnt fördelad. Den starka uppgången gör att det nu finns ett gyllene tillfälle att genomföra de strukturreformer som behövs för att komma till rätta med de stora underliggande problemen i den svenska ekonomin. Skattetrycket bör successivt sänkas under mandatperioden, bl.a. genom att inkomstskatterna för låg- och medelinkomsttagare sänks via ett höjt grundavdrag och att arbetsgivaravgifterna minskas. De särskatter som drabbar jordbruket skall tas bort och en äkta skatteväxling bör genomföras som sänker skatten på arbete och höjer den på sådant som är skadligt för miljön. Vidare bör dubbelbeskattningen tas bort och förmögenhetsskatten fasas ut ur det svenska skattesystemet. En skattereduktion på s.k. hushållsnära tjänster bör införas. Den svagaste punkten i svensk ekonomi är, enligt motionärerna, lönebildningen och arbetsmarknaden. Arbetsmarknadspolitiken måste reformeras i grunden, volymåtgärderna fasas ut och arbetsrätten förändras. Som ett viktigt första steg bör regeringen återkomma till riksdagen med förslag om att mindre företag skall kunna göra undantag för två nyckelpersoner vid uppsägningar. Lönebildningen måste förbättras. Staten måste vidare se till att alla medborgare får tillgång till den nya informationstekniken. Staten måste också skapa förutsättningar för en regional balans med företagande och sysselsättning i hela landet. Enligt motionärerna måste åtgärder vidtas för att komma till rätta med de skenande sjukförsäkringskostnaderna. Bland annat bör en påtaglig satsning på rehabilitering genomföras. Även Centerpartiet kritiserar regeringen för att studenter och pensionärer inte får del av skattesänkningarna.

Utskottet konstaterar att läget på den svenska arbetsmarknaden förbättrats markant under de senaste åren. Sysselsättningen har ökat mycket kraftigt samtidigt som både den öppna och den totala arbetslösheten sjunkit rejält. De regionala skillnaderna i arbetslöshetsnivåerna består dock och arbetslösheten är som högst i norra Mellansverige och Norrland. Enligt SCB:s senaste s.k. arbetskraftsundersökning (AKU) var 65 000 fler sysselsatta i september 1999 jämfört med september 1998 (det är emellertid betydligt lägre än under månaderna januari till augusti 1999 då jämförelsen mot samma månad året innan stadigt visat en sysselsättningsökning på omkring 100 000 personer. Nedgången i september kan till viss del förklaras av tekniska effekter i undersökningen). Den öppna arbetslösheten uppgick till 5,5 % mot 6,1 % samma månad i fjol. Samtidigt var 127 000 personer sysselsatta i konjunk-

turberoende arbetsmarknadspolitiska program, vilket är 38 400 färre än i september i fjol.

För att skapa utrymme för en fortsatt stark återhämtning och förhindra olika typer av arbetskraftsbrist är det enligt utskottets mening utomordentligt viktigt att den svenska arbetsmarknadens sätt att fungera förbättras. I traditionell svensk arbetsmarknadspolitisk anda måste arbetslinjen hävdas. Det är väsentligt att alla kan förbättra sin ekonomi genom eget arbete. Matchningen mellan arbetssökande och lediga platser måste effektiviseras så att sysselsättningen kan fortsätta att öka utan att inflationsdrivande och tillväxthämmande flaskhalsar uppstår. Arbetsförmedlingarnas verksamhet måste i ännu högre grad inriktas på att förhindra bristsituationer och förmedla lediga jobb. Vakanstiderna måste kortas och långtidsarbetslösheten minskas. Förmedlingarna måste dock även fortsättningsvis prioritera personer som är långtidsarbetslösa och långtidsinskrivna och riskerar utförsäkring.

Utskottet konstaterar också att regeringen i budgetpropositionen presenterar en rad åtgärder för att göra arbetsmarknaden och arbetsmarknadspolitiken mer effektiv. Skattesänkningarna för särskilt låg- och medelinkomsttagare minskar marginaleffekterna för dessa grupper och bidrar till att öka utbudet av arbetskraft. På samma sätt verkar höjningen av gränsen för statlig inkomstskatt. Det avsatta utrymmet för maxtaxa inom barnomsorgen fr.o.m. 2001 minskar marginaleffekterna ytterligare. I budgetpropositionen föreslås vidare att anställningsstödet för arbetslösa med långa inskrivningstider utökas till att omfatta personer som varit öppet arbetslösa eller i arbetsmarknadspolitiska åtgärder under minst två år (tidigare krävdes en arbetslöshetstid på minst tre år). Som utskottet redovisat tidigare pågår också ett arbete inom Regeringskansliet med att förtydliga arbetslöshetsersättningens roll som omställningsförsäkring. Förslag till förändringar kommer att lämnas under första halvåret 2000. Vidare fortsätter arbetet med att reducera det arbetsmarknadspolitiska regelverket. Det handlar t.ex. om mindre detaljstyrning och att åtgärderna mer skall anpassas till den enskildes behov och de lokala och regionala förutsättningarna. Utskottet kan i detta sammanhang erinra om att regeringens tidigare krav på att vissa åtgärder inom arbetsmarknadspolitiken skulle uppnå en viss volym eller utgöra en viss genomsnittlig kostnad har tagits bort.

För att snabbt motverka flaskhalsar genomförs en försöksverksamhet med riktad arbetsmarknadsutbildning till redan anställda. Dessutom initieras ett pilotprojekt för att införa ett system för värdering av utländsk yrkeskompetens. Ytterligare resurser satsas för att fler arbetshandikappade skall erhålla en lönebidragsanställning, och en försöksverksamhet initieras med inriktningen att pröva nya vägar och metoder för att förmedla arbeten till arbetslösa invandrare.

Till dessa åtgärder skall enligt utskottets mening också läggas de reformer och de medel som satsas för att effektivisera och öka utbildningen och kompetensutvecklingen. Inom ramen för Europeiska socialfondens nya mål 3 satsas t.ex. 2,4 miljarder kronor under åren 2000–2002 på kompetensutveckling för anställda. Dessutom införs en skattereduktion i samband med individuell kompetensutveckling i arbetslivet.

När det gäller arbetsrätten är det utskottets uppfattning att det finns en överdriven tro på att förändringar i arbetsrättslagstiftningen skall ge betydande effekter på tillväxten och sysselsättningen. Denna uppfattning styrks också av den nya studie av arbetsrätten i olika OECD-länder som OECD publicerade i *Employment Outlook* i slutet av juni 1999. Enligt OECD visar jämförelsen att arbetsrättens utformning har inga eller endast begränsade effekter på den totala sysselsättningen och den totala arbetslösheten i ett land. Möjligtvis kan utformningen av arbetsrätten, enligt OECD, i viss mån påverka den demografiska sammansättningen av arbetslösheten och sysselsättningen, t.ex. att en viss grupp av människor i högre grad än andra drabbas av arbetslöshet om t.ex. arbetsrätten är kraftigt reglerande. Enligt OECD är dock den effekten statistiskt sett osäker.

Regeringens mål när det gäller informationstekniken (IT) är att stärka Sveriges ställning som en av världens ledande IT-nationer. Stora insatser görs för att sprida IT-användandet i skolan, och bl.a. systemet med skattesubventionerade s.k. personaldatorer har medfört att Sverige i dagsläget är ett av världens datortätaste länder. En viktig förutsättning för att näringslivet och medborgarna skall kunna utnyttja de möjligheter som informationstekniken ger är att IT-infrastrukturen är väl utbyggd och att förutsättningarna är lika i olika delar av landet. Frågan om hur infrastrukturen skall byggas upp för att ge en regional och social täckning har under våren utretts av en särskild utredare, och ärendet bereds för närvarande inom Regeringskansliet. I budgetpropositionen uppger regeringen att den avser att återkomma i frågan i den s.k. IT-proposition som är planerad till i början av år 2000.

Ett annat viktigt mål i den ekonomiska politiken är enligt utskottets mening att hela Sverige skall växa. Satsningarna på IT är en del av åtgärderna för att skapa möjligheter runt om i hela landet. Decentraliseringen av högskolan och satsningarna inom infrastrukturen är andra betydelsefulla delar. Men samtidigt är det enligt utskottets mening tydligt att utmaningarna inom regional- och näringspolitiken är stora. Folkmängden har på senare år minskat inte bara i små och medelstora kommuner i glesbygden utan även i många större industriorter. Denna utveckling är enligt utskottets mening ett allvarligt hot mot en balanserad regional utveckling i landet. Det är bl.a. i det här ljuset som t.ex. de ökade resurser som föreslås i budgetpropositionen för särskilda insatser i kommuner och landsting skall ses. Nyligen tillsattes också en parlamentarisk kommitté med uppgift att lämna förslag om den framtida inriktningen och utformningen av regionalpolitiken.

Utskottet vill erinra om att samtliga län nu har tagit fram utkast till regionala s.k. tillväxtavtal. Syftet med avtalen är att ta fram en samordnad tillväxt- och sysselsättningspolitik med ett stort regionalt och lokalt inflytande. En genomgång av avtalen visar att de åtgärder som föreslås spänner över ett stort antal områden, men förslag om utbildningsinsatser, kompetensutveckling och åtgärder som befrämjar företagsamheten dominerar. Inom regeringen pågår nu ett arbete med att för berörda myndigheter ange förutsättningarna för finansiering av avtalen och hur de bör utveckla den regionala samverkan.

Utgiftsutvecklingen inom sjukförsäkringen är enligt utskottets mening alarmerande, både ur ett budget- och arbetskraftsutbudsperspektiv men också

ur hälsosynpunkt. Med nuvarande utveckling riskerar de stigande sjukförsäkringskostnaderna att tränga undan andra viktiga statliga insatser. Utskottet vill för tillfället nöja sig med att konstatera att regeringen nyligen tillsatt en utredare med uppgift att analysera orsakerna till den ökade sjukfrånvaron och dess kostnader samt lämna förslag till förändringar.

För ytterligare behandling av beskattningen och lönebildningen hänvisar utskottet till behandlingen av motion Fi212 (fp). I frågor om förenklingar för företagande, strukturella åtgärder och företagsklimat hänvisas till behandlingen av motion Fi209 (m).

Med anledning av vad som anförts ovan avstyrks motion Fi211 (c) yrkande 1.

Finansutskottets ställningstagande till Folkpartiet liberalernas förslag

I *Folkpartiet liberalernas motion Fi212* anförts att ett decennium av krispolitik nu börjar ge resultat. De senaste kvartalen har tillväxten nått i närheten av de nivåer som krävs för att Sverige uthålligt skall kunna pressa tillbaka massarbetslösheten, återta en topposition i välfärdsligan och få ner statsskulden till en mer hanterlig nivå. Enligt motionärerna är det också slående att de inslag i krispolitiken som värderas högst är några av dem som Folkpartiet varit djupt inblandat i: skattereformen, budgetreformen och det nya pensionssystemet. Den rimliga slutsatsen är att reformeringen av den svenska ekonomin måste fortsätta. Det lönar sig. Den allra bästa tiden för att gå vidare med fler strukturreformer är nu – mitt i högkonjunkturen. Motionärerna föreslår kraftiga skattesänkningar under perioden bl.a. för att begränsa marginalskatteproblemen i den svenska ekonomin. En skattereduktion lika för alla införs och brytpunkten för statlig skatt höjs i två steg. Avtrappningen i grundavdraget avskaffas. Kommunalskatten bör sänkas bl.a. genom att staten tar över kommunala utgifter. En skattereduktion på hushållsnära tjänster införs och arbetsgivaravgifterna i privat tjänstesektor sänks. Den s.k. extra värnskatten bör tas bort, dubbelbeskattningen på aktier och aktieandelar slopas och reglerna för företagande förenklas. Förmögenhetsskatten bör på sikt helt avskaffas, och för att ytterligare minska barnfamiljernas marginaleffekter bör det generella barnstödet höjas på bekostnad av bostadsbidragen. Lönebildningen och den svenska arbetsmarknadens funktionssätt måste förbättras. Folkpartiet kritiserar regeringen för att den sätter överskottet i de offentliga finanserna till 2 % av BNP under ett högkonjunkturår. Då borde överskottet vara högre för att 2 % över en konjunkturcykel skall nås.

Utskottet vill erinra om att budgetpolitiken styrs av två övergripande mål. De sammantagna offentliga finanserna skall visa ett överskott på 2 % av BNP över en konjunkturcykel och de statliga utgifterna skall hållas inom de uppsatta utgiftstaken.

I samband med 1997 års ekonomiska vårproposition fastställdes målen för de offentliga finanserna fram t.o.m. 2001. Till följd av den pågående konsolideringen av statsfinanserna och de då relativt svaga ekonomiska utsikterna beslutades om en infasning av målet för att dämpa eventuella negativa effek-

ter på samhällsekonomin. För 1998 skulle de offentliga finanserna vara i balans. För 1999 bestämdes att överskottet skulle uppgå till 0,5 % av BNP. Åren 2000 och 2001 skulle överskottet uppgå till 1,5 % respektive 2 % av BNP. I anslutning till budgetpropositionen för 1999 höjdes ambitionen och målet för 2000 höjdes från de tidigare 1,5 % till 2 % av BNP. I samband med behandlingen av 1999 års vårproposition beslutade riksdagen att fastställa målet för 2002 till ett överskott i de offentliga finanserna på 2 % av BNP.

Utskottet kan konstatera att erfarenheten hittills av preciserade budgetmål är mycket god. Målen har uppnåtts och ibland överskridits med bred marginal. Förra året visade de offentliga finanserna ett överskott på 2,3 % av BNP, dvs. 2,3 procentenheter över målet för 1998. I år förväntas ett överskott på 1,7 % jämfört med målet på 0,5 %. Utvecklingen har bidragit till att pressa ned statskulden, sänka räntenivån i samhället och därmed även räntekostnaderna i budgeten. Detta har i sin tur bl.a. skapat utrymme för satsningen på vården, skolan och omsorgen och de förslag till skattesänkningar som framförs i budgetpropositionen.

Som framgår av sammanfattningen ovan av motion Fi212 (fp) kritiserar regeringen för att inte uppnå målet om ett överskott i de offentliga finanserna på 2 % av BNP över en konjunkturcykel. Överskottet borde ha satts högre än 2 % under de kommande åren, enligt motionärerna. Folkpartiet anser i sitt budgetalternativ att överskottet 2000 skall uppgå till 2,5 % av BNP.

Utskottet delar inte motionärernas uppfattning. Enligt utskottets mening ligger de mål som fastlagts för de enskilda åren 2000–2002 i linje med det övergripande målet om ett överskott på 2 % av BNP över en konjunkturcykel. Hur lång en konjunkturcykel är kan visserligen diskuteras, men de undersökningar som gjorts inom t.ex. Konjunkturinstitutet visar att den svenska cykeln i genomsnitt varit knappt 5 år lång under de senaste dryga 50 åren, räknat från den ena botten av konjunkturcykeln till nästa. Använder man detta som utgångspunkt och räknar genomsnittet av utfallet av den offentliga sektorns finanser 1998 och det preliminära för 1999 och de uppsatta målen på 2 % av BNP 2000–2002 blir resultatet ett överskott i de offentliga finanserna på ganska exakt 2 % av BNP under femårsperioden 1998–2002. Om man för den aktuella femårsperioden 1998–2002 även tar hänsyn till att riksdag och regering när målen först fastställdes bedömde att det behövdes en infasning av målet för perioden 1998–2000 framstår måluppfyllelsen som ännu bättre.

Det är utskottets övertygelse att förutsättningarna skulle ha varit mycket små att ens klara målet om 2 % i överskott över en konjunkturcykel med det budgetalternativ som Folkpartiet liberalerna presenterat för perioden 1998–2002.

Utskottet vill i sammanhanget också erinra om att regeringen i budgetpropositionen anger att avvikelser från de fastlagda överskottsmålen för 2001 och 2002 kan tolereras om tillväxten i ekonomin blir väsentligt starkare eller svagare än förväntat.

De allt gynnsammare utsikterna för den svenska tillväxten under de närmaste åren och de starka statsfinanserna gör att det nu, inom ramen för budgetmålen, är möjligt att börja sänka skatterna i den svenska ekonomin. Ut-

gångspunkterna för skattesänkningarna är att ytterligare förbättra förutsättningarna för hög svensk tillväxt och stärka rättvisan i samhället. Därför ligger tyngdpunkten i skatteförändringarna på låg- och medelinkomsttagare och på företagande. Utskottet vill dessutom påminna om att regeringen i budgetpropositionen anger att de skattesänkningar som nu föreslås skall ses som ett första steg i en omfattande skattereform. Från den 1 januari 2000 sänks skatterna så att löntagarna till att börja med kompenseras för motsvarande en fjärdedel av de egenavgifter som tas ut för att finansiera det nya ålderspensionssystemet. Regeringens inriktning är att compensationen fullföljs under kommande år. Gränsen för statlig inkomstskatt höjs så att färre betalar statlig skatt. Fastighetsskatten för hyreshus sänks till 1,2 % år 2000 för att möjliggöra lägre hyror. Dessutom förlängs för år 2000 den mot låginkomsttagare riktade temporära skattereduktioner. Avsikten är att en förlängning skall ske även under kommande år. Vilken metod som skall användas kan dock övervägas.

Som utskottet redovisat under behandlingen av Moderata samlingspartiets partimotion föreslås i budgetpropositionen även en rad skattesänkningar som riktar sig mot företagen.

En viktig effekt av skattesänkningarna är, enligt utskottets mening, att de minskar de marginaeffekter som slår hårt mot låg- och medelinkomsttagare. Därmed skapas bl.a. förutsättningar för ett ökat utbud av arbetskraft, vilket är en nödvändig utveckling om vi skall kunna bibehålla och förstärka den kraftiga återhämtningen i den svenska ekonomin. Förslaget om en maxtaxa i barnomsorgen verkar, enligt utskottets uppfattning, i samma riktning.

Men enligt utskottets mening är det också viktigt att kommande skatteförändringar noga avstäms mot utvecklingen i de offentliga finanserna och konjunktur- och efterfrågeläget i den svenska ekonomin. Regeringen anger också i budgetpropositionen att möjligheten till fortsatta skattesänkningar bl.a. är betingad av att lönebildningen fungerar väl. Om löneökningarna framöver blir högre än vad svensk ekonomi tål kan skattesänkningar leda till överhettning av ekonomin och stigande inflation. Utskottet delar regeringens uppfattning att detta är en situation som måste undvikas.

Samtidigt kan utskottet konstatera att den låga inflationen och de låga inflationsförväntningarna skapar förutsättningar för en bra reallönetillväxt även vid relativt låga nominella lönepåslag. Det framgår inte minst av utvecklingen under de senaste åren då reallönetillväxten varit hög samtidigt som de nominella löneökningarna historiskt sett varit små. Under 1970- och 1980-talen och de första åren på 1990-talet var situationen nästan den omvända. Höga nominella löneökningar gav nära nog obefintliga reallöneökningar.

Det helt avgörande ur sysselsättnings- och tillväxtpunkt är att lönebildningen fungerar väl. Den totala svenska lönekostnadsutvecklingen måste, enligt utskottets mening, anpassas till vad som gäller i våra viktigaste konkurrentländer. Alltför höga löneökningar ger dämpad tillväxt och lägre sysselsättning. För att klara inflationsmålet tvingas Riksbanken föra en stram penningpolitik och höja räntorna.

Enligt utskottets mening är det viktigt att lönebildningssystemet är så konstruerat att det ger rimliga löneökningar även i den situation som nu råder, med en snabbt stigande sysselsättning och sjunkande arbetslöshet. De dis-

kussioner om tillväxtallianser som arbetsmarknadens parter förde förra hösten ledde inte till någon enighet om t.ex. spelreglerna för lönebildningen. De två samsynsmän som regeringen tillsatte rapporterade i mars i år att det finns betydande motsättningar mellan parterna, men att det även existerar en samsyn om vissa principer för lönebildningen. Regeringen anger därför i budgetpropositionen att den under hösten avser att lägga fram förslag till åtgärder som syftar till förbättra förutsättningarna för lönebildningen. Utgångspunkten är att lönebildningen skall fungera på ett sätt som är förenligt med en bestående god sysselsättningsutveckling.

I frågor om näringsklimat och åtgärder för företagande och kommunal skattesänkning hänvisar utskottet till behandlingen av motion Fi209 (m). Vad gäller OECD:s s.k. välfärdsliga hänvisas till utskottets ställningstagande i samband med behandlingen av motion Fi210 (kd). Med anledning av vad som i motion Fi212 (fp) sägs om arbetsmarknadens funktionssätt hänvisas till utskottets behandling av motion Fi211 (c).

Med anledning av vad som anförts ovan avstyrker utskottet motion Fi212 (fp) yrkande 1.

1.4 Det europeiska valutasamarbetet

Motionerna

I *motion Fi204* av Lars Tobisson (m) framhålls att regeringens oförmåga att ta ställning till eurons införande i Sverige skapar en osäkerhet som är skadlig för svensk ekonomi och medborgarnas välfärd. Ett minimikrav är, enligt motionären, att regeringen inom kort följer de brittiska socialdemokraternas exempel och lägger fram en plan för övergången till den gemensamma valutan. En första punkt i en sådan plan måste vara att visa hur Sverige skall kunna uppnå den valutastabilitet som krävs för en euroanslutning. Den bästa vägen är via ett inträde i ERM 2. En svensk anslutning till ERM 2 måste föregås av förhandlingar med övriga medlemsländer om t.ex. kursrelationen till euron. Eftersom dessa förhandlingar kan bli svåra och segdragna bör de inledas omgående. Utarbetandet av en övergångsplan och förhandlingar om ett ERM-inträde bör dessutom innebära en omarbetning av Sveriges konvergensprogram. I det befintliga konvergensprogrammet, som gäller fram t.o.m. 2001, ägnas mycket liten uppmärksamhet åt valutapolitiken.

I *motion Fi205* av Sten Tolgfors (m) framhålls att Sverige bör införa den gemensamma valutan, euron. Frågan om ett införande av euron måste på något sätt underställas folkets prövning. Det kan ske i ordinarie val eller extra val till riksdagen eller genom folkomröstning. Men eftersom utanförskapet är kostsamt bör frågan avgöras snabbt. Regeringen bör därför kalla till partiöverläggningar om hur och när frågan skall avgöras. Motionären anser också att det redan nu bör vara möjligt att få sin lön i euro och betala skatt i euro. Regeringen bör därför föregå med gott exempel och öppna för möjligheten för människor i statlig tjänst att få hela eller delar av lönen i euro.

I *motion Fi206* av Gudrun Schyman m.fl. (v) framhålls att frågan om EMU skall avgöras direkt av folket i en folkomröstning. Enligt motionärerna borde folkomröstningen ha genomförts innan riksdagen fattade beslut om grundlagsändring om Riksbankens oberoende. För att väljarna skall få en allsidig bild av de bedömningar som ligger bakom de olika alternativen i en folkomröstning bör, enligt motionärerna, en parlamentarisk kommitté tillsättas med uppgift att förbereda folkomröstningen. Kommittén skall bestå av representanter från samtliga riksdagspartier och stå som garant för att det officiella upplysningsmaterialet blir allsidigt utformat.

I *motion Fi207* av Karin Pilsäter m.fl. (fp) anförs att Sverige bör gå med i EMU och att en tidtabell för närmandet och inträdet fastställs. Den bör innehålla följande fem steg. I ett första steg bör regeringen utan dröjsmål uttala sin avsikt att Sverige avser att gå med i EMU. Det är viktigt att avsiktsförklaringen görs tidigt och tydligt inför Sveriges ordförandeskap i EU första halvåret 2001. I ett andra steg bör en nationell handlingsplan för inträde i ERM och EMU utarbetas. Detta arbete bör starta omedelbart och omfatta såväl offentlig förvaltning som banker och företag. I ett tredje steg bör en folkomröstning om EMU genomföras. Datum för folkomröstningen bör fastställas snarast och siktet bör vara inställt på hösten år 2000. Efter ett ja i folkomröstningen bör en förhandling inledas med de andra EU-länderna och ECB om ett svenskt inträde i ERM. 15–24 månader efter folkomröstningen bör Sverige kunna gå med i EMU:s s.k. tredje fas.

I *motion Fi208* av Yvonne Ruwaida m.fl. (mp) framhålls att EMU-frågan är av så stor betydelse att ett beslut om svenskt inträde i EMU:s tredje fas måste föregås av en folkomröstning. En folkomröstning bör genomföras så snart som möjligt, så att beslut finns när Sverige blir ordförandeland i EU första halvåret 2001.

I *motion Fi211* av Lennart Daléus m.fl. (c) framhålls att Centerpartiet aktivt medverkat till beslutet att Sverige står utanför EMU. Enligt motionärerna bör Sveriges långsiktiga relationer till EMU utvärderas utifrån vunna erfarenheter. Hittills har erfarenheten visat att det varit bra för Sverige att stå utanför EMU. Centerpartiet avvisar en s.k. halvfast växelkursregim för Sverige. Att öppna dörren till EMU genom en anslutning till ERM bör inte ske.

I *motion U505* av Lars Leijonborg m.fl. (fp) anförs att Sverige bör fastställa en tidsplan i fem steg för närmande och inträde i EMU. Steg ett innebär att regeringen avger en avsiktsförklaring att Sverige avser att gå med i EMU. Steg två innebär att en nationell övergångsplan upprättas snarast. Steg tre innebär att en folkomröstning om EMU genomförs. Steg fyra innebär att Sverige efter ett ja i folkomröstningen snarast tar upp förhandlingar med de andra EU-länderna och ECB om ett svenskt inträde i ERM. Steg fem innebär att Sverige 15–24 månader efter folkomröstningen går med i EMU:s tredje fas.

I *motion Sk692* av Bo Lundgren m.fl. (m) anförs att ett deltagande i EMU är en viktig åtgärd i Sveriges integrationsarbete. Dessutom är införandet av den gemensamma valutan ett viktigt steg i fullbordandet av en verklig gemensam

marknad och ett värdefullt hjälpmedel för att bekämpa arbetslösheten. Det tar bort valutaosäkerhet och ger lägre ränta. Den största fördelen är att det blir mycket lättare för privatpersoner och småföretag att agera över gränserna när de skall resa, handla, göra affärer, spara, låna, investera, köpa hus, studera eller pensionera sig.

I *motion L713* av Karin Pilsäter m.fl. (fp) framhålls att den gemensamma valutan, euron, skapar transparens. Olika priser för samma eller likvärdiga produkter avslöjas. En större prispress uppstår på framför allt de varor och tjänster som lätt kan beställas över nationsgränserna. För att de svenska konsumenterna fullt ut skall kunna utnyttja dessa fördelar är det viktigt att Sverige deltar i EMU.

I *motion U503* av Bo Lundgren m.fl. (m) framhålls att Moderata samlingspartiets uppfattning är att Sverige borde ha varit med i det europeiska valutamarbetet redan från början. Som läget nu är bör Sverige söka delta i EMU:s tredje steg fr.o.m. den 1 januari 2002, dvs. den tidpunkt då sedlar och mynt sätts i cirkulation.

Finansutskottets ställningstagande

I utskottets betänkande 1997/98:FiU9 om Sverige och den ekonomiska och monetära unionen fastslog utskottet att Sverige inte bör införa EU:s gemensamma valuta euron när den tredje etappen av EMU inleds den 1 januari 1999. Utskottet framhöll vidare att Sverige bör behålla största möjliga handelsfrihet och handlingsberedskap inför ett eventuellt framtida deltagande i valutaunionen.

Utskottet anförde också att om det efter den 1 januari 1999 bedöms lämpligt att Sverige deltar i valutaunionen skall frågan underställas svenska folket för prövning. Vidare menade utskottet att det är önskvärt att en sådan prövning sker i allmänt val, men att det inte kan uteslutas att det i stället kan ske genom ett extraval eller en folkomröstning. Därefter ankommer det på riksdagen att fatta slutligt beslut.

Utskottet har i t.ex. utskottets betänkande med anledning av vårpropositionen (bet. 1998/99:FiU20) inte sett någon anledning att ändra uppfattning i frågan. Inte heller nu ser utskottet någon anledning till omprövning.

När det handlar om lön i euro vill utskottet anföra följande. Så länge det inte finns något beslut om att Sverige skall delta i valutaunionen finns det enligt utskottets mening ingen anledning att uppmuntra att personer i t.ex. statlig tjänst skall kunna få sin lön utbetald i euro.

Med det ovan anförda avstyrker utskottet motionerna Fi204 (m), Fi205 (m), Fi206 (v), Fi207 (fp), Fi208 (mp), Fi211 (c) yrkande 2, Sk692 (m) yrkande 29, L713 (fp) yrkande 5, U503 (m) yrkande 5 och U505 (fp) yrkande 3.

1.5.1 Utrymme för kommunal skattesänkning*Motionen*

I motion Fi209 (m) anförts att staten bör medverka till att skapa utrymme för kommunerna att sänka kommunalskatter, även om de faktiska besluten fattas i kommunerna. Den relativt starka ökningen av de kommunala skatteinkomsterna 1999–2001 ger ett tydligt utrymme för sänkt kommunalskatt, särskilt när även staten marginellt möjliggör detta genom att också öka sina bidrag till kommunerna. För att säkerställa att alla kommunerna därutöver kan sänka kommunalskatten föreslår motionärerna att staten tar över vissa kostnader som i dag belastar den kommunala sektorn. Det kan ske på olika sätt men genomförs i Moderata samlingspartiets budgetalternativ i samband med att en nationell skolpeng införs. Långsiktigt ger denna åtgärd ett utrymme för en skattesänkning på 5 kr i genomsnitt för hela landet. De förslag till privatiseringar och avregleringar av kommunal verksamhet, statligt övertagande av vissa verksamheter och den koncentration till kärnverksamheten som efterlyses i motionen ger enligt motionärerna ett uthålligt utrymme för en sänkning av kommunalskatten i flertalet kommuner.

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet vill till att börja med erinra om att den kommunala ekonomin stärks under de kommande åren. Genom tillskotten de senaste åren och de planerade ökningarna för åren framöver tillförs kommunerna 27 miljarder kronor i ökade statsbidrag för vård, skola och omsorg år 2001 jämfört med situationen 1996 (inklusive viss finansiering av ett stegvis införande av allmän förskola och maxtaxa i barnomsorgen). Till följd av den högre tillväxten och den snabbt stigande sysselsättningen bedöms dessutom kommunernas och landstingens skatteintäkter öka med ca 25 miljarder kronor år 2000 och ytterligare 16 miljarder kronor år 2001.

Den demografiska utvecklingen med allt fler äldre personer i befolkningen gör att behoven av kommunal och landstingskommunal verksamhet ökar. Det kommer i sin tur att ställa stora krav på starka och sunda offentliga finanser. Enligt utskottets mening är det viktigt att finansieringen av t.ex. vården och omsorgen sker gemensamt, så att alla människor, oavsett var de bor eller vilken inkomst de har, får samma tillgång till vård och omsorg av hög kvalitet. Erfarenheten visar att en gemensamt finansierad vård ger den bästa och bredaste utvecklingen av hälsan i ett samhälle.

Det är utskottets bestämda uppfattning att de förslag till omfattande avregleringar, privatiseringar och utförsäljningar som presenteras i motion Fi209 dramatiskt skulle påverka den kommunala verksamheten och möjligheterna att på lite längre sikt upprätthålla en hög kommunal servicenivå. Effektiviteten och produktiviteten inom t.ex. vården, skolan och omsorgen skulle drabbas hårt. Moderata samlingspartiets omfattande skattesänkningar skulle oundvikligen leda till stora nedskärningar av viktig och angelägen offentlig verksamhet. Den inriktning av politiken som motionärerna stakar ut leder till

att samhället på lite längre sikt inte kommer att klara en gemensamt finansierad vård, skola och omsorg. Därmed kommer inte samhället heller att klara kravet på en rättvis skola, vård och omsorg.

Med det ovan anförda avstyrker utskottet motion Fi209 (m) yrkande 14.

1.5.2 Miljökonsekvensbeskrivningar i budgetpropositionen

Motionerna

I *motion Fi213* av Birger Schlaug m.fl. (mp) framförs att BNP-måttet är direkt missvisande om det används som ett välfärdsmått. Ett användbart alternativt eller åtminstone kompletterande mått är ISEW (Index of Sustainable Economic Welfare). ISEW utgår från BNP men kostnader för bl.a. bilolyckor, pendling, föroreningar och förluster i miljökapital dras bort. Dessutom vägs sociala effekter av inkomstfördelningen i samhället in i måttet. Enligt motionen bör regeringen ges i uppdrag att fr.o.m. statsbudgeten för år 2001 redovisa ISEW bland de ekonomiska nyckeltalen i finansplanen.

I *motion U515* av Birger Schlaug m.fl. (mp) anförs att Sverige under sin tid som ordförandeland i EU bör ta initiativ till att utveckla systemet med s.k. gröna räkenskaper eller grön BNP där även slitage på det naturliga kapitalet finns med i kalkylen. I Sverige har Miljöpartiet de gröna fått igenom gröna nyckeltal i budgeten. Ett liknande system bör även införas på EU-nivå. Vidare framhålls att miljöorganisationer över hela Europa har introducerat ett system för s.k. ekologiska fotavtryck. Dessa visar hur mycket den enskilda individens aktiviteter påverkar miljöns tillstånd. Systemet bör utvecklas till att gälla företag och myndigheter. Enligt motionärerna bör Sverige under sin tid som ordförandeland i EU lägga fram en plan för hur systemet med ekologiska fotavtryck skall kunna genomföras i unionens ekonomiska politik.

I *motion MJ752* av Karin Svensson Smith m.fl. (v) framförs att ett direktiv om bedömning av vissa planers och programs inverkan på miljön är under utarbetande i EU. Förslaget innebär att miljökonsekvenserna identifieras och bedöms innan ekonomisk-politiska planer och program antas. Gröna nyckeltal är enligt motionärerna ett försök att belysa miljöutvecklingen i anslutning till budgeten. Men det räcker inte. Miljöaspekterna måste bli mer integrerade i beslutsprocessen. Därför bör regeringen fr.o.m. nästa års budget följa upp förslagen i budgeten med miljökonsekvensbeskrivningar.

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet har vid flera tillfällen behandlat frågan om alternativa BNP-mått och miljöräkenskaper (senast i bet. 1998/99:FiU2).

Till att börja med vill utskottet anföra att dagens system för nationalräkenskaper (NR), i vilken totalmålet bruttonationalprodukt (BNP) ingår, successivt har byggts upp under de senaste 50–60 åren. Räkenskaperna har också alltmer samordnats mellan olika länder i t.ex. FN:s och OECD:s regi. Detta gör att NR och BNP är ett mycket användbart redskap när det gäller att analysera och belysa ekonomisk tillväxt och konjunkturen i olika länder samt

hur ländernas utveckling samvarierar via t.ex. världshandel och kapitalrörelser. Existensen av ett räkenskapssystem som ger jämförbarhet över tiden och mellan länder är enligt utskottets mening ovärderligt när det gäller möjligheterna att ge underlag för ekonomisk-politiska åtgärder och frågeställningar. För närvarande pågår också inom EU en omläggning av respektive lands nationalräkenskaper till det nya europeiska nationalräkenskapssystemet, ENS 95. Syftet är bl.a. att ytterligare öka kvaliteten och jämförbarheten mellan länderna. För svensk del genomfördes omläggningen i maj i år (se vidare avsnitt 1.2.6).

Enligt utskottets mening är det dock uppenbart att BNP-måttet har tydliga brister om det används som ett mått på välfärden i samhället. Viktiga delar av välfärden, som t.ex. skador på miljön, fångas inte upp i BNP-beräkningarna. Men enligt utskottets mening är det inte möjligt att skapa ett samlat och enhetligt BNP-mått som inkluderar och värderar all ekonomisk aktivitet och korrigerar för alla effekter som tillväxten skapar. Risken med en sådan utveckling är bl.a. att värdet av BNP-måttets ursprungliga roll som ett makroekonomisk analysverktyg försämras drastiskt.

Internationellt har i stället trenden de senaste tio åren varit att vid sidan av BNP-måttet utveckla kompletterande räkenskaper inom speciella områden, s.k. satelliträkenskaper. Ett belysande exempel på detta är den pågående utvecklingen av miljöräkenskaperna, som för svensk del är ett gemensamt projekt mellan Naturvårdsverket (NV), Konjunkturinstitutet (KI) och Statistiska centralbyrån (SCB). Enligt utskottets mening är detta ett mycket viktigt och intressant projekt. Projektet är emellertid långsiktigt och arbetet är fortfarande inriktat på forskning och metodutveckling, även om stora praktiska framsteg gjorts under de senaste två åren. Under 1998 presenterades elva olika rapporter i ämnet och hittills i år har SCB publicerat tre rapporter, bl.a. en studie om skogsräkenskaper. Enligt utskottets mening finns i sammanhanget anledning att erinra om att utvecklingen av miljöräkenskaper i hög grad också är ett internationellt projekt, där EU och ett flertal av de enskilda länderna i EU inklusive Sverige ligger långt framme i processen.

Enligt utskottets mening finns det inget som i princip hindrar att kompletterande räkenskaper även tas fram för andra ekonomiskt betydelsefulla faktorer. Utskottet kan dock konstatera att utvecklandet av den här typen av räkenskaper är en mycket långsiktig och resurskrävande process. Insamlings- och beräkningsmetoder som är hållbara för ett nationellt system måste utvecklas och tas fram, och helst skall dessa vara möjliga att översätta i en internationell miljö.

Som ett av de första länderna i världen presenterade regeringen s.k. gröna nyckeltal i vårpropositionen. De gröna nyckeltalen, som även redovisas i budgetpropositionen, är ett av regeringens instrument för att följa det övergripande målet i miljöpolitiken – att till nästa generation kunna lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta. Nyckeltalen kan användas som vägledning för politiska beslut och som underlag för samhällsdebatt på samma sätt som andra ekonomiska nyckeltal. Regeringen anger också i budgetpropositionen att arbetet med att vidareutveckla nyckeltalen skall fortsätta. Bl.a. studeras möjligheten att i framtiden presentera prognoser för vissa

nyckeltal. De gröna nyckeltalen kommer också att löpande presenteras för riksdagen.

Tidigare i år tillsattes även en särskild utredare för att genomföra en översyn av sambandet mellan miljö och tillväxt och behovet av åtgärder för en effektivare användning av naturresurser i syfte att nå en hållbar ekonomisk utveckling. Uppdraget skall avrapporteras till regeringen sommaren 2000.

Utskottet vill i sammanhanget erinra om att regeringens mål är att göra Sverige ekologiskt hållbart och att, som redovisades ovan, till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta. Det innebär givetvis att regeringen kartlägger konsekvenser för miljön av olika politiska förslag. Här finns även anledning att påminna om det s.k. miljöledningssystem som är under införande i Regeringskansliet, myndigheterna, kommunerna och landstingen. Miljöledningssystem innebär i korthet ett systematiserat miljöarbete med tydliga riktlinjer och mål i bl.a. centrala styrdokument, integrering av miljöhänsyn i den ordinarie verksamheten, klargjorda ansvarsförhållanden, rutiner för uppföljning samt redovisning av resultat. Vidare är samarbetet inom EU en central del av den svenska miljöpolitiken. Utskottet vill också erinra om att regeringen uttalat att miljön är ett av de områden som regeringen avser att prioritera under Sveriges ordförandeskap första halvåret 2001.

Med det ovan anförda avstyrker utskottet motionerna Fi213 (mp) yrkande 1, U515 (mp) yrkandena 6 och 8 och MJ752 (v) yrkande 4.

1.5.3 Vidgat perspektiv på ekonomisk politik

Motionen

I *motion Fi213* av Birger Schlaug m.fl. (mp) framförs att det är nödvändigt att balansera den skenande globaliseringen med ökande självtillit, uppbyggande av en social ekonomi, spelregler för valuta- och finansmarknaderna, ökad tröghet i kapitalrörelserna, genom t.ex. avgifter på valutatransaktioner, och med ekologiska och sociala klausuler som ett viktigt inslag i frihandeln. Vidare måste ekonomismen motverkas. Ekonomismen är den nya religion där det mesta underställs avkastnings- och förräntningskrav. Människan reduceras stegvis till en producent och konsument, vars uppgift är att vara kugge i ett maskineri som snurrar allt snabbare. Den gröna rörelsens uppdrag är vända denna utveckling. Uppdraget handlar om att genom opinionsbildning och politiska beslut förändra strukturer, system och normer i samhället, så att människan och hennes liv tas på allvar. Det sociala kapitalet måste få större betydelse än det finansiella.

Finansutskottets ställningstagande

Med anledning av motionen vill utskottet anföra att den sociala ekonomin spelar en viktig roll i den svenska ekonomin. Den sociala ekonomin har en lång och stark tradition i Sverige i form av kooperativ, medarbetarägda företag, föreningar, stiftelser med allmännyttiga mål, nätverk och byalag. Ge-

mensamt för dessa sammanslutningar är att de bygger på demokratiska värden och att vinstintresset inte är det viktigaste.

Regeringen arbetar i olika former med frågor kring den sociala ekonomin. Inom Regeringskansliet har en arbetsgrupp arbetat med att bl.a. belysa och kartlägga den sociala ekonomins betydelse i samhället. En slutrapport från gruppen presenteras mot slutet av året eller i början av 2000. Nyligen tillsattes också en nationalkommitté för social ekonomi. Kommittén leds av statsrådet Ulrica Messing och dess syfte är att synliggöra den sociala ekonomin som ett viktigt område inom politiken och få alltfler att engagera sig i denna sektor. Nationalkommittén skall också genomföra en stor europeisk konferens om social ekonomi under våren 2001 då Sverige är ordförandeland i EU.

Utskottet kan vidare konstatera att det i direktiven till utredningen om den framtida regionalpolitiken påpekas att en särskild utvecklingsfaktor som kan få betydelse i glesbygden och på landsbygden är de möjligheter som finns inom den sociala ekonomin (dir. 1999:2). Kommittén skall bedöma vilken betydelse denna kan få och lämna de förslag som den finner befogade för att de regionalpolitiska målen skall uppnås.

Med det ovan anförda avstyrker utskottet motion Fi213 (mp) yrkandena 2, 3 och 5.

1.5.4 Global skatt på valutamarknaderna

Motionen

I motion U903 av Gudrun Schyman m.fl. (v) anføres att Sverige bör bli mer pådrivande för ett utvidgat samarbete i globalekonomiska frågor. Bl.a. bör regeringen ta initiativ på skatteområdet. En effekt av globaliseringen är att fler nationer har låga skatter på kapital och företag för att locka till sig utlandsinvesteringar. Genom låg skatt på energi, bensin och miljöfarlig produktion kan länderna t.ex. locka till sig miljöfarlig produktion från länder med en mer progressiv miljöpolitik. Därför bör regeringen i internationella institutioner verka för åtgärder för att minska sådan skadlig skattekonkurrens och för minimiskattenivåer. Regeringen bör också verka för en global skatt på valutatransaktioner.

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet har tidigare behandlat förslag om skatter och avgifter, som t.ex. den s.k. Tobinskatten, i syfte att hantera och begränsa snabba svängningar i internationella kapitalflöden (bet. 1994/95:FiU20, bet. 1995/96:FiU10, bet. 1997/98:FiU1 och bet. 1998/99:FiU20). Utskottet kan nu, i likhet med tidigare, konstatera att en skatt av Tobinkaraktär kräver en internationell samordning som knappast är genomförbar. Skattepolitik och skatteadministration måste samordnas internationellt för att skatten skall bli effektiv. Dessutom krävs att i princip alla världens länder inför skatten, eftersom det skulle räcka med att något land eller finanscentrum inte deltar för att det skall öppnas vägar för kapitalströmmar utanför skattesystemet.

När det gäller skattekonkurrens vill utskottet erinra om att Sverige aktivt stödjer ansträngningarna att bekämpa skadlig skattekonkurrens, dvs. att motverka att länder vid sidan av det ordinarie skattesystemet erbjuder särskilda skatteförmåner för att t.ex. locka till sig företag från andra länder. Inom EU har Sverige också bidragit till att en s.k. uppförandekod har antagits för företagsbeskattningen. Vidare har på svenskt initiativ ett operativt samarbete inletts på skatteområdet mellan Östersjöländerna och Norge. Syftet är att genom samordning försöka förbättra skattekontrollen i regionen.

Med hänvisning till det ovan anförda avstyrker utskottet motion U903 (v) yrkande 2.

1.5.5 Konsekvensanalyser i ett genusperspektiv

Motionen

I motion Fi508 av Siv Holma m.fl. (v) anføres att det är männen som beskriver hur den ekonomiska verkligheten ser ut. Mannen är det "normala", kvinnan är det "avvikande". Motionärerna vill synliggöra de olika verkligheter som män och kvinnor lever i. Alla ekonomiska definitioner bör beskrivas ur ett genusperspektiv. Förslagen på budgetens utgiftsområden saknar med några få undantag genusperspektiv, enligt motionärerna. Enligt motionärerna bör konsekvensanalyser ur ett genusperspektiv genomföras vad gäller budgetpropositionens föreslagna förändringar av nivåerna på utgiftsområden. Motionärerna anser vidare att nyckeltal, statistik, konsekvensbeskrivningar etc. i finansplanen bör kompletteras utifrån ett genusperspektiv. T.ex. bör statistik kring arbetsmarknaden innehålla uppgifter om hur många av de sysselsatta och arbetslösa som är män respektive kvinnor. Statistiken över löneutvecklingen bör kompletteras med en beskrivning över hur den ser ut för kvinnor respektive män. Vidare bör konsekvensanalyser göras ur ett genusperspektiv när utgiftstakens andel av BNP förändras. Det är inte självklart att t.ex. en nedgång i takens andel av BNP påverkar kvinnor och män på samma sätt.

Finansutskottets ställningstagande

Men anledning av motionen vill utskottet anföra följande:

Jämställdhet och genusperspektiv är ett prioriterat område i regeringens arbete. Utgångspunkten för arbetet är vad man med ett internationellt begrepp brukar kalla "gender mainstreaming". Enkelt uttryckt beskriver mainstreaming att arbetet med jämställdhet flyttas från en tidigare sidoordnad position till att ingå i verksamhetens alla delar. Detta innebär att såväl den politiska som den verkställande delen av regeringens arbete skall genomsyras av ett jämställdhetsperspektiv på alla nivåer och inom alla områden. T.ex. gäller att olika förhållanden och villkor för kvinnor och män skall synliggöras, att varje fråga som berör individer skall prövas ur ett jämställdhetsperspektiv och att konsekvenserna av hur förändringar kan tänkas utfalla för kvinnor respektive män skall analyseras.

I budgetfrågor arbetar regeringen med genusperspektivet på flera olika plan. T.ex. har en arbetsgrupp med bl.a. representanter från olika departement tillsatts med uppgift att utveckla ett s.k. jämställdhetsboks-lut. I praktiken innebär det bl.a. att metoder arbetas fram för att införliva genusperspektivet i alla delar av budgetprocessen. Målet är bl.a. att enskilda anslag i budgeten skall delas upp och analyseras utifrån hur det drabbar kvinnor respektive män. Utskottet vill erinra om att detta är ett omfattande arbete som kommer att ta lång tid att genomföra. Frågeställningarna är många. Hur delar man t.ex. upp företagsstöden på kvinnor och män? Vad inom olika myndigheters anslag drabbar särskilt kvinnor och vad drabbar särskilt män? Under 1999 har också Statistiska centralbyrån (SCB) tillförts ytterligare resurser för att utveckla lönestatistik för kvinnor och män och för att ta fram nödvändigt statistiskt underlag för jämställdhetsboks-lut.

Inför varje viktig regelförändring i skatte- och transfereringssystemet genomförs också i regeringen en analys av de olika åtgärdernas fördelningseffekter. Det har varit rutin i ungefär tio års tid, och beräkningarna omfattar t.ex. utfallet för kvinnor respektive män samt hur åtgärden sammantaget påverkar inkomstspridningen. Resultaten redovisas löpande i bl.a. utredningsbetänkanden och propositioner. Analyserna omfattar visserligen inte samtliga åtgärder som föreslås i olika propositioner eller utredningar, men en grov genomgång visar att en kärna av de viktigaste förslagen utsätts för en genomlysning ur ett genusperspektiv. I budgetpropositionen för 2000 redovisas t.ex. fördelningseffekterna av de höjda barn- och studiebidragen och förslagen om skattesänkningar år 2000. I ett diagram och i text i den reviderade finansplanen framgår att kvinnor gynnas mer än män av de föreslagna åtgärderna.

Även i andra fördelningspolitiska studier som utarbetas av Finansdepartementets fördelningspolitiska enhet sker en rutinmässig uppdelning av resultaten på kvinnor respektive män.

Utskottet vill understryka att det är viktigt att jämställdhet och genusperspektivet även i fortsättningen är en fråga med högsta prioritet. Mycket återstår att göra. Utskottet vill emellertid framhålla att arbetet med att införliva genusperspektivet i t.ex. budgeten och budgetprocessen är en omfattande process och att perspektivet därför bör vara långsiktigt. I takt med att arbetet fortskrider bör emellertid resultat kunna utläsas i form av en mer uttömmande beskrivning av utvecklingen för kvinnor respektive män inom t.ex. de enskilda utgiftsområdena i budgeten.

Utskottet vill i sammanhanget erinra om att regeringen nyligen avlämnade en skrivelse till riksdagen om jämställdhetspolitiken inför 2000-talet.

Med det ovan anförda avstyrker utskottet motion Fi508 (v) yrkandena 4–6.

2.1 Utformningen av utskottets förslag till rambeslut

Enligt riksdagsordningen (5 kap. 12 §) skall riksdagen i ett och samma beslut fastställa ramarna för de olika utgiftsområdena och en beräkning av statsbudgetens inkomster. Av detta följer att i beslutet också ingår att ta ställning till hur stora förändringar som kommer att ske av anslagsbehållningarna under året. Vidare ingår att ta ställning till vilka förändringar som skall göras av olika skatte- och avgiftsregler och beräkna effekterna av dessa inkomstförslag. Utifrån de regler som kommer att gälla under nästa år görs en beräkning av hur stora inkomsterna på statsbudgeten blir. För att kunna beräkna upplåningsbehovet görs också en bedömning av hur nettot av myndigheternas m.fl. in- och utlåning i Riksgäldskontoret utvecklas under budgetåret. Genom att riksdagen tar ställning till dessa storheter framkommer budgetsaldot som en restpost, och detta saldo visar statens amorteringar/upplåningsbehov under året.

Beslutsordningen innebär alltså att riksdagen tar ställning till alla dessa poster genom *ett* beslut.

Mot denna bakgrund har utskottet i en beslutspunkt sammanfört alla förslag som avser utgiftsramar m.m. och beräkningen av statsbudgetens inkomster.

Följande yrkanden i propositionen behandlas i detta sammanhang:

- yrkande 2 om utgiftstak för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten för åren 2000–2002,
- yrkande 9 om reviderad beräkning av de offentliga utgifterna för åren 2000–2002,
- yrkande 4 om beräkning av förändringarna av myndigheternas m.fl. in- och utlåning i Riksgäldskontoret samt beräkningen av överföring av medel från AP-fonden för 2000,
- yrkande 5 om beräkning av statsbudgetens inkomster för budgetåret 2000,
- yrkande 6 om fördelning av utgifterna på utgiftsområden för budgetåret 2000,
- yrkande 7 om beräkningen av förändringarna av anslagsbehållningarna för budgetåret 2000 och
- yrkandena 22–38 om lagförslag som avser skattefrågor med budgeteffekt för budgetåret 2000.

Partimotionernas yrkanden avseende motsvarande punkter behandlas också i detta sammanhang, och ställning tas således även till dessa samlat i ett beslut.

Motiven till utskottets ställningstagande redovisas på de efterföljande sidorna under rubriken 2.5 *Budgetpolitikens inriktning* efter det att utskottet först behandlat 2.2 *Budgetutvecklingen*, 2.3 *Mål för budgetpolitiken* och 2.4 *Buffertfonder för reglering av variationer i socialförsäkringens utgifter*. Utskottet tar i detta sammanhang ställning till regeringens respektive motionernas olika budgetförslag parti för parti och bedömer därvid förslagets

samlade effekter under rubriken 2.5.3 *Finansutskottets sammanfattande bedömning av budgetförslagen*.

I avsnitt 2.6 *Utgiftstak för staten och den offentliga sektorn* behandlar utskottet den samlade nivån för statsutgifterna som den kommer till uttryck i utgiftstaket. Utskottet tar därefter ställning till vilka ramar som skall gälla för de olika utgiftsområdena när riksdagen i andra steget av budgetprocessen fördelar utgifterna på anslagen. Det görs i avsnitt 2.7 *Fördelning av utgifter på utgiftsområden budgetåret 2000*.

I två avsnitt behandlar utskottet de förslag som gäller 2.9 *Anslagsbehållningar* och 2.10 *Myndigheternas in- och utlåning i Riksgäldskontoret*.

Därefter redovisar utskottet sitt ställningstagande mer i detalj vad gäller olika inkomstförslag (avsnitt 3) och de olika utgiftsområdena (avsnitt 4.1).

I avsnitt 3 *Inkomster* behandlar utskottet olika inkomstförslag. Avsnittet är disponerat på följande sätt. Under rubriken 3.1 *Skattepolitikens inriktning* tar utskottet först ställning till de samlade förslagen i kommitté- och partimotionerna, vilka utgör oppositionspartiernas samlade alternativ till inkomstförslaget i budgetpropositionen. Därefter går utskottet över till att behandla de specifika förslagen i propositionen och de i det sammanhanget väckta motionerna. Förslag om inkomstförändringar som tagits upp i olika motionsyrkanden avseende inkomståret 2000 behandlas i huvudsak i den ordning respektive inkomstitel redovisas i statsbudgeten.

I avsnitt 4 *Utgifter* behandlar finansutskottet de förslag i propositionen och motionerna som gäller utgiftsområden. Det görs under rubriken 4.1 *Fördelning av utgifter på utgiftsområden år 2000*. I detta sammanhang behandlas bl.a. yrkanden om att omfördela resurser från ett utgiftsområde till ett annat.

Finansutskottets förslag till beslut beträffande budgetförslagen för år 2000 återfinns i moment 10 i hemställan. De lagförslag som omfattas av beslutet behandlas i moment 23, men deras materiella innehåll har dessförinnan godkänts i moment 10. I moment 10 hänvisas dessutom till två appendix till hemställan.

Utskottets och reservanternas förslag till fördelning av utgifter på utgiftsområden m.m. redovisas i *appendix 1*.

I samma appendix redovisas på motsvarande sätt också utskottets och reservanternas förslag till beräkning av statsbudgetens inkomster fördelat på inkomstitlar i tabellform.

I *appendix 2* redovisas samtliga motionsyrkanden, uppräknade ämnesområdesvis, som finansutskottet avstyrker i moment 10.

I *bilaga 1* återges de lagförslag i budgetpropositionen som utskottet behandlar i detta betänkande. En hänvisning görs i moment 23 till denna bilaga.

2.2 Budgetutvecklingen

Regeringen räknar med att man utan ytterligare åtgärder nu skall kunna klara det utgiftstak som lagts fast för 1999. Tidigare i år bedömdes utgiftstaket vara hotat, vilket föranledde regering och riksdag att fatta beslut om besparingar och utgiftsbegränsande åtgärder på sammanlagt 8 miljarder kronor. Kvarstående budgeteringsmarginal för 1999 beräknas nu till 1 miljard kronor. Av propositionen framgår att regeringen kommer att följa hur utgifterna

utvecklas under återstoden av 1999 och är beredd att vidta de åtgärder som behövs för att utgiftstaket skall hållas.

De ökade utgifterna för sjukförsäkringen och EU-avgifter medför enligt regeringens bedömning att utgiftstaket för 2000 riskerar att överskridas om inga åtgärder vidtas. För att hindra detta kommer regeringen att införa begränsningsbelopp som säkerställer medelsförbrukningen på några anslag och utgiftsområden, däribland totalförsvaret, det internationella biståndet samt utbildnings- och energiområdet. Begränsningsbeloppet på biståndets område kommer enligt regeringen att sättas på ett sådan nivå att de projekt m.m. som senarelagts till följd av årets utgiftsbegränsningar i stället kan genomföras 2000.

För åren framöver görs nu en något försiktigare bedömning av budgetutvecklingen än den som redovisades i årets vårproposition. Medan regeringen alltså räknar med en klart mer gynnsam allmänekonomisk utveckling än tidigare, väntas således förbättringen av statsfinanserna bli något svagare än tidigare prognoser. Den högre tillväxten bidrar till att överskottet i de offentliga finanserna överstiger tvåprocentmålet med 15 miljarder kronor, och detta utrymme har regeringen utnyttjat för skattesänkningar. I övrigt förklaras den svagare statsfinansiella utvecklingen av att budgetens inkomster begränsas av framför allt effekterna av sammarens fempartiuppgörelse om ålderspensionssystemet, och dess utgifter späds på till följd av bl.a. ett kraftigt ökat utnyttjande av sjukförsäkringen och för framför allt år 2000 av högre EU-avgifter. Dessutom påverkas de nya inkomstprognoserna av att bolagsförsäljningar som var planerade att genomföras 1999 nu i stället beräknas komma till stånd ett år senare. Till följd härav har 1999 års försäljningsinkomster räknats ned med drygt 44 miljarder kronor medan motsvarande inkomster väntas bli drygt 50 miljarder kronor högre under 2000. Försäljningens omfattning under hela fyraårsperioden 1999—2002 är i den nya prognosen också något mindre än i den bedömning som gjordes i vårpropositionen.

De nya prognoserna till trots kvarstår emellertid bilden av en mycket gynnsam budgetutveckling. På bara några få år har ett av industrivärldens största underskott i de offentliga finanserna vänts till ett överskott. År 1993 uppvisade de offentliga finanserna ett underskott på 12,3 % av BNP. Fem år senare hade detta ersatts av ett överskott på 2,2 % av BNP.

Den gynnsamma utvecklingen har burits upp av en framgångsrik budgetsanering. Ambitiöst formulerade budgetmål har uppnåtts, i vissa fall med bred marginal, och även för åren framöver förutses fortsatt stigande överskott i de offentliga finanserna. För åren 2000–2002 väntas dessa överskott motsvara 2,1, 2,0 respektive 2,9 % av BNP.

Som mål för budgetpolitiken gäller att det finansiella sparandet i den offentliga sektorn skall motsvara 2 % av BNP under närmast efterföljande år. För 2002 väntas detta mål överträffas med ca 21 miljarder kronor. I budgetpropositionens kalkyler har regeringen förutsatt att detta överskjutande belopp skall tillföras hushållssektorn i en eller annan form så att budgetmålet uppnås exakt. Eftersom det ännu inte avgjorts hur detta skall ske har beloppet lagts in i propositionens tabeller som en beräkningsteknisk överföring till hushållen.

För första gången på flera år uppvisade statsbudgeten för 1998 ett överskott på närmare 10 miljarder kronor. Överskottet användes för att amortera av statskulden, som emellertid trots detta ökade med närmare 17 miljarder kronor under året. Förklaringen härtill är att ungefär en fjärdedel av statskulden är upplånad i utländsk valuta och denna del av skulden ökade till följd av en försvagad krona.

Under perioden 1999–2002 väntas emellertid statskulden minska med 265 miljarder kronor till ca 1 184 miljarder kronor. Delvis beror detta på att kronan åter antas bli starkare, men framför allt förklaras minskningen av de mycket stora budgetöverskott som förutses för åren framöver på grund av vissa större transaktioner av extraordinär karaktär.

Som ett led i pensionsreformen kommer under fyraårsperioden närmare 220 miljarder kronor att överföras från AP-fonden till statsbudgeten. Försäljningen av statliga bolag m.m. väntas ge ett tillskott på ytterligare 140 miljarder kronor, och slutligen påverkas budgetsaldot också av stora in- och utbetalningar av premiepensionsmedel som stått under Riksgäldskontorets förvaltning. Utan dessa transaktioner av extraordinär karaktär skulle statsbudgeten under närmast efterföljande år ha uppvisat underskott på mellan 20 och drygt 50 miljarder kronor. Det framgår av efterföljande tabell som är hämtad ur budgetpropositionen.

Tabell 9. Statsbudgetens underliggande saldo efter överföring till hushållen samt efter justering för större engångseffekter 1998–2002
Miljarder kronor

	1998	1999	2000	2001	2002
Statsbudgetens saldo	+9,7	+55,3	+82,5	+81,0	+5,7
Beräkningsteknisk överföring till hushållen		–	–	–	-20,6
Statsbudgetens saldo (efter beräkningsteknisk överföring till hushållen)	+9,7	+55,3	+82,5	+81,0	-14,9
Större engångseffekter	+24,9	+68,4	+124,9	+132,8	+25,5
varav Försäljning av statliga bolag m.m.	+11,2	+0,8	+110,0	+15,0	+15,0
Överföring från AP-fonden	–	+45,0	+45,0	+117,8	+10,5
Premiepensionsmedel, netto	+13,7	+22,6	-30,1	–	–
Underliggande budgetsaldo	-15,2	-13,1	-42,4	-51,8	-19,8

2.3 Mål för budgetpolitiken

Riksdagen har lagt fast ett långsiktigt mål för budgetpolitiken som innebär att de offentliga finanserna skall uppvisa ett överskott på i genomsnitt 2 % av BNP sett över en konjunkturcykel. Som delmål gäller att överskottet skall motsvara 0,5 % av BNP 1999 samt 2 % för vart och ett av åren 2000–2002. Målen för 1999 och 2000 gäller vid de prognosförutsättningar som redovisades i 1997 års ekonomiska vårproposition, och skulle tillväxten avvika väsentligt från vad man då räknade med skall motsvarande avvikelser godtas för överskotten.

De som mål angivna överskotten skall användas för att minska den offentliga nettoskulden.

Riksdagen lägger varje år också fast ett utgiftstak för de närmaste tre åren, vilket sätter en gräns för hur stora utgifter som staten kan dra på sig. Utgiftstaket omfattar dels de egentliga utgifterna på statsbudgeten exklusive stats-skuldräntor, dels utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av stats-budgeten. Dessutom ingår i utgiftstaket en budgeteringsmarginal.

Enligt tidigare riksdagsbeslut skall utgiftstaket för staten uppgå till 761 miljarder kronor 2000 samt till 786 resp. 810 miljarder kronor för de därpå följande åren.

Budgetpropositionen

Regeringen bedömer att den ekonomiska tillväxten nu blir högre än vad man räknade med i 1997 års ekonomiska vårproposition. Avvikelsen bedöms dock inte som väsentlig och något skäl att ompröva de tidigare fastlagda målen anses därför inte föreligga.

De svenska nationalräkenskaperna har nu anpassats till det europeiska nationalräkenskapssystemet ENS 95. Övergången har lett till att nivån på bruttonationalprodukten höjts med ca 70 miljarder kronor, och som en följd härav har överskottsmålet uttryckt i kronor blivit ca 1,4 miljarder kronor högre.

Normalt omprövas inte ett en gång fastlagt utgiftstak. I budgetpropositionen föreslår emellertid regeringen att de tidigare fastställda nivåerna på utgiftstaket för 2000–2002 skall anpassas till tre budgettekniska förändringar. Justeringen som inte ökar utrymmet under utgiftstaket är föranledd av dels förslaget att höja den statliga ålderspensionsavgiften på pensionsgrundande transfereringar med närmare fyra procentenheter, dels förslaget till ändrad finansieringsprincip för avtalsförsäkringar inom det statliga området, dels även förändringen av det generella statsbidraget till kommunerna till följd av föreslagna inkomstskatteändringar. De båda förstnämnda förslagen höjer utgiftstaket med 8,8 miljarder kronor. Den sistnämnda förändringen sänker nivån med 4,8 miljarder kronor.

Regeringen föreslår sålunda att utgiftstaken för åren 2000–2002 fastställs till 765, 790 respektive 814 miljarder kronor.

Motionerna

Moderata samlingspartiet föreslår i *motion Fi209* att de offentliga finanserna skall vara i balans över en konjunkturcykel (yrkande 3) och att skuldkvoten vid utgången av 2002 skall få uppgå till högst 50 % av BNP (yrkande 4).

Är de offentliga finanserna i balans sett över en konjunkturcykel kommer den offentliga bruttoskulden att vara oförändrad mätt i nominella termer men minska jämfört med BNP i takt med att denna växer. I nuvarande konjunkturläge bör vi enligt motionärerna under några år ha överskott i budgeten för att därefter kunna tillåta oss underskott i nästa lågkonjunktur. Det moderata budgetalternativet leder enligt motionärerna till ett högre finansiellt sparande och en bättre ekonomisk tillväxt än regeringens politik. Medan regeringen räknar med att den konsoliderade bruttoskulden skall motsvara 52 % av BNP

vid utgången av 2002, bedömer motionärerna att den med det moderata alternativet kommer att understiga 50 % detta år.

Moderata samlingspartiet anser dessutom att utgiftstaket för staten bör fastställas till nivåer som för de tre närmaste åren understiger regeringens förslag med 11, 22 respektive 34 miljarder kronor.

Kristdemokraterna erinrar i *motion Fi210* om att partiet tidigare föreslagit att överskottet i den offentliga sektorn skall begränsas till 1,5 % under perioden 2000–2002. Något sådant yrkande framförs emellertid inte nu. Däremot påpekar motionärerna att regeringen nöjer sig med ett överskott på högst 2 % även under goda år trots att man då kunde väntat sig att överskottet skulle vara högre för att genomsnittet över en konjunkturcykel skall kunna bli 2 %. Dessutom, påpekar de, ligger under åren framöver hela det offentliga sparandet i ålderspensionssystemet, och eftersom regeringen inte fritt kan använda dessa medel finns det inte någon extra marginal som kan användas för att möta en budgetförsvagning vid en konjunkturavmattning. Av detta följer att lånebehovet och statsskulden kommer att öka direkt om utvecklingen skulle bli sämre än den regeringen räknat med. Regeringen är – framhåller motionärerna – med andra ord tillbaka på ruta ett när det gäller möjligheten att undvika en finanspolitik som förstärker konjunktursvängningarna. En annan direkt följd av regeringens sätt att sköta statsfinanserna är enligt motionärerna att statsskulden vid utgången av 2002 nu beräknas bli 135 miljarder kronor högre än vad som beräknades i vårpropositionen.

Kristdemokraternas förslag till utgiftstak för åren 2000–2002 understiger regeringens med 8, 16 respektive 25 miljarder kronor.

Centerpartiet kommenterar i *motion Fi211* inte närmare överskottsmålet. Motionärerna säger sig dock eftersträva stabilitet och balans i statens finanser och att återbetalningskravet på 2 % över en konjunkturcykel skall uppnås. De anser också att avbetalningen på statsskulden bör vara högre i en högkonjunktur för att skapa handlingsutrymme i lågkonjunktur.

Centerpartiets förslag till utgiftstak för de tre efterföljande åren överensstämmer med regeringens.

Folkpartiet liberalerna anser i *motion Fi112* att det är rimligt med ett budgetpolitiskt mål på 2 % överskott i "statsfinanserna" sett över en konjunkturcykel. Vi befinner oss nu på toppen av konjunkturcykeln, men trots det anser Socialdemokraterna och deras stödpartier att det är tillräckligt med ett överskott på 2 %, påpekar motionärerna, som dessutom inte betraktar överskottet som reellt eftersom en stor del av inkomsterna är pensionsinkomster. I motionen framhålls att Folkpartiets eget budgetalternativ kommer att ge ett överskott på 2,5 % av BNP.

Folkpartiets förslag till utgiftstak understiger för de tre närmaste åren regeringens med 17, 20 respektive 23 miljarder kronor.

Miljöpartiet de gröna föreslår i *motion Fi213* att man skall utforma fasta föreskrifter för hur målet om ett överskott i de offentliga finanserna på i genomsnitt 2 % skall tillämpas för tiden efter 2000 (yrkande 4). Motionärerna framhåller att de står bakom de ekonomiska mål som riksdagen har lagt fast och partiet anser att det är viktigt att upprätthålla detta överskottsmål. Det ger stabilitet och trovärdighet och det gör det möjligt att successivt minska den offentliga skuldsättningen, vilket ökar frihetsutrymmet för nästa

generation. Motionärerna föreslår därför att regering och riksdag skall diskutera fördelar och eventuella nackdelar med att ta fram tydliga regler för hur överskottsmålet skall tillämpas i praktiken.

1999/2000:FiU1
Utskottet

Finansutskottets ställningstagande

Budgetpolitiken har under senare år inriktats mot ett antal fleråriga mål, som har det gemensamt att de är tydliga och lätta att i efterhand avläsa. Hittills uppnådda mål har överträffats med bred marginal. Överskottet i de offentliga finanserna beräknas 1999 motsvara 1,7 % av BNP, dvs. det kommer att ligga klart över målet på 0,5 %, och för kommande år visar prognoserna att de offentliga finanserna kommer att utvecklas så gynnsamt att överskottsmålet på 2 % kommer att överträffas med 20,6 miljarder kronor 2002. Även för nästa år väntas överskottet bli överträffat om än i mer begränsad omfattning. Till bilden hör emellertid att målet för detta år höjdes från 1,5 till 2,0 % av BNP i samband med behandlingen av förra årets budgetproposition.

Större delen av det målsatta överskottet i de offentliga finanserna kommer efter några år från ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten medan de till synes stora överskotten i statsbudgeten under de närmaste åren i stor utsträckning härrör från försäljning av statliga företag och från överföringar från AP-fonden.

Främst Kristdemokraterna men också Folkpartiet kritiserar regeringen för att den i nuvarande högkonjunktur nöjer sig med ett överskott på 2 % fastän det då borde ha varit högre för att genomsnittet över en konjunkturcykel skall kunna nå denna nivå. Utskottet vill med anledning härav erinra om att överskottsmål för enskilda år hittills har lagts fast för perioden 1999–2002 och under vart och ett av dessa fyra år har eller väntas dessa mål antingen bli uppnådda eller överträffade. Även 1998 var överskottet betryggande. Det framgår av följande sammanställning.

Tabell 10. Finansiellt sparande i den offentliga sektorn 1999–2002

Målsatta respektive beräknade finansiella överskott

	1998	1999	2000	2001	2002
Beräknat finansiellt sparande i miljarder kronor	43,9	34,1	41,9	42,8	64,9
Beräknat finansiellt sparande i % av BNP	2,3	1,7	2,1	2,0	2,9
Målsatt finansiellt sparande i % av BNP	–	0,5	2,0	2,0	2,0
Överskjutande finansiellt sparande i % av BNP	–	+1,2	+0,1	±0,0	+0,9

Regeringen har aviserat att den 2002 ämnar ta i anspråk det överskjutande sparande som då förutses. Men även om så sker kommer överskottet i de offentliga finanserna under åren 1998–2002 att ha varit så stort att det uppgått till i genomsnitt 2 % under en sammanhängande femårsperiod, dvs. en period som i stort motsvarar en normal konjunkturcykel.

Enligt utskottets mening bör finanspolitiken utformas på ett sådant sätt att det uppställda genomsnittsmålet uppnås. Den bör dock inte ges en stramare inriktning än vad som krävs för att uppnå detta mål, eftersom den ekonomiska tillväxten då får en onödig hämsko. Mot bakgrund av utvecklingen

sedan 1998 framstår enligt utskottets mening den av regeringen valda upp-läggningen som väl avvägd.

Miljöpartiet de gröna vill öppna för en dialog mellan regering och riksdag om hur överskottsålet skall tillämpas i praktiken och anser att riksdagen skall göra ett tillkännagivande av denna innebörd. Enligt utskottets mening får det förutsättas att de etappmål för överskottet som regeringen föreslår för varje enskilt år följer en strategi som säkerställer att det övergripande överskottsålet för en hel konjunkturcykel kommer att uppnås. Självklart måste en sådan strategi alltid kunna anpassas till de förändringar som inträffar i konjunkturbilden, och det är därför enligt utskottets mening mindre lämpligt att låsa fast dess tillämpning i ett en gång för alla givet regelverk. En diskussion om överskottsålets tillämpning kan förvisso, enligt utskottets mening, vara värdefull. Utskottet är dock inte berett att föreslå ett särskilt tillkännagivande och avstyrker därför motionen.

Kristdemokraterna kritiserar också regeringen för att statskulden vid utgången av 2002 nu beräknas bli 135 miljarder kronor högre än i motsvarande prognos i vårpropositionen. I motionen ses detta som en annan direkt följd av regeringens sätt att sköta statsfinanserna.

Såsom motionärerna mycket riktigt påpekar räknar regeringen nu med att statsfinanserna under åren framöver skall utvecklas något svagare än i vårpropositionens prognoser och att detta i slutet av 2002 kommer till uttryck i en något större statsskuld. Det är framför allt två omständigheter som har bidragit till detta, nämligen sommarens uppgörelse om ålderspensionssystemet och en något minskad försäljning av statliga företag.

Statsskulden beräknas vid utgången av 2002 nu bli 135 miljarder kronor större än man tidigare räknade med. Härav svarar sommarens pensionsuppgörelsen ensam för 105 miljarder kronor eller närmare 80 %. Bakom uppgörelsen står fem av riksdagens partier, däribland Kristdemokraterna. Uppgörelsen innebär bl.a. att överföringarna från AP-fonden minskar (61 mdkr), att en tidigare beslutad avgiftsväxling mellan allmän löneavgift och ålderspensionsavgift tidigare lagts ett år (30 mdkr), att uttaget av arbetsgivaravgifter begränsats (3 mdkr) samt att den statliga ålderspensionsavgiften på pensionsgrundande transfereringar höjts (11 mdkr).

Den försvagning av statsfinanserna som är direkt föranledd av pensionsuppgörelsen motsvaras i huvudsak av en lika stor förstärkning av AP-fonden. Uppgörelsen har således medfört att sparandet inom den offentliga sektorn omfördelats från statsbudgeten till AP-fonden.

Den nu noterade statsskuldökningen förklaras till en del också av att regeringen vid en förnyad bedömning räknar med att försäljningen av statliga bolag kommer att bli 14 miljarder kronor lägre under fyraårsperioden 1999–2002.

Pensionsuppgörelsen och minskad försäljning av statliga bolag svarar således tillsammans för närmare 120 miljarder kronor av den nivåhöjning på 135 miljarder kronor som nu noterats för statsskulden 2002.

Moderata samlingspartiet föreslår att riksdagen som mål för budgetpolitiken skall lägga fast dels att den offentliga bruttoskulden skall motsvara högst

50 % av BNP 2002, dels att de offentliga finanserna skall vara i balans över en konjunkturcykel.

I ett av Maastrichtfördragets konvergenskriterier föreskrivs att den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld skall motsvara högst 60 % av BNP. För Sveriges del uppgick denna skuld vid utgången av 1998 till 71,7 % av BNP. I slutet av innevarande år beräknas skulden motsvara 66,1 % och år 2000 kommer Sverige sannolikt att uppfylla även skuldkriteriet i och med att bruttoskulden då väntas ha sjunkit till 58,8 % av BNP. Två år senare, i slutet av 2002, är bruttoskulden nere i 52 % av BNP, och på endast fyra år har den alltså minskat med närmare 20 % av BNP. Vad Moderata samlingspartiet begär är således att bruttoskulden skall minskas med ytterligare två procentenheter och att detta skall slås fast som ett nytt budgetpolitiskt mål.

Finansutskottet vill med anledning härav framhålla följande. Nivån på den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld har under senare år haft sitt speciella intresse just på grund av att den varit en del av EU:s konvergenskriterier. Eftersom Sverige väntas uppfylla skuldkriteriet nästa år blir frågan om bruttoskuldens storlek inte längre av samma intresse, förutsatt att den offentliga skulden inte återigen växer. Mot bruttoskulden kan ställas den offentliga sektorns tillgångar i bl.a. AP-fonden, och sammantagna visar dessa den offentliga sektorns finansiella ställning. Undantaget några få år omkring 1990 har denna under lång tid varit negativ. Nettoskulden minskar emellertid nu snabbt från 15,4 % av BNP 1998 och väntas vid utgången av 2002 understiga 1 % av BNP.

Enligt utskottet är det inte motiverat att införa ytterligare ett budgetpolitiskt mål, bl.a. med hänsyn till att ett nytt skuldmål kan innebära en överbestämning av överskottsmålet.

Utskottet finner inte heller anledning att ompröva det tidigare fastlagda målet för sparandet i den offentliga sektorn på i genomsnitt 2 % sett över en konjunkturcykel.

Med det anförda avstyrker utskottet motionerna Fi209 (m) yrkandena 3 och 4 samt Fi213 (mp) yrkande 4.

2.4 Buffertfonder för reglering av variationer i socialförsäkringens utgifter

Motionen

I *motion Fi302* efterlyser Berndt Ekholm (s) en metod som gör det möjligt att på ett mer rationellt sätt balansera variationer i kostnaderna för socialförsäkringen. Utgifterna för sjukförsäkringen har överskridits, och eftersom dessa utgifter omfattas av utgiftstaket har överskridandena tvingat fram besparingar på andra områden. För att komma till rätta med dessa variationer föreslår motionären att underskott och överskott i socialförsäkringarna i första hand regleras mot särskilt avsatta buffertfonder eller stabilitetsfonder.

Finansutskottets ställningstagande

De över anslag A1 Sjukpenning och rehabilitering m.m. på utgiftsområde 10 redovisade utgifterna har ökat mycket kraftigt. Anslaget för innevarande

budgetår har på tilläggsbudget räknats upp från 20,0 till 27,5 miljarder kronor, dvs. med 37 %. Det är helt uppenbart att oförutsedda överskridanden av denna omfattning förorsakar problem, i synnerhet som det rör sig om regelstyrda utgifter som inte utan vidare kan begränsas.

I motionen föreslås att man vid den översyn av budgetprocessen som nu inletts skall överväga att inrätta särskilda buffertfonder för att möta denna typ av fluktuationer i socialförsäkringarna. En sådan lösning förutsätter, som utskottet ser det, att en ökad belastning på något av socialförsäkringssystemen alltid åtföljs av en lika stor avlastning så att fonden långsiktigt kan hållas intakt. I annat fall kommer bufferten enbart att fungera som ett anslag för oförutsedda utgifter. I det nu aktuella fallet finns det inget som entydigt talar för att den registrerade utgiftsökningen skulle vara enbart temporär.

Därtill kommer att det redan finns en form av buffertsystem inbyggt i den nuvarande budgetprocessen. Anslaget A1 Sjukpenning och rehabilitering m.m. är ett ramanslag, och för sådana anslag gäller enligt 6 § budgetlagen (1996:1059) att regeringen tillfälligt får överskrida dem genom att ta i anspråk en anslagskredit motsvarande högst 10 % av det anvisade anslagsbeloppet.

Dessutom finns en budgeteringsmarginal som är avsedd att fånga upp oförutsedda utgiftsökningar av det nu aktuella slaget.

Finansutskottet vill i detta sammanhang också erinra om att regeringen nyligen tillkallat landshövding Jan Rydh som särskild utredare för att göra en analys av sjukförsäkringen. Han skall därvid närmare undersöka varför sjukfrånvaron och sjukpenningen förändras över tiden samt så långt möjligt också identifiera vilka faktorer som direkt eller indirekt är avgörande för sjukpenningförsäkringens kostnadsutveckling.

Med det anförda avstyrker utskottet motion Fi302 (s).

2.5 Budgetpolitikens inriktning

2.5.1 Trepartiöverenskommelse om budgetpolitiken

Av budgetpropositionen framgår att regeringen avser att under mandatperioden försöka skapa största möjliga uppslutning för en politik för full sysselsättning. Arbetsmarknadens parter har en viktig roll i detta sammanhang.

Budgetpropositionen bygger på en överenskommelse mellan den socialdemokratiska regeringen, Vänsterpartiet och Miljöpartiet, vilka står bakom riktlinjerna för den ekonomiska politiken, budgetpolitiken, utgiftstaken, tilläggsbudgeten för 1999, anslagen för 2000 och de nu föreslagna skatteförändringarna för 2000.

Samarbetet mellan regeringen och de båda andra partierna berör fem områden – ekonomi, sysselsättning, rättvisa, jämställdhet och miljö – och innefattar både konkreta förslag och åtaganden inför framtiden. Enligt propositionen bekräftas genom detta samarbete att det finns en politisk majoritet för en ekonomisk politik som är inriktad på full sysselsättning, prisstabilitet och ett offentligt överskott på i genomsnitt 2 % av BNP sett över en konjunkturcykel.

Av propositionen framgår också att regeringen eftersträvar en bred förankring av en kommande skattereform. Samtliga riksdagspartier deltar i de pågående överläggningarna. Huvudsyftet är att utifrån krav på rättvis fördelning skapa stabila regler för tillväxt och sysselsättning, att uppnå en ekologiskt hållbar utveckling samt att garantera välfärden och dess finansiering.

2.5.2 De politiska alternativen

Budgetpropositionen

För 2000 gäller som mål att överskottet i de offentliga finanserna skall motsvara 2 % av BNP. Regeringen föreslår att överskjutande överskott skall användas för att sänka skatten för framför allt låg- och medelinkomsttagare samt företagande. Även under efterföljande år kommer det enligt regeringens bedömning att finnas ett visst utrymme för fortsatta skattesänkningar. Det förutsätter emellertid att arbetsmarknadens parter tar sitt ansvar. Skulle lönebildningen leda till ökad inflation och avtagande sysselsättningsökning omöjliggörs fortsatta skattesänkningar och utgiftsökningar, framhåller regeringen.

Skattesänkningen bör enligt regeringen genomföras på ett sådant sätt att löntagarna kompenseras för de egenavgifter som även framdeles kommer att tas ut eftersom avgifterna nu är en del av det nya ålderspensionssystemet. Det bör ske i form av en skattereduktion som är lika stor som egenavgiften. Genom denna koppling kommer marginalskatterna för låg- och medelinkomsttagare att sänkas. Förslaget har dessutom en positiv fördelningsprofil eftersom egenavgifterna är en tyngre börda för låginkomsttagare än andra.

I ett första steg föreslås att löntagarna ges en skattereduktion som under 2000 motsvarar 25 % av den allmänna pensionsavgiften för beskattningsåret. Samtidigt föreslås att avdraget för egenavgiften vid den kommunala och statliga beskattningen skall begränsas med 25 %.

När avdragsrätten för egenavgiften begränsas kommer fler löntagare att få betala statlig skatt. För att undvika detta föreslås även att skiktgränsen för den statliga inkomstskatten höjs.

Regeringen föreslår dessutom att den temporära skattereduktion som riktar sig mot låginkomsttagare skall förlängas till att gälla även nästa år. Regeringen räknar med att en förlängning skall ske även för åren därefter men håller dörren öppen för att man då kan överväga alternativa lösningar som ger samma resultat.

Uttaget av fastighetsskatt för hyreshus bör enligt regeringens mening sänkas från 1,3 till 1,2 % vid 2001 års taxering.

Som inslag i en grön skatteväxling föreslås fr.o.m. nästa år också en höjning av dieselskatten med 25 öre, elskatten med 1 öre och kärnkraftsskatten med 0,5 öre. Höjningarna väntas öka skatteintäkterna med ca 1,7 miljarder kronor, och detta belopp används för att skattemässigt likställa jordbruket med industrin och för att införa en skattereduktion för individuell kompetenshöjning i arbetslivet.

Regeringen föreslår också att förmånsbeskattningen av miljöbilar lindras och att fordonsskatten för bussar skärps.

För att stimulera företagsamheten föreslås bl.a. utökade reserveringsmöjligheter och att flertalet s.k. stoppreglar för fåmansbolag avskaffas. Vidare föreslås att kupongskatten för utdelning på näringsbetingade aktier till utländska ägare avskaffas samt att beskattningen av utländska experter lindras.

Tabell 11. Regeringens förslag till skattesänkningar 2000–2002

Belopp i miljoner kronor

	2000	2001	2002
Hushåll	12 040	15 800	15 800
Företag m.m.	2 780	4 150	1 800
Energi ¹	-1 350	-1 150	-1 150
Kompetensutveckling och jordbruk	1 350	1 150	1 150
200-kronan till kommunerna	–	1 270	–
Pensionsuppställningen	650	700	700
Fastighetskatter	0	600	600
Förstärkt anställningsstöd	90	150	150
Övrigt	-10	-10	-20
Summa inkomstminskningar	15 550	22 660	19 030

¹ Inkomstökning som redovisas med negativt tecken

Regeringens budgetförslag innehåller också satsningar som främst påverkar budgetens utgiftssida. Mest betydelsefullt är därvid att kommunsektorn tillförs ytterligare resurser dels genom att det fasta belopp på 200 kr som alla skattskyldiga med förvärvsinkomster betalar i statlig inkomstskatt omvandlas till en kommunal skatt även 2001, dels genom engångsvisa överföringar samma år med 700 miljoner kronor för särskilda insatser och med 1 000 miljoner kronor för vården. Dessutom kompenseras kommunerna med 100 miljoner kronor för den höjda fordonsskatten på bussar.

De föreslagna utgiftsökningarna uppgår under perioden 2000–2002 till 931, 2 060 respektive 170 miljoner kronor.

Sammantaget väntas således de utgiftsökningar och skatteförändringar som redovisas i budgetpropositionen leda till en nettoförsvagning av den offentliga sektorn med 16,5 miljarder kronor 2000, med 24,7 miljarder kronor 2001 och med 19,2 miljarder kronor 2002.

Trots detta räknar regeringen med att den offentliga sektorns finansiella sparande kommer att utvecklas på ett sådant sätt att uppställda budgetpolitiska mål inte bara uppnås utan för 2002 även överträffas. Av den i propositionen lämnade redovisningen framgår att överskotten väntas bli av följande storlek.

Tabell 12. Den offentliga sektorns finansiella sparande 2000–2002 i regeringens budgetalternativ

Belopp i miljarder kronor

	2000	2001	2002
Inkomster	+1 189,5	+1 212,6	+1 252,9
Utgifter	-1 147,6	-1 169,8	-1 188,0
Finansiellt sparande	+41,9	+42,8	+64,9
Finansiellt sparande i % av BNP	+2,1	+2,0	+2,9 ¹
Målsatt överskott i % av BNP	+2,0	+2,0	+2,0

¹ Härav har regeringen för avsikt att ta i anspråk 0,9 procentenheter för en överföring till hushållen

Den gynnsamma utvecklingen inom den offentliga sektorn återspeglar sig också i statens finanser. Statsbudgetens inkomster väntas 1999 överstiga utgifterna med 55 miljarder kronor. Eftersom budgetsaldot definitionsmässigt är liktydigt med statens lånebehov innebär detta att staten kommer att amortera statsskulden med ett lika stort belopp.

Regeringens nu redovisade inriktning av budgetpolitiken väntas enligt propositionen få följande effekt på statsbudgeten under de närmaste tre åren.

Tabell 13. Lånebehov enligt regeringens budgetförslag 1999–2002

Belopp i miljarder kronor

	1999	2000	2001	2002
Inkomster	+706,9	+782,3	+693,5	+726,9
Utgifter exkl. statsskuldräntor	-616,2	-623,5	-641,5	-640,0
Statsskuldräntor m.m.	-92,7	-81,8	-77,1	-62,2
Netto	-2,0	+77,0	-25,1	+24,6
Riksgäldskontorets nettoutlåning	+12,3	-39,5	-11,7	-8,8
Överföring från AP-fonden	+45,0	+45,0	+117,8	+10,5
Beräkningsteknisk överföring	–	–	–	-20,6
Amortering av statsskulden	55,3	82,5	81,0	5,7

Regeringen har vid utformningen av sitt budgetförslag förutsatt att tidigare beslutade utgiftstak för 1999–2002 i princip skall ligga fast. Dock föreslås att man skall göra en teknisk anpassning av utgiftstaket med hänsyn till att utgifterna på statsbudgeten nu dels ökar med anledning av höjningen med närmare fyra procentenheter av den statliga ålderspensionsavgiften på pensionsgrundande transfereringar liksom av förslaget till ändrad finansieringsprincip för avtalsförsäkringar inom det statliga området, dels minskar med anledning av förändringen av det generella statsbidraget till kommunerna till följd av föreslagna inkomstskatteändringar. De båda förstnämnda förslagen höjer utgiftstaket med 8,8 miljarder kronor. Den sistnämnda ändringen sänker nivån med 4,8 miljarder kronor. Efter denna anpassning har utgiftstaket för staten följande sammansättning i regeringens budgetförslag.

Tabell 14. Utgiftstak för staten 2000–2002 enligt regeringens budgetförslag
Belopp i miljarder kronor

	2000	2001	2002
Summa utgiftsområden exkl. statsskuldsräntor	617,5	634,0	635,0
Minskning av anslagsbehållningar	6,0	7,5	5,0
Ålderspensionssystemet utanför statsbudgeten	140,0	144,8	151,4
Summa takbegränsade utgifter	763,5	786,3	791,4
Budgeteringsmarginal	1,5	3,7	22,6
Utgiftstak	765,0	790,0	814,0

1999/2000:FiU1
Utskottet

Motionerna

Utgångspunkten för *Moderata samlingspartiets* budgetpolitik är enligt *motion Fi209* att ge människor ett ökat inflytande över sina liv och att skapa förutsättningar för en långvarigt hög tillväxt. Partiets skattepolitik syftar till att minska bidragsberoendet och öka förutsättningarna för arbete och företagande. De redovisade besparingarna är avsedda att göra den offentliga ekonomin mindre sårbar för konjunkturella svängningar. De föreslagna utgiftsökningarna har enligt motionen en tydlig inriktning på strategiska tillväxtområden som forskning och IT samtidigt som partiet vill slå vakt om de utsatta grupper i samhället som inte har något annat än stat och kommun att förlita sig på.

Stabila offentliga finanser kräver enligt motionärerna att den offentliga sektorn blir mindre. Den politiska sektorns omfattning och inflytande måste minska för att utrymmet för privat verksamhet och individuellt ansvar skall kunna öka.

De offentliga finanserna bör enligt motionärerna vara i balans över en konjunkturcykel. Målet bör vara att skuldkvoten skall uppgå till högst 50 % av BNP vid utgången av 2002.

Ett viktigt inslag i den moderata strategin är att sänka skatten på arbetsinkomster. Skattesänkningarna bör omfatta alla men framför allt riktas mot låg- och medelinkomsttagare. Skattesänkningar ger människor bättre möjlighet att försörja sig på egna arbetsinkomster och minskar samtidigt deras behov av bidrag.

Moderata samlingspartiet föreslår skattesänkningar som för 2000 uppgår till 38 miljarder kronor, 2001 till 74 miljarder kronor och 2002 till drygt 103 miljarder kronor. Partiets skattesänkningar är för dessa år därmed 23 miljarder kronor respektive 56 miljarder kronor och cirka 90 miljarder kronor större än regeringens.

Liksom regeringen anser Moderata samlingspartiet att löntagarna skall kompenseras för egenavgifterna. Partiet förordar dock en annan lösning än regeringen och föreslår att ett förvärvsavdrag införs vilket beräknas på den pensionsgrundande inkomsten upp till taket för egenavgiften. År 2000 skall förvärvsavdraget motsvara 6 % av detta underlag och de båda efterföljande åren 9 respektive 12 %.

Den kommunala utdebiteringen bör enligt motionärerna sänkas med en krona 2001 och med ytterligare en krona 2002. För att skapa utrymme för dessa sänkningar föreslås att staten tar över kommunernas kostnader för grundskolan genom ett system med en nationell skolpeng.

Grundavdragets lägsta nivå föreslås i motionen bli höjd till 10 000 kr. En motsvarande höjning skall också göras av pensionärernas särskilda grundavdrag.

Moderata samlingspartiet motsätter sig regeringens förslag till barnbidragshöjning på 100 + 100 kr och förordar i stället att ett extra grundavdrag på 10 000 kr per barn och år införs vid den kommunala beskattningen.

Därutöver föreslår Moderata samlingspartiet att uttaget av statlig skatt begränsas till 20 %, att regeringens förslag om förlängd tillfällig skattereduktion för låginkomsttagare avvisas liksom förslaget om höjd dieselskatt, att bensinskatten sänks med 20 öre (25 öre inklusive moms), att avdraget för resor till och från arbetet vidgas och att en skattereduktion införs för hushållsnära tjänster.

Vidare skall med början nästa år fastighetsskatten fram till år 2002 successivt trappas ner till 1,0 % och markvärdet tas upp med enbart halvt belopp vid beräkning av skatten.

Avdrag för pensionssparande bör enligt motionärerna åter få göras med ett basbelopp. Dessutom skall dubbelbeskattningen avvecklas samtidigt som förmögenhetsskatten stegvis slopas.

Regeringens förslag till lättnader i energibeskattningen för jordbrukssektorn bör enligt motionärerna träda i kraft redan den 1 januari 2000, dvs. tidigareläggas ett halvt år samt ges större omfattning än förslagen i propositionen.

De moderata skattesänkningarna finansieras genom besparingar som under de närmaste tre åren uppgår till netto 25, 56 respektive 67 miljarder kronor.

Till en del leder besparingarna till att kostnaderna för hushållen ökar. Det sker genom att en ny avgiftsbelagd läkemedelsförsäkring införs, genom högre egenavgift till arbetslöshetsförsäkringen, genom att kostnaderna för trafikolycksfall förs över på den obligatoriska trafikförsäkringen, genom att ytterligare en karensdag införs i sjukförsäkringen samt genom att ersättningsnivån i sjuk- och föräldraförsäkringen och arbetslöshetsförsäkringen sänks till 75 %.

Motionärerna föreslår också besparingar som inte direkt påverkar hushållens ekonomi. Det görs bl.a. i form av minskat företagsstöd, sänkt partistöd, slopat presstöd, minskade utgifter för energiåtgärder samt besparingar till följd av en effektivare arbetsmarknadspolitik. Biståndet bör enligt deras mening minskas, och vidare föreslår de att det generella statsbidraget till kommuner sänks med fem respektive nio miljarder kronor under åren 2001 och 2002 samt att bidraget till särskilda åtgärder i kommuner, den s.k. kommunakuten, avvecklas helt.

Regeringens förslag om en allmän förskola och maxtaxa i barnomsorgen avvisas av motionärerna.

Ökade utgifter föreslås bl.a. för ett återinfört vårdnadsbidrag/barnomsorgspeng, för ökat stöd till handikappade och för återställd änkepension.

De finansiella effekter som motionärernas förslag har på den konsoliderade offentliga sektorn kan för de kommande tre åren sammanfattas på följande sätt.

Tabell 15. Finansiella effekter av Moderata samlingspartiets budgetförslag 2000–2002

Belopp i miljarder kronor

	2000	2001	2002
Utgiftsminskningar, netto	+24,9	+56,4	+67,3
Skattesänkningar, netto	-23,0	-55,6	-90,3
Privatiseringar som finansierar engångsutgifter	+5,3	+4,2	+2,5
Effekt på finansiellt sparande enligt (m)	+7,2	+5,0	-20,5
Nivån på finansiellt sparande i offentlig sektor enligt (m)	49,1	47,8	44,4
Nivå i förhållande till regeringens mål om 2 % överskott	+9,2	+5,0	+0,1

Moderata samlingspartiet avvisar användningen av en budgeteringsmarginal. Om man till de moderata besparingarna på statsbudgetens utgifter lägger effekten av detta ställningstagande får man fram nivån på det av motionärerna förordade utgiftstaket för staten.

Tabell 16. Moderata samlingspartiets förslag till utgiftstak för staten 2000–2002

Belopp i miljarder kronor

	2000	2001	2002
Regeringens förslag till utgiftstak	765,0	790,0	814,0
Föreslagna utgiftsminskningar	-9,4	-18,4	-11,4
Nej till budgeteringsmarginal	-1,5	-3,7	-22,6
Avrundningseffekt	+0,9	+0,1	+1,0
Utgiftstak för staten enligt (m)	755,0	768,0	781,0

Moderata samlingspartiet föreslår att staten skall ta över kommunernas kostnader för skolan. Förslaget innebär att kommunerna fr.o.m. år 2001 kommer att avlastas en utgift på drygt 50 miljarder kronor samtidigt som belastningen på statsbudgeten ökar med ett lika stort belopp. Omfördelningen höjer nivån på det av Moderata samlingspartiet föreslagna utgiftstaket för staten men har ingen effekt på utgiftstaket för hela den offentliga sektorn. Skillnaderna mellan Moderata samlingspartiets och regeringens budgetalternativ framkommer därför tydligare i utgiftstaket för den offentliga sektorn.

Tabell 17. Moderata samlingspartiets förslag till utgiftstak för den offentliga sektorn 2000–2002

Belopp i miljarder kronor

	2000	2001	2002
Regeringens förslag till utgiftstak	1 066,0	1 101,0	1 142,0
M:s lägre nivå på det statliga utgiftstaket	-10,0	-22,0	-33,0
M:s lägre nivå för kommunsektorn	±0,0	-51,0	-51,0
M:s justering av nivån för interna transaktioner	-14,0	+14,0	-4,0
Utgiftstak för offentlig sektor enligt (m)	1 042,0	1 042,0	1 054,0
Avvikelse från regeringen	-24,0	-59,0	-88,0

Kristdemokraterna uppger i *motion Fi210* att partiets budgetpolitik är inriktad på att få till stånd ett bättre finansiellt sparande i staten och en snabbare avbetalning av statsskulden. Det åstadkoms enligt motionärerna genom en

något stramare finanspolitik än den regeringen förordar och genom en snabbare utförsäljning av statliga företag.

Statsskulden bör enligt deras mening minskas eftersom de stora räntekostnaderna tränger undan annan offentlig verksamhet och förstärker statsbudgetens konjunkturkänslighet.

Kristdemokraterna är starkt kritiska till vad man kallar det svenska högskattesamhället vilket enligt partiets uppfattning nått orimliga proportioner. Den av regeringen föreslagna skattereduktionen för egenavgifter avvisas liksom förslaget att förlänga den tillfälliga skattereduktionen för låginkomsttagare. I stället föreslår Kristdemokraterna att grundavdraget i den kommunala beskattningen i princip fördubblas vilket år 2000 ger en skattesänkning med drygt 3 000 kr per år. Uttaget av statlig skatt skall fr.o.m. samma år begränsas till 20 % då också en skattereduktion på 50 % skall införas för hushållsnära tjänster.

I motionen föreslås vidare att skatten på aktieutdelningar skall avvecklas i två steg fram till 2001 då uttaget av bolagsskatt å andra sidan bör höjas till 30 %.

Motionärerna vill också höja avdragsrätten för pensionssparande till ett basbelopp samt sänka den nedre gränsen för rätt till reseavdrag från dagens 7 000 till 6 000 kr. I motionen föreslås också en större begränsning av skatteuttaget inom jordbruket än vad regeringen föreslagit samt att dessa skattesänkningar genomförs redan vid årsskiftet, dvs. ett halvår tidigare än förslaget i propositionen.

Arbetsgivaravgifterna på lönesummor upp till 900 000 kr bör enligt motionärernas mening sänkas med tio procentenheter från 2001. Förslaget gäller alla arbetsgivare men gynnar främst småföretagare, påpekar de.

I motionen förordas att fastighetsskatten på villor och egnahem sänks till 1,3 % 2001 och till 1,2 % 2002. Vidare skall fr.o.m. nästa år endast en tredjedel av markvärdet över 150 000 kr tas upp till beskattning.

För barnfamiljerna föreslås att ett beskattat vårdnadsbidrag införs i tre steg samt att en del av barnbidraget används för att höja nivån på de inkomstprövade bostadsbidragen. Vidare föreslås avdragsrätt för styrkta barnomsorgskostnader. För att omedelbart kunna genomföra dessa förbättringar för de sämst ställda barnfamiljerna förespråkar motionärerna att de av regeringen planerade höjningarna av barnbidraget senareläggs ett år.

För pensionärerna föreslås att inkomstprövningen av änkepensioner slopas och att pensionstillskottet nästa år höjs med 200 kr per månad. Vidare föreslås att innehav av fritidsfastighet inte längre skall beaktas vid inkomstprövningen av bostadstillägget som dessutom föreslås bli höjt fr.o.m. 2001.

Kristdemokraterna vill också sänka fordonsskatten kraftigt, men detta förslag är direkt kopplat till en av partiet föreslagen obligatorisk trafikolycksfallsförsäkring som fullt utbyggd väntas bidra till att sjukförsäkringen kan avlastas 4 miljarder kronor. Den sänkta fordonsskatten är avsedd att kompensera bilägarna för de ökade försäkringskostnaderna.

Kommunsektorn tillförs i Kristdemokraternas budgetalternativ 1,1 miljarder kronor 2000 och 2001 samt 1,3 miljarder kronor 2002. Dessutom påverkas statsbidragsnivån av att flera av partiets förslag har effekt på kommuner-

nas finansiering och att dessa effekter föreslås bli neutraliserade i enlighet med finansieringsprincipen.

De nya åtagandena samt skattesänkningarna avses bli finansierade genom att ytterligare en karensdag införs i sjukförsäkringen, genom att den sjukpenninggrundande inkomsten beräknas på ett nytt sätt och genom att medlemmarnas egenfinansiering av arbetslöshetsförsäkringen höjs till 33 %. Kristdemokraterna motsätter sig dessutom regeringens planer på en maxtaxa i barnomsorgen. Minskat fusk och förbättrad skatteindrivning samt utbyggd rehabilitering förutsätts också bidra till finansieringen, liksom minskat presstöd. Kristdemokraterna räknar också med att en av dem förordad ökad utförsäljning av statliga företag skall leda till minskade utgifter för statskuldsräntor.

Den finansiella effekten av Kristdemokraternas förslag kan med ledning av de uppgifter som lämnas i motionen sammanfattas på följande sätt.

Tabell 18. Finansiella effekter av Kristdemokraternas budgetförslag 2000–2002

Effekt på statsbudgeten
Belopp i miljarder kronor

	2000	2001	2002
Utgiftsminskningar, netto	+9,2	+17,6	+19,4
Skattesänkningar, netto	-8,8	-17,4	-31,0
Försäljning av statliga företag	+10,0	+20,0	+30,0
Regeringens beräknade överföringsbelopp 2002	–	–	+20,6
Minskat lånebehov, amortering av statsskulden	-10,3	-20,2	-39,0
Effekt på statens finansiella sparande (kd)¹	+0,3	+0,2	+9,0

¹ Exklusive försäljning av statliga företag eftersom sådana transaktioner inte ingår i det finansiella sparandet.

Kristdemokraternas förslag till utgiftstak för de tre åren avviker från regeringens på följande sätt.

Tabell 19. Kristdemokraternas förslag till utgiftstak för staten 2000–2002

Belopp i miljarder kronor

	2000	2001	2002
Regeringens förslag till utgiftstak	765,0	790,0	814,0
Föreslagna utgiftsminskningar ¹	-8,9	-16,4	-17,2
Ändrad budgeteringsmarginal	+0,9	+0,4	-7,8
Utgiftstak för staten enligt (kd)	757,0	774,0	789,0

¹ Exklusive förslag om minskad nivå på statsskuldsräntor.

Centerpartiet vill i *motion Fi211* långsiktigt sänka skattetrycket, framför allt för låg- och medelinkomsttagare samt företagande och boende.

I enlighet härmed föreslår Centerpartiet att inkomstbeskattningen nästa år skall lindras genom ett förhöjt grundavdrag. Höjningen bör utformas på ett sådant sätt att grundavdraget trappas av med stigande inkomster så att låg- och medelinkomsttagare får störst del av skattesänkningen, vilken skall uppgå till sammanlagt 10,5 miljarder kronor. Regeringens förslag till kompensation för egenavgiften avvisas av Centerpartiet.

Partiet avvisar samtidigt regeringens förslag om fortsatt förlängning av den tillfälliga skattereduktionen för låginkomsttagare liksom förslaget att genom en skattereduktion kompensera löntagarna för egenavgifterna. I motionen

avvisas också regeringens förslag till uppjustering av de skiktgränser som används vid den statliga beskattningen.

Arbetsgivaravgifterna bör stegvis sänkas, och redan nästa år bör den årliga lönesumma som undantas från avgift höjas från nuvarande 850 000 kr till 2 miljoner kronor. Under de båda därpå följande åren bör också uttagsnivån sänkas i två steg.

Den sänkta skatten på arbete skall finansieras genom en skatteväxling som innefattar höjda energi- och miljöskatter. Bland annat föreslås att produktionskatten på el från kärnkraftverk höjs, liksom kväveoxidskatten. Av samma skäl bör enligt motionärernas mening miljöskatten på inrikes flyg liksom fastighetsskatten på äldre vattenkraft återinföras. Vidare bör industrins nedsättning av koldioxidskatt begränsas.

De av regeringen framförda förslagen om höjd dieselskatt och höjd allmän energiskatt avvisas däremot av Centerpartiet som tvärtom vill begränsa uttaget av dieselskatt inom jordbruket.

Centerpartiet anser att beskattningen av avsättningar till anställdas vinstandelsstiftelser bör slopas. Vidare bör en skattereduktion på 50 % införas för hushållsnära tjänster upp till 20 000 kr per år räknat från den 1 juli 2000.

Regeringens förslag om tillfälligt sänkt fastighetsskatt för hyresfastigheter avvisas av motionärerna som i stället begär att regeringen snabbt skall återkomma med ett förslag om hur lättnader i fastighetsskatten kan införas för sådana fastboende som drabbats extra hårt av höjda taxeringsvärden i attraktiva områden.

Vidare bör enligt deras mening nuvarande dubbelbeskattning avskaffas på sikt. Ett yrkesfiskeavdrag enligt dansk modell skall också införas.

Centerpartiet motsätter sig regeringens förslag att med ytterligare ett år förlänga överföringen till kommunerna av det fasta belopp på 200 kr som alla skattskyldiga betalar i statlig skatt. Kommunerna bör enligt motionen kompenseras på annat sätt.

På familjepolitikens område föreslår Centerpartiet att man inför ett system med barnkonton i stället för den av regeringen föreslagna maxtaxereformen. Enligt motionärerna bör ett utökat familjepolitiskt stöd komma alla barnfamiljer till del och inte ensidigt gynna en viss omsorgsform. Partiet vill dessutom höja garantinivån i föräldrapenningen till 150 kr.

Motionärerna vill också införa en allmän trygghetsförsäkring som skall täcka oväntat inkomstbortfall under de förvärvsaktiva åren. Den föreslagna försäkringen är avsedd att ersätta nuvarande allmänna försäkringar vid sjukdom, arbetsskada, arbetslöshet och förtidspension. Försäkringen skall bestå av en lägsta ersättningsnivå – en grundpenning – och därutöver en inkomstrelaterad del.

På arbetsmarknadspolitikens område föreslås att en generell utbildningsgaranti införs. Garantin skall säkerställa att de som tidigare inte fått någon utbildning upp till gymnasienivå ges möjlighet till detta. Partiet vill också fasa ut volymåtgärder från den arbetsmarknadspolitiska arsenalen för att i stället satsa på kvalificerade åtgärder som banar väg för ett återinträde på arbetsmarknaden. Dessutom vill man etablera ett partnerskap mellan staten, regionala myndigheter samt privata och offentliga arbetsgivare vilka gemensamt skall tillskapa vad som i motionen kallas en övergångsarbetsmarknad.

För att främja kompetensutvecklingen bland dem som redan har ett arbete skall individuella kompetenskonton införas på vilka arbetstagare och arbetsgivare kan göra skattesubventionerade insättningar.

Samordningen av försörjningsstödet kommer i det centerpartistiska budgetalternativet bl.a. till uttryck i en betydande omfördelning av medel från utgiftsområdena 14 Arbetsmarknad och arbetsliv samt 15 Studiestöd till utgiftsområde 13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet.

I motionen föreslås också att pensionärer med låg eller ingen ATP skall få en höjning av pensionstillskottet med 2 500 kr per år den 1 juli 2000. Gränsen för högkostnadsskyddet för läkemedel bör enligt motionärerna sänkas från 1 800 till 1 300 kr den 1 juni 2000.

I motionen föreslås en kraftig förstärkning av resurserna till polis och rättsvårdande myndigheter.

Centerpartiet vill dessutom öka antalet högskoleplatser med 10 000 under perioden 2001–2002 och vill därutöver höja kvaliteten inom den högre utbildningen.

I motionen förordas också att ett nytt studiefinansieringssystem införs i vilket bidrag och lån utgör vardera 50 % av stödet. Återbetalningen bör utformas som ett modifierat annuitetslån på 20–25 år och fribeloppet bör höjas med två basbelopp.

Centerpartiet vill sälja statliga företag och använda inkomsterna till att amortera statsskulden. I motionen förespråkas en försäljningsnivå som överstiger regeringens med 10 miljarder kronor. Bl.a. vill motionärerna avyttra enskilda apotek samt sådana statligt ägda bolag som Sveaskog, Telia, MeritaNordbanken och Vasakronan.

Någon samlad redovisning av de finansiella effekterna av Centerpartiets budgetalternativ lämnas inte i motionen.

Nivån på det av motionärerna föreslagna utgiftstaket för staten under de tre närmast efterföljande åren sammanfaller med regeringens förslag. Centerpartiet föreslår dock en något högre budgeteringsmarginal, vilket framgår av följande sammanställning.

Tabell 20. Centerpartiets förslag till utgiftstak för staten 2000–2002

Belopp i miljarder kronor

	2000	2001	2002
Regeringens förslag till utgiftstak	765,0	790,0	814,0
Föreslagna utgiftsminskningar ¹	-0,3	-3,5	-5,7
Ändrad budgeteringsmarginal	+0,3	+3,5	+5,7
Utgiftstak för staten enligt (c)	765,0	790,0	814,0

¹ Exklusive förslag om minskad nivå på statsskuldräntor.

Folkpartiet liberalerna erinrar i *motion Fi212* om att Sverige har de mest konjunktur känsliga offentliga finanserna i industrivärlden. För att minska känsligheten och få upp den långsiktiga tillväxten krävs enligt motionärerna dels ett sänkt utgifts- och skattetryck, dels olika reformer som gör budgeten mer slagtålig. Bl.a. krävs en rejäl socialförsäkringsreform där a-kassa och sjukförsäkring görs mer försäkringsmässiga genom att överföras till mer autonoma system.

Motionärerna förordar en skattereform som innebär att skatten på arbete och risksparande sänks. Regeringens förslag till sänkning av inkomstskatten avvisas av dem. Skatteförändringarna bör enligt deras mening koncentreras på marginalskatterna. Genom att avskaffa värnskatten, höja brytpunkten för statlig skatt och ta bort den s.k. LO-puckeln vill Folkpartiet återupprätta de principer som låg till grund för 1992 års skattereform, dvs. att flertalet skattskyldiga skall ha en marginalskatt på högst 30 % och att marginalskatten i övrigt skall begränsas till högst 50 %.

I ett första steg föreslår motionärerna för nästa år att uttaget av statlig skatt begränsas till 20 % och att brytpunkten höjs med motsvarande 9 miljarder kronor. För att ytterligare sänka inkomstskatten vill de därutöver införa en skattereduktion lika för alla på 1 200 kr fr.o.m. år 2000. Med dessa förslag sänks skatten med 4 miljarder kronor mer än regeringen föreslagit, uppger motionärerna.

Marginal effekterna bör dessutom minskas genom att barnfamiljernas inkomstprövade bostadsbidrag växlas mot ett generellt barnstöd.

En kommande utökning av barnstödet bör enligt motionärerna ha formen av en skattereduktion. Sett i ett längre perspektiv bör kommunalskatterna sänkas till i genomsnitt 30 %, och för att möjliggöra detta föreslår motionärerna att staten skall ta över vissa kommunala utgifter, bl.a. halva kostnaden för socialbidrag.

Motionärerna räknar med att deras förslag till inkomstskattereform kommer fullt genomförd att leda till skattesänkningar på sammanlagt 55 miljarder kronor.

Folkpartiets skatteförslag påverkas emellertid också av att partiet vill införa en obligatorisk arbetslöshetsförsäkring med en självfinansiering på 25 %. För att den höjda premien inte skall leda till ökade kostnader för de försäkrade bör de vanliga skatterna sänkas i motsvarande mån. Dessa båda åtgärder som enligt motionärerna skall ses i ett sammanhang är emellertid inte medräknade i Folkpartiets kalkyl.

Härutöver föreslås att en skattereduktion på 50 % skall införas fr.o.m. nästa år för hushållsnära tjänster upp till 25 000 kr per år.

Regeringens förslag om en skattereduktion som kompensation för egenavgifter avvisas av motionärerna som tycker att det är bra att man nu fått ett system med synliga försäkringsavgifter för pensionerna i stället för anonyma skatter.

Folkpartiet vill också minska arbetsgivaravgifterna i tjänstesektorn med fem procentenheter redan under 2000. Lägre arbetsgivaravgifter ses i motionen som den enskilda åtgärd som snabbast kan leda till nya arbeten. Motionärerna ser också sänkta arbetsgivaravgifter som ett inslag i en grön skatteväxling och är därför beredda att tillstyrka regeringens förslag till skärpt beskattning av diesel, bara om deras eget förslag om lägre arbetsgivaravgifter får stöd av riksdagen.

Skatten på aktieutdelningar bör avskaffas fr.o.m. 2000. Även förmögenhetsskatten bör avskaffas. I ett första steg bör fribeloppet vid förmögenhetsbeskattningen höjas till 1,2 miljoner kronor och sambeskattningen av makar avskaffas. I motionen efterlyses även rimligare skatteregler för fåmansföretag.

Folkpartiet vill införa ett system med kompetenskonton som kan användas för studier m.m. och som finansieras med hjälp av förtida uttag av pensions-sparande. I motionen förordas därför att avdragsrätten för pensions-sparande höjs.

Folkpartiet avvisar regeringens förslag till en statligt finansierad maxtaxa inom barnomsorgen. För att begränsa marginaleffekterna för barnfamiljer föreslås i stället en stegvis växling av bostadsbidraget mot sänkt skatt. Enligt tidigare beslut skall barnbidraget höjas med 100 kr per barn och månad såväl 2000 som 2001. Dessa båda höjningar vill Folkpartiet förstärka med 50 kr, bl.a. genom en överflyttning från det marginaleffektshöjande bostadsbidraget till det generella barnbidraget.

I motionen föreslås också att barn tillägget i svux och svuxa återinförs och att vuxna som studerar på gymnasienivå med särskilt utbildningsbidrag bör finansiera sina studier till 20 % med studielån.

Enligt Folkpartiet bör sjukförsäkringens kostnader för trafikolycksfall föras över på trafikförsäkringen, vilket skulle kunna avlasta statsbudgeten med 4 miljarder kronor. Bilisterna kommer enligt motionen att kompenseras för premieökningen genom den skattereduktion vid inkomstbeskattningen som Folkpartiet samtidigt föreslår.

Folkpartiet vill sälja ut statligt ägda bolag i större omfattning än regeringen. Statsskulden kan därigenom amorteras snabbare vilket enligt motionärernas redovisning leder till att statsskuldsräntorna under de tre närmaste åren minskar med 2,5, 3,0 respektive 3,5 miljarder kronor.

I motionen tillförs skattemyndigheterna ytterligare resurser vilket i partiets budgetförslag väntas ge utdelning i form av minskat skattefusk. Även tullen tillförs extra medel för att bekämpa sprit- och narkotikasmuggling. Dessa insatser avsedda att motverka fusk och svartjobb uppgår till sammanlagt 150 miljoner kronor per år.

I övrigt skall Folkpartiets satsningar finansieras genom att AMS verksamhet minskas och volymen på arbetsmarknadspolitiska åtgärder begränsas, genom lägre volym i Kunskapslyftet och genom besparingar i studiefinansieringen. I motionen avvisas planerna på en stängning av ett av kärnkraftsaggregaten i Barsebäck. Vidare föreslås att inga ytterligare medel anvisas till vare sig den s.k. kommunakuten eller de lokala investeringsprogrammen.

Folkpartiets budgetalternativ sammanfattas i motionen på följande sätt:

Tabell 21. Finansiella effekter av Folkpartiet liberalernas budgetförslag 2000
Belopp i miljarder kronor

	2000
Utgiftsminskningar	+40,4
Utgiftsökningar	-4,6
Skattesänkningar	-28,5
Effekt på finansiellt sparande enligt (fp)	+7,3

Folkpartiet föreslår för de tre närmast efterföljande åren ett utgiftstak som är 17–23 miljarder kronor lägre än vad regeringen föreslagit. Utgiftstaket är därvid framräknat på följande sätt.

Tabell 22. Folkpartiet liberalernas förslag till utgiftstak 2000–2002
Belopp i miljarder kronor

	2000	2001	2002
Regeringens förslag till utgiftstak	765,0	790,0	814,0
Föreslagna utgiftsminskningar ¹	-16,9	-19,7	-16,9
Ändrad budgeteringsmarginal	±0,0	±0,0	-6,0
Avrundningseffekt	-0,1	-0,3	-0,1
Utgiftstak för staten enligt (fp)	748,0	770,0	791,0

¹ Exklusive förslag om minskad nivå på statsskuldräntor.

2.5.3 Finansutskottets sammanfattande bedömning av budgetförslagen

De tidigare mycket stora underskotten i statsfinanserna har ersatts av överskott och 1998 kunde vi åter börja amortera av statsskulden. Saneringen av statsfinanserna fortskrider planenligt och uppställda budgetpolitiska mål uppnås, i vissa fall med bred marginal.

När tidigare underskott nu ersätts av överskott är det viktigt att budgetpolitiken utformas på ett sådant sätt att långsiktigt stabila statsfinanser kan upprätthållas. Statsskuldräntorna har länge varit den största enskilda utgiftsposten på budgeten men väntas snabbt minska i omfattning i takt med att statsskulden på fyra år sjunker från 1 450 till 1 185 miljarder kronor. I rådande situation med en minskande statsskuld och en gynnsam räntenivå kan dessa utgifter hållas under kontroll. Men med nuvarande storlek på statsskulden kan redan små höjningar av räntenivån eller förändringar av kronkursen få långtgående återverkningar på ränteutgifterna. De offentliga finanserna är också starkt konjunktorkänsliga. Samhället måste stå rustat för att på ett bättre sätt än tidigare kunna möta sådana påfrestningar. Redan nu står det också klart att kraven på samhället kommer att växa ytterligare i början av 2000-talet då antalet äldre ökar kraftigt. Det är därför viktigt att statens finanser har sådan stadga att de kan klara påfrestningar av detta slag.

Enligt utskottets mening bör synpunkter som dessa bilda utgångspunkt för utskottets prövning av de olika budgetalternativen.

Utgiftstaken för åren 2000–2002 uppgår enligt tidigare riksdagsbeslut till 761, 786 respektive 810 miljarder kronor. I utgiftstaket ingår utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten samt en budgeteringsmarginal. Däremot ingår inte utgifterna för statsskuldräntor.

I propositionen föreslås att en teknisk anpassning skall göras av de tidigare beslutade nivåerna för utgiftstaket. Justeringen är föranledd av dels förslaget att höja den statliga ålderspensionsavgiften på pensionsgrundande transfereeringar med närmare fyra procentenheter, dels förslaget till ändrad finansieringsprincip för avtalsförsäkringar inom det statliga området, dels även förändringen av det generella statsbidraget till kommunerna till följd av föreslagna inkomstskatteändringar. De båda förstnämnda förslagen höjer utgiftstaket med 8,8 miljarder kronor. Den sistnämnda förändringen sänker nivån med 4,8 miljarder kronor.

Bakom regeringens budgetförslag står även Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna. Med stöd av dessa båda partier föreslår således regeringen att ut-

giftstaket för 2000–2002 fastställs till 765, 790 respektive 814 miljarder kronor.

Centerpartiets förslag till utgiftstak för treårsperioden sammanfaller med de nivåer som regeringen och de båda samarbetspartierna förordar.

Det av Kristdemokraterna föreslagna utgiftstaket understiger regeringens nivå med 8–25 miljarder kronor, medan Folkpartiet liberalernas förslag är 17–23 miljarder kronor lägre.

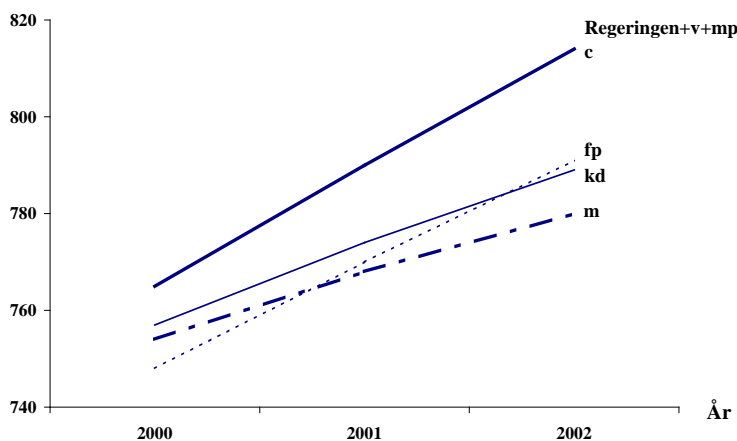
Moderata samlingspartiets förslag för de tre åren ligger grovt räknat 11, 22 respektive 34 miljarder kronor under propositionens förslag.

Moderata samlingspartiet föreslår mycket omfattande skattesänkningar varav ungefär två tredjedelar direkt påverkar kommunernas inkomster. I det moderata budgetalternativet kompenseras kommunerna för detta bortfall genom höjda statsbidrag, vilket höjer nivån på de statliga utgifterna och därmed också nivån på det statliga utgiftstaket i motsvarande grad. Nivåhöjningen slår däremot inte igenom på utgiftstaket för den samlade offentliga sektorn, vilket också framgår av tabell 17 där skillnaden mellan regeringens och Moderata samlingspartiets förslag under de tre åren uppgår till 24, 59 respektive 88 miljarder kronor. Med sina långtgående krav på inkomst- och utgiftsminskningar intar Moderata samlingspartiet därmed en särställning bland riksdagspartierna.

De olika alternativen framgår av följande diagram.

Diagram 7. Regeringens och oppositionspartiernas förslag till utgiftstak för staten 2000–2002

Miljarder kronor

Källa: Finansutskottet

Moderata samlingspartiet vill begränsa den offentliga sektorns storlek och lägger i detta syfte fram förslag till mycket omfattande skattesänkningar, vilka förutsätts bli finansierade med kraftiga utgiftsnedskärningar. I motionen beräknas skattesänkningarna under år 2000 leda till ett inkomstbortfall utöver regeringens på ca 23 miljarder kronor för den konsoliderade offentliga sektorn, samtidigt som utgiftsminskningarna anges till ett ungefär lika stort

belopp. Mot periodens slut får skattesänkningarna fullt genomslag och uppgår då till 90 miljarder kronor. Utgiftsminskningarna begränsas emellertid detta år till knappt 67 miljarder kronor, och således tar Moderata samlingspartiet i anspråk en del av det befintliga överskottet på statsbudgeten för att finansiera sina skattesänkningar.

Med sina förslag skiljer sig Moderata samlingspartiets budgetalternativ markant från övriga partiers förslag. Partiet förespråkar långtgående skattesänkningar som ger upphov till starkt negativa fördelningspolitiska effekter. De medborgare som är i störst behov av samhällets stöd är de som i första hand tvingas bidra till finansieringen genom uteblivna eller försämrade förmåner. Samtidigt får de själva ett förhållandevis begränsat utbyte av de sänkta skatterna på grund av låga inkomster. Med hjälp av skatter och bidrag sker en inkomstutjämning mellan individer till förmån för de sämst ställda i samhället. Skatter och bidrag har för den enskilde också en inkomstutjämnande effekt över tiden, och genom denna omfördelning får medborgarna samhällets stöd i de skeden av livet då de inte aktivt förvärsarbetar på grund av studier, sjukdom, arbetslöshet, ålderdom m.m. Enligt utskottets mening kan man alltså inte på det sätt Moderata samlingspartiet gör se skatter och bidrag som kommuniserande kär. Vad som statsfinansiellt kan te sig som ett nollsummespel i det moderata budgetalternativet får mycket långtgående återverkningar för de enskilda individerna. Särskilt påtagligt blir detta då skattesänkningarna i stor utsträckning förutsätts bli finansierade genom minskade transfereringar och besparingar i sådana trygghetssystem som a-kassa samt sjuk- och föräldraförsäkringen. Av de moderata besparingsförslagen på 31 miljarder kronor år 2000 riktar sig merparten mot olika typer av transfereringssystem. Så t.ex. vill Moderata samlingspartiet inte bara sänka ersättningsnivån från 80 till 75 % för sjukpenning- och föräldraförsäkringarna samt arbetslöshetsförsäkringen. Partiet vill också införa ytterligare en karensdag i sjukförsäkringen. Dessutom vill man tidsbegränsa arbetslöshetsförsäkringen genom att införa en bortre parentes. Besparingar skall också göras i sådana transfereringssystem som förtidspensioner, underhållsstöd, räntebidrag och bostadsbidrag.

Genom sänkta skatter och minskade utgifter skall den offentliga sektorns storlek minskas. Men några av de besparingar partiet tillgodoräknar sig uppnås till priset av att medborgarna tvingas betala obligatoriska försäkringspremier, som för den enskilde har stora likheter med en skatt. Så t.ex. räknar Moderata samlingspartiet med att kunna spara 4 miljarder kronor genom att från statsbudgeten lyfta ut kostnader för sjukskrivningar förorsakade av trafikolycksfall för att i stället bekosta dem via en obligatorisk trafikskadeförsäkring vid sidan av statsbudgeten. Detta leder självklart till en minskad belastning på statsbudgeten, men de skattesänkningar det ger utrymme för torde inte uppväga de ökade försäkringspremier den enskilde bilisten får betala. Hur en så genomgripande förändring skall kunna genomföras redan nästa år anges inte i motionen. På snarligt sätt skall den egna avgiften till arbetslöshetsförsäkringen höjas kraftigt samt arbetsskadeförsäkringen avskaffas i sin nuvarande form för att i stället ersättas av en obligatorisk arbetsskadeförsäkring helt utanför statsbudgeten och helt anpassad till företagens skadeutfall. Moderata samlingspartiet anser sig också kunna göra stora be-

sparingar genom en ny typ av högkostnadsskydd för läkemedel utformat som en frivillig försäkring.

Riksdagens budgetkontor har för finansutskottets räkning beräknat hur stora besparingar som kan uppkomma med en på detta sätt utformad försäkring för läkemedel. Budgetkontorets beräkning visar att förslaget inte torde minska belastningen på statsbudgeten.

I det moderata budgetalternativet förutsätts den nya arbetsskadeförsäkringen samt en ökad satsning på rehabilitering och kontroll ge snabb utdelning i form av minskade utgifter för förtidspensioner och arbetsskador. Redan år 2000 uppgår den uppgivna besparingseffekten till sammanlagt 4,3 miljarder kronor men växer därefter snabbt till närmare 10 miljarder kronor 2002. Hur det är möjligt att uppnå en så stor besparingseffekt redan nästa år framgår inte av motionen.

Den offentliga sektorns omslutning föreslås också minska genom att bidrag ersätts med skatteavdrag. Så t.ex. motsätter sig Moderata samlingspartiet regeringens förslag till barnbidragshöjning i två steg och föreslår att man i stället inför ett kommunalt grundavdrag på 10 000 kr per barn och år vid inkomstbeskattningen. När bidrag ersätts med skatteavdrag leder detta formellt till att såväl skatte- som utgiftskvot minskar, men i realiteten ligger kostnaden fortfarande kvar på samhället och åtgärden ger inte upphov till någon samhällsekonomisk vinst.

Moderata samlingspartiet vill även avveckla de offentliga monopolen. Med bibehållen offentlig finansiering skall sådana samhällssektorer som vård, omsorg och skola öppnas för privata initiativ. Några begränsningar skall inte finnas annat än då det är frågan om ren myndighetsutövning. Genom avregleringar och koncentration på kärnverksamheter skapas ett utrymme för sänkt skatt i kommunerna. De kommunala skatterna skall också sänkas genom att staten tar över kostnaderna för kommunal verksamhet. Det viktigaste medlet för att åstadkomma detta är införandet av en nationell skolpeng. Förslaget kan ses som ett försök att kombinera en offentlig finansiering med de valmöjligheter en marknad erbjuder. Den nationella skolpengen sägs ge alla elever och föräldrar verklig möjlighet att fritt välja skola, och enligt moderaterna kommer detta enbart att vara till gagn för såväl verksamheten som den kommunala ekonomin. Det finns dock inga belägg för att så skulle vara fallet. Som utskottet ser det kan förslaget om nationell skolpeng tvärtom komma att urgröpa kommunernas möjlighet att prioritera resurser till de elever som har störst behov. Genom att alla får en "skolpeng" som skall finansiera den egna skolgången ges inget utrymme för sådana särskilda insatser som svaga elever behöver. På en marknad styrs resurserna av medborgarnas vilja att betala för olika varor och tjänster. Marknaden fungerar just därför att de som uppträder på den gör sina prioriteringar utifrån egna behov och med användning av egna tillgångar. Offentligt finansierad verksamhet kan emellertid inte fungera på det sättet. Den har kommit att utnyttjas inom områden där man ansett att verksamhetens uppläggning skall styras av användarnas behov och inte av deras ekonomiska möjligheter att efterfråga tjänster. Störst behov av hjälp och stöd i skolan har ofta barn till föräldrar med ansträngd ekonomi, föräldrar som därmed också har små möjligheter att i verklig mening utöva någon ekonomisk efterfrågan. I sådana sammanhang

måste enligt utskottets mening det offentliga inte bara stå som finansiär utan också kunna prioritera och styra de resurser man tar in från medborgarna i form av skatt.

I motionen berömmar sig Moderata samlingspartiet för att kommuner med långvarig moderat ledning lyckats hålla nere kommunalskatten genom avregleringar och medvetna satsningar på kärnverksamheter. Enligt utskottets mening ger emellertid en sådan beskrivning bara halva sanningen. I många fall har nämligen de kommunala ansträngningarna att hålla nere skatten lett till kraftiga avgiftshöjningar i t.ex. barnomsorgen.

Marknadstänkandet är också en ledstjärna för motionärerna när de vill att den svenska sjukvården skall bli en dynamisk framtidsbransch. Detta affärs-mässiga sätt att se på sjukvården är enligt utskottets mening något artfrämmande för en human välfärdspolitik. Målet för svensk sjukvård kan inte vara att vården skall omvandlas till en framtidsbransch. Målet måste i stället vara att i möjligaste mån försöka begränsa människors behov av läkarvård genom satsningar på framför allt förebyggande vård och att, i de fall det trots allt krävs läkarvård, tillgodose patienternas behov på ett professionellt sätt med hjälp av kompetent personal. Det måste vara patienternas behov som skall stå i blickpunkten, inte någon diffus vilja att utveckla en konkurrenskraftig sjukhusvård.

Av de skäl som här redovisats kan utskottet inte ställa sig bakom Moderata samlingspartiets förslag till inriktning av budgetpolitiken.

I *Kristdemokraternas* budgetalternativ föreslås skattesänkningar som under 2000 och 2001 uppges vara ungefär lika stora som de besparingar motionärerna tillgodoräknar sig. Det beloppsmässigt mest betydande skatteförslaget är därvid en i det närmaste fördubbling av det kommunala grundavdraget, vilket nästa år väntas minska kommunernas skatteinkomster med 17 miljarder kronor. För detta bortfall skall kommunerna kompenseras fullt ut genom att ett lika stort belopp tillgodoräknas dem från inkomstiteln *Fysiska personers inkomstskatt*, och i praktiken blir det således staten som svarar för finansieringen av detta avdrag vid den kommunala beskattningen. Avräkningsförfarande med en nettoredovisning mot en inkomstitel ger emellertid samtidigt en skev bild av Kristdemokraternas budgetalternativ. Om Kristdemokraterna i överensstämmelse med budgetlagens krav på bruttoredovisning i stället hade redovisat compensationen till kommunerna som en utgift på utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner skulle partiets förslag till utgiftstak ha hamnat på helt andra nivåer. Nu föreslår Kristdemokraterna ett utgiftstak för staten som för 2000 och 2001 *understiger* regeringens förslag med 8 respektive 16 miljarder kronor. Med en mer korrekt redovisad compensation till kommunerna hade partiets utgiftstak under dessa båda år i stället *överstigit* regeringens förslag med 9 respektive 4 miljarder kronor.

Kristdemokraterna hävdar i motionen att partiets övriga regleringar av statsbidragen till kommunerna kommer att tillföra kommunsektorn 1,1 miljarder kronor mer än i regeringens budgetalternativ. Enligt utskottets mening är detta dock inte en korrekt beskrivning av budgetalternativet, för med motionärernas förslag kommer överföringarna till kommunsektorn tvärtom att begränsas. I motionen avvisar nämligen Kristdemokraterna regeringens

förslag till kompensation för egenavgifter, ett förslag som förutom själva skattereduktionen innebär att en reglering även görs av kommunernas skatteinkomster. Eftersom de skattskyldiga inte längre skall få göra avdrag vid beskattningen för 25 % av egenavgifterna kommer kommunernas skatteinkomster under år 2000 att öka med 4,8 miljarder kronor, och för att neutralisera denna effekt har regeringen i sitt budgetalternativ föreslagit att det generella statsbidraget till kommunerna skall minskas med ett lika stort belopp. Kristdemokraterna motsätter sig de av regeringen föreslagna skatteförändringarna men tar inte tillbaka regeringens förslag om reducerad statsbidragsnivå och begränsar därigenom överföringen till kommunerna med netto (4,8-1,1=) 3,7 miljarder kronor.

Utmärkande för Kristdemokraternas budgetalternativ är enligt utskottets mening att finansieringen av nya budgetåtaganden ofta är svagt underbyggd. Regeländringar som syftar till att öka utgifter och minska skatter är sålunda tämligen väl specificerade medan regeländringar avsedda att minska utgifter eller öka inkomster är mer otydliga. Partiet har dessutom en övertro på dynamiska effekter som förutsätts ge stora bidrag till finansieringen av de nya utgifterna.

Kristdemokraterna anser t.ex. att statens bidrag till a-kassorna bör begränsas och att medlemmarnas egenavgifter till kassorna skall höjas i motsvarande utsträckning. I detta syfte föreslår partiet att en ny, allmän och obligatorisk arbetslöshetsförsäkring införs med en egenfinansiering motsvarande en tredjedel av kostnaderna. Den nya försäkringen väntas redan år 2000 begränsa statens utgifter med 5,8 miljarder kronor. De gynnsamma effekter som Kristdemokraternas förslag till tillväxt- och företagsfrämjande åtgärder sägs ge upphov till begränsar utgifterna för arbetslöshetsförsäkringen med ytterligare en miljard kronor. Sammantaget leder detta till att Kristdemokraterna räknar med att redan år 2000 kunna minska utgifterna inom utgiftsområde 13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet med 6,8 miljarder kronor eller med närmare en fjärdedel. Av motionen framgår däremot inte hur ett vagt formulerat a-kasseförslag skall kunna omsättas i praktisk tillämpning redan nästa år, ej heller vilket eller vilka inslag i Kristdemokraternas politik som på så kort tid väntas ge upphov till dessa mycket betydande dynamiska effekter. Utskottet anser för egen del att det inte är möjligt att på detta sätt och redan nästa år begränsa utgifterna för arbetslöshetsersättningen i den omfattning som motionärerna föreslår. Däremot är det, räknat från samma tidpunkt, fullt möjligt att höja grundavdraget i enlighet med Kristdemokraternas förslag. I det kristdemokratiska budgetalternativet skall alltså en distinkt formulerad skattesänkning under nästa år åtminstone delvis finansieras med en ej genomförbar besparing.

Genomslagseffekten för några av förslagen framstår också som anmärkningsvärt hög. Så t.ex. kritiserar Kristdemokraterna regeringen för att ha minskat anslaget till rehabilitering och föreslår för egen del att ytterligare 200 miljoner kronor skall anvisas för detta ändamål. Dessutom vill man satsa 300 miljoner kronor på kompetensutveckling inom socialförsäkringens administration. Dessa tämligen vagt formulerade satsningar förutsätts i motionen leda till att belastningen på inte bara utgifterna för sjukpenning och för-

tidspension utan också anslaget för statlig ålderspensionsavgift redan nästa år minskar med sammanlagt 1 340 miljoner kronor.

Samma kraftfulla och mycket snabba genomslag tillgodoser sig Kristdemokraterna för sitt förslag att avsätta 200 miljoner kronor för förstärkt skattekontroll vilket ger utdelning på statsbudgeten med 600 miljoner kronor redan år 2000. I likhet med motionärerna anser utskottet att det är angeläget att komma till rätta med skattefusk i alla dess former, och på initiativ av regeringen har också olika åtgärder vidtagits för att nå detta syfte. Utskottet anser dock att det är orealistiskt att tro att en ökad satsning på skattekontroll redan samma år skall kunna ge en så betydande utdelning i form av ökade inkomster på statsbudgeten. Eftersom allmänna rättssäkerhetsregler alltid måste upprätthållas kan det dröja både ett och flera år innan ett uppdagat skattefusk resulterar i en betalning till staten.

Utan närmare förberedelsearbete skall man dessutom redan nästa år införa en ny metod för att fastställa den sjukpenninggrundande inkomsten (SGI) vilket under år 2000 förutsätts leda till minskade utgifter i sjuk- och föräldraförsäkringen samt arbetsskadeförsäkringen med sammanlagt 1 270 miljoner kronor. Hur det skall vara möjligt att så snabbt ställa om datorsystem m.m. förklaras inte av motionärerna.

Därtill kommer att några av de förslag som Kristdemokraterna för fram är av samma budgetavlastande karaktär som återfinns i det moderata budgetalternativet, dvs. verksamheter lyfts ut ur statsbudgeten för att i stället finansieras vid sidan av den. Det innebär att flera av de utlovade skattesänkningarna för hushållen omedelbart kommer att ätas upp av ökade obligatoriska avgifter.

Så t.ex. föreslår Kristdemokraterna att kostnaderna för trafikolycksfall inte längre skall finansieras över sjukförsäkringen utan via den obligatoriska trafikförsäkringen vid sidan av statsbudgeten. I motsats till Moderata samlingspartiet föreslår emellertid Kristdemokraterna att bilisterna till en del skall kompenseras för premiehöjningen genom att fordonsskatten sänks med halva detta belopp. Uppenbarligen förutsätter motionärerna att förslaget skall kunna genomföras utan några mer omfattande förberedelser redan den 1 juli 2000, och de räknar också med att det samma år skall minska belastningen på statsbudgeten med 2 miljarder kronor. Även i detta fall ställs alltså en osäker besparing mot en distinkt formulerad skattesänkning.

I motionen avvisas regeringens förslag om en allmän förskola och maxtaxa i barnomsorgen. I stället återkommer Kristdemokraterna till sitt tidigare förslag om ett vårdnadsbidrag. Utskottet noterar att motionärerna är starkt kritiska mot regeringen för de historiskt låga sysselsättningsnivåer som nu etablerats. Samtidigt förespråkar de alltså själva en familjepolitisk reform som har det uttalade syftet att föra undan främst kvinnor från arbetskraften. Allvarligare är dock att den kristdemokratiska familjepolitiken inte tar hänsyn till de pedagogiska effekterna av en allmän förskola. Förskoleverksamhet och skolbarnomsorg har kommit att bli en del av utbildningsväsendet och kan ses som första steget i ett livslångt lärande. Många barn är emellertid i dag utestängda från denna verksamhet på grund av föräldrarnas arbetslöshet eller på grund av alltför höga avgifter. Avgiftsskillnaderna mellan kommunerna är för närvarande mycket stora och kan för en tvåbarnsfamilj med

genomsnittsinkomst på ett år överstiga 25 000 kr. Det är dessa orättvisor som införandet av en maxtaxa och en allmän förskola skall avhjälpa, orättvisor som kommer att bestå med Kristdemokraternas politik.

Kristdemokraterna anser att den förestående höjningen av barnbidraget i två steg med sammanlagt 200 kr per barn och månad skall begränsas och senareläggas ett år. Motionärerna är kritiska mot förslaget eftersom socialbidragstagare inte får del en sådan höjning i och med att socialbidraget minskas med samma belopp som barnbidraget höjs. I stället vill motionärerna höja det särskilda, behovsprövade bostadsbidraget till barnfamiljer med 100 kr per månad och barn. Deras förslag i detta avseende är enligt utskottets mening ett brott mot principerna för den generella välfärdspolitiken och går emot den breda enighet som råder om att vi i Sverige skall ha generella, inte behovsprövade bidrag. Generella bidrag kan vinna stöd även hos grupper som inte skulle få ut något av ett behovsprövat bidrag, marginaleffekterna begränsas och den stigmatisering som en behovsprövning innebär motverkas. En socialbidragstagare får visserligen inte mer i handen av en barnbidragshöjning eftersom socialbidragsinkomsten minskar lika mycket, men för de berörda självkänsla är det av stor betydelse. Kristdemokraternas politik på detta område är som utskottet ser det ett stort kliv bakåt.

Sammanfattningsvis ligger Kristdemokraternas budgetalternativ långt ifrån vad som kan anses vara en ansvarsfull budgetpolitik. Utskottet avstyrker därför Kristdemokraternas förslag till inriktning av budgetpolitiken.

Centerpartiet föreslår för de kommande tre åren samma utgiftstak för staten som regeringen. Med några få undantag är partiets avvikelser från regeringens förslag till utgiftsramar också tämligen begränsade.

De tre största ramavvikelseerna är föranledda av att partiet vill sammanföra det stöd som i dag lämnas till dem som är arbetslösa, i arbetsmarknadspolitiska åtgärder eller i vuxenutbildning till ett enhetligt försörjningsstöd. I motionen föreslås därför att de medel som regeringen satt av i sitt budgetförslag för detta ändamål på anslagen *A 1 Bidrag till arbetslöshetsersättning* på utgiftsområde 13, *A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder* på utgiftsområde 14 samt *A 3 Vuxenstudiestöd m.m.* på utgiftsområde 15 skall sammanföras på det förstnämnda anslaget. Till detta anslag på 29,7 miljarder kronor förs sålunda 13,4 miljarder kronor från utgiftsområde 14 och 7,5 miljarder kronor från utgiftsområde 15.

Centerpartiet går inte närmare in på hur det tilltänkta systemet med ett enhetligt försörjningsstöd skall vara utformat. Till det skall man återkomma längre fram. Motionärerna säger sig också vara medvetna om att erforderliga regeländringar och den samordning som är nödvändig inte kan införas över en natt. Syftet med att redan från budgetåret 2000 sammanföra allt försörjningsstöd på ett anslag uppges i stället vara att man vill möjliggöra större förändringar fr.o.m. 2001. Fram till dess behålls alltså nuvarande regelverk och motionärerna förutsätter också att regeringen under år 2000 skall fördela medlen på det sammanförda anslaget på myndigheter i enlighet med den indelning som finns i budgetpropositionen.

Trots avsaknaden av regeländringar och medvetenheten om att den nödvändiga samordningen inte kan genomföras över en natt räknar Centerpartiet med att det nya sammanförda anslaget under 2000 skall kunna reduceras med en miljard kronor på grund av "en mer effektiv förvaltning då försörjningsstödet samordnas".

Centerpartiet föreslår också att *regeringen* skall utforma ett förslag till skärpt kontroll av hur a-kassans regler efterlevs och hur fusk skall kunna beivras och tillgodoräknar *sitt* budgetalternativ en besparing på 0,5 miljarder kronor för detta förslag.

Finansutskottet kan för sin del inte genomskåda vilka närmare omständigheter det är som föranleder motionärerna att tillgodoräkna sig en besparing på tillsammans 1,5 miljarder kronor för dessa båda förslag.

En del av den statliga inkomstskatten utgår med ett fast belopp på 200 kr per skattskyldig och under 1999 och 2000 är denna del tillfälligt omvandlad till en kommunal skatt. Centerpartiet motsätter sig regeringens förslag att låta denna överföring gälla även under 2001 och föreslår i stället att kommunerna skall kompenseras på annat sätt. Hur denna kompensation är tänkt att utgå är emellertid oklart, eftersom motionärerna i sitt förslag till utgiftsramar för 2001 inte har anpassat nivån på utgiftsområde 25 till detta förslag.

Centerpartiet motsätter sig regeringens samtliga förslag till inkomstskattesänkningar för år 2000 och föreslår i stället att grundavdraget höjs för dem med små eller medelstora inkomster. Hur det nya grundavdraget skall vara utformat mer i detalj redovisas inte trots att ändringen är avsedd att börja tillämpas redan nästa år. Av motionen framgår dock att höjningen skall motsvara en inkomstskattesänkning på totalt 10,5 miljarder kronor för år 2000 och att den skall konstrueras så att grundavdraget trappas upp till en viss nivå och därefter trappas ner så att "just låg- och medelinkomsttagare får störst del av den sänkta inkomstskatten".

Riksdagens budgetkontor har för finansutskottets räkning beräknat effekten av två alternativt utformade förslag till grundavdragshöjningar vilka båda tillgodoser de av motionärerna angivna kriterierna. I det ena fallet har hela grundavdragshöjningen lagts på den s.k. LO-puckeln och är därmed helt inriktad på just låg- och medelinkomsttagare. I det andra fallet börjar det förhöjda grundavdraget på nivån 15 000 och trappas därefter upp till ca 43 000 kr varefter det successivt trappas ner för att helt upphöra där LO-puckeln tar slut. Båda alternativen leder till marginalskattehöjningar föranledda av att ett förhöjt grundavdrag måste trappas av i snabbare takt än vad som erfordras för grundavdraget enligt nuvarande regler. Beroende på hur avtrappningen utformas kan marginalskatten för dem med årsinkomster understigande ca 205 000 komma att öka till närmare 50 %.

Marginalskattehöjningar riktade mot låg- och medelinkomsttagare bör enligt utskottets mening undvikas, i synnerhet om de uppgår till den angivna nivån.

Av motionen framgår att kommuner och landsting skall kompenseras för de skattebortfall som den av motionärerna föreslagna grundavdragshöjningen ger upphov till. Även i detta fall lämnas emellertid i motionen ingen uppgift om hur kompensationen skall utgå, men under hand har företrädare för Centerpartiet uppgivit att avsikten är detta skall ske genom att ett lika stort be-

lopp avräknas mot inkomsttiteln för fysiska personers inkomstskatt. Någon sådan avräkning har dock inte gjorts i Centerpartiets förslag till inkomstberäkning för år 2000. Görs en sådan avräkning får det till följd att statens finansiella sparande försämras med 10,5 miljarder kronor i Centerpartiets budgetalternativ.

Såsom nyss nämnts motsätter sig Centerpartiet regeringens inkomstskatteförslag och därmed även förslaget att avdrag i fortsättningen bara skall få göras för 75 % av den erlagda egenavgiften, ett förslag som leder till att kommunernas skatteinkomster ökar med 4,8 miljarder kronor. För att neutralisera denna ökning har regeringen i sitt budgetalternativ föreslagit att det generella statsbidraget till kommunerna skall minskas med ett lika stort belopp. Finansutskottet noterar att Centerpartiet inte återtagit denna bidragsminskning och inte heller på annat sätt kompenserar kommuner och lands-ting för denna indragning. Överföringarna till kommunsektorn begränsas därigenom i Centerpartiets budgetalternativ med ytterligare 4,8 miljarder kronor.

Av de skäl som här redovisats kan utskottet inte ställa sig bakom Centerpartiets förslag till inriktning av budgetpolitiken.

Folkpartiet liberalerna vill genom skattesänkningar främja tillkomsten av nya arbeten. I motionen redovisas ett förslag till skattereform som innebär att vissa av de principer som låg till grund för 1992 års skattereform återupprättas. I ett första steg föreslås för år 2000 att uttaget av statlig skatt begränsas till 20 %, att brytpunkten höjs så mycket att bortfallet på statsbudgeten blir 9 miljarder kronor samt att en skattereduktion på 1 200 kr införs lika för alla. Den sammanlagda budgeteffekten av dessa förslag uppgår enligt motionärerna till 16 miljarder kronor under första året. Fullt genomförd beräknas skattereformen kosta 55 miljarder kronor.

För att främja tillkomsten av nya arbeten föreslår Folkpartiet dessutom att arbetsgivaravgifterna i tjänstesektorn skall minskas med fem procentenheter. Detta förslag väntas leda till att inkomsterna på statsbudgeten minskar med 6 miljarder kronor.

Sammantaget uppgår de av Folkpartiet föreslagna skattesänkningarna och nya utgiftsättagandena till drygt 40 miljarder kronor år 2000. Budgetförsvagningarna föreslås bli finansierade genom besparingar, effektiviseringar och extra inleveranser samt genom att verksamheter lyfts ut från statsbudgeten för att i stället finansieras vid sidan av den.

Enligt utskottets mening framstår emellertid effekten av några av de besparingar som motionärerna tillgodoräknar sig som starkt överdrivna.

Så t.ex. framgår det av budgetpropositionen att regeringen har för avsikt att nästa år sälja ut statliga bolag m.m. för 95 miljarder kronor. Folkpartiet anser att det finns möjligheter till ytterligare företagsförsäljningar och tillgodoräknar sig av denna anledning en besparing på utgifterna för statsskuldräntor med 2,5 miljarder kronor under år 2000.

Erfarenhetsmässigt tar det tid att genomföra en bolagsförsäljning. Om man emellertid rent hypotetiskt tänker sig att försäljningen kan genomföras vid nästa års halvårsskifte krävs, för att statsskuldräntorna skall kunna minska i

denna omfattning, en försäljning på mellan 175 och 200 miljarder kronor. Det framstår inte som realistiskt att en så omfattande försäljning av aktier skall kunna genomföras under närmast efterföljande år, åtminstone inte om man eftersträvar att få ett så bra pris som möjligt för varje försålt bolag.

Folkpartiet vill satsa mindre på traditionell arbetsmarknadspolitik och mer på att generellt förbättra villkoren för företagandet. I en arbetsmarknadspolitisk motion säger sig de folktopartistiska motionärerna vara övertygade om att partiets politik inom andra områden är sådan att om den fick genomföras skulle den ge ett sådant tillskott av nya arbeten att efterfrågan på traditionell arbetsmarknadspolitik blev avsevärt mindre. Utan annan motivering än denna föreslår motionärerna att de arbetsmarknadspolitiska anslagen på utgiftsområde 14 skall minskas med 3,3 miljarder kronor nästa år. Den lägre nivån skall dessutom rymma utökade åtgärder för arbetshandikappade. Partiets gynnsamma politik förutsätts också slå igenom på arbetslöshetsersättningen som till följd härav kan minskas med 0,6 miljarder kronor.

För finansutskottet, som inte har samma tilltro till Folkpartiets politik som motionärerna själva, framstår det som orealistiskt att de åtgärder motionärerna föreslår skall ha så gynnsam effekt på sysselsättningen att de angivna besparingseffekterna kan uppnås.

Även Folkpartiet föreslår nu att sjukvårdens kostnader för trafikolycksfall skall föras över till den obligatoriska trafikförsäkringen och tillgodoräknar sig redan nästa år en besparing på 2 miljarder kronor för detta förslag. Med tanke på att det inte finns något konkret utarbetat förslag till sådan omläggning ter det sig som orealistiskt att en så genomgripande förändring skulle kunna leda till besparingar av denna omfattning redan nästa år.

På utgiftsområde 18 vill motionärerna redan nästa år minska utgifterna för bostadsbidrag, lokala investeringsprogram, räntebidrag och vissa myndigheter med sammanlagt 3,1 miljarder kronor. Det inkomstprövade bostadsbidraget skall minskas eftersom det ger upphov till negativa marginaleffekter för barnfamiljerna. I stället vill partiet lägga motsvarande utgift på en uppräknings av det allmänna barnbidraget. Enligt finansutskottets mening är det önskvärt att man på olika sätt försöker begränsa barnfamiljernas marginaleffekter. Det måste dock ske på ett fördelningspolitiskt godtagbart sätt. För de berörda barnfamiljerna skulle motionärernas förslag i detta avseende fullt genomfört efter två år innebära att ett behovsprövat bostadsbidrag på 200 kr per barn och månad omvandlas till ett icke inkomstprövat barnbidrag på 50 kr per barn och månad. Det är enligt utskottets mening inte en godtagbar lösning.

Liksom Moderata samlingspartiet och Kristdemokraterna vill Folkpartiet minska på utgifterna för räntebidrag genom att trappa av den garanterade räntan. Folkpartiets föreslår för sin del att anslaget skall minskas med 0,5 miljarder kronor. En besparing av denna omfattning skulle enligt bostadsutskottet (BoU1y) leda till krav på höjda hyror i den del av bostadsbeståndet som redan i dag har de högsta boendekostnaderna. Nedsänkningen skulle drabba inte minst bostäder i de s.k. krisårgångarna, framhåller bostadsutskottet.

Dessutom vill Folkpartiet att stödet till lokala investeringsprogram skall avvecklas och föreslår därför att det för ändamålet uppförda anslaget på 1,8

miljarder kronor inte skall beviljas för 2000. Som bostadsutskottet framhåller i sitt yttrande avser emellertid detta anslag till största delen redan beviljat men ännu inte utbetalat stöd, och en total avveckling av anslaget skulle därför medföra att staten inte kan fullfölja redan gjorda åtaganden.

Bostadsutskottet kommenterar också Folkpartiets förslag till mycket kraftiga nedskärningar av vissa myndigheters anslag redan nästa år. Bl.a. föreslås att Boverkets anslag skall minskas med 40 miljoner kronor eller med omkring 40 %. Finansutskottet instämmer helt i bostadsutskottets uppfattning att det med tanke på gällande avtal och trygghetslagar är helt orealistiskt med en så stor nedskärning under närmast kommande budgetår för en myndighet vars anslag till största delen avser personalkostnader.

Enbart för att tillgodose kravet på budget-teknisk genomförbarhet skulle, enligt bostadsutskottets bedömning, Folkpartiets förslag till ram för utgiftsområde 18 behöva revideras med över en miljard kronor.

I likhet med övriga oppositionspartier avvisar Folkpartiet regeringens förslag till skattereduktion utan att samtidigt neutralisera den avräkning regeringen gör på kommunbidraget med anledning av detta förslag. På grund härav ligger Folkpartiets överföringar till kommunsektorn på en 4,8 miljarder kronor lägre nivå än vad som framgår av partiets budgetalternativ.

I motionen har man inte heller beaktat att de förslag till skattesänkningar man själv för fram medför att kommunernas skatteinkomster minskar. Riksdagens budgetkontor har beräknat detta bortfall till 5,5 miljarder kronor år 2000. Folkpartiets företrädare i utskottet har emellertid förklarat att avsikten är att kommunerna skall kompenseras för detta bortfall genom att man gör en lika stor avräkning mot inkomsttiteln för fysiska personers inkomstskatt. Detta innebär således att även Folkpartiet väljer att nettoredovisa en överföring till kommunerna mot en inkomsttitel.

Även i övrigt utmärks Folkpartiets budgetalternativ av att vagt underbyggda förslag förväntas ge betydande besparingar redan nästa år. På trafikområdet vill partiet bl.a. börja en stegvis avveckling av rederistödet samt omedelbart avreglera all persontrafik på järnväg. Avregleringen medför att Folkpartiet anser att Banverkets anslag för banhållning kan minskas med en fjärdedel redan nästa år, dvs. med 1,6 miljarder kronor.

På motsvarande sätt förutsätts en ökad satsning på försäkringskassorna med 50 miljoner kronor bana väg för en bättre rehabilitering vilket redan nästa år minskar behovet av medel för förtidspension med 0,9 miljarder kronor. Totalt tillgodoräknar sig Folkpartiet för nästa år besparingar på 1,6 miljarder kronor för sina satsningar på effektivare rehabilitering m.m.

Samma satsning med 50 miljoner kronor på försäkringskassorna förbättrar dessutom kassornas möjligheter att bekämpa fusk och överutnyttjande i socialförsäkringssystemen. Anslaget för sjukpenning kan med hänsyn härtill minskas med 0,5 miljarder kronor, anser Folkpartiet.

En tämligen begränsad satsning med 50 miljoner kronor kommer således i Folkpartiets budgetalternativ att ge omedelbar utdelning med minst 1,4 miljarder kronor, dvs. för varje satsad krona får man igen 28.

Med en så god utdelning ter det sig enligt utskottets mening närmast anmärkningsvärt att motionärerna nöjer sig med att avdela 50 miljoner kronor för detta ändamål.

Folkpartiet tar fasta på att produktivitetens utvecklingen i hela beskattnings-, uppbörds- och indrivningskedjan har bromsats upp och föreslår att ytterligare 100 miljoner kronor skall anvisas till skattemyndigheterna för nästkommande budgetår. Anslaget ökar därmed från 4,4 till 4,5 miljarder kronor eller med 2 %. Även denna satsning förutsätts ge god utdelning redan samma år för skatteinkomsterna väntas då öka med 1,1 miljarder kronor till följd av minskat fusk m.m.

Enligt utskottets mening visar dessa exempel att det finns anledning att ifrågasätta trovärdigheten i finansieringen av Folkpartiets förslag till skattesänkningar och nya utgiftsåtaganden. Flera av de mest betydelsefulla besparingsförslagen har inte den styrka och varaktighet som krävs för en ansvarsfull budgetpolitik.

Med Folkpartiets budgetförslag skulle vi således snart vara tillbaka till det förhållande som rådde i början av 1990-talet då ofullständigt finansierade skattesänkningar bidrog till den snabba försvagningen av statsfinanserna.

Med hänsyn härtill kan finansutskottet inte ställa sig bakom Folkpartiets förslag till budgetalternativ.

Sammanfattningsvis anser utskottet sålunda att de förslag till alternativ inriktning av budgetpolitiken som förs fram av Moderata samlingspartiet, Kristdemokraterna, Centerpartiet och Folkpartiet liberalerna inte kan läggas till grund för riksdagens beslut i frågan. Moderata samlingspartiet föreslår lösningar som visserligen innebär att utgifterna ligger under regeringens förslag till utgiftstak för åren 2000–2002, men partiets förslag är inte fördelningspolitiskt godtagbart. Även Folkpartiet liberalerna och Kristdemokraterna redovisar i sina motioner förslag som innebär att utgifterna skulle komma att ligga under regeringens förslag till utgiftstak, men som utskottet redovisat är dessa bedömningar alltför löst underbyggda för att kunna ligga till grund för en statsbudget.

Såväl Moderata samlingspartiet som Kristdemokraterna och Folkpartiet liberalerna föreslår att trafikförsäkringen skall överta kostnaderna för trafikskadade från år 2000, två av partierna räknat från den 1 juli 2000. Inget av partierna redovisar emellertid något konkret förslag till hur detta tekniskt skall lösas. Man anvisar därmed en osäker och tekniskt komplicerad finansiering för sina förslag till skattesänkningar för år 2000.

Samma tre partier vill också satsa på rehabilitering och skärpt kontroll av bl.a. utnyttjandet av socialförsäkringsförmåner och förutsätter att även tämligen begränsade tillskott på dessa områden skall ge inte bara omedelbar utan också mycket riklig utdelning i form av minskade utgifter och ökade skatteinkomster.

På utgiftsområdena 13 och 14 föreslår de dessutom omfattande reduktioner av utgifterna för arbetslöshetsersättning och arbetsmarknadspolitik. Flertalet av dessa förslag är emellertid så vaga till sin karaktär att de redovisade besparingseffekterna för år 2000 framstår mer som förhoppningar än som realistiskt underbyggda förslag.

Exempel som dessa visar att de tre partiernas budgetalternativ bygger på en finansiering som är ofullständig eller så osäker att stabiliteten i statsfinanserna återigen skulle hotas.

Finansutskottet har av dessa skäl inte kunnat ställa sig bakom deras förslag till uppläggning av budgetpolitiken.

Centerpartiets förslag till utgiftstak överensstämmer med regeringens men innehåller i övrigt lösningar som utskottet inte kan godta.

Under förra mandatperioden genomförde regeringen ett omfattande konsolideringsprogram och kunde med dess hjälp återställa balansen i den offentliga sektorn. I konsolideringsprogrammet var besparingar och skattehöjningar kombinerade på ett sådant sätt att åtgärderna sammantagna fick en – enligt utskottets mening – efter omständigheterna rimlig fördelningsprofil. Utan denna kombination av skattehöjningar och besparingar hade saneringen av statsfinanserna ensidigt kommit att drabba de sämst ställda i samhället. Ansträngningarna att komma till rätta med de stora budgetunderskotten hade då inte vunnit den respekt och fått den breda uppslutning som krävts för att driva arbetet vidare i den takt som nu skett. Saneringsarbetet påskyndades också av att man snabbt kunde besluta om skattehöjningar, och att dessa förändringar i allmänhet också fick ett snabbt genomslag. Vid utformningen av besparingarna försökte regeringen dessutom i möjligaste mån undanta välfärdens kärna – vård, omsorg och utbildning – vilket enligt utskottets mening var angeläget.

Med den nu framlagda budgetpropositionen med förslag till statsbudget för budgetåret 2000 fullföljer regeringen denna politik. Förslagen i budgetpropositionen stöds av Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna som träffat en överenskommelse med regeringen. Den innebär att tre riksdagspartier står bakom riktlinjerna för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. Utskottet noterar med tillfredsställelse att det alltså finns en bred enighet i dessa frågor vilket ger stadga och är en god grund för en fortsatt stabil utveckling.

Samarbetet mellan regeringspartiet, Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna berör fem områden, nämligen ekonomi, sysselsättning, rättvisa, jämställdhet och miljö. Såsom också framhålls i propositionen bekräftas genom detta samarbete att det finns en politisk majoritet för en ekonomisk politik som är inriktad på full sysselsättning, prisstabilitet och ett offentligt överskott på i genomsnitt 2 % av BNP sett över en konjunkturcykel.

Sedan 1998 finns det ett överskott i de offentliga finanserna, och för de närmast följande åren förutses så stora överskott att uppställda saldomål kommer att uppnås eller överträffas.

Även statsbudgeten kommer att uppvisa betydande överskott vilka under de närmaste åren kommer att användas för att amortera av statsskulden. De stora överskotten är emellertid i allt väsentligt en följd av att budgeten kommer att tillföras betydande engångsvisa belopp från planerade företagsförsäljningar samt en överföring från AP-fonden föranledd av pensionsreformen. Av en i propositionen redovisad sammanställning (tabell 4.12 s. 98) framgår att utan dessa extraordinära tillskott hade budgetsaldot varit negativt under hela perioden 1998–2002. Även om de närmaste årens statsfinansiella utveckling ter sig gynnsam, bör enligt finansutskottets mening nivån på det

underliggande saldot ses som en markering av att det ännu inte finns anledning att ge avkall på kravet på en stram utgiftsprövning.

Sammanlagt 12 utskott har yttrat sig över budgetpropositionens förslag till utgiftsramar och de motioner som väckts med anledning av propositionen. Två utskott – utbildningsutskottet samt miljö- och jordbruksutskottet – har avstått från att yttra sig. Av de utskott som yttrat sig i ärendet har samtliga utom arbetsmarknadsutskottet tillstyrkt regeringens förslag. Arbetsmarknadsutskottet yttrar sig endast beträffande arbetsmarknadsläget, uppföljningen av sysselsättningsmålet, regionala variationer i arbetsmarknadssituationen samt förslag rörande reformering av arbetslöshetsförsäkringen.

Finansutskottet anser att den av regeringen föreslagna uppläggningsen ger budgetpolitiken en riktig inriktning. Regeringens förslag är även i övrigt väl avvägda och bör, enligt utskottets mening, därför ligga till grund för budgetpolitikens inriktning under såväl år 2000 som de båda efterföljande åren.

I närmast efterföljande avsnitt återkommer utskottet till de formella förslag till beslut som detta ställningstagande föranleder i fråga om utgiftstak (2.6), beräkning av statsbudgetens inkomster m.m. (3) samt fördelning av utgifter på utgiftsområden (4).

2.6 Utgiftstak för staten och den offentliga sektorn

2.6.1 Utgiftstak för staten

Det statliga utgiftstaket omfattar utgifterna på statsbudgeten exklusive stats-skuldräntor samt utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten. Dessutom ingår en ofinansierad budgeteringsmarginal.

Budgetpropositionen

I budgetpropositionen föreslår regeringen (avsnitt 4.1.1) att nivån på de tidigare fastställda utgiftstaken för 2000–2002 skall anpassas till tre budgettekniska förändringar. Justeringen som inte ökar utrymmet under utgiftstaket är föranledd av dels förslaget att höja den statliga ålderspensionsavgiften på pensionsgrundande transfereringar med närmare fyra procentenheter, dels förslaget till ändrad finansieringsprincip för avtalsförsäkringar inom det statliga området, dels även förändringen av det generella statsbidraget till kommunerna till följd av förslaget om begränsad avdragsrätt för egenavgifter. De båda förstnämnda förslagen höjer utgiftstaket med 8,8 miljarder kronor. Den sistnämnda förändringen sänker nivån med 4,8 miljarder kronor.

Regeringen föreslår sålunda att utgiftstaken för åren 2000–2002 fastställs till 765, 790 respektive 814 miljarder kronor (yrkande 2).

Motionerna

Av den tidigare redogörelsen framgår att tre partier förordar andra nivåer för utgiftstaket. Formella förslag för de tre åren framförs av Moderata samlingspartiet i motion Fi209 (yrkande 2), Kristdemokraterna i motion Fi210 (yrkande 2) samt Folkpartiet liberalerna i motion Fi212 (yrkande 2). De olika partiernas förslag framgår av efterföljande sammanställning.

Tabell 23. Förslag till nytt utgiftstak för staten inklusive ålderspensionssystemet 2000–2002

Belopp i miljarder kronor

1999/2000:FiU1
Utskottet

År	Nivå enligt regeringen	Oppositionspartiernas förslag till alternativa nivåer			
		Moderata samlingspartiet	Kristdemokraterna	Centerpartiet	Folkpartiet liberalerna
2000	765,0	-11,0	-8,0	±0,0	-17,0
2001	790,0	-22,0	-16,0	±0,0	-20,0
2002	814,0	-34,0	-25,0	±0,0	-23,0

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet har i föregående avsnitt (2.5.3) ställt sig bakom regeringens förslag till inriktning av budgetpolitiken och därmed också regeringens förslag till utgiftstak för staten. Finansutskottet tillstyrker således propositionens yrkande 2 samt avstyrker de förslag till utgiftstak för staten som framförs i motionerna Fi209 (m) yrkande 2, Fi210 (kd) yrkande 2 samt Fi212 (fp) yrkande 2.

2.6.2 Utgiftstak för den offentliga sektorn

Om man till utgiftstaket för staten lägger en beräkning av de samlade kommunala utgifterna exklusive interna transaktioner mellan stat och kommun får man fram utgiftstaket för den offentliga sektorn. Nivån på detta utgiftstak är således en funktion av det utgiftstak som gäller för staten.

Budgetpropositionen

Regeringen föreslår (avsnitt 7.3) att riksdagen skall godkänna en i propositionen redovisad beräkning av de offentliga utgifterna för åren 2000–2002 (yrkande 9). Beräkningen framgår av efterföljande tabell.

Tabell 24. Regeringens förslag till beräkning av utgiftstaket för den offentliga sektorn 2000–2002

Belopp i miljarder kronor

	2000	2001	2002
Utgiftstak för staten inkl. ålderspensionssystemet	765	790	814
Den kommunala sektorn	479	497	511
Interna transaktioner	-178	-185	-183
Summa offentlig sektor	1 066	1 101	1 142
Procent av BNP	52,2	51,7	51,5

Motionerna

Moderata samlingspartiet föreslår i *motion Fi209* att riksdagen i stället skall godkänna detta partis beräkning av de offentliga utgifterna (yrkande 5). Enligt motionen påverkas taket av partiets förslag om nationell skolpeng samt skatteförändringar. Skatteförändringarna påverkar främst de kommu-

nala skatteinkomsterna varför en ekonomisk reglering mellan staten och kommunsektorn måste ske. De nivåer som partiet föreslår är 1 042 miljarder kronor för såväl 2000 som 2001 samt 1 054 miljarder kronor för 2002.

Kristdemokraterna föreslår i *motion Fi210* (yrkande 6) att de beräkningar av de offentliga utgifterna som redovisas i motionen skall godkännas av riksdagen. Kristdemokraternas förslag innebär att ett något större utrymme för kommunsektorn kombineras med partiets förslag till lägre utgiftstak för staten. Enligt de beräkningar som redovisas i motionen blir taket för den offentliga sektorn 1 059, 1 087 respektive 1 118 miljarder kronor för 2000–2002.

Folkpartiet liberalerna föreslår i *motion Fi212* (yrkande 7) att riksdagen skall godkänna detta partis beräkningar av de offentliga utgifterna. I motionen anges nivåerna till 1 049, 1 082 respektive 1 125 miljarder kronor för 2000–2002.

Finansutskottets ställningstagande

Med hänvisning till vad utskottet tidigare framhållit tillstyrker utskottet regeringens förslag till beräkning av de offentliga utgifterna (yrkande 9). Utskottet avstyrker därmed de förslag till alternativ beräkning av de offentliga utgifterna och utgiftstak för den offentliga sektorn som framförs i motionerna Fi209 (m) yrkande 5, Fi210 (kd) yrkande 6 samt Fi212 (fp) yrkande 7.

2.7 Fördelning av utgifter på utgiftsområden budgetåret 2000

Budgetpropositionen

Regeringen föreslår (avsnitt 7.1) att statsbudgetens utgifter för budgetåret 2000 skall fördelas på utgiftsområden på det sätt som framgår av efterföljande tabell (yrkande 6).

Motionerna

De fyra borgerliga partierna avvisar regeringsförslaget och förordar i stället sina respektive förslag till utgiftsfördelning. Sådana alternativa förslag framförs av

- *Moderata samlingspartiet* i *motion Fi209* (yrkande 8),
- *Kristdemokraterna* i *motion Fi210* (yrkande 4),
- *Centerpartiet* i *motion Fi211* (yrkande 11) samt av
- *Folkpartiet liberalerna* i *motion Fi212* (yrkande 4).

Övriga utskotts yttranden

Sammanlagt tolv utskott har yttrat sig över budgetpropositionens förslag till utgiftsramar för budgetåret 2000 och de motioner som väckts med anledning av propositionen. Två utskott – utbildningsutskottet samt miljö- och jordbruksutskottet – har avstått från att yttra sig. Av de utskott som yttrat sig i ärendet har samtliga utom arbetsmarknadsutskottet tillstyrkt regeringens förslag. Arbetsmarknadsutskottet har valt att i sitt yttrande endast ta upp fyra

frågor och att redovisa sin syn på dem. Det gäller arbetsmarknadsläget, uppföljningen av sysselsättningsmålet, regionala variationer i arbetsmarknadssituationen samt förslag rörande reformering av arbetslöshetsförsäkringen.

Till yttrandena har oppositionspartiernas företrädare anmält avvikande meningar med alternativa förslag till ramnivåer eller reserverat sig till förmån för respektive partis motionsförslag. Efterföljande tabell återger regeringens förslag samt de avvikelser oppositionspartierna har i sina motionsvis framförda förslag.

1999/2000:FiU1
Utskottet

Tabell 25. Regeringens och oppositionspartiernas förslag till utgiftsramar för 2000

Belopp i miljoner kronor

Utgiftsområde	Regeringens	Oppositionspartiernas förslag			
	förslag	m	kd	c	fp
1 Rikets styrelse	4 461	-397	-441	-200	-585
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	1 578	-77	-79	-85	-19
3 Skatteförvaltning och uppbörd	5 922	+50	+280	-61	+150
4 Rättsväsendet	22 667	+479	+320	+475	+192
5 Utrikesförvaltning och internationell samverkan	2 983	-106	±0	-82	±0
6 Totalförsvaret	46 649	+3 400	+1 390	±0	±0
7 Internationellt bistånd	13 237	-1 063	+1 100	+195	+1 500
8 Invandrare och flyktingar	4 901	-269	-12	-51	-200
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	25 363	+335	+224	+688	+2 359
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	92 470	-12 221	-3 675	-757	-3 100
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	33 619	+1 285	+1 497	+537	+1 122
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	44 756	-1 140	-641	+260	+116
13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet	30 573	+9 883	-6 750	+19 266	-600
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	46 130	-15 919	-2 477	-14 672	-3 345
15 Studiestöd	20 981	-1 722	-555	-7 481	-2 762
16 Utbildning och universitetsforskning	32 573	+352	-331	+200	-505
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	7 570	-1 436	+42	+90	+35
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande	15 592	-1 287	+230	-665	-3 058
19 Regional utjämning och utveckling	3 310	-250	±0	±0	-500
20 Allmän miljö- och naturvård	1 721	+30	+85	+40	+50
21 Energi	1 446	-322	-205	+100	-525
22 Kommunikationer	25 532	-1 392	+240	+1 373	-1 805
23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar	9 726	-9	+598	+761	-39
24 Näringsliv	2 983	-57	-153	+111	-149
25 Allmänna bidrag till kommuner	97 667	+12 492	+463	-369	-2 712
26 Statsskuldräntor m.m.	81 810	±0	-300	-250	-2 500
27 Avgiften till Europeiska gemenskapen	23 083	±0	±0	±0	±0
Minskning av anslagsbehållningar	6 000	±0	±0	±0	-2 500
SUMMA UTGIFTSOMRÅDEN	705 303	-9 361	-9 150	-577	-19 380

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet har i avsnitt 2.5 redovisat sin syn på de budgetförslag och prioriteringar som regeringen och de borgerliga partierna gör. Ovanstående tabell

visar i ett koncentrat hur dessa prioriteringar kommer till uttryck i Moderata samlingspartiets, Kristdemokraternas, Centerpartiets och Folkpartiet liberalernas budgetalternativ.

Noteras bör dock att för oppositionspartiernas del är de angivna värdena inte helt jämförbara på alla punkter beroende på att dessa partier dels använder sig av olika metoder för att kompensera kommunsektorn för effekterna av sina skatteförslag, dels framlägger vissa förslag som innebär att anslag i varierande omfattning flyttas från ett utgiftsområde till ett annat.

Så t.ex. föreslår Moderata samlingspartiet att ramen för utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner skall räknas upp med 12,5 miljarder kronor främst beroende på att kommunsektorn föreslås få kompensation för det skattebortfall som det moderata budgetalternativet ger upphov till. Eftersom partiets förslag till neutraliseringar uppgår till sammanlagt 13,6 miljarder kronor föreslår Moderata samlingspartiet i realiteten en neddragning av överföringarna till kommunerna med 1,1 miljarder kronor. Därtill kommer att Moderata samlingspartiet avvisat regeringens förslag till inkomstskattesänkning, dock utan att återställa en till detta förslag knuten minskning av det generella statsbidraget till kommunerna. Neddragningen av överföringarna till kommunsektorn blir därigenom i det moderata budgetalternativet i praktiken större än vad som framgår av motionen, eller totalt 5,9 miljarder kronor.

I motsats till Moderata samlingspartiet föreslår de tre övriga partierna att effekten på kommunsektorn av deras respektive inkomstskatteförslag skall neutraliseras genom en avräkning mot en inkomsttitel. Ett sådant förfarande strider emellertid mot budgetlagens krav på att alla inkomster och utgifter på statsbudgeten skall bruttoredovisas. Om – för jämförbarhetens skull – motsvarande reglering i stället görs på utgiftsområde 25 kommer utgifterna på detta utgiftsområde att öka med för Kristdemokraterna 17 miljarder kronor, Centerpartiet 10,5 miljarder kronor och Folkpartiet 5,5 miljarder kronor. En motsvarande justering bör då också göras av respektive partis förslag till utgiftstak för år 2000.

Även dessa partier förkastar emellertid regeringens förslag till inkomstskattesänkning utan att återställa nivån på statsbidragen. Den senare effekten är inte beaktad i deras respektive budgetalternativ, vilket alltså i praktiken innebär att även de minskar på överföringarna till kommunsektorn med 4,8 miljarder kronor mer än vad som kan utläsas av deras motioner.

Vid en jämförelse mellan de olika partiernas förslag till utgiftsramar bör man också vara medveten om de omfördelningar av anslag som främst Moderata samlingspartiet och Centerpartiet föreslår.

Så t.ex. föreslår Moderata samlingspartiet att insatserna för fredsfrämjande truppinsatser inte längre skall belasta utgiftsområdena 5 och 6 utan i stället utgiftsområde 7 Internationellt bistånd. Korrigerar man för denna rena omfördelning av anslag, visar det sig att Moderata samlingspartiet föreslår en betydligt större satsning på försvar – 4,3 i stället för 3,4 miljarder kronor – och en betydligt större minskning av biståndet – 2,1 i stället för 1,1 miljarder kronor – än vad som framgår av sammanställningen.

Moderata samlingspartiet föreslår också att ersättningen till dem som deltar i olika arbetsmarknadspolitiska åtgärder skall redovisas över utgiftsom-

råde 13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet. Vad som skenbart ser ut som en kraftig satsning på detta utgiftsområde är således endast en omfördelning av medel från utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv. Tagna tillsammans föreslår Moderata samlingspartiet att medelstillelningen till de båda utgiftsområdena skall begränsas till drygt 6 miljarder kronor.

Som utskottet tidigare har berört (avsnitt 2.5.3) föreslår Centerpartiet på motsvarande sätt att stora omfördelningar skall göras mellan utgiftsområdena 13, 14 och 15. Omfördelningen kan ses som första steget mot ett enhetligt försörjningsstöd som Centerpartiet vill införa fr.o.m. 2001. Korrigerat för dessa omfördelningar uppgår på de tre utgiftsområden Centerpartiets förslag till följande belopp.

Tabell 26. Centerpartiets förslag till omfördelning mellan utgiftsområdena 13, 14 och 15 i budgetförslaget för 2000

Belopp i miljoner kronor

	Av c före- slagen ram- förändring	Överfört belopp ¹	Korrigerad nivå
UO 13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet	+19 266	+20 895	-1 629
UO 14 Arbetsmarknad och arbetsliv	-14 672	-13 423	-1 249
UO 15 Studiestöd	-7 481	-7 472	-9
Summa UO 13–UO 15	-2 887	±0	-2 887

¹ Överföringsbeloppen är hämtade från tre olika motioner A274, A275 och Ub716. I motion A274 anges felaktigt att överföringen till UO 13 uppgår till +20 466 mkr. Rätt överföringsbelopp skall enligt vad företrädare för Centerpartiet uppgivit vara det som framgår av tabellen.

Vad som i Centerpartiets förslag kan tolkas som en mycket kraftig satsning på utgiftsområde 13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet motsvaras alltså i själva verket av en ramminskning på 1,6 miljarder kronor. Å andra sidan är också de föreslagna neddragningarna på utgiftsområdena 14 och 15 av en helt annan omfattning än vad som framgår av partiets förslag till utgiftsfördelning.

En konsekvens av utskottets tidigare ställningstagande till de olika budgetalternativen är att utskottet även biträder regeringens förslag till fördelning av utgifter på utgiftsområden. Utskottet tillstyrker således yrkande 6 i propositionen.

De motionsyrkanden som är aktuella i detta sammanhang avstyrks. Det gäller Fi209 (m) yrkande 8, Fi210 (kd) yrkande 4, Fi211 (c) yrkande 11 och Fi212 (fp) yrkande 4.

2.8 Redovisning av statsbudgetens inkomster för 2000

Utskottet har tidigare ställt sig bakom regeringens förslag till inriktning av budgetpolitiken. Till grund för detta förslag ligger den inkomstberäkning som regeringen redovisar för 2000. Finansutskottet redovisar längre fram i betänkandet i avsnitt 3.8 regeringens och oppositionspartiernas alternativa förslag till beräkning av statsbudgetens inkomster för 2000 och tar där för-

mellt ställning till de olika yrkandena. Utskottet biträder därvid regeringens förslag till inkomstberäkning som för 2000 summerar till 782,3 miljarder kronor.

I efterföljande sammanställning redovisas regeringens och oppositionspartiernas förslag till beräkning av statsbudgetens inkomster för 2000.

Tabell 27. Regeringens och oppositionspartiernas förslag till beräkning av statsbudgetens samlade inkomster för 2000

Belopp i miljarder kronor

	Regeringens förslag	m	kd	c	fp
Summa inkomster	782 313	-3 480	-12 222	±0	-12 510

Det bör noteras att redovisningen av budgeteffekten av oppositionspartiernas skatte- och avgiftsförslag grundas på en sammanställning som finansutskottet gjort. Huvudprincipen har varit att redovisa förslagens rent statsfinansiella effekter men undantag från detta förekommer. Vissa av partiernas förslag till skatteförändringar påverkar främst kommunernas och landstingens skatteinkomster vilka förutsätts bli kompenserade för det inkomstbortfall detta ger upphov till. På statsbudgeten syns dessa förändringar för Moderata samlingspartiets del som en anslagsökning på utgiftsområde 25, för övriga partier som negativa poster på inkomsttiteln *1111 Fysiska personers inkomstskatt*.

2.9 Anslagsbehållningar

Medel som anvisats på ett reservationsanslag kan enligt vissa regler sparas till efterföljande budgetår. I den mån ett ramanslag inte förbrukats får på motsvarande sätt kvarstående behållning föras över till ett senare år. Förskjutningar i det samlade anslagssparandet påverkar statsbudgetens utgifter och redovisas på budgetens utgiftssida som en nettopost, benämnd *Ökning/minskning av anslagsbehållningar*.

Budgetpropositionen

I årets budgetproposition räknar regeringen med att de samlade anslagsbehållningarna skall minska med netto 6,0 miljarder kronor under nästa år, dvs. att utgifter av denna omfattning väntas bli finansierade av medel som finns tillgängliga på anslagen vid årets början. Regeringen föreslår att riksdagen skall godkänna den gjorda beräkningen av förändringarna i anslagsbehållningarna (yrkande 7).

Motioner

Moderata samlingspartiet begär i *motion Fi209* att riksdagen skall godkänna beräkningen av förändringar i anslagsbehållningarna i enlighet med vad som redovisas i motionen (yrkande 9). Av den tabell som motionärerna hänvisar till framgår att partiets förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Folkpartiet liberalerna föreslår i *motion Fi212* att riksdagen skall godkänna en i motionen redovisad beräkning av förändringar i anslagsbehåll-

ningar (yrkande 5). Folkpartiet föreslår att förändringen av anslagsbehållningar skall beräknas till 3,5 miljarder kronor år 2000.

1999/2000:FiU1
Utskottet

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet finner för egen del inte anledning att göra någon annan bedömning av förbrukningen av anslagsbehållningarna än regeringen. Utskottet tillstyrker således yrkande 7 i propositionen. Då förslaget i motion Fi209 (m) överensstämmer med regeringens förslag skulle ett tillstyrkande inte tjäna något syfte. Utskottet avstyrker således motionerna Fi209 (m) yrkande 9 samt Fi212 (fp) yrkande 5.

2.10 Myndigheternas in- och utlåning i Riksgäldskontoret

I sitt förslag till statsbudget för budgetåret 2000 räknar regeringen med att myndigheternas m.fl. in- och utlåning i Riksgäldskontoret skall uppgå till netto 39,5 miljarder kronor under året. Saldot på denna budgetpost har fram t.o.m. 1999 varit negativt, dvs. inlåningen har överstigit Riksgäldskontorets utlåning. Att nettot under år 2000 väntas bli positivt förklaras främst av att Riksgäldskontoret då väntas börja föra över premiepensionsmedel på närmare 50 miljarder kronor till Premiepensionsmyndigheten för placering i värdepappersfonder enligt den försäkrades val.

Belastningen på statsbudgeten kommer att öka påtagligt till följd av ålderspensionsreformen, samtidigt som det sker en motsvarande förstärkning av ålderspensionssystemets sparande. Riksdagen har med anledning av proposition 1997/98:151 beslutat att en kompenserande överföring av medel från AP-fonden på 45 miljarder kronor skall ske vardera året 1999 och 2000.

Budgetpropositionen

Regeringen föreslår i budgetpropositionen (avsnitt 4.4.3 och tabell 4.11) att riksdagen skall godkänna den gjorda beräkningen av förändringar av myndigheters m.fl. in- och utlåning i Riksgäldskontoret budgetåret 2000 samt beräkningen av överföringen av medel från AP-fonden för budgetåret 2000 (yrkande 4).

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet biträder regeringens förslag och tillstyrker således yrkande 4 i propositionen.

2.11 Budgetens sammansättning i stort

Utskottet har i de närmast föregående avsnitten tagit ställning till utgifternas fördelning på utgiftsområden samt till förändringar av anslagsbehållningar och Riksgäldskontorets in- och utlåning till myndigheter m.fl. I avsnitt 3.8 nedan redovisar utskottet sitt ställningstagande till beräkningen av statsbudgetens inkomster. Utskottet har därmed övergripande behandlat de delposter som statsbudgeten är uppbyggd av.

Skillnaden mellan å ena sidan statsbudgetens inkomster och å andra sidan summan av samtliga utgifter på utgiftsområden inklusive förändringar av anslagsbehållningar, nettot av myndigheters m.fl. in- och utlåning i Riksgäldskontoret och överföringen av medel från AP-fonden utgör budgetsaldot, vilket definitionsmässigt är liktydigt med statens lånebehov. Lånebehovet framkommer alltså som en restpost, vars nivå riksdagen inte tar ställning till. Utskottets ställningstaganden framgår schematiskt av följande förenklade budgetuppställning. Det innebär att statsbudgetens inkomster överstiger utgifterna och att amorteringen av statsskulden före skulddispositioner uppgår till 82,5 miljarder kronor.

Tabell 28. Utskottets förslag till statsbudget för budgetåret 2000

Belopp i miljarder kronor

Summa utgiftsområden	699,3	Summa inkomster	782,3
Minskning av anslagsbehållningar	6,0		
Överföring från AP-fonden	-45,0	<i>Beräknad amortering</i>	-82,5
Myndigheters in- och utlåning i RG	39,5		
Summa	699,8	Summa	699,8

Utskottet övergår därmed till att behandla sammansättningen av statsbudgetens inkomster på mer detaljerad nivå samt olika förslag och synpunkter med anknytning till de 27 utgiftsområdena inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten.

3.1 Skattepolitikens inriktning

Budgetpropositionen

I propositionen anfördes (avsnitt 1.5) att skatternas främsta syfte är att finansiera välfärden och att det ytterst är samhällets välfärdsambitioner som bestämmer nivåerna på skatteuttaget. Ett samhälle med bra vård, skola och omsorg för alla, trygga försäkringar mot inkomstbortfall vid sjukdom och arbetslöshet samt en bra utbildning för alla, kräver att tillräckliga skatter tas ut för finansieringen.

Regeringen har konsekvent prioriterat vård, skola och omsorg. I takt med framgångarna i saneringen av de offentliga finanserna har ökade resurser tillförts den kommunala sektorn. Bidragen till kommunerna ökar med 4 miljarder kronor år 2000 och med ytterligare 5,7 miljarder kronor år 2001. Härtill kommer de 1,3 miljarder kronor som tillförs genom att de första 200 kronorna av den statliga inkomstskatten fördelas till kommuner och landsting åren 1999–2000 och enligt förslag även år 2001. Vidare anfördes att den goda tillväxten medför markant ökade skatteintäkter för kommunerna under de närmaste åren. Kommunernas och landstingens skatteinkomster beräknas öka med ca 25 miljarder kronor år 2000 och med ytterligare 16 miljarder kronor år 2001 som en följd av tillväxten. Försvarsuppgörelsen gör dessutom att 8 miljarder kronor frigörs för insatser inom vård- och omsorgssektorn åren 2002–2004.

Regeringen prioriterar en bred och långsiktig rättvisepolitik som syftar till en jämn fördelning och förbättringar för de mest utsatta.

De överskott som uppstår i de offentliga finanserna är resultatet av en ansvarsfull och målmedveten politik som syftar till att rädda välfärdssamhället. Alla medborgare har fått bära tunga bördor när skatter höjts och besparingar genomförts för att rädda välfärden. I takt med att finanserna förbättrats har det skapats utrymme för att kompensera flera av de åtgärder som drabbat även de mest utsatta. Ersättningsnivån i arbetslöshets-, sjuk- och föräldraförsäkringen har höjts till 80 %, pensionerna har höjts, speciella åtgärder har vidtagits för de sämst ställda pensionärerna, barnbidragen har höjts och fortsätter att höjas enligt framlagda förslag. Dessutom har värnskatten avvecklats. Justeringar av fastighetsskatten har också gjorts och för år 2000 föreslås en sänkning av fastighetsskatten för hyreshus med 1,2 %.

Budgetsaneringen har enligt vad regeringen anför inneburit att egenavgifterna höjts för alla löntagare och att brytpunkten inte har räknats upp i den takt som ursprungligen var avsikten. När ett utrymme nu växer fram prioriterar regeringen därför att skatten sänks på ett sådant sätt att den kompenserar löntagarna för de egenavgifter som även framdeles kommer att tas ut eftersom de utgör en del av det nya ålderspensionssystemet. Löntagarna bör enligt regeringen (avsnitt 8.2.1) få en kompensation för de skattehöjningar som egenavgifterna i själva verket inneburit. Åtgärden sänker marginal- och medelskatterna för låg- och medelinkomsttagarna och har dessutom en positiv fördelningsprofil eftersom egenavgifterna är en tyngre börda för låginkomsttagarna än för andra. För att antalet skattebetalare som endast betalar

kommunalskatt inte skall minska krävs dessutom en motverkande uppjustering av skiktgränserna vid den statliga inkomstbeskattningen. Vidare bör den nedre skiktgränsen på sikt höjas så att endast 15 % av skattebetalarna omfattas av den statliga inkomstskatten.

Fördelningsprofilen bör dessutom enligt regeringen förstärkas genom att den särskilda skattereduktionen om 1 320 kr som är riktad speciellt till låginkomsttagare förlängs år 2000. Avsikten är att en förlängning skall ske för åren därefter. En alternativ metod för att åstadkomma ett likvärdigt resultat kan dock komma att övervägas.

I vilken takt en reform av detta slag kan genomföras blir beroende av den löpande bedömning som görs av de offentliga finanserna och det konjunkturpolitiska läget och också på en avvägning i förhållande till de behov som finns att säkerställa en tillfredsställande kvalitet i de offentliga åtagandena, särskilt för vården, skolan och omsorgen.

En rad åtgärder föreslås för att stimulera företagsamheten i Sverige. Reserveringsmöjligheterna ökas genom att taket för avsättning till periodiseringsfond höjs från 20 % till 25 % av inkomsten för aktiebolag och andra juridiska personer. För enskilda näringsidkare och handelsbolag höjs taket från 25 % till 30 %. Dessutom förlängs avsättningstiden från fem till sex år. Jordbrukets energibesättning likställs med vad som gäller för industrin. Flertalet av de s.k. stoppreglerna för fåmansföretagare kommer att avskaffas.

Kupongskatten för utdelning till utländska ägare som innehar minst 25 % av andelskapitalet i ett svenskt bolag avskaffas från årsskiftet för att inte utländska investeringar i Sverige skall missgynnas i förhållande till investeringar i andra länder. Regeringen avser också föreslå en lättning i beskattningen av utländska experter. Regeringen kommer under hösten att föreslå att dröjsmålsavgiften vid betalning av tull skall sänkas. Reglerna vid beskattning av fåmansföretag, de s.k. 3:12-reglerna, kommer att ses över.

Sverige stöder aktivt ansträngningarna att bekämpa skadlig skattekonkurrens, dvs. att motverka att länder vid sidan om det ordinarie skattesystemet erbjuder särskilda skatteförmåner för att locka till sig företag från andra länder. Inom EU har Sverige bidragit till att en s.k. uppförandekod har antagits för företagsbeskattningen. Vidare har på svenskt initiativ ett operativt samarbete inletts på skatteområdet mellan Östersjöländerna och Norge. Syftet är att genom samordning försöka förbättra skattekontrollen i regionen.

Miljörelateringen av skattesystemet fortsätter. Härigenom påskyndas omställningen till ett ekologiskt hållbart samhälle. De första stegen i en grön skatteväxling togs i samband med skattereformen 1990–1991. Regeringen föreslår nu ett ytterligare steg i en grön skatteväxling. Dieselskatten föreslås från den 1 januari 2000 höjd med 25 öre/liter, elskatten med 1 öre/kWh och kärnkraftsskatten med 0,5 öre/kWh. Detta ger enligt vad regeringen anför ökade skatteintäkter på i storleksordningen 1,7 miljarder kronor.

Dessa ökade resurser används för två ändamål. Dels för en skattereduktion i samband med individuell kompetenshöjning i arbetslivet, dels för att skattemässigt likställa jordbruket med industrin.

På trafikområdet tas ytterligare steg i en strukturförändring mot ett ekologiskt hållbart samhälle. I en särskild proposition föreslår regeringen en ändring av förmånsbeskattningen av miljöbilar för att på så sätt underlätta intro-

duktionen av nya bränslen och ny teknik i personbilar. Förmånsbeskattningen av miljöbilar ändras för att underlätta introduktionen av nya bränslen och ny teknik i personbilar, och fordonsskatten för bussar höjs för att skapa neutralare konkurrensförhållanden mellan olika transportslag.

Inom Regeringskansliet bedrivs ett arbete som syftar till en övergripande reform av energibeskattningen. Arbetet har som utgångspunkt den principskiss som togs fram i Skatteväxlingskommitténs betänkande. Energibeskattningsens miljöstyrande effekter är en viktig aspekt i arbetet. På grundval av detta arbete kommer energibeskattningen att diskuteras i de pågående skatte-samtalen mellan regeringen och riksdagspartierna.

Motionerna

Moderata samlingspartiet anför i *motionerna Sk318* yrkandena 1, 3 och 7 av Bo Lundgren m.fl. (m), *Sk326* yrkande 1 av Carl Fredrik Graf m.fl. (m) och *Sk322* av samma motionärer att sänkta skatter har en avgörande betydelse för människors kontroll över sin egen välfärd och att Sverige behöver en politik som frigör de enskilda människorna och hushållen. I ett samhälle där medborgarna själva kontrollerar en större del av välfärden än i dag uppnås enligt motionärerna en större trygghet och en ökad frihet. Skattepolitiken har också avgörande betydelse för tillväxt och företagande. Genom sänkta skatter skapas enligt motionärerna ett ökat utrymme för investeringar och förbättrad konkurrenskraft. Förutsättningarna för nya jobb och ökat företagande förbättras.

Motionärerna föreslår att ett förvärvsavdrag vid den kommunala beskattningen skall kompensera löntagarna för uttaget av egenavgifter. Avdraget skall beräknas på den pensionsgrundande inkomsten upp till taket för den allmänna pensionsavgiften, ca 295 000 kr. Avdraget uppgår till 6 % av inkomsten under år 2000, 9 % år 2001 och 12 % år 2002. Vidare bör åtgärder vidtas som sänker kommunalskatten, som särskilt tynger låg- och medelinkomsttagare. Motionärerna föreslår att kommunalskatten sänks genom att staten tar över kostnadsansvaret för viss verksamhet, och de reserverar utrymme för en sänkning av kommunalskatten med 1 kr år 2001 och med ytterligare 1 kr år 2002. I den statliga inkomstskatteskalen slopas det andra steget på 25 % fr.o.m. år 2000. Vidare höjs grundavdraget från 8 700 kr till 10 000 kr år 2000. På sikt bör grundavdraget höjas så att det blir lika stort för alla inkomsttagare. Barnfamiljernas ekonomi stärks genom att det fr.o.m. år 2000 införs ett extra grundavdrag på 10 000 kr för varje barn vid den kommunala beskattningen. Uppkommer underskott sker en motsvarande månadsvis kontantutbetalning. För pensionärerna föreslår motionärerna dessutom att arbetsskadelivränta inte skall reducera det särskilda grundavdraget.

För att öka möjligheterna att ta arbete på större avstånd från hemmet och öka rörligheten på arbetsmarknaden föreslår motionärerna att bensinskatten sänks med 20 öre (25 öre inklusive moms) och att avdraget för resor till och från arbetet höjs till 16 kr per mil och får inkludera resor till barnomsorg. Det icke avdragsgilla beloppet, som främst berör kollektivresor, sänks från 7 000 kr till 6 000 kr. Motionärerna motsätter sig regeringens förslag om höjd skatt på diesel.

Villkoren för pensionssparande bör enligt motionärerna förbättras och de föreslår en fördubbling av avdragsutrymmet till ett basbelopp och att avdrag medges för makes pensionsförsäkring.

Fastighetsskatten skall enligt motionärerna successivt avvecklas. Underlaget för skatteberäkningen fryses på dagens nivå, och för år 2000 sänks skattesatsen även på småhus till 1,2 %. År 2001 sänks skattesatsen till 1,1 % år 2001 och år 2002 till 1 %. Underlaget för skatten bestäms till byggnadsvärdet och halva markvärdet, vilket löser en del av problemen med ökningarna av de totala taxeringsvärdena i attraktiva områden. Påfrestningarna för krisårgångarna bör mötas med sänkt fastighetsskatt i stället för en långsam avveckling av räntebidragen. Fastigheter med värdeåren 1989–1992 bör därför inte fasas in i fastighetsskatt nästa år.

Dubbelbeskattningen av ett bolags vinstutdelningar innebär enligt motionärerna att riskkapital beskattas i det närmaste dubbelt så högt som riskfria placeringar och måste därför avskaffas. Även skatten på realisationsvinster i aktier bör slopas i framtiden. Småföretagen är viktiga delar av svenskt näringsliv, och motionärerna reserverar medel för lindring av de regler som gäller småföretagen. Det finns enligt motionärerna få sakliga skäl för de flesta av stoppreglerna för fåmansföretag, och huvudregeln vid beskattning av utdelning till aktiv ägare i ett fåmansbolag bör vara att all utdelning från bolaget anses som kapitalinkomst om ägaren tagit ut en lön som minst motsvarar den som en anställd person på motsvarande nivå och i samma yrke har. Särbestämmelserna för fåmansbolag när det gäller beskattning av utdelning på aktier och realisationsvinster bör också ändras på ett sådant sätt att en marknadsmässig avkastning beskattas som kapitalinkomst. Även andra förbättringar bör enligt motionärerna genomföras, bl.a. av reglerna om beskattning för lön till anhörig i fåmansföretag. Förmögenhetsskatten avvecklas. I ett första steg avskaffas sambeskattnings av förmögenhet, och fribeloppet höjs till 1,2 miljoner kronor år 2000. Därefter skall förmögenhetsskatten avskaffas helt.

Motionärerna ser positivt på att jordbrukets energiskatt sänks till industrinivå, men anser att förändringen bör ske redan den 1 januari 2000. Samtidigt bör skatten på jordbrukets diesel sänkas till 53 öre/liter. Miljöargumentet har enligt motionärerna ingen bärlinje när det gäller jordbrukets användning av skogsmaskiner och arbetsredskap.

Motionärerna motsätter sig höjningen av energiskatten på el och skatten på kärnkraftsproducerad el. Vidare bör enligt motionärerna den särskilda skattereduktionen för cement- och kalkindustrin vara kvar.

Ytterligare förändringar gäller beskattningen av royalty som enligt motionärerna bör tas upp som inkomst av kapital. Löneskatten vid avsättning till vinstandelsstiftelse bör slopas för att stimulera sådana system. Reklamskatten skall slopas och lämnar utrymme för en höjning av mer-värdesskatten på tidningar till 25 %, så att konkurrensneutralitet mot tidskrifter uppnås. Motionärerna avvisar förslaget om höjd fordonsskatt på bussar.

Moderata samlingspartiet lägger tillsammans med Kristdemokraterna och Folkpartiet fram ett förslag om en skattereduktion för hushållstjänster på 50 %.

Motionärerna avsätter vidare ett utrymme för sänkning av skatten på områden där den internationella integrationen medför en betydande risk för urholkning av rörliga skattebaser som kapital, öl och drivmedel, och de begär i *motion Sk709* en sänkning av ölskatten med motsvarande 500 miljoner kronor fr.o.m. den 1 januari år 2000 för att göra den illegala ölförsäljningen och privatinförseln mindre attraktiv.

Sammantaget föreslår motionärerna skattesänkningar utöver regeringens förslag som år 2000 uppgår till 22,9 miljarder kronor, år 2001 till drygt 55,5 miljarder kronor och år 2002 till drygt 90 miljarder kronor.

Kristdemokraterna begär i *motion Sk325* yrkandena 2, 12, 29, 33 och 36 av Alf Svensson m.fl. (kd) ett tillkännagivande om en skattepolitik som syftar till att skapa bättre förutsättningar för nya jobb, bättre förutsättningar för ett livslångt lärande, ett mindre hårt beskattat boende för alla samt en rad skatteförändringar som gör att alla får behålla mer av sin egen lön eller inkomst. Motionärerna föreslår ett kraftigt höjt grundavdrag vid den kommunala beskattningen. Grundavdraget höjs till 18 300 kr redan år 2000 och ersätter regeringens skattereduktion för egenavgifter och den särskilda skattereduktionen för låginkomsttagare. Från år 2002 tillkommer en skattereduktion för inkomst av lönearbete på 2,4 % av löneinkomster upp till 8,06 prisbasbelopp. Skattereduktionen beräknas utifrån de kommunalt taxerade inkomsterna. Det andra steget på 25 % i den statliga inkomstskatteskalen slopas. Motionärerna håller också fast vid den tidigare gränsen på 6 000 kr för avdrag för bl.a. kollektiva resor under tjänst.

På sikt bör systemet med statlig fastighetsskatt avvecklas. I stället bör kommunerna ges möjlighet att ta ut avgift för gatuunderhåll, brandförsvaret och annan kommunal service som är kopplad till fastigheten. Som ett första steg godtar motionärerna regeringens sänkning av fastighetsskatten för hyreshus från 1,3 % till 1,2 % år 2000. Därutöver föreslår de att skatten på villor/egnahem sänks till 1,3 % år 2001 och till 1,2 % år 2002.

Vidare reserverar motionärerna medel för att lindra den orimligt höga fastighetsbeskattningen i vissa storstadsområden samt i attraktivt kustnära boende. Motionärernas krav är att fastighetsskatten enbart skall beräknas på en tredjedel av markvärdet ovanför ett taxeringsvärde på 150 000 kr.

Motionärerna föreslår vidare att en avdragsrätt för individuella utbildningskonton införs fr.o.m. år 2000. Ökad personlig kompetens är helt avgörande för att Sverige skall kunna hävda sig med höga löner på världsmarknaden. De anser att skattelagstiftningen bör ge möjlighet att med avdragsrätt sätta in medel på ett för arbetsgivaren och den enskilde gemensamt utbildningskonto.

Gränsen för reseavdrag sänks från 7 000 kr till 6 000 kr, och avdraget för pensionssparande höjs till ett basbelopp.

Det är enligt motionärerna av största vikt att Sverige får ett mer småföretagarvänligt klimat än hittills, särskilt för små och medelstora företag. Motionärerna föreslår att arbetsgivaravgifterna sänks fr.o.m. år 2001 med 10 procentenheter på lönesummor upp till 900 000 kr per år. För egenföretagare utökas lönesumman till 250 000 kr per år. Förslaget gäller alla företag (arbetsgivare), men gynnar främst småföretagen.

Vidare skall personer som köper nyemitterade aktier i onoterade bolag ha möjlighet till riskkapitalavdrag med upp till 100 000 kr. Avdragsrätten skall ses som en kompensation för den större risk som det innebär att köpa aktier i små, onoterade företag. Det skall vara möjligt att kvitta underskott i aktiv näringsverksamhet mot inkomst av tjänst under de fem första åren av en nystartad näringsverksamhet. Royaltyinkomster befrias från skatt de två första åren, för att därefter beskattas som inkomst av kapital.

Skatten på jordbrukets diesel sänks till 53 öre/liter, och regeringens förslag om industribeskattnings av eldningsolja och el inom jordbruket får träda i kraft redan den 1 januari år 2000. Skattehöjningen på diesel med 25 öre/liter avstyrks i avvaktan på långsiktiga åtgärder för åkerinäringens konkurrensneutralitet. Även skattehöjningen på kärnkraftsel avstyrks.

Motionärerna bedömer det så angeläget att kunna ta bort dubbelbeskattningen på utdelningsinkomster för både fysiska och juridiska personer och att kunna slopa förmögenhetsskatten att de förordar att nivån på bolagskatten höjs till 30 % som delfinansiering av dessa båda förslag.

Dubbelbeskattningen på avkastning på aktier avvecklas helt. Avvecklingen sker i två steg med en sänkning av skattenivån till 15 % år 2000 och till 0 % år 2001. Förmögenhetsskatten fasas ut ur det svenska skattesystemet med en skattenivå på 0,5 % år 2001 och slopas sedan. Sambeskattnings av gifta par och sammanboende med barn avskaffas. Löneskatten på avsättningar till vinstfonder slopas.

Tillsammans med Moderaterna och Folkpartiet föreslår motionärerna att en skattereduktion på 50 % införs för privatpersoners betalning av arbetskostnaden för hushållstjänster som utförs i det egna hemmet upp till 25 000 kr per år. Ett kompletterande förslag gäller en utveckling av formerna för hemservice som löneförmån.

Momsen på barnböcker sänks till 6 % redan år 2000, och år 2002 sänks momsen på samtliga böcker till samma nivå.

Ett särskilt skatteavdrag för yrkesfiskare tillsammans med ett fiskekonto för resultatutjämnings införs.

Samtliga personskadeståndar i samband med trafikolyckor förs över till trafikförsäkringen, och detta gör att fordonsskatten kan sänkas med 1 miljard kronor år 2000 och med 2,3 miljarder kronor åren 2001 och 2002. Motionärerna motsätter sig regeringens kommande förslag om återköp av egna aktier liksom det aviserade förslaget om sänkt skatt för utländska experter.

Centerpartiet föreslår i *motion Sk324* yrkandena 1 och 17 av Lennart Daléus m.fl. (c) en politik för ett decentraliserat och ekologiskt samhälle med en stark ekonomi. Centerpartiet har en långsiktig målsättning att sänka skattestrycket i den takt ekonomin medger och prioriterar sänkt inkomstskatt för låg- och medelinkomsttagare samt sänkt skatt på företagande och boende. Centerpartiets skatteprofil innebär ökad tillväxt, bättre miljö och socialt ansvar. Centerpartiet arbetar för att långsiktigt öka miljörelateringen i skattesystemet. Verksamheter som påverkar miljön skall inte vältra över miljö- och hälsorelaterade kostnader på samhället. Principen om att förorenaren betalar skall gälla. Skattesystemet skall gynna arbete och kunskap och stärka bl.a. människors ställning på arbetsmarknaden.

Inkomstskatterna sänks genom ett kraftigt höjt grundavdrag för människor med små och medelstora inkomster. Avdraget ersätter regeringens skatte-reduktion och konstrueras så att det trappas upp till en viss nivå och därefter ned så att just låg- och medelinkomsttagare får störst del av den sänkta inkomstkatten. Centerpartiet avser att sänka inkomstskatten med 10,5 miljarder kronor för år 2000. En uppjustering av den nedre skiktgränsen för uttag av statlig skatt är inte en prioriterad skatteförändring. Detta särskilt som stora grupper som studenter och pensionärer ställs utanför regeringens inkomstskattesänkning. Även förlängningen av den särskilda skattereduktionen för låginkomsttagare avstyrks.

Centerpartiet avvisar regeringens förslag om att den statliga skatt om 200 kr som utgår på förvärvsinkomst skall tillfalla kommunerna år 2001, eftersom man anser att kommunerna bör tillföras medel på annat sätt.

En riktig grön skatteväxling bör enligt motionärerna genomföras där intäkterna från höjda miljöskatter går till en stegvis sänkning av arbetsgivaravgifterna. För år 2000 föreslås att lönesummegränsen höjs till 2 miljoner kronor för arbetsgivare och till 300 000 kr för egenföretagare. År 2001 utökas reduktionen med 1 procentenhet för att år 2002 utökas med 2 procentenheter till totalt 8 procentenheter. Procentenhetsreduktionen föreslås omfatta även egenföretagarnas egenavgifter. För att företag med stora säsongsvariationer inte skall missgynnas bör reduktionen beräknas på den årliga lönesumman. Vidare föreslås att arbetsgivaravgifterna åter reduceras för vissa näringar i Norrlands inland.

Svenskt jordbruk och svensk livsmedelsindustri är enligt motionärerna en sektor med stora framtidsmöjligheter. De anser det förvånande att regeringen inte förmår jämställa jordbrukets el- och eldningsoljebesättning med industrins förrän den 1 juli 2000. Centerpartiet avsätter även medel som skall användas till en nedjustering av dieselskatten eller användas för annan kompensation för den i jämförelse med konkurrentländerna högre skatten på diesel. För fortsatt utveckling av svensk trädgårdsnäring föreslås en generell nedsättning av koldioxidskatten på olja för växthusuppvärmning och grönfodertorlar. Tillsammans med andra förslag tillförs jordbruket och trädgårdsnäringen knappt 1,2 miljard kronor per år för att förstärka den internationella konkurrenskraften.

Centerpartiets förslag om RUT-avdrag innebär en skattereduktion på 50 % av arbetskostnaden på hushållsnära tjänster som utförs i hemmet med ett belopp upp till 20 000 kr per hushåll och år. Begreppet hushållstjänster omfattar tjänster som utförs i hemmet som tvätt, städning, omsorg och trädgårdsskötsel. Avdraget införs den 1 juli 2000.

Regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag om yrkesfiskeavdrag i likhet med det som finns i Danmark. Centerpartiet säger ett absolut nej till en höjning av dieselskatten, så länge det inte finns alternativa bränslen att tillgå i tillräcklig mängd och till konkurrenskraftiga priser. Höjd dieselskatt innebär att betydelsefulla näringar som åkerier, rederier och jordbruk får sämre möjligheter att konkurrera på lika villkor som sina europeiska konkurrenter.

Även höjningen av energiskatten på el avstyrks eftersom den kommer att märkas direkt i elkonsumenternas plånböcker. Löneskatten på avsättning till anställdas vinstandelsstiftelser bör avskaffas.

Fastighetsskatten skall sänkas successivt. Centerpartiet anser att fastighetsskattesystemet bör ersättas av ett system med en schablonintäkt mot vilken avdrag får göras för fastighetens kostnader. Utöver räntekostnader skall avdrag få göras för andra kostnader som underhåll och reparation. En del av denna avdragsrätt åstadkoms genom att ROT-avdraget permanentas. Den sänkning av fastighetsskatten på hyreshus som regeringen föreslår avstyrks eftersom det enligt motionärerna är föga troligt att sänkningen kommer hyresgästerna till godo.

För att lösa problemen för fastboende i attraktiva skärgårdsområden och andra fritidshustäta områden bör regeringen samla sig till ett förslag som tar sikte på att lösa frågan inom ramen för taxeringsförfarandet. Förslaget bör utformas så att det får retroaktiv verkan även för 1999.

Centerpartiet är pådrivande i arbetet för omställningen till ett ekologiskt hållbart energisystem. Fastighetsskatten på äldre vattenkraft återinförs och produktionsskatten på el från kärnkraft höjs med 1 öre per kWh för år 2000. En kväveoxidskatt tas ut med 10 kr per kg kväveoxid för pannor med en större effekt än 5 MW och med en nyttiggjord energiproduktion större än 20 GWh. Flygtrafiken orsakar stora utsläpp i luften och bör därmed stå för en del av miljökostnaderna. Centerpartiet anser att man bör överväga att införa differentierade landningsavgifter för att minska miljöfarliga utsläpp och buller och att en miljöskatt på flyg bör införas med ett belopp per passagerare och resa, vilket innebär att de största flygplanen med flest resenärer får bära de största kostnaderna.

Folkpartiet föreslår i *motion Sk327* yrkandena 1, 8, 16, 17, 18 och 19 av Johan Pehrson och Karin Pilsäter (fp) att skattepolitiken läggs om och inriktas på att skapa förutsättningar för ett växande och dynamiskt näringsliv. Skattesänkningar genomförs med tyngdpunkten på de lägsta inkomstskikten och skattereformens principer återupprättas. Folkpartiet vill fullfölja skattereformen och står fast vid principen om "hälften kvar". Gränsen för uttaget av statlig inkomstskatt höjs i två steg. Först återställs den till den nivå där 15 % betalar statlig skatt. Därefter tas ytterligare ett steg till den nivå där den allmänna pensionsavgiften upphör. En sådan skattereform kan enligt motionärerna genomföras över en tre- till fyraårsperiod och kostar med ett förstärkt barnstöd ca 55 miljarder kronor. I inkomstlagen mellan ca 150 000 kr och 200 000 kr finns en marginaleffekt genom att grundavdraget avtrappas. Denna avtrappning avskaffas. Vidare slopas det andra steget på 25 % i den statliga inkomstskatteskalan. Staten bör vidare överta vissa kommunala utgifter för att möjliggöra en sänkning av kommunalskatten. En skattereduktion som är lika för alla bör införas. I stället för regeringens förslag införs en skattereduktion om närmare 1 200 kr per skattebetalare. Den höjda brytpunkten och det slopade andra steget sänker skatten med ca 4 miljarder kronor mer än i regeringens förslag. De tyngst vägande inslagen är höjningen av brytpunkten om ca 9 miljarder kronor och skattereduktionen om ca 7 miljarder kronor.

Eftersom den största potentialen för nyföretagande och jobb finns i den privata tjänstesektorn föreslår motionärerna att arbetsgivaravgifterna i tjänstesektorn sänks från ca 33 % till ca 28 % redan under 2000.

Problemen med de höga skatterna på arbete är särskilt stora när det gäller jobben i den hushållsnära tjänstesektorn. Folkpartiet föreslår tillsammans med Kristdemokraterna och Moderaterna att en skattereduktion på 50 % införs för privatpersoners betalning av arbetskostnaden för hushållstjänster som utförs i det egna hemmet upp till 25 000 kr per år och hushåll.

Svårigheter att erhålla riskvilligt kapital är enligt motionärerna en ständig källa till bekymmer för många småföretagare. Den enskilt viktigaste åtgärden för att öka tillgången till riskvilligt kapital är därför att slopa dubbelskatten på aktier. Dubbelskatten gör det inte bara svårare för småföretagen att anskaffa riskkapital, den hindrar dessutom de små företagen att växa med eget kapital. När det gäller förbättringarna för företagen genom regeringens förslag om ökade möjligheter till periodisering är dessa självklart bättre än ingenting. Skattevillkoren för fåmansbolagen förbättras. Motionärerna är positiva till att flertalet stoppregler kommer att slopas, men avvaktar det konkreta förslag som skall presenteras. De s.k. 3:12-reglerna är ett problem och det är inte rimligt att en företagare som under ett startskede med begränsad lönsamhet tagit ut låga löner blir hårdare beskattad när han säljer företaget, jämfört med om han under de tidigare åren hade kunnat ta ut lön upp till en viss brytpunkt. I avvaktan på ett förslag från regeringen föreslår motionärerna att utdelning i fåmansbolag skall beskattas som kapitalinkomst om ägaren tagit ut en lön motsvarande ungefär vad en anställd i branschen tjänar.

Förmögenhetsskatten avskaffas stegvis under mandatperioden. I ett första steg bör sambeskattnings av makar slopas och fribeloppet höjas till 1,2 miljoner kronor.

Övervägande skäl talar enligt motionärerna för att fastighetsskatten bör övergå till en beskattning där en schablonintäkt läggs som inkomst av kapital och kapitalkostnaderna (främst räntor) dras av. Fastighetsskatteutredningen bör utarbeta och lägga fram ett sådant förslag. Ett utrymme avsätts för en provisorisk lösning för de värst drabbade fastboende i attraktiva fritidsområden.

Avdragsrätten för pensionssparande bör höjas till ett och ett halvt basbelopp och medlen skall kunna användas för kompetensutveckling. Vidare bör betalningstiderna för momsen ändras så att inbetalningstidpunkten räknas för företagaren. En höjd miljöskatt bör införas på handelsgödsel.

Skatteutskottets yttrande

Skatteutskottet anför i sitt yttrande (SkU1y) att den allmänna pensionsavgiften utgör en besvärande avvikelse från de regler som infördes genom skattereformen och att det är angeläget att denna avvikelse korrigeras. Den allmänna pensionsavgiften har höjt medelskatten för låg- och medelinkomstagarna på ett sätt som i viss mån utjämnat progressiviteten i skatteskalen. Effekten har uppkommit eftersom avgiften är avdragsgill vid beskattningen och därför har en större tyngd hos låginkomstagarna än hos höginkomstagarna. Skatteutskottet delar regeringens bedömning att det är ange-

läget att på sikt eliminera de effekter som den allmänna pensionsavgiften har på inkomstskatteskalen. När det gäller tekniken med en skattereduktion och en motsvarande minskning av avdragsrätten torde denna enligt skatteutskottets bedömning ge det bästa resultatet eftersom den gör det möjligt att helt eliminera effekten av avgiften utan sidoeffekter. Utskottet har således inte någon invändning mot den valda tekniken utan anser att den är väl avpassad för ändamålet.

Skatteutskottet instämmer vidare i regeringens bedömning att det finns skäl att söka återställa skattereforens mål när det gäller andelen statsskattbetalare.

En reform med denna inriktning är enligt skatteutskottets mening angelägen inte minst därför att den allmänna egenavgiften i dag medför en så stor avvikelse från den önskade inkomstbeskattningen. Ett mått på avvikelens storlek ges av kostnaden för en fullt genomförd reform med denna inriktning. Denna uppgår enligt regeringens beräkningar till ca 46 miljarder kronor. I likhet med regeringen anser skatteutskottet att det i detta sammanhang kan övervägas att återställa grundavdraget.

Enligt skatteutskottet är det en förutsättning för en så genomgripande reform att den kan genomföras inom ramen för en i övrigt ansvarsfull politik med en fortsatt god utveckling för vård, skola och omsorg. Ansvaret för den gemensamma sektorns utveckling och kraven på en ekonomi i god balans gör också att genomförandet måste vara beroende av den ekonomiska utvecklingen.

Skatteutskottet ställer sig med det anförda bakom den av regeringen förordade inriktningen av skattepolitiken.

Företrädarna för Moderata samlingspartiet, Kristdemokraterna, Centerpartiet och Folkpartiet liberalerna biträder i avvikande meningar sina respektive partiers förslag till inriktning av skattepolitiken.

Socialförsäkringsutskottets yttrande

Socialförsäkringsutskottet har i sitt yttrande (SfU1y) godtagit regeringens beräkning såvitt avser socialavgifter och allmän pensionsavgift.

När det gäller frågan om ett kommunalt grundavdrag på 10 000 kr per barn och år i stället för höjning av barnbidraget liksom frågan om en rätt till avdrag för styrkta barnomsorgskostnader kombinerat med ett återinförande av vårdnadsbidraget framåller socialförsäkringsutskottet liksom föregående år (1998/99:SfU1y) att en höjning av barnbidragen med dess omfördelningseffekter och stora träffsäkerhet är att föredra framför de nu nämnda alternativen. Höjningarna av barnbidraget åren 2000 och 2001 medför enligt socialförsäkringsutskottet behövliga förbättringar av det ekonomiska stödet till barnfamiljerna.

Företrädarna för Kristdemokraterna, Centern och Folkpartiet biträder i var sin avvikande mening sina partiers respektive förslag.

Enligt finansutskottets mening är den inriktning av skattepolitiken som regeringen föreslår en del i en politik som värnar om en gemensam sektor som kan erbjuda alla medborgare vård, skola och omsorg och stabila trygghetssystem. Även om Sveriges ekonomi nu har en betydande styrka är det viktigt att politiken inriktas på att säkra den framtida grunden för full sysselsättning och välbefinnande. En grundläggande förutsättning är därför även i framtiden att politiken förs inom ramen för fortsatt sunda offentliga finanser och stabila priser.

Med den inriktning som budgetpropositionen har förstärkt den gemensamma sektorn samtidigt som utrymme skapas för en reformering av inkomstbeskattningen och andra viktiga förändringar inom skatte- och avgiftsområdet. Det finns skäl att påbörja en reformering av inkomstbeskattningen med inriktning på att framför allt sänka skatten för låg- och medelinkomsttagare som skatteutskottet tillstyrkt. Andra förändringar som föreslås på skatteområdet kan bidra till att stärka Sveriges ekonomi och öka vår internationella konkurrenskraft. Företagen får ökade reserveringsmöjligheter och strategiska hinder för internationella investeringar i Sverige avlägsnas.

En viktig faktor för en fortsatt stark svensk ekonomi är satsningen på kunskap och utbildning. I regeringens skattepolitik ingår en satsning på kompetensutveckling i yrkeslivet. Medel för en långsiktig satsning på ökad kompetens för starkare svensk internationell konkurrenskraft avsätts och finansieras genom höjningar av skatten på energi m.m. Finansieringen bidrar till omställningen till en långsiktigt hållbar energiförsörjning.

Finansutskottet ställer sig med det anförda i likhet med skatteutskottet och socialförsäkringsutskottet bakom den av regeringen förordade inriktningen av skattepolitiken. Utskottet är således inte berett att tillstyrka något av de förslag om en alternativ inriktning som läggs fram i motionerna från Moderata samlingspartiet, Kristdemokraterna, Centerpartiet eller Folkpartiet. Utskottet avstyrker därför motionerna Sk318 (m) yrkandena 1, 3 och 7, Sk322 (m), Sk324 (c) yrkandena 1 och 17, Sk325 (kd) yrkandena 2, 12, 29, 33 och 36, Sk326 (m) yrkande 1, Sk327 (fp) yrkandena 1, 8 och 16–19 samt Sk709 (m).

I det följande går utskottet närmare in på de övriga förslag som läggs fram av regeringen och motionärerna.

3.2 Fysiska personers inkomstskatter

Belopp i tusental kronor

Inkomsttitel	Regeringen	(m)	(kd)	(c)	(fp)
1111 Fysiska personers inkomstskatt	21 286 115	+3 850 000	-10 790 000	+1 800 000	-9 080 000
Kompensation för egenavgift	-8 300 000	+8 300 000	+8 300 000	+8 300 000	+8 300 000
Uppjustering av skiktgränser	-2 100 000			+2 100 000	+2 100 000
Förlängd tillfällig skattereduktion 2001	±0	±0	±0	+2 980 000	
Omvandling av 200-krona	±0				

Inkomsttitel	Regeringen	(m)	(kd)	(c)	(fp)
Ram för reducerad skatt på kompetensåtgärder	-1 350 000				
Sänkt skatt utländska experter	-40 000		+40 000		
Förmånsbeskattning miljöbilar	±0				
Kompensation via inkomsttiteln till kommunerna för inkomstbortfall till följd av förslag om sänkt skatt			-17 000 000	-10 560 000	-5 500 000
Skattereduktion mot kommunalskatt 2,4 % på löneinkomster			±0		
Sänkt skatt på hushållstjänster (inkl. ROT-tjänster)		-1 480 000	-1 480 000		-1 480 000
Avskaffad värnskatt		-2 130 000	-2 130 000		
Royaltyinkomster från patenterade uppfinningar befrias från skatt			-20 000		
Yrkesfiskeavdrag			-40 000	-20 000	
Avdragsrätt för individuella utbildningskonton			+1 150 000		
Sänkt gräns för reseavdrag till 6 000 kr		-60 000	-60 000		
Risik kapitalavdrag (tak vid 100 000 kr)			±0		
Slopad dubbelbeskattning på utdelning		±0	±0		-3 000 000
Höjd avdragsrätt för pensions-sparande (1bb)		-150 000	-150 000		
Effektivare skatteindrivning (även 1121 och 1410)			+600 000		
Mindre fusk, ökade inkomstskatter					+1 100 000
Justerad brytpunkt, skattereduktion och slopad värnskatt					-10 600 000
Förvärsavdrag som kompensation för egenavgift		±0			
Höjt grundavdrag och särskilt grundavdrag med 1 300 kr		-380 000			
Höjt reseavdrag till 16 kr/mil		-50 000			
Grundavdrag med 10 000 kr/barn		±0			
Ram för familjepolitiska reformer		±0			
Återställ särskilt grundavdrag för förtids-pensionärer med arbetsskadelivränta		±0			
Förlängning av vissa regler i reavinstbeskattningen		-100 000			
Lägre beskattning av royalty-inkomster		-100 000			
Sänkt skatt hushållsnära tjänster				-1 000 000	

Budgetpropositionen

Regeringen föreslår (avsnitt 8.2.2) att en skattereduktion införs som motsvarar 25 % av den allmänna pensionsavgiften för beskattningsåret. Vid beräkningen av underlaget för kommunal och statlig inkomstskatt reduceras avdraget för den allmänna pensionsavgiften med ett motsvarande belopp. Vid uttaget av statlig inkomstskatt på förvärvsinkomster bestäms den nedre skiktgränsen till 232 600 kr och den övre skiktgränsen till 374 000 kr.

Den tillfälliga skattereduktionen på 1 320 kr för låginkomsttagare förlängs till att gälla även för år 2000. Avsikten är enligt regeringen att en förlängning skall ske även för åren därefter. En alternativ metod kan dock komma att övervägas.

Motionerna

Moderata samlingspartiet föreslår i *motionerna Sk318* yrkandena 2, 4 och 8 av Bo Lundgren m.fl. (m), *Sk326* yrkande 2 av Carl Fredrik Graf m.fl. (m) och *Sk826* yrkande 3 av samma motionärer att regeringens förslag om en skattereduktion för egenavgifter ersätts med ett förvärvsavdrag vid den kommunala beskattningen. Avdraget skall uppgå till 6 % av inkomsten upp till avgiftstaket. Vidare föreslår motionärerna att grundavdraget höjs till 10 000 kr och att det andra steget på 25 % i den statliga inkomstskatteskalen avskaffas.

Kristdemokraterna lägger i *motion Sk325* av Alf Svensson m.fl. (kd) fram förslag om en alternativ utformning av inkomstskatten år 2000. Motionärerna föreslår att såväl skattereduktionen för egenavgifter (yrkande 27) som den särskilda skattereduktionen för låginkomsttagare (yrkande 28) ersätts med ett kraftigt höjt grundavdrag på 18 300 kr vid den kommunala beskattningen (yrkande 26). Även dessa motionärer föreslår att det andra steget på 25 % i den statliga inkomstskatteskalen avskaffas (yrkande 13).

Även *Centerpartiet* går i *motion Sk324* av Lennart Daléus m.fl. (c) emot förslaget om en skattereduktion för egenavgifter och förslaget om en fortsatt tillfällig skattereduktion för låginkomsttagarna (yrkande 4). Motionärerna ersätter dessa förslag med ett kraftigt höjt grundavdrag för låg- och medelinkomsttagarna. Det nya grundavdraget skall vara utformat så att det sänker inkomstskatten för denna grupp med 10,5 miljarder kronor (yrkande 2). Härigenom bortfaller behovet av en kompenserande justering av skiktgränserna. Motionärerna anser inte heller att det finns anledning att prioritera en höjning av gränsen för uttag av statlig inkomstskatt och avstyrker därför regeringens förslag även i den delen (yrkande 3).

Folkpartiet föreslår i *motionerna Fi212* yrkande 23 delvis av Lars Leijonborg m.fl. (fp) och *Sk327* yrkande 5 av Johan Pehrson och Karin Pilsäter (fp) att gränsen för uttag av statlig inkomstskatt höjs så att endast 15 % betalar statlig inkomstskatt år 2000. Motionärerna avsätter 9 miljarder kronor för detta ändamål. Vidare ersätts regeringens förslag om skattereduktioner med en enhetlig skattereduktion på 1 200 kr för alla. Motionärerna föreslår också att det andra steget på 25 % i den statliga inkomstskatteskalen slopas. I *mot-*

ion So323 yrkande 4 av Kerstin Heinemann m.fl. (fp) begärs ett tillkännagivande om att Folkpartiets skattereduktion för alla gäller även pensionärer.

1999/2000:FiU1
Utskottet

Skatteutskottets yttrande

Skatteutskottet anför i sitt yttrande (SkU1y) att regeringens förslag innebär att ett första steg nu tas i den av regeringen redovisade reformeringen av inkomstbeskattningen. En fjärdedel av den allmänna pensionsavgiften lyfts bort från inkomstbeskattningen, och gränsen för uttaget av statlig inkomstskatt höjs. Genom att den särskilda skattereduktionen för låginkomsttagare bibehålls motverkas enligt skatteutskottets mening det i förhållande till skattereformen något högre kommunala skatteuttaget. Skatteutskottet anser att förslaget utgör ett första steg i en rättvis och fördelningspolitiskt rimlig återställning av inkomstbeskattningen. Skatteutskottet tillstyrker regeringens förslag och avstyrker övriga alternativ.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet tillstyrker i likhet med skatteutskottet regeringens förslag om en skattereduktion för egenavgifter, en förlängning av skattereduktionen för låginkomsttagare och justering av skiktgränserna i den statliga inkomstskatteskalen (yrkandena 22–25). Utskottet avstyrker motionerna Fi212 (fp) yrkande 23 delvis, Sk318 (m) yrkandena 2, 4 och 8, Sk324 (c) yrkandena 2–4, Sk325 (kd) yrkandena 13, 26–28, Sk326 (m) yrkande 2, Sk327 (fp) yrkande 5, Sk826 (m) yrkande 3 och So323 (fp) yrkande 4.

3.2.2 Det fasta beloppet vid beskattningen av förvärvsinkomster

Bakgrund

Riksdagen beslutade hösten 1998 att den statliga skatten om 200 kr som utgår på fysiska personers förvärvsinkomster skulle utgöra kommunal inkomstskatt vid 2000 års taxering. På detta sätt överfördes 1,3 miljarder kronor till kommuner och landsting. Härigenom undveks en minskning av utrymmet för skola, vård och omsorg som en följd av de ökade kostnader som den s.k. Törlingdomen kunde väntas medföra (bet. 1998/99:FiU1, prop. 1998/99:1). Våren 1999 har riksdagen beslutat om en motsvarande överföring vid 2001 års taxering (bet. 1998/99:FiU20, prop. 1998/99:100).

Budgetpropositionen

Regeringen konstaterar att kommunerna har ett visst behov av förstärkning även under år 2001 och föreslår (avsnitt 8.2.3) därför att den statliga skatt om 200 kr som utgår på förvärvsinkomster för fysiska personer skall förmedlas till kommuner och landsting även vid 2002 års taxering.

Motionen

Centerpartiet hemställer i *motion Sk324* yrkande 5 av Lennart Daléus m.fl. (c) om avslag på regeringens förslag och föreslår att anslaget till kommunerna i stället ökas.

Skatteutskottets yttrande

Enligt vad skatteutskottet anför i sitt yttrande (SkU1y) bedöms omdirigeringen av skattemedel inte ge upphov till några negativa effekter när det gäller de regler som styr beskattningen. Skatteutskottet har således utifrån sina utgångspunkter inte någon erinran mot regeringens förslag utan tillstyrker detta.

Finansutskottets ställningstagande

Enligt finansutskottets mening är det viktigt att kommunerna tillförs ökade resurser. Av budgetpropositionen framgår att bidragen till kommunerna ökar med 4 miljarder kronor år 2000 och med ytterligare 5,7 miljarder kronor år 2001. Den goda tillväxten medför också markant ökade skatteintäkter för kommunerna under de närmaste åren. Kommunernas och landstingens skatteinkomster beräknas öka med ca 25 miljarder kronor år 2000 och med ytterligare 16 miljarder kronor år 2001 som en följd av tillväxten. Försvarsuppgårelsen gör dessutom att 8 miljarder kronor kan frigöras för insatser inom vård- och omsorgssektorn åren 2002–2004.

Finansutskottet anser i likhet med regeringen att kommunerna har behov av förstärkning även under år 2001 och tillstyrker därför regeringens förslag om att det fasta beloppet vid beskattningen av förvärvsinkomster skall utgöra kommunal inkomstskatt vid 2002 års taxering (yrkande 38) och avstyrker motion Sk324 (c) yrkande 5.

3.2.3 Resor till och från arbetet

Bakgrund

Riksdagen har höjt det avdragsgilla beloppet för kostnad för resor med egen bil mellan bostad och arbetsplats och i tjänsten från 13 kr till 15 kr fr.o.m. inkomståret 1998. Samtidigt höjdes gränsen för avdragsgilla kostnader för resor mellan bostaden och arbetsplatsen från 6 000 kr till 7 000 kr per år (prop. 1997/98:1, bet. 1997/98:FiU1).

Motionerna

Moderata samlingspartiet föreslår i *motion Sk318* av Bo Lundgren m.fl. (m) att avdraget för resor till och från arbetet höjs till 16 kr per mil fr.o.m. år 2000 (yrkande 14) och att det icke avdragsgilla beloppet för arbetsresor sänks till 6 000 kr (yrkande 15).

Kristdemokraterna anför i *motion Sk325* yrkande 14 av Alf Svensson m.fl. (kd) att man motsatt sig höjningen av gränsen för avdrag för resor mellan arbete och bostad och yrkar att den sänks till 6 000 kr fr.o.m. år 2000. Den

högre gränsen missgynnar enligt motionärerna kollektivresenärer och de som har relativt korta resor med egen bil till arbetet.

1999/2000:FiU1
Utskottet

Skatteutskottets yttrande

Av skatteutskottets yttrande (SkU1y) framgår att det avdragsgilla beloppet för resor med egen bil hade legat på 13 kr sedan 1993 när riksdagen under hösten 1997 justerade upp detta på grund av ökade rörliga kostnader, bl.a. för bensin, och att uppjusteringen bestämdes till 2 kr för att den nya nivån skulle kunna bestå under flera år. Av hänsyn till statsfinanserna och för att ge åtgärden en tillfredsställande fördelningsprofil höjdes samtidigt gränsen för avdragsgilla kostnader för resor till och från arbetet från 6 000 kr till 7 000 kr. Konstruktionen innebar enligt vad skatteutskottet anför att åtgärden fick en inriktning mot dem med förhållandevis långa avstånd mellan bostaden och arbetsplatsen.

Enligt vad skatteutskottet anför har avsikten varit att fastställa avdragsbeloppet för resor med en viss marginal för att på det sättet undvika årliga justeringar. När det gäller avdragsgränsen för resor har denna utöver sin fördelningspolitiska innebörd också en praktisk betydelse genom att den bidrar till att förenkla taxeringsarbetet.

Skatteutskottet ser mot denna bakgrund inte någon anledning att nu överväga någon justering av de aktuella beloppen och avstyrker därför motionsyrkandena.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet avstyrker i likhet med skatteutskottet motionerna Sk318 (m) yrkandena 14 och 15 samt Sk325 (kd) yrkande 14.

3.2.4 Pensionärernas särskilda grundavdrag

Bakgrund

Den som under ett beskattningsår uppburit folkpension med minst 6 000 kr kan vid taxeringen ha rätt till särskilt grundavdrag för pensionärer. Maximalt avdrag motsvarar summan av folkpension och ett pensionstillskott för ålderspensionär.

I budgetpropositionen 1997/98:1 anfördes att livräntan täcker hela inkomstbortfallet för en person som uppstår både arbetsskadelivränta och förtidspension samtidigt som personen med anledning av förtidspensionen kan ha rätt till särskilt grundavdrag. Detta leder till en överkompensation där nettoinkomsten kan bli högre än vid förvärvsarbete. Regeringen ansåg att ett sådant system är orimligt eftersom det skapar felaktiga incitament och motverkar arbetslinjen. Regeringen föreslog i budgetpropositionen att egen arbetsskadelivränta som är samordnad med förtidspension skall reducera det särskilda grundavdraget, och förslaget bifölls av riksdagen (bet. 1997/98: FiU1 s. 131 f.).

Motionerna

Moderata samlingspartiet föreslår i *motionerna Sk318* yrkande 6 av Bo Lundgren m.fl. (m) och *Sf306* yrkande 8 av Margit Gennser m.fl. (m) att förtidspensionärernas särskilda grundavdrag återställs så att en arbetsskadelivränta inte reducerar avdraget.

Skatteutskottets yttrande

Enligt skatteutskottets mening finns det inte anledning att ändra riksdagens beslut om att arbetsskadelivränta som är samordnad med förtidspension skall reducera det särskilda grundavdraget. Utskottet anmärker att ålderspensionsreformen innebär att det särskilda grundavdraget för pensionärer inom några år kommer att ersättas med olika garantipensioner.

Skatteutskottet avstyrker motionsyrkandena.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet avstyrker i likhet med skatteutskottet *motionerna Sk318* (m) yrkande 6 och *Sf306* (m) yrkande 8.

3.2.5 Pensionssparande

Bakgrund

Möjligheten att göra avdrag för premie för makes pensionsförsäkring slopades 1973 som ett led i 1970 års särbeskattningsreform. Härigenom hindrades ett utnyttjande av makars skilda marginalskattesatser.

Som ett led i finansieringen av EU-medlemskapet begränsades det allmänna avdragsutrymmet för privata pensionsförsäkringspremier och insättningar på pensionssparkonton till ett halvt basbelopp fr.o.m. den 8 april 1995. Avdragsutrymmet för den som har pensionsrätt i anställning minskades till 5 % av inkomsten mellan tio och tjugo basbelopp (prop. 1994/95: 203, bet. 1994/95:SkU28).

Motionerna

Moderata samlingspartiet föreslår i *motion Sk318* yrkande 16 av Bo Lundgren m.fl. (m) att avdraget för pensionssparande höjs från ett halvt till ett helt basbelopp fr.o.m. år 2000. Avdrag bör dessutom enligt motionärernas mening medges för pensionssparande för makes räkning.

Kristdemokraterna föreslår i *motion Sk325* yrkande 9 av Alf Svensson m.fl. (kd) att avdraget för pensionssparande höjs till ett basbelopp fr.o.m. 2000.

Skatteutskottets yttrande

Skatteutskottet anser i sitt yttrande (SkU1y) att principen om särbeskattnings av makar bör upprätthållas även när det gäller möjligheten att göra avdrag för eget pensionssparande och att möjligheten att göra avdrag för makes kostnad för pensionering därför inte bör återinföras. De skatteregler som

gäller för eget pensionssparande lämnar ett utrymme för att skapa ett efterlevandeskydd för make och barn genom förmånstagarförordnanden. Intresset av att skapa ett pensionsskydd för bl.a. make bör enligt skatteutskottets mening kunna tillgodoses inom ramen för dessa regler.

Förslagen om en ytterligare höjning av avdraget för eget pensionssparande kräver finansiering och avstyrks därför av skatteutskottet.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet avstyrker i likhet med skatteutskottet motionerna Sk318 (m) yrkande 16 och Sk325 (kd) yrkande 9.

3.2.6 Kompetensutveckling m.m.

Bakgrund

Regeringen har i vårpropositionen 1999 avsatt 2,4 miljarder kronor under perioden 2000–2002 för en stimulans av kompetensutveckling i arbetslivet. Satsningen görs med utgångspunkt från det förslag som Arbetsgruppen för kompetensutveckling i arbetslivet överlämnade till arbetsmarknadsministern i september 1998. Avsikten är att finansieringen delvis skall ske inom ramen för nya mål 3 inom EG:s socialfond. En särskild utredare har i betänkandet Nya mål 3 för utvecklingen av de mänskliga resurserna i arbetslivet (SOU 1999:107) lagt fram förslag om den närmare utformningen av stimulansen. Utredarens förslag har en utformning som innebär en prioritering av små och medelstora företag. Förslaget bereds för närvarande inom Regeringskansliet och avsikten är att mål 3-programmet skall träda i kraft vid årsskiftet. Programmet kräver EG-kommissionens godkännande.

Småföretagsdelegationen har i rapporten Kompetens i småföretag (SOU 1998:77) bl.a. föreslagit ett system med individuella kompetenskonton där företaget och de anställda får göra avsättningar av medel för kompetensutveckling under skattemässigt gynnade avsättningar.

Budgetpropositionen

Regeringen har i sitt budgetförslag avsatt över 3 miljarder kronor för reducerad skatt vid kompetensutveckling i arbetslivet under perioden 2000–2002. Syftet är att stimulera till kontinuerlig individuell kompetensutveckling i arbetslivet, vilket kan öka individens möjligheter att välja och byta arbete. Ett system för individuell kompetensutveckling i arbetslivet skulle därmed enligt vad regeringen anför kunna öka anställbarheten och tryggheten i arbetslivet. Regeringen avser att ge en utredare i uppdrag att föreslå hur stimulansen för kompetensutveckling kan utformas.

De beräknade medlen för kompetensutveckling ingår i den skatteväxling som regeringen föreslår och finansieras således genom de förslag om höjda energiskatter som regeringen lägger fram.

Kristdemokraterna anför i motion Sk325 av Alf Svensson m.fl. (kd) att ökad personlig kompetens är helt avgörande för att Sverige skall kunna hävda sig på världsmarknaden med höga löner, och de anser att skattelagstiftningen bör ge möjlighet för arbetsgivaren och den enskilde att med avdragsrätt sätta in medel på ett gemensamt utbildningskonto. Med denna lösning skulle det gemensamma ansvaret och den individuella drivkraften gynna alla parter. Riksdagen bör fatta beslut om en sådan möjlighet redan fr.o.m. år 2000 (yrkande 30) i stället för att avvakta regeringens aviserade förslag (yrkande 34).

Skatteutskottets yttrande

Skatteutskottet anser i likhet med motionärerna att kunskap och utbildning är viktiga för Sveriges möjlighet att konkurrera med kompetens och välutbildad arbetskraft och konstaterar att kompetenslinjen i regeringens politik bl.a. innebär omfattande satsningar på kompetens i arbetslivet.

Skatteutskottet framhåller att en satsning på 2,4 miljarder kronor under perioden 2000–2002 genomförs inom ramen för det nya socialfondsprogrammet, att ett förslag om utformningen finns och att inriktningen är att stimulansen skall träda i kraft vid årsskiftet. Medlen används för att stimulera kompetensanalyser i små och medelstora företag och verksamhetsrelaterad kompetensutveckling av anställda.

Genom den skatteväxling som regeringen föreslår skapas enligt vad skatteutskottet anför ett utrymme för ytterligare satsningar på kompetensutveckling, och regeringen kan i sitt budgetalternativ avsätta över 3 miljarder kronor för en sådan stimulans under perioden 2000–2002. För år 2000 avsätts 1,35 miljarder kronor.

Enligt skatteutskottets mening bör regeringens förslag om utformningen av den stimulans för kompetensutvecklingen som aviserats nu avvaktas. Skatteutskottet avstyrker motionsyrkandena.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet avstyrker i likhet med skatteutskottet motion Sk325 (kd) yrkandena 30 och 34.

3.2.7 Skatt på hushållsnära tjänster

Bakgrund

Frågor om särskilda skatteregler för tjänstesektorn har behandlats i Tjänstutredningens betänkande Uppskattad sysselsättning (SOU 1994:43) och i Tjänstebeskattningsutredningens betänkande Skatter, tjänster och sysselsättning (SOU 1997:17).

Skattereduktion för utgifter för reparation och underhåll samt utgifter för om- och tillbyggnad av bostadshus (s.k. ROT-avdrag) kan, under förutsättning att arbetena utförts före den 1 april 1999, medges enligt lagen (1996:725) om skattereduktion för utgifter för byggnadsarbete på bostadshus. Reduktionen motsvarar 30 % av utgifterna och får för småhus inte överstiga

14 000 kr. För hyreshus och bostadsrätter gäller andra belopp. Det föreligger inte någon rätt till skattereduktion för andra hushållstjänster.

1999/2000:FiU1
Utskottet

Motionerna

I en gemensam motion från *Moderata samlingspartiet, Kristdemokraterna* och *Folkpartiet liberalerna* föreslås en permanent skattereduktion för ROT-arbeten och hushållstjänster. Skattereduktion skall medges med 50 % av kostnaden inklusive moms för arbete som utförs i hemmet eller på den egna tomten. Skattereduktionen begränsas till 25 000 kr per hushåll och år. För att skattereduktion skall kunna utgå direkt vid köp är det företaget som tillhandahåller tjänsten som medges reduktionen vid sin månatliga skattedeklaration. Om tjänsten tillhandahålls av en privatperson anmäls den överenskomna ersättningen till skattemyndigheten som beräknar totalkostnaden och drar av 50 % skattereduktion. Överskrider ett hushåll den maximala skattereduktionen debiteras mellanskillnaden som kvarskatt.

Det gemensamma förslaget läggs fram i *motion Sk312* av Carl Fredrik Graf m.fl. (m, kd, fp). Yrkanden till stöd för detta förslag framställs i *motionerna Sk692* yrkande 5 av Bo Lundgren m.fl. (m), *N272* yrkande 3 av Karin Falkmer och Tomas Högström (m), *N273* yrkande 39 av Per Westerberg m.fl. (m), *A805* yrkande 4 av Bo Lundgren m.fl. (m), *Sk320* av Mikael Oscarsson (kd), *Sk325* yrkande 11 av Alf Svensson m.fl. (kd), *Sk327* yrkande 2 av Johan Pehrson och Karin Pilsäter (fp), *Sf305* yrkande 10 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) och *A807* yrkande 4 av Lars Leijonborg m.fl. (fp).

Centerpartiet föreslår i *motion Sk324* yrkande 11 av Lennart Daléus m.fl. (c) att ett RUT-avdrag införs. Enligt förslaget skall skattereduktion medges med 50 % av arbetskostnaden för hushållsnära tjänster som utförs i hemmet och med upp till 20 000 kr per hushåll och år. Begreppet hushållstjänster omfattar tjänster som utförs i hemmet som tvätt, städning, omsorg och trädgårdsskötsel. Avdraget bör införas den 1 juli 2000.

Bostadsutskottets yttrande

Bostadsutskottet anför i sitt yttrande (BoU1y) att utskottet behandlat ett flertal motioner rörande de nu förespråkade skattereduktionerna i betänkande 1997/98:BoU10 och att utskottet därvid erinrade om att ROT-avdragen hade använts i betydande utsträckning och att detta innebar att de också i hög grad torde ha fått sin avsedda effekt på sysselsättningen. Utskottet anför vidare att det då aktuella regeringsförslaget om att bl.a. förlänga rätten till ROT-avdrag till den 1 april 1999 angavs vara grundat på en strävan att begränsa byggarbetslösheten under vintern 1998/99 – detta i avvaktan på att byggverksamheten skulle komma i gång under år 1999. Utskottet fann sig därför inte vara berett att ställa sig bakom motionsförslag om att införa någon form av permanent skattereduktion för byggnadsarbeten eller andra hushållstjänster utan ansåg att denna fråga borde bedömas i ett större skattesammanhang. Bostadsutskottet finner i sitt yttrande inte skäl att nu inta en annan ståndpunkt och avstyrker motionerna.

Skatteutskottet anför i sitt yttrande (SkU1y) att införandet av en särskild stimulans för tjänstesektorn i den form motionärerna föreslår skulle innebära ett avsteg från de principer om en likformig och neutral beskattning som ligger till grund för skattereformen och som enligt utskottets mening bör gälla. Det är också enligt skatteutskottets mening kostsamt att genom stimulanser försöka skapa en tjänsteproduktion som kan konkurrera med hushållens egen tjänsteproduktion. Risken är att effekterna på sysselsättningen blir mycket små eller inga alls samtidigt som kostnaderna blir stora. De erfarenheter som man har gjort i Danmark talar för en sådan utgång.

Skatteutskottet anför att även om utskottet inte är berett att tillstyrka de aktuella förslagen så hindrar inte detta att olika förslag kring bl.a. tjänstesektorns beskattning kommer att diskuteras i de pågående skattesamtalen.

Skatteutskottet avstyrker med det anförda förslagen om en särskild skatte-reduktion för hushållstjänster.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet avstyrker i likhet med bostadsutskottet och skatteutskottet motionerna Sk312 (m, kd, fp), Sk320 (kd), Sk324 (c) yrkande 11, Sk325 (kd) yrkande 11, Sk327 (fp) yrkande 2, Sk692 (m) yrkande 5, Sf305 (fp) yrkande 10, N272 (m) yrkande 3, N273 (m) yrkande 39, A805 (m) yrkande 4 och A807 (fp) yrkande 4.

3.2.8 Reavinstbeskattning av fastigheter

Bakgrund

När reavinstreglerna för fastigheter ändrades vid 1990 års skattereform infördes en möjlighet att fortsätta att tillämpa äldre regler fram t.o.m. utgången av år 1999. Avsikten var att övergången till en nominell beräkningsmetod inte skulle ge tröskeeffekter för skattskyldiga som genom indexuppräknings m.m. kunde påräkna en låg reavinstskatt vid tillämpning av de äldre reglerna. Övergångsregeln innehåller inte någon möjlighet till fortsatt indexuppräknings. Under den tid övergångsregeln funnits har skatteuttaget vid fastighetsavyttringar avseende privatbostadsfastigheter sänkts från 30 % till 15 % samtidigt som regler om uppskov införts.

Reavinstreglerna innehåller en bestämmelse som tar sikte på fastighetsförvärv före år 1952 (det s.k. stickåret). Ingångsvärdet får bestämmas till 150 % av 1952 års taxeringsvärde om den skattskyldige inte kan visa att den verkliga anskaffningskostnaden är högre. Syftet med regeln är att förenkla vinstberäkningen eftersom det efter hand blir allt svårare att känna till och hålla reda på relevanta uppgifter. Detta gäller särskilt om fastigheten är ärvd eller om man fått den i gåva. Fram till 1999 års utgång kan den skattskyldige alternativt använda en regel som gör det möjligt att bestämma ingångsvärdet till 133 % av 1970 års taxeringsvärde.

I 1999 års ekonomiska vårproposition aviserade regeringen ett förslag om att flytta det s.k. stickåret från 1952 till ett senare år.

Inom Finansdepartementet har en promemoria med förslag om en ny stickårsregel tagits fram. Den nya regeln tar sikte på förvärv före år 1975, och anskaffningsvärdet skall i dessa fall anses utgöra 133 % av 1975 års taxeringsvärde, om inte den skattskyldige kan visa att det verkliga anskaffningsvärdet är högre. I promemorian redovisas att förslaget är förenat med visst skattebortfall. Promemorian har remissbehandlats.

Budgetpropositionen

Regeringen anför att förslaget om ett nytt stickår 1975 har fått ett blandat mottagande och gör bedömningen att det med hänsyn till det skattebortfall som förslaget skulle medföra inte nu bör läggas fram något förslag om ett nytt stickår.

Motionerna

Moderata samlingspartiet föreslår i *motion Sk826* yrkande 1 av Carl Fredrik Graf m.fl. (m) att riksdagen förlänger de nuvarande reglerna för reavinstbeskattning av fastigheter till den 31 december 2001 och begär ett förslag hos regeringen som innebär att det skall finnas alternativ till huvudregeln som gör det möjligt att sälja äldre fastigheter under skattemässigt rimliga villkor och att de problem som uppstår vid generationsskiften löses. I *motion MJ306* yrkande 7 av Göte Jonsson m.fl. (m) anför att effekterna blir förödande vid familjeskogsbrukets generationsskiften om inget görs, och motionärerna begär en ettårig förlängning av de nuvarande reglerna.

Kristdemokraterna begär i *motion Sk313* av Inger Strömbom (kd) en snabb och grundlig översyn av beskattningen vid avyttring av fastigheter som ägs av fysisk person. Enligt motionären kommer reavinstbeskattningen att bli ännu mer rättsosäker och godtycklig om övergångsreglerna får löpa ut vid årsskiftet. Detta gäller särskilt vid långa innehav.

Centerpartiet begär i *motion Sk324* yrkande 10 av Lennart Daléus m.fl. (c) en tvåårig förlängning av nuvarande regler i avvaktan på en utredning. Motionärerna anför att en övergång till nya regler kommer att ge upphov till svårigheter vid generationsskiften för familjeföretag och i bostäder. I *motion Sk323* av Eskil Erlandsson och Birgitta Carlsson (c) begärs en ettårig förlängning i samma syfte.

Skatteutskottets yttrande

Enligt skatteutskottets mening i SkU1y måste en utgångspunkt vara att de äldre indexanknutna reglerna för reavinstbeskattning av fastigheter bör få löpa ut med utgången av år 1999. En fortsatt parallell tillämpning av nya och äldre regler efter den långa övergångsperiod som beslutades vid 1990 års skattereform kan annars resultera i en permanentning av en situation med två parallella regelkomplex.

När det gäller önskemålen om ett nytt stickår anför skatteutskottet att regeringen har utarbetat ett förslag om en flyttning av stickåret från 1952 till 1975 men att regeringen efter remissbehandling gör bedömningen att skattebortfallet blir så stort att förslaget inte bör genomföras.

Skatteutskottet delar regeringens bedömning när det gäller förslaget om ett nytt stickår och anser att övergångstiden med en parallell tillämpning av nya och äldre regler nu bör tillåtas löpa ut med 1999 års utgång. Skatteutskottet avstyrker motionsyrkandena.

1999/2000:FiU1
Utskottet

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet avstyrker i likhet med skatteutskottet motionerna Sk313 (kd), Sk323 (c), Sk324 (c) yrkande 10, Sk826 (m) yrkande 1 och MJ306 (m) yrkande 7.

3.3 Juridiska personers inkomstskatter

Belopp i tusental kronor

Inkomsttitel	Regeringen	(m)	(kd)	(c)	(fp)
1121 Juridiska personers inkomstskatt	68 632 557	+400 000	+720 000		+400 000
Förlängd period periodiseringsfond	-2 500 000				
Höjt tak periodiseringsfond	0				
Ej kupongskatt näringsbetingade aktier	-230 000				
Förändrade stoppregler fåmansföretag	0				
Företags förvärv av egna aktier	-720 000		+720 000		
Höjd bolagsskatt (30 %)				±0	
Ändrade uttagsregler för fåmansbolag		+400 000			+400 000

3.3.1 Beskattning av bolagsinkomster

Bakgrund

Frågan om s.k. enkelbeskattning och dess inverkan på företagsinvesteringarna har utretts av 1992 års företagsskatteutredning. Utredningen avvisade i betänkandet En lättnad i dubbelbeskattningen av mindre företagsinkomster (SOU 1996:119) ett generellt slopande av dubbelbeskattningen som ett medel att förbättra villkoren för företagande.

Genom lagstiftning under hösten 1996 (prop. 1996/97:45, bet. 1996/97:SkU13), som har kompletterats under våren 1997 (prop. 1996/97:150, bet. 1996/97:FiU20), har riksdagen genomfört lättnader i beskattningen av utdelning och reavinst på aktier i noterade företag fr.o.m. 1998 års taxering. Lättnaderna ersatte det riskkapitalavdrag som införts tidigare.

Motionerna

Moderata samlingspartiet föreslår i *motionerna* Sk692 yrkande 1 av Bo Lundgren m.fl. (m) och Sk326 yrkande 3 av Carl Fredrik Graf m.fl. (m) att skatten på aktieutdelningar avskaffas fr.o.m. år 2000.

Kristdemokraterna föreslår i *motion* Sk325 av Alf Svensson m.fl. (kd) att skatten på aktieutdelningar sänks till 15 % år 2000 för att slopas helt år 2001 (yrkande 6).

Folkpartiet liberalerna föreslår i motion Sk327 av Johan Pehrson och Karin Pilsäter (fp) att skatten på aktieutdelningar avskaffas fr.o.m. år 2000 (yrkande 6).

1999/2000:FiU1
Utskottet

Skatteutskottets yttrande

Skatteutskottet anför i sitt yttrande (SkU1y) att de utredningar som gjorts på området visar att en slopad skatt på aktieutdelningar inte är ett verksamt medel för att förbättra de större företagens villkor. Tillgången till en internationell kapitalmarknad gör att beskattningen av sparande endast i begränsad omfattning inverkar på företagets investeringsbenägenhet. För små och medelstora företag som inte i alla avseenden har tillgång till den internationella kapitalmarknaden kan emellertid inte bortses från att den personliga kapitalbeskattningen inverkar på avkastningskravet och därmed i viss mån fungerar som en skatt på företagets investeringar. I skattelagstiftningen har detta förhållande beaktats genom de särskilda lättnader som sedan 1997 gäller vid beskattningen av utdelningar och reavinster på onoterade aktier.

Skatteutskottet anser att en generell sänkning av skatten på ägarnas sparande i aktier inte är en effektiv metod för att förbättra villkoren för företagandet och avstyrker därför motionsyrkandena.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet avstyrker i likhet med skatteutskottet motionerna Sk325 (kd) yrkande 6, Sk326 (m) yrkande 3, Sk327 (fp) yrkande 6 och Sk692 (m) yrkande 1.

3.3.2 Utvidgade reserveringsmöjligheter

Bakgrund

Vid beräkning av inkomst av näringsverksamhet finns sedan 1995 års taxering en möjlighet att göra avdrag för avsättning till periodiseringsfond. Avsättningsmöjligheten gäller både för juridiska och fysiska personer. Avdrag medges för juridiska personer med högst 20 % av beskattningsårets inkomst före avdrag. För enskilda näringsidkare medges avdrag med högst 25 % av ett motsvarande underlag. Avdraget skall återföras till beskattning senast femte beskattningsåret efter avsättningsåret. Vid 2000 års taxering skall de avsättningar som gjorts beskattningsåret 1994 (1995 års taxering) återföras.

Budgetpropositionen

Regeringen föreslår (avsnitt 8.3.2) att möjligheterna att sätta av till periodiseringsfond förstärks fr.o.m. 2002 års taxering (inkomståret 2001). För aktiebolag och andra juridiska personer höjs avsättningstaket från 20 till 25 % av inkomsten. För enskilda näringsidkare och fysiska personer som är delägare i handelsbolag höjs avsättningstaket från 25 till 30 % av inkomsten.

Vidare föreslås att tiden för återföring av periodiseringsfond förlängs från fem till sex år för alla företagsformer fr.o.m. 2000 års taxering.

Skatteutskottet har ingen erinran mot förslaget om en höjning av taket och en förlängning av perioden för avsättning till periodiseringsfond. Denna reserveringsmöjlighet har enligt vad skatteutskottet anför i sitt yttrande (SkU1y) ett särskilt värde för små och medelstora företag med begränsade möjligheter att dra till sig externt riskkapital. Detta gäller i särskilt hög grad för enskilda näringsidkare och fysiska personer som är delägare i handelsbolag och för nystartade bolag.

När det gäller förslaget om en förlängning av avsättningsperioden från fem till sex år konstaterar skatteutskottet att avsikten är att de nya reglerna skall tillämpas redan fr.o.m. 2000 års taxering. När det gäller företag med brutet räkenskapsår har dessa i många fall redan hunnit upprätta det bokslut som skall ligga till grund för 2000 års taxering. Avsikten är att även denna grupp företag skall ha en möjlighet att bibehålla avsättningen ytterligare ett år, och de omfattas därför av de nya reglerna. Av de allmänna reglerna för avsättning till periodiseringsfond följer dock att beskattning skall ske om avsättningen återförts i bokslutet. Företag i denna situation kommer därför att behöva göra om bokslutet för kunna förlänga avsättningsperioden.

Med detta klargörande vad gäller tillämpningen tillstyrker utskottet regeringens förslag.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet har i likhet med skatteutskottet inte någon erinran mot förslaget. Det har som skatteutskottet framhåller ett särskilt värde för små och medelstora företag med begränsade möjligheter att dra till sig externt riskkapital.

När det gäller tillämpningen kan det som skatteutskottet framhåller finnas skäl att klargöra att förlängningen av avsättningsperioden även gäller företag med brutet räkenskapsår och att det i dessa fall kan bli nödvändigt för företagen att göra om sitt bokslut för att få en förlängning av avsättningsperioden.

Med detta klargörande tillstyrker utskottet regeringens förslag om en förstärkning av möjligheten att sätta av till periodiseringsfond (yrkande 30).

3.3.3 Befrielse från kupongskatt vid näringsbetingat innehav

Budgetpropositionen

Regeringen föreslår (avsnitt 8.3.3) att kupongskatten slopas på utdelning till utländska bolag som innehar minst 25 % av andelskapitalet i ett svenskt bolag. Bakgrunden är att flera länder har valt att ensidigt avskaffa kupongskatten. Det senaste exemplet är Danmark som fr.o.m. den 1 januari 1999 generellt avskaffat kupongskatten på näringsbetingade innehav. Ett annat exempel är Luxemburg som i skatteavtalet med USA ensidigt valt att avstå från att ta ut kupongskatt. Det är enligt regeringen angeläget att utländska företags investeringar i Sverige inte skattemässigt missgynnas när vinstmedel delas ut från Sverige. De nya reglerna föreslås träda i kraft den 1 januari 2000.

Skatteutskottet har i sitt yttrande (SkU1y) inte funnit någon anledning till erinran mot regeringens förslag och tillstyrker därför propositionen i denna del.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet tillstyrker i likhet med skatteutskottet regeringens förslag om slopad kupongskatt i vissa fall (yrkande 26).

3.3.4 Yrkesfiske

Bakgrund

Utredningen (Jo 1998:05) om konkurrenssituationen för det svenska yrkesfisket lade i januari 1999 fram betänkandet Yrkesfiskets konkurrenssituation (SOU 1999:3). Utredningen föreslår att det nu gällande avdraget för ökade levnadskostnader vid fiske ersätts av ett nytt avdrag benämnt yrkesfiskaravdrag. Vidare lägger utredningen fram förslag på metoder för att möjliggöra resultatutjämning vid fartygsbyte. Betänkandet har remissbehandlats. Ärendet bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Motionerna

Kristdemokraterna tar i *motion Sk325* yrkande 21 av Alf Svensson m.fl. (kd) upp yrkesfiskarnas situation. Det svenska fisket verkar enligt motionärerna på en internationell marknad där fiskefartygen lägger till och säljer fisk i ett flertal länder med påföljd att konkurrensen blir hård. Det svenska fisket måste därför ha likvärdiga skattevillkor med sina konkurrentländer. Sveriges bristande tillträde till Nordsjön innebär i sig en konkurrensnackdel gentemot Norge och Danmark vilken ytterligare förvärras av dessa länders gynnsammare skattevillkor. Motionärerna föreslår att ett särskilt skatteavdrag för yrkesfiskare införs.

Även *Centerpartiet* tar i *motion Sk324* yrkande 16 av Lennart Daléus m.fl. (c) upp yrkesfiskarnas situation och framhåller att de svenska yrkesfiskarna har en konkurrensnackdel gentemot viktiga konkurrentländer såsom Norge och Danmark. Motionärerna anser att de licensierade yrkesfiskarna i Sverige måste få ett skatteavdrag efter dansk modell eftersom denna godkänts av EG-kommissionen. De föreslår att riksdagen hos regeringen begär förslag om ett sådant avdrag.

Skatteutskottets yttrande

Skatteutskottet anför i sitt yttrande (SkU1y) att frågan om det svenska yrkesfiskets konkurrenssituation har utretts av Utredningen om konkurrenssituationen för det svenska yrkesfisket som lagt fram ett förslag i betänkandet Yrkesfiskets konkurrenssituation (SOU 1999:3). Betänkandet har remissbehandlats och ärendet bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Enligt skatteutskottets mening finns det anledning att avvakta regeringens fortsatta beredning av utredningens förslag. Utskottet avstyrker motionsyrkandena.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet avstyrker i likhet med skatteutskottet motionerna Sk324 (c) yrkande 16 och Sk325 (kd) yrkande 21.

3.3.5 Beskattning av royaltyinkomster

Motionerna

Moderata samlingspartiet föreslår i *motion Sk326* yrkande 9 av Carl Fredrik Graf m.fl. (m) att riksdagen beslutar beskatta royaltyinkomster som inkomst av kapital.

Kristdemokraterna föreslår i *motion Sk325* yrkande 5 av Alf Svensson m.fl. (kd) att royaltyinkomster från patenterade uppfinningar skattebefrias i två år.

Skatteutskottets yttrande

Skatteutskottet anför i sitt yttrande (SkU1y) att det bör undvikas att införa särskilda skattestimulanser för viss typ av verksamhet. Förslag om skattefrihet under begränsad tid för royaltyinkomster har tidigare föreslagits av Innovationsutredningen (SOU 1993:84), men har inte ansetts vara aktuella att genomföra. Motionsförslag om skattelättnader för royalty och patenterade uppfinningar har vid upprepade tillfällen avslagits av riksdagen och senast under våren 1999 i anslutning till vårpropositionen (yttr. 1998/99:SkU5y).

Skatteutskottet avstyrker motionsyrkandena.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet avstyrker i likhet med skatteutskottet motionerna Sk325 (kd) yrkande 5 och Sk326 (m) yrkande 9.

3.4 Social- och arbetsgivaravgifter

1999/2000:FiU1
Utskottet

Belopp i tusental kronor

Inkomstitel	Regeringen	(m)	(kd)	(c)	(fp)
1262 Allmän pensionsavgift, netto	0				
Höjd allmän pensionsavgift	-30 000				
1281 Allmän löneavgift	31 134 917				
Sänkt allmän löneavgift	-960 000				
1291 Särskild löneskatt	15 570 768	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000
Slopad särskild löneskatt på vinstandelar		-100 000	-100 000	-100 000	-100 000
1298 Allmänt socialavgifter och allmänna egenavgifter			+1 185 000	-1 560 000	-5 000 000
Bibehållna regler för anställningsstöd (3 år)			+65 000		
Reglering p.g.a. minskat sjuklöneansvar, höjda arbetsgivaravgifter (0,13 p.e.)			+1 120 000		
Sänkta arbetsgivaravgifter				-1 470 000	-6 000 000
Sänkta arbetsgivaravgifter Norrland				-90 000	
Slopa anställningsstöd riktat till företag					+1 000 000

3.4.1 Förändrade avgiftsnivåer för socialavgifter m.m.

Bakgrund

Socialförsäkringarna finansieras av allmän pensionsavgift, socialavgifter, statlig ålderspensionsavgift och allmänna skattemedel.

Allmän pensionsavgift tas ut enligt lagen (1994:1744) om allmän pensionsavgift för finansiering av försäkringen för inkomstpension och tilläggs-pension enligt lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension och tilläggs-pension i form av ålderspension enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring. Avgiften betalas av den enskilde och beräknas på ett underlag som består av inkomst av anställning och inkomst av annat förvärvsarbete till den del summan av inkomsterna inte överstiger 8,06 förhöjda prisbasbelopp enligt lagen om allmän försäkring. Avgiften utgör för närvarande 6,95 % av avgiftsunderlaget. Avgiften är avdragsgill vid taxeringen och betalas inte av den vars inkomster för året understiger 24 % av prisbasbeloppet.

Socialavgifter betalas enligt lagen (1981:691) om socialavgifter (SAL) för finansiering av den allmänna försäkringen, ålderspensioneringen och vissa andra sociala ändamål. Avgifterna tas ut som arbetsgivaravgifter och egenavgifter.

Arbetsgivaravgifter beräknas på ett underlag som består av lön och andra skattepliktiga förmåner som en arbetsgivare utger till anställda. Den totala avgiftssumman för år 1999 är 25,02 % av avgiftsunderlaget, varav sjukförsäkringsavgiften utgör 7,50 % och ålderspensionsavgiften 6,40 %. Enligt 2 kap. 5 a § SAL får en arbetsgivare vid beräkning av arbetsgivaravgifter varje månad göra avdrag med 5 % av avgiftsunderlaget, dock högst 3 550 kr, vilket motsvarar en lönesumma om 850 000 kr.

Egenavgifter betalas på ett underlag som består av inkomst av annat förvärvsarbete. En egenföretagare betalar för närvarande socialavgifter med 23,21 % av avgiftsunderlaget, varav sjukförsäkringsavgift 8,23 % och ålderspensionsavgiften 6,40 %. Vid beräkningen av egenavgifter enligt 3 kap. 5 a § SAL får avdrag göras med 5 % av avgiftsunderlaget, dock högst med 9 000 kr per år, vilket motsvarar en lönesumma om 180 000 kr.

Statlig ålderspensionsavgift tas ut enligt lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift för finansiering av försäkringen för inkomstgrundad ålderspension enligt lagen om inkomstgrundad ålderspension. Denna avgift betalas med 6,40 % på vissa socialförsäkringsersättningar m.m. till den del dessa ersättningar tillsammans med övriga pensionsgrundande inkomster inte överstiger 8,06 förhöjda prisbasbelopp. Dessutom skall statlig ålderspensionsavgift betalas på pensionsgrundande belopp (fiktiv inkomst som grundar pensionsrätt bl.a. för föräldrar till små barn) med 18,5 %.

Därutöver betalar arbetsgivare för varje år *allmän löneavgift* enligt lagen (1994:1920) om allmän löneavgift med 8,04 % av underlaget, dvs. av arbetsgivaren utgiven lön m.m.

Särskild löneskatt skall för varje år betalas till staten enligt lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster. Den särskilda löneskatten är avsedd att motsvara skattedelen av socialavgifterna. Det nya ålderspensionssystemet innebär bl.a. att pensionsrätt kan intjänas även av den som har fyllt 65 år och att socialavgifter i form av ålderspensionsavgift och allmän pensionsavgift därför även skall betalas efter det att arbetstagaren respektive den försäkrade fyllt 65 år. En lägre nivå för den särskilda löneskatten på förvärvsinkomster infördes därför för dessa personer och utgör 18,09 % i dessa situationer. I övriga fall tas särskild löneskatt ut med 24,26 %. Dessa bestämmelser gäller inte för personer som är födda 1937 eller tidigare eftersom de inte omfattas av det nya pensionssystemet.

I juni 1998 fattade riksdagen beslut om införande av ett nytt ålderspensionssystem (prop. 1997/98:151 och 152, bet. 1997/98:SfU13 och 14, rskr. 1997/98:315, 316 och 320). Vissa frågor återstår alltså att reglera, bl.a. fördelningen av avgifterna – allmän pensionsavgift respektive socialavgifter – för finansieringen av ålderspensionerna. De fem partierna bakom pensionsöverenskommelsen (s, m, kd, c och fp) kom i juni 1999 överens om vilka avgifter som skall gälla för finansiering av pensionerna år 2000.

Budgetpropositionen

Regeringen föreslår (avsnitt 8.4) att avgiftsuttaget ändras i enlighet med överenskommelsen i juni 1999 om vilka avgifter som skall gälla för finansiering av pensionerna år 2000. Den allmänna pensionsavgiften höjs från 6,95 % till 7 % av avgiftsunderlaget, och taket för uttag av avgiften höjs från 8,06 till 8,07 förhöjda prisbasbelopp. I fråga om socialavgifterna höjs ålderspensionsavgiften från 6,40 % till 10,21 % av avgiftsunderlaget. Den andel av influtna ålderspensionsavgifter som förs till staten skall beräknas för inkomster överstigande 8,07 i stället för 8,06 förhöjda prisbasbelopp. På motsvarande sätt höjs den statliga ålderspensionsavgiften från 6,40 % till 10,21 % av det beräknade underlaget, och vid beräkningen av avgiften skall bortses

från i sig pensionsgrundande inkomster som överstiger 8,07 förhöjda prisbasbelopp.

Regeringen föreslår att samstämmigheten mellan utgifter och inkomster i sjukförsäkringssystemet förbättras genom en höjning av sjukförsäkringsavgiften från 8,23 % till 9,23 % för den som har inkomst av förvärvsarbete.

Enligt pensionsöverenskommelsen från juni 1999 skall det sammanlagda uttaget av arbetsgivaravgifter och allmän löneavgift sänkas med 0,14 %, till 32,92 % av underlaget. Därför föreslås att den allmänna löneavgiften för såväl arbetsgivare som den som har inkomst av annat förvärvsarbete sänks från 8,04 % till 3,09 % av avgiftsunderlaget.

Slutligen föreslås en följdjustering av den särskilda löneskatten. Den särskilda löneskatten för arbetstagare respektive försäkrade som vid årets ingång är 65 år eller äldre sänks från 18,09 % till 16,16 % av avgiftsunderlaget i överensstämmelse med nuvarande schablon för beräkning av avgifternas skattedel.

Förändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2000.

Motionerna

Kristdemokraterna föreslår i *motion Sk325* yrkande 35 att arbetsgivaravgifterna sänks med 10 procentenheter på lönesummor upp till 900 000 kr per år fr.o.m. år 2001. För egenföretagare bör egenavgiften sänkas med 10 % på ett underlag som utökas till 250 000 kr per år. Enligt motionärerna innebär förslaget att statens inkomster minskar med 6,9 miljarder kronor.

Centerpartiet anför i *motion Sk324* yrkande 6 av Lennart Daléus m.fl. (c) att en fortsatt sänkning av arbetsgivaravgifterna bör ske. Motionärerna anser att sänkningen bör ske stegvis och inledas med ett första steg år 2000 genom att lönesummegränsen höjs till 2 miljoner kronor. För egenföretagare höjs gränsen till 300 000 kr. År 2001 utökas nedsättningen, som för närvarande är 5 %, av arbetsgivaravgifterna, med 1 procentenhet och året därefter med ytterligare 2 procentenheter. Nedsättningen blir därmed totalt 8 % år 2002. Enligt motionärerna minskar förslaget statens inkomster för år 1999 med 1 470 miljoner kronor. I *motion T465* yrkande 2 av Viviann Gerdin och Sven Bergström (c) begärs ett tillkännagivande om vikten för åkerinäringen av att arbetsgivaravgifterna sänks.

Folkpartiet liberalerna anför i *motionerna Sk327* yrkande 3 av Johan Pehrson och Karin Pilsäter (fp) och *A807* yrkande 17 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) att arbetsgivaravgifterna skall sänkas med fem procentenheter inom den privata tjänstesektorn fr.o.m. den 1 juli 2000. Motsvarande sänkning genomförs för egenföretagare. Förslaget minskar enligt motionärerna statens inkomster med 6 miljarder kronor.

Socialförsäkringsutskottets yttrande

Socialförsäkringsutskottet anför i sitt yttrande (SfU1y) att flera av regeringens förslag om ändrade socialavgifter är ett resultat av en överenskommelse mellan de fem partier som står bakom pensionsuppbyggnaden. Socialförsäkringsutskottet har inte något att invända mot regeringens förslag i dessa delar.

Vad gäller höjningen av sjukförsäkringsavgiften noterar utskottet att de kostnader avgiften skall täcka för år 1999 beräknades till knappt 61 miljarder kronor. En arbetsgivaravgift på 7,50 % respektive en egenföretagaravgift på 8,23 % förväntades inbringa knappt 61 miljarder kronor. Med denna utgångspunkt var således en avgift på 7,50 % tillräcklig. Av budgetpropositionen framgår att kostnaderna för år 2000 beräknas uppgå till drygt 72 miljarder kronor. En höjning av sjukförsäkringsavgiften synes därför enligt socialförsäkringsutskottet vara nödvändig. Även den föreslagna höjningen av den statliga ålderspensionsavgiften, som är tänkt att motsvara den ålderspensionsavgift som skall betalas av arbetsgivare och egenföretagare, synes motiverad. Mot bakgrund härav accepterar utskottet de föreslagna höjningarna av såväl sjukförsäkringsavgiften som den statliga ålderspensionsavgiften.

Med det anförda tillstyrker utskottet regeringens förslag till ändringar i lagen (1981:691) om socialavgifter, lagen (1994:1744) om allmän pensionsavgift och lagen (1998:659) om statlig ålderspensionsavgift och avstyrker bl.a. motionsyrkandena om sänkta arbetsgivaravgifter m.m.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet tillstyrker i likhet med socialförsäkringsutskottet regeringens förslag om ändrade avgiftsnivåer för socialavgifter m.m. (yrkandena 31–35). Utskottet avstyrker motionerna Sk324 (c) yrkande 6, Sk325 (kd) yrkande 35, Sk327 (fp) yrkande 3, A807 (fp) yrkande 17 och T465 (c) yrkande 2.

3.4.2 Särskild löneskatt på vinstandelar

Bakgrund

Sedan den 1 januari 1997 tas särskild löneskatt ut på bidrag som en arbetsgivare lämnar till en vinstandelsstiftelse (prop. 1996/97:21, bet. 1996/97:FiU1). I propositionen framhölls att en av grundtankarna bakom skatte-reformen är att alla typer av förvärvsinkomster skall behandlas likformigt.

Vad beträffar utbetalning från en vinstandelsstiftelse finns sedan den 1 januari 1993 en möjlighet till befrielse från socialavgifter (i vissa fall särskild löneskatt). Villkoren är att de bidrag som arbetsgivaren lämnat skall ha varit avsedda att vara bundna under minst tre kalenderår, tillkomma en betydande del av de anställda och lämnas till dem på likartade villkor. Om dessa villkor inte är uppfyllda eller om ersättning lämnas till bl.a. delägare eller företagsledare i ett fåmansbolag gäller i princip inte sådan avgiftsfrihet.

Motionerna

Moderata samlingspartiet anför i *motion Sk326* yrkande 11 av Carl Fredrik Graf m.fl. (m) att det är viktigt att möjlighet ges för alla anställda att få ett ekonomiskt utbyte som är relaterat till företagets framgång, och de föreslår att den särskilda löneskatten på vinstandelsmedel avvecklas.

Även *Centerpartiet* föreslår i *motion Sk324* yrkande 12 av Lennart Daléus m.fl. (c) att den särskilda löneskatten på avsättning till anställdas vinst-

andelar avskaffas. Motionärerna anför att avsättningar till vinstandelsstiftelser är något positivt som bidrar till ökat engagemang och ökad delaktighet.

Folkpartiet liberalerna anför i *motion Sk327* yrkande 11 av Johan Pehrson och Karin Pilsäter (fp) att avsättningar till vinstandelsstiftelser ökar arbetsglädjen och motivationen på arbetsplatserna, och de föreslår att de sociala avgifterna på vinstandelar i företagen avskaffas.

Skatteutskottets yttrande

Skatteutskottet anför i sitt yttrande (SkU1y) att uttaget av särskild löneskatt på avsättningar till vinstandelsstiftelser är en följd av principerna om likformig beskattning och att utskottet vid ett antal tillfällen har avstyrkt yrkanden om ett slopande av löneskatten på dessa avsättningar. Utskottet framhåller att en särskild stimulans för vinstandelsstiftelserna har införts genom att utbetalningarna under vissa villkor är undantagna från socialavgift och avstyrker med det anförda de aktuella motionsyrkandena.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet avstyrker i likhet med skatteutskottet motionerna Sk324 (c) yrkande 12, Sk326 (m) yrkande 11 och Sk327 (fp) yrkande 11.

3.5 Skatt på egendom

Belopp i tusental kronor

	Inkomsttitel	Regeringen	(m)	(kd)	(c)	(fp)
1312	Fastighetsskatt	24 876 491	-1 740 000	-100 000	+1 000 000	-100 000
	Fastighetsskatt hyreshus år 2000 1,2 procent	0				
	Sänkt fastighetsskatt för hyreshus med vissa värdeår	0				
	Sänkt fastighetsskatt			±0		
	Fastighetsskatt på 1/3 av markvärdet över 150 000 kr			-100 000		
	Lindring av fastighetsskatten				-30 000	-100 000
	Sänkt fastighetsskatt m.m.		-1 040 000			
	Ingen infasning av krisårgångarna		-700 000			
	Återinförd fastighetsskatt på vattenkraft				+1 030 000	
1321	Fysiska personers förmögenhetsskatt	5 595 240	-800 000	±0		-500 000
	Slopad förmögenhetsskatt		-800 000	±0		
	Avskaffad sambeskattning					-500 000

Bakgrund

Allmän fastighetstaxering sker vart sjätte år räknat fr.o.m. år 1988 för hyreshus och industrienheter, år 1990 för småhusenheter och år 1992 för lantbruksenheter. Mellan de allmänna fastighetstaxeringarna beaktas prisutvecklingen genom ett särskilt årligt omräkningsförfarande. Vid omräkningen av 1996 års taxeringsvärden uppmärksammades vissa tekniska brister i omräkningsförfarandet när det gäller hyreshus och för småhusen uppmärksammades att omräkningen innebär att redan höga taxeringsvärden i vissa attraktiva områden skulle stiga ytterligare. Som en följd härav begärde riksdagen en översyn av fastighetstaxeringsförfarandet. I avvaktan på en sådan utredning beslutade riksdagen under hösten 1996 om en begränsning av omräkningen av 1997 års taxeringsvärden för hyreshus och småhus. Fastighetstaxeringsutredningen fick under våren 1997 i uppdrag att se över taxeringsförfarandet. Riksdagen har herefter löpande fattat beslut om begränsningar av omräkningen av taxeringsvärdena för hyreshus och småhus.

Våren 1999 fattade riksdagen beslut om att begränsa omräkningen av 2000 års taxeringsvärde för småhus. När det gäller hyreshusen innebär de grundläggande reglerna att en allmän fastighetstaxering skall verkställas under år 2000. Något enkelt beslut om en begränsning av omräkningen av dessas taxeringsvärde för år 2000 kunde därför inte läggas fram. Regeringen aviserade i stället att ett förslag skulle läggas fram som innebär att den förväntade höjningen av hyreshusens taxeringsvärde inte tillåts slå igenom vid fastighetsskatteuttaget vid 2001 års taxering.

Budgetpropositionen

Regeringen föreslår (avsnitt 8.5.1) att fastighetsskatten för hyreshusens bostadsdel vid 2001 års taxering skall beräknas på ett underlag som motsvarar det lägsta av 1999 och 2000 års taxeringsvärden. Regeringen anför att metoden är principiellt annorlunda än den som använts tidigare och bl.a. leder till att värdeförändringar som beror på utbyggnad av fastigheten eller på att värderingsenheten ändrat storlek inte kommer att beaktas. Det skulle enligt vad regeringen anför vara alltför komplicerat att ta sådana hänsyn vid utformningen av reglerna. Vidare kommer de nya taxeringsvärdena att få genomslag i andra sammanhang än vid uttaget av fastighetsskatt.

Motionerna

Moderata samlingspartiet anför i *motion Sk318* yrkande 12 av Bo Lundgren m.fl. (m) att följderna av att något begränsningsbeslut inte fattas för omräkningen av taxeringsvärdena för år 2001 och framåt blir helt oacceptabla, och de föreslår att riksdagen fattar beslut om att frysa underlaget för fastighetsskatten på nuvarande nivå.

Bostadsutskottets yttrande

Bostadsutskottet framhåller i sitt yttrande (BoU1y) att inte minst bostadssoziala skäl talar för regeringens förslag och tillstyrker detta. När det gäller

motionsyrkandena på området anför bostadsutskottet att frågan om fastighetsbeskattningens framtida utformning är föremål för två utredningars arbete och att några förändringar av fastighetsbeskattningen utöver de som regeringen föreslår inte nu bör genomföras. Utskottet avstyrker motionsyrkandena.

Skatteutskottets yttrande

Skatteutskottet anför i sitt yttrande (SkU1y) att utskottet inte har funnit anledning till erinran mot regeringens förslag om en begränsning av fastighetskatteuttaget för hyreshusens bostadsdel under år 2000 och tillstyrker propositionen i denna del.

När det gäller förslaget om en fortsatt begränsning av fastighetstaxeringsvärdena konstaterar skatteutskottet att Fastighetstaxeringsutredningen och Fastighetsbeskattningskommittén beräknas avsluta sitt arbete under våren 2000 och att det således kommer att finnas förslag som gör det möjligt att ta ställning till den framtida utformningen av beskattningen på detta område under år 2000. I avvaktan på dessa förslag finns det enligt skatteutskottets mening inte anledning att gå längre än vad regeringen föreslagit när det gäller begränsningen av omräkning av taxeringsvärden. Skatteutskottet avstyrker motionsyrkandet.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet tillstyrker i likhet med bostadsutskottet och skatteutskottet regeringens förslag om beräkning av fastighetsskatten för hyreshusens bostadsdel vid 2001 års taxering (yrkande 36) och avstyrker motion Sk318 (m) yrkande 12.

3.5.2 Fastighetsskatt m.m. för bostäder år 2000

Bakgrund

Riksdagen beslutade under hösten 1998 att sänka fastighetsskatten på hyreshus (bostadsdelen) från 1,5 % till 1,3 % (prop. 1998/99:1, bet. 1998/99:FiU1) vid 2000 års taxering. Bakgrunden var att boende i bostadshyreshus kunnat tillgodogöra sig de senaste årens räntesänkningar i mindre utsträckning än villaägarna. Våren 1999 förlängdes beslutet att gälla även under 2001 års taxering i avvaktan på de förslag som Fastighetsbeskattningskommittén kan komma att lägga fram (prop. 1998/99:100, bet. 1998/99:FiU20).

Budgetpropositionen

Regeringen föreslår (avsnitt 8.5.2) att fastighetsskattesatsen för hyreshus (bostadsdelen) sänks från 1,3 % till 1,2 % vid 2001 års taxering. Sänkningen är utformad på ett sådant sätt att den gäller alla beskattningsår som tas upp till beskattning vid 2001 års taxering och kan således omfatta del av kalenderåret 1999 i de fall då ägaren tillämpar brutet räkenskapsår.

Vidare föreslås (avsnitt 8.5.2) att hyreshus som har värdeår 1989 eller 1990 skall kvarstå i halv fastighetsskatt vid samma taxering.

Moderata samlingspartiet lägger i *motionerna Sk318* yrkandena 9–11 av Bo Lundgren m.fl. (m) och *Bo206* yrkande 7 av samma motionärer fram förslag om en successiv sänkning av fastighetsskatten. År 2000 sänks fastighetsskatten för småhus till 1,2 % och halva markvärdet undantas vid beskattningen. Vidare föreslås att fastighetsskatten på bostäder sänks till 1,1 % år 2001 och till 1,0 % år 2002. Motsvarande yrkanden läggs fram i *motion Sk772* yrkandena 2 och 3 av Kent Olsson och Inger René (m).

Kristdemokraterna föreslår i *motionerna Sk325* yrkandena 15 och 16 av Alf Svensson m.fl. (kd), *Sk771* yrkandena 2 och 3 av Holger Gustafsson m.fl. (kd) och *Sk773* yrkandena 1 och 2 av Per Landgren och Holger Gustafsson (kd) att fastighetsskatten för villor och egnahem sänks till 1,3 % år 2001 och till 1,2 % år 2002. Vidare skall endast en tredjedel av den del av markvärdet som överstiger 150 000 kr ligga till grund för beskattningen fr.o.m. år 2000. I *motion Sk773* yrkande 3 begärs att förmögenhetsskatten på permanentboende begränsas till en tredjedel av taxeringsvärdet över 150 000 kr och att lägenhetsfaktorns genomslag på byggnadsvärdet begränsas till tabellnivåvärdet 5 fr.o.m. år 2000. Motionärerna föreslår vidare att förmögenhetsskatten på permanentboende avskaffas år 2002.

Centerpartiet hemställer i *motion Sk324* yrkande 26 av Lennart Daléus m.fl. (c) om avslag på förslaget om tillfälligt sänkt fastighetsskatt för hyresfastigheter. Det är enligt motionärerna föga troligt att sänkningen kommer att slå igenom så att den kommer hyresgästerna till godo. De anser att det är bättre att ta ett samlat grepp om fastighetsbeskattningen än att göra tillfälliga sänkningar för de boende.

Bostadsutskottets yttrande

Bostadsutskottet ställer sig i sitt yttrande (BoU1y) bakom regeringens förslag om sänkt fastighetsskattesats för hyreshus och om speciella regler om halv fastighetsskatt för de s.k. krisårgångarna. Enligt bostadsutskottet skapas härigenom förutsättningar för lägre hyresnivåer. När det gäller motionsyrkandena på området anför bostadsutskottet att frågan om fastighetsbeskattningens framtida utformning är föremål för två utredningars arbete och att några förändringar av fastighetsbeskattningen utöver dem som regeringen föreslår inte nu bör genomföras. Utskottet avstyrker motionsyrkandena.

Skatteutskottets yttrande

Skatteutskottet anför i sitt yttrande (SkU1y) att när saneringsprogrammet slutförts och Sveriges ekonomi åter befann sig i balans och med goda förutsättningar för en fortsatt tillväxt kunde det under hösten 1998 konstateras att övergången från en inflationsekonomi till en stabil ekonomi med låga inflationsförväntningar och låg ränta i många fall medfört förändringar. Boende i hyreshus hade i mindre utsträckning kunnat tillgodogöra sig räntesänkningarna, och det fanns mot den bakgrunden anledning att söka bidra till en sänkning av boendekostnaden för dessa grupper. Eftersom fastighetsbeskattning-

en ses över av Fastighetsbeskattningskommittén infördes en tillfällig sänkning av hyreshusens fastighetsskatt under år 1999. Det stod dock klart att en förlängning till år 2000 var aktuell om det fanns statsfinansiellt utrymme. Våren 1999 fattades också beslut om en sådan förlängning sedan det konstaterats att sänkningen haft avsedd effekt.

Skatteutskottet har mot den angivna bakgrunden inte någon erinran mot att den tillfälliga sänkningen av hyreshusens fastighetsskatt till 1,3 % förstärks genom att skattesatsen sänks till 1,2 % vid 2001 års taxering och har inte heller någon erinran mot att den nya skattesatsen tillämpas även i de fall då ett brutet räkenskapsår redovisas vid denna taxering. Skatteutskottet tillstyrker således propositionen i denna del och avstyrker motion Sk324 yrkande 26.

När det gäller förslagen om mer långtgående omläggningar av fastighetsbeskattningen finns det enligt skatteutskottets mening anledning att avvakta de förslag som Fastighetstaxeringsutredningen och Fastighetsbeskattningskommittén kommer att lämna. Utskottet är således inte berett att tillstyrka de förslag som läggs fram i motionerna och avstyrker därför motionsyrkandena.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet tillstyrker i likhet med bostadsutskottet och skatteutskottet regeringens förslag om en sänkning av fastighetsskatten för hyreshus (bostadsdelen) från 1,3 % till 1,2 % vid 2001 års taxering och om halv fastighetsskatt för hyreshus med värdeår 1989 och 1990 vid samma taxering (yrkande 37). Utskottet avstyrker motionerna Sk318 (m) yrkandena 9–11, Sk324 (c) yrkande 26, Sk325 (kd) yrkandena 15 och 16, Sk771 (kd) yrkandena 2 och 3, Sk772 (m) yrkandena 2 och 3, Sk773 (kd) yrkandena 1–3 och Bo206 (m) yrkande 7.

3.5.3 Fastighetsskatten i attraktiva områden

Bakgrund

Fastighetsbeskattningskommittén har i delbetänkandet Begränsad fastighetsskatt (SOU 1999:59) redovisat hur fastighetsskatten kan begränsas för när hushåll med låga inkomster är permanent bosatta i småhus med höga taxeringsvärden. Den begränsningsregel som föreslås innebär att fastighetsskatten under vissa förutsättningar begränsas så att den inte överstiger en viss andel av hushållsinkomsten. Två olika förslag läggs fram. Enligt det ena skall begränsningsregeln endast tillämpas i områden som uppfyller vissa kriterier när det gäller genomsnittligt taxeringsvärde och inkomstnivå. Enligt det andra förslaget skall begränsningsregeln tillämpas generellt. Remisstiden för delbetänkandet gick ut den 13 september 1999.

Motionerna

Centerpartiet anför i *motion Sk324* yrkande 27 av Lennart Daléus m.fl. (c) att regeringen bör få i uppdrag att återkomma med ett förslag som löser problemen för fastboende i attraktiva områden. Motionärerna avsätter i sitt budgetalternativ medel för en sådan åtgärd under år 2000.

Folkpartiet liberalerna föreslår i *motion Fi212* yrkande 23 delvis av Lars Leijonborg m.fl. (fp) att riksdagen hos regeringen begär ett nytt förslag om lindring av fastighetsskatten i särskilt utsatta områden med snabb värdestegring. Även dessa motionärer avsätter medel för en sådan åtgärd i sitt budgetalternativ för år 2000.

Bostadsutskottets yttrande

Bostadsutskottet avstyrker i sitt yttrande (BoU1y) motionsyrkandena med hänvisning till att frågan om fastighetsbeskattningens framtida utformning är föremål för två utredningars arbete och till att regeringen överväger de förslag som lagts fram i betänkandet Begränsad fastighetsskatt. Några andra förändringar av fastighetsbeskattningen än de regeringen föreslagit bör inte nu övervägas.

Skatteutskottets yttrande

Skatteutskottet anför i sitt yttrande (SkU1y) att Fastighetsbeskattningskommitténs delbetänkande Begränsad fastighetsskatt nyligen remissbehandlats och nu är föremål för beredning inom Regeringskansliet och att såväl Fastighetstaxeringsutredningen som Fastighetsbeskattningskommittén kan väntas lägga fram förslag under år 2000. Skatteutskottet anser att regeringens ställningstagande i frågan nu bör avvaktas och avstyrker därför motionsyrkandena.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet avstyrker i likhet med bostadsutskottet och skatteutskottet motionerna Fi212 (fp) yrkande 23 delvis och Sk324 (c) yrkande 27.

3.5.4 Förmögenhetsskatten

Motionerna

Moderata samlingspartiet föreslår i *motionerna Sk692* yrkandena 2 och 3 av Bo Lundgren m.fl. (m) och *Sk326* yrkandena 4 och 5 av Carl Fredrik Graf m.fl. (m) att fribeloppet vid förmögenhetsbeskattning höjs till 1,2 miljoner kronor år 2000. Samtidigt skall sambeskattningen slopas. I *motion Sk316* av Catharina Hagen (m) anføres att utdelningen för många aktieägare inte räcker till för att betala både utdelningsskatt och förmögenhetsskatt på aktieinnehavet (yrkande 1) och motionären begär förslag om ändring av skattelagstiftningen så att förmögenhetsskattens konfiskatoriska effekter upphör fr.o.m. år 2000 (yrkande 2). Vidare hemställs att förmögenhetsskatten avskaffas fr.o.m. år 2000 (yrkande 3). Också i *motion Sk695* yrkande 3 av Inga Berggren och

Ingvar Eriksson (m) begärs förslag som innebär att förmögenhetsskatten avskaffas.

1999/2000:FiU1
Utskottet

Folkpartiet liberalerna hemställer i *motion Sk327* yrkande 7 av Johan Persson och Karin Pilsäter (fp) att sambeskattningen av makar slopas fr.o.m. år 2000.

Skatteutskottets yttrande

Skatteutskottet anför i sitt yttrande (SkU1y) att det inte finns utrymme för den typ av långtgående förändringar som föreslås i flertalet motioner. När det gäller förslagen om slopad sambeskattning och ändrade fribelopp är också detta förändringar som kräver en finansiering. Utskottet anser inte att denna typ av förändringar bör prioriteras men utgår ifrån att det finns utrymme för diskussion kring dessa frågor inom ramen för de pågående skattesamtalen.

Skatteutskottet avstyrker motionsyrkandena.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet avstyrker i likhet med skatteutskottet motionerna Sk316 (m) yrkandena 1–3, Sk326 (m) yrkandena 4 och 5, Sk327 (fp) yrkande 7, Sk692 (m) yrkandena 2 och 3 och Sk695 (m) yrkande 3.

3.6 Skatt på varor och tjänster

Belopp i tusental kronor

	Inkomsttitel	Regeringen	(m)	(kd)	(c)	(fp)
1411	Mervärdesskatt, netto	175 137 055		-60 000		-120 000
	Momsavgifter Öresundsbron	50 000				
	Sänkt moms på barnböcker och kultur			-60 000		
	Generell kultur moms (6 %) inkl. böcker			±0		
	Ändrade inbetalningstider					-120 000
1425	Alkoholskatt	10 434 000	-500 000			
	Sänkt skatt på rörliga skattebaser		-500 000			
1428	Energiskatt	51 860 527	-3 580 000	-1 400 000	-1 640 000	
	Höjd energiskatt el	800 000	-800 000		-800 000	
	Höjd energiskatt diesel	700 000	-700 000	-700 000	-700 000	
	Sänkta energiskatter jordbruket	-140 000	-880 000	-700 000	-1 140 000	
	Sänkt bensinskatt 20 öre/liter		-1 200 000			
	Inför kväveoxidskatt				+100 000	
	Minskad nedsättning av koldioxidskatt för industrin				+900 000	
1431	Särskild skatt på elektrisk kraft från kärnkraftverk	1 803 667	-310 000	-310 000	+310 000	-310 000
	Höjd skatt kärnkraftsel	310 000	-310 000	-310 000	+310 000	-310 000
1438	Miljöskatt på inrikesflyg				+190 000	
	Inför miljöskatt på inrikesflyg				+190 000	

Inkomsttitel	Regeringen	(m)	(kd)	(c)	(fp)
1452 Skatt på annonser och reklam	1 077 805	-200 000			
Slopad reklamskatt, höjd tidsningsmoms		-200 000			
1461 Fordonsskatt	6 443 952	-180 000	-1 000 000		
Förändrad fordonsskatt bussar	180 000	-180 000			
Nedsatt fordonsskatt miljövänliga fordon	-30 000				
Sänkt fordonsskatt			-1 000 000		
1481 Övriga skatter på varor och tjänster	128 143	-320 000	-320 000		+100 000
Sänkt kväveskatt på handelsgödsel		-320 000	-320 000		
Höjd kväveskatt på handelsgödsel					+100 000

3.6.1 Mervärdesskatt på barnböcker

Bakgrund

I Sverige beskattas böcker och tidskrifter med normal skattesats, 25 %. EG-direktivet tillåter reducerad skattesats på bl.a. böcker och tidskrifter men Sverige har avstått från att använda denna möjlighet till differentiering (se bl.a. bet. 1996/97:SkU6 s. 29).

Motionen

Kristdemokraterna föreslår i motion Sk325 yrkande 19 av Alf Svensson m.fl. (kd) att riksdagen fattar beslut om sänkt moms på barnböcker år 2000 för att särskilt främja barnlitteraturens tillgänglighet för barnen.

Skatteutskottets yttrande

Skatteutskottet anför i sitt yttrande (SkU1y) att det är mindre lämpligt att införa regler som innebär att skattemyndigheterna behöver ta ställning till och bedöma innehållet i litterära alster som ett led i beskattningsbesluten. Behovet att främja barnlitteraturen bör därför enligt skatteutskottets mening i första hand tillgodoses på annat sätt. Frågan om mer generella förändringar av mervärdesskatten på detta område bör dock enligt utskottets mening kunna tas upp inom ramen för skattesamtalen. Skatteutskottet avstyrker motionsyrkandet.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet avstyrker i likhet med skatteutskottet motion Sk325 (kd) yrkande 19.

3.6.2 Inbetalning av mervärdesskatt

Bakgrund

Sedan skattekontoreformen infördes skall företag med ett beskattningsunderlag om högst 40 miljoner kronor (exklusive gemenskapsinterna förvärv och import) inbetala mervärdesskatt den 12:e i andra månaden efter redovisningsperioden (i januari och augusti den 17:e). Företag med ett underlag över denna nivå skall inbetala mervärdesskatt den 26:e i månaden efter redovisningsperioden (i december den 27:e).

Motionerna

Folkpartiet liberalerna begär i *motion Sk327* yrkande 10 av Johan Pehrson och Karin Pilsäter (fp) en återgång till äldre regler när det gäller inbetalning av mervärdesskatt. Det är enligt motionärerna orimligt att företagare tvingas betala in mervärdesskatten innan de fått betalt av sina kunder.

Skatteutskottets yttrande

Skatteutskottet anför i sitt yttrande (SkU1y) att skattekontoreformen innebar att enhetliga regler infördes för företagarnas skatteinbetalningar. Skatter redovisades tidigare var för sig, i många fall med skilda förfallodagar och med olika regler för ansvar för betalningsöverföringen. De nya redovisnings- och betalningstidpunkterna valdes med beaktande av ett flertal olika faktorer, bl.a. och i hög grad de statsfinansiella aspekterna men också den betalnings-skyldiges behov av rimlig tid att åstadkomma en korrekt redovisning och få fram nödvändiga medel. Beträffande inbetalningen av mervärdesskatt har de nya tidpunkterna enligt vad skatteutskottet anför inneburit en viss senareläggning i förhållande till tidigare regler. Senareläggningen har kunnat genomföras utan negativa konsekvenser för statsinkomsterna bl.a. därför att innebörden av begreppet förfallodag ändrats.

Skatteutskottet är mot den angivna bakgrunden inte berett att överväga förändringar i dessa regler och avstyrker motionsyrkandet.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet avstyrker i likhet med skatteutskottet *motion Sk327* (fp) yrkande 10.

3.6.3 Mervärdesskatt på dagstidningar

Motionerna

Moderata samlingspartiet föreslår i *motion Sk326* yrkandena 16 och 17 av Carl Fredrik Graf m.fl. (m) att skatten på reklam växlas mot en höjning av mervärdes-skatten på dagstidningar fr.o.m. år 2000 för att uppnå neutralitet mot tidskrifter.

Skatteutskottets yttrande

Skatteutskottet anför att utskottet inte är berett att tillstyrka förslaget och därför avstyrker motionsyrkandena.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet avstyrker i likhet med skatteutskottet motion Sk326 (m) yrkandena 16 och 17.

3.6.4 Industrins och jordbrukets energibeskattnig

Budgetpropositionen

Regeringen avsätter i budgetpropositionen medel för en sänkning av jordbrukets energiskatter till industrins nivå under år 2000 och anför att ett förslag om en sådan förändring kommer att läggas fram i vårpropositionen (avsnitt 8.6.1). Förslaget kommer att innebära att jordbruket får tillämpa samma skattereduceringar som finns för industrins förbrukning av el och bränslen för uppvärmning, dvs. ingen energiskatt kommer att tas ut och koldioxidskatten är nedsatt till hälften. Förändringarna avses träda i kraft den 1 juli 2000.

Motionerna

Moderata samlingspartiet yrkar i *motionerna MJ212* yrkandena 1 och 2 av Göte Jonsson m.fl. (m) och *MJ605* yrkandena 1 och 2 av Ingvar Eriksson m.fl. (m) att jordbrukets industribeskattnig sätts i kraft redan den 1 januari 2000 och att dieselskatten för jordbruket, skogsmaskiner och arbetsredskap samtidigt sänks till 0,53 kr/liter. I *motion Sk306* av Roy Hansson (m) framställs ett yrkande med samma inriktning.

Även *Kristdemokraterna* yrkar i *motion Sk325* yrkande 24 av Alf Svensson m.fl. (kd) att jordbrukets industribeskattnig sätts i kraft vid årsskiftet och att skatten på jordbrukets diesel samtidigt sänks till 0,53 kr/liter.

Centerpartiet föreslår i *motion Sk324* av Lennart Daléus m.fl. (c) en höjning av industrins koldioxidskatt från 50 % till 75 % av den normala nivån fr.o.m. den 1 januari 2000 (yrkande 22). Vidare föreslås en nedjustering av jordbrukets dieselskatt samt en generell nedsättning av koldioxidskatten på olja för växthusuppvärmning och grönfodertorlar (yrkande 9).

Skatteutskottets yttrande

Skatteutskottet anser i sitt yttrande (SkU1y) att regeringens förslag om en nedsättning av jordbrukets energiskatt till den nivå som gäller för industrin bör avvaktas och avstyrker därför yrkandena om en tidigareläggning av ikraftträdandet.

De ökade miljökraven på motordrivna fordon gör enligt vad skatteutskottet anför i sitt yttrande att det blir allt viktigare att inte vissa kategorier lämnas utanför. Arbetsfordonen hade tidigare av olika skäl inte kommit att omfattas av kravet på användning av miljöklassat drivmedel, och tillfälliga lösningar måste tillgripas för att komma till rätta med detta förhållande. Beslutet att även arbetsfordon skall omfattas av kravet på användning av högbeskattad

miljöklassad dieselolja löste dessa problem (prop. 1994/95:203, bet. 1994/95:SkU28). Skatteutskottet ser inte någon anledning att nu göra ett särskilt undantag för denna fordonskategori och avstyrker därför motionsyrkandena i denna del.

Skatteutskottet är inte heller berett att tillstyrka en höjning av industrins energibesättning eller en återgång till särskilda regler för växthusnäringens beskattning.

Skatteutskottet avstyrker även övriga motionsyrkanden.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet avstyrker i likhet med skatteutskottet motionerna Sk306 (m), Sk324 (c) yrkandena 9 och 22, Sk325 (kd) yrkande 24, MJ212 (m) yrkandena 1 och 2 och MJ605 (m) yrkandena 1 och 2.

3.6.5 Skatteväxling

Budgetpropositionen

Regeringen föreslår (avsnitt 8.6.2) att en skatteväxling genomförs i enlighet med de principer som aviserats i 1999 års ekonomiska vårproposition. Förslaget innebär att miljöstyrande punktskatter på energi höjs, att en mindre del används för en omläggning av jordbrukets energiskatter och att återstoden används för en reduktion av skatten vid kompetensutveckling. Sammanlagt kan härigenom över 3 miljarder kronor avsättas för kompetensutveckling under perioden 2000–2002. Något färdigt förslag till utformning av stimulansen för kompetensutveckling finns inte utan en utredning kommer att tillsättas med uppgift att utforma en sådan stimulans. Förslaget finansieras genom att energiskatten på dieselolja höjs med 25 öre per liter, energiskatten på el med 1 öre per kWh och produktionsskatten på kärnkraftsel med 0,5 öre per kWh, allt från den 1 januari 2000.

Avsikten är vidare enligt vad regeringen anför att den särskilda skatten på kärnkraftsel skall göras om till en effektskatt. Omläggningen avses äga rum den 1 juli 2000.

Motionerna

Moderata samlingspartiet hemställer avslag på dessa förslag i *motionerna* Sk692 yrkandena 7–9 av Bo Lundgren m.fl. (m), Sk301 yrkande 1 av Nils Fredrik Aurelius och Leif Carlson (m), Sk303 av Anita Sidén och Jeppe Johnsson (m), Sk304 yrkande 1 av Berit Adolfsson och Inger René (m), Sk625 yrkande 4 av Ingvar Eriksson och Olle Lindström (m) och MJ306 yrkande 6 av Göte Jonsson m.fl. (m). I *motion* Sk302 av Elizabeth Nyström och Maud Ekendahl (m) anfördes att den höjda dieselskatten leder till en ökad användning av den smutsigare diesel som används på kontinenten. I *motion* Sk305 av Per-Samuel Nisser och Lennart Fridén (m) hemställs att drivmedelsskatterna i stället sänks så att familjer och enskilda får råd att äga och köra bil. I *motion* Sk308 av Catharina Elmsäter-Svärd (m) begärs ett uttalande om att dieselskatten i stället borde sänkas för att motverka en utflagg-

ning av svensk åkerinäring. I *motion Sk309* av Ola Sundell och Stefan Hagfeldt (m) anför att en höjning av skatten på diesel leder till ökade utsläpp, färre jobb, dyrare transporter och drabbar Norrlands inland hårdast. I *motion Sk314* av Anne-Katrine Dunker (m) anför att en höjning av dieselskatten försämrar miljön och ger den konkurrensutsatta åkerinäringen högre kostnader. I *motion Sk696* yrkande 5 av Anne-Katrine Dunker och Ewa Thalén Finné (m) anför att förslaget om höjd skatt på diesel och el ensidigt drabbar tjänsteföretagen eftersom industrin är befriad från energiskatt. I *motion Sk318* yrkande 13 av Bo Lundgren m.fl. (m) begärs en sänkning av bensinskatten med 20 öre per liter. I *motion N272* yrkande 5 av Karin Falkmer och Tomas Högström (m) anför att förslaget om en höjning av kärnkraftsskatten måste avvisas för att inte försämra för svensk industri.

Kristdemokraterna avvisar i *motion Sk325* yrkandena 31 och 32 av Alf Svensson m.fl. (kd) förslagen om höjd skatt på diesel och om höjd skatt på kärnkraftsel. Sådana avslagsyrkanden framställs också i *motionerna N383* yrkande 6 av Inger Strömbom m.fl. (kd) och *T210* yrkande 10 av Johnny Gylling m.fl. (kd). I *motion Sk319* av Mikael Oscarsson (kd) anför att en höjning av dieselskatten ökar lantbrukets kostnader.

Centerpartiet hemställer i *motion Sk324* av Lennart Daléus m.fl. (c) om avslag på förslagen om höjd dieselskatt (yrkande 18) och höjd skatt på el (yrkande 21) samt om en höjning av skatten på kärnkraftsel med 1 öre per kWh (yrkande 19). Vidare yrkas att fastighetsskatten på vattenkraft återinförs (yrkande 20) och att en kväveoxidskatt införs med 10 öre per kg NO_x för pannor med en större effekt än 5 MW och med en nyttiggjord energiproduktion större än 20 GWh (yrkande 23). I *motion T465* yrkande 1 av Viviann Gerdin och Sven Bergström (c) anför att det är viktigt för åkerinäringen att dieselskatten inte höjs.

Folkpartiet liberalerna avvisar i *motionerna Fi212* yrkande 23 delvis av Lars Leijonborg m.fl. (fp) och *Sk327* yrkande 4 av Johan Pehrson och Karin Pilsäter (fp) regeringens förslag om höjd skatt på kärnkraftsel och om höjd dieselskatt (det senare vid avslag på motionärernas förslag om sänkta arbetsgivaravgifter).

Miljöpartiet de gröna anför i *motion N274* yrkande 7 av Birger Schlaug m.fl. (mp) att med en strategi för avveckling av kärnkraften som bl.a. bygger på ekonomiska styrmedel blir kostnaderna lägre för vissa stöd till åtgärder för att ställa om energisystemet.

Skatteutskottets yttrande

Skatteutskottet anför i sitt yttrande (SkU1y) att regeringens förslag om en växling mellan å ena sidan höjda energiskatter och å andra sidan en reduktion av skatten vid kompetensutveckling visar att det finns ett utrymme för att öka miljörelateringen av skattesystemet samtidigt som skatten på arbete sänks. Den satsning på kompetensutveckling som de höjda energiskatterna finansierar är enligt skatteutskottets mening viktig som en långsiktig satsning för ökad kompetens och konkurrenskraft inom det svenska näringslivet.

Enligt skatteutskottets mening är det en fördel att finansieringen har kunnat ges en utformning som stämmer med de långsiktiga miljömålen om

minskade koldioxidutsläpp och en omställning till en långsiktigt hållbar energiförsörjning.

Skatteutskottet tillstyrker regeringens förslag och avstyrker de olika avslagsyrkandena och önskemålen om olika tillkännagivanden om de negativa effekterna i olika hänseenden. När det gäller förslagen om olika skattehöjningar utgör dessa en del i motionärernas olika budgetalternativ och avstyrks av utskottet.

Även övriga motionsyrkanden avstyrks av utskottet.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet tillstyrker i likhet med skatteutskottet regeringens förslag om en höjning av energiskatten på dieselolja med 25 öre per liter, energiskatten på el med 1 öre per kWh och produktionsskatten på kärnkraftsel med 0,5 öre per kWh den 1 januari 2000 (yrkandena 27 och 28). Utskottet avstyrker motionerna Fi212 (fp) yrkande 23 delvis, Sk301 (m) yrkande 1, Sk302 (m), Sk303 (m), Sk304 (m) yrkande 1, Sk305 (m), Sk308 (m), Sk309 (m), Sk314 (m), Sk318 (m) yrkande 13, Sk319 (kd), Sk324 (c) yrkandena 18–21 och 23, Sk325 (kd) yrkandena 31 och 32, Sk327 (fp) yrkande 4, Sk625 (m) yrkande 4, Sk692 (m) yrkandena 7–9, Sk696 (m) yrkande 5, T210 (kd) yrkande 10, T465 (c) yrkande 1, MJ306 (m) yrkande 6, N272 (m) yrkande 5, N274 (mp) yrkande 7 och N383 (kd) yrkande 6.

3.6.6 Cement- och kalkindustrins energibeskattnig

Budgetpropositionen

Regeringen aviserar (avsnitt 8.6.5) att den i dag övergångsvis gällande begränsningsregeln avseende energibesattningen för kalk- och cementbranscherna m.m. kommer att förlängas ytterligare ett år och avsätter medel för detta ändamål.

Motionerna

Moderata samlingspartiet hemställer i *motion Sk315* av Carl Fredrik Graf m.fl. (m) att giltighetstiden för 1,2-procentsregeln för cement- och kalkindustrin förlängs till den 31 december 2000.

Skatteutskottets yttrande

Skatteutskottet anför i sitt yttrande (SkU1y) att regeringen i proposition 1999/2000:9 Vissa punktskatte- och tullfrågor har lagt fram det aviserade förslaget om en ettårig förlängning av cement- och kalkindustrins övergångsregler och att förslaget kommer att behandlas av skatteutskottet inom kort.

Enligt skatteutskottets mening bör den fortsatta beredningen av regeringens förslag avvaktas. Skatteutskottet avstyrker motionsyrkandet.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet avstyrker i likhet med skatteutskottet motion Sk315 (m).

Bakgrund

I proposition 1997/98:56 Transportpolitik för en hållbar utveckling bedömdes att fordonsskattesystemet för tunga bussar, dvs. bussar med skattevikter över 3 500 kg, borde omarbetas för att ta hänsyn till de externa kostnader som busstrafiken medför. I propositionen uttalades att skattesystemet borde utformas på samma sätt som fordonsskatten för tunga lastbilar, dvs. med olika skatteklasser beroende på vikt och axelkonfiguration. En omarbetning av skattesystemet borde ske utifrån de beräkningar som gjorts av Statens institut för kommunikationsanalys (SIKA). Riksdagen beslutade i enlighet med propositionen i denna del (bet. 1997/98:TU10).

Budgetpropositionen

Regeringen föreslår (avsnitt 8.6.3) att fordonsskatten för dieseldrivna tunga bussar höjs och att skatten viktdifferentieras på samma sätt som redan sker för tunga lastbilar. Det innebär att bussarna indelas i olika skatteklasser beroende på vikt och antalet axlar. De nya reglerna föreslås träda i kraft den 1 januari 2000.

Kommuner och landsting kompenseras för den ökade fordonsskatten genom att statsbidragen ökas med 100 miljoner kronor i enlighet med det trafikpolitiska beslutet (prop. 1997/98:56, bet. 1997/98:TU10). Regeringen avser att följa utvecklingen inom kollektivtrafiken med avseende på effekterna av den föreslagna fordonsskattehöjningen.

Motionerna

Moderata samlingspartiet hemställer i *motion Sk321* av Lars Björkman (m) att förslaget avslås. Motionärerna anför att förslaget endast kommer att leda till högre avgifter för kollektivtrafiken och inom turistnäringen. Skattehöjningen kan enligt motionärerna försätta entreprenörer med redan ingångna avtal i en ohållbar situation.

Kristdemokraterna lägger i *motion Sk325* yrkande 23 av Alf Svensson m.fl. (kd) fram ett förslag till en omläggning som innebär att ett ökat ansvar för trafikförsäkringen får finansiera en sänkning av fordonsskatten med 1 miljard kronor år 2000 och med 2,3 miljarder kronor åren 2001 och 2002.

I *motion Sk317* av Hans Stenberg m.fl. (s) begärs ett tillkännagivande om att kompensationen till kommuner och landsting för den höjda dieselskatten bör ges direkt till trafikhuvudmännen.

Skatteutskottets yttrande

Skatteutskottet anför i sitt yttrande (SkU1y) att 1998 års trafikpolitiska beslut innebar att den långväga busstrafiken släpptes fri och att fordonsskattesystemet för bussar skulle omarbetas med sikte på att nå en internalisering av busstrafikens externa effekter (prop. 1997/98:56, bet. 1997/98:TU10). Trafikbeskattningsutredningen har härefter utarbetat ett förslag efter de riktlinjer som antagits.

Enligt skatteutskottets mening har den nu föreslagna höjningen av fordonsskatten för bussar aviserats sedan länge och innebär endast att den långväga busstrafiken får bära sina kostnader efter samma principer som gäller för övrig trafik. Kommuner och landsting kompenseras fullt ut för den inverkan som den höjda skatten kan ha på kollektivtrafiken. Skatteutskottet har ingen erinran mot regeringens förslag och tillstyrker propositionen i denna del.

När det gäller utbetalningen av kompensationen till landsting och kommuner ser skatteutskottet inte något skäl att invända mot den valda ordningen, utan förutsätter, liksom regeringen, att landsting och kommuner kommer att föra dessa medel vidare till trafikhuvudmännen så att den lokala och regionala kollektivtrafikens förutsättningar inte försämras. Därmed avstyrker skatteutskottet även motion Sk317.

Skatteutskottet avstyrker förslaget om att skjuta över en väsentlig del av ansvaret på trafikförsäkringen för att därmed möjliggöra en sänkning av fordonsskatten.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet tillstyrker i likhet med skatteutskottet regeringens förslag om en höjning och vikt-differentiering av fordonsskatten för dieseldrivna tunga bussar (yrkande 29 delvis) och avstyrker motionerna Sk317 (s), Sk321 (m) och Sk325 (kd) yrkande 23.

3.6.8 Lättnad i beskattningen av miljövänliga bilar

Budgetpropositionen

Regeringen bedömer (avsnitt 8.6.4) att en skattelättnad efter hand kan införas i fordonsskattningen för alla bilar i miljöklass 1 och föreslår i anslutning här till att den planerade skattelättnaden får ersätta den nu gällande femåriga befrielsen från fordonsskatt för bilar i den tidigare miljöklass 1 fr.o.m. den 1 januari 2000. De bilar som dessförinnan fått en sådan skattebefrielse är dock befriade från fordonsskatt till dess att befrielsen upphör efter fem år.

Skatteutskottets yttrande

Skatteutskottet har i sitt yttrande (SkU1y) inte funnit någon anledning till erinran mot regeringens förslag och tillstyrker propositionen i denna del.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet tillstyrker i likhet med skatteutskottet regeringens förslag om att den femåriga befrielsen från fordonsskatt för bilar i den tidigare miljöklass 1 upphör den 1 januari 2000 (yrkande 29 delvis) för att senare ersättas med en ny skattelättnad för alla bilar i miljöklass 1.

3.6.9 Miljöskatt på inrikesflyg

1999/2000:FiU1
Utskottet

Bakgrund

Sverige tillämpade tidigare ett system med avgasskatt inom inrikes luftfart. Systemet avvecklades sedan EU funnit att det inte var förenligt med det s.k. mineraloljedirektivet.

Avgasrelaterade landningsavgifter infördes den 1 januari 1998. Systemet tillämpas för flygplan över 9 ton maximal startvikt samt vid flygplatser med fler än 300 000 passagerare eller mer än 30 000 ton frakt per år. Systemet bygger på en klassificering av flygplanens avgasutsläpp under landning och start. Uppgifter om avgasutsläpp hämtas från en särskild databank som ICAO upprättat. Utifrån därifrån erhållna värden för kolväte och kväveoxider indelas flygplansmotorerna i sju klasser (0–6) där de mest miljövänliga flygplanen hänförs till klass 6. I övriga klasser belastas landningsavgiften med ett procentuellt tillägg, från 5 % för klass 5 till 30 % för klass 0. Under år 1998 har systemet med avgasrelaterade landningsavgifter tillämpats vid nio flygplatser.

Motionerna

I motion Sk324 yrkande 24 av Lennart Daléus m.fl. (c) förelås en miljöskatt på inrikes flyg som utgår med ett belopp per passagerare och resa.

Skatteutskottets yttrande

Skatteutskottet är i sitt yttrande (SkU1y) inte berett att tillstyrka att en skatt ånyo införs på den inrikes luftfarten. Skatteutskottet avstyrker motionsyrkandet.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet avstyrker i likhet med skatteutskottet motion Sk324 (c) yrkande 24.

3.7 Inkomster av statens verksamhet

Belopp i tusental kronor

Inkomsttitel	Regeringen	(m)	(kd)	(c)	(fp)
2119 Extra inleveranser					+2 200 000
Inleverans från Vattenfall och Terracom					+2 200 000
2555 Kartavgifter för jordbrukets blockdatabas	28 000		-28 000		
Slopad avgift till blockdatabas			-28 000		
2556 Djurregisteravgifter	18 500		-18 500		
Slopad avgift till djurdatabas			-18 500		
2711 Dröjsmålsavgifter	512 000				
Ändrade dröjsmålsavgifter tull	-20 000				

Propositionen

För beräkningen av inkomsterna under 2000 Inkomster från statens verksamhet har regeringen beaktat effekterna av förslaget om ändrade dröjsmålsavgifter för tull. Detta förslag (prop. 1999/2000:9) är remitterat till skatteutskottet.

Motionerna

Kristdemokraterna har i sin *motion Fi210* yrkande 3 av Alf Svensson m.fl. (kd) delvis beaktat effekterna av motionsförslag om slopad avgift till blockdatabas och djurdatabas. Dessa motionsyrkanden har remitterats till miljö- och jordbruksutskottet.

Folkpartiet liberalerna kritiserar i sin *motion Fi212* yrkande 23 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) delvis nedläggningen av Barsebäck och eftersom statens kostnader för en nedläggning inte redovisats i propositionens förslag till inkomstberäkning för år 2000 tillgodogör sig Folkpartiet i sitt motförslag högre inkomster genom ett krav på extra inleverans till staten från Vattenfall. Folkpartiet har i sitt förslag till inkomstberäkning också beaktat ett krav på ökad inleverans från Terracom AB. Enligt Folkpartiets mening bör Terracom inte längre subventionera mottagarutrustning för marksänd digital-TV.

Finansutskottets ställningstagande

Vad gäller de förslag som remitterats till andra utskott bedömer inte finansutskottet att det finns skäl att, i avvaktan på riksdagsbehandlingen, föra upp någon annan beräkning av de aktuella inkomstitlarna än vad regeringen har gjort i propositionen.

Detsamma gäller Folkpartiets förslag om extra inleveranser från Vattenfall och Terracom. Finansutskottet konstaterar att nedläggningen av Barsebäck fortskrider och att förändringen beträffande Terracom inte är aktuell.

Motionerna Fi210 yrkande 3 delvis och Fi212 yrkande 23 delvis avstyrks.

3.8 Beräkning av statsbudgetens inkomster

Budgetpropositionen

Regeringen redovisar i propositionen sin beräkning av statsbudgetens inkomster budgetåret 2000 och hemställer att inkomstberäkningen på statsbudgeten godkänns (yrkande 5).

I propositionens kapitel 6 redovisas skatternas utveckling under prognosperioden 1998–2002 enligt tre olika redovisningsprinciper. Den periodiserade redovisningen visar de skatter som är hänförliga till ett visst inkomstår. För det andra redovisas skatterna enligt det nya nationalräkenskapssystemet. Dessutom redovisas statsbudgetens inkomster av skatter och övriga inkomster. Inkomsterna på statsbudgeten är huvudsakligen kassamässiga.

Skatternas utveckling under prognosperioden enligt de olika redovisningsprinciperna framgår av tabell 29. De periodiserade skatterna ökar med mellan 26 och 43 miljarder kronor per år under prognosperioden. Den svaga utvecklingen år 2000 förklaras till största delen av de skatteändringar regeringen föreslår. Den stora ökningen år 2001 förklaras av bl.a. ökade intäkter från fastighetsskatt, vilket beror på att omräkningsförfarandet återinförs. Prisutvecklingen på fastigheter för perioden 1996–2000 får då fullt genomslag.

Tabell 29. Offentliga sektorns skatter, periodiserad redovisning och redovisning enligt nationalräkenskaperna, samt statsbudgetens inkomster

Miljarder kronor och procent

	1998	1999	2000	2001	2002
Offentlig sektor, periodiserade skatter					
	1 017	1 060	1 086	1 127	1 166
Årlig förändring		43	26	41	39
<i>procent</i>		4,1	2,4	3,6	3,3
Offentlig sektor, enligt nationalräkenskaperna					
skatter	998	1 021	1 056	1 081	1 124
övr. inkomster	139	134	133	131	129
totalt	1 137	1 155	1 189	1 212	1 253
Årlig förändring skatter		23	35	25	43
<i>procent</i>		2,1	3,3	2,3	3,8
Statsbudgetens inkomster					
skatter	640	652	617	623	656
övr. inkomster	67	54	165	71	71
totalt	706	707	782	694	727
Årlig förändring skatter		12	-35	6	33
<i>procent</i>		1,8	-5,7	1,0	5,0

Anm: Beloppen summerar ej alltid p.g.a. avrundning.

Källa: proposition 1999/2000:1 s. 129.

Skatterna enligt nationalräkenskaperna (NR) visar en annan utveckling mellan åren jämfört med de periodiserade skatterna. Den årsvisa utvecklingen uppgår till mellan 23 och 43 miljarder kronor. Ökningen år 2000 beror bl.a. på stora slutregleringar till kommunerna samt att en del av de aviserade skatteändringarna får genomslag år 2001. Den stora ökningen år 2002 beror främst på att effekten av omräkningsförfarandet påverkar NR-skatterna med ett års eftersläpning.

Statsbudgetens skatteinkomster minskar med 35 miljarder kronor år 2000. Nedgången beror främst på pensionsomläggningen och de föreslagna skatteändringarna. Pensionsomläggningen innebär att ytterligare 29 miljarder kronor förs över till pensionssystemet. Budgetåret 2001 påverkas både av stora slutregleringar av kommunalskatter samt av de föreslagna skatteändringarna. Den stora ökningen av övriga inkomster år 2000 beror på planerade försäljningar av statligt aktieinnehav.

En specificering av statsbudgetens inkomster på huvudtitlar för prognosperioden redovisas i tabell 30.

Tabell 30. Statsbudgetens inkomster
Miljarder kronor

1999/2000:FiU1
Utskottet

		Utfall	Prognos			
		1998	1999	2000	2001	2002
1000	Skatter m.m.	639,7	652,4	617,1	622,7	655,8
2000	Inkomster av statens verksamhet	37,5	34,4	48,9	34,6	34,4
3000	Inkomster av försåld verksamhet	11,2	0,8	95,0	15,0	15,0
4000	Återbetalning av lån	2,9	3,2	2,7	2,6	2,6
5000	Kalkylmässiga inkomster	5,2	5,3	9,0	9,0	9,0
6000	Bidrag m.m. från EU	9,6	10,7	9,6	9,7	10,1
7000	Extraordinära medel från EU	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0
Statsbudgetens totala inkomster		706,3	706,9	782,3	693,5	726,9

Källa: proposition 1999/2000:1

I propositionen beräknas inkomsterna år 2000 att uppgå till 782,3 miljarder kronor. I beräkningarna har hänsyn tagits till budgeteffekter av föreslagna åtgärder på skatteområdet. Dessa effekter redovisas i tabell 31.

Motionerna

Moderata samlingspartiet, Kristdemokraterna, Centerpartiet och Folkpartiet liberalerna begär i sina motioner *Fi209* yrkande 7 av Bo Lundgren m.fl. (m), *Fi210* yrkande 3 delvis och *Sk325* yrkandena 1 och 22 av Alf Svensson m.fl. (kd), *Fi211* yrkande 3 av Lennart Daléus m.fl. (c) och *Fi212* yrkande 3 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) godkännande av de egna inkomstberäkningarna.

Skatteutskottets och socialförsäkringsutskottets yttranden

Skatteutskottet har i sitt yttrande (SkU1y) inte funnit någon anledning till erinran mot den inkomstberäkning som regeringen redovisar och tillstyrker att den godkänns såvitt avser skatter.

Socialförsäkringsutskottet tillstyrker i sitt yttrande (SfU1y) på motsvarande sätt propositionens inkomstberäkning på de områden som berör socialförsäkringsutskottets beredningsområde.

Tabell 31. Budgeteffekter av åtgärder på skatteområdet i och i anslutning till BP 2000. Bruttoeffekter, kassamässiga effekter för staten och offentliga sektorn år 2000–2002 samt varaktiga effekter för offentlig sektor

Miljarder kronor i ikraftträdandeårets priser och volymer

	Brutto effekt	Staten			Offentlig sektor			Varaktig effekt off sekt
		2000	2001	2002	2000	2001	2002	
<i>1. Förslag i budgetpropositionen</i>								
Kompensation för egenavgift	-9,5	-8,3	-9,5	-9,5	-8,3	-9,5	-9,5	-9,5
varav skattereduktion	-15,9	-14,6	-15,9	-15,9	-14,6	-15,9	-15,9	-15,9
varav ökad kommunalskatt	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0
varav ökad statlig skatt	1,4	1,3	1,4	1,4	1,3	1,4	1,4	1,4
Uppjustering av skiktgränser	-2,3	-2,1	-2,3	-2,3	-2,1	-2,3	-2,3	-2,3
Förlängd tillfällig skattereduktion	-3,2	0	-2,9	-3,2	0	-2,9	-3,2	-3,2
Omvandling av 200-krona		0,0	-1,25	0,0	0,0	-1,25	0,0	0,0
Förlängd period periodiseringsfond	-2,5	-2,5	-4,3	1,0	-2,5	-4,3	1,0	-0,14
Höjt tak periodiseringsfond	-2,7	0	0	-2,7	0	0	-2,7	-0,7
Ej kupongskatt								
näringsbetingade aktier	-0,23	-0,23	-0,23	-0,23	-0,23	-0,23	-0,23	-0,23
Höjd allmän pensionsavgift	0,43	-0,03	-0,03	-0,03	0,24	0,26	0,26	0,26
Sänkt allmän löneavgift	-1,2	-0,96	-0,94	-0,87	-0,62	-0,59	-0,52	-0,59
Höjd energiskatt el	0,75	0,8	0,75	0,73	0,69	0,58	0,56	0,57
Höjd skatt kärnkraftsel	0,34	0,31	0,24	0,15	0,31	0,24	0,15	0,24
Höjd energiskatt diesel	0,7	0,7	0,63	0,59	0,64	0,58	0,54	0,55
Sänkta energiskatter jordbruket	-0,33	-0,14	-0,28	-0,26	-0,14	-0,27	-0,25	-0,26
Ram reducerad skatt kompetensåtgärder	-1,35	-1,35	-1,15	-1,15	-1,35	-1,15	-1,15	-1,15
Förändrad fordonsskatt bussar	0,19	0,18	0,16	0,14	0,18	0,16	0,14	0,15
Nedsatt fordonsskatt miljövänliga fordon		-0,03	-0,08	-0,11	-0,03	-0,08	-0,11	-0,02
Fastighetsskatt hyreshus år 2000 1,2 procent		0	-0,37	-0,5	0	-0,32	-0,55	-0,01
Sänkt fastighetsskatt för hyreshus med vissa värdeår		0	-0,23	0	0	-0,23	0	-0,01
Delsumma	-20,90	-13,65	-21,78	-18,24	-13,21	-21,30	-17,86	-16,34

	Brutto- effekt	Staten			Offentlig sektor			Varaktig effekt off sekt
		2000	2001	2002	2000	2001	2002	
<i>II. Förslag i andra propositioner</i>								
Förändrade stoppregler fåmansföretag	-0,04	0	-0,04	-0,04	0	-0,04	-0,04	-0,04
Sänkt skatt utländska experter	-0,04	-0,04	-0,04	-0,04	-0,04	-0,04	-0,04	-0,04
Företags förvärv av egna aktier		-0,72	-0,50	-0,55	-0,72	-0,50	-0,55	-0,47
Förmånsbeskattning miljöbilar	-0,01	0	-0,01	-0,01	0	-0,01	-0,01	-0,01
Momsavgifter Öresundsbron	0,08	0,05	0,07	0,08	0,05	0,07	0,08	0,09
Ändrade dröjsmåls- avgifter tull	-0,02	-0,02	-0,02	-0,02	-0,02	-0,02	-0,02	-0,02
<i>Delsumma</i>	<i>-0,03</i>	<i>-0,73</i>	<i>-0,54</i>	<i>-0,58</i>	<i>-0,73</i>	<i>-0,54</i>	<i>-0,58</i>	<i>-0,49</i>
Summa totalt	-20,93	-14,38	-22,32	-18,82	-13,94	-21,84	-18,44	-16,83

Källa: proposition 1999/2000:1

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet har i det föregående tagit ställning till de olika skatteförslagen. Det finns mot denna bakgrund också anledning att ta ställning till förslagens samlade effekter på statsbudgetens inkomster.

I tabell 32 redovisas partiernas inkomstberäkningar i deras respektive budgetalternativ. Utskottet vill inledningsvis göra några kommentarer med anledning av den.

Tabell 32. Inkomstberäkningar enligt respektive partis budgetförslag

Belopp i 1000-tal kronor

Inkomsttyp	Regeringens förslag	Oppositionspartiernas inkomstförslag			
		m	kd	c	fp
1000 Skatter m.m.	617 097 070	-3 480 000	-12 175 000	±0	-14 710 000
2000 Inkomster av statens verksamhet	48 868 900		-46 500		+2 200 000
3000 Inkomster av försäld egendom	95 031 000				
4000 Återbetalning av lån	2 653 500				
5000 Kalkylmässiga inkomster	9 017 000				
6000 Bidrag m.m från EU	9 645 500				
Summa inkomster	782 312 970	-3 480 000	-12 221 500	±0	-12 510 000

Moderata samlingspartiet föreslår mycket omfattande skattesänkningar varav ungefär två tredjedelar direkt påverkar kommunernas inkomster. I det moderata budgetalternativet kompenseras kommunerna för detta bortfall

genom höjda statsbidrag. I motionen beräknas skattesänkningarna under år 2000 leda till ett inkomstbortfall utöver regeringens på ca 23 miljarder kronor för den konsoliderade offentliga sektorn. Mot periodens slut får skattesänkningarna fullt genomslag och uppgår då till 90 miljarder kronor. Utgiftsminskningarna begränsas emellertid detta år till knappt 67 miljarder kronor, och således tar Moderata samlingspartiet i anspråk en del av det befintliga överskottet på statsbudgeten för att finansiera sina skattesänkningar.

Med sina långtgående förslag skiljer sig Moderata samlingspartiets budgetalternativ markant från övriga partiers förslag. Partiet förespråkar en drastisk skattesänkningsspolitik som ger upphov till starkt negativa fördelningsspolitiska effekter.

De medborgare som är i störst behov av samhällets stöd är de som i första hand tvingas bidra till finansieringen genom uteblivna eller försämrade förmåner. Samtidigt får de själva förhållandevis begränsat utbyte av de sänkta skatterna på grund av låga inkomster. Med hjälp av skatter och bidrag sker en inkomstutjämnning mellan individer till förmån för de sämst ställda i samhället. Skatter och bidrag har för den enskilde också en inkomstutjämnande effekt över tiden.

Den offentliga sektorns omslutning föreslås också minska genom att bidrag ersätts med skatteavdrag. Så t.ex. motsätter sig Moderata samlingspartiet regeringens förslag till barnbidragshöjning i två steg och föreslår att man i stället inför ett kommunalt grundavdrag på 10 000 kr per barn och år vid inkomstbeskattningen. När bidrag ersätts med skatteavdrag leder detta formellt till att såväl skatte- som utgiftskvot minskar, men i realiteten ligger kostnaden fortfarande kvar på samhället, och åtgärden ger inte upphov till någon samhällsekonomisk vinst. Ett sådant avdrag vid den kommunala beskattningen skulle dessutom ge olika utfall beroende på hur hög den kommunala utdebiteringen är. Avsikten med barnbidraget är dock att ge ett i kronor lika stort bidrag per barn till alla barnfamiljer.

Av de skäl som här redovisats kan utskottet inte ställa sig bakom Moderata samlingspartiets förslag till beräkning av statsinkomsterna, varför motion Fi209 (m) yrkande 7 avstyrks.

Det beloppsmässigt mest betydande skatteförslaget i *Kristdemokraternas* budgetalternativ är en i det närmaste fördubbling av det kommunala grundavdraget, vilket nästa år väntas minska kommunernas skatteinkomster med 17 miljarder kronor. För detta bortfall skall kommunerna kompenseras fullt ut genom att ett lika stort belopp tillgodoräknas dem från inkomstiteln *Fysiska personers inkomstskatt*, och i praktiken blir det således staten som svarar för finansieringen av detta avdrag vid den kommunala beskattningen. Avräkningsförfarande med en nettoredovisning mot en inkomstitel ger emellertid samtidigt en skev bild av Kristdemokraternas budgetalternativ. Med en kompensation till kommunerna redovisad enligt budgetlagens principer om bruttoredovisning hade partiets utgiftstak under dessa båda år i stället *överstigit* regeringens förslag med 9 respektive 4 miljarder kronor.

Utmärkande för Kristdemokraternas budgetalternativ är att finansieringen av nya budgetåtaganden ofta är svagt underbyggd. Regeländringar som syftar till att öka utgifter och minska skatter är sålunda tämligen väl specificerade

medan regeländringar avsedda att minska utgifter eller öka inkomster är mer otydliga. Partiet har dessutom en övertro på dynamiska effekter som förutsätts ge stora bidrag till finansieringen av de nya utgifterna.

Sålunda tillgodoräknar sig Kristdemokraterna i motion Sk325 yrkande 22 för sitt förslag att avsätta 200 miljoner kronor för förstärkt skattekontroll en utdelning på statsbudgeten med 600 miljoner kronor redan år 2000. I likhet med motionärerna anser utskottet att det är angeläget att komma till rätta med skattefusk i alla dess former och på initiativ av regeringen har också olika åtgärder vidtagits för att nå detta syfte. Utskottet anser dock att det är orealistiskt att en ökad satsning på skattekontroll redan samma år skall kunna ge en så betydande utdelning i form av ökade inkomster på statsbudgeten. Eftersom allmänna rättssäkerhetsregler alltid måste upprätthållas kan det dröja både ett och flera år innan ett uppdagat skattefusk resulterar i en betalning till staten.

Vidare föreslår Kristdemokraterna t.ex. att kostnaderna för trafikolycksfall inte längre skall finansieras över sjukförsäkringen utan via den obligatoriska trafikförsäkringen vid sidan av statsbudgeten. I motsats till Moderata samlingspartiet föreslår emellertid Kristdemokraterna att bilisterna till en del skall kompenseras för premiehöjningen genom att fordonsskatten sänks med halva detta belopp. Uppenbarligen förutsätter motionärerna att förslaget skall kunna genomföras utan några mer omfattande förberedelser redan den 1 juli 2000, och de räknar också med att det samma år skall minska belastningen på statsbudgeten med 2 miljarder kronor. Även i detta fall ställs alltså en osäker besparing mot en distinkt formulerad skattesänkning.

Utskottet kan mot bakgrund av vad som här redovisats inte ställa sig bakom Kristdemokraternas förslag till beräkning av statsinkomsterna varför motionerna Fi210 (kd) yrkande 3 delvis och Sk325 (kd) yrkandena 1 och 22 avstyrks.

Centerpartiet motsätter sig regeringens förslag att låta det fasta beloppet på 200 kr per skattskyldig vid den statliga beskattningen överföras till kommunerna även under 2001. De föreslår i stället att kommunerna skall kompenseras på annat sätt. Hur denna kompensation är tänkt att utgå är emellertid oklart.

Centerpartiet motsätter sig regeringens samtliga förslag till inkomstskattesänkningar för år 2000 och föreslår i stället att grundavdraget höjs för dem med små eller medelstora inkomster. Hur det nya grundavdraget skall vara utformat mer i detalj redovisas inte. Av motionen framgår dock att höjningen skall motsvara en inkomstskattesänkning på totalt 10,5 miljarder kronor för år 2000. Beroende på hur avtrappningen av grundavdraget utformas kan marginalskatten för dem med årsinkomster understigande ca 205 000 komma att öka till närmare 50 %.

Marginalskattehöjningar riktade mot låg- och medelinkomsttagare bör enligt utskottets mening undvikas, i synnerhet om de uppgår till den angivna nivån.

Av motionen framgår att kommuner och landsting skall kompenseras för de skattebortfall som den av motionärerna föreslagna grundavdragshöjningen ger upphov till. Även i detta fall lämnas emellertid i motionen ingen uppgift

om hur kompensationen skall utgå, men under hand har företrädare för Centerpartiet uppgivit att avsikten är att detta skall ske genom att ett lika stort belopp avräknas mot inkomstteln för fysiska personers inkomstskatt. Någon sådan avräkning har dock inte gjorts i Centerpartiets förslag till inkomstberäkning för år 2000. Görs en sådan avräkning får det till följd att statens finansiella sparande försämras med 10,5 miljarder kronor i Centerpartiets budgetalternativ.

Såsom nyss nämnts motsätter sig Centerpartiet regeringens inkomstskatteförslag och därmed även förslaget att avdrag i fortsättningen bara skall få göras för 75 % av den erlagda egenavgiften, ett förslag som leder till att kommunernas skatteinkomster ökar med 4,8 miljarder kronor. För att neutralisera denna ökning har regeringen i sitt budgetalternativ föreslagit att det generella statsbidraget till kommunerna skall minskas med ett lika stort belopp. Finansutskottet noterar att Centerpartiet inte återtagit denna bidragsminskning och inte heller på annat sätt kompenserar kommuner och lands-ting för denna indragning. Överföringarna till kommunsektorn begränsas därigenom i Centerpartiets budgetalternativ med ytterligare 4,8 miljarder kronor.

Av de skäl som här redovisats kan utskottet inte ställa sig bakom Centerpartiets förslag till beräkning av statsinkomsterna år 2000. Motion Fi211 (c) yrkande 3 avstyrks därmed av utskottet.

Folkpartiet liberalerna vill genom skattesänkningar främja tillkomsten av nya arbeten. I motionen redovisas ett förslag till skattereform som innebär att vissa av de principer som låg till grund för 1992 års skattereform återupprättas. I ett första steg föreslås för år 2000 att uttaget av statlig skatt begränsas till 20 %, att brytpunkten höjs till en nivå som motsvarar en kostnad av 9 miljarder kronor samt att en skattereduktion på 1 200 kr införs lika för alla. Den sammanlagda budgeteffekten av dessa förslag uppgår enligt motionärerna till 16 miljarder kronor under första året. Fullt genomförd beräknas skattereformen kosta 55 miljarder kronor.

För att främja tillkomsten av nya arbeten föreslår Folkpartiet dessutom att arbetsgivaravgifterna i tjänstesektorn skall minskas med 5 procentenheter. Detta förslag väntas leda till att inkomsterna på statsbudgeten minskar med 6 miljarder kronor.

Sammantaget uppgår de av Folkpartiet föreslagna skattesänkningarna till drygt 28 miljarder kronor år 2000.

I likhet med övriga oppositionspartier avvisar Folkpartiet regeringens förslag till skattereduktion utan att samtidigt neutralisera den avräkning regeringen gör på kommunbidraget med anledning av detta förslag. På grund härav ligger Folkpartiets överföringar till kommunsektorn på en 4,8 miljarder kronor lägre nivå än vad som framgår av partiets budgetalternativ.

I motionen har man inte heller beaktat att de förslag till skattesänkningar man själv för fram medför att kommunernas skatteinkomster minskar. Riksdagens budgetkontor har beräknat detta bortfall till 5,5 miljarder kronor år 2000. Folkpartiets företrädare i utskottet har emellertid förklarat att avsikten är att kommunerna skall kompenseras för detta bortfall genom att man gör en lika stor avräkning mot inkomstteln för fysiska personers inkomstskatt.

Detta innebär således att även Folkpartiet väljer att nettoredovisa en överföring till kommunerna mot en inkomsttitel.

Folkpartiet noterar att produktivitetstvecklingen i hela beskattnings-, uppbörds- och indrivningskedjan har bromsats upp och föreslår att ytterligare 100 miljoner kronor skall anvisas till skattemyndigheterna för nästkommande budgetår. Anslaget ökar därmed från 4,4 till 4,5 miljarder kronor eller med 2 %. Även denna satsning förutsätts ge god utdelning redan samma år, för skatteinkomsterna väntas då öka med 1,1 miljard kronor till följd av minskat fusk m.m.

Enligt utskottets mening visar dessa exempel att det finns anledning att ifrågasätta trovärdigheten i finansieringen av Folkpartiets förslag till skattesänkningar. Flera av förslagen har inte den trovärdighet som krävs för en ansvarsfull budgetpolitik.

Med Folkpartiets budgetförslag skulle vi således snart vara tillbaka till det förhållande som rådde i början av 1990-talet då ofullständigt finansierade skattesänkningar bidrog till den snabba försvagningen av statsfinanserna.

Med hänsyn härtill kan finansutskottet inte ställa sig bakom Folkpartiets förslag till beräkning av statsbudgetens inkomster och avstyrker motion Fi212 (fp) yrkande 3.

Finansutskottet har ovan behandlat skattepolitikens inriktning och olika skatte- och avgiftsförslag och därvid tillstyrkt regeringens förslag. I konsekvens härmed tillstyrker utskottet budgetpropositionens förslag till inkomstberäkning (yrkande 5).

3.9 Lagförslagen

Finansutskottet har inhämtat Lagrådets yttrande över förslaget till lag om underlag för fastighetsskatt i vissa fall vid 2001 års taxering (yrkande 36), och Lagrådet har i sitt yttrande föreslagit en språklig justering av lagtexten. Utskottets förslag till lagtext har utformats i enlighet med Lagrådets förslag.

I proposition 1999/2000:2 Inkomstskattelag finns förslag om en serie lagändringar med formellt ikraftträdande den 1 januari 2000. För att undvika kollisioner med detta lagkomplex flyttar utskottet i fyra fall (yrkandena 24, 25, 32 och 34) det föreslagna ikraftträdandet från den 1 januari 2000 till den 31 december 1999. När det gäller lagen om statlig inkomstskatt (yrkande 23) flyttas ikraftträdandet från den 1 december 1999 till den 31 december 1999 för att ge mer tid för författningsutgivningen.

I proposition 1998/99:124 Staten och trossamfunden – stöd, medverkan inom totalförsvaret, m.m. föreslås bl.a. en ändring i 1 § lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster (lagförslag 13). Ändringen innebär att lagtextens hänvisning till Svenska kyrkans församlings- och pastoratsförbund tas bort som en följd av stat–kyrka-reformen. Ärendet behandlas av konstitutionsutskottet som tillstyrkt den föreslagna ändringen men överlämnat det aktuella lagförslaget till finansutskottet för lagteknisk samordning med motsvarande lagrum i detta ärende (yrkande 34).

Finansutskottet tillstyrker regeringens förslag i proposition 1998/99:124 i denna del och har utformat den i hemställdan föreslagna lagtexten i enlighet härmed.

1999/2000:FiU1
Utskottet

4 Utgifter

1999/2000:FiU1
Utskottet

4.1 Fördelning av utgifter på utgiftsområden år 2000

4.1.1 Utgiftsområde 1 Rikets styrelse

Utgiftsområdet omfattar utgifter för verksamheterna riksdagen och dess ombudsmän (JO), regeringen samt statschefen. Vidare ingår partistöd, vissa centrala myndigheter och mediefrågor.

För år 1999 beräknas utgifterna uppgå till 4 791 miljoner kronor.

Budgetpropositionen

I budgetpropositionen (avsnitt 7.4) föreslås att 190 miljoner kronor för år 2000 och 190 miljoner kronor för år 2001 tillförs utgiftsområdet i syfte att bland annat stärka regeringens ledning och styrning av statsförvaltningen, öka kvaliteten i Regeringskansliets beredning av regeringsärenden och förbereda och genomföra det svenska ordförandeskapet i EU:s ministerråd år 2001.

I följande tablå redovisas budgetpropositionens och motionernas förslag till utgiftsramar.

Förslag till ram för utgiftsområde 1 Rikets styrelse

Belopp i miljoner kronor

År	Propositionen	Oppositionspartiernas avvikelser från propositionens ram			
		Moderata samlingspartiet	Kristdemokraterna	Centerpartiet	Folkpartiet liberalerna
2000	4 461	-397	-441	-200	-585
2001	4 750	-641	-563	-200	-585
2002	4 778	-641	-263	-290	-585

Motionerna

Moderata samlingspartiet föreslår i *motion Fi209* att partistödet minskas till en tredjedel av det nuvarande fr.o.m. budgetåret 2000 och därefter successivt avvecklas. Vidare bör presstödet avvecklas.

Enligt *Kristdemokraternas motion Fi210* bör anslagen för riksdagens förvaltningskostnader och för Regeringskansliet minskas. Vidare bör det statliga presstödet omstruktureras, vilket innebär lägre utgifter.

Centerpartiet förordar i *motion Fi211* att ramen för utgiftsområdet sätts 200 miljoner kronor lägre än regeringens förslag för åren 2000 och 2001. För år 2002 föreslås en minskning med 290 miljoner kronor.

Folkpartiet liberalerna föreslår i *motion Fi212* ett lägre anslag till Regeringskansliet. Vidare föreslås en viss minskning av partistödet och en besparing när det gäller presstödet.

Konstitutionsutskottet tillstyrker i sitt yttrande (KU1y) propositionens förslag och avstyrker motionerna.

I avvikande meningar tillstyrker företrädarna för Moderata samlingspartiet, Kristdemokraterna, Centerpartiet samt Folkpartiet liberalerna förslagen i respektive partimotion.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet har tidigare i betänkandet i avsnitten 2.5.3 och 2.7 redovisat sin bedömning av fördelningen av utgifterna på utgiftsområden för budgetåret 2000 och därvid tillstyrkt regeringens förslag till ramar för utgiftsområdena. Konstitutionsutskottet har för sin del inte haft något att invända mot regeringens förslag till ram för utgiftsområde 1.

Finansutskottet tillstyrker således propositionens förslag till ramnivå för utgiftsområde 1 och föreslår att utgiftsramen fastställs till 4 461 miljoner kronor. Motionerna avstyrks i berörda delar.

4.1.2 Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning

Utgiftsområdet omfattar ett antal centrala myndigheter, bl.a. Riksrevisionsverket, Ekonomistyrningsverket, Statskontoret, Statistiska centralbyrån, Konjunkturinstitutet, Riksgäldskontoret, Kammarkollegiet, Statens kvalitets- och kompetensråd, Statens fastighetsverk, Fortifikationsverket, Finansinspektionen, Insättningsgarantinämnden och Premiepensionsmyndigheten. Vidare ingår vissa kostnader för statens upplåning och låneförvaltning, vissa särskilda finansierings- och garantiåtaganden samt Riksdagens revisorer.

De totala utgifterna för utgiftsområdet år 1999 beräknas uppgå till 1 608 miljoner kronor.

Budgetpropositionen

I budgetpropositionen (avsnitt 7.4) redovisas att förändringen av utgiftsområdesramen jämfört med 1999 års ekonomiska vårproposition i huvudsak förklaras av ny pris- och löneomräkning samt teknisk justering av förvaltningskostnadsanslagen för korrigerig av kompensation för premier för avtalsförsäkringar. Ökningen av ramen för utgiftsområdet mellan år 2001 och 2002 förklaras av att folk- och bostadsräkningen beräknas tillföras ökade resurser år 2002.

I följande tablå redovisas föreslagna utgiftsramar enligt budgetpropositionen och motionerna.

Belopp i miljoner kronor

År	Propositionen	Oppositionspartiernas avvikelser från propositionens ram			
		Moderata samlingspartiet	Kristdemokraterna	Centerpartiet	Folkpartiet liberalerna
2000	1 578	-77	-79	-85	-19
2001	1 623	-85	-81	-130	-16
2002	1 678	-156	-84	-185	-84

Motionerna

Moderata samlingspartiet föreslår i motion *Fi209* en minskning av ramen. Besparingar görs genom motionärernas förslag att det skall bildas ett nytt obundet revisionsorgan genom en sammanslagning av granskningsresurser från Riksdagens revisorer och Riksrevisionsverket. Besparingar görs också genom att Statskontoret avlastas arbetsuppgifter med anledning av IT-säkringen inför millennieskiftet. Statistiska centralbyråns (SCB) uppgifter bör begränsas och specificeras och övriga delar kan med fördel utföras av andra aktörer. Genomförandet av en ny folk- och bostadsräkning och införandet av ett nytt yrkesregister avvisas. Statens kvalitets- och kompetensråd avvecklas. Vidare innebär en minskning av Riksgäldskontorets hushållsupplåning att myndighetens förvaltningskostnader kan minskas.

Kristdemokraterna anser i motion *Fi210* att ramarna kan minskas genom en generell besparing med 5 % på samtliga myndigheter.

Centerpartiet förespråkar i motion *Fi211* sänkta ramar för utgiftsområdet. Partiet föreslår att ett moratorium för reala anslagsökningar till statliga verk och myndigheter införs under år 2000. Motionärerna anser vidare att det behövs en översyn av den statliga förvaltningen.

Folkpartiet liberalerna motsätter sig i motion *Fi212* att en folk- och bostadsräkning genomförs. Vidare föreslås att SCB:s anslag kan minskas.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet har tidigare i betänkandet i avsnitten 2.5.3 och 2.7 redovisat sin bedömning av fördelningen av utgifterna på utgiftsområden för budgetåret 2000 och därvid tillstyrkt regeringens förslag till ramar för utgiftsområdena.

Finansutskottet tillstyrker således propositionens förslag till ramnivå för utgiftsområde 2 och föreslår att utgiftsramen fastställs till 1 578 miljoner kronor. Motionerna avstyrks i berörda delar.

4.1.3 Utgiftsområde 3 Skatteförvaltning och uppbörd

Utgiftsområdet omfattar Riksskatteverket, skattemyndigheterna och Tullverket.

För 1999 beräknas de totala utgifterna på utgiftsområdet uppgå till 5 979 miljoner kronor.

I budgetpropositionen framhålls (avsnitt 7.4) skatteförvaltningens fortsatta effektivisering av verksamheten, med hjälp av ett förbättrat IT-stöd, som en prioriterad uppgift. Insatser som underlättar för de skattskyldiga och som syftar till att förebygga fusk och oavsiktliga fel ges också en hög prioritet. Vidare anges att styrning, uppföljning och utvärdering av kontrollverksamheten skall förbättras med utgångspunkt i den kontrollpolicy som RSV slagit fast. Inom Tullverket skall narkotikakontrollen och kontrollen mot illegal införsel av sprit och tobak ges en hög prioritet. Regeringen lägger också stor vikt vid utvecklings- och effektiviseringsarbetet inom tullverksamheten.

Propositionens och oppositionspartiernas förslag till ramnivå för utgiftsområdet under åren 2000–2002 redovisas i efterföljande tabell.

Förslag till ram för utgiftsområde 3 Skatteförvaltning och uppbörd

Belopp i miljoner kronor

År	Propositionen	Oppositionspartiernas avvikelser från propositionens ram			
		Moderata samlingspartiet	Kristdemokraterna	Centerpartiet	Folkpartiet liberalerna
2000	5 922	+50	+280	-61	+150
2001	6 021	+50	+280	-161	+150
2002	6 112	+50	+280	-252	+150

Motionerna

Moderata samlingspartiet framhåller i *motion Fi209* att smugglingen av cigaretter har ökat och att tullen bör få större resurser för en ökad kontroll.

Kristdemokraterna föreslår i *motion Fi210* ökade medel för skattekontroll för att hålla tillbaka den svarta sektorn. Även Tullverket föreslås få ökade resurser för en förstärkt kontroll av och spaning efter illegal införsel av bl.a. narkotika och vapen.

Centerpartiet föreslår i *motion Fi211* en minskad ram jämfört med regeringen.

Folkpartiet liberalerna föreslår i *motion Fi212* ökade resurser till skattemyndigheterna för åtgärder som kan medverka till att öka skatteintäkterna. Ökade resurser föreslås även till Tullen för insatser mot den illegala införseln av alkohol och narkotika.

Skatteutskottets yttrande

Skatteutskottet konstaterar i sitt yttrande (SkU1y) att prioriterade uppgifter inom Tullverket och skatteförvaltningen utgörs av bekämpning av smuggling, annan ekonomisk brottslighet och skattefusk. Vad gäller skatteförvaltningen vidhåller skatteutskottet sin uppfattning om behovet av en grundlig analys av bl.a. skatteförvaltningens långsiktiga resursbehov och kontrollverksamhetens avvägning. Skatteutskottet kan därför med tillfredsställelse notera att regeringen aviserat sin avsikt att återkomma i frågan i den ekono-

miska vårpropositionen år 2000. I avvaktan på förslaget har utskottet inget att erinra mot förslaget till utgiftsram för utgiftsområdet.

Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden i här berörda delar och föreslår att riksdagen beslutar i enlighet med regeringens förslag till ram för utgiftsområdet för budgetåret 2000 och i övrigt tillstyrker propositionens förslag till preliminär fördelning av utgifterna på utgiftsområdet för åren 2001 och 2002.

Till yttrandet har fogats avvikande meningar från företrädare för Moderata samlingspartiet, Kristdemokraterna, Centerpartiet och Folkpartiet liberalerna.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet har tidigare i betänkandet (avsnitten 2.5.3 och 2.7) redovisat sin bedömning av fördelningen av utgifterna på utgiftsområden för budgetåret 2000 och därvid tillstyrkt regeringens förslag. Skatteutskottet har inte haft något att erinra mot den föreslagna ramen för utgiftsområdet.

Finansutskottet tillstyrker således i likhet med skatteutskottet propositionens förslag till ram för utgiftsområde 3 för budgetåret 2000 och föreslår att utgiftsramen fastställs till 5 922 miljoner kronor. Motionernas förslag till alternativa ramar avstyrks.

4.1.4 Utgiftsområde 4 Rättsväsendet

Utgiftsområdet omfattar polisen, åklagarväsendet, domstolsväsendet, Rätts hjälpen, kriminalvården, exekutionsväsendet, Brottsförebyggande rådet, Brottsoffermyndigheten, Rättsmedicinalverket och Gentekniknämnden.

De totala utgifterna för utgiftsområdet år 1999 beräknas uppgå till 22 168 miljoner kronor.

Budgetpropositionen

I budgetpropositionen (avsnitt 7.4) anförs att i enlighet med vad som redovisades i 1999 års ekonomiska vårproposition tillförs utgiftsområdet 150 miljoner kronor under tre år fr.o.m. år 2000. Regeringen avser att i 2000 års ekonomiska vårproposition återkomma till riksdagen när det gäller vilka ytterligare resursförstärkningar som behövs för att myndigheterna skall kunna fullfölja statsmakternas intentioner i fråga om utvecklingen av rättsväsendet.

I följande tablå redovisas föreslagna utgiftsramar enligt budgetpropositionen och motionerna.

Belopp i miljoner kronor

År	Propositionen	Oppositionspartiernas avvikelser från propositionens ram			
		Moderata samlingspartiet	Kristdemokraterna	Centerpartiet	Folkpartiet liberalerna
2000	22 667	+479	+320	+475	+192
2001	23 019	+670	+290	+400	+222
2002	23 382	+570	+200	+400	+272

Motionerna

Moderata samlingspartiet redovisar i motion *Fi209* att partiet vill återupp-
rätta medborgarnas förtroende för rättsstaten och satsar därför ca 2 miljarder
kronor mer än regeringen på rättsväsendet under de kommande tre åren sam-
tidigt som kraven på effektivt resursutnyttjande, resultatuppföljning och gott
ledarskap skärps. I dag finns ett uppdämt behov av personalförstärkning,
kompetensutveckling och vidareutbildning. Ett effektivt resursutnyttjande
förutsätter också att nödvändiga satsningar görs på IT-teknik och metodut-
veckling. Det behövs också mer resurser för att kunna bekämpa den ökande
gränsöverskridande och svårutredda brottsligheten.

Kristdemokraterna föreslår i motion *Fi210* att ytterligare resurser skall till-
föras polisen, den nationella insatsstyrkan, åklagarväsendet, domstolsväsen-
det, kriminalvården och Brottsförebyggande rådet.

Centerpartiet förordar i motion *Fi211* att resurserna till polisen och de
rättsvårdande myndigheterna kraftigt förstärks.

Folkpartiet liberalerna anser i motion *Fi212* att polisen, åklagarväsendet,
domstolsväsendet och brottsofferjouren bör tillföras mer resurser. Rätts-
tryggheten måste förstärkas genom stöd till vittnen som utsätts för hot. Vi-
dare bör möjligheterna att få rättshjälp utökas.

Justitieutskottets yttrande

Justitieutskottet uppmärksammar i sitt yttrande (JuU1y) att årets budgetpro-
position såvitt avser utgiftsområde 4 innehåller en fyllig resultatredovisning
som inkluderar regeringens bedömning i berörda frågor. Beslutsunderlaget
förbättras på väsentliga punkter genom tillgång till detta material. Justitieut-
skottet noterar dock samtidigt att det ännu återstår en hel del att göra när det
gäller medelsförbrukningen och resultatredovisningen. Bland annat avser
regeringens bedömningar i hög grad kvantitativa och inte kvalitativa förhål-
landen. Enligt justitieutskottet har riksdagens önskemål från våren 1998 om
redovisningar för längre tidsperioder i fast penningvärde inte heller uppfyllts
(se bet. 1997/98:FiU20 s. 215 f).

Justitieutskottet tillstyrker i yttrandet regeringens förslag och avstyrker
motionerna.

Företrädarna för Moderata samlingspartiet, Kristdemokraterna, Centerpar-
tiet och Folkpartiet liberalerna tillstyrker i avvikande meningar förslagen i
respektive partimotion.

Finansutskottet noterar att justitieutskottet påpekar att budgetpropositionen innehåller en fyllig resultatredovisning avseende utgiftsområde 4 men att det ännu återstår en hel del att göra. Finansutskottet kan generellt konstatera att resultatredovisningarna i budgetpropositionen har blivit bättre men gör också, i likhet med justitieutskottet, bedömningen att förbättringar kan göras. Beträffande utvecklingen i fast penningvärde vill finansutskottet framhålla att regeringen under de flesta anslagen i respektive volym i budgetpropositionen i tydliga tabeller redovisar hur förslaget till anslag för år 2000 har beräknats. I tabellerna kan bl.a. utläsas hur mycket av förändringen som beror på pris- och löneomräkningen. För 2001 och 2002 redovisas i allmänhet vad de angivna beloppen motsvarar i 2000 års prisnivå. Finansutskottet välkomnar den tydliga redovisningen och förutsätter att regeringen även framdeles klart redogör för hur olika belopp har räknats fram och möjliggör jämförelser i reala tal. Det gäller både på anslagsnivå och utgiftsområdesnivå.

Finansutskottet har tidigare i betänkandet i avsnitten 2.5.3 och 2.7 redovisat sin bedömning av fördelningen av utgifterna på utgiftsområden för budgetåret 2000 och därvid tillstyrkt regeringens förslag till ramar för utgiftsområdena. Justitieutskottet har för sin del inte haft något att erinra mot den föreslagna ramen för utgiftsområde 4.

Finansutskottet tillstyrker således propositionens förslag till ramnivå för utgiftsområde 4 och föreslår att utgiftsramen fastställs till 22 667 miljoner kronor. Motionerna avstyrks i berörda delar.

4.1.5 Utgiftsområde 5 Utrikesförvaltning och internationell samverkan

Utgiftsområdet omfattar förvaltningskostnader för Utrikesdepartementet och de 106 utlandsmyndigheterna, bidrag till vissa internationella organisationer, information om Sverige i utlandet, nedrustnings- och säkerhetspolitiska frågor samt övriga utrikespolitiska frågor som bl.a. omfattar strategisk exportkontroll och Europainformation.

För år 1999 beräknas utgifterna uppgå till 3 011 miljoner kronor.

Budgetpropositionen

I budgetpropositionen anges (avsnitt 7.4) att utvidgningen av det regionala samarbetet kring Östersjön, EU-samarbetet och FN kommer att vara prioriterade verksamheter även under år 2000. Ramen för utgiftsområdet har justerats med hänsyn till kompensation för vissa valutakursförändringar.

I följande tablå redovisas budgetpropositionens och motionernas förslag till utgiftsramar.

Belopp i miljoner kronor

År	Propositionen	Oppositionspartiernas avvikelser från propositionens ram			
		Moderata samlingspartiet	Kristdemokraterna	Centerpartiet	Folkpartiet liberalerna
2000	2 983	-106	±0	-82	±0
2001	3 027	-108	±0	-126	±0
2002	3 066	-110	±0	-165	±0

Motionerna

Enligt *Moderata samlingspartiets motion Fi209* är Utrikesdepartementet i behov av ständig förnyelse och tillräckliga resurser. Bland annat bör de medel som ställs till ambassadernas förfogande för främjande av svenskt näringsliv utomlands ökas. Eftersom partiet föreslår att anslaget för fredsfrämjande verksamhet bör föras till utgiftsområde 7 Internationellt bistånd föreslås sammantaget en minskad ram. Även i *motion U306* av Göran Lennmarker m.fl. (m) yrkande 5 föreslås att anslaget för fredsfrämjande verksamhet förs till utgiftsområde 7.

Centerpartiet föreslår i *motion Fi210* en minskning av ramen.

Utrikesutskottets yttrande

Utrikesutskottet tillstyrker i sitt yttrande (UU1y) propositionens förslag och avstyrker motionerna.

I avvikande meningar tillstyrker företrädarna för Moderata samlingspartiet och Centerpartiet respektive partis förslag.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet har tidigare i betänkandet i avsnitten 2.5.3 och 2.7 redovisat sin bedömning av fördelningen av utgifterna på utgiftsområden för budgetåret 2000 och därvid tillstyrkt regeringens förslag till ramar för utgiftsområdena. Utrikesutskottet har för sin del inte haft något att invända mot regeringens förslag till ram för utgiftsområde 5.

Finansutskottet tillstyrker således propositionens förslag till ramnivå för utgiftsområde 5 och föreslår att utgiftsramen fastställs till 2 983 miljoner kronor. Motionerna avstyrks i berörda delar.

Således avstyrks även motion U306 (m) yrkande 5 om att anslaget för fredsfrämjande verksamhet skall föras till utgiftsområde 7 Internationellt bistånd.

4.1.6 Utgiftsområde 6 Totalförsvaret

Utgiftsområdet omfattar verksamheter inom det militära och civila försvaret, Kustbevakningen, nämnder samt totalförsvargemensamma verksamheter och stödverksamhet till det militära och det civila försvaret. I utgiftsområdet ingår även internationell fredsfrämjande verksamhet med svensk militär trupp utomlands. Från och med år 2000 omfattar utgiftsområdet även Sprängämnesinspektionen.

För 2000 beräknas de totala utgifterna för utgiftsområdet uppgå till 46 649 miljoner kronor.

Budgetpropositionen

I budgetpropositionen (avsnitt 7.4) anger regeringen att ett förändringsarbete har påbörjats med syfte att anpassa verksamheten till de minskade ekonomiska ramarna, som är en följd av den ändrade inriktningen av totalförsvaret. Regeringen har också för avsikt att under hösten 1999 återkomma till riksdagen med en proposition som skall omfatta förslag till omstrukturering av totalförsvaret. Som en del av den totala finansieringen av Sveriges bidrag till en internationell fredsstyrka i Kosovo anges att utgiftsområdet kommer att öka med 400 miljoner kronor år 2000. Från och med år 2000 föreslås vidare att ett nytt anslag förs upp under utgiftsområdet, anslag C 6 Sprängämnesinspektionen.

Propositionens och oppositionspartiernas förslag till ramnivåer för utgiftsområdet under åren 2000–2002 redovisas i efterföljande tabell.

Förslag till ram för utgiftsområde 6 Totalförsvaret

Belopp i miljoner kronor

År	Propositionen	Oppositionspartiernas avvikelser från propositionens ram			
		Moderata samlingspartiet	Kristdemokraterna	Centerpartiet	Folkpartiet liberalerna
2000	46 649	+3 400	+1 390	±0	±0
2001	46 061	+2 748	+400	±0	±0
2002	45 129	+1 892	+1 000	±0	+1 000

Motionerna

Moderata samlingspartiet anser i *motion Fi209* att försvaret bör få en engångsvis ersättning för effekterna av den fulla tillämpningen av anslagsförordningen. Dessutom bör anslaget för materiel fortsättningsvis räknas upp med den s.k. teknikfaktorn. Vidare bör anslag A 2 Fredsfrämjande truppinsatser överföras till utgiftsområde 7 Internationellt bistånd. Även i *kommitémotion Fö214* av Henrik Landerholm m.fl. (m) (yrkande 6) föreslås att föreslagna medel på anslag A 2 överförs till utgiftsområde 7 Internationellt bistånd.

Kristdemokraterna framhåller i *motion Fi210* att försvaret bör tillföras ytterligare medel och att den föreslagna ramsänkningen inte accepteras. Mot-

ionärerna föreslår vidare att dagersättningen till totalförsvarspliktiga höjs med 10 kr per dag och att kustbevakningens resurser förstärks.

Centerpartiet hänvisar i *motion Fi211* till överenskommelsen med Socialdemokraterna vad avser inriktningen och finansieringen av försvaret.

Folkpartiet liberalerna anser i *motion Fi212* att försvaret behöver ytterligare medel utöver vad regeringen räknat med för omställning till nya förutsättningar. Ramen föreslås därför öka med ytterligare 1 miljard kronor för 2002.

Försvarsutskottets yttrande

Försvarsutskottet konstaterar i sitt yttrande (FöU3y) att regeringens förslag för 2000 samt beräknade utgifter för åren 2001–2002 ligger i linje med riksdagens beslut. Någon omprövning av dessa riktlinjer är enligt utskottets mening nu inte motiverad. Utskottet ställer sig bakom förslaget att tillföra utgiftsområdet 400 miljoner kronor. Vad avser Moderata samlingspartiets förslag om att överföra utgifterna för fredsfrämjande truppinsatser till utgiftsområde 7 konstaterar utskottet att riksdagen redan våren 1996 beslutade att dessa utgifter skall finansieras inom utgiftsområde 6 Totalförsvaret. Försvarsutskottet anser att någon omprövning av detta beslut inte bör ske inför beredningen av budgeten för 2000.

Försvarsutskottet anser sålunda att regeringens förslag beträffande ram för utgiftsområde 6 Totalförsvaret och preliminära ramar för åren 2001–2002 bör bifallas av riksdagen. Motionerna Fi209, Fi210 och Fi212 bör därför avslås i dessa delar.

Till yttrandet har fogats avvikande meningar från företrädare för Moderata samlingspartiet, Kristdemokraterna och Miljöpartiet.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet har tidigare i betänkandet (avsnitten 2.5.3 och 2.7) redovisat sin bedömning av fördelningen av utgifterna på utgiftsområden för budgetåret 2000 och därvid tillstyrkt regeringens förslag. Försvarsutskottet har inte haft något att erinra mot den föreslagna ramen för utgiftsområdet.

Finansutskottet tillstyrker således, i likhet med försvarsutskottet, propositionens förslag till ramnivå för utgiftsområde 6 och föreslår att utgiftsramen fastställs till 46 649 miljoner kronor. Partimotionernas förslag till alternativa ramar avstyrks. Även motion Fö214 (m) yrkande 6 avstyrks.

4.1.7 Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd

Utgiftsområdet omfattar utvecklingssamarbete med utvecklingsländer och samarbete med länder i Central- och Östeuropa.

För år 1999 beräknas utgifterna uppgå till 12 095 miljoner kronor.

I budgetpropositionen anges (avsnitt 7.4) att en bred parlamentarisk översyn och fortsatt modernisering av utvecklingssamarbetet planeras. I enlighet med vad som angavs i 1999 års ekonomiska vårproposition är biståndsramen 0,72 procent av BNI år 2000. År 2001 ökas den till att motsvara 0,73 procent av BNI och år 2002 till 0,74 procent av BNI.

På grund av det förändrade beräkningssättet för nationalräkenskaperna, den uppreviderade tillväxtprognosen samt en teknisk justering ökar biståndsanslaget med 914 miljoner kronor jämfört med 1999 års ekonomiska vårproposition. Avräkningarna från biståndsramen förändras med 135 miljoner kronor i förhållande till 1999 års ekonomiska vårproposition. Detta innebär att biståndsanslaget har ökat med 779 miljoner kronor sedan 1999 års ekonomiska vårproposition.

I följande tablå redovisas budgetpropositionens och motionernas förslag till utgiftsramar.

Förslag till ram för utgiftsområde 7 Internationellt bistånd

Belopp i miljoner kronor

År	Propositionen	Oppositionspartiernas avvikelser från propositionens ram			
		Moderata samlingspartiet	Kristdemokraterna	Centerpartiet	Folkpartiet liberalerna
2000	13 237	-1 063	+1 100	+195	+1 500
2001	14 358	-1 973	+1 355	+400	+2 200
2002	14 326	-2 911	+1 800	+700	+2 600

Motionerna

Enligt *Moderata samlingspartiets motion Fi209* visar regeringens budgetförslag att ett utbetalningsmål för biståndet är irrelevant som målbeskrivning. Frihandel, fri företagsamhet och respekt för mänskliga rättigheter är förutsättningar för fattigdomsutrotningen. Vidare anføres i motionen att den så kallade Östersjömiljarden har försvårat en samordnad strategi för stödinsatserna till Central- och Östeuropa. Östersjömiljarden bör därför upplösas och medel tillföras det ordinarie Central- och Östeuropastödet. Vidare bör en samlad post för fredsbevarande verksamhet skapas inom utgiftsområdet. Även i *motion U222* av Göran Lennmarker m.fl. (m) yrkandena 4 och 5 föreslås att medel från den så kallade Östersjömiljarden skall tillföras det ordinarie Central- och Östeuropastödet och att en samlad post för fredsbevarande verksamhet skall skapas inom utgiftsområdet.

Kristdemokraterna anför i *motion Fi210* att frysta biståndsmedel (reservationer) tillsammans med övergivandet av enprocentsnivån har minskat biståndsvolymen med ett antal miljarder kronor. Den låga nivån i kombination med det utgiftstak som satts för biståndet drabbar det förebyggande biståndet kraftigt. *Kristdemokraterna* anser att ramen för utgiftsområdet bör höjas.

Centerpartiet föreslår i *motion Fi211* en högre ram än regeringen för det internationella utvecklingsbiståndet.

Folkpartiet liberalerna framhåller i *motion Fi212* att enprocentsmålet skall vara något mer än bara vackra ord. I en situation med enorma behov av katastrofhjälp och omfattande behov av bistånd till stöd för demokratiska reformprocesser är det inte svårt att se angelägna ändamål för u-hjälpen. Ramen för utgiftsområdet föreslås således höjas.

Motion U803 (m) yrkande 9 rör Östersjömiljardens konstruktion och inriktning. Utskottet behandlar det yrkandet i betänkande 1999/2000:FiU11 om tilläggsbudget.

Utrikesutskottets yttrande

Utrikesutskottet tillstyrker i sitt yttrande (UU1y) propositionens förslag och avstyrker motionerna.

I avvikande meningar tillstyrker företrädarna för Moderata samlingspartiet, Kristdemokraterna, Centerpartiet samt Folkpartiet liberalerna förslagen i respektive motion.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet har tidigare i betänkandet i avsnitten 2.5.3 och 2.7 redovisat sin bedömning av fördelningen av utgifterna på utgiftsområden för budgetåret 2000 och därvid tillstyrkt regeringens förslag till ramar för utgiftsområdena. Utrikesutskottet har för sin del inte haft något att invända mot regeringens förslag till ram för utgiftsområde 7.

Finansutskottet tillstyrker således propositionens förslag till ramnivå för utgiftsområde 7 och föreslår att utgiftsramen fastställs till 13 237 miljoner kronor. Partimotionerna avstyrks i berörda delar. Även motion U222 (m) yrkandena 4 och 5 avstyrks.

4.1.8 Utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar

Utgiftsområdet omfattar migrationspolitik med frågor rörande flyktingpolitik, invandringen till Sverige, mottagande av asylsökande och utlänningars rätt att vistas i Sverige samt internationellt samarbete på det migrationspolitiska området.

Utgiftsområdet omfattar också integrationspolitik med frågor rörande invandrades introduktion i Sverige, ersättning till kommunerna för mottagande av flyktingar, åtgärder mot etnisk diskriminering, främlingsfientlighet och rasism samt insatser för att främja utvecklingen i utsatta storstadsområden. Från och med budgetåret 2000 omfattar utgiftsområdet även insatser för nationella minoriteter.

För år 1999 beräknas de totala utgifterna uppgå till 4 651 miljoner kronor.

Budgetpropositionen

I budgetpropositionen (avsnitt 7.4) föreslår regeringen att man för budgetåret 2000 avser att prioritera en ökning av beslutskapaciteten i asylärenden och arbetet med att bryta segregationen. Vidare skall kvinnoperspektivet lyftas

fram och situationen för unga flickor med utländsk bakgrund särskilt uppmärksammas. I propositionen föreslås att en tillfällig statlig ersättning till kommuner och landsting för kostnader för vissa utläningar införs fr.o.m. den 1 januari 2000.

I följande tabell redovisas budgetpropositionens och motionernas förslag till utgiftsramar.

Förslag till ram för utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar

Belopp i miljoner kronor

År	Propositionen	Oppositionspartiernas avvikelser från propositionens ram			
		Moderata samlingspartiet	Kristdemokraterna	Centerpartiet	Folkpartiet liberalerna
2000	4 901	-269	-12	-51	-200
2001	4 917	-573	-312	-81	-200
2002	4 471	-125	-7	-82	±0

Motionerna

Moderata samlingspartiet anför i *motion Fi209* att regeringen väljer att fortsätta att anslå budgetmedel till vissa bostadsområden. Enligt motionärerna bör i stället andra vägar prövas som innebär en mindre belastning på statsbudgeten. De anser att den viktigaste uppgiften är att göra det svenska samhället så öppet att en ökad social rörlighet blir möjlig. Detta uppnår man genom att avreglera bl.a. bostadsmarknaden och arbetsmarknaden, vilket i sin tur får positiva effekter för integrationsarbetet. Vidare bör enligt motionärerna anslag B 6 Ombudsmannen mot etnisk diskriminering flyttas till utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv.

Även i *motion Sj638* av Margit Gennser m.fl. (m) yrkande 3 föreslås att anslaget för Diskrimineringsombudsmannen överförs från utgiftsområde 8 till utgiftsområde 14.

Kristdemokraterna föreslår i *motion Fi210* besparingar på en rad myndigheters administration och detta bör även gälla Integrationsverket. För år 2000 uppgår besparingen, såvitt gäller Integrationsverket, till 12 miljoner kronor. Motionärerna avvisar också den kraftiga höjning (305 miljoner kronor) av anslag B 2 Utvecklingsinsatser i storstadsregionerna, som regeringen beräknat för budgetåret 2001.

Centerpartiet anför i *motion Fi211* att en högre grad av frivilliginsatser och samarbete med frivilligorganisationerna vid flyktingmottagandet samt effektiviseringar inom Invandrarverket leder till minskade kostnader. Enligt motionärerna bör Utlänningsnämnden avvecklas och asylärenden överförs till förvaltningsdomstolarna. De anser vidare att integrationspolitiken måste bli en del av tillväxtpolitiken och anslår därför, utöver vad regeringen föreslagit, 10 miljoner kronor till satsningar på företag och ökat inflytande.

Folkpartiet liberalerna anför i *motion Fi212* att vissa av de projekt som finansieras under anslag B 2 Utvecklingsinsatser i storstadsregionerna inte

har en tillfredsställande effektivitet och förankring bland de berörda. Enligt motionärerna kan därför en minskning av anslaget ske.

1999/2000:FiU1
Utskottet

Socialförsäkringsutskottets yttrande

Socialförsäkringsutskottet tillstyrker i sitt yttrande (SfU1y) regeringens förslag till ramnivå för budgetåret 2000 och avstyrker motsvarande förslag i motionerna. Moderata samlingspartiet, Kristdemokraterna, Centerpartiet och Folkpartiet liberalerna biträder i var sin avvikande mening sina partiers respektive förslag till ramnivå för utgiftsområdet.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet har tidigare i betänkandet i avsnitten 2.5.3 och 2.7 redovisat sin bedömning av fördelningen av utgifter på utgiftsområden för budgetåret 2000 och därvid tillstyrkt regeringens förslag till ramar för utgiftsområdena. Socialförsäkringsutskottet har för sin del inte funnit skäl att göra en annan bedömning än regeringen och tillstyrker regeringens förslag till ram för utgiftsområde 8 för budgetåret 2000.

Finansutskottet tillstyrker således propositionens förslag till ramnivå för utgiftsområde 8 och föreslår att utgiftsramen fastställs till 4 901 miljoner kronor. Partimotionerna avstyrks i berörda delar. Även motion Sf638 (m) yrkande 3 avstyrks.

4.1.9 Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

Utgiftsområdet omfattar verksamheterna hälso- och sjukvård, social omsorg samt stöd till sektorsforskning. Vidare ingår utgifter för flertalet myndigheter under Socialdepartementet, bidrag till organisationer samt olika slag av stimulans- och utvecklingsbidrag inom det sociala området.

För 1999 beräknas de totala utgifterna på utgiftsområdet uppgå till 24 819 miljoner kronor.

Budgetpropositionen

I budgetpropositionen (avsnitt 7.4) föreslås att 10,3 miljoner kronor flyttas från utgiftsområde 9 till utgiftsområde 4 Rättsväsendet genom en neddragning av anslagen för Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd, Alkohol- och narkotikapolitiska åtgärder samt Folkhälsoinstitutet. Även Alkoholinspektionens anslag föreslås minska i enlighet med förslagen i alkoholpropositionen (prop. 1998/99:134). Vidare föreslås att ytterligare en miljard, utöver de 8 miljarder kronor som kommer att tillföras vården och omsorgen under perioden 2000–2004 genom den s.k. försvarsuppgörelsen, tillförs vården och omsorgen redan 2001. Regeringen avser också att återkomma i en särskild proposition med förslag om att de som beviljats assistansersättning före 65 års ålder skall få behålla den även efter 65-årsdagen.

Propositionens och oppositionspartiernas förslag till ramnivåer för utgiftsområdet under åren 2000–2002 redovisas i efterföljande tabell.

Belopp i miljoner kronor

Utskottet

År	Propositionen	Oppositionspartiernas avvikelser från propositionens ram			
		Moderata samlingspartiet	Kristdemokraterna	Centerpartiet	Folkpartiet liberalerna
2000	25 363	+335	+224	+688	+2 359
2001	25 900	-2 273	+474	+1 258	+2 224
2002	26 209	-4 158	+473	+951	+2 234

Motionerna

Moderata samlingspartiet föreslår i *motion Fi209* att läkemedelsförmånen övertas av staten och att en frivillig läkemedelsförsäkring införs. En bättre konstruktion av högkostnadsskyddet minskar egenkostnaden för tandvård. Den statliga assistansersättningen föreslås tillföras ytterligare medel utöver regeringens förslag. Vidare föreslås att ett särskilt stimulansbidrag till kommunerna och ett särskilt bostadsstöd för funktionshindrade införs.

Kristdemokraterna föreslår i *motion Fi210* en ökad ram för utgiftsområdet jämfört med regeringens förslag. I avvaktan på en utredning om att slå samman sjuk- och tandvårdsförsäkringen föreslås ökade medel för att möjliggöra sänkta tandvårdskostnader. Vidare föreslås besparingar på en rad myndigheter genom minskade förvaltningsanslag.

Centerpartiet förordar i *motion Fi211* en ökad ram för utgiftsområdet jämfört med regeringens förslag.

Enligt *Folkpartiet liberalernas motion Fi212* kan kostnaderna för läkemedelsförmånen begränsas genom ett referensprissystem. En ökning av kostnaderna utöver vad regeringen anger anses dock vara trolig. Vidare föreslås att handikappreformen återställs och att bidragen till kvinnojourerna ökar. Motionärerna anser det också vara angeläget att de personer som beviljats assistansersättning före 65 års ålder också får behålla denna efter 65-årsdagen.

Socialutskottets yttrande

Socialutskottet anser i sitt yttrande (SoU1y) att de ökade resurserna som tilldelats den kommunala sektorn ger goda förutsättningar för en ökad kvalitet av den svenska välfärden. Vidare konstaterar socialutskottet med tillfredsställelse att den föreslagna ramen för 2000 innebär att regeringen avsatt resurser för att kunna permanenta verksamheten med personliga ombud för människor med psykiska funktionshinder. Regeringen har vidare aviserat att den avser att återkomma med förslag om att personer som beviljats assistansersättning före 65 års ålder skall få behålla denna ersättning även efter fyllda 65 år. Socialutskottet utgår från att frågan nu bereds skyndsamt för att möjliggöra ett ikraftträdande den 1 januari 2001.

Socialutskottet anser att regeringens förslag till ram för utgiftsområdet för budgetåret 2000 bör tillstyrkas och att motionerna Fi209 (m), Fi210 (kd), Fi211 (c) och Fi212 (fp) bör avstyrkas i denna del.

Till yttrandet har fogats avvikande meningar från företrädarna för Moderata samlingspartiet, Kristdemokraterna, Centerpartiet och Folkpartiet liberalerna.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet har tidigare i betänkandet (avsnitten 2.5.3 och 2.7) redovisat sin bedömning av fördelningen av utgifterna på utgiftsområden för budgetåret 2000 och därvid tillstyrkt regeringens förslag. Finansutskottet tillstyrker således propositionens förslag till utgiftsram för utgiftsområde 9 och föreslår att utgiftsramen fastställs till 25 363 miljoner kronor. Motionernas förslag till alternativa ramar avstyrks.

4.1.10 Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp

Utgiftsområdet omfattar två verksamhetsområden, ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp samt kostnader för socialförsäkringsadministrationen, dvs. Riksförsäkringsverket och de allmänna försäkringskassorna. Socialförsäkringsförmåner som lämnas vid ohälsa utges i form av dagersättningar såsom sjukpenning, rehabiliteringsersättning, närståendepenning samt vissa yrkesskadeersättningar. Därutöver ingår i utgiftsområdet folkpension och pensionstillskott i form av förtidspension samt handikappersättning. Sedan 1999 ingår även utgifterna för ATP i form av förtidspension, arbetsskadeersättningar, kostnader för sysselsättning av vissa förtidspensionärer samt ersättning för kroppsskador. Det senare omfattar det statliga personskadeskyddet i de fall skadan inträffat under militär verksamhet.

För 1999 beräknas de totala utgifterna uppgå till 87 873 miljoner kronor.

Budgetpropositionen

I budgetpropositionen (avsnitt 7.4) redovisar regeringen att utgiftsramen, i förhållande till 1999 års ekonomiska vårproposition, har höjts med 5,6 miljarder kronor. Av dessa förklaras ca 1,5 miljarder kronor av den tekniska justeringen med anledning av ändrade ålderspensionsavgifter. Resterande del förklaras huvudsakligen med de under året kraftigt ökade utgifterna för sjukpenning. I propositionen anges att det finns ett flertal faktorer som kan antas påverka sjukfrånvaron och därmed kostnaderna. Under 1998 genomfördes flera reformer, vilka innebar att ersättningsnivån höjdes från 75 % till 80 %, och att sjuklöneperioden förkortades från 28 till 14 dagar. Reglerna för kompletterande avtalsersättningar ändrades så att kompletterande ersättning kan utges med 10 % även efter nittionde dagen i en sjukperiod utan att sjukpenningen minskas. Vidare ökar kostnaderna för sjukförsäkringen i takt med att arbetskraften ökar, och kostnaderna varierar också med konjunktur och arbetslöshet. Antalet nybeviljade förtidspensioner har också minskat något.

Vad gäller prioriteringar inom utgiftsområdet för budgetåret 2000 avser regeringen att fortsätta arbetet med att modernisera trygghetssystemen, bl.a. genom att anpassa dem till en föränderlig arbetsmarknad. Vidare skall verk-

samheten utgå både från kvinnors och mäns arbets- och livssituationer samt beakta den etniska och kulturella mångfalden.

I följande tabell redovisas budgetpropositionens och motionernas förslag till utgiftsramar.

1999/2000:FiU1
Utskottet

Förslag till ram för utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp

Belopp i miljoner kronor

År	Propositionen	Oppositionspartiernas avvikelser från propositionens ram			
		Moderata samlingspartiet	Kristdemokraterna	Centerpartiet	Folkpartiet liberalerna
2000	92 470	-12 221	-3 675	-757	-3 100
2001	92 454	-15 385	-6 235	-1 720	-5 100
2002	92 247	-18 360	-6 585	-2 470	-5 100

Motionerna

Enligt *Moderata samlingspartiets motion Fi209* bör kompensationsnivån i sjukpenningförsäkringen vara 75 %, och ytterligare en karensdag bör införas i sjukförsäkringen fr.o.m. den 1 januari 2000. Sjukpenninggrundande inkomst bör beräknas på ett genomsnitt av de senaste 24 månadernas inkomst och räknas upp med basbeloppet. Finansiell samverkan av FINSAM-modell bör vidare vara huvudregel vid rehabilitering och utgöra en naturlig del av arbetet. Riksförsäkringsverket bör få medel för konkreta samordningsåtgärder. Kontrollen av sjukpenning och förtidspension bör intensifieras för att ytterligare minska kostnaderna och öka legitimiteten för socialförsäkringssystemen. Sjukskrivningar orsakade av trafikolyckor bör enligt motionärerna bekostas av trafikskadeförsäkringen. Nyttillkommande livräntor bör kunna justeras i syfte att uppnå kostnadsminskningar inom arbetsskadeförsäkringen. Slutligen bör havandeskapspenning samordnas med sjukpenningförsäkringen.

Kristdemokraterna anser enligt *motion Fi210* att två karensdagar bör införas i sjukförsäkringen. Vidare bör sjukpenninggrundande inkomst beräknas på genomsnittsinkomsten under de två senaste åren och skattepliktiga förmåner liksom semesterersättning vara sjukpenninggrundande. Därtill föreslås en ökad satsning på rehabilitering, vilket minskar kostnaderna för sjukpenning och förtidspensioner. Motionärerna anser att socialförsäkringsadministrationen skall tillföras medel för kompetensutveckling och för att tillgodose behovet av personella resurser. Kvalitetshöjning i besluten och förbättrad kontroll ger besparingar inom sjukpenningen. Finansiell samordning av FINSAM-modell för samverkan inom rehabiliteringsområdet bör införas för hela landet. Vidare anser motionärerna att samtliga personskadekostnader till följd av trafikolyckor skall överföras till trafikförsäkringen.

Centerpartiet anser i *motion Fi211* att det bör göras en massiv satsning på rehabilitering samtidigt som den finansiella samordningen påskyndas och utökas. FINSAM och SOCSAM bör permanentas och utgöra det naturliga arbetssättet i hela landet. Vidare anser motionärerna att i princip ingen per-

son under 30 år skall beviljas förtidspension. Den sjukpenninggrundande inkomsten bör beräknas delvis utifrån historisk inkomst och ersättningen prisindexeras.

Enligt *Folkpartiet liberalernas motion Fi212* bör närståendevården förbättras, bl.a. genom att rätten till förmånen och den därtill kopplade ledigheten förlängs från 60 till 120 dagar. Trafikförsäkringen bör enligt motionärerna ta ett större ansvar än i dag för t.ex. sjukersättning och viss rehabilitering. Vidare måste aktiva åtgärder vidtas för att stärka rehabiliteringen. Försäkringskassorna bör tillföras ytterligare resurser för kontroll av fusk och överutnyttjande i socialförsäkringssystemen. I kombination med en effektivare rehabilitering ger detta besparingar för sjukförsäkringen och förtidspensionerna. Motionärerna anser också att försäkringspengar måste aktiveras i syfte att korta värdköer och förbättra rehabiliteringen (FINSAM).

Socialförsäkringsutskottets yttrande

Utskottet konstaterar i sitt yttrande (SfU1y) att regeringen i förslaget till utgiftsram för budgetåret 2000 har beaktat ökningen av sjukfrånvaron. Utskottet framhåller samtidigt att det är ytterst viktigt att noggranna analyser görs så att utvecklingen på längre sikt kan bedömas och att oförutsedda utgiftsökningar som nödvändiggör snabba ingrepp och förändringar i ersättningsystemen så långt som möjligt kan undvikas. Utskottet anser också att det är mycket viktigt att komma till rätta med problemen i rehabiliteringsprocessen. De resurser som satsas på rehabilitering måste enligt utskottet komma till användning på ett för både individen och samhället mer effektivt sätt.

Utskottet godtar regeringens förslag till utgiftsram för år 2000. Moderata samlingspartiet, Kristdemokraterna, Centerpartiet och Folkpartiet liberalerna biträder i var sin avvikande mening sina respektive partiers förslag till ramnivå för utgiftsområdet.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet har tidigare i betänkandet i avsnitten 2.5.3 och 2.7 redovisat sin bedömning av fördelningen av utgifterna på utgiftsområden för budgetåret 2000 och därvid tillstyrkt regeringens förslag till ramar för utgiftsområdena. Socialförsäkringsutskottet har för sin del godtagit den föreslagna ramen för utgiftsområde 10.

Finansutskottet tillstyrker således propositionens förslag till ramnivå för utgiftsområde 10 och föreslår att utgiftsramen för år 2000 fastställs till 92 470 miljoner kronor. Motionerna avstyrks i berörda delar.

4.1.11 Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

Utgiftsområdet omfattar fr.o.m. budgetåret 1999 folkpension till ålderspensionärer som inte har rätt till tilläggspension (ATP), folkpension och ATP i form av efterlevandepension, pensionstillskott såväl till ålderspension som till efterlevandepension, bostadstillägg till pensionärer (BTP) samt delpens-

ion. För år 1999 beräknas de totala utgifterna uppgå till 34 350 miljoner kronor.

1999/2000:FiU1
Utskottet

Budgetpropositionen

I budgetpropositionen (avsnitt 7.4) uppges att nyblivna pensionärer i genomsnitt har högre ATP-poäng, och därmed högre inkomster än de som redan finns i kollektivet. Detta höjer för varje år gruppens inkomststandard. Enligt regeringen har pensionärerna som grupp under 1990-talet förlorat mindre än vad andra åldersgrupper gjort. Det faktum att nyblivna pensionärer har en relativt hög inkomststandard leder till att antalet ålderspensionärer med pensionstillskott stadigt minskar.

För att kompensera ekonomiskt utsatta grupper för den höjning av högkostnadsskyddet i läkemedelsförmånen som genomförts under år 1999 har samtidigt beslutats om en höjning av pensionstillskottet med drygt 500 kr om året för en pensionär med fullt pensionstillskott.

Den föreslagna ramen för utgiftsområdet för år 2000 har ökat med 173 miljoner kronor, jämfört med den ekonomiska vårpropositionen. Ökningen beror enligt regeringen dels på höjningen av pensionstillskottet, dels på ett högre basbeloppsantagande.

I följande tablå redovisas budgetpropositionens och motionernas förslag till utgiftsramar.

Förslag till ram för utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

Belopp i miljoner kronor

År	Propositionen	Oppositionspartiernas avvikelser från propositionens ram			
		Moderata samlingspartiet	Kristdemokraterna	Centerpartiet	Folkpartiet liberalerna
2000	33 619	+1 285	+1 497	+537	+1 122
2001	32 691	+1 285	+1 203	+1 006	+1 128
2002	32 198	+1 285	+1 203	+861	+1 135

Motionerna

Moderata samlingspartiet anser enligt *motion Fi209* att änkepensionerna fr.o.m. den 1 januari 2000 skall återställas till den nivå som gällde före den 1 april 1997. Från och med nämnda tidpunkt skall också tiden för omställningspensionen förlängas från sex till tolv månader. Vidare anser motionärerna att fritidsfastighet och privat pensionssparande inte bör räknas in i årsinkomsten vid beräkning av BTP. Denna ändring bör ske fr.o.m. den 1 januari år 2000.

Kristdemokraterna förordar i *motion Fi210* att änkepensionerna inte skall inkomstprövas och att omställningspensionen bör utgå under tolv månader. Vidare föreslår motionärerna ett höjt pensionstillskott med 200 kr per månad fr.o.m. år 2000. Fritidsfastighet skall inte ingå i årsinkomsten vid beräkning av BTP. Från år 2001 anslås 460 miljoner kronor för att förbättra bostadstillägget för de ekonomiskt mest utsatta pensionärerna.

Centerpartiet föreslår i motion Fi211 en höjning av pensionstillskottet med 2 500 kr per år fr.o.m. den 1 juli 2000.

Folkpartiet liberalerna anser enligt motion Fi212 att änkepensionerna inte bör inkomströvas och att tiden för omställningspension bör utökas. Vidare bör hyresgränsen för BTP höjas från 4 000 kr per månad till 4 500 kr. Det medför enligt motionärerna ca 250 miljoner kronor mer till pensionärerna.

Socialförsäkringsutskottets yttrande

Socialförsäkringsutskottet anför i sitt yttrande (SfU1y) att man inte har något att erinra mot regeringens beräkningar. Utskottet tillstyrker den av regeringen föreslagna utgiftsramen för år 2000 samt avstyrker denna del av förslagen i motionerna.

Moderata samlingspartiet, Kristdemokraterna, Centerpartiet och Folkpartiet liberalerna biträder i var sin avvikande mening sina respektive partiers förslag till ramnivå för utgiftsområdet.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet har tidigare i betänkandet i avsnitten 2.5.3 och 2.7 redovisat sin bedömning av fördelningen av utgifterna på utgiftsområden för år 2000 och därvid tillstyrkt regeringens förslag till ramar för utgiftsområdena. Socialförsäkringsutskottet har för sin del inte haft något att erinra mot den föreslagna ramen för utgiftsområde 11.

Finansutskottet tillstyrker således propositionens förslag till ramnivå för utgiftsområde 11 och föreslår att utgiftsramen för år 2000 fastställs till 33 619 miljoner kronor. Motionerna avstyrks i berörda delar.

4.1.12 Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Utgiftsområdet omfattar statens ekonomiska stöd till barnfamiljer (förutom bostadsbidragen och studiebidragen som hör till utgiftsområdena 18 respektive 15). Förmånerna inom området utgörs av allmänna barnbidrag inklusive flerbarnstillägg och förlängt barnbidrag, föräldraförsäkring inklusive havandeskapspenning, underhållsstöd, bidrag till kostnader för internationella adoptioner, barnpension i form av folkpension och ATP, vårdbidrag till funktionshindrade barn och pensionsrätt för barnår.

För år 1999 beräknas de totala utgifterna uppgå till 40 893 miljoner kronor.

Budgetpropositionen

I budgetpropositionen (avsnitt 7.4) redovisas att vid beräkningarna har beaktats regeringens förslag att höja barnbidraget med 100 kr per barn och månad fr.o.m. januari år 2000. Vidare har beaktats att regeringen avser att föreslå ändrade regler för utfyllnadsbidrag vid växelvis boende, som beräknas ge minskade utgifter för underhållsstödet med 50 miljoner kronor per år. Eftersom förslaget beräknas kunna tillämpas för underhållsstöd som avser tid efter den 30 september år 2000 innebär det en besparing på underhållsstödet

år 2000 med 12,5 miljoner kronor. Dessutom har beaktats att propositionens förslag om förbättrad förmånsnivå vad gäller föräldrapenning vid flerbarnsfödelse beräknas medföra ökade utgifter med en halv miljon kronor år 2000.

I följande tabell redovisas budgetpropositionens och motionernas förslag till utgiftsramar.

Förslag till ram för utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Belopp i miljoner kronor

År	Propositionen	Oppositionspartiernas avvikelser från propositionens ram			
		Moderata samlingspartiet	Kristdemokraterna	Centerpartiet	Folkpartiet liberalerna
2000	44 756	-1 140	-641	+260	+116
2001	47 915	-1 640	+1 294	+470	+2 346
2002	48 243	-1 810	+5 351	+470	+4 046

Motionerna

Moderata samlingspartiet anser enligt *motion Fi209* att kompensationsnivån i föräldraförsäkringen skall sänkas till 75 % av den förmånsgrundande inkomsten fr.o.m. den 1 januari 2000. Havandeskapspenningen bör fr.o.m. samma tidpunkt samordnas med sjukpenningförsäkringen, vilket också påverkar anslaget för sjukpenning under utgiftsområde 10. Sjukpenninggrundande inkomst (SGI) bör vidare ändras så att den beräknas på ett medelvärde av de senaste 24 månadernas inkomst i stället för som nu på en antagen framtida inkomst samt räknas upp med basbeloppet i stället för löneutvecklingen. Dessa förändringar av SGI påverkar även föräldraförsäkringen.

I stället för den föreslagna barnbidragshöjningen, som avvisas, föreslås att barnfamiljerna skall få ett extra grundavdrag vid den kommunala beskattningen med 10 000 kr per barn och år. Vidare föreslås att vårdnadsbidraget och avdragsrätten för styrkta barnomsorgskostnader återinförs.

Kristdemokraterna anser enligt *motion Fi210* att ett vårdnadsbidrag bör införas fr.o.m. den 1 juli 2000. Vårdnadsbidrag skall utges med 10 % av prisbasbeloppet per månad och barn, som fyllt ett men inte tre år. Bidraget skall vara skattepliktigt och avdrag för barnomsorgskostnader skall få göras av alla som har barn mellan ett och tre år upp till vårdnadsbidragets belopp. En utbyggnad av vårdnadsbidraget påbörjas fr.o.m. år 2001.

Inom föräldraförsäkringen anser motionärerna att ersättningen skall beräknas på genomsnittsinkomsten de senaste två åren samt att skattepliktiga förmåner och semesterersättning skall ingå. Vidare bör enligt motionärerna de 90 garantidagarna slopas. Däremot bör garantinivån i föräldrapenningen höjas från 60 kr per dag till 120 kr per dag och kontaktdagarna i den tillfälliga föräldrapenningen återinförs. Motionärerna anser att regeringens förslag om en höjning av barnbidraget skall senareläggas ett år och att medel motsvarande 50 kr per barn och månad fr.o.m. år 2001 skall föras över till bostadsbidraget. Barnbidraget skall således höjas till 800 kr per barn och månad år 2001 och till 900 kr år 2002.

Slutligen bör enligt motionärerna vårdbidrag kunna utges till biståndsarbetare med funktionshindrade barn och bidraget till kostnader för internationella adoptioner höjas till 50 000 kr per barn.

Centerpartiet anför i *motion Fi211* att garantinivån i föräldrapenningen bör höjas till 150 kr per dag fr.o.m. den 1 januari 2000 och att beräkningsunderlaget för SGI bör ändras och delvis grundas på s.k. historisk inkomst. Motionärerna förordar vidare att ett s.k. barnkonto införs i stället för det av regeringen aviserade förslaget om maxtaxa.

Folkpartiet liberalerna anser enligt *motion Fi212* att barnbidragen bör höjas både under år 2000 och år 2001 med 125 kr per barn och månad vardera året. Vidare bör ersättningsnivån för den s.k. mamma/pappamånaden höjas till 90 % av den förmånsgrundande inkomsten. För att finansiera detta föreslås att de dagar i föräldraförsäkringen som ersätts enbart på garantinivå slopas och att åtgärder vidtas mot fusk och överutnyttjande av försäkringen. Även inom underhållsstödet kan utgifterna hållas tillbaka genom markering av det gemensamma föräldraansvaret. Slutligen anser motionärerna att adoptionsbidraget bör höjas till 40 000 kr.

Socialförsäkringsutskottets yttrande

Socialförsäkringsutskottet tillstyrker i sitt yttrande (SfU1y) regeringens förslag till utgiftsram för år 2000 och avstyrker motsvarande förslag i motionerna.

Moderata samlingspartiet, Kristdemokraterna, Centerpartiet och Folkpartiet liberalerna biträder i var sin avvikande mening sina respektive partiers förslag till ramnivå för utgiftsområdet.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet har tidigare i betänkandet i avsnitten 2.5.3 och 2.7 redovisat sin bedömning av fördelningen av utgifterna på utgiftsområden för budgetåret 2000 och därvid tillstyrkt regeringens förslag till ramar för utgiftsområdena. Socialförsäkringsutskottet har för sin del tillstyrkt regeringens förslag till ram för utgiftsområde 12.

Finansutskottet tillstyrker således propositionens förslag till ramnivå år 2000 för utgiftsområde 12 och föreslår att utgiftsramen fastställs till 44 756 miljoner kronor. Motionerna avstyrks i berörda delar.

4.1.13 Utgiftsområde 13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet

Utgiftsområdet omfattar verksamheterna bidrag till arbetslöshetsersättning samt bidrag till lönegarantiersättning. Från anslaget Bidrag till arbetslöshetsersättning täcks utgifterna även för åtgärderna tillfällig avgångsersättning och generationsväxling. Fram till den 30 september 1999 belastar utgifter för den s.k. aktivare användningen av arbetslöshetsersättningen anslaget.

De totala utgifterna för utgiftsområdet år 1999 beräknas uppgå till 33 463 miljoner kronor.

I budgetpropositionen (avsnitt 7.4) anförs att prioriterade frågor under år 2000 fortfarande är aktivitet och omställning under arbetslöshet. En arbetsgrupp med uppgift att se över vissa frågor inom arbetslöshetsförsäkringen har tillsatts inom Näringsdepartementet. Uppdraget skall redovisas under innevarande höst. Regeringen avser att under år 2000 lämna förslag till riksdagen om ändringar. Vidare anförs att utgiftsnivån primärt påverkas av den öppna arbetslösheten vad gäller utgifterna för arbetslöshetsersättningen och av antalet konkurser vad gäller utgifterna för lönegarantiersättningen. Den minskande arbetslösheten har medfört att utgifterna under utgiftsområdet sjunkit under det senaste året. De beräknade utgifterna för utgiftsområdet har reviderats ned i förhållande till beräkningen i 1999 års ekonomiska vårproposition med 81 miljoner kronor.

I följande tablå redovisas föreslagna utgiftsramar enligt budgetpropositionen och motionerna.

Förslag till ram för utgiftsområde 13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet

Belopp i miljoner kronor

År	Propositionen	Oppositionspartiernas avvikelser från propositionens ram			
		Moderata samlingspartiet	Kristdemokraterna	Centerpartiet	Folkpartiet liberalerna
2000	30 573	+9 883	-6 750	+19 266	-600
2001	28 466	+1 117	-8 020	+18 266	-1 500
2002	28 273	+1 149	-8 230	+17 266	-1 500

Motionerna

Moderata samlingspartiet föreslår i motion *Fi209* att arbetslöshetsförsäkringen skall vara allmän och obligatorisk med en högre grad av egenfinansiering som balanseras av skattesänkningar. Arbetslöshetsförsäkringen skall fungera som en omställningsförsäkring. Ersättningsnivån föreslås vara 75 %, inlösningseffekter skall undvikas och en sund lönebildning skall främjas så att den enskilde ges starka incitament att söka och acceptera nya jobb. Det föreslås också att försäkringens varaktighet bör begränsas. Generösare villkor föreslås gälla för äldre arbetstagare. Motionärerna föreslår att medel överförs till utgiftsområde 13 från Arbetsmarknadspolitiska åtgärder under utgiftsområde 14.

Kristdemokraterna bedömer i motion *Fi210* att partiets förslag om ökade resurser för fler tjänster inom t.ex. vård, omsorg och skola samt kraftfulla företags- och tillväxtfrämjande åtgärder leder till att trycket på arbetslöshetsförsäkringen kan minska. Motionärerna föreslår att det bör införas en allmän och obligatorisk arbetslöshetsförsäkring i vilken självfinansieringsgraden höjs till 33 %. Vidare föreslås vissa strukturella förändringar i arbetsvillkoret för a-kassan, vilket leder till minskade utgifter. Regelverken måste också förändras så att eventuella hinder för att ta ett arbete undanröjs.

Centerpartiet förordar i motion *Fi211* att allt försörjningsstöd till arbetslösa skall koncentreras under utgiftsområde 13. Härigenom skapas bättre förutsättningar för mer flexibla insatser för att underlätta övergången mellan arbete, arbetslöshet, utbildning, åtgärder och verksamhet på en övergångsarbetsmarknad. De totala kostnaderna för arbetslösheten tydliggörs också mer än i dag.

Folkpartiet liberalerna hävdar i motion *Fi212* att olika utredningar visar att arbetslöshetskassorna inte fungerar väl. Motionärerna anser därför att systemet bör ses över med sikte på att verkligen göra arbetslöshetsförsäkringen till en omställningsförsäkring. Åtgärder i syfte att reformera arbetslöshetsförsäkringen gör det möjligt att redan år 2000 räkna med minskade utgifter.

Arbetsmarknadsutskottets yttrande

Arbetsmarknadsutskottet har i form av ett protokollsutdrag yttrat sig beträffande arbetsmarknadsläget, uppföljningen av sysselsättningsmålet och regionala variationer i arbetsmarknadssituationen samt förslag rörande reformering av arbetslöshetsförsäkringen.

Företrädarna för Moderata samlingspartiet, Kristdemokraterna, Centerpartiet och Folkpartiet liberalerna har anmält en gemensam avvikande mening i fråga om arbetsmarknadsläget och sysselsättningsmålet. Företrädarna för Moderata samlingspartiet och Kristdemokraterna har anmält avvikande meningar i fråga om arbetslöshetsförsäkringen.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet har tidigare i betänkandet i avsnitten 2.5.3 och 2.7 redovisat sin bedömning av fördelningen av utgifterna på utgiftsområden för budgetåret 2000 och därvid tillstyrkt regeringens förslag till ramar för utgiftsområdena.

Finansutskottet tillstyrker således propositionens förslag till ramnivå för utgiftsområde 13 och föreslår att utgiftsramen fastställs till 30 573 miljoner kronor. Motionerna avstyrks i berörda delar.

4.1.14 Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Utgiftsområdet omfattar arbetsmarknadspolitiska åtgärder, Arbetsmarknadsverket, Arbetarskyddsstyrelsen och ytterligare ett antal myndigheters förvaltningar samt forskning och utveckling på arbetsmarknads- och arbetslivsområdet. Området omfattar även merkostnadsersättning till Samhall AB:s verksamhet, vissa utgifter för jämställdhetspolitiska frågor samt statliga arbetsgi-varfrågor.

De totala utgifterna för utgiftsområdet år 1999 beräknas uppgå till 48 796 miljoner kronor.

I budgetpropositionen (avsnitt 7.4) redovisas att inom utgiftsområdet prioriteras även under år 2000 dels åtgärder för att förbättra arbetsmarknadens funktionssätt och på så sätt bidra till en ökad sysselsättning, dels åtgärder för att förbättra effektiviteten och träffsäkerheten i stödformer som riktas till arbetshandikappade kvinnor och män. Som ett led i arbetet med att förenkla det arbetsmarknadspolitiska regelverket kommer regeringen att presentera en ny struktur. Regeringen avser att återkomma med ett utförligt förslag till riksdagen under våren år 2000. För år 2000 föreslår regeringen att Arbetsmarknadsverket (AMV) disponerar 700 miljoner kronor för tillfälliga personalförstärkningar vid arbetsförmedlingar och arbetsmarknadsinstitut. I förhållande till vad som angavs i 1999 års ekonomiska vårproposition har ramen för utgiftsområdet för år 2000 reviderats upp med 657 miljoner kronor, vilket i huvudsak förklaras av ändrade beräkningar av statliga ålderspensioner samt en ökning av anslaget till Europeiska socialfonden.

I följande tablå redovisas föreslagna utgiftsramar enligt budgetpropositionen och motionerna.

Förslag till ram för utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Belopp i miljoner kronor

År	Propositionen	Oppositionspartiernas avvikelser från propositionens ram			
		Moderata samlingspartiet	Kristdemokraterna	Centerpartiet	Folkpartiet liberalerna
2000	46 130	-15 919	-2 477	-14 672	-3 345
2001	46 251	-16 897	-2 718	-15 672	-3 545
2002	46 642	-17 527	-2 718	-15 672	-3 545

Motionerna

Moderata samlingspartiet framhåller i motion *Fi209* att arbetsmarknadspolitiken skall renodlas och fokuseras dels på arbetsmarknadsutbildning som tillgodoser specifika arbetsmarknadsbehov, dels på ett modernt lärlingssystem i företagen för unga arbetslösa. Den del av det arbetsmarknadspolitiska anslaget som avser transfereringar till hushållen bör överföras till utgiftsområde 13. Arbetsmarknadsmyndigheternas förvaltningskostnader och forskningsanslag bör successivt reduceras. Arbetsdomstolens uppgifter bör överföras till de allmänna domstolarna. Motionärerna motsätter sig att något nytt medlingsinstitut införs. Jämställdhetsombudsmannen och Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning (HomO) bör sammanläggas med Handikappombudsmannen och Ombudsmannen mot etnisk diskriminering till en gemensam myndighet – Diskrimineringsombudsmannen. Motionärerna föreslår också att medel bör anslås till en kartläggning av hur kommunerna följer upp FN:s standardregler för funktionshindrade.

Kristdemokraterna är i motion *Fi210* positiva till att volymmålet för de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna avskaffas. Motionärerna anser att det kan bidra till att åtgärderna blir bättre anpassade till den lokala situationen och

den arbetslöses behov och förutsättningar. Motionärerna avvisar den arbetsmarknadspolitiska åtgärden flyttningsbidrag. Däremot är motionärerna positiva till ett ökat anslag för lönebidrag till arbetshandikappade. Vidare föreslås vissa besparingar inom anslaget bidrag och upphandlingar inom arbetslivsområdet samt inom administration på central och regional nivå inom AMV:s organisation. Besparingar föreslås också på en rad myndigheters administration. Partiets samlade förslag om ökade resurser för fler tjänster inom t.ex. vård, omsorg och skola samt kraftfulla företags- och tillväxtfrämjande åtgärder beräknas också leda till att trycket på de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna kan minska något.

Centerpartiet föreslår i motion *Fi211* en sänkning av ramen. Detta är en följd av motionärernas förslag att allt försörjningsstöd till arbetslösa skall koncentreras under utgiftsområde 13.

Folkpartiet liberalerna bedömer i motion *Fi212* att omfattningen av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna kan minska. Motionärerna anser att en renodling av AMV:s verksamhet i riktning mot ökad tyngdpunkt på platsförmedling också gör det möjligt att minska utgifterna. Partiet motsätter sig att AMV skall få utnyttja 700 miljoner kronor för tillfälliga personalförstärkningar. Bara de 100 miljoner kronor som är avsedda för att bättre integrera invandrare godtas. Vidare kan avsättningen till forskning och myndigheter inom arbetslivsområdet minska något. Inom den föreslagna ramen vill motionärerna satsa på utökade åtgärder för arbetshandikappade och Samhall bör tillföras ytterligare medel.

Arbetsmarknadsutskottets yttrande

Arbetsmarknadsutskottet har i form av ett protokollsutdrag yttrat sig beträffande arbetsmarknadsläget, uppföljningen av sysselsättningsmålet och regionala variationer i arbetsmarknadssituationen samt förslag rörande reformering av arbetslöshetsförsäkringen.

Företrädarna för Moderata samlingspartiet, Kristdemokraterna, Centerpartiet och Folkpartiet liberalerna har anmält en gemensam avvikande mening i fråga om arbetsmarknadsläget och sysselsättningsmålet. Företrädarna för Moderata samlingspartiet och Kristdemokraterna har anmält avvikande mening i fråga om arbetslöshetsförsäkringen.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet har tidigare i betänkandet i avsnitten 2.5.3 och 2.7 redovisat sin bedömning av fördelningen av utgifterna på utgiftsområden för budgetåret 2000 och därvid tillstyrkt regeringens förslag till ramar för utgiftsområdena.

Finansutskottet tillstyrker således propositionens förslag till ramnivå för utgiftsområde 14 och föreslår att utgiftsramen fastställs till 46 130 miljoner kronor. Motionerna avstyrks i berörda delar.

4.1.15 Utgiftsområde 15 Studiestöd

1999/2000:FiU1
Utskottet

Utgiftsområdet omfattar statens utgifter för studiefinansiering för studier på gymnasienivå, vuxenstudier samt högskola.

För 1999 beräknas de totala utgifterna på utgiftsområdet till 19 820 miljoner kronor.

Budgetpropositionen

I budgetpropositionen föreslås en minskning av ramen för år 2000, jämfört med tidigare beräkning, beroende på en förändrad avräkningsprincip för skatter på studiestöd. Regeringen har senare under hösten lämnat ett förslag om ett reformerat sammanhållet studiestödssystem.

Propositionens och oppositionspartiernas förslag till ramnivå för utgiftsområdet under åren 2000–2002 redovisas i efterföljande tabell.

Förslag till ram för utgiftsområde 15 Studiestöd

Belopp i miljoner kronor

År	Propositionen	Oppositionspartiernas avvikelser från propositionens ram			
		Moderata samlingspartiet	Kristdemokraterna	Centerpartiet	Folkpartiet liberalerna
2000	20 981	-1 722	-555	-7 481	-2 762
2001	24 533	-5 511	-427	-6 472	-2 622
2002	24 833	-3 986	-237	-5 472	-2 489

Motionerna

Moderata samlingspartiet föreslår i *motion Fi209* en minskning av ramen för utgiftsområdet jämfört med regeringens förslag. Den minskade ramen består av en besparing på vuxenstudiestödet genom att färre resurser avsätts för studieplatser inom Kunskapslyftet. Utöver detta förordas ökade resurser till riksrekryterande gymnasieutbildning för vissa elever med funktionshinder samt för teckenspråksutbildning. Produktionen av studielitteratur för synskadade, rörelsehindrade eller dyslektiker föreslås få ökade anslag.

Kristdemokraterna förespråkar i *motion Fi210* ett färre antal platser vid utbyggnaden av högskolan och därmed ett lägre anslag för studiestöd. Vidare avvisas det särskilda N/T-stödet för vuxenstuderande. Samtidigt föreslås att studiefinansieringssystemet åtgärdas och finansieras genom att kravet på studietakt för rätt till fullt studiestöd förändras något.

I *Centerpartiets motion Fi211* föreslås ett nytt studiefinansieringssystem där totalbeloppet skall bestå av lika stora delar bidrag som lån.

Folkpartiet liberalerna föreslår i *motion Fi212* en minskning av anslaget till Kunskapslyftet. Vidare föreslås att en lånedel införs i vuxenstudier, att det särskilda vuxenstudiestödet finansieras med studiemedel samt att barn-tillägget i svux(a) återinförs.

Finansutskottet har tidigare i betänkandet (avsnitten 2.5.3 och 2.7) redovisat sin bedömning av fördelningen av utgifterna på utgiftsområden för budgetåret 2000 och därvid tillstyrkt regeringens förslag.

Finansutskottet tillstyrker således propositionens förslag till ramnivå för utgiftsområde 15 och föreslår att utgiftsramen fastställs till 20 981 miljoner kronor. Motionernas förslag till alternativa ramar avstyrks.

4.1.16 Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

Utgiftsområdet omfattar skola och barnomsorg, vuxenutbildning, kvalificerad yrkesutbildning, högskoleutbildning och forskning samt centrala myndigheter inom Utbildningsdepartementets ansvarsområde.

För 1999 beräknas de totala utgifterna på utgiftsområdet till 30 086 miljoner kronor.

Budgetpropositionen

I budgetpropositionen (avsnitt 7.4) uppges att utrymme avsatts för att genomföra en allmän förskola och en maxtaxa inom förskoleverksamhet och skolbarnomsorg. Antalet platser inom Kunskapslyftet år 2000 föreslås ligga kvar på samma nivå som 1999, vilket innebär att den tidigare planerade utbyggnaden av Kunskapslyftet inte genomförs. Däremot föreslås en fortsatt satsning på Kunskapslyftet även under andra halvåret 2002. För perioden efter 2002 avser regeringen att återkomma till riksdagen.

Den tidigare aviserade utbyggnaden av grundutbildningen vid universitet och högskolor föreslås fördelas i huvudsak på naturvetenskapliga och tekniska utbildningsområden. Även den tidigare aviserade resursförstärkningen för forskning och forskarutbildning föreslås fördelas främst till de nya universiteterna i Karlstad, Växjö och Örebro.

Propositionens och oppositionspartiernas förslag till ramnivå för utgiftsområdet under åren 2000–2002 redovisas i efterföljande tabell.

Förslag till ram för utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

Belopp i miljoner kronor

År	Propositionen	Oppositionspartiernas avvikelser från propositionens ram			
		Moderata samlingspartiet	Kristdemokraterna	Centerpartiet	Folkpartiet liberalerna
2000	32 573	+352	-331	+200	-505
2001	36 628	+48 382	-2 330	-1 300	-2 255
2002	38 956	+46 240	-7 832	-3 000	-4 495

Motionerna

Moderata samlingspartiet föreslår i *motion Fi209* att en nationell skolpeng införs. Ytterligare medel anslås för en bättre grundutbildning, forskning och forskarutbildning samt för att stärka lärarnas IT-kunnande. Vidare föreslås en

utbyggnad av den eftergymnasiala yrkesutbildningen, och för att bättre följa upp och utvärdera skolverksamhetens resultat föreslås att ett fristående nationellt kvalitetsinstitut inrättas. Bidraget till Folkhögskolorna föreslås föras från utgiftsområde 17 till utgiftsområde 16.

Kristdemokraterna anser i *motion Fi210* att antalet platser inom Kunskapslyftet bör öka. Däremot avvisas regeringens förslag om en fortsatt satsning under hösten 2002. Även utbyggnaden av högskolan bör ske med höjd kvalitet och i en takt som organisationen mäktar med. Motionärerna vill också satsa ytterligare medel för att stärka kvaliteten inom delar av den högre utbildningen. Regeringens förslag om maxtaxa inom barnomsorgen avvisas.

Centerpartiet föreslår i *motion Fi211* att antalet utbildningsplatser för 2000–2002 skall öka med 10 000. Därutöver vill motionärerna satsa på att stärka kvaliteten inom den högre utbildningen.

Folkpartiet liberalerna anser i *motion Fi212* att utgifterna för Kunskapslyftet kan reduceras något, bl.a. till följd av det förbättrade arbetsmarknadsläget. Regeringens förslag om en maxtaxa avvisas. Däremot anser motionärerna att satsningar bör göras på kvaliteten inom den högre utbildningen och forskningen och de anser att fler doktorandtjänster bör inrättas. Dessutom bör ett permanent sommaruniversitet införas.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet har tidigare i betänkandet (avsnitten 2.5.3 och 2.7) redovisat sin bedömning av fördelningen av utgifterna på utgiftsområden för budgetåret 2000 och därvid tillstyrkt regeringens förslag.

Finansutskottet tillstyrker således propositionens förslag till ramnivå för utgiftsområde 16 och föreslår att utgiftsramen fastställs till 32 573 miljoner kronor. Motionernas förslag till alternativa ramar avstyrks.

4.1.17 Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

Utgiftsområdet omfattar kultur och medier, stöd till folkbildning, ungdomsfrågor samt folkrörelse och idrottsfrågor.

För 1999 beräknas de totala utgifterna på utgiftsområdet till 7 576 miljoner kronor.

Budgetpropositionen

I budgetpropositionen (avsnitt 7.4) anges att ytterligare medel kommer att tillföras folkbildningen. Vidare anges prioriterade områden vara litteraturen och läsandet, förbättrade villkor för konstnärer samt insatser för kulturarvets demokratiska funktioner och industrisamhällets kulturarv. Fortsatta prioriterade områden är arkitektur, formgivning och design samt svensk filmproduktion.

Propositionens och oppositionspartiernas förslag till ramnivå för utgiftsområdet under åren 2000–2002 redovisas i efterföljande tabell.

Förslag till ram för utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid1999/2000:FiU1
Utskottet

Belopp i miljoner kronor

År	Propositionen	Oppositionspartiernas avvikelser från propositionens ram			
		Moderata samlingspartiet	Kristdemokraterna	Centerpartiet	Folkpartiet liberalerna
2000	7 570	-1 436	+42	+90	+35
2001	7 672	-1 436	+42	+90	+30
2002	7 858	-1 436	+42	+90	+30

Motionerna

I *Moderata samlingspartiets motion Fi209* föreslås en minskning av anslagen till Allmän kulturverksamhet och Statens kulturråd. Även till Riksteatern, Rikskonserter och Ungdomsstyrelsen föreslås minskade anslag. Dessutom anser motionärerna att statliga medel ej bör utgå till allmänna samlingslokaler. Däremot föreslås en ny kulturfond och ökade resurser till kulturmiljövården. Anslaget till Folkhögskolor föreslås flyttas till utgiftsområde 16. Även i *kommittémotion Kr318* av Elisabeth Fleetwood m.fl. (m) (yrkande 18) föreslås att bidrag till folkhögskolorna överförs till utgiftsområde 16.

Kristdemokraterna föreslår i *motion Fi210* ökade anslag för trossamfundens lokalbidrag, länsmusiken, vissa regionala kultursatsningar och Dramaten. Ökade anslag och utökade bidrag föreslås också för allmänna samlingslokaler och för den ideella sektorn. Motionärerna föreslår vidare att momsen på barnböcker sänks till 6 % år 2000 och att även momsen på böcker sänks till sexprocentsnivån från och med år 2002.

Centerpartiet anser i *motion Fi211* att extra resurser skall tillföras Ungdomsstyrelsen och allmänna samlingslokaler/mötesplatser samt att 25 % av det statliga kulturanslaget bör öronmärkas till kultur för barn och ungdom.

Folkpartiet liberalerna föreslår i *motion Fi212* att ytterligare medel utöver vad regeringen föreslår satsas på bl.a. länsmusiken, Göteborgsoperan, Nordiska akvarellmuseet, trossamfunden och idrotten.

Kulturutskottets yttrande

I ett protokollsutdrag från kulturutskottet tillstyrks regeringens förslag till ram för utgiftsområdet. Representanterna för Moderata samlingspartiet, Kristdemokraterna, Centerpartiet och Folkpartiet liberalerna reserverar sig till förmån för respektive partis förslag.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet har tidigare i betänkandet (avsnitten 2.5.3 och 2.7) redovisat sin bedömning av fördelningen av utgifterna på utgiftsområden för budgetåret 2000 och därvid tillstyrkt regeringens förslag. Kulturutskottet har från sina utgångspunkter tillstyrkt förslaget till ram för utgiftsområdet.

Finansutskottet tillstyrker således propositionens förslag till ramnivå för utgiftsområde 17 och föreslår att utgiftsramen fastställs till 7 570 miljoner

4.1.18 Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande

Utgiftsområdet omfattar plan-, bygg- och bostadsväsendet, geotekniska frågor, länsstyrelserna, lantmäteriverksamhet samt stöd till ekologisk omställning och utveckling.

De totala utgifterna för utgiftsområdet år 1999 beräknas uppgå till 18 296 miljoner kronor.

Budgetpropositionen

I budgetpropositionen (avsnitt 7.4) redovisas att utgifterna för räntebidragen fortsätter att minska de närmaste åren om den nuvarande räntenivån består. På längre sikt kommer utgifterna dock att öka i takt med att nya bidragsärenden tillkommer. Förlusterna inom kreditgarantisystemet för bostäder bedöms ha kulminerat och väntas i framtiden bli lägre än vad som beräknats i 1999 års ekonomiska vårproposition under förutsättning att det prognostiserade ränteläget består. Bedömningen grundas på en ny prognosmodell som under året arbetats fram av Bostadskreditnämnden. Införandet av det av riksdagen beslutade bidraget till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet senareläggs med ett år till år 2001. Senareläggningen skall ses i kombination med föreslagen utsträckning av lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet med ett år. Det statliga räntestödet för reparation och underhåll (RBF-stöd) betalas inte ut år 2000. Regeringen föreslår att fler ges möjlighet att få stöd till åtgärder mot fukt och mögel. Detta sker genom att lånesjälvriskerna tas bort. Minskningen av ramen för år 2000 med knappt 0,7 miljarder kronor jämfört med den ekonomiska vårpropositionen, förklaras främst av en minskning av anslaget för Bostadskreditnämndens garanti verksamhet.

I följande tablå redovisas föreslagna utgiftsramar enligt budgetpropositionen och motionerna.

Förslag till ram för utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande

Belopp i miljoner kronor

År	Propositionen	Oppositionspartiernas avvikelser från propositionens ram			
		Moderata samlingspartiet	Kristdemokraterna	Centerpartiet	Folkpartiet liberalerna
2000	15 592	-1 287	+230	-665	-3 058
2001	12 282	-2 337	-761	-1 400	-3 015
2002	11 718	-2 960	-670	-1 100	-2 690

Moderata samlingspartiet anser i motion *Fi209* att bostadsmarknaden skall styras av efterfrågan och inte av subventioner, detaljregleringar och politiska ingrepp. Möjligheterna att spara till en egen bostad skall vara goda och eget ägande skall uppmuntras. Genom avregleringar kan kostnaderna för Boverket skäras ned. Stödet till lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet skall avskaffas. Ett successivt avvecklande av fastighetsskatten medför att räntebidragen trappas ned. Bostadsbidragen bör renodlas för att endast gå till barnfamiljer och växlas på sikt mot sänkt skatt.

Kristdemokraterna föreslår i motion *Fi210* att fastighetsskatten bör sänkas. Vidare föreslås vissa förbättringar i bostadsbidraget som skall finansieras genom en minskning av det generella barnbidraget med 50 kr per barn och månad. Vissa besparingar kan också göras på räntebidragen eftersom fastighetsskatten sänks. Motionärerna föreslår en mer offensiv satsning på allergisanering av bostäder, förskolor och skolor. Motionärerna avvisar de lokala investeringsprogrammen fr.o.m. år 2001. Boverket åläggs ett sparkrav på 5 %.

Centerpartiet förespråkar i motion *Fi211* en minskning av ramen för utgiftsområdet.

Folkpartiet liberalerna är i motion *Fi212* kritiskt till de lokala investeringsprogrammen och anser att de bör avskaffas. Motionärerna anser att vissa besparingar kan göras genom en upptrappning av den graderade räntan i räntebidragen. Besparingar kan också göras på byråkratin inom utgiftsområdet, Boverket och Lantmäteriverket. Motionärerna föreslår också en omfördelning mellan selektiva bostadsbidrag och generellt barnstöd.

Bostadsutskottets yttrande

Bostadsutskottet tillstyrker i sitt yttrande (BoU1y) regeringens förslag och avstyrker motionerna.

Företrädarna för Moderata samlingspartiet, Kristdemokraterna, Centerpartiet och Folkpartiet liberalerna tillstyrker i avvikande meningar förslagen i respektive partimotion.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet har tidigare i betänkandet i avsnitten 2.5.3 och 2.7 redovisat sin bedömning av fördelningen av utgifterna på utgiftsområden för budgetåret 2000 och därvid tillstyrkt regeringens förslag till ramar för utgiftsområdena. Bostadsutskottet har för sin del inte haft något att erinra mot den föreslagna ramen för utgiftsområde 18.

Finansutskottet tillstyrker således propositionens förslag till ramnivå för utgiftsområde 18 och föreslår att utgiftsramen fastställs till 15 592 miljoner kronor. Motionerna avstyrks i berörda delar.

4.1.19 Utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling

1999/2000:FiU1
Utskottet

Utgiftsområdet omfattar bl.a. olika former av regionalpolitiska företagsstöd och medel som länsstyrelserna och självstyrelseorganen samt Närings- och teknikutvecklingsverket förfogar över för regional projektverksamhet samt en del av medfinansieringen av EG:s strukturfondsprogram. Vidare ingår även medel för utbetalningar från EG:s regionalfond samt medel för Glesbygdsverket och Statens institut för regionalforskning.

De totala utgifterna för utgiftsområdet år 1999 beräknas uppgå till 3 976 miljoner kronor.

Budgetpropositionen

I budgetpropositionen (avsnitt 7.4) anförts att utgiftsområdet ofta benämns den "lilla" regionalpolitiken. Den "stora" regionalpolitiken omfattar åtgärder med regionalpolitisk betydelse inom andra politikområden. Inom utgiftsområdet prioriteras under år 2000 även fortsättningsvis arbetet med att öka samordningen av och effektiviteten i åtgärderna för utjämning och tillväxt i de regionalpolitiskt utsatta regionerna samt att förstärka de regionalpolitiska åtgärderna inom den "stora" regionalpolitiken. Dessutom kommer avslutningen av nuvarande strukturfondsperiod att prioriteras för att Sverige bl.a. skall tillgodogöra sig återflödet från EG:s strukturfonder fullt ut. Vidare kommer vikt att läggas vid framtagandet och starten av de nya strukturfondsprogrammen samt att införa en organisation som fungerar effektivt vid programperiodens början, som omfattar perioden 2000–2006. Genomförandet av tillväxtavtalen inom den regionala näringspolitiken innebär att tillgängliga tillväxtfrämjande resurser, bl.a. inom regionalpolitiken och i EG:s strukturfondsprogram, samordnas för att därigenom ge en större effekt på tillväxt och sysselsättning. Vidare skall den parlamentariska kommitté som tillsatts av regeringen lämna förslag senast den 31 augusti år 2000 om den framtida inriktningen och utformningen av den svenska regionalpolitiken.

I följande tablå redovisas föreslagna utgiftsramar enligt budgetpropositionen och motionerna.

Förslag till ram för utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling

Belopp i miljoner kronor

År	Propositionen	Oppositionspartiernas avvikelser från propositionens ram			
		Moderata samlingspartiet	Kristdemokraterna	Centerpartiet	Folkpartiet liberalerna
2000	3 310	-250	±0	±0	-500
2001	3 837	-500	±0	+50	-500
2002	3 094	-900	±0	+50	-500

Motionerna

Moderata samlingspartiet redovisar i motion *Fi209* en minskning av utgiftsramen. Motionärerna anser att företagsstöd och andra bidrag i form av t.ex.

regionala utvecklingsbidrag och sysselsättningsbidrag bör trappas ner de närmaste åren. Utgifterna för de regionalpolitiska åtgärderna bör minska successivt under de kommande tre åren och bemyndiganderamen bör minskas i motsvarande mån.

Kristdemokraterna föreslår i motion *Fi210* inga utgiftsförändringar som påverkar regeringens föreslagna ram för utgiftsområdet. Motionärerna anser att den statliga sektorspolitiken måste ta regionalpolitiska hänsyn. Regionalpolitiska konsekvensanalyser måste upprättas innan beslut tas som påtagligt kan komma att förändra förutsättningarna i områden som är beroende av en aktiv regionalpolitik. För landsbygdens utveckling är det också av stor betydelse att samhällsservice hålls på en rimlig nivå. Vidare bör en översyn göras av den nationella stödområdesindelningen.

Centerpartiet förespråkar i motion *Fi211* att inriktningen måste vara att skapa goda möjligheter för tillväxt och utveckling både i städer och på landsbygden. En regional utveckling i hela landet bör understödjas. En förutsättning för att skapa livskraftiga miljöer är att det finns en grundläggande samhällsservice i hela landet.

Folkpartiet liberalerna föreslår i motion *Fi212* att utgifterna för de allmänna regionalpolitiska åtgärderna kan minskas med 500 miljoner kronor.

Näringsutskottets yttrande

Näringsutskottet, som har yttrat sig i form av ett protokollsutdrag, tillstyrker regeringens förslag. Företrädarna för Moderata samlingspartiet, Kristdemokraterna, Centerpartiet och Folkpartiet liberalerna tillstyrker förslagen i respektive partimotion.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet har tidigare i betänkandet i avsnitten 2.5.3 och 2.7 redovisat sin bedömning av fördelningen av utgifterna på utgiftsområden för budgetåret 2000 och därvid tillstyrkt regeringens förslag till ramar för utgiftsområdena. Näringsutskottet har för sin del inte haft något att erinra mot den föreslagna ramen för utgiftsområde 19.

Finansutskottet tillstyrker således propositionens förslag till ramnivå för utgiftsområde 19 och föreslår att utgiftsramen fastställs till 3 310 miljoner kronor. Motionerna avstyrks i berörda delar.

4.1.20 Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

Utgiftsområdet omfattar frågor rörande biologisk mångfald och naturvård, sanering och återställning av förorenade områden, vatten- och luftvård, avfallsfrågor, bilavgasfrågor, miljöskydd, miljö- och kretsloppsforskning, kemikaliekontroll, strålskydd och säkerhetsfrågor kopplade till kärnkraften samt internationellt miljösamarbete.

För 1999 beräknas de totala utgifterna på utgiftsområdet till 1 759 miljoner kronor.

I budgetpropositionen (avsnitt 7.4) förelås ökade medel för ytterligare markinköp, kalkning av försurade sjöar och vattendrag, sanering och återställande av förorenade mark- och vattenområden samt miljöforskning. Vidare föreslås ett nytt anslag för år 2000 avseende främjande av omställning i ekologiskt hållbar riktning. Vad avser de 15 nationella miljö kvalitetsmålen som riksdagen antog 1999 avser regeringen att återkomma till riksdagen under hösten 2000 med nya delmål och åtgärdsstrategier samt samhällsekonomiska konsekvensanalyser.

Propositionens och oppositionspartiernas förslag till ramnivå för utgiftsområdet under åren 2000–2002 redovisas i efterföljande tabell.

Förslag till ram för utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

Belopp i miljoner kronor

År	Propositionen	Oppositionspartiernas avvikelser från propositionens ram			
		Moderata samlingspartiet	Kristdemokraterna	Centerpartiet	Folkpartiet liberalerna
2000	1 721	+30	+85	+40	+50
2001	1 830	+49	+85	+40	+50
2002	2 020	+47	+100	+40	+50

Motionerna

Moderata samlingspartiet föreslår i *motion Fi209* att anslaget Miljöforskning tillförs ytterligare resurser.

Kristdemokraterna anser i *motion Fi210* att kalkningsanslagen förstärks och att kostnaderna för skogskalkning förs in under utgiftsområdet. Dessutom föreslås ytterligare resurser till Kemikalieinspektionen och ett extra stöd till det lokala Agenda 21-arbetet.

Centerpartiet anser i *motion Fi211* att ytterligare medel skall satsas på att underlätta svenska företags export av varor och tjänster med hög miljöprestanda. Medel föreslås omfördelas från ramanslaget för stöd till lokala investeringsprogram.

Folkpartiet avser i *motion Fi212* att avsätta ytterligare medel för att bevara värdefulla naturområden genom att öka anslaget Åtgärder för att bevara den biologiska mångfalden.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet har tidigare i betänkandet (avsnitten 2.5.3 och 2.7) redovisat sin bedömning av fördelningen av utgifterna på utgiftsområden för budgetåret 2000 och därvid tillstyrkt regeringens förslag.

Finansutskottet tillstyrker således propositionens förslag till ramnivå för utgiftsområde 20 och föreslår att utgiftsramen fastställs till 1 721 miljoner kronor. Motionernas förslag till alternativa ramar avstyrks.

4.1.21 Utgiftsområde 21 Energi

1999/2000:FiU1
Utskottet

Utgiftsområdet omfattar insatser för omställning och utveckling av energisystemet samt insatser för att främja utvecklingen av effektiva energimarknader.

De totala utgifterna för utgiftsområdet år 1999 beräknas uppgå till 1 246 miljoner kronor.

Budgetpropositionen

I budgetpropositionen (avsnitt 7.4) redovisas att inom utgiftsområdet prioriteras under år 2000 den fortsatta satsningen på det energipolitiska programmet som har beslutats av riksdagen (prop. 1996/97:84, bet. 1996/97:NU12, rskr. 1996/97:272). Satsningen uppgår till totalt 9 miljarder kronor och löper t.o.m. år 2004. Merparten av åtgärderna avser insatser för att genom forskning, utveckling och demonstration kraftigt sänka kostnaderna för ny och effektivare teknik. Leveranskoncessionssystemet för el upphör den 1 november 1999. Som en följd av detta avsätts 250 miljoner kronor för år 2000 för att under en övergångsperiod täcka kostnaderna för stöd till leverantörerna av småskalig elproduktion. Regeringen avser att presentera en långsiktig lösning för de småskaliga leverantörerna under år 2000. I förhållande till det beräknade beloppet för år 2000 i 1999 års ekonomiska vårproposition ökar därmed ramen med 250 miljoner kronor. Det har gjorts en omfördelning i tiden av anslagsbelopp. Sammanlagt 420 miljoner kronor har förts bort som indragning under åren 1999 och 2000, medan utgiftsområdets anslagsvolym för vart och ett av åren 2001 och 2002 utökas med 210 miljoner kronor.

I följande tablå redovisas föreslagna utgiftsramar enligt budgetpropositionen och motionerna.

Förslag till ram för utgiftsområde 21 Energi

Belopp i miljoner kronor

År	Propositionen	Oppositionspartiernas avvikelser från propositionens ram			
		Moderata samlingspartiet	Kristdemokraterna	Centerpartiet	Folkpartiet liberalerna
2000	1 446	-322	-205	+100	-525
2001	1 921	-1 018	-205	+100	-1 060
2002	1 738	-804	-205	+100	-881

Motionerna

Moderata samlingspartiet avvisar i motion *Fi209* en förtida avveckling av kärnkraften och motionärerna anser att något statligt stöd för att ersätta denna elproduktion därmed inte behövs. Omställningsprogrammet har hittills inte gett avsedd effekt vilket, enligt motionärerna, är ytterligare en anledning till att göra neddragningar inom programmet. Detta medför att besparingar kan göras på Energimyndigheten. Motionärerna minskar också bidragen till etanolforskning.

Kristdemokraterna anser i motion *Fi210* att kärnkraften skall avvecklas i takt med att förnybara energikällor kan fhasas in. Forskning och utveckling av alternativa energislag bör prioriteras. Motionärerna anser att anslaget till energiforskningen bör minskas med 200 miljoner kronor för ettvar av de kommande tre åren eftersom det energipolitiska programmet inte givit förväntad effekt. Vidare föreslås att anslaget till Energimyndigheten skall minskas med 5 %.

Centerpartiet föreslår i motion *Fi211* en ökning av ramen för utgiftsområdet.

Folkpartiet liberalerna motsätter sig i motion *Fi212* att Barsebäck avvecklas i förtid. En förtida avveckling kan komma att kosta staten betydande belopp och medföra stora samhällsekonomiska kostnader. Utan en forcerad avstängning av Barsebäck kan regeringens olika energipolitiska program fortgå i en mindre forcerad takt.

Näringsutskottets yttrande

Näringsutskottet, som har yttrat sig i form av ett protokollsutdrag, tillstyrker regeringens förslag. Företrädarna för Moderata samlingspartiet, Kristdemokraterna, Centerpartiet och Folkpartiet liberalerna tillstyrker förslagen i respektive partimotion.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet har tidigare i betänkandet i avsnitten 2.5.3 och 2.7 redovisat sin bedömning av fördelningen av utgifterna på utgiftsområden för budgetåret 2000 och därvid tillstyrkt regeringens förslag till ramar för utgiftsområdena. Näringsutskottet har för sin del inte haft något att erinra mot den föreslagna ramen för utgiftsområde 21.

Finansutskottet tillstyrker således propositionens förslag till ramnivå för utgiftsområde 21 och föreslår att utgiftsramen fastställs till 1 446 miljoner kronor. Motionerna avstyrks i berörda delar.

4.1.22 Utgiftsområde 22 Kommunikationer

Utgiftsområdet omfattar väghållning och banhållning, vägtrafik och järnvägstrafik, sjöfart, luftfart, postbefordran, telekommunikationer och övergripande informationsteknikfrågor. I utgiftsområdet ingår också sektorsforskning och miljöfrågor.

De totala utgifterna för utgiftsområdet år 1999 beräknas uppgå till 25 580 miljoner kronor.

Budgetpropositionen

I budgetpropositionen (avsnitt 7.4) föreslår regeringen att målet för transportpolitiken skall vara att säkerställa en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktigt hållbar transportförsörjning för medborgarna och näringslivet i hela landet.

Inom utgiftsområdet prioriteras under år 2000 det fortsatta arbetet med att förbättra trafiksäkerheten. Som en följd av svårigheterna att uppnå trafiksäkerhetsmålet om högst 400 dödade personer i trafiken, kommer ca 400 miljoner kronor per år under åren 1999–2003 att omfördelas från Vägverkets administration och sektorsuppgifter till fysiska trafiksäkerhetsåtgärder.

Infrastrukturens betydelse för tillväxt understryks tydligt i de utkast till tillväxtavtal som lämnats till regeringen under våren. Det är därför regeringens uppfattning att det är väsentligt att kunna genomföra de fastställda tioåriga infrastrukturplanerna, dock med viss tidsförskjutning.

Förslag till ram för utgiftsområde 22 Kommunikationer

Belopp i miljoner kronor

År	Propositionen	Oppositionspartiernas avvikelser från propositionens ram			
		Moderata samlingspartiet	Kristdemokraterna	Centerpartiet	Folkpartiet liberalerna
2000	25 532	-1 392	+240	+1 373	-1 805
2001	25 168	-1 092	+140	+1 350	-1 805
2002	25 534	-785	+60	+1 750	-1 805

Motionerna

I *motion Fi209* föreslår Moderata samlingspartiet att under de tre kommande åren 3 miljarder kronor avsätts för upprustning och nybyggnation av vägar. Det är en engångssatsning som finansieras genom omfattande privatiseringar. På Banverkets anslag för banhållning föreslås besparingar med 700 miljoner kronor för att möjliggöra ökad konkurrensutsättning av såväl produktion som underhåll av banorna. Vidare föreslås en återgång till de banavgifter som tidigare fanns. Subventionerna till Posten för rikstäckande betalningsservice bör avvecklas. Anslaget för Rikstrafiken bör reduceras.

I *motion Fi210* föreslår Kristdemokraterna att 300 miljoner kronor anslås till ökat vägunderhåll. Vissa besparingar bör enligt motionärerna kunna göras på Vägverket och Banverket.

Centerpartiet anför i sin *motion Fi211* att ett decentraliserat och solidariskt samhälle kräver ett väl utbyggt väg- och järnvägsnät. Man vill satsa särskilt på en upprustning av vägnätet. Inte minst är de mindre vägarna betydelsefulla för de boende och för industrin.

Folkpartiet liberalerna anför i sin *motion Fi212* att vissa besparingar kan göras på byråkratin inom utgiftsområdet samt inom Banverkets anslag för banhållning. Rederistödet bör successivt avskaffas.

Trafikutskottet, som har yttrat sig i form av ett protokollsutdrag, tillstyrker regeringens förslag till utgiftsram för utgiftsområdet.

Företrädarna för Moderata samlingspartiet, Kristdemokraterna, Centerpartiet och Folkpartiet liberalerna tillstyrker i var sin avvikande mening sina partiers respektive förslag till ram för utgiftsområdet.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet har tidigare i betänkandet i avsnitten 2.5.3 och 2.7 redovisat sin bedömning av fördelningen av utgifterna på utgiftsområden för budgetåret 2000 och därvid tillstyrkt regeringens förslag till ramar för utgiftsområdena. Trafikutskottet tillstyrker för sin del den föreslagna ramen för utgiftsområde 22.

Finansutskottet tillstyrker således propositionens förslag till ramnivå för utgiftsområde 22 och föreslår att utgiftsramen fastställs till 25 532 miljoner kronor. Motionerna avstyrks i berörda delar.

4.1.23 Utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar

Utgiftsområdet omfattar jordbruk och trädgårdsnäring, fiske, rennäring, djurskydd och djurhälsovård, livsmedelskontroll, viss utbildning och forskning samt skogsnäring.

För 1999 beräknas de totala utgifterna på utgiftsområdet till 12 229 miljoner kronor.

Budgetpropositionen

I budgetpropositionen (avsnitt 7.4) anges att ramen för utgiftsområdet är lägre jämfört med vårpropositionen med anledning av att utbetalningen av arealersättning från och med år 2000 förskjuts från november till januari året efter. Prioriterade områden inom utgiftsområdet anges vara en konkurrenskraftig miljö- och djurskyddsanpassad livsmedelsproduktion och reformering av jordbruks- och fiskeripolitiken. Andra prioriterade områden är en förbättrad djurtillsyn samt forskning och utveckling av bl.a. växtgenetiska resurser.

Propositionens och oppositionspartiernas förslag till ramnivå för utgiftsområdet under åren 2000–2002 redovisas i efterföljande tabell.

Belopp i miljoner kronor

År	Propositionen	Oppositionspartiernas avvikelser från propositionens ram			
		Moderata samlingspartiet	Kristdemokraterna	Centerpartiet	Folkpartiet liberalerna
2000	9 726	-9	+598	+761	-39
2001	13 969	-13	+583	+775	-39
2002	14 121	-13	+583	+775	-39

Motionerna

Moderata samlingspartiet föreslår i *motion Fi209* att Livsmedelsekonomiska institutet avvecklas och att anslaget till Statens jordbruksverk minskas. Genom att flytta Livsmedelsekonomiska institutets uppgifter till Jordbruksverket och genom att förenkla regler kan effektiviseringar och besparingar inom administrationen uppnås.

Kristdemokraterna anser i *motion Fi210* att en kompensation skall utgå för det s.k. miljöprogrammet inom EU. Motionärerna föreslår vidare att staten övertar kostnaderna för kartavgifter och djurdatabaser samt att jordbruksbyråkratin förenklas.

Centerpartiet föreslår i *motion Fi211* en ökning av ramen för utgiftsområdet, utöver regeringen förslag.

Enligt *Folkpartiet liberalerna* i *motion Fi212* kan besparingar göras på Jordbruksverket. Därutöver föreslås ytterligare medel tillföras djurhälsovården, djurskyddsfrämjande åtgärder samt distriktsveterinärorganisationen.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet har tidigare i betänkandet (avsnitten 2.5.3 och 2.7) redovisat sin bedömning av fördelningen av utgifterna på utgiftsområden för budgetåret 2000 och därvid tillstyrkt regeringens förslag.

Finansutskottet tillstyrker således propositionens förslag till ramnivå för utgiftsområde 23 och föreslår att utgiftsramen fastställs till 9 726 miljoner kronor. Motionernas förslag till alternativa ramar avstyrks.

4.1.24 Utgiftsområde 24 Näringsliv

Utgiftsområdet omfattar verksamheterna näringspolitik, teknologisk infrastruktur, konkurrensfrågor, teknisk forskning och utveckling, utrikeshandel, export och investeringsfrämjande, konsumentfrågor och övriga åtaganden.

De totala utgifterna för utgiftsområdet år 1999 beräknas uppgå till 3 313 miljoner kronor.

I budgetpropositionen (avsnitt 7.4) redovisas att inom utgiftsområdet prioriteras under år 2000 insatser avseende små och medelstora företag. Behovet av att undanröja hinder och genomföra förenklingar för dessa företag är centralt. Regelförenklingsarbetet har under året intensifierats genom bl.a. inrättandet av SimpLex-gruppen i Regeringskansliet. Företagens uppgiftsbörda till myndigheter skall minskas och myndigheters information och service skall förbättras. En översyn av de statliga insatserna för fler och växande företag har inletts, varav en effektivare kapitalförsörjning för små- och medelstora företag är en viktig del. Inom utgiftsområdet avsätts resurser för att säkerställa och utveckla tillgången på teknik- och kunskapsöverföring från bl.a. högskolorna till små och medelstora företag. Vidare fortsätter det tidigare aviserade programmet för småföretagsutveckling (prop. 1995/96:222) genom att 180 miljoner kronor uppförs på ett särskilt anslag år 2000. Regeringen har också avsatt medel för att främja särskilt de små och medelstora företagens handel. Vidare avser regeringen att göra särskilda exportsatsningar på IT, teknikutveckling, att förstärka svenska företags position i Östersjöregionen samt att förbättra förutsättningarna för svenska företags deltagande i utvecklingen av regionens näringsliv. Regeringen har också avsatt medel för att främja miljöexport.

I följande tablå redovisas föreslagna utgiftsramar enligt budgetpropositionen och motionerna.

Förslag till ram för utgiftsområde 24 Näringsliv

Belopp i miljoner kronor

År	Propositionen	Oppositionspartiernas avvikelser från propositionens ram			
		Moderata samlingspartiet	Kristdemokraterna	Centerpartiet	Folkpartiet liberalerna
2000	2 983	-57	-153	+111	-149
2001	3 019	-256	-353	+114	-349
2002	2 934	-186	-283	+114	-279

Motionerna

Moderata samlingspartiet anser i motion *Fi209* att småföretagsutvecklingen bör ges utökade resurser och att kooperativa frågor därmed kan lösas inom denna ram. Ökade anslag bör ges till teknisk forskning och utveckling samt Stiftelsen Sveriges teknisk-vetenskapliga attachéverksamhet. Vidare bör Konkurrensverket stärkas som ett led i arbetet med att skapa en sundare konkurrenssituation i Sverige. Besparingar bör göras på anslagen för kooperativ utveckling, omstrukturering av statliga företag, Konsumentverket och stödet till konsumentorganisationer.

Kristdemokraterna förordar i motion *Fi210* generella åtgärder för att förbättra företagsklimatet i landet i stället för riktade stödåtgärder till vissa företag och vissa regioner. Motionärerna avvisar regeringens förslag om utökat företagsstöd till Östersjöregionen. Vidare föreslås att satsningar görs

på Konkurrensverket medan besparingar görs på NUTEK:s förvaltningskostnader och på Konsumentverket. Motionärerna avvisar regeringens s.k. omstruktureringsbidrag.

Centerpartiet föreslår i motion *Fi211* en ramökning. Motionärerna anser att småföretagande är en av de viktigaste resurserna i samhället. Det måste skapas goda villkor för företagandet genom låga skatter och minskat krångel. Företagaren måste stå i centrum för att åstadkomma ett bättre företagsklimat.

Folkpartiet liberalerna förespråkar i motion *Fi212* att Konkurrensverket bör förstärkas och ytterligare medel anslås till konkurrensforskningen. Den s.k. Östersjömiljarden bör återkallas och medel bör i stället anslås till den farliga kärnkraften i Östeuropa. Motionärerna anser att statliga företag bör säljas ut i betydande omfattning och kostnader för omstrukturering av de statliga företagen bör täckas av dessa försäljningsintäkter.

Näringsutskottets yttrande

Näringsutskottet, som har yttrat sig i form av ett protokollsutdrag, tillstyrker regeringens förslag. Förträdarna för Moderata samlingspartiet, Kristdemokraterna, Centerpartiet och Folkpartiet liberalerna tillstyrker förslagen i respektive partimotion.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet har tidigare i betänkandet i avsnitten 2.5.3 och 2.7 redovisat sin bedömning av fördelningen av utgifterna på utgiftsområden för budgetåret 2000 och därvid tillstyrkt regeringens förslag till ramar för utgiftsområdena. Näringsutskottet har för sin del inte haft något att erinra mot den föreslagna ramen för utgiftsområde 24.

Finansutskottet tillstyrker således propositionens förslag till ramnivå för utgiftsområde 24 och föreslår att utgiftsramen fastställs till 2 983 miljoner kronor. Motionerna avstyrks i berörda delar.

4.1.25 Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

Utgiftsområdet omfattar huvuddelen av statens bidrag till kommuner och landsting. Bidragen lämnas dels i form av ett allmänt finansiellt stöd till kommuner och landsting, dels i form av ett bidrag för att åstadkomma likvärdiga ekonomiska förutsättningar mellan kommuner respektive landsting. Utgiftsområdet omfattar bl.a. även ett bidrag för särskilda insatser i vissa kommuner och landsting. Under år 1999 finns också ett anslag om 2,6 miljarder kronor som avser bidrag till kommunernas och landstingens skatteinkomster för år 1997.

För år 1999 beräknas de totala utgifterna uppgå till 102 533 miljoner kronor.

I budgetpropositionen (avsnitt 7.4) föreslår regeringen att ramen för utgiftsområdet skall uppgå till 97 667 miljoner kronor. Riksdagen har beslutat om tillskott till kommuner och landsting under åren 1997 till 1999 om sammanlagt 16 miljarder kronor. Regeringen föreslår för år 2000 att statsbidraget skall öka med ytterligare 4 miljarder kronor. Samtidigt växlas statsbidrag motsvarande 4,8 miljarder kronor mot skatteinkomster för kommuner och landsting till följd av regeringens förslag till skattereform. Denna innebär bl.a. en reduktion av avdragsrätten för allmän pensionsavgift, vilket ökar kommunernas och landstingens skatteintäkter med motsvarande belopp. Ramen för utgiftsområdet påverkas bl.a. också av vissa regleringar till följd av finansieringsprincipen. I förhållande till år 1999 minskar ramen som följd av den engångsvisa ersättningen till kommuner och landsting om 2,6 miljarder kronor med anledning av den slutliga regleringen av 1997 års skatteinkomster.

I följande tablå redovisas föreslagna utgiftsramar enligt budgetpropositionen och motionerna.

Förslag till ram för utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

Belopp i miljoner kronor

År	Propositionen	Oppositionspartiernas avvikelser från propositionens ram			
		Moderata samlingspartiet	Kristdemokraterna	Centerpartiet	Folkpartiet liberalerna
2000	97 667	+12 492	+463	-369	-2 712
2001	101 872	-20 945	-530	-554	-3 441
2002	101 792	-5 804	-1 170	-558	-2 461

Motionerna

Moderata samlingspartiet uttalar i *motion Fi209* att det bästa sättet att stärka den kommunala ekonomin och skapa utrymme för god service och lägre skatter är att ha en god tillväxt som ger fler skattebetalare. Motionärerna hävdar att ett genomförande av den politik som partiet förordar bl.a. skulle innebära ett ökat skatteunderlag och bättre produktivitet utveckling. Detta i kombination med minskade kostnader för socialbidrag och arbetsmarknadsåtgärder skulle enligt motionärerna förbättra den kommunala ekonomin med 2,8 miljarder kronor år 2000, 12,4 miljarder kronor år 2001 och 22,4 miljarder kronor år 2002. För att möjliggöra en sänkt skatt i hela landet föreslås vidare att staten övertar kostnader som i dag åvilar kommunerna. Enligt motionen innebär detta att staten övertar finansieringsansvaret för grundskolan år 2001, då motsvarande drygt 11 miljarder kronor avlastas kommunsektorn. År 2002 avlastas på motsvarande sätt 22 miljarder kronor.

I motionen understryks att *Moderata samlingspartiet* står bakom finansieringsprincipen. Det innebär enligt motionen att kommunernas ekonomiska ställning inte skall förändras genom statliga beslut. De ökade kostnader som uppkommer genom en ändrad uppgiftsfördelning mellan stat och kommun

liksom genom skattesänkningar som påverkar det kommunala skatteunderlaget skall kompenseras fullt ut, sägs det. Motionärerna avvisar regeringens förslag till s.k. kommunakut. De sammantagna effekterna på ramen för utgiftsområde 25 innebär en ökning av ramen för år 2000 med 12,5 miljarder kronor och en minskning på respektive 20,9 och 5,8 miljarder kronor för åren 2001 och 2002.

Kristdemokraterna redovisar sitt budgetalternativ i *motion Fi210*. Enligt motionärerna har de sedan år 1995 successivt ökade allmänna egenavgifterna minskat de kommunala skatteintäkterna med drygt 18 miljarder kronor. Till detta kommer statliga reformer om ett ökat kommunalt ansvarstagande som inte finansierats av staten enligt finansieringsprincipen, t.ex. assistansersättningen inom LSS (lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade).

I motionen hävdas att det i budgetpropositionen för år 2000 inte föreslås nya resurstillskott till kommunsektorn. De extra statsbidrag som tillförs presenterades redan i våras och är en följd av de avdragsgilla egenavgifter som infördes år 1995. När det gäller de ökade skatteinkomsterna för kommunsektorn uppgår de enligt *Kristdemokraterna* år 2000 snarare till ca 15 miljarder än de av regeringen redovisade 25 miljarderna. Motionärerna pekar också på att behoven av utbildning, vård och omsorg kommer att öka årligen till följd av den demografiska utvecklingen.

Kristdemokraterna anser att kommunsektorn behöver ett tillskott utöver de medel som regeringen anslår för att täcka in den högre ambitionsnivå som partiet har, bland annat vad gäller antalet vårdplatser. Tillskottet bör vara 1,1 miljarder för vardera åren 2000 och 2001 samt 1,3 miljarder kronor för år 2002. Motionärerna understryker att *Kristdemokraterna* föreslagit en rad åtgärder som får ekonomiska konsekvenser för kommunsektorn och som regleras enligt finansieringsprincipen. Detta innebär att ramen för utgiftsområde 25 minskar för åren 2001 och 2002. Enligt motionen ökar ramen för år 2000 med 463 miljoner kronor samt minskar med 530 respektive 1 170 miljoner kronor åren 2001 och 2002.

Centerpartiet understryker i *motion Fi211* att regeringens budgetförslag, trots ökade skatteintäkter, inte löser de kortsiktiga problem som finns i många kommuner och landsting. De ökade skatteintäkterna fördelas inte lika över landet. Visserligen kompenserar utjämningsystemet en del men i kombination med befolkningsminskning sjunker enligt motionärerna flera kommuners och landstings ekonomiska bas de närmaste åren. 210 av landets 289 kommuner minskar i folkmängd. Minskande befolkning innebär i sin tur att arbetstillfällena försvinner och att skattekraften urholkas. Regeringen gör inget för att åtgärda dessa strukturella problem utan öppnar i stället en kommunakut. Motionärerna anser att Sveriges kommuner och landsting inte behöver någon akutmottagning.

Enligt motionen krävs såväl en omfördelning mellan kommunerna och landstingen som ett tillskott i form av ökade statsbidrag. *Centerpartiet* förutsåg problemen med att finansiera vården och omsorgen redan under förra riksmötet och träffade därför en överenskommelse med *Socialdemokraterna* om inriktningen och omfattningen av försvaret. Uppgörelsen innebär att ca 8 miljarder kronor kommer att frigöras under perioden 2002–2004. Partiet är nu berett att gå vidare med nya strukturella förändringar och föreslår därför

reformer riktade till bl.a. barnfamiljer och pensionärer. Dessa reformer ger enligt motionärerna kommunerna ökade skatteintäkter varför statsbidragen inom utgiftsområde 25 kan minskas i motsvarande mån, år 2000 med -369 miljoner kronor, år 2001 med -554 miljoner kronor och år 2002 med -558 miljoner kronor i förhållande till propositionens förslag.

Folkpartiet liberalerna redovisar sitt budgetalternativ i *motion Fi212*. I motionen understryks att Folkpartiet har delat regeringens bedömning av volymen på statsbidragen till kommunerna de senaste åren. Samtidigt pekar motionärerna på att kommunernas situation i mycket har sin grund i regeringens otillräckliga arbetslöshetsbekämpning och de därigenom ökade sociala kostnaderna. Motionärerna tillstyrker mot bakgrund av det ekonomiska läget för kommunsektorn de i budgetpropositionen angivna utökningarna av statsbidraget. För de senare åren i perioden anges att definitiv ställning tas när den fortsatta ekonomiska utvecklingen kan bedömas. I motionen avvisas regeringens förslag till särskilda medel till kommunakuten.

Sammantaget föreslås i motionen en minskning av utgiftsramen år 2000 med -2,7 miljarder kronor, med -3,4 miljarder kronor år 2001 och med -2,5 miljarder kronor år 2002. Nivån påverkas bl.a. av en föreslagen överföring till staten av assistansersättningen och att personer över 65 år föreslås få behålla sina assistenter redan från den 1 januari 2000.

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att beslutade och aviserade tillskott innebär en i förhållande till 1996 års nivå sammanlagd höjning av statsbidragen till kommuner och landsting med 25 miljarder kronor år 2002, obeaktat den reglering som sker till följd av skattereformen. I motionerna har partierna presenterat alternativa förslag till ramar för utgiftsområdet. Utskottet kan i likhet med tidigare år konstatera att det finns en hög grad av samstämmighet i synen på betydelsen av de centrala verksamheter som kommuner och landsting bedriver. Utskottet återkommer inom kort i sitt betänkande om anslagen inom utgiftsområde 25 (bet. 1999/2000:FiU3) till partiernas kommunalekonomiska alternativ.

Finansutskottet har tidigare i betänkandet under avsnitten 2.5.3 och 2.7 redovisat sin bedömning av fördelningen av utgifterna på utgiftsområden för budgetåret 2000 och därvid tillstyrkt regeringens förslag till ramar för utgiftsområdena.

Finansutskottet tillstyrker således propositionens förslag till ramnivå för utgiftsområde 25 och föreslår att utgiftsramen fastställs till 97 667 miljoner kronor. Motionerna om alternativa ramnivåer avstyrks av utskottet.

4.1.26 Utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m.

Utgiftsområdet omfattar utgifter för räntor på statsskulden, oförutsedda utgifter samt Riksgäldskontorets provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning. Utgifterna på utgiftsområdet omfattas inte av utgiftstaket.

För 1999 beräknas de totala utgifterna uppgå till 92 670 miljoner kronor.

I budgetpropositionen anges att målet för skuldförvaltningen är att skulden skall förvaltas så att kostnaden långsiktigt minimeras samtidigt som risken i förvaltningen beaktas. Dessutom skall förvaltningen ske inom ramen för de krav som penningpolitiken ställer.

Propositionens och oppositionspartiernas förslag till ramnivå för utgiftsområdet under åren 2000–2002 redovisas i efterföljande tabell.

Förslag till ram för utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m.

Belopp i miljoner kronor

År	Propositionen	Oppositionspartiernas avvikelser från propositionens ram			
		Moderata samlingspartiet	Kristdemokraterna	Centerpartiet	Folkpartiet liberalerna
2000	81 810	±0	-300	-250	-2 500
2001	77 110	±0	-1 200	-500	-3 000
2002	62 210	±0	-2 200	-500	-3 500

Motionerna

I *motion Fi210* föreslår *Kristdemokraterna* en ökad utförsäljning av statliga företag. Netto beräknas utförsäljningarna ge 10, 20 respektive 30 miljarder kronor mer än regeringen räknar med för åren 2000, 2001 samt 2002. Enligt motionärerna kan ramen för utgiftsområdet sänkas till följd av den positiva ränteeffekt som den ökade utförsäljningen bidrar till.

Centerpartiet anser i *motion Fi211* att inkomster av utförsäljningar lämpar sig utmärkt för att betala av på statsskulden. Dessutom finns stora rationaliseringsvinster att göra genom att avveckla Apoteksbolagens monopolställning. Motionärerna föreslår därför en utförsäljning av Apoteksbolaget, mark i Sveaskog, Telia, MeritaNordbaken samt Vasakronan. Den ökade utförsäljningen väntas leda till ränteeffekter som bidrar till att ramen på utgiftsområdet kan minska.

Enligt *Folkpartiet liberalerna* i *motion Fi212* kan statens utgifter för räntor minskas genom större utförsäljningar.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet har tidigare i betänkandet (avsnitten 2.5.3 och 2.7) redovisat sin bedömning av fördelningen av utgifterna på utgiftsområden för budgetåret 2000 och därvid tillstyrkt regeringens förslag.

Finansutskottet tillstyrker således propositionens förslag till ramnivå för utgiftsområde 26 och föreslår att utgiftsramen fastställs till 81 810 miljoner kronor. Partimotionernas förslag till alternativa ramar avstyrks.

4.1.27 Utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska gemenskapen

1999/2000:FiU1
Utskottet

Utgiftsområdet avser Sveriges avgift till EU-budgeten.

För år 1999 beräknas utgifterna uppgå till 20 593 miljoner kronor.

Budgetpropositionen

Den årliga EU-budgeten fastställs inom ramen för budgetplanen för 2000–2006, det så kallade finansiella perspektivet. Budgetpropositionens förslag (avsnitt 7.4) baseras på senare uppgifter än dem som fanns tillgängliga vid tidpunkten för 1999 års vårproposition.

I följande tablå redovisas budgetpropositionens och motionernas förslag till utgiftsramar.

Förslag till ram för utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska gemenskapen

Belopp i miljoner kronor

År	Propositionen	Oppositionspartiernas avvikelser från propositionens ram			
		Moderata samlingspartiet	Kristdemokraterna	Centerpartiet	Folkpartiet liberalerna
2000	23 083	±0	±0	±0	±0
2001	23 821	±0	±0	±0	±0
2002	23 677	±0	±0	±0	±0

Som framgår av tabellen har inget av oppositionspartierna föreslagit någon annan ram än regeringen.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet har tidigare i betänkandet i avsnitten 2.5.3 och 2.7 redovisat sin bedömning av fördelningen av utgifterna på utgiftsområden för budgetåret 2000 och därvid tillstyrkt regeringens förslag till ramar för utgiftsområdena.

Finansutskottet tillstyrker således propositionens förslag till ramnivå för utgiftsområde 27 och föreslår att utgiftsramen fastställs till 23 083 miljoner kronor.

4.1.28 Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten

Från och med 1999 omfattar utgifterna ålderspension i form av allmän tilläggspension (ATP) och ålderspension i form av folkpension till pensionärer som även uppbär ATP.

För 1999 beräknas de totala utgifterna uppgå till 135 860 miljoner kronor.

Budgetpropositionen

Med anledning av ett högre basbelopp beräknas utgifterna för år 2000 öka jämfört med 1999.

Förslag till ram för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten

Belopp i miljoner kronor

År	Propositionen	Oppositionspartiernas avvikelser från propositionens ram			
		Moderata samlingspartiet	Kristdemokraterna	Centerpartiet	Folkpartiet liberalerna
2000	140 034	±0	±0	±0	±0
2001	144 805	±0	±0	±0	±0
2002	151 390	±0	±0	±0	±0

Som framgår av tabellen har inget av oppositionspartierna föreslagit någon annan ram än vad regeringen föreslagit.

Socialförsäkringsutskottets yttrande

Socialförsäkringsutskottet konstaterar i sitt yttrande (SfU1y) att regeringens beräkningar inte har föranlett några motionsyrkanden. Utskottet har inte något att erinra mot dessa beräkningar.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet har tidigare i betänkandet (avsnitten 2.5.3 och 2.7) redovisat sin bedömning av medelsberäkningen på området för budgetåret 2000 och därvid tillstyrkt regeringens förslag. Socialförsäkringsutskottet har inte haft något att erinra mot den föreslagna medelstillelningen.

Finansutskottet tillstyrker således i likhet med socialförsäkringsutskottet propositionens förslag till ramnivå för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten och föreslår att ramen för området fastställs till 140 034 miljoner kronor.

4.2 Preliminär fördelning av utgifterna på utgiftsområden för åren 2001 och 2002*Budgetpropositionen*

Regeringen föreslår att riksdagen skall godkänna den preliminära fördelning av utgifterna på utgiftsområden för 2001 och 2002 som finns återgiven i propositionen (yrkande 8). Fördelningen framgår av efterföljande tabell.

Belopp i miljoner kronor

Utgiftsområde	2001	2002
1 Rikets styrelse	4 750	4 778
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	1 623	1 678
3 Skatteförvaltning och uppbörd	6 021	6 112
4 Rättsväsendet	23 019	23 382
5 Utrikesförvaltning och internationell samverkan	3 027	3 066
6 Totalförsvaret	46 061	45 129
7 Internationellt bistånd	14 358	14 326
8 Invandrare och flyktingar	4 917	4 471
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	25 900	26 209
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	92 454	92 247
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	32 691	32 198
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	47 915	48 243
13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet	28 466	28 273
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	46 251	46 642
15 Studiestöd	24 533	24 833
16 Utbildning och universitetsforskning	36 628	38 956
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	7 672	7 858
18 Samhällsplanering, bostadsförstärkning och byggande	12 282	11 718
19 Regional utjämning och utveckling	3 837	3 094
20 Allmän miljö- och naturvård	1 830	2 020
21 Energi	1 921	1 738
22 Kommunikationer	25 168	25 534
23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar	13 969	14 121
24 Näringsliv	3 019	2 934
25 Allmänna bidrag till kommuner	101 872	101 792
26 Statsskuldsräntor m.m.	77 110	62 210
27 Avgiften till Europeiska gemenskapen	23 821	23 677
SUMMA UTGIFTSOMRÅDEN	718 615	702 239

Motionerna

Förslag till alternativ fördelning på utgiftsområdena för åren 2001 och 2002 framförs i följande motioner:

- *Moderata samlingspartiet* i motion Fi209 (yrkande 10),
- *Kristdemokraterna* i motion Fi210 (yrkande 5),
- *Centerpartiet* i motion Fi211 (yrkande 12) samt
- *Folkpartiet liberalerna* i motion Fi212 (yrkande 6)

Partiernas alternativ för åren 2001 och 2002 har redovisats i tabellerna under respektive utgiftsområde i föregående avsnitt.

Finansutskottets ställningstagande

De i detta sammanhang aktuella alternativen avseende åren 2001 och 2002 utgår från fördelning av utgiftsramar för år 2000. Utskottet har tidigare ställt sig bakom regeringens förslag till fördelning av utgifterna på utgiftsområden

för år 2000. Med hänsyn härtill biträder utskottet även regeringens förslag till preliminär fördelning för åren 2001 och 2002 och tillstyrker yrkande 8 i propositionen.

Samtidigt avstyrker utskottet motionerna Fi209 (m) yrkande 10, Fi210 (kd) yrkande 5, Fi211 (c) yrkande 12 samt Fi212 (fp) yrkande 6.

4.3 Bemyndigande om upplåning

Budgetpropositionen

Statsbudgetens saldo är sedan år 1997 identiskt med statens lånebehov. För att statsbudgetens saldo skall överensstämma med statens lånebehov redovisas Riksgäldskontorets nettoutlåning och en kassamässig korrigering. För perioden 1999–2002 påverkas lånebehovet även av en finansiell överföring från AP-fonden till staten som föranleds av pensionsreformen. Riksgäldskontorets nettoutlåning, kassamässig korrigering och överföring från AP-fonden ingår på utgiftssidan vid sidan av de utgifter som är grupperade på 27 utgiftsområden.

Statsbudgetens saldo förbättrades från -6,2 miljarder kronor år 1997 till 9,7 miljarder kronor år 1998. Under perioden 1999–2002 beräknas det ackumulerade budgetöverskottet uppgå till ca 224 miljarder kronor vilket innebär en amortering på statsskulden med motsvarande belopp. Budgetåret 2000 väntas amorteringen av statsskulden uppgå till 82,5 miljarder kronor.

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under budgetåret 2000 ta upp lån enligt lagen (1988:1387) om statlig upplåning och skuld-förvaltning.

Motionen

Moderata samlingspartiet begär i motion Fi209 yrkande 6 att riksdagen skall bemyndiga regeringen att ta upp lån med högst det belopp som motsvarar ett beräknat lånebehov med utgångspunkt i de moderata förslagen i motionen till utgifter och skatter.

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet vill i likhet med tidigare framhålla att upplåningsbehovet med nuvarande budgetordning i praktiken fastställs genom riksdagens beslut om inkomster och utgifter och därmed ingår som del i riksdagens budgetprövning. Enligt utskottets uppfattning finns det bl.a. av detta skäl inte behov att fastställa en viss beloppsgräns för den statliga upplåningen. Finansutskottet tillstyrker det i finansplanen begärda bemyndigandet (yrkande 3) och avstyrker motion Fi209 (m) yrkande 6.

4.4 Finansiering av investeringar och rörelsekapital

4.4.1 Lån för myndigheternas investeringar i anläggningstillgångar för förvaltningsändamål

Budgetpropositionen

Regeringen får besluta att anskaffning av anläggningstillgångar som används i statens verksamhet skall finansieras med lån i Riksgäldskontoret. Beslut om sådan finansiering får dock endast göras inom låneramar som riksdagen fastställt. Enligt lagen (1996:1059) om statsbudgeten skall riksdagen årligen fastställa en total låneram i Riksgäldskontoret för myndigheternas investeringar i anläggningstillgångar som används i statens verksamhet (20 §).

Regeringen föreslår i finansplanen (avsnitt 7.6) att låneramen för år 2000 skall uppgå till 18,7 miljarder kronor.

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet har vid tidigare prövningar av låneramen påpekat att skillnaden mellan beviljade låneramar och faktiskt utnyttjade belopp varit så stor att problem kan uppstå för den finansiella styrningen av myndigheterna. Utskottet kan nu med tillfredsställelse konstatera att det av regeringens redovisning nu framgår att marginalen mellan låneramen och myndigheternas upptagna lån successivt har minskat under perioden 1997–1999.

Utskottet tillstyrker förslaget i finansplanen till låneram för myndigheternas investeringar i anläggningstillgångar (yrkande 10).

4.4.2 Myndigheternas räntekontokrediter

Budgetpropositionen

Regeringen kan besluta att rörelsekapital i statens verksamhet skall finansieras med krediter i Riksgäldskontoret inom en kreditram som riksdagen årligen fastställer. Detta regleras i lagen (1996:1059) om statsbudgeten (21 §). Myndigheterna placerar överskottslikviditet och finansierar tillfälliga likviditetsunderskott i Riksgäldskontoret. Myndigheterna har för detta ändamål ett räntekonto med kredit. Ramen för räntekontokrediten varierar men ligger normalt i intervallet 5–10 % av respektive myndighets omslutning.

I finansplanen (avsnitt 7.6) föreslås att regeringen för budgetåret 2000 skall få besluta om krediter i Riksgäldskontoret intill ett belopp av 14,2 miljarder kronor (yrkande 11).

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag i finansplanen om myndigheternas räntekontokrediter i Riksgäldskontoret (yrkande 11).

Budgetpropositionen

Inom ramen för det reformerade systemet för inkomstgrundad ålderspension har en sjunde fondstyrelse inom Allmänna pensionsfonden inrättats. Styrelsen skall förvalta en särskild fond, Premiesparfonden. Fonden skall förvalta premiepensionsmedel för de försäkrade som inte gör ett aktivt val av fondförvaltare. Kostnaderna för förvaltningen skall tas ur de förvaltade medlen. Sjunde AP-fondstyrelsen kommer att få medel till verksamheten tidigast under senare delen av år 2000, när den första överföringen av medel beräknas ske till förvaltare inom premiepensionssystemet. För att täcka utgifterna fram till denna tidpunkt bör sjunde AP-fondstyrelsen, i likhet med vad som gällt under 1998 och 1999, ges möjlighet att erhålla lån och kredit i Riksgäldskontoret.

Regeringen föreslår mot denna bakgrund att den bemyndigas att för budgetåret 2000 dels besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i verksamheten intill ett belopp av 22 miljoner kronor, dels besluta om kredit på räntekonto i Riksgäldskontoret intill ett belopp av 49,3 miljoner kronor (yrkande 12).

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag (yrkande 12).

4.5 Bemyndigande för ramanslag

Budgetpropositionen

Enligt 6 § andra stycket lagen (1996:1059) om statsbudgeten får regeringen med riksdagens bemyndigande besluta att ett ramanslag får överskridas, om detta är nödvändigt för att i en verksamhet täcka särskilda utgifter som inte var kända då anslaget anvisades eller för att ett av riksdagen beslutat ändamål med anslaget skall kunna uppfyllas.

Regeringen begär i finansplanen (avsnitt 7.9) att den bemyndigas att under budgetåret 2000 få besluta att ett ramanslag som inte avser förvaltningsändamål får överskridas om:

1. ett riksdagsbeslut om anslag på tilläggsbudget inte hinner inväntas,
2. överskridandet ryms inom det fastställda utgiftstaket för staten.

Enligt regeringens bedömning kan oundvikliga utgiftsökningar i förhållande till anvisade medel för de flesta ramanslag rymmas inom den högsta tillåtna anslagskrediten på 10 %. Något särskilt bemyndigande som ger regeringen befogenhet att besluta om överskridande av ramanslag som anvisats för förvaltningsändamål anser regeringen inte behöver inhämtas. Vid behov kommer ytterligare medel att begäras på tilläggsbudget.

När det gäller ramanslag som anvisats för regelstyrd verksamhet, icke påverkbara EU-relaterade utgifter, infriande av garantier samt oförutsedda utgifter kan så stora förändringar inträffa att utgifterna inte ryms inom den högsta tillåtna anslagskrediten. Regeringen avser i sådana fall att i första hand återkomma till riksdagen med förslag om anslag på tilläggsbudget.

Förändringarna kan dock inträffa snabbt och betalningarna kan behöva göras utan dröjsmål. Om anslag på tilläggsbudget inte hinner anvisas bör regeringen bemyndigas att besluta om överskridande när de förutsättningar som anges i 6 § andra stycket är uppfyllda. Överskridandet får inte vara större än att det ryms inom det fastställda utgiftstaket för staten.

Regeringen understryker att bemyndigandet begärs för ett budgetår i sänder och att avsikten även fortsättningsvis är att på tilläggsbudget föreslå förändringar av berörda anslag som ersätter det medgivna överskridandet. En fullständig redovisning av hur bemyndigandet har utnyttjats för respektive budgetår kommer att lämnas i årsredovisningen för staten.

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet noterar att det av propositionen framgår att regeringen under år 1999 medgivit ett överskridande med högst 7,4 miljarder kronor på anslaget Sjukpenning och rehabilitering under utgiftsområde 10 samt 407,9 miljoner kronor på anslaget Mottagande av asylsökande under utgiftsområde 8 samt att regeringen på tilläggsbudget föreslagit förändringar av dessa anslag. Utskottet utgår från att regeringen utnyttjar bemyndigandet i endast begränsad omfattning och även fortsättningsvis för riksdagen redovisar hur bemyndigandet utnyttjats samt hur detta har finansierats.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag i finansplanen till bemyndigande för ramanslag (yrkande 13).

5.1 Årsredovisning för staten 1998

Regeringens skrivelse 1998/99:150

Enligt lagen (1996:1059) om statsbudgeten skall regeringen så snart som möjligt, dock senast nio månader efter budgetårets utgång, se till att en årsredovisning för staten lämnas till riksdagen. Enligt lagen skall årsredovisningen innehålla resultaträkning, balansräkning och finansieringsanalys samt det slutliga utfallet på statsbudgetens inkomstitlar och anslag. Lagen stadgar också att regeringen är redovisningsskyldig inför riksdagen för statens medel och övriga tillgångar som står till regeringens disposition. Redovisningsskyldigheten omfattar även den verksamhet som bedrivs av staten samt statens skulder och övriga ekonomiska förpliktelser.

I regeringens skrivelse 1998/99:150 lämnar regeringen en redogörelse för det ekonomiska utfallet i staten för år 1998. Skrivelsen omfattar resultaträkning, balansräkning och finansieringsanalys samt det slutliga utfallet på statsbudgetens inkomstitlar och anslag under året. Vidare lämnas en redogörelse för avgiftsbelagd verksamhet och statliga garantier. Vissa generella iakttagelser som Riksrevisionsverket har gjort under året redovisas och kommenteras i skrivelsen. Myndigheter som har fått revisionsberättelse med invändning omnämns och skälen för invändningarna anges.

Det är nu andra gången som åiterrapporteringen till riksdagen sker i en separat skrivelse. Motsvarande redogörelse har tidigare år lämnats i budgetpropositionen. I jämförelse med föregående års motsvarande skrivelse (1997/98:187) har denna gång tillkommit ett makroekonomiskt avsnitt och en redovisning av utvecklingen inom statsförvaltningen samt en redogörelse för utvecklingen av den ekonomiska styrningen. Slutligen tar regeringen även upp frågor om ekonomiska konsekvensanalyser som underlag för riksdagens och regeringens beslut.

Riksdagens revisorers yttrande

Av yttrandet (1999-09-16) framgår att Riksdagens revisorer i sitt förslag 1996/97:RR9 förordat att en årsredovisning för staten borde revideras på riksdagens vägnar av revisorerna. Revisorerna konstaterar samtidigt att frågan om revidering av årsredovisningen nu utreds av Riksdagskommittén inom ramen för den pågående utvärderingen av budgetprocessen. I detta läge har revisorerna inte genomfört någon revision av årsredovisningen. Revisorerna begränsar sig därför till att avge ett antal generella synpunkter på utformningen och innehållet i den nu aktuella publikationen.

Riksdagens revisorer konstaterar inledningsvis att redogörelsen på flertalet punkter förbättrats i förhållande till föregående år. Dispositionen, tabellerna och diagrammen har blivit mer tydliga och överskådliga. Tidsserier finns för flertalet ekonomiska data. Nya avsnitt med information om uppföljning av de budgetpolitiska målen, utvecklingen av den ekonomiska styrningen i staten samt statlig konsumtion och sysselsättning har lagts till skrivelsen.

Revisorerna noterar att regeringen har uppmärksammat de synpunkter finansutskottet hade vad gäller förra årets motsvarande skrivelse om budgetå-

ret 1997. Analysen av avvikelser mellan budget och utfall har utvecklats, likaså avsnittet om statliga garantier. Dock saknas längre tidsserier av det ekonomiska utfallet för garantierna. Det finns enligt revisorerna anledning att se verksamhetens resultat över en längre tidsperiod eftersom variationerna kan vara stora mellan enskilda år. I Finansdepartementets cirkulär 1998-04-16 preciseras vad regeringens redovisning av kreditgarantier skall innehålla. Av cirkuläret framgår bl.a. att riskbedömningar skall ingå i redovisningen till riksdagen. I Årsredovisning för staten finns dock ingen sådan riskbedömning. Revisorerna förutsätter att riskbedömningar för kreditgarantierna framöver kommer att ingå i Årsredovisning för staten. I ett särskilt avsnitt i Årsredovisning för staten redogörs för Riksrevisionsverkets iakttagelser under det gångna året. Riksdagens revisorer anser, i likhet med vad finansutskottet gjorde med anledning av skrivelsen våren 1998 (bet. 1998/99:FiU20), att redovisningen av effektivitetsrevisionens iakttagelser bör kunna göras mer utförlig än för närvarande.

I revisorernas granskning av statens årsredovisning 1996/97:RR9 pekade revisorerna på ett antal brister i årsredovisningen. Några av dessa brister kvarstår, bl.a. att förändringar görs i värderingsprinciper vilket försvårar jämförelser mellan åren. Redogörelsen är enligt revisorerna i vissa avseenden fortfarande svårbegriplig för användare. Ett exempel på detta är att resultaträkningen i årets bokslut visar ett underskott på ca 23 miljarder kronor medan utfallet på statsbudgeten visar ett överskott på ca 10 miljarder kronor. Orsaken till dessa skillnader är skilda sätt att avgränsa och beräkna in- och utflödet av pengar i statskassan. Enligt Riksdagens revisorer bör Årsredovisning för staten inkludera en mer utförlig analys av för- och nackdelar med att redovisa utfallet av statens finanser i resultat- respektive statsbudgettermer. Revisorerna utgår från att man inom ramen för det s.k. VESTA-projektet kommer att söka finna lösningar på de problem som fortfarande återstår.

Revisorerna kommenterar avslutningsvis frågan om ekonomiska konsekvensanalyser. I ett förslag till riksdagen (1996/97:RR7) ansåg revisorerna att regeringen borde redovisa för vilken typ av beslut som regeringen hade för avsikt att utarbeta ekonomiska konsekvensanalyser. Finansutskottet ansåg att det inte är meningsfullt att ställa generella krav på när ekonomiska konsekvensanalyser skall användas eller inte användas. Utskottet ansåg dock att det kunde vara lämpligt att regeringen om några år redovisar hur och i vilken omfattning regering och riksdag använt ekonomiska konsekvensanalyser som del av underlaget för sina beslut. Detta gavs också regeringen till känna. I årsredovisningen för 1998 ställer sig emellertid regeringen tvivlande till värdet av en sådan uppföljning. Mot bakgrund av att regeringen också avfärdat förslaget om att precisera principer för när ekonomiska konsekvensanalyser bör användas vill revisorerna peka på risken för att sådana analyser inte får den roll som är motiverad i regeringens beslutsunderlag. I yttrandet understryks att såväl riksdagen som Riksdagens revisorer och Riksrevisionsverket vid ett flertal tillfällen har pekat på betydande brister i de ekonomiska konsekvensanalyser som ingår i olika former av beslutsunderlag.

Utskottet delar det som Riksdagens revisorer anför om att redovisningen i regeringens skrivelse till riksdagen om det ekonomiska utfallet i staten har förbättrats sedan föregående år. När det gäller redovisningens avgränsning, omfattning och struktur förutsätter utskottet att utvecklingsarbetet fortsätter, närmast inom ramen för det s.k. VESTA-projektet. Bland de frågor som särskilt bör övervägas märks en förbättrad koppling till statsbudgeten liksom möjligheterna att komplettera redovisningen med information om uppnådda resultat i den statliga verksamheten.

Utskottet anser vidare i likhet med revisorerna att avsnittet om statliga garantier bör byggas ut med riskbedömningar. Utskottet anser också liksom revisorerna att garantiverksamheten bör ses över en längre tidsperiod. Garantier innebär långsiktiga åtaganden för staten. Det årsvisa kassamässiga resultatet ger därför endast en begränsad vägledning. Det är mot denna bakgrund enligt utskottet önskvärt att en utförligare redovisning görs av de förväntade långsiktiga kostnaderna för verksamheten. Utskottet vidhåller också sin tidigare framförda synpunkt (bet. 1998/99:FiU1 s. 216) att en tydligare åtskillnad bör göras i redovisningen mellan insättningsgarantier och andra typer av utfästelser.

I likhet med föregående år vill utskottet peka på det angelägna i att redogörelsen om möjligt presenteras för riksdagen vid en tidigare tidpunkt. På sikt bör årsredovisningen för staten enligt utskottet läggas fram samtidigt som den ekonomiska vårpropositionen för att därmed på ett bättre sätt kunna utgöra ett underlag för riksdagens och riksdagspartiernas arbete.

Det är enligt utskottet värdefullt att skrivelsen har kompletterats med olika avsnitt som belyser utvecklingen av den statliga ekonomin och av statlig verksamhet. Utskottet efterlyser emellertid till kommande år en fylligare redovisning av Riksrevisionsverkets iakttagelser med anledning av verkets effektivitetsgranskningar. Utskottet återkommer senare i betänkandet till sin syn på frågan om ekonomiska konsekvensanalyser som underlag för beslut av riksdag och regering.

I regeringens skrivelse redovisas i bilaga 4 en sammanställning av avgifter till och bidrag från EU. Där ingår en sammanfattning av det kassamässiga flödet mellan EU och den svenska statsbudgeten under de år Sverige varit medlem i unionen. Av bilaga 4 framgår vidare de anslag och inkomstitlar som blivit föremål för s.k. särskilt avräkningsförfarande. Där återfinns bl.a. de bidrag från EU som tillförts olika inkomstitlar. Regeringen framhåller att det redovisade materialet inte ger någon helhetsbild av alla effekter av EU-medlemskapet på statsbudgeten. Enligt utskottets mening är det värdefullt om återrapporteringen till riksdagen till kommande år i första hand kompletteras med en redovisning av de anslag på statsbudgeten som helt eller delvis finansieras av EU-bidrag.

Efter det att skrivelsen med Årsredovisning för staten 1998 överlämnades till riksdagen har regeringen i budgetpropositionen begärt riksdagens ställningstagande till vissa riktlinjer för den fortsatta utvecklingen av den ekonomiska styrningen i staten (prop. 1999/2000:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. yrkande 14). Utskottet tar upp detta förslag i samband med

beredningen av förslagen till anslag inom utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning (bet. 1999/2000:FiU2). I detta sammanhang kan utskottet även komma att ge ytterligare synpunkter på utformning m.m. av årsredovisningen för staten.

Med det anförda föreslår utskottet att regeringens skrivelse 1998/99:150 Årsredovisning för staten 1998 läggs till handlingarna.

5.2 Statsförvaltningens utveckling

Motionen

I *motion Fi211* av Lennart Daléus m.fl. (c) framhävs att anslagsökningarna till ett flertal av de statliga verken och myndigheterna i de flesta fall handlar om reellt ökade anslag, vilket innebär en svällande statlig förvaltning. För att motverka detta föreslås att ett moratorium införs för reala anslagsökningar under 2000. Ett moratorium skulle ge rådrum för att se över kontrollfunktionen inom den statliga förvaltningen men också en ordentlig översyn över hela den statliga förvaltningen. En översyn av den statliga förvaltningen medför att verksamheter som inte svarar mot de framtida behoven förnyas eller avvecklas. En utökad demokratisk förankring och kontroll skulle också skapas genom att resurser och uppgifter flyttas från Riksrevisionsverket till en stärkt revision under riksdagen.

Finansutskottets ställningstagande

Av budgetpropositionen (1999/2000:1) framgår att den statliga förvaltningen under perioden 1990–1998 minskat kraftigt. Antalet anställda har minskat med 12 %. Utgifterna exklusive statskuldräntorna minskar dessutom reellt med i genomsnitt 0,2 % per år under perioden 1998–2002, vilket motsvarar en minskning av utgifterna i fasta priser på 4,1 miljarder kronor. Att besluta om utgiftsramarna är ett viktigt inslag i regeringens styrning av myndigheterna men det är nödvändigt att en prövning görs från fall till fall av anslagsmedlen. Det kan inte uteslutas att det i vissa fall kan vara befogat med utgiftsökningar utöver en real kompensation. Utskottet anser därför att det inte är ett lämpligt sätt att bedriva budgetpolitik att införa ett moratorium för reala anslagsökningar.

Vad avser förändringar inom den statliga förvaltningen redovisar regeringen årligen en kontinuerlig och samlad uppföljning av dessa förändringar, enligt önskemål från riksdagen. Redovisningen utgör ett viktigt underlag för att bedöma konsekvenserna av de förändringar som genomförts i statsförvaltningen. I budgetpropositionen påtalar regeringen också att den avser att fortsätta se över myndighetsstrukturen samt att den kommer att lägga stor vikt vid att följa upp och analysera de verksamhetsmässiga konsekvenserna. Det fortsatta effektiviseringsarbetet kommer vidare att inriktas mot att mer systematiskt pröva det statliga åtagandet. Därmed kommer enligt regeringen de uppgifter som är artfrämmande för staten att avvecklas eller överlåtas till annan huvudman.

Vad avser den statliga revisionen så har denna varit föremål för flera utredningar på senare år, bland annat Riksdagens revisionsutredning som av-

slutade sitt arbete i oktober 1997. I 1997 års budgetproposition (1997/98:1, vol. 2, avsnitt 4.2) redovisade regeringen sina överväganden i fråga om en reformerad stabsorganisation och begärde att riksdagen skulle godkänna bl.a. att Riksrevisionsverkets verksamhet skulle renodlas och koncentreras till de revisionella uppgifterna. Statens ekonomistyrningsfunktion skulle renodlas och en ny myndighet inrättas för ändamålet. Regeringen återkom sedan med förslag om anslagstilldelning i vårpropositionen (1997/98:150), och den 1 juli 1998 inrättades Ekonomistyrningsverket, medan Riksrevisionsverket fick en renodlad revisionsuppgift. Riksdagen har vid båda tillfällena beslutat i enlighet med regeringens förslag och utskottet finner inte skäl att ompröva dessa beslut så kort tid efter att de tagits. Dessutom pågår ett utredningsarbete av Riksdagskommittén där kommittén enligt direktiv skall se på riksdagens roll i relation till motsvarande kontrollfunktioner på regeringssidan och överväga vilka principer som bör vara vägledande för organisationen av en revisionsverksamhet under riksdagen. Kommittén skall överväga behovet av förändringar i riksdagens organisation, arbetsformer och resurser avsedda för revisionsverksamhet, särskilt effektivitetsrevision.

Med vad utskottet här anfört avstyrks förslagen i motion Fi211 (c) yrkan-
dena 4, 5 och 6.

5.3 Statlig avgiftsfinansiering

Motionen

I motion Fi505 av Runar Patriksson (fp) framhålls att de avgifter som vissa myndigheter erhåller också borde få behållas av myndigheten och inte betalas in till staten. Myndigheterna skulle därmed kunna använda intäkterna till att direkt täcka sina kostnader. Regeringen bör därför göra en allmän översyn av reglerna.

Finansutskottets ställningstagande

I enlighet med lagen (1996:1059) om statsbudgeten får regeringen besluta om disposition av avgiftsinkomster från frivilligt efterfrågade varor och tjänster, om inkomsterna helt eller delvis skall täcka statens kostnader för verksamheten. Regeringen får också besluta om hur stor avgiften skall vara och på vilka grunder den skall beräknas. En myndighet däremot får endast bestämma avgiftens storlek efter ett särskilt bemyndigande. Bestämmelser om detta finns i avgiftsförordningen (1992:191 ändrad senast 1998:1775).

Som huvudregel gäller dock att offentligrättsliga avgifter inte disponeras av myndigheten utan i stället tillförs staten. Vissa avgifter disponeras dock av myndigheten, som exempelvis avgifter som myndigheterna tar ut för kopior. Avgifter som tas ut med stöd av 4 och 15 §§ i avgiftsförordningen får alltid disponeras av myndigheten.

Att besluta om avgifter och hur avgiftsinkomsterna skall disponeras är viktiga inslag i regeringens styrning av myndigheten. En bedömning görs således av regeringen från fall till fall hur avgiftsinkomsterna skall disponeras.

Med anledning av vad utskottet ovan anfört avstyrks motion Fi505 (fp).

6 Övriga frågor

1999/2000:FiU1
Utskottet

6.1 Försäljning av statliga tillgångar

Motionerna

I *motionerna Fi502 och Fi903* av Lars Tobisson (m) framhålls att staten inte bör ägna sig åt verksamhet som andra kan sköta lika bra eller bättre. Vasakronan AB och SBAB föreslås därför skyndsamt privatiseras. Genom en utförsäljning av statliga bolag skulle inkomsterna exempelvis kunna användas för en amortering av statsskulden.

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet kan konstatera att riksdagen 1996 lade fast riktlinjer (Aktiv förvaltning av statens företagsägande, prop. 1995/96:141, bet. 1995/96:NU26, rskr. 1995/96:302) för hur staten skall förvalta sitt ägande. Detta skall bl.a. kännetecknas av att kommersiella och fullt konkurrensutsatta företag förvaltas med krav på effektivitet, avkastning och strukturanpassning. Statens ägarroll skall vidare vara professionell, effektiv och aktiv. Regeringen har också aviserat att den avser att återkomma till riksdagen med återrapportering och förslag om ägarroller i en proposition under hösten.

Utskottet ser mot denna bakgrund inte anledning att nu särskilt förorda en utförsäljning av SBAB och Vasakronan varför motionerna Fi502 (m) och Fi903 (m) avstyrks.

6.2 Statliga projektbidrag

Motionen

I *motion Fi610* av Karin Pilsäter m.fl. (fp) framhålls att olika typer av projektbidrag, exempelvis de lokala investeringsprogrammen, gör det kommunala beslutsfattandet till ett köpsläende och förhandlande med staten. Motinärernas uppfattning är att den lokala utvecklingen bäst främjas genom goda allmänna villkor för jobb och företagande, genom ett väl fungerande utjämningsystem som ger likvärdiga kommunala förutsättningar och genom ett större spelrum för lokala aktörer vid sidan av den statliga och kommunala verksamheten. Motionärerna säger därför nej till statliga projektbidrag.

Finansutskottets ställningstagande

Enligt utskottet bör grundregeln vara den att statliga medel till olika offentliga verksamheter fördelas i generella former. Den dominerande delen av statliga bidrag till kommunsektorn utgörs också av generella bidrag till kommuner och landsting. Utskottet anser dock att det inte kan uteslutas att det i vissa fall kan vara befogat med ett särskilt statligt stöd i projektform. Utskottet anser dock att det vid prövning av stödet är angeläget att målen och kriterierna för bidraget är väl definierade samt att en kontinuerlig uppföljning sker och att en utvärdering görs efteråt. Utskottet anser också att en viss restriktivitet bör iaktas vid användning av stöd i projektform men anser att det kan vara befogat i de fall det är angeläget att påskynda och stimulera en

viss verksamhetsinriktning eller få till stånd vissa sektorövergripande lösningar. Riksrevisionsverket har dessutom på regeringens uppdrag granskat de statliga bidragen till lokala investeringsprogram och funnit ett antal brister i beredningen av ansökningarna (RRV 1999:37). Även Riksdagens revisorer har granskat stöden till lokala investeringsprogram (1999/2000:RR3). Regeringen anger också i budgetpropositionen för år 2000 att en analys av RRV:s rapport och förslag till ändringar av regelsystem för de lokala investeringsprogrammen kommer att föreläggas riksdagen under år 2000.

Med vad utskottet här anfört avstyrks motion Fi610 (fp) yrkande 7.

6.3 Ekonomiska konsekvensanalyser

Motionen

I *motion Fi901* av Hillevi Larsson (s) ställs krav på att riksdagen hos regeringen skall begära förslag om införande av obligatoriska samhällsekonomiska kalkyler vid nedskärningar i kommunal och statlig verksamhet. Enligt motionären bör det privata näringslivet uppmanas att göra motsvarande kalkyler. I motionen påpekas att besparingar i form av personalneddragningar kan få effekter i form bl.a. av sänkt servicenivå, ökad belastning på kvarvarande personal samt ökad risk för utbrändhet och sjukdomar. Besparingar på kommunal nivå får vidare enligt motionären ofta effekter för staten genom ökade utgifter för arbetslöshetskassa och omskolning. Det är således inte säkert att besparingar inom en sektor innebär en besparing för samhället i sin helhet. Mot denna bakgrund bör man enligt motionären tvinga de enskilda aktörerna att se till helheten. På samma sätt som man kräver miljökonsekvensbeskrivningar och jämföringsanalys i samband med beslut bör krav ställas på att en samhällsekonomisk kalkyl genomförs av planerade nedskärningar och besparingar.

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet vill peka på att regeringen i Årsredovisning för staten 1998 (skr. 1998/99:150, avsnitt 12) redovisat sin syn på ekonomiska konsekvensanalyser som underlag för riksdagens och regeringens beslut. Enligt regeringens bedömning är det svårt att gå längre än att som allmän riktlinje ange att ekonomiska konsekvensanalyser skall användas i de fall de bedöms ha väsentlig betydelse för beslutet i fråga. Det är enligt regeringens mening varken möjligt eller lämpligt att införa en ordning som mer i detalj lägger fast för vilka typer av beslut som ekonomiska konsekvensanalyser skall användas och ange den närmare arten av sådana analyser.

Samtidigt understryks i regeringens skrivelse att ett arbete pågår för att allmänt förbättra kvaliteten i regeringens och riksdagens beslutsunderlag. Som en viktig del i detta arbete ingår att utveckla metoder för och öka användningen av ekonomiska och andra konsekvensanalyser. Regeringen framhåller också att kommittéväsendet och remissförfarandet enligt svensk förvaltningstradition har stor betydelse vid utarbetandet av underlag för statsmakternas beslut. Vid en nyligen genomförd översyn av reglerna för

kommittéarbetet har kraven på ekonomiska och andra konsekvensanalyser gåtts igenom och reglerats på ett samlat och mer överskådligt sätt än tidigare.

Utskottet har senast i sitt yttrande till justitieutskottet (1996/97:FiU2y) uttalat att det inte är meningsfullt att ställa generella krav på ekonomiska konsekvensanalyser som underlag för riksdagens och regeringens beslut. Utskottet vidhåller denna uppfattning och delar det som anförs i regeringens skrivelse om att frågor om det ekonomiska beslutsunderlaget får prövas från fall till fall. När det gäller beslut som fattas på kommunal nivå finns vissa generella regler i kommunallagen. Dessa regler ger kommuner och landsting stor frihet att inom sitt kompetensområde själva bestämma om underlaget för sina beslut. Med hänsyn till den kommunala självstyrelsen är utskottet för sin del inte berett att förorda någon annan ordning.

Utskottet avstyrker med hänvisning till det anförda motion Fi901 (s).

Den ekonomiska politiken

1. beträffande *allmänna riktlinjer för den ekonomiska politiken*
att riksdagen med bifall till proposition 1999/2000:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. yrkande 1 samt med avslag på motionerna 1999/2000:Fi209 yrkandena 1 och 15, 1999/2000:Fi210 yrkande 1, 1999/2000:Fi211 yrkande 1, 1999/2000:Fi212 yrkande 1 och 1999/2000:Sk318 yrkande 5 godkänner de allmänna riktlinjer för den ekonomiska politiken som regeringen förordar och som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

res. 1 (m, kd, fp)

res. 2 (c)

2. beträffande *det europeiska valutasamarbetet*
att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Fi204, 1999/2000:Fi205, 1999/2000:Fi206, 1999/2000:Fi207, 1999/2000:Fi208, 1999/2000:Fi211 yrkande 2, 1999/2000:Sk692 yrkande 29, 1999/2000:L713 yrkande 5, 1999/2000:U503 yrkande 5 och 1999/2000:U505 yrkande 3,

res. 3 (m)

res. 4 (v)

res. 5 (c)

res. 6 (fp)

res. 7 (mp)

3. beträffande *utrymme för kommunal skattesänkning*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:Fi209 yrkande 14,

res. 8 (m)

res. 9 (fp)

res. 10 (kd, c) – motiv.

4. beträffande *miljökonsekvensbeskrivningar i budgetpropositionen*
att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Fi213 yrkande 1, 1999/2000:U515 yrkandena 6 och 8 samt 1999/2000:MJ752 yrkande 4,

res. 11 (v, mp)

res. 12 (m) – motiv.

5. beträffande *vidgat perspektiv på ekonomisk politik*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:Fi213 yrkandena 2, 3 och 5,

res. 13 (v, mp)

res. 14 (fp) – motiv.

6. beträffande *global skatt på valutamarknaderna*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:U903 yrkande 2,
res. 15 (v, mp)

7. beträffande *konsekvensanalyser i ett genusperspektiv*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:Fi508 yrkandena 4–6,
res. 16 (v)
res. 17 (kd, c, fp, mp) – motiv.
res. 18 (m) – motiv.

Budgetpolitikens inriktning

8. beträffande *mål för budgetpolitiken*
att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Fi209 yrkandena 3 och 4
samt 1999/2000:Fi213 yrkande 4,
res. 19 (m)

9. beträffande *buffertfonder för reglering av variationer i socialförsäkringens utgifter*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:Fi302,
res. 20 (v)

Inkomster och utgifter

10. beträffande *budgetförslagen för år 2000*
att riksdagen

a) med bifall till proposition 1999/2000:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. yrkande 2 – som följd av förslagen om höjd statlig ålderspensionsavgift, ändrad finansieringsprincip för avtalsförsäkringar på det statliga området och sänkt statsbidrag till kommunerna till följd av begränsad avdragsrätt för allmän pensionsavgift – fastställer *utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten för år 2000 till 765 miljarder kronor, för år 2001 till 790 miljarder kronor och för år 2002 till 814 miljarder kronor,*

b) med bifall till proposition 1999/2000:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. yrkande 9 godkänner den reviderade *beräkningen av de offentliga utgifterna för åren 2000–2002,*

c) med bifall till proposition 1999/2000:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. yrkande 6 beslutar om *fördelning av utgifterna för budgetåret 2000 på utgiftsområden enligt utskottets förslag i appendix 1 till hemställan,*

d) med bifall till proposition 1999/2000:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. yrkande 7 godkänner beräkningen av *förändringar av anslagsbehållningar för budgetåret 2000,*

e) med bifall till proposition 1999/2000:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. yrkande 4 godkänner beräkningen av förändringar av myndigheters m.fl. in- och utlåning i Riksgäldskontoret för budgetåret 2000 samt beräkningen av överföring av medel från AP-fonden för budgetåret 2000,

f) med bifall till proposition 1999/2000:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. yrkandena 22–25, alla i denna del, godkänner vad utskottet anfört om *inkomstskatten för år 2000*,

g) med bifall till proposition 1999/2000:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. yrkande 38 i denna del godkänner vad utskottet anfört om *det fasta beloppet vid beskattningen av förvärvsinkomster*,

h) med bifall till proposition 1999/2000:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. yrkande 30 i denna del godkänner vad utskottet anfört om *utvidgade reserveringsmöjligheter*,

i) med bifall till proposition 1999/2000:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. yrkande 26 i denna del godkänner vad utskottet anfört om *befrielse från kupongskatt vid näringsbetingat innehav*,

j) med bifall till proposition 1999/2000:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. yrkandena 31–35, alla i denna del, godkänner vad utskottet anfört om *förändrade avgiftsnivåer för socialavgifter m.m.*,

k) med bifall till proposition 1999/2000:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. yrkande 36 i denna del godkänner vad utskottet anfört om *underlaget för fastighetsskatt vid 2001 års taxering*,

l) med bifall till proposition 1999/2000:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. yrkande 37 i denna del godkänner vad utskottet anfört om *fastighetsskatt m.m. för bostäder år 2000*,

m) med bifall till proposition 1999/2000:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. yrkandena 27 och 28, båda i denna del, godkänner vad utskottet anfört om *skatteväxling*,

n) med bifall till proposition 1999/2000:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. yrkande 29 i denna del godkänner vad utskottet anfört om *fordonsskatt för tunga bussar*,

o) med bifall till proposition 1999/2000:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. yrkande 29 i denna del godkänner vad utskottet anfört om *lättnad i beskattningen av miljövänliga bilar*,

p) med bifall till proposition 1999/2000:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. yrkande 5 godkänner *beräkningen av statsbudgetens inkomster för budgetåret 2000 enligt utskottets förslag i appendix 1 till hemställan*,

q) avslår de i *appendix 2 till hemställdan upptagna motionsyrkandena,*

res. 21 (m)

res. 22 (kd)

res. 23 (c)

res. 24 (fp)

1999/2000:FiU1

Hemställdan

11. *beträffande preliminär fördelning av utgifterna på utgiftsområden för åren 2001 och 2002*

att riksdagen med bifall till proposition 1999/2000:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. yrkande 8 samt med avslag på motionerna 1999/2000:Fi209 yrkande 10, 1999/2000:Fi210 yrkande 5, 1999/2000:Fi211 yrkande 12 och 1999/2000:Fi212 yrkande 6 godkänner den preliminära fördelningen av utgifterna på utgiftsområden för budgetåren 2001 och 2002 som riktlinje för regeringens budgetarbete,

res. 25 (m)

res. 26 (kd)

res. 27 (c)

res. 28 (fp)

12. *beträffande bemyndigande om upplåning*

att riksdagen med bifall till proposition 1999/2000:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. yrkande 3 samt med avslag på motion 1999/2000:Fi209 yrkande 6 bemyndigar regeringen att under budgetåret 2000 ta upp lån enligt lagen (1988:1387) om statens upplåning och skuldförvaltning,

res. 29 (m)

13. *beträffande lån för myndigheternas investeringar i anläggningstillgångar för förvaltningsändamål*

att riksdagen med bifall till proposition 1999/2000:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. yrkande 10 bemyndigar regeringen att för budgetåret 2000 besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i statens verksamhet intill ett belopp av 18 700 000 000 kr,

14. *beträffande myndigheternas räntekontokrediter*

att riksdagen med bifall till proposition 1999/2000:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. yrkande 11 bemyndigar regeringen att för budgetåret 2000 besluta om krediter för myndigheters räntekonton i Riksgäldskontoret intill ett belopp av 14 200 000 000 kr,

15. *beträffande sjunde AP-fondstyrelsens lån och räntekontokredit*

att riksdagen med bifall till proposition 1999/2000:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. yrkande 12 bemyndigar regeringen att för budgetåret 2000 vad avser sjunde AP-fondstyrelsens verksamhet dels besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i verksamheten intill ett belopp av 22 000 000 kr,

dels besluta om kredit på räntekonto i Riksgäldskontoret intill ett belopp av 49 300 000 kr,

16. beträffande *bemyndigande för ramanslag*
att riksdagen med bifall till proposition 1999/2000:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. yrkande 13 bemyndigar regeringen att under budgetåret 2000, med de begränsningar som följer av 6 § andra stycket lagen (1996:1059) om statsbudgeten, besluta att ett ramanslag, med undantag för anslag anvisade för förvaltningsändamål, får överskridas om ett riksdagsbeslut om anslag på tilläggsbudget inte hinner inväntas samt om överskridandet ryms inom utgiftstaket för staten,

Ekonomisk styrning och statlig redovisning

17. beträffande *årsredovisning för staten 1998*
att riksdagen lägger regeringens skrivelse 1998/99:150 till handlingarna,

18. beträffande *statsförvaltningens utveckling*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:Fi211 yrkandena 4–6,
res. 30 (c)

19. beträffande *statlig avgiftsfinansiering*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:Fi505,

Övriga frågor

20. beträffande *försäljning av statliga tillgångar*
att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Fi502 och 1999/2000:Fi903,
res. 31 (m, kd, fp)

21. beträffande *statliga projektbidrag*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:Fi610 yrkande 7,
res. 32 (fp)

22. beträffande *ekonomiska konsekvensanalyser*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:Fi901,

Lagförslag i proposition 1999/2000:1 och 1998/99:124 (se bilaga 1 till betänkandet)

23. beträffande *lagförslagen*
att riksdagen till följd av vad utskottet ovan anfört och hemställt (mom. 10) och med anledning av proposition 1999/2000:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. yrkandena 22–38, alla i denna del, och proposition 1998/99:124 i denna del antar de i *bilaga 1 Regeringens lagförslag* redovisade förslagen till

(1) lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370),

(2) lag om ändring i lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt, med den ändringen att bestämmelsen om ikraftträdande erhåller följande som utskottets förslag betecknade lydelse:

Regeringens förslag

Denna lag träder i kraft den 1 december 1999 och tillämpas första gången vid 2001 års taxering.

Utskottets förslag

Denna lag träder i kraft den 31 december 1999 och tillämpas första gången vid 2001 års taxering.

(3) lag om ändring i skattebetalningslagen (1997:483), med den ändringen att bestämmelsen om ikraftträdande erhåller följande som utskottets förslag betecknade lydelse:

Regeringens förslag

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2000 och tillämpas första gången i fråga om preliminär skatt för inkomståret 2000 och slutlig skatt enligt 2001 års taxering.

Utskottets förslag

Denna lag träder i kraft den 31 december 1999 och tillämpas första gången i fråga om preliminär skatt för inkomståret 2000 och slutlig skatt enligt 2001 års taxering.

(4) lag om skattereduktion på förvärvsinkomster vid 2001 års taxering, med den ändringen att bestämmelsen om ikraftträdande erhåller följande som utskottets förslag betecknade lydelse:

Regeringens förslag

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2000.

Utskottets förslag

Denna lag träder i kraft den 31 december 1999.

- (5) lag om ändring i kupongskattelagen (1970:624),
- (6) lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi,
- (7) lag om ändring i lagen (1983:1104) om särskild skatt på elektrisk kraft från kärnkraftverk,
- (8) lag om ändring i fordonsskattelagen (1988:327),
- (9) lag om ändring i lagen (1993:1538) om periodiseringsfonder,
- (10) lag om ändring i lagen (1981:691) om socialavgifter,
- (11) lag om ändring i lagen (1994:1744) om allmän pensionsavgift, med den ändringen att punkt 1 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna erhåller följande som utskottets förslag betecknade lydelse:

Regeringens förslag

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2000 och tillämpas första gången vid 2001 års taxering.

Utskottets förslag

1. Denna lag träder i kraft den 31 december 1999 och tillämpas första gången vid 2001 års taxering.

- (12) lag om ändring i lagen (1994:1920) om allmän löneavgift,
(13) lag om ändring i lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster, med den ändringen att punkt 1 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna erhåller följande som utskottets förslag betecknade lydelse:

Regeringens förslag

Utskottets förslag

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2000.

1. Denna lag träder i kraft den 31 december 1999.

- (14) lag om ändring i lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift,
(15) lag om underlag för fastighetsskatt i vissa fall vid 2001 års taxering, med den ändringen att lagen erhåller följande som utskottets förslag betecknade lydelse:

Regeringens förslag

Utskottets förslag

Vid beräkning av fastighetsskatt vid 2001 års taxering för värderingsenhet som avses i 3 § första stycket b lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt skall, i stället för det taxeringsvärde som avses i nämnda punkt, *som underlag* för skatten vara det närmast föregående beskattningsårets taxeringsvärde för *värderingsenheten* om det är lägre. Gäller olika värden för skilda delar av ett beskattningsår skall jämförelsen göras utifrån det genomsnittliga taxeringsvärdet under beskattningsåret.

Vid beräkning av fastighetsskatt vid 2001 års taxering för värderingsenhet som avses i 3 § första stycket b lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt skall, i stället för det taxeringsvärde som avses i nämnda punkt, *underlaget* för skatten vara det närmast föregående beskattningsårets taxeringsvärde för *värderingsenheten*, om det är lägre. Gäller olika värden för skilda delar av ett beskattningsår skall jämförelsen göras utifrån det genomsnittliga taxeringsvärdet under beskattningsåret.

- (16) lag om ändring i lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt,
(17) lag om beräkning av viss inkomstskatt på förvärvsinkomster vid 2002 års taxering, m.m.

Stockholm den 4 november 1999

På finansutskottets vägnar

Jan Bergqvist

I beslutet har deltagit: Jan Bergqvist (s), Mats Odell (kd), Bengt Silfverstrand (s), Lisbet Calner (s), Lennart Hedquist (m), Sonia Karlsson (s), Fredrik Reinfeldt (m), Siv Holma (v), Per Landgren (kd), Anna Åkerhielm (m), Matz Hammarström (mp), Lena Ek (c), Karin Pilsäter (fp), Kjell Nordström (s), Gunnar Axén (m), Hans Hoff (s) och Lars Bäckström (v).

1999/2000:FiU1
Hemställan

Sammandrag av statbudgeteffekten 2000 av de olika budgetalternativen

Belopp i miljoner kronor

Statsbudgetens utgifter och inkomster Beräknat lånebehov	Av reservanternas föreslagna nivåer				
	Utskottets förslag	Res. 21 (m)	Res. 22 (kd)	Res. 23 (c)	Res. 24 (fp)
Summa anslag på de 27 utgiftsområdena	699 303	689 942	690 152	698 726	682 423
Minskning av anslagsbehållningarna	6 000	6 000	6 000	6 000	3 500
Myndigheters m.fl. in- och utlåning i Riksgäldskontoret, netto	39 510	39 510	39 510	39 510	39 510
Överföring från AP-fonden	-45 000	-45 000	-45 000	-45 000	-45 000
Budgetomslutning	699 813	690 452	690 662	699 236	680 433
Skatter m.m.	617 097	613 617	604 922	617 097	602 387
Övriga inkomster på statsbudgeten	165 216	165 216	165 169	165 216	167 416
Summa inkomster	782 313	778 833	770 091	782 313	769 803
<i>Statsbudgetens saldo (=amortering före skulddispositioner)</i>	-82 500	-88 381	-79 429	-83 077	-89 370
Budgetomslutning	699 813	690 452	690 662	699 236	680 433

Förslag till fördelning av statbudgetens utgifter för år 2000 på utgiftsområden

Belopp i 1000-tal kronor

Utskottets förslag överensstämmer med regeringens förslag till ramar m.m.

Utgiftsområde, m.m.	Utskottets förslag	Reservanternas förslag i förhållande till utskottets förslag			
		Res. 21 (m)	Res. 22 (kd)	Res. 23 (c)	Res. 24 (fp)
1 Rikets styrelse	4 460 583	-396 583	-441 000	-200 000	-585 000
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	1 578 345	-77 345	-79 000	-85 000	-19 000
3 Skatteförvaltning och uppbörd	5 921 618	+50 382	+280 000	-61 000	+150 000
4 Rättsväsendet	22 667 103	+478 897	+320 000	+475 000	+192 000
5 Utrikesförvaltning och internationell samverkan	2 983 393	-106 393	±0	-82 000	±0
6 Totalförsvaret	46 648 614	+3 400 386	+1 390 000	±0	±0
7 Internationellt bistånd	13 236 909	-1 062 909	+1 100 000	+195 000	+1 500 000
8 Invandrare och flyktingar	4 900 562	-268 562	-12 000	-51 000	-200 000
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	25 362 652	+335 348	+224 000	+688 000	+2 359 000
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	92 470 469	-12 221 469	-3 675 000	-757 000	-3 100 000
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	33 618 800	+1 285 200	+1 497 000	+537 000	+1 122 000
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	44 755 500	-1 139 500	-641 500	+260 000	+116 000
13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet	30 573 000	+9 883 000	-6 750 000	+19 266 000	-600 000
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	46 129 988	-15 918 988	-2 477 000	-14 672 000	-3 345 000
15 Studiestöd	20 981 447	-1 722 447	-555 000	-7 481 000	-2 762 000

Utgiftsområde, m.m.	Utskottets förslag	Reservanternas förslag i förhållande till utskottets förslag				
		Res. 21 (m)	Res. 22 (kd)	Res. 23 (c)	Res. 24 (fp)	
16	Utbildning och universitetsforskning	32 572 588	+352 412	-331 000	+200 000	-505 000
17	Kultur, medier, trossamfund och fritid	7 570 486	-1 436 486	+42 000	+90 000	+35 000
18	Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande	15 592 068	-1 287 068	+230 000	-665 000	-3 058 000
19	Regional utjämning och utveckling	3 310 433	-250 433	±0	±0	-500 000
20	Allmän miljö- och naturvård	1 721 371	+29 629	+85 000	+40 000	+50 000
21	Energi	1 445 526	-321 526	-205 000	+100 000	-525 000
22	Kommunikationer	25 532 440	-1 392 440	+240 000	+1 373 000	-1 805 000
23	Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar	9 726 327	-9 327	+598 000	+761 000	-39 000
24	Näringsliv	2 983 313	-57 313	-153 000	+111 000	-149 000
25	Allmänna bidrag till kommuner	97 666 700	+12 492 300	+463 000	-369 000	-2 712 000
26	Statsskuldräntor m.m.	81 810 000	±0	-300 000	-250 000	-2 500 000
27	Avgiften till Europeiska gemenskapen	23 083 000	±0	±0	±0	±0
	Summa utgiftsområden	699 303 235	-9 361 235	-9 150 500	-577 000	-16 880 000
	Minskning av anslagsbehållningar	6 000 000	±0	±0	±0	-2 500 000
	Myndigheters m.fl. in- och utlåning i Riksgäldskontoret, netto	39 509 735	±0	±0	±0	±0
	Överföring från AP-fonden	-45 000 000	±0	±0	±0	±0
	Summa statbudgetens utgifter	699 812 982	-9 361 235	-9 150 500	-577 000	-19 380 000
	Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten	140 033 800	±0	±0	±0	±0

Förslag till beräkning av statsbudgetens inkomster för år 2000 per inkomsttitel

Belopp i 1000-tal kronor

Inkomsttitel		Reservanternas förslag i förhållande till utskottets förslag				
		Utskottets förslag	Res. 21 (m)	Res. 22 (kd)	Res. 23 (c)	Res. 24 (fp)
1000	Skatter m.m.:	617 097 070	-3 480 000	-12 175 000	±0	-14 710 000
1111	Fysiska personers inkomstskatt	21 286 115	+3 850 000	-10 790 000	+1 800 000	-9 080 000
1121	Juridiska personers inkomstskatt	68 632 557	+400 000	+720 000		+400 000
1123	Beskattning av tjänstegruppliv	950 000				
1131	Ofördelbara inkomstskatter	1 000 000				
1141	Kupongskatt	1 850 000				
1144	Lotteriskatt	1 222 780				
1211	Folkpensionsavgift	1 519 434				
1212	Efterlevandepensionsavgift	14 599 640				
1221	Sjukförsäkringsavgift	73 589 855				
1222	Föräldraförsäkringsavgift	18 893 652				
1251	Ålderspensionsavgift, netto	6 114 372				
1252	Delpensionsavgift, netto	45 123				
1253	Arbetskadavgift	12 163 018				
1254	Arbetsmarknadsavgift	45 853 833				
1255	Arbetarskyddsavgift	0				

Inkomsttitel		Reservanternas förslag i förhållande till utskottets förslag				
		Utskottets förslag	Res. 21 (m)	Res. 22 (kd)	Res. 23 (c)	Res. 24 (fp)
1256	Lönegarantiavgift	0				
1257	Sjömanspensionsavgift, netto	0				
1262	Allmän pensionsavgift, netto	0				
1281	Allmän löneavgift	31 134 917				
1291	Särskild löneskatt	15 570 768	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000
1298	Allmänt socialavgifter och allmänna egenavgifter	-		+1 185 000	-1 560 000	-5 000 000
1299	Avräkning av socialavgifter	0				
1312	Fastighetsskatt	24 876 491	-1 740 000	-100 000	+1 000 000	-100 000
1321	Fysiska personers förmögenhetsskatt	5 595 240	-800 000	±0		-500 000
1322	Juridiska personers förmögenhetsskatt	124 496				
1331	Arvsskatt	1 650 000				
1332	Gävoskatt	240 000				
1341	Stämpelskatt	4 300 000				
1411	Mervärdesskatt, netto	175 137 055		-60 000		-120 000
1423	Försäljningsskatt på motorfordon	206 805				
1424	Tobaksskatt	7 000 000				
1425	Alkoholskatt	10 434 000	-500 000			
1428	Energiskatt	51 860 527	-3 580 000	-1 400 000	-1 640 000	

Inkomsttitel		Reservanternas förslag i förhållande till utskottets förslag				
		Utskottets förslag	Res. 21 (m)	Res. 22 (kd)	Res. 23 (c)	Res. 24 (fp)
1431	Särskild skatt på elektrisk kraft från kärnkraftverk	1 803 667	-310 000	-310 000	+310 000	-310 000
1435	Särskild skatt mot förurning	62 000				
1436	Skatt på avfall	980 000				
1438	Miljöskatt på inrikesflyg	–			+190 000	
1442	Systembolaget AB:s inlevererade överskott	100 000				
1452	Skatt på annonser och reklam	1 077 805	-200 000			
1454	Skatt på spel	103 302				
1461	Fordonsskatt	6 443 952	-180 000	-1 000 000		
1471	Tullmedel	3 166 955				
1472	Övriga skatter m.m. på import	9 600				
1473	Särskilda jordbrukstullar och sockeravgifter	413 139				
1481	Övriga skatter på varor och tjänster	128 143	-320 000	-320 000		+100 000
1511	Utjämningsavgift för kommuner och landsting	18 421 000				
1611	Betalningsdifferenser pga anstånd, netto	-48 188				
1621	Uppbördsförluster, netto, fysiska personers inkomstskatt	-1 944 827				
1622	Uppbördsförluster, netto, juridiska personers inkomstskatt	-1 167 896				

Inkomsttitel		Reservanternas förslag i förhållande till utskottets förslag				
		Utskottets förslag	Res. 21 (m)	Res. 22 (kd)	Res. 23 (c)	Res. 24 (fp)
1623	Uppbördsförluster, netto, arbetsgivaravgifter	-815 754				
1624	Uppbördsförluster, netto, mervärdesskatt	-1 166 838				
1625	Uppbördsförluster, netto, räntor m.m.	-86 050				
1631	Betalningsdifferenser, övriga	-6 233 618				
1691	Betalningsdifferenser, skattemyndigheterna, netto	0				
1692	Indrivna medel, kronofogdemyndigheten, netto	0				
2000	<i>Inkomster av statens verksamhet:</i>	48 868 900		-46 500		+2 200 000
2113	SJ:s inlevererade överskott	0				
2114	Luftfartsverkets inlevererade överskott	179 000				
2116	Affärsverket svenska kraftnäts inleverans av utdelning och av motsvarighet till statlig skatt	554 000				
2118	Sjöfartsverkets inlevererade överskott	0				
2119	Extra inleveranser från Vattenfall och Terracom	-				+2 200 000
2124	Inlevererat överskott av Riksgäldskontorets garantiverksamhet	2 200				

Inkomsttitel	Reservanternas förslag i förhållande till utskottets förslag				
	Utskottets förslag	Res. 21 (m)	Res. 22 (kd)	Res. 23 (c)	Res. 24 (fp)
2126	Inlevererat överskott av statsstödd exportkredit	75 000			
2131	Riksbankens inlevererade överskott	11 600 000			
2153	Inlevererat överskott från AB Svenska Spel	2 700 000			
2215	Överskott av Statens fastighetsverks verksamhet	100 000			
2314	Ränteinkomster på lån till fiskerinäringen	3 500			
2316	Ränteinkomster på vattenkraftslån	0			
2321	Ränteinkomster på skogsväglån	0			
2322	Räntor på övriga näringslån, Kammarkollegiet	10 500			
2323	Räntor på övriga näringslån, Statens jordbruksverk	100			
2324	Ränteinkomster på lokaliseringslån	5 000			
2341	Ränteinkomster på statens lån för universitetsstudier och garantilån för studerande	0			
2342	Ränteinkomster på allmänna studielån	43 500			
2343	Ränteinkomster på studielån upptagna efter 1989	1 353 000			
2361	Räntor på medel avsatta till folkpensionering	1 500			

Inkomsttitel	Reservanternas förslag i förhållande till utskottets förslag				
	Utskottets förslag	Res. 21 (m)	Res. 22 (kd)	Res. 23 (c)	Res. 24 (fp)
2383	Ränteinkomster på statens bosättningslån	0			
2391	Ränteinkomster på markförvärv för jordbrukets rationalisering	2 000			
2392	Räntor på intressemedel	1 400			
2394	Övriga ränteinkomster	33 600			
2395	Räntor på särskilda räkningar i Riksbanken	300			
2397	Räntor på skattekonton m.m., netto	330 000			
2411	Inkomster av statens aktier	18 775 000			
2511	Expeditions- och ansökningsavgifter	654 700			
2519	Koncessionsavgift på televisionens område	427 600			
2521	Avgifter till granskningsnämnden	4 800			
2522	Avgifter för granskning av filmer och videogram	7 200			
2523	Avgift generationsväxling	9 700			
2524	Finansieringsbidrag för arbetspraktik	350 000			
2525	Finansieringsavgift från arbetslöshetskassor	2 614 000			
2526	Utjämningsavgift från arbetslöshetskassor	66 000			
2527	Avgifter för statskontroll av krigsmateriel-tillverkningen	17 000			
2528	Avgifter vid bergsstaten	10 000			

Inkomsttitel	Reservanternas förslag i förhållande till utskottets förslag				
	Utskottets förslag	Res. 21 (m)	Res. 22 (kd)	Res. 23 (c)	Res. 24 (fp)
2529	Avgifter vid patent- och registreringsväsendet	36 000			
2531	Avgifter för registrering i förenings- m.fl. register	1 200			
2532	Avgifter vid kronofogdemyndigheterna	785 000			
2533	Vägavgifter	613 000			
2534	Avgifter för körkort och motorfordon	544 800			
2535	Avgifter för statliga garantier	7 800			
2536	Lotteriavgifter	24 000			
2537	Miljöskyddsavgift	31 100			
2538	Miljöavgift på bekämpningsmedel och handelsgödsel	455 500			
2539	Täktavgift	23 600			
2541	Avgifter vid Tullverket	69 000			
2542	Patientavgifter vid tandläkarutbildningen	6 200			
2543	Avgifter för Kemikalieinspektionen	56 700			
2544	Avgifter för Alkoholinspektionens verksamhet	25 000			
2546	Lokalradioavgifter	123 700			
2547	Avgifter för Post- och telestyrelsens verksamhet	112 000			

Inkomsttitel	Reservanternas förslag i förhållande till utskottets förslag				
	Utskottets förslag	Res. 21 (m)	Res. 22 (kd)	Res. 23 (c)	Res. 24 (fp)
2548	Avgifter för Finansinspektionens verksamhet	120 800			
2549	Avgifter för provning vid riksprovplats	400			
2551	Avgifter från kärnkraftverken	205 100			
2552	Övriga offentligt rättsliga avgifter	396 700			
2553	Registreringsavgift till fastighetsmäklarnämnden	6 500			
2554	Avgifter för telekommunikation	100 000			
2555	Kartavgifter för jordbrukets blockdatabas	28 000		-28 000	
2556	Djurregisteravgifter	18 500		-18 500	
2624	Inkomster av uppbörd av felparkeringsavgifter	57 300			
2625	Utförsäljning av beredskapslager	74 500			
2627	Offentlig lagring, försäljningsintäkter	300 000			
2711	Dröjsmålsavgifter	512 000			
2712	Bötesmedel	332 100			
2713	Vattenföroreningsavgift m.m.	2 100			
2714	Sanktionsavgifter m.m.	7 700			
2715	Skattetillägg	1 600 000			
2716	Förseningsavgifter	220 000			

Inkomsttitel	Reservanternas förslag i förhållande till utskottets förslag				
	Utskottets förslag	Res. 21 (m)	Res. 22 (kd)	Res. 23 (c)	Res. 24 (fp)
2811	Övriga inkomster av statens verksamhet	1 822 000			
2812	Återbetalning av lönegarantimedel	220 000			
3000	<i>Inkomster av försåld egendom:</i>	95 031 000			
3125	Fortifikationsverkets försäljning av fastigheter	30 000			
3211	Övriga inkomster av markförsäljning	1 000			
3311	Inkomster av statens gruvegendom	0			
3312	Övriga inkomster av försåld egendom	95 000 000			
4000	<i>Återbetalning av lån:</i>	2 653 500			
4123	Återbetalning av lån till fiskerinäringen	20 200			
4131	Återbetalning av vattenkraftslån	0			
4132	Återbetalning av lån avseende såddfinansiering	25 000			
4135	Återbetalning av skogsväglån	0			
4136	Återbetalning av övriga näringslån, Kammarkollegiet	46 100			
4137	Återbetalning av övriga näringslån, Statens jordbruksverk	3 600			

Inkomsttitel	Reservanternas förslag i förhållande till utskottets förslag				
	Utskottets förslag	Res. 21 (m)	Res. 22 (kd)	Res. 23 (c)	Res. 24 (fp)
4138	Återbetalning av tidigare infriade statliga garantier	2 000			
4139	Återbetalning av lokaliseringslån	8 000			
4311	Återbetalning av statens lån för universitetsstudier	0			
4312	Återbetalning av allmänna studielån	1 000			
4313	Återbetalning av studiemedel	2 481 000			
4514	Återbetalning av lån för studentkårslokaler	100			
4516	Återbetalning av utgivna startlån och bidrag	500			
4517	Återbetalning från Portugalfonden	0			
4519	Återbetalning av statens bosättningslån	0			
4525	Återbetalning av lån för svenska FN-styrkor	50 000			
4526	Återbetalning av övriga lån	16 000			
5000	<i>Kalkylmässiga inkomster:</i>	9 017 000			
5113	Statens järnvägars avskrivningar	0			
5121	Avskrivningar på fastigheter	420 000			
5131	Uppdragsmyndigheters m.fl. komplementkostnader	700 000			

Inkomsttitel	Reservanternas förslag i förhållande till utskottets förslag				
	Utskottets förslag	Res. 21 (m)	Res. 22 (kd)	Res. 23 (c)	Res. 24 (fp)
5211	Statliga pensionsavgifter	7 897 000			
6000	Bidrag m.m. från EU:	9 645 500			
6111	Arealbidrag	3 275 000			
6112	Kompletterande åtgärder	1 350 000			
6113	Övriga interventioner	360 000			
6114	Exportbidrag	600 000			
6115	Djurbidrag	660 000			
6116	Offentlig lagring	200 000			
6119	Övriga bidrag från EG:s jordbruksfonds garantisektion	430 000			
6121	EG-finansierade struktur- och regionalstöd till jordbrukssektorn m.m.	570 000			
6211	Bidrag från EG:s fiskefond	41 500			
6311	Bidrag från EG:s regionalfond	351 000			
6411	Bidrag från EG:s socialfond	1 701 000			
6511	Bidrag till transeuropeiska nätverk	100 000			
6911	Övriga bidrag från EG	7 000			
Summa statsbudgetens inkomster		782 312 970	-3 480 000	-12 221 500	±0 -12 510 000

Vissa av utskottet avstyrkta motionsyrkanden
(mom. 10 i hemställan)

Motion	Motionärer	Yrkanden
--------	------------	----------

Budgetförslagen för år 2000

Utgifter, inkomster och saldo

Utgiftstak för staten åren 2000–2002
(prop. 1999/2000:1 yrk. 2) (mom. 10 a)

1999/2000:Fi209	Bo Lundgren m.fl. (m)	2
1999/2000:Fi210	Alf Svensson m.fl. (kd)	2
1999/2000:Fi212	Lars Leijonborg m.fl. (fp)	2

Beräkningen av de offentliga utgifterna för åren 2000–2002
(prop. 1999/2000:1 yrk. 9) (mom. 10 b)

1999/2000:Fi209	Bo Lundgren m.fl. (m)	5
1999/2000:Fi210	Alf Svensson m.fl. (kd)	6
1999/2000:Fi212	Lars Leijonborg m.fl. (fp)	7

Fördelning av utgifterna på utgiftsområden för budgetåret 2000
(prop. 1999/2000:1 yrk. 6) (mom. 10 c)

1999/2000:Fi209	Bo Lundgren m.fl. (m)	8
1999/2000:Fi210	Alf Svensson m.fl. (kd)	4
1999/2000:Fi211	Lennart Daléus m.fl. (c)	11
1999/2000:Fi212	Lars Leijonborg m.fl. (fp)	4

Förändringar av anslagsbehållningarna för budgetåret 2000
(prop. 1999/2000:1 yrk. 7) (mom. 10 d)

1999/2000:Fi209	Bo Lundgren m.fl. (m)	9
1999/2000:Fi212	Lars Leijonborg m.fl. (fp)	5

Motion	Motionärer	Yrkanden
Inkomster		
<i>Skattepolitikens inriktning</i>		
1999/2000:Sk318	Bo Lundgren m.fl. (m)	1, 3, 7
1999/2000:Sk322	Carl Fredrik Graf m.fl. (m)	
1999/2000:Sk324	Lennart Daléus m.fl. (c)	1, 17
1999/2000:Sk325	Alf Svensson m.fl. (kd)	2, 12, 29, 33, 36
1999/2000:Sk326	Carl Fredrik Graf m.fl. (m)	1
1999/2000:Sk327	Johan Pehrson och Karin Pilsäter (fp)	1, 8, 16–19
1999/2000:Sk709	Carl Fredrik Graf m.fl. (m)	
<i>Inkomstskatten för år 2000 (prop. 1999/2000:1 yrk. 22–25, alla delvis) (mom. 10 f)</i>		
1999/2000:Fi212	Lars Leijonborg m.fl. (fp)	23 delvis
1999/2000:Sk318	Bo Lundgren m.fl. (m)	2, 4, 8
1999/2000:Sk324	Lennart Daléus m.fl. (c)	2–4
1999/2000:Sk325	Alf Svensson m.fl. (kd)	13, 26–28
1999/2000:Sk326	Carl Fredrik Graf m.fl. (m)	2
1999/2000:Sk327	Johan Pehrson och Karin Pilsäter (fp)	5
1999/2000:Sk826	Carl Fredrik Graf m.fl. (m)	3
1999/2000:So323	Kerstin Heinemann m.fl. (fp)	4
<i>Det fasta beloppet vid beskattningen av förvärvsinkomster (prop. 1999/2000:1 yrk. 38 delvis) (mom. 10 g)</i>		
1999/2000:Sk324	Lennart Daléus m.fl. (c)	5
<i>Resor till och från arbetet</i>		
1999/2000:Sk318	Bo Lundgren m.fl. (m)	14, 15
1999/2000:Sk325	Alf Svensson m.fl. (kd)	14

Motion	Motionärer	Yrkanden
<i>Pensionärernas särskilda grundavdrag</i>		
1999/2000:Sk318	Bo Lundgren m.fl. (m)	6
1999/2000:Sf306	Margit Gennser m.fl. (m)	8
<i>Pensionssparande</i>		
1999/2000:Sk318	Bo Lundgren m.fl. (m)	16
1999/2000:Sk325	Alf Svensson m.fl. (kd)	9
<i>Utbildningskonton</i>		
1999/2000:Sk325	Alf Svensson m.fl. (kd)	30, 34
<i>Skatt på hushållsnära tjänster</i>		
1999/2000:Sk312	Carl Fredrik Graf m.fl. (m, kd, fp)	
1999/2000:Sk320	Mikael Oscarsson (kd)	
1999/2000:Sk324	Lennart Daléus m.fl. (c)	11
1999/2000:Sk325	Alf Svensson m.fl. (kd)	11
1999/2000:Sk327	Johan Pehrson och Karin Pilsäter (fp)	2
1999/2000:Sk692	Bo Lundgren m.fl. (m)	5
1999/2000:Sf305	Lars Leijonborg m.fl. (fp)	10
1999/2000:N272	Karin Falkmer och Tomas Högström (m)	3
1999/2000:N273	Per Westerberg m.fl. (m)	39
1999/2000:A805	Bo Lundgren m.fl. (m)	4
1999/2000:A807	Lars Leijonborg m.fl. (fp)	4
<i>Reavinstbeskattning av fastigheter</i>		
1999/2000:Sk313	Inger Strömbom (kd)	
1999/2000:Sk323	Eskil Erlandsson och Birgitta Carlsson (c)	
1999/2000:Sk324	Lennart Daléus m.fl. (c)	10
1999/2000:Sk826	Carl Fredrik Graf m.fl. (m)	1
1999/2000:MJ306	Göte Jonsson m.fl. (m)	7

Motion	Motionärer	Yrkanden
<i>Beskattning av bolagsinkomster</i>		
1999/2000:Sk325	Alf Svensson m.fl. (kd)	6
1999/2000:Sk326	Carl Fredrik Graf m.fl. (m)	3
1999/2000:Sk327	Johan Pehrson och Karin Pilsäter (fp)	6
1999/2000:Sk692	Bo Lundgren m.fl. (m)	1
<i>Yrkesfiske</i>		
1999/2000:Sk324	Lennart Daléus m.fl. (c)	16
1999/2000:Sk325	Alf Svensson m.fl. (kd)	21
<i>Beskattning av royaltyinkomster</i>		
1999/2000:Sk325	Alf Svensson m.fl. (kd)	5
1999/2000:Sk326	Carl Fredrik Graf m.fl. (m)	9
<i>Förändrade avgiftsnivåer för socialavgifter m.m. (prop. 1999/2000:1 yrk. 31–35, alla delvis) (mom. 10 j)</i>		
1999/2000:Sk324	Lennart Daléus m.fl. (c)	6
1999/2000:Sk325	Alf Svensson m.fl. (kd)	35
1999/2000:Sk327	Johan Pehrson och Karin Pilsäter (fp)	3
1999/2000:A807	Lars Leijonborg m.fl. (fp)	17
1999/2000:T465	Viviann Gerdin och Sven Bergström (c)	2
<i>Särskild löneskatt på vinstandelar</i>		
1999/2000:Sk324	Lennart Daléus m.fl. (c)	12
1999/2000:Sk326	Carl Fredrik Graf m.fl. (m)	11
1999/2000:Sk327	Johan Pehrson och Karin Pilsäter (fp)	11

Motion	Motionärer	Yrkanden
<i>Underlaget för fastighetsskatt vid 2001 års taxering (prop. 1999/2000:1 yrk. 36 delvis) (mom. 10 k)</i>		
1999/2000:Sk318	Bo Lundgren m.fl. (m)	12
<i>Fastighetsskatt m.m. för bostäder år 2000 (prop. 1999/2000:1 yrk. 37 delvis) (mom. 10 l)</i>		
1999/2000:Sk318	Bo Lundgren m.fl. (m)	9–11
1999/2000:Sk324	Lennart Daléus m.fl. (c)	26
1999/2000:Sk325	Alf Svensson m.fl. (kd)	15, 16
1999/2000:Sk771	Holger Gustafsson m.fl. (kd)	2, 3
1999/2000:Sk772	Kent Olsson och Inger René (m)	2, 3
1999/2000:Sk773	Per Landgren och Holger Gustafsson (kd)	1–3
1999/2000:Bo206	Bo Lundgren m.fl. (m)	7
<i>Fastighetsskatten i attraktiva områden</i>		
1999/2000:Fi212	Lars Leijonborg m.fl. (fp)	23 delvis
1999/2000:Sk324	Lennart Daléus m.fl. (c)	27
<i>Förmögenhetsskatten</i>		
1999/2000:Sk316	Catharina Hagen (m)	1–3
1999/2000:Sk326	Carl Fredrik Graf m.fl. (m)	4, 5
1999/2000:Sk327	Johan Pehrson och Karin Pilsäter (fp)	7
1999/2000:Sk692	Bo Lundgren m.fl. (m)	2, 3
1999/2000:Sk695	Inga Berggren och Ingvar Eriksson (m)	3
<i>Mervärdesskatt på barnböcker</i>		
1999/2000:Sk325	Alf Svensson m.fl. (kd)	19
<i>Inbetalning av mervärdesskatt</i>		
1999/2000:Sk327	Johan Pehrson och Karin Pilsäter (fp)	10

Motion	Motionärer	Yrkanden
<i>Mervärdesskatt på dagstidningar</i>		
1999/2000:Sk326	Carl Fredrik Graf m.fl. (m)	16, 17
<i>Industrins och jordbrukets energibeskattnig</i>		
1999/2000:Sk306	Roy Hansson (m)	
1999/2000:Sk324	Lennart Daléus m.fl. (c)	9, 22
1999/2000:Sk325	Alf Svensson m.fl. (kd)	24
1999/2000:MJ212	Göte Jonsson m.fl. (m)	1, 2
1999/2000:MJ605	Ingvar Eriksson m.fl. (m)	1, 2
<i>Skatteväxling</i> (prop. 1999/2000:1 yrk. 27 och 28, båda delvis) (mom. 10 m)		
1999/2000:Fi212	Lars Leijonborg m.fl. (fp)	23 delvis
1999/2000:Sk301	Nils Fredrik Aurelius och Leif Carlsson (m)	1
1999/2000:Sk302	Elizabeth Nyström och Maud Ekendahl (m)	
1999/2000:Sk303	Anita Sidén och Jeppe Johnsson (m)	
1999/2000:Sk304	Berit Adolfsson och Inger René (m)	1
1999/2000:Sk305	Per-Samuel Nisser och Lennart Fridén (m)	
1999/2000:Sk308	Catharina Elmsäter-Svärd (m)	
1999/2000:Sk309	Ola Sundell och Stefan Hagfeldt (m)	
1999/2000:Sk314	Anne-Katrine Dunker (m)	
1999/2000:Sk318	Bo Lundgren m.fl. (m)	13
1999/2000:Sk319	Mikael Oscarsson (kd)	
1999/2000:Sk324	Lennart Daléus m.fl. (c)	18–21, 23
1999/2000:Sk325	Alf Svensson m.fl. (kd)	31, 32
1999/2000:Sk327	Johan Pehrson och Karin Pilsäter (fp)	4
1999/2000:Sk625	Ingvar Eriksson och Olle Lindström (m)	4
1999/2000:Sk692	Bo Lundgren m.fl. (m)	7–9
1999/2000:Sk696	Ann-Katrine Dunker och Ewa Thalén Finné (m)	5

Motion	Motionärer	Yrkanden
1999/2000:T210	Johnny Gylling m.fl. (kd)	10
1999/2000:T465	Viviann Gerdin och Sven Bergström (c)	1
1999/2000:MJ306	Göte Jonsson m.fl. (m)	6
1999/2000:N272	Karin Falkmer och Tomas Högström (m)	5
1999/2000:N274	Birger Schlaug m.fl. (mp)	7
1999/2000:N383	Birger Strömbom m.fl. (kd)	6
<i>Cement- och kalkindustrins energibeskattning</i>		
1999/2000:Sk315	Carl Fredrik Graf m.fl. (m)	
<i>Fordonsskatt för tunga bussar</i> (prop. 1999/2000:1 yrk. 29 delvis) (mom. 10 n)		
1999/2000:Sk317	Hans Stenberg m.fl. (s)	
1999/2000:Sk321	Lars Björkman (m)	
1999/2000:Sk325	Alf Svensson m.fl. (kd)	23
<i>Miljöskatt på inrikesflyg</i>		
1999/2000:Sk324	Lennart Daléus m.fl. (c)	24
<i>Beräkningen av inkomster från statens verksamhet</i>		
1999/2000:Fi210	Alf Svensson m.fl. (kd)	3 delvis
1999/2000:Fi212	Lars Leijonborg m.fl. (fp)	23 delvis
<i>Beräkningen av statsbudgetens inkomster för budgetåret 2000</i> (prop. 1999/2000:1 yrk. 5) (mom. 10 p)		
1999/2000:Fi209	Bo Lundgren m.fl. (m)	7
1999/2000:Fi210	Alf Svensson m.fl. (kd)	3 delvis
1999/2000:Fi211	Lennart Daléus m.fl. (c)	3
1999/2000:Fi212	Lars Leijonborg m.fl. (fp)	3
1999/2000:Sk325	Alf Svensson m.fl. (kd)	1, 22

Motion	Motionärer	Yrkanden
Utgifter		
<i>Enskilda utgiftsområden</i>		
1999/2000:Fö214	Henrik Landerholm m.fl. (m)	6
1999/2000:U222	Göran Lenmarker m.fl. (m)	4, 5
1999/2000:U306	Göran Lenmarker m.fl. (m)	5
1999/2000:Sf638	Margit Gennser m.fl. (m)	3
1999/2000:Kr318	Elisabeth Fleetwood m.fl. (m)	18

Reservationer

1. Allmänna riktlinjer för den ekonomiska politiken (mom. 1) (m, kd, fp)

Mats Odell (kd), Lennart Hedquist (m), Fredrik Reinfeldt (m), Per Landgren (kd), Anna Åkerhielm (m), Karin Pilsäter (fp) och Gunnar Axén (m) anser

dels att finansutskottets yttrande i avsnitt 1.2 *Den ekonomiska utvecklingen i Sverige* bort utgå,

dels att finansutskottets yttrande i avsnitt 1.3 *Finansutskottets förslag till inriktning av den allmänna ekonomiska politiken* bort ha följande lydelse:

En ny ekonomisk politik

Enligt utskottets mening är det glädjande att det för närvarande går bättre för den svenska ekonomin och att fler nu får jobb. En del kan därför tycka att behovet av att genomföra ekonomiska reformer inte är särskilt stort. Enligt utskottets mening är det tvärt om just nu som Sverige måste ta vara på chansen att genomföra ett antal viktiga strukturreformer av den svenska ekonomin för att vi skall kunna upprätthålla en uthållig och långsiktigt god tillväxt.

Det handlar bland annat om arbetsmarknaden, som måste göras mer flexibel. Det handlar om skatterna på arbete och företagande, som måste sänkas och på sikt anpassas till omvärldens betydligt lägre skattetryck. Det handlar om det svenska konkurrenstrycket, som måste förbättras. Det handlar om den offentliga sektorn, som måste förnyas för att bättre möta konsumenternas behov och bättre tillvarata personalens kompetens och idéer.

Målet med reformerna på dessa områden är att skapa förutsättningar för en uthållig hög tillväxt, där sysselsättningen kan öka utan att inflationen tar fart, där den enskildes valfrihet, personliga ansvar och välfärd kan öka utan politisk detaljstyrning, där den offentliga sektorn kan vitaliseras och möta ökande behov utan att jagas av krympande skattebaser, och där statens finanser inte säckar ihop vid nästa lågkonjunktur. Den välfärd blir otrygg som vilar på världens högsta skattesatser på lättflyktiga, och redan flyende skattebaser.

Enligt utskottets mening är Sveriges problem således strukturella. Det behövs en ny ekonomisk politik, som syftar till att långsiktigt stärka incitamenten till företagande, arbete och förkovran. Politiken måste också präglas av en insikt om de ändrade förutsättningar som följer av en allt mer integrerad världsekonomi. Det ställer nya krav på den nationella politiken men öppnar också stora möjligheter. Energipolitiken måste bli rationell och upphöra med den nuvarande kapitalförstöringen som också för med sig skadliga effekter på miljön.

Sverige står enligt utskottets mening inför ett vägval. Det ena alternativet är att fullfölja den inriktning som präglar den socialdemokratiska politiken i dag. Då klamrar man sig fast vid höga skatter, fortsatta regleringar och statliga insatser. Det andra alternativet är att skapa de nya villkor som ett nytt,

växande företagande behöver: färre regleringar, större individuell frihet och lägre skatter på inkomster och företagande.

En viktig strukturreform är att de största kunskapsbranscherna utbildning och vård öppnas för privata initiativ, konkurrens och friare tjänsteproduktion. Eftersom dessa sektorer motsvarar en så stor del av den totala ekonomin spelar utvecklingen i dessa en central roll för hela ekonomins utveckling. Förutom att patienters och elevers behov bättre kommer att tillgodoses och personalens arbetsförhållanden förbättras, kommer en ökad mångfald i utbudet att få positiva effekter för hela ekonomin. Alla erfarenheter från avregleringar visar att tjänsteutbudet ökar, kostnaderna går ner och funktionen i ekonomin förbättras. Detta ger också de i dag offentliganställda större valmöjligheter och möjlighet att förverkliga egna idéer om arbetets organisation m.m. Inte minst gäller det kvinnor, vars arbetsinsatser i många fall hämmas i den offentliga verksamhetens stelhet.

Sist men inte minst måste vårt engagemang i EU stärkas. Inför utvidgningen bör Sverige spela en aktiv roll. På det ekonomiska området måste de möjligheter som den gemensamma marknaden ger, utnyttjas. Möjligheter för företagen att utnyttja eurons fördelar bör tas tillvara och utanförskapets nackdelar så långt möjligt lindras.

Det ekonomiska läget

Den internationella utvecklingen

Den svenska ekonomin är starkt beroende av vad som händer i vår omvärld. En illustration till detta ges av ekonomins exportandel:

Tabell. Exportens andel av BNP

	1960	1998
Exportens andel av BNP, %	22,7	43,6

Enligt utskottets mening ser förutsättningarna för den internationella ekonomin gynnsamma ut. De flesta bedömare har nu en betydligt ljusare syn på den internationella konjunkturen än för ett år sedan. Detta gäller både för internationella organisationer och inhemska konjunkturbedömare.

Krisen i de sydostasiatiska länderna fick inte de omfattande följdverkningar som många befarade. Det fanns för något år sedan farhågor för att den sydostasiatiska krisen skulle få stora följdverkningar också för de traditionella industriländerna. Dels skulle efterfrågebortfallet i Sydostasien kunna bli stort, och därmed utrymmet för industriländernas export mindre, dels skulle återverkningarna via oro på de finansiella marknaderna kunna bli betydande.

Effekterna blev dock inte så starka. Efterfrågebortfallet i Sydostasien blev inte så kraftigt och störningarna från de finansiella marknaderna inte så allvarliga. Det visade sig under loppet av vintern-våren 1999 att farhågorna var överdrivna. Återhämtningen i Sydostasien gick fortare än vad många vågat

räkna med, och återverkningarna från de finansiella marknaderna blev inte heller så kraftiga.

De länder i Sydostasien som klarade sig bäst var de som hade mest av marknadsekonomisk inriktning. Ett land som Taiwan med mer av småföretagsamhet och mindre av politisk styrning klarade sig bättre än Indonesien. I allmänhet utsattes de gamla systemen för en chock, en chock som inte bara var av ondo. Flera länder kom att ta steg mot en högre grad av demokrati, marknadsekonomi och öppenhet. Dessa länders kris var inte en följd av marknadsekonomin, det var en följd av deras gamla strukturer, gamla sammanblandningar mellan stat, banker och företag och bristande öppenhet.

Till det relativt goda utfallet bidrog säkerligen den implicita garanti mot större sammanbrott som bl.a. IMF:s insatser utgjorde. Det har förts en intensiv debatt om IMF:s och andras insatser. Dessa förtjänar förvisso att diskuteras i sak men det torde ändå vara så att blotta existensen av möjligheten till stödåtgärder från omvärlden och internationella organisationer medförde att oron och därmed nedgången inte blev så stor som den annars skulle kunna ha blivit. Att betalningssystemet inte riskerade att bryta samman var en viktig faktor bakom att krisen inte blev värre.

Devalveringen och betalningsinställelsen i Ryssland under förra hösten kom inte heller att få några större internationella återverkningar även om det nog bidrog till att återhämtningen i enskilda länder med större engagemang i Ryssland kom att fördröjas. Detta gällde t.ex. Tyskland.

Inte heller den finansiella krisen i Latinamerika i början av året kom att få några märkbara återverkningar i västvärlden.

Till den gynnsamma utvecklingen har naturligtvis den goda tillväxten i Förenta staterna bidragit. Förenta staternas obrutna tillväxt är nu inne på det åttonde året och någon tydlig avmattning tycks inte vara omedelbart förestående. Under 1990-talet har Förenta staternas ekonomi vuxit med nästan 30 % och sysselsättningen ökat med bortåt 15 miljoner jobb. Arbetslösheten har kunnat sjunka till rekordlåga nivåer utan att inflationen tagit fart. Det har förts en debatt om huruvida detta har att göra med en rad sammanfallande tillfälliga gynnsamma omständigheter som en stark dollar, låga råvarupriser, etc. eller är ett tecken på en mera genomgripande strukturell förändring av den amerikanska ekonomin som skulle ha att göra med den teknologiska utvecklingen, den flexibla arbetsmarknaden m.m. Rör det sig om mera tillfälliga faktorer kan den amerikanska centralbanken efter hand tvingas föra en stramare penningpolitik för att dämpa inflationstendenser än om ekonomin verkligen förändrats i grunden, blivit "den nya ekonomin". För Förenta staternas del kan man tala om "den långa boomen". Sedan början av 1980-talet har tillväxten varit god med den förhållandevis milda avmattningen 1990–91. I detta perspektiv är det också en långsiktig, väl avvägd penningpolitik som framstår som en viktig förklaring. "Den nya ekonomin" är ett begrepp som har sina rötter i 1990-talet.

Samtidigt saknas inte orostecken. Den kan ifrågasättas om den starka börsutvecklingen är grundad på troliga framtida vinstutsikter. Skulle det bli ett kraftigt börsfall kan det få återverkningar både i och utanför Förenta staterna. De amerikanska hushållen har mot bakgrund av den starka börsutvecklingen känt sig så rika att de sänkt sparkvoten så att den t.o.m. är negativ, dvs. de

konsumerar mera än vad de löpande inkomsterna räcker till. Skulle börskurserna falla är det troligt att hushållen ökar sparandet och efterfrågan faller. Den amerikanska draghjälp skulle upphöra. En amerikansk börsnedgång skulle också få negativa återverkningar på andra börser runt om i världen.

Utskottet vill dock erinra om att det hittills har skett en viss försiktig anpassning nedåt av den amerikanska börser utan större negativa återverkningar.

En del av förklaringen till den goda amerikanska utvecklingen under 1990-talet är penningpolitiken som väl tycks ha balanserat åtgärder för att dämpa inflationstendenser mot lättare penningpolitik när detta varit motiverat.

Till den ljusare internationella bilden hör att även tillväxten i Japan nu tycks var på väg upp efter ett svagt 1990-tal.

Tillväxten i Europa har hittills under 1990-talet varit lägre än i Förenta staterna. Även inom EU gäller samma förhållande som i Sverige, att prognoserna var mera negativa för ett år sedan, men att bedömningarna blivit mera optimistiska under våren. Inte heller i Europa blev återverkningarna av den sydostasiatiska krisen särskilt stark.

Det är främst i Tyskland och Italien som tillväxten varit svag. Men en återhämtning är på väg och tillväxten i Tyskland väntas enligt utskottets mening bli ca 2½ % nästa år. Sysselsättningen har dock utvecklats svagt i Västeuropa i jämförelse med Förenta staterna. Arbetslösheten är fortfarande hög.

Att så många EU-länder ansträngde sig för att uppfylla Maastrichtvillkoren för medlemskap i EMU bidrog säkerligen till att nedgången i räntor, inflation och offentlig skuldsättning blev snabbare än den annars skulle ha blivit. En viss återgång har dock skett därefter; det har inom Euroländerna funnits farhågor för en återgång mot ökade offentliga underskott när väl medlemskapet i EMU var uppnått. De regler som finns mot offentliga underskott utgör dock i praktiken ett hinder mot större underskott.

Enligt utskottets mening har introduktionen av euron blivit lyckad. Den penningpolitik som den europeiska centralbanken, ECB, bedrivit förefaller hittills ha varit väl avvägd. De skillnader i inflationstakt och aktivitetsnivå som finns inom euroområdet, t.ex. mellan Irland och Spanien, får i stället för att mötas med en nationell penningpolitik nu mötas med skärpt finanspolitik eller anpassningsåtgärder på arbetsmarknaden i dessa länder.

Den penningpolitiska diskussionen inom euroområdet har alltmer kommit att gälla hur snabbt ECB kan komma att ingripa för att dämpa inflationsriskerna. Denna fråga har fått ett svar genom ECB:s räntehöjning den 4 november 1999. Frågorna om ECB:s kommunikation med omvärlden och grad av öppenhet har inte slutligt lösts, denna debatt kommer att pågå ännu en tid. Det finns dock en tendens till ökad öppenhet från ECB:s sida.

Sammantaget är det troligt att den internationella konjunkturen kommer att förbättras under nästa år. Den svenska konjunkturen kommer därför att få ett gott stöd av den internationella utvecklingen. Regeringen räknar med en mera positiv internationell konjunktur än OECD och IMF. Det gäller särskilt länderna utanför industriländernas krets. Marknadstillväxten för svenska varor och tjänster kommer enligt Konjunkturinstitutet att öka från ca 4½ % i

år till 6½ % nästa år. Att marknadstillväxten varit relativt låg i år sammanhänger med att tillväxten i Norge och Danmark varit svag. Dessa länder väntas få en bättre utveckling år 2000.

1999/2000:FiU1
Reservationer

Tabell. BNP-tillväxten 1999 och 2000
Procentuell volymförändring

	OECD juni 1999		KI aug. 1999		Regeringen sep. 99		IMF sep. 1999	
	1999	2000	1999	2000	1999	2000	1999	2000
BNP, världen	2,4	2,9	2,7	3,4	2,5	..
BNP, OECD		2,1	2,4	2,0	2,4	2,2	2,0	..
BNP, EU	1,9	2,4	2,0	2,7	2,0	2,6	2,5	..

Utvecklingen i Sverige

Även för Sveriges del blev bedömningarna av konjunkturen mera optimistiska under våren. Det förbättrade internationella läget har ökat optimismen också i den svenska ekonomin. Både hushåll och företag är nu mera utgiftsbenägna än under vintern. Sammantaget räknar ett antal oberoende konjunkturbedömare med en genomsnittlig tillväxt i år på 3,8 % och 3,5 % nästa år. Detta ligger ungefär i linje med vad regeringen antar.

Det konkurrensläge som blev följden av deprecieringen 1992 har medfört att exportsektorn under flera år var drivande i den svenska ekonomin. Sedan 1997 har även den inhemska efterfrågan börjat öka. Näringslivets investeringar har vuxit och hushållen har börjat öka sina konsumtionsutgifter.

I den svenska tillväxten finns både konjunkturinslag och mera strukturella inslag. Det är uppenbart att det finns ett tydligt inslag av traditionell konjunkturuppgång. Detta är den tionde uppgången efter andra världskriget; den följs säkert av en tionde konjunkturavmattning. Men enligt utskottets mening finns det också inslag av en mera strukturell, långsiktigt stabilare uppgång. Enligt utskottets mening torde förklaringen till detta vara ett antal förändringar som ägt rum under 1990-talet:

- Den budgetsanering som inleddes av den borgerliga fyrpartiregeringen och som Socialdemokraterna sedan fortsatte har jämte den nya budgetprocessen medfört en större stabilitet i de offentliga finanserna. Fyrpartiregeringens saneringsåtgärder och Socialdemokraternas var av ungefär samma storlek, de senare dock med ett större skatteinnehåll. De utgiftsminskningar som Socialdemokraterna genomfört har motverkats av utgiftshöjningar varför de långsiktiga strukturproblemen inte minskat.
- Inflationsbekämpningen och den självständiga Riksbanken har medfört ett nytt klimat vad gäller inflationen. Den kan bekämpas kraftfullt och denna politik har ett brett stöd trots att inflation så länge var en del av den svenska vardagen.
- Skattereformen vid 1990-talets början gav då Sverige ett robustare skattesystem och minskade de negativa effekterna av höga marginalskatter.
- Pensionsreformen och åtgärder inom övriga socialförsäkringar har medfört att dessa nu är mindre känsliga för ekonomiska störningar.

- EU-medlemskapet har givit Sverige en fast roll i det europeiska samarbetet och i den inre marknaden. Det har befast möjligheterna för de svenska företagen att ha tillgång till en stor näralliggande marknad. EU-länderna tar emot 60 % av vår export. Medlemskapet har vidare bidragit till ett ökat konkurrenstryck och givit en stabil ram för den ekonomiska politiken.
- Betydande strukturförändringar i det svenska näringslivet har stärkt konkurrenskraften och gjort många företag bättre rustade att möta den hårda internationella konkurrensen. De avregleringar inom el, tele, flyg m.m. som nu ger gynnsamma effekter har Socialdemokraterna och deras stödpartier tidigare i huvudsak motarbetat.

Enligt utskottets mening har dessa strukturella reformer tillsammans givit Sverige väsentligt bättre förutsättningar för tillväxt. Denna politiska inriktning har haft sitt stöd och sin förankring såväl bland borgerliga partier som bland socialdemokrater även om Socialdemokraterna aldrig varit pådrivande utan oftast först i efterhand och med misstro accepterat nödvändiga reformer. Den måste fullföljas med en aktiv politik för tillväxt och företagande, en fast linje för Sverige vad gäller EU-samarbetet samt genom fortsatta avregleringar och en modernisering av arbetsmarknaden.

Endast en politik som frigör kapital, ökar investeringar och företagande kan förena en fortsatt stabil ekonomisk tillväxt med fler jobb. Detta måste ske utan stigande räntor som förhindrar arbetslösheten att sjunka. Det är mot den bakgrunden allvarligt att regeringen inte fullföljer arbetet med strukturreformer utan att den förankrar regeringspolitiken med partier som både motarbetat de gjorda reformerna och som hindrar nya.

Enligt utskottets mening är den avgörande frågan nu hur den ekonomiska politik skall se ut som kan åstadkomma en långsiktigt stabil ekonomisk tillväxt på god nivå. Det är enligt utskottets mening uppenbart att regeringen inte har någon sådan långsiktig politik utan är nöjd med att de offentliga finanserna tycks vara i balans.

Regeringens prognos bygger på att hushållen kommer att hålla uppe den privata konsumtionen. Det är troligt att hushållen i år och nästa år kommer att spara relativt sett lite och öka sin konsumtion. Det finns ett antal års eftersläpande behov att ta igen. Det är därför troligt att konsumtionen kommer att öka i ungefär den omfattning regeringen räknat med.

Det som skulle kunna äventyra detta är en eventuell oro på de finansiella marknaderna. Skulle börsen falla kraftigt skulle detta också få konsekvenser för hushållens konsumtion. Försiktigheten och sparandet skulle öka och konsumtionstillväxten bli lägre. Detta är av stor vikt för den svenska tillväxten totalt sett eftersom den privata konsumtionen utgör ungefär hälften av BNP.

Regeringen räknar med att näringslivets investeringar kommer att öka med ca 5 % nästa år. Detta beror i hög grad på hur företagen bedömer konjunkturutvecklingarna, här hemma och i utlandet. Bostadsbyggandet väntas öka relativt snabbt men bostadsbyggandet väger lätt i investeringshänseende.

Det är ett memento för den som har stor tilltro till offentlig planering att det som alla, inklusive regeringen, har svårast att göra prognos för är den offentliga verksamheten. Regeringen räknar med att den offentliga konsumtionen ökar med drygt 1½ % i år och 1 % nästa år. Även om det är så att flera kommuner har svårt att klara balanskravet till år 2000 så kan man enligt utskottets mening inte bortse från att det finns en viss sannolikhet att den kommunala konsumtionen kommer att öka mera nästa år än de 1,3 % regeringen räknar med. Dels är det inte osannolikt att skatteunderlaget ökar mer än beräknat, dels kan man inte bortse från risken att ett antal kommuner tar chansen att höja skatten när det förhandlade "skattestoppet" nu släpps. På olika håll kommer därmed den skattesänkning som regeringen hävdar att den genomför nästa år att motverkas av höjda kommunalskatter och avgifter.

Sammantaget är det enligt utskottets mening inte otroligt att tillväxten i år och nästa år kan ligga kring de 3–3½ % regeringen, och många andra prognosmakare, räknar med. Hur tillväxten kommer att se ut därefter hänger bl.a. samman med Sveriges långsiktiga tillväxtpotential. Regeringen räknar i sitt huvudalternativ med att denna ligger på ca 2 %. Enligt utskottets mening bör man föra en sådan politik att denna potential ökar snabbare. Detta är nödvändigt om olika angelägna behov och ambitioner skall kunna tillgodoses.

Tabell. Tillväxten i Sverige 1999 och 2000
Procentuell volymförändring

	KI		Regeringen		5 prognosinstitut	
	1999	2000	1999	2000	1999	2000
BNP-tillväxt	3,8	3,2	3,6	3,0	3,8	3,7

Det är osäkert hur mycket sysselsättningen kommer att öka i år. Regeringen räknar med 106 000 personer. Även Konjunkturinstitutet och AMS räknar med en snabb ökning, drygt respektive knappt 100 000. Det är den snabba ökningen under första halvåret som lett till dessa prognoser. Under sommaren har dock sysselsättningen stagnerat. T.o.m. LO har mot denna bakgrund ifrågasatt regeringens prognos och anger att ökningen kan komma att stanna på ca 70 000. Skulle detta bli fallet kan även nästa års av regeringen prognoserade sysselsättningsökning på knappt 70 000 vara i fara. En osäkerhet utgör produktivitetsutvecklingen. Det är något förvånande att produktivitetstillväxten i år varit så svag, dvs. det har krävts många sysselsatta för att nå en given produktionsökning. Det är inte klart vad detta beror på, om det är ett tillfälligt fenomen eller ett mera långsiktigt som har att göra med att ett ökat inslag av tjänster i ekonomin innebär lägre produktivitetstillväxt än i traditionella näringar som industrin. Skulle LO få rätt i sin bedömning innebär det sannolikt att produktiviteten ökar snabbare än vad regeringen räknat med.

När sysselsättningen ökar kommer också antalet människor som söker sig ut på arbetsmarknaden att öka, arbetskraftsutbudet stiger. När arbetsmarknaden förbättras kommer intresset för t.ex. Kunskapslyftet att svalna. Därför är det enligt utskottets mening inte säkert att arbetslösheten kommer att minska särskilt snabbt. Det är därmed inte särskilt troligt att regeringen kommer att nå sitt mål om 4 procents öppen arbetslöshet nästa år. Det är

anmärkningsvärt att regeringen räknar med att antalet personer i arbetsmarknadspolitiska åtgärder kommer att öka nästa år. Det rimliga vore, om arbetsmarknaden utvecklas så som regeringen räknar med, att minska antalet människor i åtgärder. En förutsättning för att de konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska åtgärderna skall kunna bli effektiva är just att de varierar med konjunkturen, dvs. i detta fall minskar när arbetsmarknaden förbättras. Det är orimligt att behålla 3,5 % i åtgärder, Kunskapslyftet oräknat, när sysselsättningen stiger och den öppna arbetslösheten sjunker. Med regeringens politik kommer fortfarande 8 % av arbetskraften att vara i öppen arbetslöshet eller i åtgärder nästa år. Enligt utskottets mening bör politiken i stället inriktas på att öka den reguljära långsiktiga sysselsättningen så att både öppen arbetslöshet och de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna kan minska. Detta kommer enligt utskottets mening inte att bli möjligt utan fortsatta strukturella reformer.

Internationaliseringen

Enligt utskottets mening har internationaliseringen kommit att påverka förutsättningarna för företagen, deras anställda, och politiken. Detta är i sig inget nytt, under minst 100 år har ett ständigt ökat internationellt beroende förändrat förutsättningarna. Då och då förefaller det som om utvecklingen tagit större språng framåt. Det som hänt under de senaste ca 10 åren tycks vara ett sådant språng, dvs. takten i internationaliseringen har ökat. Det är inte enkelt och självklart vad detta beror på, men det förefaller uppenbart att den tekniska utvecklingen inom kommunikationsteknikens område och avregleringar, främst inom de finansiella sektorerna, har spelat en viktig roll.

Den tekniska utvecklingen har främst visat sig i förändringar på kommunikationsområdet. IT-tekniken har förmodligen inneburit en revolution som vi ännu bara sett början av. Alla bedömningar av t.ex. Internetspridningens hastighet har varit underskattningar. Medan den vanliga telefontrafiken i Sverige växer med ca 7 % varje år växer Internettrafiken lika mycket varje vecka. 2 miljoner svenskar använder Internet dagligen. Det revolutionerande är att människor mycket friare kan knyta kontakter och söka information än tidigare. Detta suddar ut gränser, gör konsumenterna mera välinformerade, ökar konkurrensen och håller nere priserna.

Efter hand kommer detta också att påverka produktionsstrukturen på ett mera påtagligt sätt än hittills. Det är när den nya tekniken slår igenom på konsumtionsmönster och påverkar produktions- och distributionsmönstret som de mera genomgripande förändringarna kommer att märkas. Detta leder till ett starkt omvandlingstryck. Kan vi inte möta förändringarna i världsekonomin med flexibilitet och en dynamisk utveckling riskerar vi att hamna i bakvatten. Utvecklingen och tillväxten kommer då att ske i andra länder.

På det internationella planet har avregleringarna av finansmarknaderna givit mycket större valmöjligheter, en effektivare kapitalmarknad. Stegvis ger detta både företag och enskilda människor nya placeringsmöjligheter och nya möjligheter att skaffa kapital. Samtidigt innebär avreglering och ökad internationalisering att nya konkurrenssituationer uppstår som förändrar förhål-

landena för både företag och enskilda. Denna omställning kan vara smärtsam på samma sätt som omställningen från jordbruks- till industrisamhälle i många avseenden var smärtsam. Men alternativet att försöka stoppa internationaliseringen är som att försöka stoppa tillbaka tandkrämen i tuben. Vem vill år 2000 ha den standard som rådde för 100 år sedan, år 1900?

Avregleringarna på finansmarknaderna har kraftigt ökat utbudet av finansieringsmöjligheter. Den som fortfarande har minnen av hur den svenska marknaden såg ut med kreditmarknadsreglering där den som t.ex. sökte lån till bostaden vackert fick stå i kö och vänta på att banken fick ledigt kreditutrymme kan knappast anse att det reglerade systemet var bättre. Det finns i dag ett mycket mera varierande utbud av tjänster. Även om det finns ett missnöje med t.ex. bankernas avgifter så är det nu ett helt annat utbud av tjänster, möjlighet att byta bank och en räntekonkurrens som det tidigare inte alls var fråga om. Att sedan avregleringen av finansmarknaden i Sverige kom att ske i fel ordning, där avskaffandet av valutareglerna och skattereformen bort komma före avregleringen, förändrar inte det faktum att den på sikt fick många positiva effekter.

Ett av de övriga områden som avreglerats i Sverige under 1990-talet är elmarknaden. När regeringen till sist accepterat att undanröja ett hinder mot ett utnyttjande från hushållen – kravet på elmätare – kan också hushållen komma att få direkt nytta av den friare marknaden. I jämförelse med före avregleringen har priserna, exklusive skatt, sjunkit med över 30 %. Och detta har skett utan att förändringarna varit så dramatiska vad gäller företagsstrukturen. Telemarknaden har också genomgått en genomgripande förändring efter avregleringen. Avregleringarna har lett till större utbud, sjunkande priser, växande export m.m.

Det som är kännetecknande vid en avreglering, förutom en press nedåt på priserna, är att utbudet av tjänster-produkter vidgas. Dels kan konsumenterna nu få utlopp för önskemål som det tidigare monopolet inte hade intresse att tillgodose eller fantasi att kunna tänka sig, dels får producenterna en press på sig att ge kunderna ett större utbud och därmed själva bredda intäktbasen. När t.ex. elpriset pressas måste företagen se sig om efter nya intäktskällor och där nya tjänster med koppling till elförbrukningen ligger nära till hands. Det ligger samtidigt i marknadsekonomins väsen att det inte går att i förväg veta resultaten av sådana strukturomvandlingar. En del företag och en del affärsidéer kommer inte att vara bärkraftiga utan kommer att slås ut.

Kraven på den ekonomiska politiken

Internationaliseringen, avregleringarna och strukturomvandlingen – som i sig betyder att gamla arbetsplatser och arbetsuppgifter försvinner och nya tillkommer – leder lätt till krav på att politiken skall inriktas på att stoppa förändringsprocessen.

Enligt utskottets mening är en rimlig politisk linje i stället att föra en politik som tar vara på det goda som internationaliseringen för med sig. Ett bra utbildningsväsende, skatter och andra regler som underlättar eller stimulerar övergång till nya yrken är viktiga politiska medel.

När den svenska politiken lyckades som bäst – när Sverige och Japan var de två länder som hade den högsta tillväxten per person, från mitten av 1800-talet till ungefär 1970 – var den inriktad på att underlätta förändringar och göra människor bättre rustade att möta en förändrad omvärld.

Enligt utskottets mening måste svensk ekonomi kunna genomgå en långvarig tillväxt med stabila statsfinanser. Ett växande inflationstryck måste hållas tillbaka genom offentliga utgiftsbegränsningar och ett ökat sparande. Hög tillväxt måste kunna förenas med låg inflation och sund löneutveckling. Det ställer också krav på en politik för avregleringar och en moderniserad arbetsmarknad. De övergripande målen för den ekonomiska politiken är att skapa förutsättningar för ekonomisk tillväxt och full sysselsättning.

Lägre skatter och offentliga utgifter

För att ekonomin skall fungera bättre måste enligt utskottets mening skattestrycket sänkas. Förutom att mer makt lämnas till de enskilda människorna ökar flexibiliteten i ekonomin. Skattepolitiken måste därför inriktas på att sänka det totala skattestrycket. De skatter på arbete, sparande och kapitalbildning som försämrar förutsättningarna för jobb, företagande och investeringar måste enligt utskottets uppfattning avskaffas.

Det är viktigt med ett förbättrat företagsklimat särskilt inom tjänstesektorn. Det är önskvärt att skatten på arbete sänks med inriktning på låg- och medelinkomsttagare. Det är också viktigt att utforma dessa skattesänkningar så att rimliga avtal mellan arbetsmarknadens parter underlättas. Den exakta tidpunkten och omfattningen får enligt utskottets mening bland annat bestämmas av den ekonomiska tillväxten, inflationsbedömningar och stabiliteten i de offentliga finanserna.

Det är viktigt att de skattelättnader som genomförs har en klar inriktning på att skapa jobb. Skattesänkningar på arbete bör därför prioriteras. Till skillnad mot regeringen anser utskottet att hög skatt på arbete leder till mindre arbete precis som hög skatt på alkohol anses leda till lägre konsumtion.

Av strukturskäl är det viktigt att också sänka eller ta bort skatter på kapital och investeringar. Dubbelbeskattningen och förmögenhetsbeskattningen är exempel på skatter som bör tas bort.

Alla skattesänkningar måste enligt utskottets mening finansieras genom minskade offentliga utgifter. I annat fall riskeras ekonomins stabilitet. Inflationen kan åter ta fart om den privata efterfrågan ökar utan att motsvaras av en minskning av den offentliga.

Enligt utskottets mening är det ett antal åtgärder inom skatteområdet som nu behöver vidtas.

- Lägre skatt på arbete och företagande. Skatterna på arbete och företagande måste sänkas. Ett led i detta är att återvända till skattereformens inriktning, 30 respektive 50 % i marginalskatt. Den s.k. värnskatten avskaffas.
- Fåmansbolagen måste få en enklare och mildare beskattning.

- Dubbelbeskattningen måste avskaffas. Den hindrar anskaffande av riskkapital och expansion i de mindre företagen.
- Skatten på hushållstjänster bör sänkas. För att öka välfärden, öppna en ny arbetsmarknad och minska svartarbete bör en skattereduktion på 50 % för hushållstjänster i det egna hemmet genomföras. Ett tak för skattereduktionen sätts per hushåll.
- Förmögenhetsskatten bör avskaffas. Den bör avskaffas både därför att den inte är möjlig att upprätthålla i en internationaliserad värld och därför att den ger orimliga effekter.
- Den särskilda löneskatten på vinstandelar bör avskaffas i syfte att stimulera en bättre fungerande lönebildning.
- Därutöver bör självfallet ett antal förenklingar genomföras.

Mindre konjunktur känsliga offentliga finanser

Enligt utskottets mening är den svenska ekonomin fortfarande mycket konjunktur känslig. När konjunkturen förbättras ökar statsinkomsterna snabbt vilket man just nu ser exempel på. När å andra sidan konjunkturen försämras eroderas statsfinanserna vilket hände för tio år sedan. En orsak är den stora offentliga sektorn, en annan är konstruktionen av socialförsäkringssystemen.

Visserligen har viktiga reformer gjorts för att förbättra ekonomins funktionsätt. EU-medlemskapet, Riksbankens friare ställning och pensionsreformen är några exempel. Ytterligare förbättringar är dock nödvändiga för att minska konjunktur känsligheten.

Utgiftstrycket måste enligt utskottets mening sänkas. Detta medför att den offentliga sektorn inte kommer att belastas lika mycket i konjunkturedgångar som i dag. Det är lättare att genomföra förändringar när konjunkturen är god. Det är nödvändigt att skattetrycket samtidigt sänks så att möjligheter öppnas för människor att i ökad omfattning klara temporära påfrestningar.

Socialförsäkringarna måste enligt utskottets mening reformeras så att de blir mera autonoma och medför mindre fluktuationer i de offentliga finanserna. Även för andra utgiftsområden bör mindre automatiska variationer eftersträvas.

Strategiska skattesänkningar som skapar förutsättningar för fler jobb och ökat företagande måste genomföras. Det bidrar till att ekonomin blir mer motståndskraftig vid nästa konjunkturedgång.

Statsfinanserna i ordning, avbetalning av statsskulden

De offentliga finansernas konjunktur känslighet medför enligt utskottets mening att budget- och finanspolitiken måste ägnas stor uppmärksamhet. Det är framför allt statsbudgetens underliggande saldo som man måste hålla ögonen på. EU:s stabilitetspakt med sina regler för budgetpolitiken bör vara ett centralt måldokument också för den svenska regeringen och ange en lägsta ambitionsnivå.

Dagens statsskuld bör enligt utskottets mening minskas. Regeringens politik visar här uppenbara brister. I budgetpropositionen räknar regeringen med betydande intäkter som inte bara är av engångskaraktär utan dessutom inte ens är redovisade. Regeringen räknar med betydande försäljningsintäkter utan att ange vilka företag som skall säljas. Vad gäller fastighetsskatten är man osäker på hur, och om, de fem miljarder kronor skall tas in som nya taxeringsvärden beräknas medföra. Till osäkerheten kommer att man inte avsätter några medel för att täcka kostnaderna för Barsebäcks avstängning och man lägger inte heller förslag till hur de snabbt växande utgifterna för sjukförsäkringen skall kunna motverkas eller ens hanteras. De intäkter som regeringen uppvisar går i allt för stor utsträckning till ökade utgifter i stället för till att amortera statsskulden. Detta innebär att budgetsaneringen i praktiken avbrutits. Statsskulden måste minska, både som andel av BNP och i absoluta tal. Enligt utskottets mening bör statsskulden amorteras så att den år 2002 understiger 50 % av BNP.

De offentliga finanserna skall inte uppvisa underskott över en konjunkturcykel. Först när nästa lågkonjunktur passerats vet man med empirisk visshet hur känsliga för konjunkturförändringar Sveriges offentliga finanser är.

Välfärdsolitik och behovet av en socialförsäkringsreform

Den nu förda politiken tryggar inte basen för viktiga välfärdsområden. Kärnområden inom vård och utbildning måste ges goda utvecklingsförutsättningar. Det sker bl.a. vid en god tillväxt som ökar kommunernas och landstingens skattebas. Det är då viktigt att kommunerna får behålla sina ökade skatteintäkter. Kommun och landsting skall enligt utskottets mening prioritera sina kärnområden. Detta innebär att verksamhet som inte behöver ske i kommunal eller landstingsregi prioriteras ner. Det är viktigt att den offentliga sektorn i högre grad än i dag använder sig av enskilda entreprenörer för att skapa en effektivitetshöjande konkurrens och för att ge medborgare valfrihet. Detta kommer att medföra att fler människor får sina behov tillgodosedda. Den valfrihetsrevolution som inleddes under den borgerliga regeringsperioden måste fullföljas. Utskottet vill också betona behovet av allmän avreglering, slopande av offentliga monopol samt färre kommunala bolag. En friare tjänsteproduktion och ett öppnare tjänsteklimat kommer också att medföra en dynamisk utveckling inom de stora sektorerna utbildning och vård. Det offentliga måste enligt utskottets mening vara starkt i sina mest grundläggande uppgifter när det gäller att slå vakt om tryggheten för dem som inte genom egna aktiviteter kan förbättra sin vardag. Inskränkningarna i handikappreformen liksom försämringarna av änkepensionerna bör enligt utskottets mening rivas upp.

Dagens socialförsäkringssystem har brister i flera avseenden. Det medför en missstro mot systemens långsiktiga hållbarhet. Behovet av att bl.a. reformera pensionssystemet och resultatet av detta, som i sig är positivt och nödvändigt, har skapat en osäkerhet om vilka andra offentliga åtaganden som kommer att gälla i framtiden. De avgifter som tas ut saknar i stor utsträckning direkt koppling till de förmåner som utgår, vilket gör att de i realiteten har samma verkan som en skatt. Därmed blir genomsnittsskatten och margi-

nalskatten på arbete högre. En bättre anknytning mellan avgift och förmån leder till att denna effekt minskar betydligt.

Mot denna bakgrund bör enligt utskottets mening en socialförsäkringsreform genomföras. Dess syfte bör vara att åstadkomma en starkare koppling mellan avgifter och förmåner och därmed minska skattekilarna och göra systemen stabila. Det kan enligt utskottets mening övervägas att frigöra systemen från dagens beroende av statsbudgeten.

Barsebäck

Den socialdemokratiska politiken med en förtida avveckling av Barsebäck riskerar att leda till onödiga samhällsekonomiska, miljömässiga och statsfinansiella kostnader. Det uppstår samhällsekonomiska kostnader genom att fungerande produktion tas ur drift och måste ersättas med annat vilket drar resurser ur samhällsekonomin. Den ersättningsproduktion som blir oundviklig är miljömässigt sämre, t.ex. dansk kolkraft. Hur än kostnaden för avvecklingen skall täckas, direkt ur budgeten eller genom lägre avkastnings- och inleveranskrav på Vattenfall, uppstår en kostnad eller utebliven intäkt för statskassan. Utskottet motsätter sig en förtida avveckling av Barsebäck.

Företagens villkor

Utan företag förtvinar Sverige. Utan företagare blir det inga långsiktigt livskraftiga företag. Villkoren för företag och företagare är inte tillräckligt bra i Sverige i dag.

När Sverige nu går in i en högkonjunktur och de omedelbara statsfinansiella problemen inte är akuta måste tillfället tas att lägga grunden för en politik som leder till att tillväxten skall bli god och långsiktig. Nu måste permanent goda villkor för jobb och företagande skapas. Utskottet är övertygat om att det är absolut nödvändigt att förbättra villkoren för företagande i Sverige i dag. Grunden för företagande är det privata ägandet.

Företagandet har utvecklats alldeles för långsamt. Politiken måste ta hänsyn till de förändringar i förutsättningar som den ökade internationaliseringen innebär med ökad konkurrens, rörligare skattebaser, större tryck på avreglering m.m.

Goda villkor för företagande har många dimensioner. Det måste finnas ett bra företagsklimat både nationellt och regionalt. En god företagspolitik måste tillse att det offentliga i princip inte konkurrerar med privata företag.

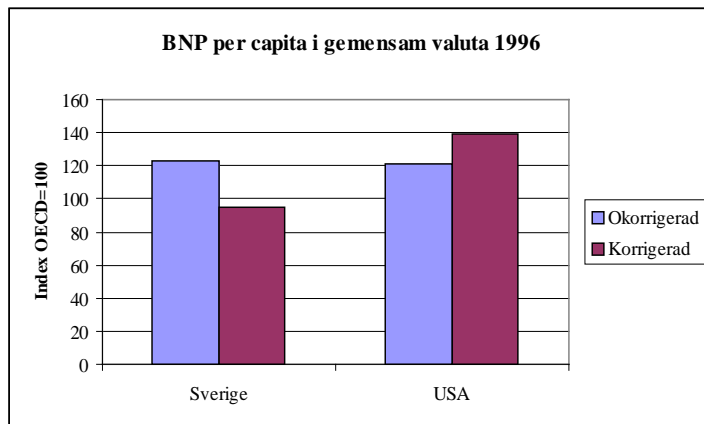
Avregleringar i konsumentens intresse

En viktig orsak till att Sverige placerar sig dåligt i den så kallade välfärdsligan är det höga prisläget, till följd av bristande konkurrens och delvis omfattande regleringar. Medborgarna får enkelt uttryckt ut förhållandevis lite för sina pengar. I debatten om Sveriges ekonomiska utveckling fokuseras oftast helt och hållet intresset till ökningstakten i BNP. Men minst lika viktigt är vad medborgarna kan få ut av de pengar som används för privat och offentlig konsumtion.

I nedanstående diagram framgår den stora betydelse som det allmänna prisläget, inklusive skatter, i ett land har. Om man jämför Sveriges och Förenta staternas BNP per capita i gemensam valuta visar det sig att de 1996 var i princip lika stora, Sverige till och med något högre. Både Sverige och Förenta staterna hade en BNP per capita som låg drygt 20 % över OECD-genomsnittet.

Men när BNP korrigeras för vilken faktisk köpkraft respektive lands BNP motsvarar, blir bilden en helt annan. Sverige hamnar 5 % under OECD-genomsnittet, medan USA med detta mått blir OECD:s näst rikaste land efter Luxemburg.

Diagram. BNP per capita

Den enkla slutsats man kan dra av detta är enligt utskottets mening att en strategi för att öka det ekonomiska välståndet i Sverige i jämförelse med andra länder, med nödvändighet måste innehålla ett antal reformer för att öka den inhemska konkurrensen, och sänka vårt allmänna prisläge. Enbart en nominellt god BNP-ökning kommer inte att leda till att Sverige kan stiga särskilt mycket i välståndsligan.

En hel del viktiga avregleringar har redan gjorts i Sverige. Kredit- och valutamarknaden avreglerades mot slutet av 1980-talet. Utländska bankers rätt att etablera sig i Sverige kom 1990, den nya telelagen 1993 öppnade många nya möjligheter, liksom förändringarna inom järnvägstrafiken 1994. Elmarknaden avreglerades i en första etapp 1996. På senare tid har det även blivit uppenbart vad den fria telemarknaden betyder för konsumenterna i form av ett ökat utbud av tjänster och möjligheter att till exempel sänka sina telefon- och datakommunikationskostnader.

Men inom en del sektorer är enligt utskottets mening konkurrensen fortfarande bristfällig. Det gäller framför allt de marknader där hushållen är köpare, exempelvis varudistribution, detaljhandel och tjänsteproduktion, inte minst offentlig sektor. Byggsektorn är fortfarande reglerad och importkonkurrensen är liten. Antalet producenter är begränsat både i entreprenadledet och i byggmaterialindustrin.

Livsmedelssektorn utmärks av att det bara finns ett fåtal aktörer i distributions- och försäljningsledet, och av att jordbrukssektorn är starkt reglerad.

Kommunerna har dessutom en möjlighet enligt plan- och bygglagen att begränsa etableringen av livsmedelsbutiker, vilket i många fall ytterligare har begränsat konkurrensmöjligheterna. Denna möjlighet för kommunerna att stoppa etableringar återinfördes av Socialdemokraterna, efter att fyrpartiregeringen hade tagit bort den. Som med så många andra förslag funderar nu Näringsdepartementet på en återställare av denna återställare.

Utbildning och vård är en stor del av Sveriges ekonomi. Om dessa områden präglades av mångfald, konkurrens och företagande skulle det medföra positiva effekter såväl för ekonomin i stort som för de människor som arbetar där samt för elever, sjuka och gamla. Servicen blir bättre, och jobben fler vilket bidrar till en dynamisk utveckling av hela tjänste- och kunskapssektorn.

Nedanstående tabell visar hur de svenska priserna förhåller sig till EU-genomsnittet. Den genomsnittliga prisnivån i Sverige ligger för många viktiga hushållsprodukter mellan 20 och 30 % över genomsnittet för EU-länderna. Från ett konsumentperspektiv finns det uppenbarligen mycket mer att önska av den svenska konkurrenspolitiken.

Tabell. Prisnivå på olika varugrupper

Varugrupp	Prisnivåindex, EU=100
Kläder och skor	111
Transporter och kommunikationer	121
Hyra, bränsle och el	129
Mat, sprit och tobak	130
Restauranger, hotell etc.	132

Källa: Ds 1999:32

De förslag som presenteras i detta avsnitt kostar i princip ingenting för de offentliga budgetarna. Tvärt om skulle en bättre konkurrenspolitik i kombination med avregleringar och ökad upphandling inom offentlig sektor på sikt leda till avsevärda kostnadsminskningar för de offentliga budgetarna. I den politiska debatten finns dock fortfarande många förespråkare som hävdar att det är demokratiskt nödvändigt att det offentliga skall styra och bestämma över i stort sett allt som ses som viktigt. Det överpris vi alla har fått, och får, betala för denna politik uppmärksammas emellertid alldeles för sällan.

- Kommunalt och statligt ägande bör enligt utskottets mening avvecklas på marknader där privata företag konkurrerar eller skulle kunna konkurrera och där inte sociala eller hälsomässiga restriktioner motiverar ett offentligt ägande. Vård och utbildning bör vara de enda generella undantagen.
- Kommunallagen bör enligt utskottets mening ändras så att det blir lättare att få prövat i domstol om kommunal näringsverksamhet strider mot lagen.
- Se över kommunallagen i syfte att göra det lättare för företag att överklaga kommunala beslut om stöd i olika former till företag. Besluten bör också kunna prövas i domstol.

- Kvarvarande konkurrenshämmande regleringar i den privata sektorn bör enligt utskottets mening identifieras och avvecklas. Småföretagsdelegationens lista över åtgärder borde snarast genomföras.
- Konkurrensverket bör enligt utskottets mening få ökade resurser och en mer fristående och framträdande roll än i dag. Nya regeringsförslag bör granskas, inte bara utifrån ett småföretagsperspektiv, utan också utifrån ett konkurrensperspektiv.
- Konsumentombudsmannen bör enligt utskottets mening i samarbete med Konkurrensverket fungera som en konkurrenspolis, med uppgift att ”jaga” och uppmärksamma sektorer eller branscher med bristande konkurrens, och sedan komma med förslag till hur konkurrensen kan förbättras.
- Det kommunala planmonopolet beträffande etableringen av nya butiker bör enligt utskottets mening avskaffas.
- Lagen om offentlig upphandling måste enligt utskottets mening göras mer kraftfull i en sammanhållen översyn i syfte att förverkliga principerna om affärsmässighet, konkurrens och icke-diskriminering.
- De offentliga resurserna bör i större utsträckning än i dag följa individernas fria val. Detta kan ske genom att s.k. pengsystem genomförs i olika sektorer. Skolpengen är ett exempel.
- Stora upphandlingar bör delas i fler order så att även mindre företag har en chans att vara med i budgivningen. När fler företag kan vara med och tävla ökar konkurrenstrycket och priserna kan pressas.

Reformera arbetsmarknaden

Utskottet anser att kraftfulla åtgärder måste till för att förhindra att massarbetslösheten permanentas. Politiken måste inriktas på att skapa förutsättningar för fler riktiga arbeten och växande företag. Sverige behöver en offensiv tillväxtpolitik för nya arbetstillfällen. Skatterna på företagande och arbete måste sänkas. Den privata sektorn och inte minst tjänstesektorn måste få bättre möjligheter att växa.

Utskottet vill understryka vikten av att nödvändiga reformer av lönebildningen nu kommer till stånd. Löneutvecklingen måste vara förenlig med en god samhällsekonomisk utveckling.

En reform av lagar och regler på arbetsmarknaden som förbättrar möjligheten att få och ta jobb och ökar rörligheten på arbetsmarknaden bör genomföras utan dröjsmål. Det är särskilt viktigt för de mindre företagens utveckling, men framför allt för att fler arbetslösa skall få möjlighet att komma in på arbetsmarknaden.

Ett led i arbetet med att skapa förutsättningar för fler jobb är enligt utskottets mening att modernisera arbetslöshetsförsäkringen. A-kassan skall vara en allmän och obligatorisk omställningsförsäkring. Parterna på arbetsmarknaden bör i större utsträckning ha ansvaret för lönebildningen och konse-

kvenserna av träffade avtal. Det är rimligt att de som har jobb bär en större del av ansvaret för resultatet av sina handlingar. Fackets makt över lönebildningen bör motsvaras av ett ökat eget ansvar för arbetslöshetsförsäkringens finansiering.

För att lönebildningen skall kunna fungera så att den både ger skälig ersättning för arbete och flera jobb måste det råda balans mellan arbetsmarknadens parter. Staten skall stå neutral mellan parterna, men genom sänkta inkomstskatter underlättas en sysselsättningsfrämjande lönebildning.

Den svarta ekonomin

Ett allvarligt problem är enligt utskottets mening den svarta ekonomins utbredning och omfattning. Enligt uppgifter från SCB uppgick de svarta inkomsterna till 69 miljarder kronor 1996, vilket motsvarar 4 % av BNP. Effekterna av den svarta ekonomin beräknas innebära ett årligt skattebortfall på mellan 20 och 40 miljarder kronor. En undersökning utförd av Riksskatteverket visar att uppemot 800 000 personer någon gång under år 1997 jobbad svart.

Det finns enligt utskottets uppfattning två huvudförklaringar: För det första har det moraliska medvetandet och viljan att handla rätt urholkats. För det andra medför dagens skatteuttag och skattestruktur starka incitament att inte följa de regler som finns. Dels därför att skatteuttaget upplevs som orimligt högt, dels därför att reglerna är orimligt krångliga.

En ytterligare grogrund för svartjobb kan vara den misslyckade sysselsättningspolitiken. Den svarta sektorn innebär även betydande problem för de seriösa företag som redan finns och verkar på den vita marknaden. Vart femte företag drabbas av konkurrens från den svarta sektorn, i en del branscher betydligt fler. Det leder till att seriösa företagare inte har en chans att konkurrera om de inte också fuskar med vissa regler. I några branscher har detta blivit en ond cirkel, där företag upplever att de "tvingas" fuska för att överleva på marknaden.

Tabell. RSV:s undersökning om den svarta ekonomin

"Vårt företag är i stor utsträckning utsatt för konkurrens från företag inom branschen som skattefuskar"

	Instämmer helt
Frisör	70%
Städning	57%
Taxi	54%
Åkeri	46%
Restaurang	46%
Bygg	39%
Alla	18%

Källa: RSV

Dagens skatte- och regeltryck riskerar att leda till en än mer urholkad skattemoral. Detta är ett mycket allvarligt problem. Ett fungerande rättssamhälle bygger på att lagstiftningen är förankrad i människors rättsuppfattning så att man av egen kraft och vilja lyder lagarna.

Det är därför enligt utskottets mening en viktig politisk uppgift att snabbt minska skadliga skatteklivar och allmänt förbättra incitamenten att köpa och sälja varor och tjänster vitt och lagligt. Det är också av största vikt att företrädare för såväl näringsliv som offentlig sektor deltar i opinionsbildningen och i praktisk handling visar vikten av att de regler som beslutas verkligen efterföljs.

Stabila priser

Ett stabilt penningvärde har enligt utskottets mening en grundläggande betydelse för en väl fungerande ekonomi. Det leder exempelvis till att osäkerheten kring det framtida värdet av investeringar minskar och att osäkerheten gentemot andra valutor minskar. Ett trovärdigt inflationsmål skapar också förutsättningar för en lönebildning som kan inriktas på produktivitetsspekter snarare än att kompensera för förväntad högre inflation, vilket sedan riskerar att bli självuppfyllande. Kort sagt leder stabila priser till att planeringsförutsättningarna i ekonomin bli mindre osäkra, vilket är tillväxtfrämjande.

Utskottet ser därför mycket positivt på att en bred politisk enighet nu råder kring Riksbankens oberoende ställning, och dess uppgift att styra penningpolitiken på ett sådant sätt att inflationen mätt i termer av årlig KPI-förändring i genomsnitt ligger på 2 %.

Även om Sverige står utanför eurosamarbetet är utvecklingen av den gemensamma valutan av största betydelse för oss. Euron kommer att göra det lättare att resa, studera, handla och driva företag över de gamla gränserna. Den omedelbara uppgiften är enligt utskottets uppfattning att minska utanförskapets konsekvenser. Företag måste få möjlighet till affärer, bokföring, inklusive skattebetalning, i euro om de så vill. Svensk ekonomi måste reformeras för att klara den nya utmaningen.

Vad utskottet anfört om riktlinjerna för de ekonomiska politiken med anledning av motionerna Fi209 (m) yrkandena 1 och 15, Fi210 (kd) yrkande 1, Fi212 (fp) yrkande 1 och Sk318 (m) yrkande 5 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

De förslag till inriktning av den ekonomiska politiken som framförs i propositionens yrkande 1 och motion Fi211 (c) yrkande 1 avvisas av utskottet.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *allmänna riktlinjer för den ekonomiska politiken* att riksdagen med anledning av motionerna 1999/2000:Fi209 yrkandena 1 och 15, 1999/2000:Fi210 yrkande 1, 1999/2000:Fi212 yrkande 1 och 1999/2000:Sk318 yrkande 5 samt med avslag på proposition 1999/2000:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. yrkande 1 och motion 1999/2000:Fi211 yrkande 1 godkänner vad utskottet anfört och som sin mening ger regeringen detta till känna,

Lena Ek (c) anser

dels att finansutskottets yttrande i avsnitt 1.3 *Finansutskottets förslag till inriktning av den allmänna ekonomiska politiken* bort ha följande lydelse:

Utskottet konstaterar att det nu går bra för Sverige. Utskottet konstaterar vidare att Centerpartiet var med och tog ett betydande ansvar för att skapa de förutsättningar som nu gör att tillväxten ökar, sysselsättningen stiger och arbetslösheten sjunker. Utskottet vill dock erinra om att det inte är alla människor som får del av tillväxten. Tillväxten är ojämt fördelad. I vissa regioner ökar produktionen mycket kraftigt och sysselsättningen stiger snabbt, medan tillväxten i andra regioner fortfarande är mycket svag och arbetslösheten hög. Det är inte bara med avseende på tillväxttakten som skillnaderna inom landet är stora, även storleken på bruttoregionalprodukten visar på stora ekonomiska skillnader.

Enligt utskottets mening bör det långsiktiga målet för den ekonomiska politiken vara en miljömässigt och socialt hållbar ekonomi. Företagande och kreativitet måste få goda möjligheter att blomstra. De hinder som finns för företagande måste rivas genom sänkt skatt, enklare regler och ökad flexibilitet. Företagande och sysselsättning måste frodas i hela landet och socialt ansvar och gemenskap skall präglade samhället och ge trygghet åt alla. Jämställdheten och jämlikheten måste öka inom alla områden i samhället. Decentralisering, trygghet och miljöhänsyn skall vara ledorden i den ekonomiska politiken. Statsfinanserna skall symboliseras av stabilitet och balans och återbetalningskravet på 2 % över en konjunkturcykel skall uppnås. Avbetalningen av statsskulden bör vara högre i högkonjunktur för att skapa handlingsutrymme i lågkonjunktur.

Genom Centerpartiets aktiva medverkan står Sverige utanför den europeiska valutaunionen, EMU. Utskottet kan konstatera att det hittills varit bra för Sverige att inte delta i valutaunionen. Utvecklingen av valutaunionen bör dock noga följas. Enligt utskottets mening bör Sveriges långsiktiga relationer till EMU sedan värderas utifrån vunna erfarenheter. I likhet med Centerpartiet avvisar utskottet också en s.k. halvfast växelkursregim för Sverige. Dörren till EMU får inte öppnas genom en anslutning av kronan till ERM.

Enligt utskottets mening är utvidgningen av EU österut en mycket viktig utveckling. Därför är det av central betydelse att Sverige agerar så att genomförandet av EMU inte tillåts bromsa tempot i den redan långsamma utvidgningsprocessen.

Den starka konjunkturen innebär att det just nu finns ett gyllene tillfälle att genomföra de strukturreformer som behövs för att komma till rätta med de stora underliggande problemen i den svenska ekonomin. Uppgåelsen om överföring av pengar från försvaret till vård och omsorg är det första av flera nödvändiga strukturgrepp. Enligt utskottets mening bör man nu gå vidare med förslag till förnyelse av skattesystemet, reformer inom arbetsmarknads-

politiken, lönebildningen, socialförsäkringarna och den offentliga förvaltningen.

Enligt utskottets mening finns det tre speciellt viktiga områden med strukturella problem som måste lösas:

- **Lönebildningen och arbetsmarknaden.** En svag punkt i svensk ekonomi är lönebildningen. För att säkra en fortsatt hög tillväxt och en stigande sysselsättning bör det skapas ett lönebildningssystem som bidrar till en löneökningstakt som är förenlig med en god ekonomisk utveckling. Balansen mellan parterna på arbetsmarknaden måste förbättras. Bland annat bör medlingsinstitutet förstärkas med möjligheter att förbjuda varsel om stridsåtgärder under pågående medling. Dessutom bör det införas ett förbud mot sympati- och stridsåtgärder riktade mot enmans- och familjeföretag. Vidare bör en s.k. proportionalitetsregel införas, dvs. att syftet med stridsåtgärder på arbetsmarknaden står i proportion till den skada som uppstår för företag och samhälle. Åtgärder måste enligt utskottets mening vidtas nu. Det är farligt att vänta – rätt som det är kan ekonomin vara överhettad och lågkonjunkturen vara på väg. När det är högkonjunktur måste också arbetsmarknadspolitiken förändras. Tyngdpunkten måste i högre grad än i dag ligga på att öka sysselsättningsgraden och mindre på att minska den öppna arbetslösheten till 4 %. Enligt utskottets mening skisserar Centerpartiet tre intressanta spår i arbetsmarknadspolitiken som bör vara vägledande i förändringen. Inom ramen för en utbildningsgaranti bör en utbildning upp till gymnasiekompetens garanteras. Volymåtgärderna bör fasas ut till fördel för mer kvalificerade arbetsmarknadsåtgärder. En övergångsarbetsmarknad bör skapas i partnerskap mellan staten, regionala myndigheter och offentliga arbetsgivare. Flexibiliteten måste öka, vilket underlättas om allt försörjningsstöd till arbetslösa koncentreras till utgiftsområde 13 i statsbudgeten. Individuella s.k. kompetenskonton bör införas och förändringar i arbetsrätten måste genomföras.
- **Sjukförsäkringen.** Det är en mycket alarmerande situation att kostnaderna för sjukförsäkringen skenar samtidigt som insatserna för rehabilitering minskar. Enligt utskottets mening bör en satsning göras på rehabilitering. Dessutom bör en sjukförsäkringskommission inrättas med syfte att göra en genomgripande analys av situationen och ta fram förslag till strukturella åtgärder för att minska sjukfrånvaron.
- **Näringslivet.** En av de stora bristerna i det svenska näringslivet är, enligt utskottets mening, att det finns för få medelstora företag. Näringslivet ser ut som ett timglas, med många små företag och relativt många stora företag. Denna struktur hindrar bl.a. svenska företag från att ta andelar på de internationella marknaderna, t.ex. på den stora internationella miljöteknikmarknaden. För att förbättra den svenska företagsstrukturen bör reglerna för företagare förenklas och arbetsgivaravgifterna sänkas med en tydlig inriktning på små och medelstora företag. Dessutom bör en storsatsning göras på export av varor och tjänster med hög miljöprestanda.

Utskottet delar Centerpartiets uppfattning att den långsiktiga målsättningen bör vara att sänka skattetrycket i samhället. Sänkningen bör ske i takt med vad ekonomin medger. De prioriterade områdena bör vara sänkt inkomstskatt för låg- och medelinkomsttagare samt sänkt skatt på företagande och boende. De skatteförändringar som enligt utskottets mening bör genomföras redovisas nedan.

- **Inkomstskatterna.** Inkomstskatterna bör sänkas för låg- och medelinkomsttagare genom ett höjt grundavdrag. Höjningen konstrueras så att den trappas upp till en viss nivå för att därefter trappas ned så att just låg- och medelinkomsttagare omfattas av reformen. Till skillnad från regeringens metod att sänka inkomstskatterna innebär förslaget om ett höjt grundavdrag att alla, även studenter och pensionärer, får sänkt skatt. Inkomstskatten bör sänkas med 10,5 miljarder kronor år 2000. Kommuner och landsting kompenseras för den minskade beskattningsbara inkomsten.
- **Sänkta arbetsgivaravgifter.** För att förbättra företagsklimatet i Sverige bör en skatteväxling genomföras med sänkta skatter på arbetskraft och höjda skatter på miljöskadliga verksamheter. Utskottet konstaterar att Centerpartiet under senare år aktivt medverkat till att arbetsgivaravgifterna sänkts, särskilt för de mindre företagen. Enligt utskottets mening bör arbetsgivaravgifterna fortsätta att sänkas enligt den tidigare modellen. För år 2000 bör lönesummegränsen höjas till 2 miljoner kronor och för egenföretagare till 300 000 kr. Åren 2001 och 2002 bör skattesatsen reduceras ytterligare i två steg. Vidare bör företagen i Norrlands inland även i fortsättningen ges rätt till reducerade arbetsgivaravgifter.
- **Miljöskatter.** Miljörelateringen av skattesystemet bör långsiktigt öka. Netto bör miljöskatterna höjas med 1 560 miljoner kronor, bl.a. genom en återinförd fastighetsskatt på vattenkraft, minskad nedsättning av CO₂-skatten för industrin, produktionsskatt på kärnkraftverk och miljöskatt på inrikesflyg. Dessa intäkter växlas i en äkta skatteväxling mot sänkta arbetsgivaravgifter.

Vidare bör enligt utskottets mening en del av de särskatter som drabbar jordbruket tas bort. Dessa skatter missgynnar tillväxten, företagandet och sysselsättningen på landsbygden. Dessutom bör en skattereduktion på s.k. hushållsnära tjänster införas i syfte att skapa fler jobb och företag i tjänstesektorn. Lättnader i fastighetsskatten bör vidare genomföras för de fastboende i attraktiva skärgårdsområden eller fritidshustäta områden.

Utskottet delar Centerpartiets uppfattning att utbildningen är en väsentlig del i tillväxtpolitiken. Den högre utbildningen måste fortsätta att byggas ut, genom fler utbildningsplatser och genom ett nytt studiefinansieringssystem, som bl.a. bör bygga på målet om 50 % bidrag och 50 % lån.

Vidare bör enligt utskottets mening en genomgripande förnyelse av den statliga förvaltningen genomföras. Till att börja med bör ett moratorium för reala anslagsökningar till statliga verk och myndigheter införas under år 2000. Detta för att få rådrum att se över kontrollfunktionerna i förvaltningen.

I samband därmed bör också utföras en översyn av hela den statliga förvaltningen.

I likhet med Centerpartiet anser utskottet att det svenska välfärdssystemet bör förnyas. Bland annat bör en samordnad trygghetsförsäkring, som skall ersätta dagens försäkringar vid sjukdom, arbetsskada, arbetslöshet och förtidspension, införas.

Dessutom bör en stor satsning på utbyggnad av bredband genomföras så att den nya informationstekniken blir tillgänglig för alla människor i olika delar av landet. Det är en av statens grundläggande uppgifter att garantera lika tillgång till en digital infrastruktur för alla medborgare.

I förhållande till regeringens förslag bör enligt utskottets mening utförsäljning av statlig egendom ske med ytterligare 10 miljarder kronor, bl.a. genom försäljning av Apoteksbolaget, Vasakronan och den mark som finns i det statliga bolaget Sveaskog.

Vad utskottet anfört om riktlinjerna för den ekonomiska politiken med anledning av motion Fi211 (c) yrkande 1 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

De förslag till inriktning av den ekonomiska politiken som framförs i propositionen och motionerna Fi209 (m) yrkandena 1 och 15, Fi210 (kd) yrkande 1, Fi212 (fp) yrkande 1 och Sk318 (m) yrkande 5 avstyrks av utskottet.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *allmänna riktlinjer för den ekonomiska politiken*
att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:Fi211 yrkande 1 samt med avslag på proposition 1999/2000:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. yrkande 1 och motionerna 1999/2000:Fi209 yrkandena 1 och 15, 1999/2000:Fi210 yrkande 1, 1999/2000:Fi212 yrkande 1 och 1999/2000:Sk318 yrkande 5 godkänner vad utskottet anfört och som sin mening ger regeringen detta till känna,

3. Det europeiska valutasamarbetet (mom. 2) (m)

Lennart Hedquist, Fredrik Reinfeldt, Anna Åkerhielm och Gunnar Axén (alla m) anser

dels att finansutskottets ställningstagande i avsnitt 1.4 *Det europeiska valutasamarbetet* bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening bör regeringen snarast klargöra att den avser att verka för att Sverige så snabbt som möjligt går med i den europeiska valutaunionen, EMU. Som en bekräftelse på detta bör regeringen ansöka om en anslutning till ERM2.

Siktet bör vara inställt på ett avgörande innan Sverige tillträder som ordförande i EU första halvåret 2001. Därmed blir det möjligt för Sverige att delta i EMU:s tredje steg från och med 1 januari 2002, dvs. den tidpunkt då sedlar och mynt tas i cirkulation.

Vad utskottet anfört med anledning av motionerna Fi204 (m), Fi205 (m), Sk692 (m) yrkande 29, U503 (m) yrkande 5, Fi207 (fp), L713 (fp) yrkande 5 och U505 (fp) yrkande 3 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Motionerna Fi206 (v), Fi208 (mp) och Fi211 (c) yrkande 2 avstyrks av utskottet.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *det europeiska valutasamarbetet*

att riksdagen med anledning av motionerna 1999/2000:Fi204, 1999/2000:Fi205, 1999/2000:Fi207, 1999/2000:Sk692 yrkande 29, 1999/2000:L713 yrkande 5, 1999/2000:U503 yrkande 5 och 1999/2000:U505 yrkande 3 samt med avslag på motionerna 1999/2000:Fi206, 1999/2000:Fi208 och 1999/2000:Fi211 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

4. Det europeiska valutasamarbetet (mom. 2) (v)

Siv Holma och Lars Bäckström (båda v) anser

dels att finansutskottets ställningstagande i avsnitt 1.4 *Det europeiska valuta-samarbetet* bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening bör frågan om Sverige skall gå med i den europeiska valutaunionen, EMU, avgöras direkt av folket i en folkomröstning.

För att folkomröstningen skall bli så rättvis som möjligt bör frågan formuleras så att svaret kan bli ett ja eller ett nej. Vidare är det viktigt att medborgarna får tillräckligt med tid att diskutera och sätta sig in i frågan. Om folkomröstningar genomförs i flera länder under samma period bör de genomföras på samma dag för att undvika den "turordningskonsekvens" som tidigare inträffat. Dessutom måste villkoren för information och propaganda vara rättvisa. Enligt utskottets mening bör en kommitté tillsättas med uppgift att förbereda folkomröstningen. Kommittén bör bestå av representanter från samtliga riksdagspartier. Kommittén skall t.ex. fördela statliga medel för kampanjer till partier och organisationer och vara en garant för att det officiella materialet blir allsidigt utformat.

Vad utskottet anfört med anledning av motion Fi206 (v) bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Motionerna Fi204 (m), Fi205 (m), Fi207 (fp), Fi208 (mp), Fi211 (c) yrkande 2, Sk692 (m) yrkande 29, L713 (fp) yrkande 5, U503 (m) yrkande 5 och U505 (fp) yrkande 3 avstyrks av utskottet.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *det europeiska valutasamarbetet*

att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:Fi206 samt med avslag på motionerna 1999/2000:Fi204, 1999/2000:Fi205, 1999/2000:Fi207, 1999/2000:Fi208, 1999/2000:Fi211 yrkande 2, 1999/2000:Sk692 yrkande 29, 1999/2000:L713 yrkande 5, 1999/2000:U503 yrkande 5 och 1999/2000:U505 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

5. Det europeiska valutasamarbetet (mom. 2) (c)

1999/2000:FiU1
Reservationer

Lena Ek (c) anser

dels att finansutskottets ställningstagande i avsnitt 1.4 *Det europeiska valuta-samarbetet* bort ha följande lydelse:

I likhet med Centerpartiet avvisar utskottet ett svenskt medlemskap i EU:s valutaunion. Nackdelarna med ett svenskt inträde överväger de fördelar som kan finnas med valutaunionen.

Utskottet avvisar därmed också en halvfast växelkursregim för Sverige. Att öppna dörren till EMU genom en anslutning till ERM skall inte ske.

Vidare måste enligt utskottets mening valutaunionens utveckling följas noga. Sveriges långsiktiga relationer till EMU får sedan utvärderas utifrån vunna erfarenheter. Om en riksdagsmajoritet avser att aktualisera ett medlemskap i den monetära unionen anser utskottet att frågan skall avgöras av medborgarna i en folkomröstning. Utskottet kan i anslutning till detta konstatera att det hittills varit bra för Sverige att stå utanför EMU.

Vad utskottet anfört med anledning av motion Fi211 (c) yrkande 2 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Motionerna Fi204 (m), Fi205 (m), Fi206 (v), Fi207 (fp), Fi208 (mp), Sk692 (m) yrkande 29, L713 (fp) yrkande 5, U503 (m) yrkande 5 och U505 (fp) yrkande 3 avstyrks av utskottet.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *det europeiska valutasamarbetet*

att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:Fi211 yrkande 2 samt med avslag på motionerna 1999/2000:Fi204, 1999/2000:Fi205, 1999/2000:Fi206, 1999/2000:Fi207, 1999/2000:Fi208, 1999/2000:Sk692 yrkande 29, 1999/2000:L713 yrkande 5, 1999/2000:U503 yrkande 5 och 1999/2000:U505 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

6. Det europeiska valutasamarbetet (mom. 2) (fp)

Karin Pilsäter (fp) anser

dels att finansutskottets ställningstagande i avsnitt 1.4 *Det europeiska valuta-samarbetet* bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening bör Sverige vara med i valutasamarbetet. Det ger oss större inflytande i Europasamarbetet, är bra för jobb och företagande i Sverige och ökar möjligheterna för en god ekonomisk utveckling för såväl enskilda människor som nationen i sin helhet.

Enligt utskottets mening bör en tågordning fastställas för Sveriges närmande och inträde i EMU. Tågordningen bör innehålla följande fem steg:

- Regeringen bör avge en avsiktsförklaring där avsikten att Sverige avser att gå med i EMU redovisas. Det är viktigt att denna avsiktsförklaring

görs i god tid inför Sveriges ordförandeperiod i EU första halvåret 2001.

- En nationell övergångsplan bör göras upp snarast.
- En folkomröstning om EMU bör genomföras. Siktet bör vara inställt på att den genomförs hösten år 2000.
- Snarast efter ett ja i folkomröstningen bör en förhandling om svenskt inträde i ERM tas upp med de andra EU-länderna och ECB.
- Sverige går med i EMU. 15 till 24 månader efter folkomröstningen bör Sverige kunna gå med i EMU:s tredje fas.

Utskottet tillstyrker således motion Fi207 (fp).

Vad utskottet anfört med anledning av motionerna U505 (fp) yrkande 3, L713 (fp) yrkande 5, Fi204 (m), Fi205 (m), Sk692 (m) yrkande 29 och U503 (m) yrkande 5 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Motionerna Fi206 (v), Fi208 (mp) och Fi211 (c) yrkande 2 avstyrks av utskottet.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *det europeiska valutasamarbetet*

att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Fi207 och med anledning av 1999/2000:U505 yrkande 3 och 1999/2000:L713 yrkande 5, 1999/2000:Fi204, 1999/2000:Fi205, 1999/2000:Sk692 yrkande 29 och 1999/2000:U503 yrkande 5 samt med avslag på motionerna 1999/2000:Fi206, 1999/2000:Fi208 och 1999/2000:Fi211 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

7. Det europeiska valutasamarbetet (mom. 2) (mp)

Matz Hammarström (mp) anser

dels att finansutskottets ställningstagande i avsnitt 1.4 *Det europeiska valutasamarbetet* bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening är frågan om medlemskap i EU:s valutaunion EMU ett av de viktigaste besluten inför framtiden. Ett medlemskap i valutaunionen skulle innebära ett stort steg mot ett Europas förenta stater med en centraliserad ekonomisk politik långt bort från medborgarnas inflytande.

Trots att den officiella linjen är ”vänta och se” har riksdagen anpassat den ekonomiska politiken till de krav som en framtida låsning av kronan till euron kräver och drivit igenom två omgångar av grundlagsändringar när det gäller Riksbankens ställning. Utskottet anser att det är orimligt att Sverige på detta sätt anpassas till EMU, utan att medborgarna fått möjlighet att ta ställning till den avgörande frågan – om vi skall gå med i EMU eller inte.

Enligt utskottets mening är det därför självklart att ett beslut om ett svenskt inträde i EMU:s tredje fas bör föregås av en folkomröstning. Vidare bör folkomröstningen komma till stånd så snart som möjligt. Det finns fördelar med att ha bestämt sig i denna fråga när Sverige kommer att vara ordförande-land i EU första halvåret 2001.

Vad utskottet anfört med anledning av motion Fi208 (mp) bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Motionerna Fi204 (m), Fi205 (m), Fi206 (v), Fi207 (fp), Fi211 (c) yrkande 2, Sk692 (m) yrkande 29, L713 (fp)

yrkande 5, U503 (m) yrkande 5 och U505 (fp) yrkande 3 avstyrks av utskottet.

1999/2000:FiU1
Reservationer

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *det europeiska valutasamarbetet*

att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:Fi208 samt med avslag på motionerna 1999/2000:Fi204, 1999/2000:Fi205, 1999/2000:Fi206, 1999/2000:Fi207, 1999/2000:Fi211 yrkande 2, 1999/2000:Sk692 yrkande 29, 1999/2000:L713 yrkande 5, 1999/2000:U503 yrkande 5 och 1999/2000:U505 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

8. Utrymme för kommunal skattesänkning (mom. 3) (m)

Lennart Hedquist, Fredrik Reinfeldt, Anna Åkerhielm och Gunnar Axén (alla m) anser

dels att finansutskottets ställningstagande i avsnitt 1.5.1 *Utrymme för kommunal skattesänkning* bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening bör förutsättningar skapas för en successiv och uthållig sänkning av den kommunala utdebiteringen.

Det handlar bl.a. om avregleringar, ökad konkurrensutsättning och fler privata initiativ inom delar av kommunernas verksamhet. Kommunerna bör vidare koncentrera sina resurser till kärnuppgifterna. För att säkerställa att alla kommuner kan sänka kommunalskatten bör staten också ta över vissa kostnader som i dag belastar den kommunala sektorn.

De kommande årens relativt starka ökning av de kommunala skatteinkomsterna bör också, enligt utskottets mening, utnyttjas till en sänkning av den kommunala utdebiteringen.

Enligt utskottets mening bör regeringen skyndsamt lägga fram förslag om en lämplig modell för att stimulera till att kommunala skattesänkningar genomförs under de närmaste åren. Risker är annars att den kommunala skatten fortsätter att stiga. Ett förhållandevis stort antal kommuner, framför allt med socialdemokratisk ledning, har under hösten aviserat om höjningar av kommunalskatten, trots att kommunernas skatteintäkter ökar förhållandevis kraftigt och att regeringen föreslår ytterligare statsbidrag till kommunerna.

Vad utskottet anfört med anledning av motion Fi209 (m) yrkande 14 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *utrymme för kommunal skattesänkning*

att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:Fi209 yrkande 14 godkänner vad utskottet anfört och som sin mening ger regeringen detta till känna,

9. Utrymme för kommunal skattesänkning (mom. 3) (fp)

1999/2000:FiU1
Reservationer

Karin Pilsäter (fp) anser

dels att finansutskottets ställningstagande i avsnitt 1.5.1 *Utrymme för kommunal skattesänkning* bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening bör målet med skattepolitiken vara att återgå till skattereformens princip om "hälften kvar" och att de allra flesta enbart skall betala kommunalskatt på 30 %, den s.k. 30/50 principen. Ett problem i det perspektivet är att kommunalskatterna nu i genomsnitt ligger klart över 30 %. För att möjliggöra att den nivån sänks förordar utskottet att staten övertar vissa kommunala utgifter, bland annat halva kostnaden för socialbidrag. Ett första steg i en sådan ändrad kostnadsfördelning bör tas inom mandatperioden.

Vad utskottet anfört med anledning av motion Fi209 (m) yrkande 14 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *utrymme för kommunal skattesänkning*
att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:Fi209 yrkande 14
som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

10. Utrymme för kommunal skattesänkning (mom. 3, motiveringen) (kd, c)

Mats Odell (kd), Per Landgren (kd) och Lena Ek (c) anser att finansutskottets ställningstagande i avsnitt 1.5.1 *Utrymme för kommunal skattesänkning* bort ha följande lydelse:

Det är enligt utskottets mening angeläget att kommunernas ekonomi förbättras, att utgifterna hålls tillbaka och det egna skatteunderlaget växer. En sådan utveckling underlättas av avregleringar, ökad konkurrensutsättning och fler privata initiativ inom delar av den kommunala verksamheten. Det viktigaste är att det råder god tillväxt i ekonomin, då växer även skattebasen. Inkomsterna ökar utan att skattesatserna behöver höjas.

Något tillkännagivande till regeringen med anledning av motion Fi209 (m) yrkande 14 anser inte utskottet motiverat, varför motionen avstyrks.

11. Miljökonsekvensbeskrivningar i budgetpropositionen (mom. 4) (v, mp)

Siv Holma (v), Matz Hammarström (mp) och Lars Bäckström (v) anser

dels att den del av finansutskottets ställningstagande i avsnitt 1.5.2 *Miljökonsekvensbeskrivningar i budgetpropositionen* som börjar med "Enligt utskottets mening finns" och slutar med "i en internationell miljö." bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening är det dock uppenbart att BNP-måttet har tydliga brister om det används som ett mått på välfärden i samhället. Viktiga delar av välfärden, som t.ex. skador på miljön, fångas inte upp i BNP-beräkningarna. För att få en mer rättvisande bild av den samhällsekonomiska utvecklingen i Sverige vore det därför enligt utskottets mening värdefullt att komplettera nationalräkenskaperna med en redovisning av ISEW (Index of Sustainable Economic Welfare). ISEW baseras på en metodologi utvecklad av Daly och Cobb 1989 och har i en pilotstudie vid Stockholm Environment Institute tillämpats på den svenska välfärdsutvecklingen åren 1950–1992. Vid beräkning av ISEW utgår man från BNP men drar av kostnader för bl.a. bilolyckor, pendling, föroreningar och förluster i miljökapital. Dessutom väger man in sociala effekter av inkomstfördelningen i samhället. Enligt utskottets mening bör regeringen ges i uppdrag att fr.o.m. statsbudgeten för 2001 redovisa ISEW tillsammans med de övriga nyckeltalen i finansplanen.

dels att den del av finansutskottets ställningstagande i avsnitt 1.5.2 *Miljökonsekvensbeskrivningar i budgetpropositionen* som börjar med ”Utskottet vill i sammanhanget” och slutar med ”(v) yrkande 4.” bort ha följande lydelse:

Utskottet vill i anslutning till detta erinra om att de gröna nyckeltalen är ett försök att belysa miljöutvecklingen i anslutning till budgeten. Det är enligt utskottets mening inte tillräckligt. Miljöaspekterna måste bli mer integrerade i själva beslutsprocessen. Enligt utskottets uppfattning bör därför regeringen fr.o.m. nästa års budget följa upp förslagen i budgeten med miljökonsekvensbeskrivningar.

Enligt utskottets mening bör Sverige också under sin tid som ordförandeland i EU verka för att systemet med gröna nyckeltal införs även på EU-nivå. Då skulle det bli lättare att se de ekologiska konsekvenserna av den ekonomiska politik som förs i EU-länderna.

Utskottet vill i sammanhanget också erinra om att miljöorganisationer runt om i Europa introducerat ett system för s.k. ekologiska fotavtryck i syfte att bättre synliggöra effekterna av medborgarnas beteenden på miljön. Beräkningarna visar hur den enskilde individens aktiviteter påverkar miljöns tillstånd, om hon eller han håller sig innanför eller utanför de ekologiska ramar. Enligt utskottets mening är detta ett mycket intressant system som bör utvecklas till att även gälla företag och myndigheter. Enligt utskottets mening bör Sverige under sin ordförandeperiod i EU lägga fram en plan för hur systemet med ekologiska fotavtryck skall kunna implementeras i unionens ekonomiska politik. En sådan reform skulle förenkla arbetet med att följa upp principen i artikel 6 i EG-fördraget om att integrera principen om hållbar utveckling i unionens alla sektorer.

Vad utskottet anfört med anledning av motionerna Fi213 (mp) yrkande 1, U515 (mp) yrkandena 6 och 8 samt MJ752 (v) yrkande 4 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *miljökonsekvensbeskrivningar i budgetpropositionen* att riksdagen med anledning av motionerna 1999/2000:Fi213 yrkande 1 och 1999/2000:U515 yrkandena 6 och 8 och 1999/2000:MJ752 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

12. Miljökonsekvensbeskrivningar i budgetpropositionen (mom. 4, motiveringen) (m)

Lennart Hedquist, Fredrik Reinfeldt, Anna Åkerhielm och Gunnar Axén (alla m) anser att finansutskottets ställningstagande i avsnitt *1.5.2 Miljökonsekvenser i budgetpropositionen* bort ha följande lydelse:

Dagens system för nationalräkenskaper (NR), i vilket totalmättet bruttonationalprodukt (BNP) ingår, har successivt byggts upp under de senaste 50–60 åren. Räkenskaperna har också alltmer samordnats mellan olika länder i t.ex. FN:s, OECD:s och EU:s regi. Detta gör att NR och BNP är ett mycket användbart redskap när det gäller att analysera och belysa ekonomisk tillväxt och konjunkturen i olika länder samt hur ländernas utveckling samvarierar via t.ex. världshandel och kapitalrörelser. Existensen av ett räkenskapssystem som ger jämförbarhet över tiden och mellan länder är enligt utskottets mening ovärderligt när det gäller möjligheterna att ge underlag för ekonomisk-politiska åtgärder och frågeställningar.

I motionerna framhålls att NR- och BNP-måttet bör justeras för bl.a. miljöeffekter av tillväxten. Enligt utskottets mening är det emellertid inte möjligt att skapa ett samlat och enhetligt BNP-mått som inkluderar och värderar all ekonomisk aktivitet och korregerar för alla effekter som tillväxten skapar. Risker med en sådan utveckling är bl.a. att värdet av BNP-måttets ursprungliga roll som ett makroekonomiskt analysverktyg försämras drastiskt.

När det gäller miljökonsekvensbeskrivningar av budgetförslag vill utskottet framhålla att det ingår i regeringens normala beredningsansvar att, där det finns behov, kartlägga miljökonsekvenserna av olika politiska förslag. Därför finns det enligt utskottets mening ingen anledning att införa några nya system för beredning av miljökonsekvenser.

Med anledning av vad som anförts ovan avstyrker utskottet förslagen i motionerna Fi213 (mp) yrkande 1, U515 (mp) yrkandena 6 och 8 och MJ752 (v) yrkande 4.

13. Vidgat perspektiv på ekonomisk politik (mom. 5) (v, mp)

Siv Holma (v), Matz Hammarström (mp) och Lars Bäckström (v) anser

dels att finansutskottets ställningstagande i avsnitt *1.5.3 Vidgat perspektiv på ekonomisk politik* bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas uppfattning att det är nödvändigt med ett vidgat perspektiv på den ekonomiska politiken bland annat för att motverka globaliseringens avigsidor. Ökande miljöförstörande transporter, ökad anonymisering, minskat ansvarstagande, krav på politiska eftergifter, eroderad

demokrati och utarmad delaktighet är tydliga tecken på att ett ensidigt för-
rättningskrav överskuggar inte bara ekologiska värden, utan även sociala,
kulturella och demokratiska.

Som motkraft till detta behövs bland annat ett uppbyggande av självtilliten
hos medborgarna och en utveckling av den sociala ekonomin. Det behövs
också nya spelregler på valuta- och finansmarknaderna. En ökad tröghet i
kapitalrörelserna bör skapas genom att t.ex. införa en omsättningsskatt på
valutatransaktioner. Vidare bör ekologiska och sociala klausuler finnas med
som ett viktigt inslag i frihandeln.

Under de senaste decennierna har en ekonomism, där snart sagt allt under-
ställs förrättningskrav, avkastningskrav och snabbast möjliga vinst, vuxit sig
allt starkare. Människan riskerar att successivt reduceras till en ekonomisk
varelse, medborgaren görs till blott och bart konsument. Enligt utskottets
mening måste denna utveckling vändas genom att system, invanda strukturer
och normer i samhället förändras så att människan och hennes liv tas på
allvar. Utskottet delar motionärernas uppfattning att det är samhällets skyl-
dighet att verka för att livsstil, teknik och normer medför att vi kan leva på
ett rättvist miljöutrymme i ett globalt framtidsperspektiv.

Utskottet delar också motionärernas uppfattning att diskussionen om före-
tagandets villkor alltför mycket koncentreras på skattefrågor. En mängd
studier visar att det ofta är annat som avgör konkurrenskraft och utvecklings-
förmåga, så till exempel i Rådet för arbetslivsforsknings rapport *Från Italien
till Gnosjö*.

Enligt utskottets mening måste den svenska debatten om och politiken för
tillväxt och sysselsättning kompletteras med nya perspektiv. Det måste läg-
gas större vikt vid det lokala och regionala samt större vikt vid det sociala
kapitalets roll som utvecklingsmotor i en hållbar ekonomi.

Vad utskottet ovan anfört med anledning av motion Fi213 (mp) yrkandena
2, 3 och 5 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *vidgat perspektiv på ekonomisk politik*
att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:Fi213 yrkandena 2,
3 och 5 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

14. Vidgat perspektiv på ekonomisk politik (mom. 5, motiveringen) (fp)

Karin Pilsäter (fp) anser att det efter den del som avslutas med ”målen skall
uppnås” i finansutskottets ställningstagande i avsnitt 1.5.3 *Vidgat perspektiv
på ekonomisk politik* bort infogas följande stycke:

Sverige behöver ekonomiska reformer som ökar människors möjligheter att
arbeta och försörja sig. Det är det främsta sättet att skapa social rättvisa. Vi
behöver också reformer som ökar människors möjligheter att förverkliga sina
drömmar och idéer, vare sig dessa är inom den kommersiella eller ideella
sektorn. Villkoren för jobb och företagande måste förbättras, och möjlighet-
erna till egna initiativ inom välfärdstjänsterna måste öka. Socialförsäkrings-

systemen skall ge oss skydd då vi är förhindrade av sjukdom eller oönskad arbetslöshet att försörja oss med eget arbete. Dessa system får inte förvandlas till en allmän medborgarlön för vissa kategorier av människor. Utskottet avvisar därför de tankar som ofta förs fram om att skapa särskilda regler för beskattning eller arbete samtidigt som socialförsäkringsförmåner utgår. Med lägre skatt på arbete, bättre villkor för företagande och en valfrihetsrevolution inom de offentliga tjänsterna kan människors eget ansvar och människors egen frihet att skapa sina egna liv öka.

15. Global skatt på valutamarknaderna (mom. 6) (v, mp)

Siv Holma (v), Matz Hammarström (mp) och Lars Bäckström (v) anser

dels att finansutskottets ställningstagande i avsnitt 1.5.4 *Global skatt på valutamarknaden* bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening bör Sverige bli mer pådrivande för ett utvidgat samarbete i frågor som rör den globala ekonomins utveckling. Bland annat bör initiativ tas på skatteområdet.

En synbar effekt av globaliseringen under senare år är tendensen att alltfler nationer har låga skatter på kapital och företag för att locka till sig utlandsinvesteringar. Genom låg skatt på energi, bensin och miljöfarlig produktion kan länderna också locka till sig miljöfarlig produktion från länder med en mer progressiv miljöpolitik.

Enligt utskottets mening bör regeringen i internationella organisationer verka för åtgärder för att minska skadlig skattekonkurrens och för minskat skattenivåer på kapital och energi.

Erfarenheterna under de senaste åren visar också att det globala finansiella systemet fungerar dåligt; de internationella finansmarknaderna är inriktade på kortsiktig privatekonomisk effektivitet, och det avreglerade spekulativa kapitalflödet skadar ekonomin. Enligt utskottets mening måste systemet förändras så att spekulationskarusellerna under 1980- och 1990-talen kan förhindras. Ett sätt är att minska omsättningen på marknaderna, dvs. kasta lite grus i maskineriet, genom att införa en global omsättningsskatt på valuta-transaktioner. Utskottet är medvetet om svårigheterna med att införa en internationellt täckande skatt, men enligt utskottets mening bör regeringen ges i uppdrag att i internationella institutioner och organisationer driva frågan om en global skatt på valutatransaktioner.

Vad utskottet anfört med anledning av motion U903 (v) yrkande 2 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

6. beträffande *global skatt på valutamarknaderna*
att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:U903 yrkande 2
som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

16. Konsekvensanalyser i ett genusperspektiv (mom. 7) (v)

1999/2000:FiU1
Reservationer

Siv Holma och Lars Bäckström (båda v) anser

dels att den del av finansutskottets ställningstagande som under avsnitt 1.5.5 *Konsekvensanalyser i ett genusperspektiv* börjar med ”Utskottet vill understryka” och slutar med ”motion Fi508 (v) yrkandena 4–6” bort ha följande lydelse:

Finansutskottet ser det som värdefullt att regeringen förutom ekonomi, sysselsättning, rättvisa och miljö prioriterar jämställdhet och genusperspektiv. Ambitionen att utveckla ett jämställdhetsboksut är ett bra initiativ.

Utskottet har förståelse för att budgeten och budgetprocessen är en omfattande process och att arbetet med fördjupningen av genusperspektivet är ett långsiktigt arbete. Utskottet anser dock att till kommande budgetår bör arbetet med de ekonomiska definitionerna särskilt utvecklas i finansplanen genom att nyckeltal, statistik och konsekvensbeskrivningar görs utifrån ett genusperspektiv. Centrala begrepp i finansplanen är de statliga utgiftstakens andel av BNP och BNP-tillväxtens förändring. Det är inte självklart att förändringar i de statliga utgiftstakens andel av BNP påverkar kvinnors och mäns ekonomiska verklighet på samma sätt. Utskottet delar därför den åsikt som förs fram i motion Fi508 (v) att alla ekonomiska definitioner bör beskrivas ur ett genusperspektiv.

Som ett minimum bör t.ex. statistiska uppgifter om sysselsättning, arbetslöshet och löneutveckling kompletteras med information om hur många av de sysselsatta och arbetslösa som är kvinnor respektive män. Statistiken över löneutvecklingen måste kompletteras med en beskrivning av hur den ser ut för kvinnor respektive män. Även förändringar av inkomstskatten bör beskrivas på ett tydligt sätt så att det framgår hur de påverkar kvinnors respektive mäns ekonomiska verklighet. Det är inte tillräckligt att beskriva kvinnor som ett kollektiv utan beskrivningen bör kompletteras med uppgift uppdelad på inkomstgrupp (decilgrupp).

Vad utskottet anfört bör riksdagen med bifall till motion Fi508 (v) yrkandena 4–6 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

7. beträffande *konsekvensanalyser i ett genusperspektiv*
att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Fi508 yrkandena 4–6
som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

17. Konsekvensanalyser i ett genusperspektiv (mom. 7, motiveringen) (kd, c, fp, mp)

Mats Odell (kd), Per Landgren (kd), Lena Ek (c), Karin Pilsäter (fp) och Matz Hammarström (mp) anser att finansutskottets ställningstagande i avsnitt 1.5.5. *Konsekvensanalyser i ett genusperspektiv* bort ha följande lydelse:

Såväl genusperspektiv som jämställdhetsperspektiv och analys saknas i hög grad i den ekonomiska politiken. Genusperspektivet innebär att analysera

verkligheten även utifrån ett könsperspektiv. Det är uppenbart att det i vårt samhälle finns strukturer som bygger på över- och underordning av män och kvinnor. Det finns en tydlig könsuppdelning av samhället, t.ex. återfinns kvinnor i huvudsak på den offentliga arbetsmarknaden och män i den privata. Det kvinnor gör värderas också generellt sett lägre än det män gör. Kvinnor har lägre lön för likvärdigt arbete och kvinnor återfinns mer sällan på ledande positioner.

Den ekonomiska politiken i synnerhet har saknat ett könsperspektiv, kvinnors verklighet och vardag har ej beaktats. Ekonomisk politik bedrivs fortfarande alltför mycket av män för män i traditionella mönster. Regeringens arbete med "mainstreaming" ligger långt efter på de ekonomiska, skattepolitiska och näringspolitiska områdena. Statistiskt underlag såsom lönestatistik bör förbättras och analyser ur genusperspektiv genomföras mer konsekvent.

De politiska förslagen bör dock granskas, inte bara utifrån statisk påverkan på kvinnor och män utan framför allt utifrån hur de gynnar en utveckling mot jämställda villkor, dvs. att de skall skapa likvärdiga förutsättningar för kvinnor och män. Jämställdhetspolitik handlar inte om att ett samhälle med olika världar för kvinnor och män skall konserveras genom att man utformar politiken så att den "drabbar" kvinnor och män lika, utan jämställdhetspolitik går ut på att förändra de olika villkoren till likvärdiga villkor, så att var och en, oberoende av könstillhörighet, har förutsättningar att fritt forma sin vardag och sin framtid. Regeringens politik bör därför särskilt på det ekonomiska området inriktas på att med hjälp av genusanalyser forma förslag som medför att könsskillnaderna och könsbarriärerna minskar. Med det anförda avstyrker utskottet motion Fi508 (v) yrkandena 4–6.

18. Konsekvensanalyser i ett genusperspektiv (mom. 7, motiveringen) (m)

Lennart Hedquist, Fredrik Reinfeldt, Anna Åkerhielm och Gunnar Axén (alla m) anser att finansutskottets ställningstagande under avsnitt 1.5.5. *Konsekvensanalyser i ett genusperspektiv* bort ha följande lydelse:

Regeringen vidtar redan en mängd åtgärder på detta område varför utskottet avstyrker motion Fi508 (v) yrkandena 4–6.

19. Mål för budgetpolitiken (mom. 8) (m)

Lennart Hedquist, Fredrik Reinfeldt, Anna Åkerhielm och Gunnar Axén (alla m) anser

dels att finansutskottets ställningstagande i avsnitt 2.3 *Mål för budgetpolitiken* bort ha följande lydelse:

I likhet med Moderata samlingspartiet anser utskottet att budgetarbetet bör inriktas på att uppnå balans i de offentliga finanserna sett över en konjunkturcykel. I nuvarande konjunkturläge innebär detta att man under några år bör ha överskott i budgeten för att därefter kunna tillåta sig underskott i nästa lågkonjunktur.

Riksdagen har som långsiktigt mål för budgetpolitiken lagt fast ett krav på överskott i de offentliga finanserna på i genomsnitt 2 % av BNP över en konjunkturcykel. Enligt utskottets mening kan ett sådant mål fungera som en broms och därigenom ge sämre förutsättningar för en hög och stabil tillväxt. Målet är därigenom kontraproduktivt, eftersom stark tillväxt leder till att statsskulden minskar snabbare i förhållande till BNP.

Är de offentliga finanserna i balans sett över en konjunkturcykel kommer bruttoskulden i den konsoliderade offentliga sektorn successivt att minska mätt som andel av BNP. Som ett nytt mål för budgetpolitiken bör gälla att denna skuld skall ha minskat till högst 50 % av BNP senast år 2002 på det sätt som Moderata samlingspartiet anger.

Med det anförda tillstyrker utskottet motion Fi209 (m) yrkandena 3 och 4 samt avstyrker motion Fi213 (mp) yrkande 4.

dels att utskottets hemställan under 8 bort ha följande lydelse:

8. beträffande mål för budgetpolitiken
att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Fi209 yrkandena 3 och 4 samt med avslag på motion 1999/2000:Fi213 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anført om nya mål för budgetpolitiken,

20. Buffertfonder för reglering av variationer i socialförsäkringens utgifter (mom. 9) (v)

Siv Holma och Lars Bäckström (båda v) anser

dels att finansutskottets ställningstagande i avsnitt 2.4 *Buffertfonder för reglering av variationer i socialförsäkringens utgifter* bort ha följande lydelse:

De över anslag A1 *Sjukpenning och rehabilitering m.m.* på utgiftsområde 10 redovisade utgifterna har ökat mycket kraftigt. Anslaget för innevarande budgetår har på tilläggsbudget räknats upp från 20,0 till 27,5 miljarder kronor, dvs. med 37 %. Det är helt uppenbart att oförutsedda överskridanden av denna omfattning förorsakar problem, i synnerhet som det rör sig om regelstyrda utgifter som inte utan vidare kan begränsas.

Såsom för övrigt också motionären framhåller har den nya budgetprocessen och användningen av utgiftstak visat sig vara ett mycket effektivt medel för att få kontroll över de tidigare mycket stora underskotten i statens finanser. Det är dock uppenbart att vissa utgifter inte utan betydande svårigheter kan hanteras i ett system med utgiftstak. Redan från början har därför undantag gjorts för vissa utgifter. Detta gäller t.ex. utgifterna för statsskulden eftersom regeringen har mycket begränsade möjligheter att på kort sikt kontrollera variationer i kostnaderna för denna. Stora, icke förutsedda variationer i utgifterna för olika trygghetssystem kan på motsvarande sätt vålla problem, eftersom de i allmänhet grundas på lagreglerade rättigheter och därför inte kan begränsas annat än genom regeländringar. Som motionären framhåller vore inte heller sådana snabba ändringar lämpliga då värdet med dessa för-

säkringar bl.a. är att de skall ge förutsägbarhet och trygghet. Motionären anser därför att riksdagen bör överväga olika alternativ för att lösa detta problem och anger att en möjlig lösning skulle kunna vara att inrätta särskilda buffertfonder eller stabilitetsfonder.

Finansutskottet anser att motionären tar upp en viktig frågeställning, men vill samtidigt framhålla att utskottet förutsätter att denna och andra frågor kring budgetprocessen blir föremål för övervägande inom ramen för den utvärdering av budgetprocessen som pågår inom den nyligen tillsatta riksdagskommitténs arbete. Finansutskottet kan dessutom notera att regeringen inom Regeringskansliet initierat en särskild utvärdering av budgetprocessen

Finansutskottet vill vidare framhålla att en lösning med särskilda buffertfonder förutsätter att en ökad belastning på något av socialförsäkringssystemen alltid åtföljs av en lika stor avlastning så att fonden långsiktigt kan hållas intakt. I de nu aktuella fallen finns det inget som entydigt talar för att den registrerade ökningen skulle vara enbart temporär.

Därtill kommer att det redan finns en form av buffertsystem i den nuvarande budgetprocessen, då t.ex. anslaget A1 Sjukpenning och rehabilitering är ett ramanslag som regeringen tillfälligt får överskrida med en anslagskredit motsvarande högst 10 % av det anvisade beloppet. Dessutom finns en budgeteringsmarginal som är avsedd att fånga upp oförutsedda utgiftsökningar av det nu aktuella slaget. Finansutskottet vill också erinra om att regeringen tillkallat en särskild utredare för att göra en analys av varför sjukfrånvaron och därmed sjukpenningen varierar över tiden.

Utskottet vill dock inte förneka att den hittillsvarande tillämpningen av budgetprocessen innebär att om utgifterna för sjukförsäkringen ökar så kraftigt att givna ramar överskrids kan detta tvinga fram omfattande besparingar på helt andra områden, t.ex. på internationellt bistånd. En sådan ordning framstår inte enligt utskottets bedömning som önskvärd eller rationell.

I likhet med vad motionären föreslår bör man därför vid den översyn av budgetprocessen som nu inletts särskilt uppmärksamma hur man i ett system med utgiftstak och utgiftsramar skall kunna möta stora ökningar i utgifterna för sociala trygghetssystem på lämpligaste sätt.

dels att utskottets hemställan under 9 bort ha följande lydelse:

9. *beträffande buffertfonder för reglering av variationer i socialförsäkringens utgifter*

att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:Fi302 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om behovet att vid översynen av budgetprocessen särskilt uppmärksamma hur man i ett system med utgiftstak skall kunna möta stora ökningar i utgifterna för sociala trygghetssystem.

Lennart Hedquist, Fredrik Reinfeldt, Anna Åkerhielm och Gunnar Axén (alla m) anser

dels att finansutskottets yttrande fr.o.m. avsnitt 2.5.3 *Finansutskottets sammanfattande bedömning av budgetförslagen* t.o.m. avsnitt 4.1.28 *Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten* bort ha följande lydelse:

Regeringens budgetförslag saknar politisk strategi och innehåller inte heller några förslag till strukturella reformer av det slag som internationella bedömare, svenska ekonomer och även företrädare för regeringen själva sett som angelägna. Enligt utskottets mening är det nu, i rådande högkonjunktur, som sådana reformer borde ha presenterats. I stället föreslår regeringen åtgärder som innebär att den redan höga konjunkturen förstärks ytterligare, vilket bäddar för ett växande inflationstryck och i dess förlängning även stigande räntor.

Enligt utskottets mening saknar regeringen också förmåga att komma till rätta med de problem vi står inför. De offentliga finansernas konjunkturkänslighet har befasts och de senaste årens kraftiga skatteskärpningar har urholkat den långsiktiga tillväxtkraften i ekonomin. Dessutom har budgetsaneringen nu avstannat trots fortsatta stora underliggande underskott på statsbudgeten. Och det är endast tack vare extraordinära tillskott till statsbudgeten från allmänna pensionsfonden och från företagsförsäljningar som man på budgeten kan redovisa ett överskott.

Man kan inte, som regeringen, försöka tala bort problemen. Det krävs också handling. Det behövs en radikal politik som ger förnyelse och svarar mot dagens krav. Skall arbetslösheten kunna begränsas måste den ekonomiska politiken ha en sådan inriktning att den kan förena en varaktig hög tillväxt med låg inflation och sund löneutveckling. För det krävs såväl en moderniserad arbetsmarknad och avregleringar som sänkta skatter och lägre offentliga utgifter.

Moderata samlingspartiet redovisar en politik med en sådan inriktning. Partiet föreslår i motion Fi209 ett antal strukturella reformer som främjar tillkomsten av nya arbeten och som gör det möjligt för folk att leva på sin egen lön.

Finansutskottet ställer sig bakom Moderata samlingspartiets förslag till inriktning av budgetpolitiken. Medborgarna måste få valfrihet och rätt att själva bestämma om sin trygghet. Lägre skatter och lägre utgifter i stat och kommun betyder större frihet för enskilda och familjer att själva välja. Det ger dem större möjlighet att prioritera och forma sin framtid, vilket i sig är en utveckling värd att sträva efter.

I likhet med Moderata samlingspartiet anser utskottet att budgetpolitiken bör ges en sådan inriktning att man på medellång sikt når jämvikt mellan privat och offentlig sektor. De offentliga utgifterna bör därför tas ned mot 50 % av BNP, vilket samtidigt medför att skattetrycket kan sänkas till genomsnittlig europeisk nivå.

De offentliga finanserna är starkt konjunktur känsliga, framför allt beroende på den offentliga sektorns storlek. Minskas omfattningen på denna begränsas också risken för framtida obalanser.

Ett första steg i denna riktning bör enligt utskottet tas på det sätt som Moderata samlingspartiet föreslår i sin motion, där partiet redovisar ett budgetalternativ som innebär att utgifts- och skattekvoterna begränsas med 4 respektive knappt 5 procentenheter fram till år 2002.

I likhet med Moderata samlingspartiet föreslår utskottet besparingar som för 2000 uppgår till netto 24,9 miljarder kronor och för 2001 och 2002 till 56,4 respektive 67,3 miljarder kronor.

I det moderata budgetalternativet ger besparingarna utrymme för sänkta skatter med 23,0 miljarder kronor år 2000, 55,6 miljarder kronor 2001 och 90,3 miljarder kronor 2002.

I likhet med Moderata samlingspartiet föreslår utskottet en långtgående växling från subventioner och bidrag till skattesänkningar som särskilt inriktas på de breda grupperna av låg- och medelinkomsttagare.

Det är framför allt vanliga familjer med låga och medelstora inkomster som har drabbats av de senaste årens skattechocker. Enligt finansutskottets mening är det därför naturligt att man – såsom Moderata samlingspartiet förordar – i första hand sänker skatten på arbetsinkomster för dessa grupper, men även sänker andra skatter såsom fastighetsskatt samt skatt på bensin och resor med kollektivtrafik, skatter som begränsar vanliga hushålls marginaler.

Med de konkreta förslag som Moderata samlingspartiet lägger fram sänks skatten på arbetsinkomster i sådan omfattning att de mål som låg till grund för 1991 års skattereform uppnås, dvs. högst 30 % genomsnittlig kommunal-skatt och högst 50 % marginalskatt. I det moderata budgetalternativet fördelas skattesänkningarna så att 18,1 miljarder kronor används för att minska skatten på företagande och kapitalbildning, medan hela 70,4 miljarder kronor, eller drygt fyra femtedelar, avser lägre skatt på arbete, familj och boende. Skattesänkningar utformade på detta sätt skapar enligt utskottets mening större trygghet för enskilda och familjer.

De skattesänkningar som Moderata samlingspartiet föreslår framgår av efterföljande tabell där angivna värden avser förslagets effekt på den konsoliderade offentliga sektorn. Utskottet ansluter sig till Moderata samlingspartiets förslag och förordar att de moderata skattesänkingsförslagen genomförs och får ligga till grund för beräkningen av statsbudgetens inkomster under år 2000 och åren närmast därefter.

Tabell. Moderata samlingspartiets förslag till skattesänkningar 2000–2002

Finansiell effekt för konsoliderad offentlig sektor

1999/2000:FiU1

Reservationer

Belopp i miljarder kronor

	2000	2001	2002
Sänkt inkomstskatt ¹	14,3	37,4	58,1
därav: Förvärvsavdrag vid kommunal beskattning på inkomster understigande 295 000 kr ¹	4,9	14,8	24,1
Höjt grundavdrag (inkl. särskilt grundavdrag för pensionärer) till 10 000 kr	2,0	2,1	1,8
Grundavdrag på 10 000 kr/barn vid kommunal inkomstbeskattning	5,0	5,5	5,5
Avsatt för familjepolitisk reform	2,0	3,0	3,0
Statligt finansierade kommunalskattesänkningar med 1 kr år 2001 och 2 kr år 2002	-	11,0	22,7
Slopad värnskatt	2,1	2,4	2,5
Sänkt fastighetsbeskattning inkl. ingen infasning av krisårgångar	1,7	5,9	10,8
Sänkt skatt på hushållstjänster inkl. ROT	1,3	0,8	0,8
Sänkt skatt på företagande och kapitalbildning	4,4	10,1	17,3
Sänkt bensinskatt med 20 öre per liter (effekt inkl. moms)	1,2	1,0	1,0
Nej till höjd dieselskatt	0,6	0,6	0,5
Uppräkning för inflation, interaktion m.m.	-0,4	±0,0	2,0
Summa skattesänkningar utöver regeringens förslag	23,0	55,6	90,3
Summa skattesänkningar inklusive regeringens förslag	37,7	74,0	103,4

¹ Utöver regeringens förslag

Utöver regeringens förslag uppgår skattesänkningarna 2002 till totalt 90 miljarder kronor.

Tyngdpunkten ligger i tre förslag som har det gemensamt att de är inriktade på att sänka den kommunala inkomstskatten, dvs. den skatt som omfattar praktiskt taget samtliga inkomstagare.

Det viktigaste inslaget är ett successivt ökat förvärvsavdrag som får göras endast mot den kommunalt taxerade inkomsten och endast på inkomster understigande 7,5 basbelopp, dvs. 295 000 kr. Avdraget, som är en kompensation för egenavgifterna till pensionsförsäkringen, omfattar alla typer av pensionsgrundande inkomster, således även sjukpenning- och a-kasseersättning. Det införs stegvis och trappas under de närmaste tre åren upp från 6 % till 12 % av inkomsten. I och med att inkomstunderlaget är maximerat och avdraget görs mot en proportionell skatt står avdragets värde i direkt proportion till den kommunalskatt som en inkomstagare betalar, men bara för den del av inkomsten som understiger 295 000 kr. Störst utbyte ger avdraget för dem som bor i högskattekommuner.

Moderata samlingspartiet föreslår också att utrymme skapas för en statligt finansierad sänkning av kommunalskatten med 1 kr år 2001 och med ytterligare 1 kr år 2002 genom att staten övertar kostnader motsvarande skattebortfallet för kommunerna.

Dessutom vill man införa ett grundavdrag på 10 000 kr per barn vid den kommunala beskattningen fr.o.m. år 2000. Avdraget skall fungera som ett komplement till dagens barnbidrag. För familjer vars inkomst inte är tillräckligt stor för att man skall kunna tillgodogöra sig avdraget fullt ut skall ett bidrag utgå.

I övrigt föreslår Moderata samlingspartiet bl.a. att uttaget av statlig inkomstskatt begränsas till 20 % från 2000, att en permanent skattereduktion införs för hushållstjänster och ROT samt att fastighetsskatten på bostäder sänks till 1,2 % av taxeringsvärdet fr.o.m. år 2000 och därefter med ytterligare 0,1 procentenhet såväl 2001 som 2002. Vid beräkningen av fastighets-

skatt skall markvärdet dessutom tas upp med endast halvt belopp för att lindra de orimliga regionala skillnaderna. Dessutom föreslås att de s.k. krisårgångarna inte skall fasas in i fastighetsskatten.

De besparingsförslag som Moderata samlingspartiet för fram är enligt finansutskottets mening väl avvägda. Utskottet noterar särskilt att de grupper som har svårt att tillgodogöra sig skattesänkningarna är undantagna från partiets besparingar. Tvärtom föreslår man betydande förbättringar i förhållande till regeringens förslag för exempelvis handikappade och pensionärer. Till detta kommer det nyss nämnda bidraget som skall utgå till de barnfamiljer som inte kan tillgodogöra sig det särskilda grundavdraget för barn.

Moderata samlingspartiet föreslår inte heller några besparingar som berör sjukvård, äldreomsorg eller undervisningen i grundskola och gymnasium.

I stället innebär besparingarna att man skall återgå till den 75-procentiga ersättningsnivå som användes fram t.o.m. 1997 inom socialförsäkringssystemen och arbetslöshetsförsäkringen samt införa ytterligare en karensdag i sjukförsäkringen. Arbetslöshetsförsäkringen bör dessutom omvandlas till en omställningsförsäkring med ökad egenfinansiering för medlemmarna.

Utgiftsminskningar bör också åstadkommas genom minskat företagsstöd, minskade bidrag till organisationer och politiska partier, en snabbare avveckling av bostadssubventionerna, slopat presstöd samt slopat stöd till lokala investeringsprogram, effektivare rehabilitering och besparingar inom den statliga administrationen.

I likhet med Moderata samlingspartiet anser utskottet att sådana grundläggande samhällsfunktioner som t.ex. rättsväsendet bör tillföras ökade resurser i förhållande till vad regeringen föreslagit. Partiet vill också anslå 1,4 miljarder kronor mer än regeringen för assistansersättning åt handikappade. Likaså bör medel avdelas för att stärka IT-kompetensen i skolan.

Enligt utskottets mening kan man inte på det sätt som regeringen föreslår, nämligen genom utfästelser om ytterligare statsbidrag, åstadkomma en nödvändig förnyelse av kommunsektorn. Erfarenheterna av vad som skett efter tidigare tillskott bekräftar detta. Kommunernas ekonomiska problem löses bäst genom en politik som leder till fler arbeten och till arbeten som innebär mer kvalificerade uppgifter.

Statens viktigaste uppgift i detta sammanhang bör i stället vara att främja sysselsättningen och på så sätt bredda kommunernas skatteunderlag. Staten bör också genomföra omfattande avregleringar och konkurrensutsätta kommunala verksamheter, som även i övrigt bör effektiviseras och rationaliseras för att medborgarna skall få valuta för sina skattepengar. I likhet med Moderata samlingspartiet föreslår utskottet en omfattande avreglering och konkurrensutsättning. Utskottet biträder också det moderata förslaget om en översyn av vilka uppgifter en kommun bör få ägna sig åt.

Den kommunala verksamheten bör sålunda renodlas och effektiviseras. Dessutom bör tidigare tillskott av statsbidrag utnyttjas. Om man därtill beaktar att ekonomin torde utvecklas starkare med den av utskottet här förordade politiken uppkommer ett utrymme för att sänka den kommunala utdebiteringen. I vissa kommuner kan skattesänkningar genomföras redan på kort sikt.

Kommunalskatten bör därutöver sänkas genom att staten övertar kostnader som åvilar kommunerna. Utskottet föreslår att man inför en nationell skolpeng av det slag som Moderata samlingspartiet förordar för att lyfta över finansieringsansvaret för skolan (men inte ansvaret för undervisningen som sådan) till staten. För år 2001 skapas därmed ett utrymme som motsvarar en sänkning av den kommunala utdebiteringen med 1 kr och för år 2002 med ytterligare 1 kr.

Finansutskottet står alltså bakom Moderata samlingspartiets förslag till besparingar. De utgiftsminskningar som följer av dessa förslag innebär att utgiftstaket för staten under de kommande tre budgetåren bör bestämmas till 754 miljarder kronor 2000, 768 miljarder kronor 2001 och 780 miljarder kronor 2002. Det är en minskning med 11, 22 respektive 34 miljarder kronor jämfört med regeringens förslag.

Vid beräkningen av utgiftstaket har utskottet, i likhet med Moderata samlingspartiet, inte inkluderat någon budgeteringsmarginal eftersom den påverkar budgetdisciplinen negativt. Om de föreslagna taken för statens utgifter under de närmaste tre åren behöver överskridas, får regeringen återkomma till riksdagen med en förklaring och ett förslag till de besparingar som krävs för att det ursprungligen fastställda taket skall kunna upprätthållas.

Utgiftstaket för den offentliga sektorn bör på motsvarande sätt beräknas till 1 042 miljarder kronor såväl 2000 som 2001 och till 1 054 miljarder kronor 2002. Det är en minskning med 24, 59 respektive 88 miljarder kronor jämfört med regeringens förslag för samma period. Att avvikelsen från regeringens förslag blir större i detta fall än för utgiftstaket för staten förklaras främst av att merparten av de moderata skattesänkningarna leder till minskade skatteinkomster för kommunerna och att dessa kompenseras fullt ut för detta bortfall genom ökade statsbidrag.

Tabell. Finansiellt sparande i den konsoliderade offentliga sektorn med utskottets och Moderata samlingspartiets budgetalternativ

Belopp i miljarder kronor

	2000	2001	2002
Finansiellt sparande enligt budgetpropositionen	41,9	42,8	64,9
Moderata besparingsförslag	24,9	56,4	67,3
Privatiseringar som finansierar engångsutgifter	5,3	4,2	2,5
Moderata skattesänkingsförslag	-23,0	-55,6	-90,3
Finansiellt sparande med moderaternas budgetalternativ	49,1	47,8	44,4
— i förhållande till regeringens budgetmål	+8,4	+6,2	+2,0

Den finansiella effekten av Moderata samlingspartiets budgetalternativ kan sammanfattas på det sätt som framgår av ovanstående tabell. Den visar att med det moderata budgetalternativet kommer sparandet att ligga på en nivå som med god marginal överstiger även de av regeringen använda budgetmålen de kommande tre åren. Budgetarbetet bör ha en sådan inriktning att man uppnår balans i de offentliga finanserna sett över en konjunkturcykel. I nuvarande konjunkturläge innebär detta att man under några år bör ha överskott i budgeten för att därefter kunna tillåta sig underskott i nästa lågkonjunktur. Det moderata alternativet är utformat i enlighet med detta synsätt.

Tabell. Utskottets och Moderata samlingspartiets förslag till utgiftstak och utgiftsramar för 2000

Belopp i miljoner kronor

Förändringar i förhållande till regeringens förslag

Utgiftsområde	Regeringens	Utskottets	Avvikelse
	förslag	förslag	
1 Rikets styrelse	4 461	4 064	-397
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	1 578	1 501	-77
3 Skatteförvaltning och uppbörd	5 922	5 972	+50
4 Rättsväsendet	22 667	23 146	+479
5 Utrikesförvaltning och internationell samverkan	2 983	2 877	-106
6 Totalförsvaret	46 649	50 049	+3 400
7 Internationellt bistånd	13 237	12 174	-1 063
8 Invandrare och flyktingar	4 901	4 632	-269
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	25 363	25 698	+335
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	92 470	80 249	-12 221
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	33 619	34 904	+1 285
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	44 756	43 616	-1 140
13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet	30 573	40 456	+9 883
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	46 130	30 211	-15 919
15 Studiestöd	20 981	19 259	-1 722
16 Utbildning och universitetsforskning	32 573	32 925	+352
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	7 570	6 134	-1 436
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning o byggande	15 592	14 305	-1 287
19 Regional utjämning och utveckling	3 310	3 060	-250
20 Allmän miljö- och naturvård	1 721	1 751	+30
21 Energi	1 446	1 124	-322
22 Kommunikationer	25 532	24 140	-1 392
23 Jord- och skogsbruk, fiske med ansl. näringar	9 726	9 717	-9
24 Näringsliv	2 983	2 926	-57
25 Allmänna bidrag till kommuner	97 667	110 159	+12 492
26 Statsskuldräntor m.m.	81 810	81 810	±0
27 Avgiften till Europeiska gemenskapen	23 083	23 083	±0
Summa utgiftsområden	699 303	689 942	-9 361
Summa utgiftsområden exkl. Statsskuldräntor	617 493	608 132	-9 361
Minskning av anslagsbehållningar	6 000	6 000	±0
Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten	140 034	140 034	±0
Summa takbegränsade utgifter	763 527	754 166	-9 361
Budgeteringsmarginal	1 473	0	-1 473
Utgiftstak	765 000	754 000	-11 000

Sammanfattningsvis anser utskottet således att Moderata samlingspartiets budgetförslag för 2000 bör ligga till grund för budgetpolitiken. Det innebär att utskottet tillstyrker de av detta parti i motion Fi209 föreslagna nivåerna för utgiftstaket under 2000–2002 (yrkande 2), liksom partiets förslag till beräkning av de offentliga utgifterna för 2000–2002 (yrkande 5) och beräkning av statsbudgetens inkomster och förändrade skatte- och avgiftsregler

(yrkande 7), vilket finns intaget i appendix 1 till utskottets betänkande som reservation 21 (m). Vidare tillstyrker utskottet Moderata samlingspartiets förslag till fördelning av utgifter på utgiftsområden (yrkande 8) som återfinns dels i ovanstående tabell, dels i reservation 21 (m) i appendix 1. Slutligen biträder utskottet även övriga av Moderata samlingspartiet i detta sammanhang framförda förslag.

Med hänvisning till det anförda biträder utskottet således motionerna

- Fi209 (m) yrkandena 2, 5, 7–9,
- Sk301 (m) yrkande 1,
- Sk302 (m),
- Sk303 (m),
- Sk304 (m) yrkande 1,
- Sk305 (m),
- Sk306 (m),
- Sk308 (m),
- Sk309 (m),
- Sk312 (m, kd, fp),
- Sk314 (m),
- Sk315 (m),
- Sk316 (m) yrkandena 1–3,
- Sk318 (m) yrkandena 1–4 och 6–16,
- Sk321 (m),
- Sk322 (m),
- Sk326 (m) yrkandena 1, 3–5, 9, 11 och 16, 17,
- Sk625 (m) yrkande 4,
- Sk692 (m) yrkandena 1–5 och 7–9,
- Sk695(m) yrkande 3,
- Sk696(m) yrkande 5,
- Sk709 (m),
- Sk772 (m) yrkandena 2 och 3,
- Sk826 (m) yrkandena 1 och 3,
- U222 (m) yrkandena 4 och 5,
- U306 (m) yrkande 5,
- Fö214 (m) yrkande 6,
- Sf306 (m) yrkande 8,
- Sf638 (m) yrkande 3,
- Kr318 (m) yrkande 18,
- MJ212 (m) yrkandena 1 och 2
- MJ306 (m) yrkandena 6 och 7,
- MJ605 (m) yrkandena 1 och 2,
- N272 (m) yrkandena 3 och 5,
- N273 (m) yrkande 39,
- A805 (m) yrkande 4,
- Bo206 (m) yrkande 7.

Regeringens förslag i berörda delar avstyrks. Vidare avstyrks övriga motioner som är aktuella i detta sammanhang.

1999/2000:FiU1
Reservationer

dels att utskottets hemställan under 10 bort ha följande lydelse:

10. beträffande *budgetförslagen för år 2000*
att riksdagen

a) med bifall till motion 1999/2000:Fi209 yrkande 2 och med avslag på proposition 1999/2000:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. yrkande 2 fastställer *utgiftstaket för staten inklusive ålderspensions-systemet vid sidan av statsbudgeten för år 2000 till 755 miljarder kronor, för år 2001 till 768 miljarder kronor och för år 2002 till 781 miljarder kronor,*

b) med bifall till motion 1999/2000:Fi209 yrkande 5 och med avslag på proposition 1999/2000:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. yrkande 9 godkänner den i motionen redovisade reviderade *beräkningen av de offentliga utgifterna för åren 2000–2002,*

c) med bifall till motion 1999/2000:Fi209 yrkande 8 och med avslag på proposition 1999/2000:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. yrkande 6 beslutar om *fördelning av utgifterna för budgetåret 2000 på utgiftsområden* enligt det med reservation 21 (m) betecknade förslaget i *appendix 1 till hemställan,*

d) med bifall till motion 1999/2000:Fi209 yrkande 9 och proposition 1999/2000:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. yrkande 7 godkänner beräkningen av *förändringar av anslagsbehållningar för budgetåret 2000,*

e) om godkännande av beräkningen av förändringar av *myndigheters m.fl. in- och utlåning i Riksgäldskontoret för budgetåret 2000 samt beräkningen av överföring av medel från AP-fonden för budgetåret 2000,*

= utskottet

f) *dels* med bifall till motionerna 1999/2000:Sk318 yrkandena 2, 4, 6, 8 och 14–16, 1999/2000:Sk326 yrkandena 2, 3 och 9, 1999/2000:Sk692 yrkande 1, 1999/2000:Sk826 yrkandena 1 och 3, 1999/2000:Sf306 yrkande 8 och 1999/2000:MJ306 yrkande 7 samt med avslag på proposition 1999/2000:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. yrkandena 22, 24 och 25, alla i denna del, samt med anledning av propositionens yrkande 23 i denna del godkänner vad som anförts i motionerna om *inkomstskatten för år 2000,*

dels med bifall till motionerna 1999/2000:Sk312, 1999/2000:Sk692 yrkande 5, 1999/2000:N273 yrkande 39 och 1999/2000:A805 yrkande 4 samt med anledning av motion 1999/2000:N272 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionerna om *hushållsnära tjänster,*

g) om *det fasta beloppet vid beskattningen av förvärvsinkomster,*

= utskottet

h) *dels om utvidgade reserveringsmöjligheter,*
= utskottet

i) *om befrielse från kupongskatt vid näringsbetingat innehav,*
= utskottet

j) *dels om förändrade avgiftsnivåer för socialavgifter m.m.,*
= utskottet

dels med bifall till motion 1999/2000:Sk326 yrkande 11 beslutar att avveckla den särskilda löneskatten på vinstandelsmedel i enlighet med vad som anförts i motionen,

k) med bifall till motion 1999/2000:Sk318 yrkande 12 och med anledning av proposition 1999/2000:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. yrkande 36 i denna del beslutar att *frysa underlaget för fastighetsskatten på nuvarande nivå,*

l) med bifall till motionerna 1999/2000:Sk318 yrkandena 9–11, och 1999/2000:Bo206 yrkande 7 och med anledning av motion 1999/2000:Sk772 yrkandena 2 och 3 samt med avslag på proposition 1999/2000:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. yrkande 37 i denna del beslutar att *sänka fastighetsskatten till 1,2 % år 2000, 1,1 % år 2001 och 1,0 % år 2000 samt att fr.o.m. år 2000 undanta hälften av markvärdet från beskattning,*

m) med bifall till motionerna 1999/2000:Sk318 yrkande 13, 1999/2000:Sk692 yrkandena 7–9, 1999/2000:MJ306 yrkande 6 samt med anledning av 1999/2000:Sk301 yrkande 1, 1999/2000:Sk302, 1999/2000:Sk303, 1999/2000:Sk304 yrkande 1, 1999/2000:Sk305, 1999/2000:Sk308, 1999/2000:Sk309, 1999/2000:Sk314, 1999/2000:Sk625 yrkande 4, 1999/2000:Sk696 yrkande 5, 1999/2000:N272 yrkande 5 och med avslag på proposition 1999/2000:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. yrkandena 27 och 28, båda i denna del, godkänner vad som anförts i motionerna om *skatteväxling,*

n) med bifall till motion 1999/2000:Sk321 och med avslag på proposition 1999/2000:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. yrkande 5 godkänner vad som anförts i motionen om *fordonsskatt för tunga bussar,*

o) *om lättnad i beskattningen av miljövänliga bilar,*
= utskottet

p) med bifall till motion 1999/2000:Fi209 yrkande 7 och med avslag på proposition 1999/2000:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. yrkande 29 i denna del godkänner *beräkningen av statsbudgetens inkomster för budgetåret 2000 enligt det med reservation 21 (m) be-tecknade förslaget i appendix 1 till hemställan,*

q) *dels med bifall till motionerna 1999/2000:Sk318 yrkandena 1, 3 och 7 samt 1999/2000:Sk322, 1999/2000:Sk326 yrkande 1 och*

1999/2000:Sk709 som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionerna om *skattepolitikens inriktning*,
dels med bifall till motionerna 1999/2000:Sk326 yrkandena 4 och 5, 1999/2000:Sk692 yrkandena 2 och 3 samt med anledning av motionerna 1999/2000:Sk316 yrkandena 1–3 och 1999/2000:Sk695 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionerna om *sänkt förmögenhets-skatt*,
dels med bifall till motion 1999/2000:Sk326 yrkandena 16 och 17 som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionerna om *mervärdesskatt på dagstidningar*,
dels med bifall till motion 1999/2000:Sk326 yrkande 16 beslutar att *slopa skatten på reklam* fr.o.m. den 1 januari 2000,
dels med bifall till motionerna 1999/2000:Sk306, 1999/2000:MJ212 yrkandena 1 och 2 samt 1999/2000:MJ605 yrkandena 1 och 2 som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionerna om *industrins och jordbrukets energibeskattnings*,
dels med bifall till motion 1999/2000:Sk315 som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen om *cement- och kalkindustrins energibeskattnings*,
dels med bifall till motionerna 1999/2000:Fö214 yrkande 6, 1999/2000:U222 yrkandena 4 och 5, 1999/2000:U306 yrkande 5, 1999/2000:Sf638 yrkande 3 och 1999/2000:Kr318 yrkande 18 som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionerna om *enskilda utgiftsområden*,
dels avslår övriga i *appendix 2 till hemställan upptagna motionsyrkanden*,

22. Budgetförslagen för år 2000 (mom. 10) (kd)

Mats Odell och Per Landgren (båda kd) anser

dels att finansutskottets yttrande fr.o.m. avsnitt 2.5.3 *Finansutskottets sammanfattande bedömning* t.o.m. avsnitt 4.1.28 *Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten* bort ha följande lydelse:

Budgetpolitikens allmänna inriktning

Finansutskottet ansluter sig till det som anförts i Kristdemokraternas motion Fi210 om att ett antal särskilt prioriterade områden bör styra inriktningen av budgetpolitiken. Således är det enligt utskottet av största vikt att skapa långsiktigt goda tillväxtförutsättningar genom ett bättre företagarklimat. Den ekonomiska tillväxten kan i sin tur bidra till att minska arbetslösheten och de kostnader som denna ger upphov till samtidigt som välfärden kan tryggas.

För att göra det möjligt för flera att leva på sin lön samt öka rättvisan bör skatterna sänkas för låg- och medelinkomsttagare samtidigt som barnfamiljernas och pensionärernas ekonomiska situation bör förbättras. Inom kommunsektorn bör vidare vården, omsorgen och skolan ges bättre förutsättningar. Samtidigt är det viktigt att slå fast att rättssamhället måste återupprättas.

Den bristfälliga och direkt felaktiga politik som på dessa områden förs av den socialdemokratiska regeringen måste enligt utskottet snarast rättas till.

Den statliga budgetpolitiken måste enligt utskottet inriktas på att få till stånd ett bättre finansiellt sparande och en snabbare avbetalning av statsskulden. Detta bör bl.a. åstadkommas genom en något stramare finanspolitik och genom en snabbare utförsäljning av statliga företag. I likhet med Kristdemokraterna kan utskottet konstatera att riskerna annars ökar för att de stora räntekostnaderna tränger undan viktig offentlig verksamhet och bidrar till att förstärka de statliga finansernas konjunkturkänslighet.

Utskottet övergår därefter till de sex särskilt prioriterade områdena.

Tillväxtpolitik

Den tillväxtpolitik som utskottet förespråkar karaktäriseras av en balanserad finanspolitik i kombination med strukturella åtgärder som förbättrar ekonomins funktionssätt. Bland de viktigaste av dessa finanspolitiska åtgärder med strukturella effekter märks en kraftig sänkning av skatten i vanliga inkomstlägen de närmaste åren genom höjningar av grundavdraget i den kommunala beskattningen. Detta bidrar i första hand till att fler kan klara sig på sin egen lön, men det medför också den strukturellt viktiga effekten att kommande lönebildning underlättas.

Vidare bör tjänstesektorn enligt utskottet ges helt nya möjligheter att växa genom en femtioprocentig skattereduktion för de privata hushållens köp av tjänster i det egna hemmet. Därutöver bör bl.a. arbetsgivaravgifterna sänkas med 10 procentenheter på lönesummor upp till 900 000 kr per år från år 2001.

Skattepolitik

Utskottet anser också att det behövs en skattepolitik där alla får behålla mer av sin egen lön. Regeringens politik för att sanera statsfinanserna har till stora delar inneburit höjda skatter för låg- och medelinkomsttagare. Detta har i kombination med sänkta bidrag gjort att många som redan tidigare levde på marginalen tvingats söka socialbidrag. Socialbidragskostnaderna, liksom antalet socialbidragstagare, ökade under i stort sett hela den förra mandatperioden. Denna utveckling har i sin tur belastat kommunerna eftersom det är de som finansierar socialbidragen. Låginkomsttagare som tvingas söka socialbidrag under vissa perioder av året betalar samtidigt ofta ansevärliga belopp i inkomstskatter. Denna negativa rundgång måste brytas.

Utskottet ser i likhet med Kristdemokraterna det som en viktig uppgift att skapa en skattestruktur som gör att fler kan klara sig på sin egen lön och inte tvingas vara beroende av bidrag för att få hushållsekonomin att gå ihop. Därför ställer sig utskottet bakom en rad åtgärder som gör att inkomsttagare får behålla en större del av sin egen lön och därmed får möjlighet att påverka och få kontroll över sin egen ekonomiska situation. Den beloppsmässigt mest betydande åtgärden som bör genomföras är ett kraftigt höjt grundavdrag i den kommunala beskattningen.

Inkomstskatten bör enligt utskottet sänkas för alla med sammanlagt 17 miljarder kronor nästa år genom en höjning av grundavdraget med 9 600 kr. Effekten blir en skattesänkning med ca 250 kr/månad, eller drygt 3 000 kr per år. Grundavdragshöjningen omfattar även skattepliktiga transfereringar och gäller för pensionärer i de fall där deras särskilda grundavdrag understiger det av Kristdemokraterna föreslagna grundavdraget i den kommunala beskattningen.

Andra åtgärder som bör vidtas är att förbättra de skattemässiga fördelarna för hushållen att spara dels genom en höjd avdragsrätt för pensionssparande, dels genom en avdragsrätt för sparande på individuella utbildningskonton samt att gränsen för reseavdraget för resor till och från jobbet sänks från 7 000 till 6 000 kr.

En reformerad familjepolitik

En reformerad familjepolitik handlar enligt utskottets mening både om synen på familjens ställning och uppgifter i samhället, och om utformningen av det offentliga familjestödet. Utskottet delar Kristdemokraternas mening att det gäller att hitta sådana modeller för valfrihet och mångfald som skapar de bästa förutsättningarna för föräldrarna och barnen. Genom att styra alla resurser till ett fåtal barnomsorgsformer har staten i praktiken tagit över beslut som familjerna själva borde fatta.

Det familjepolitiska system som byggts upp genom åren har flera brister från såväl valfrihets- som fördelningspolitisk synvinkel. Fördelningspolitiskt därför att barnomsorgssubventionerna i stor utsträckning tillfaller redan resursstarka hushåll. Från valfrihetssynpunkt är det en brist att det familjepolitiska stödet inte medger flera alternativa barnomsorgsformer. Dessutom strider förslaget om en nationellt enhetlig maxtaxa mot principen om det kommunala självstyret. Utskottet avvisar därför regeringens planer på en maxtaxa inom den kommunala barnomsorgen.

Utskottet tillstyrker Kristdemokraternas förslag till förändringar på familjeområdet, som bl.a. innebär en höjd garantinivå i föräldraförsäkringen från dagens 60 kr per dag till 120 kr per dag och att kontaktdagarna återinförs i föräldraförsäkringen. Ett förbättrat vårdnadsbidrag på 10 % av prisbasbeloppet (3 660 kr) per månad och barn mellan 1 och 3 år bör återinföras från den 1 juli år 2000. Till följd av att vårdnadsbidraget gäller från den dag barnet fyller 1 år föreslår utskottet att de 90 garantidagarna i föräldraförsäkringen slopas.

Vidare bör en avdragsrätt på maximalt 10 % av prisbasbeloppet per månad (3 660 kronor) införas från den 1 juli år 2000 för styrkta barnomsorgskostnader för alla barn mellan 1 och 3 år. Regeringens planerade barnbidragshöjning bör senareläggas ett år för att i stället möjliggöra omedelbara förbättringar för de barnfamiljer som har det sämst ställt ekonomiskt. Detta uppnås enligt utskottet bäst genom förbättringar i bostadsbidraget.

Utskottet vill i likhet med Kristdemokraterna kraftigt understryka att det också behövs bättre politik för pensionärerna. Regeringens okänsliga budgetsanering har drabbat många pensionärer hårt genom nedskärningarna och bristerna inom äldreården samt de växande vårdköerna. Utskottet ställer sig bakom Kristdemokraternas budgetalternativ, som bl.a. innehåller reformer som innebär en satsning på rättvisa och bättre ekonomisk situation för pensionärer. Utskottet anser således att pensionstillskottet bör höjas med 200 kr/månad från den 1 januari 2000. Detta gynnar alla dem som har låg eller ingen ATP.

År 2001 träder det nya pensionssystemet i kraft vad gäller den nya garanti-pensionen, som efter skatt kommer att bli ca 100 kr högre per månad än dagens folkpension och pensionstillskott. Pensionstillskottet försvinner då helt och hållet. Från och med år 2001 kommer i stället det höjda grundavdrag som utskottet tidigare förordat att, till följd av pensionsreformen, omfatta hela pensionärskollektivet, vilket gör att även de pensionärer som har lägst pension kommer att få sänkt skatt med ca 250 kr per månad. Jämfört med dagens situation kommer alltså de sämst ställda pensionärerna att få ca 350 kr mer per månad år 2001 med Kristdemokraternas politik.

Utskottet menar vidare att hela inkomstprövningen av änkepensionen bör slopas och att bostadstillägget för pensionärer bör höjas från år 2001. Inkomstprövningen av bostadstillägget skall inte innehålla fritidsfastighet. Omställningspensionen för efterlevande skall återställas från 6 till 12 månader. Utskottet vill också understryka att den grundavdragshöjning som Kristdemokraterna föreslår omfattar alla skattepliktiga transfereringar och gäller under år 2000 även för pensionärer i de fall där deras särskilda grundavdrag (SGA) understiger det av Kristdemokraterna föreslagna grundavdraget i den kommunala beskattningen. Ungefär 1,3 miljoner pensionärer kommer därmed att få sänkt skatt till följd av denna förändring under år 2000.

Vården, omsorgen och skolan

Vården, omsorgen och skolan kräver enligt utskottet på kort sikt mer resurser genom ökade statsbidrag. Utskottet tillstyrker därför Kristdemokraternas budgetalternativ, som innebär att kommuner och landsting kommer att få 3,5 miljarder kronor i ytterligare resurser de närmaste tre åren jämfört med regeringens förslag. Vidare anser utskottet att tandvårdsförsäkringen behöver förbättras. I likhet med Kristdemokraterna anser utskottet att utrymme även kan skapas genom strukturförändringar inom kommunsektorn. Det kan t.ex. gälla utveckling av den offentliga upphandlingen, lokal samordning av arbetsmarknadsmedel samt utförsäljning av kommunala bostadsföretag.

Ett återupprättat rättsväsende

En förstärkning av rättsväsendet är enligt utskottet en prioriterad uppgift. Utskottet delar därför Kristdemokraternas uppfattning att rättsväsendet bör tillföras ytterligare 810 miljoner kronor den kommande treårsperioden. Det

bör ske genom att polisväsendet förstärks och närpoliscontoren och deras verksamhet utvecklas för att bekämpningen av vardagsbrottsligheten skall lyckas. Åklagarväsendet måste också enligt utskottet stärkas och domstolsväsendet tilldelas ytterligare medel. Dessa pengar skall särskilt gå till hovrätterna samt läns- och kammarrätterna där en andel mål får vänta på domstolens avgörande trots att skriftväxling och övriga beredningsåtgärder är avslutade.

En fungerande kriminalvård kräver också enligt utskottet utökade resurser samtidigt som det brottsförebyggande arbetet intensifieras genom ett utökat samarbete mellan Brottsförebyggande rådet (BRÅ) och kommunerna. Till detta kommer förbättrade möjligheter för skattemyndigheterna till uppföljning och bekämpning av skattefusk samt satsningar på tullen och kustbevakningen.

I följande tabell visas utskottets förslag till fördelning på utgiftsområden för år 2000. Utskottets förslag överensstämmer med det av Kristdemokraterna i motion Fi210 framlagda förslaget.

Tabell. Utskottets och Kristdemokraternas förslag till utgiftsramar m.m. för budgetåret 2000

Belopp i miljoner kronor

Förändringar i förhållande till regeringens förslag

1999/2000:FiU1
Reservationer

Utgiftsområde	Regeringens		Utskottets	Avvikelse
	förslag	förslag	förslag	
1 Rikets styrelse	4 461	4 020		-441
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	1 578	1 499		-79
3 Skatteförvaltning och uppbörd	5 922	6 202		+280
4 Rättsväsendet	22 667	22 987		+320
5 Utrikesförvaltning och internationell samverkan	2 983	2 983		±0
6 Totalförsvaret	46 649	48 039		+1 390
7 Internationellt bistånd	13 237	14 337		+1 100
8 Invandrare och flyktingar	4 901	4 889		-12
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	25 363	25 587		+224
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	92 470	88 795		-3 675
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	33 619	35 116		+1 497
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	44 756	44 115		-641
13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet	30 573	23 823		-6 750
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	46 130	43 653		-2 477
15 Studiestöd	20 981	20 426		-555
16 Utbildning och universitetsforskning	32 573	32 242		-331
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	7 570	7 612		+42
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning o byggande	15 592	15 822		+230
19 Regional utjämning och utveckling	3 310	3 310		±0
20 Allmän miljö- och naturvård	1 721	1 806		+85
21 Energi	1 446	1 241		-205
22 Kommunikationer	25 532	25 772		+240
23 Jord- och skogsbruk, fiske med ansl. näringar	9 726	10 324		+598
24 Näringsliv	2 983	2 830		-153
25 Allmänna bidrag till kommuner	97 667	98 130		+463
26 Statsskuldräntor m.m.	81 810	81 510		-300
27 Avgiften till Europeiska gemenskapen	23 083	23 083		±0
Summa utgiftsområden	699 303	690 153		-9 150
Summa utgiftsområden exkl. Statsskuldräntor	617 493	608 643		-8 850
Minskning av anslagsbehållningar	6 000	6 000		±0
Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten	140 034	140 034		±0
Summa takbegränsade utgifter	763 527	754 677		-8 850
Budgeteringsmarginal	1 473	2 323		+850
Utgiftstak	765 000	757 000		-8 000

Med hänvisning till det anförda tillstyrker utskottet såldes motionerna Fi210 (kd) yrkandena 2–4 och 6, Sk325 (kd) yrkandena 1, 2, 5, 6, 9, 11–16, 19, 21–24 samt 26–36. Motionerna Sk312 (m, kd, fp), Sk313 (kd), Sk319 (kd), Sk320 (kd), Sk771 (kd) yrkandena 2 och 3, Sk773 (kd) yrkandena 1–3, T210 (kd) yrkande 10 samt N383 (kd) yrkande 6 får anses tillgodosedda med vad utskottet anför. Regeringens förslag i berörda delar avstyrks. Vidare avstyrks de motioner i betänkandets appendix 2 som ej tillstyrkts i detta avsnitt.

dels att utskottets hemställan under 10 bort ha följande lydelse:

1999/2000:FiU1
Reservationer

10. beträffande *budgetförslagen för år 2000*

att riksdagen

a) med anledning av motion 1999/2000:Fi210 yrkande 2 och med avslag på proposition 1999/2000:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. yrkande 2 som följd av förslagen om höjd statlig ålderspensionsavgift, ändrad finansieringsprincip för avtalsförsäkringar på det statliga området och sänkt statsbidrag till kommunerna fastställer *utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten för år 2000 till 757 miljarder kronor, för år 2001 till 774 miljarder kronor och för år 2002 till 789 miljarder kronor,*

b) med anledning av motion 1999/2000:Fi210 yrkande 6 och med avslag på proposition 1999/2000:1 yrkande 9 godkänner den reviderade *beräkningen av de offentliga utgifterna för åren 2000–2002,*

c) med bifall till motion 1999/2000:Fi210 yrkande 4 och med avslag på proposition 1999/2000:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. yrkande 6 beslutar om *fördelning av utgifterna för budgetåret 2000 på utgiftsområden enligt det med reservation 22 (kd) betecknade förslaget i appendix 1 till hemställan,*

d) om *förändringar av anslagsbehållningar för budgetåret 2000,*
= utskottet,

e) om *myndigheters m.fl. in- och utlåning i Riksgäldskontoret för budgetåret 2000 samt beräkningen av överföring av medel från AP-fonden för budgetåret 2000,*
= utskottet,

f) med bifall till motion 1999/2000:Sk325 yrkandena 13 och 26–28 och med avslag på proposition 1999/2000:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. yrkandena 22–25, alla i denna del, godkänner vad i motionen anförts om *inkomstskatten för år 2000,*

g) om *det fasta beloppet vid beskattningen av förvärvsinkomster,*
= utskottet

h) om *utvidgade reserveringsmöjligheter,*
= utskottet,

i) om *befrielse från kupongskatt vid näringsbetingat innehav,*
= utskottet,

j) med bifall till motion 1999/2000:Sk325 yrkande 35 och med avslag på proposition 1999/2000:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. yrkandena 31–35, alla i denna del, godkänner vad i motionen anförts om *förändrade avgiftsnivåer för socialavgifter m.m.,*

k) om *underlaget för fastighetsskatt vid 2001 års taxering,*
= utskottet,

l) med bifall till motion 1999/2000:Sk325 yrkandena 15 och 16 samt med anledning av motionerna 1999/2000:Sk771 yrkandena 2 och 3 samt 1999/2000:Sk773 yrkandena 1–3 och med avslag på proposition 1999/2000:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. yrkande 37 i denna del godkänner vad i motionen anförts om *fastighetsskatt m.m. för bostäder år 2000*,

m) med bifall till motion 1999/2000:Sk325 yrkandena 31 och 32 och med anledning av motionerna 1999/2000:Sk319, 1999/2000:T210 yrkande 10 och 1999/2000:N383 yrkande 6 avslår proposition 1999/2000:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. yrkandena 27 och 28, båda i denna del, godkänner vad i motionen anförts om *skatteväxling*,

n) med bifall till motion 1999/2000:Sk325 yrkande 23 och med avslag på proposition 1999/2000:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. yrkande 29 i denna del godkänner vad i motionen anförts om *fordonskatt för tunga bussar*,

o) om *lättnad i beskattningen av miljövänliga bilar*,
= utskottet,

p) med bifall till motion 1999/2000:Fi210 yrkande 3 i denna del och 1999/2000:Sk325 yrkandena 1 och 22 samt med avslag på proposition 1999/2000:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. yrkande 5 godkänner *beräkningen av statsbudgetens inkomster för budgetåret 2000* enligt det med reservation 22 (kd) betecknade förslaget i *appendix 1 till hemställan*,

q) *dels* med bifall till motion 1999/2000:Sk325 yrkandena 2, 12, 29, 33, 36 som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om *skattepolitikens inriktning*,

dels med bifall till motion 1999/2000:Sk325 yrkande 14 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför om *resor till och från arbetet*,

dels med bifall till motion 1999/2000:Sk325 yrkande 9 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför om *pensionssparande*,

dels med bifall till motion 1999/2000:Sk325 yrkandena 30 och 34 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför om *utbildningskonton*,

dels med bifall till motion 1999/2000:Sk325 yrkande 11 och med anledning av motionerna 1999/2000:Sk312 och 1999/2000:Sk320 som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om *skatt på hushållsnära tjänster*,

dels med bifall till motion 1999/2000:Sk313 som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om *reavinstdeskattning av fastigheter*,

dels med bifall motion 1999/2000:Sk325 yrkande 6 som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om beskattning av bodelagsinkomster,

dels med bifall till motion 1999/2000:Sk325 yrkande 21 som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om yrkesfiske,

dels med bifall till motion 1999/2000:Sk325 yrkande 5 som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om beskattning av royaltyinkomster,

dels med bifall till motion 1999/2000:Sk325 yrkande 19 som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om mervärdes-skatt på barnböcker,

dels med bifall till motion 1999/2000:Sk325 yrkande 24 som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om industrins och jordbrukets energibesattning,

dels med bifall till motion 1999/2000:Fi210 yrkande 3 i denna del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om beräkningen av inkomster av statens verksamhet,

dels avslår övriga i appendix 2 till hemställan upptagna motionsyrkanden,

23. Budgetförslagen för år 2000 (mom. 10) (c)

Lena Ek (c) anser

dels att finansutskottets yttrande fr.o.m. avsnitt 2.5.3 Finansutskottets sammanfattande bedömning av budgetförslagen t.o.m. avsnitt 4.1.28 Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten bort ha följande lydelse:

Utskottet delar Centerpartiets syn på budgetpolitiken. I likhet med Centerpartiet förespråkar utskottet en hållbar och stark ekonomisk tillväxt kombinerad med decentralisering, miljöansvar och social grundtrygghet. Företagande och kreativitet skall ha goda möjligheter att blomstra. Hindren för företagande skall rivas genom sänkt skatt, enklare regler och ökad flexibilitet. Det behövs regional balans med företagande och sysselsättning i hela landet. Socialt ansvar och gemenskap skall prägla samhället och ge trygghet åt alla. Jämställdheten och jämlikheten bör ökas inom alla områden i samhället. Decentralisering, trygghet och miljöhänsyn är ledord.

Utskottet ger inledningsvis sin syn på budgetens inkomstsida och övergår sedan till att behandla utgifterna.

Den långsiktiga målsättningen är att sänka skattetrycket i takt med vad ekonomin medger. Sänkt inkomstskatt för låg- och medelinkomsttagare samt sänkt skatt på företagande och boende prioriteras. Centerpartiets skatteprofil, som utskottet ställer sig bakom, innebär ökad tillväxt, bättre miljö och socialt ansvar. Långsiktigt skall miljörelateringen i skattesystemet öka. Verksamheter som påverkar miljön skall inte vältra över miljö- och hälsorelaterade kostnader på samhället. Skattesystemet skall gynna arbete och kunskap och stärka bl.a. människors ställning på arbetsmarknaden.

Inkomstskatterna sänks genom ett kraftigt höjt grundavdrag för människor med små eller medelstora inkomster. Avdraget ersätter regeringens skatte-

reduktion och konstrueras så att det trappas upp till en viss nivå och därefter ner så att just låg- och medelinkomsttagare får störst del av den sänkta inkomstskatten. Inkomstskatten bör sänkas med 10,5 miljarder kronor för år 2000. En uppjustering av den nedre skiktgränsen för uttag av statlig skatt är inte en prioriterad skatteförändring, detta särskilt då stora grupper som studenter och pensionärer ställs utanför regeringens inkomstskattesänkning. Även förlängningen av den särskilda skattereduktionen för låginkomsttagare avstyrks.

Utskottet avvisar, i likhet med Centerpartiet, regeringens förslag om att den statliga skatt om 200 kr som utgår på förvärvsinkomst skall tillfalla kommunerna år 2001. Kommunerna bör tillföras medel på annat sätt.

En riktig grön skatteväxling bör genomföras där intäkterna från höjda miljöskatter går till en stegvis sänkning av arbetsgivaravgifterna. För år 2000 föreslås att lönesummegränsen höjs till 2 miljoner kronor för arbetsgivare och till 300 000 kr för egenföretagare. År 2001 utökas reduktionen med 1 procentenhet för att år 2002 utökas med 2 procentenheter till totalt 8 procentenheter. Procentenhetsreduktionen föreslås omfatta även egenföretagarnas egenavgifter. För att företag med stora säsongsvariationer inte skall missgynnas bör reduktionen beräknas på den årliga lönesumman. Vidare föreslås att arbetsgivaravgifterna åter reduceras för vissa näringar i Norrlands inland.

Svenskt jordbruk och svensk livsmedelsindustri är en sektor med stora framtidsmöjligheter. Det är förvånande att regeringen inte förmår jämställa jordbrukets el- och eldningsolja med industrins förrän den 1 juli 2000. För fortsatt utveckling av svensk trädgårdsnäring föreslås en generell nedsättning av koldioxidskatten på olja för växthusuppvärmning och grönfodertorlar. Tillsammans med andra förslag tillförs jordbruket och trädgårdsnäringen knappt 1,2 miljarder kronor per år för att förstärka den internationella konkurrenskraften.

Förslaget om RUT-avdrag innebär en skattereduktion på 50 % av arbetskostnaden på hushållsnära tjänster som utförs i hemmet med ett belopp upp till 20 000 kr per hushåll och år. Begreppet hushållstjänster omfattar tjänster som utförs i hemmet som tvätt, städning, omsorg och trädgårdsskötsel. Avdraget införs den 1 juli 2000.

Regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag om yrkesfiskeavdrag i likhet med det som finns i Danmark. Utskottet säger ett absolut nej till en höjning av dieselskatten, så länge det inte finns alternativa bränslen att tillgå i tillräcklig mängd och till konkurrenskraftiga priser. Höjd dieselskatt innebär att betydelsefulla näringar som åkerier, rederier och jordbruk får sämre möjligheter att konkurrera på lika villkor som sina europeiska konkurrenter.

Även höjningen av energiskatten på el avstyrks eftersom den kommer att märkas direkt i elkonsumenternas plånböcker. Löneskatten på avsättning till anställdas vinstandelsstiftelser bör avskaffas.

Fastighetsskatten skall sänkas successivt. Fastighetsskattesystemet bör ersättas av ett system med en schablonintäkt mot vilken avdrag får göras för fastighetens kostnader. Utöver räntekostnader skall avdrag få göras för andra kostnader som underhåll och reparation. En del av denna avdragsrätt åstadkoms genom att ROT-avdraget permanentas. Den sänkning av fastighetsskat-

ten på hyreshus som regeringen föreslår avstyrks eftersom det är föga troligt att sänkningen kommer hyresgästerna till godo.

För att lösa problemen för fastboende i attraktiva skärgårds- och andra fritidshustäta områden bör regeringen samla sig till ett förslag som tar sikte på att lösa frågan inom ramen för taxeringsförfarandet. Förslaget bör utformas så att det får retroaktiv verkan även för 1999.

Utskottet vill erinra om att Centerpartiet är pådrivande i arbetet för omställningen till ett ekologiskt hållbart energisystem. Utskottet ställer sig bakom Centerpartiets förslag även i denna del. Fastighetsskatten på äldre vattenkraft återinförs och produktionsskatten på el från kärnkraft höjs med 1 öre per kWh för år 2000. En kväveoxidskatt tas ut med 10 kr per kg kväveoxid för pannor med en större effekt än 5 MW och med en nyttiggjord energiproduktion större än 20 GWh. Flygtrafiken orsakar stora utsläpp i luften och bör därmed stå för en del av miljökostnaderna. Man bör överväga att införa differentierade landningsavgifter för minskade miljöfarliga utsläpp och buller och att införa en miljöskatt på flyg med ett belopp per passagerare och resa, vilket innebär att de största flygplanen med flest resenärer får bära de största kostnaderna.

Utskottet övergår nu till att behandla budgetens utgiftssida. Också i denna del ställer sig utskottet bakom Centerpartiets politik.

På arbetsmarknadspolitikens område bör en generell utbildningsgaranti införas. Garantin skall säkerställa att de som tidigare inte fått någon utbildning upp till gymnasienivå ges möjlighet till detta. Utskottet vill också fasa ut volymåtgärder från den arbetsmarknadspolitiska arsenalen för att i stället satsa på kvalificerade åtgärder som banar väg för ett återinträde på arbetsmarknaden. Ett partnerskap bör etableras mellan staten, regionala myndigheter samt privata och offentliga arbetsgivare vilka gemensamt skall tillskapa en övergångsarbetsmarknad.

För att främja kompetensutvecklingen bland dem som redan har ett arbete skall individuella kompetenskonton införas på vilka arbetstagare och arbetsgivare kan göra skattesubventionerade insättningar.

En allmän trygghetsförsäkring som skall täcka oväntat inkomstbortfall under de förvärvsaktiva åren bör införas. Försäkringen är avsedd att ersätta nuvarande allmänna försäkringar vid sjukdom, arbetsskada, arbetslöshet och förtidspension. Försäkringen skall bestå av en lägsta ersättningsnivå – en grundpenning – och därutöver en inkomstrelaterad del.

Samordningen av försörjningsstödet kommer bl.a. till uttryck i en betydande omfördelning av medel från utgiftsområdena 14 Arbetsmarknad och arbetsliv samt 15 Studiestöd till utgiftsområde 13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet.

Allt försörjningsstöd till arbetslösa bör koncentreras under utgiftsområde 13. Härigenom skapas bättre förutsättningar för mer flexibla insatser för att underlätta övergången mellan arbete, arbetslöshet, utbildning, åtgärder och verksamhet på en övergångsarbetsmarknad. De totala kostnaderna för arbetslösheten tydliggörs också mer än i dag.

På familjepolitikens område föreslår utskottet, i likhet med Centerpartiet, att man inför ett system med barnkonton i stället för den av regeringen före-

slagna maxtaxereformen. Ett utökat familjepolitiskt stöd bör komma alla barnfamiljer till del och inte ensidigt gynna en viss omsorgsform.

Garantinivån i föräldrapenningen bör höjas till 150 kr per dag fr.o.m. den 1 januari 2000 och beräkningsunderlaget för SGI bör ändras och delvis grundas på s.k. historisk inkomst.

Pensionärer med låg eller ingen ATP skall få en höjning av pensionstillskottet med 2 500 kr per år den 1 juli 2000. Gränsen för högkostnadsskyddet för läkemedel bör sänkas från 1 800 till 1 300 kr den 1 juni 2000.

Antalet högskoleplatser bör ökas med 10 000 under perioden 2001–2002. Ett nytt studiefinansieringssystem bör införas i vilket bidrag och lån utgör vardera 50 % av stödet. Återbetalningen bör utformas som ett modifierat annuitetslån på 20–25 år och fribeloppet bör höjas med två basbelopp.

En högre grad av frivilliginsatser och samarbete med frivilligorganisationerna vid flyktmottagandet samt effektiviseringar inom Invandrarverket leder till minskade kostnader. Utlänningsnämnden bör avvecklas och asylärenden överförs till förvaltningsdomstolarna. Integrationspolitiken måste bli en del av tillväxtpolitiken.

Det internationella utvecklingssamarbetet hör till vårt lands viktigaste och mest konkreta utrikespolitiska verksamheter. Därför bör det internationella utvecklingsbiståndet anvisas mer medel.

En massiv satsning på rehabilitering bör genomföras samtidigt som den finansiella samordningen påskyndas och utökas. FINSAM och SOCSAM bör permanentas och utgöra det naturliga arbetssättet i hela landet. I princip skall ingen person under 30 år beviljas förtidspension.

I ett demokratiskt samhälle är det avgörande att medborgarna känner tilltro till och förtroende för rättsväsendet. För att kunna garantera detta bör resurserna till polis och rättsvårdande myndigheter kraftigt förstärkas. Åtgärder kan då inriktas på att ha polisiär närvaro i varje kommun och i varje stadsdel i de stora städerna dygnet runt, att korta ner handläggningstiderna i domstolarna och hos de övriga rättsvårdande myndigheterna, att säkra de mindre tingsrätternas existens och att ge kriminalvården resurser för att förhindra återfall i brott.

Allmänt sett bör dock ett moratorium för reellt ökade anslag till statliga myndigheter införas.

Extra resurser skall tillföras ungdomsstyrelsen och allmänna samlingslokaler/mötesplatser samt 25 % av det statliga kulturanslaget öronmärkas till kultur för barn och ungdom.

Inriktningen måste vara att skapa goda möjligheter för tillväxt och utveckling både i städer och på landsbygden. En regional utveckling i hela landet bör understödjas. En förutsättning för att skapa livskraftiga miljöer är att det finns en grundläggande samhällsservice i hela landet.

Ett decentraliserat och solidariskt samhälle kräver ett väl utbyggt väg- och järnvägsnät. En satsning bör ske på en upprustning av vägnätet. Inte minst är de mindre vägarna betydelsefulla för de boende och för industrin.

Ytterligare medel skall satsas på att underlätta svenska företags export av varor och tjänster med hög miljöprestanda. Medel föreslås omfördelas från ramanslaget för stöd till lokala investeringsprogram.

Regeringens budgetförslag löser inte, trots ökade skatteintäkter, de kortsiktiga problem som finns i många kommuner och landsting. De ökade skatteintäkterna fördelas inte lika över landet. Visserligen kompenserar utjämningsystemet en del men i kombination med befolkningsminskning sjunker flera kommuners och landstings ekonomiska bas de närmaste åren. Regeringen gör inget för att åtgärda dessa strukturella problem. Såväl en omfördelning mellan kommunerna och landstingen som ett tillskott i form av ökade statsbidrag krävs. Utskottet vill erinra om att Centerpartiet förutsåg problemen med att finansiera vården och omsorgen redan under förra riksmötet och därför träffade en överenskommelse med regeringen. Man bör nu gå vidare med nya strukturella förändringar och därför genomföra reformer riktade till bl.a. barnfamiljer och pensionärer. Reformerna ger kommunerna ökade skatteintäkter varför statsbidragen kan minskas i motsvarande mån.

Vissa statliga företag bör säljas och inkomsterna bör användas till att amortera statsskulden. Utskottet ställer sig bakom en försäljningsnivå som överstiger regeringens med 10 miljarder kronor. Detta kan innebära att enskilda apotek samt sådana statligt ägda bolag som Sveaskog, Telia, MeritaN-ordbanken och Vasakronan avyttras.

Nivån på det av utskottet föreslagna utgiftstaket för staten under de tre närmast efterföljande åren sammanfaller med regeringens förslag. Utskottet föreslår dock, i likhet med Centerpartiet, en något högre budgeteringsmarginal, vilket framgår av följande sammanställning.

Utskottets och Centerpartiets förslag till utgiftstak för staten 2000-2002

Belopp i miljarder kronor

	2000	2001	2002
Regeringens förslag till utgiftstak	765,0	790,0	814,0
Föreslagna utgiftsminskningar ¹	-0,3	-3,5	-5,7
Ändrad budgeteringsmarginal	+0,3	+3,5	+5,7
Utgiftstak för staten enligt (c)	765,0	790,0	814,0

¹ Exklusive förslag om minskad nivå på statsskuld räntor.

I följande tabell visas utskottets förslag till fördelning på utgiftsområden. Utskottets förslag överensstämmer med det av Centerpartiet framlagda förslaget i motion Fi211.

Tabell. Utskottets och Centerpartiets förslag till utgiftsramar m.m. för budgetåret 2000

Belopp i miljoner kronor

Förändringar i förhållande till regeringens förslag

1999/2000:FiU1
Reservationer

Utgiftsområde	Regeringens		Utskottets Avvikelse
	förslag	förslag	
1 Rikets styrelse	4 461	4 261	-200
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	1 578	1 493	-85
3 Skatteförvaltning och uppbörd	5 922	5 861	-61
4 Rättsväsendet	22 667	23 142	+475
5 Utrikesförvaltning och internationell samverkan	2 983	2 901	-82
6 Totalförsvaret	46 649	46 649	±0
7 Internationellt bistånd	13 237	13 432	+195
8 Invandrare och flyktingar	4 901	4 850	-51
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	25 363	26 051	+688
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	92 470	91 713	-757
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	33 619	34 156	+537
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	44 756	45 016	+260
13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet	30 573	49 839	+19 266
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	46 130	31 458	-14 672
15 Studiestöd	20 981	13 500	-7 481
16 Utbildning och universitetsforskning	32 573	32 773	+200
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	7 570	7 660	+90
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning o byggande	15 592	14 927	-665
19 Regional utjämning och utveckling	3 310	3 310	±0
20 Allmän miljö- och naturvård	1 721	1 761	+40
21 Energi	1 446	1 546	+100
22 Kommunikationer	25 532	26 905	+1 373
23 Jord- och skogsbruk, fiske med ansl. näringar	9 726	10 487	+761
24 Näringsliv	2 983	3 094	+111
25 Allmänna bidrag till kommuner	97 667	97 298	-369
26 Statsskuldsräntor m.m.	81 810	81 560	-250
27 Avgiften till Europeiska gemenskapen	23 083	23 083	±0
Summa utgiftsområden	699 303	698 726	-577
Summa utgiftsområden exkl. Statsskuldsräntor	617 493	617 166	-327
Minskning av anslagsbehållningar	6 000	6 000	±0
Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten	140 034	140 034	±0
Summa takbegränsade utgifter	763 527	763 200	-327
Budgeteringsmarginal	1 473	1 800	+327
Utgiftstak	765 000	765 000	±0

Utskottet ställer sig således bakom de förslag som framförs i Centerpartiets partimotioner Fi211 yrkandena 3 och 11 samt Sk324 yrkandena 1–6, 9–12, 16–24, 26 och 27.

Motionerna Sk323 (c) och T465 (c) yrkandena 1 och 2 får anses tillgodosedda. Vidare avstyrks de motioner i betänkandets appendix 2 som ej tillstyrks i detta avsnitt.

dels att utskottets hemställan under 10 bort ha följande lydelse:

10. beträffande *budgetförslagen för år 2000*
att riksdagen

a) om *utgiftstak för staten åren 2000–2002*,
= utskottet,

b) om *beräkningen av de offentliga utgifterna för åren 2000–2002*,
= utskottet,

c) med bifall till motion 1999/2000:Fi211 yrkande 11 och med anledning av proposition 1999/2000:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. yrkande 6 beslutar om *fördelning av utgifterna för budgetåret 2000 på utgiftsområden* enligt det med reservation 23 (c) betecknade förslaget i *appendix 1 till hemställan*,

d) om *förändringar av anslagsbehållningar för budgetåret 2000*,
= utskottet,

e) om *myndigheters m.fl. in- och utlåning i Riksgäldskontoret för budgetåret 2000 samt beräkningen av överföring av medel från AP-fonden för budgetåret 2000*,
= utskottet,

f) med bifall till motion 1999/2000:Sk324 yrkandena 2–4 och med avslag på proposition 1999/2000:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. yrkandena 22–25, alla i denna del, godkänner vad utskottet anfört om *inkomstskatten för år 2000*,

g) med bifall till motion 1999/2000:Sk324 yrkande 5 avslår proposition 1999/2000:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. yrkande 38 i denna del om *det fasta beloppet vid beskattningen av förvärvsinkomster*,

h) om *utvidgade reserveringsmöjligheter*,
= utskottet,

i) om *befrielse från kupongskatt vid näringsbetingat innehav*,
= utskottet,

j) med bifall till motion 1999/2000:Sk324 yrkande 6 och med anledning av motion 1999/2000:T465 yrkande 2 avslår proposition 1999/2000:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. yrkandena 31–35, alla i denna del, och godkänner vad utskottet anfört om *förändrade avgiftsnivåer för socialavgifter m.m.*,

k) om *underlaget för fastighetsskatt vid 2001 års taxering*,
= utskottet,

l) med bifall till motion 1999/2000:Sk324 yrkande 26 avslår proposition 1999/2000:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. yrkande 37 i denna del om *fastighetsskatt m.m. för bostäder år 2000*,

m) med bifall till motion 1999/2000:Sk324 yrkandena 18–21 och 23 och med anledning av motion 1999/2000:T465 yrkande 1 avslår proposition 1999/2000:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. yrkan-

dena 27 och 28, båda i denna del, och godkänner vad utskottet anfört om *skatteväxling*,

n) om *fordonsskatt för tunga bussar*,
= utskottet,

o) om *lättnad i beskattningen av miljövänliga bilar*,
= utskottet,

p) med bifall till motion 1999/2000:Fi211 yrkande 3 och med anledning av proposition 1999/2000:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. yrkande 5 godkänner *beräkningen av statsbudgetens inkomster för budgetåret 2000* enligt det med reservation 23 (c) betecknade förslaget i *appendix 1 till hemställan*,

q) *dels* med bifall till motion 1999/2000:Sk324 yrkandena 1 och 17 som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs om *skattepolitikens inriktning*,

dels med bifall till motion 1999/2000:Sk324 yrkande 11 som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs om *skatt på hushållsnära tjänster*,

dels med bifall till motionerna 1999/2000:Sk323 och 1999/2000:Sk324 yrkande 10 som sin mening ger regeringen till känna vad i motionerna anförs om *reavinstbeskattning av fastigheter*,

dels med bifall till motion 1999/2000:Sk324 yrkande 16 som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs om *yrkesfiske*,

dels med bifall till motion 1999/2000:Sk324 yrkande 12 som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs om *särskild skatt på vinstandelar*,

dels med bifall till motion 1999/2000:Sk324 yrkande 27 som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs om *fastighets-skatten i attraktiva områden*,

dels med bifall till motion 1999/2000:Sk324 yrkandena 9 och 22 som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs om *industrins och jordbrukets energibeskattnings*,

dels med bifall till motion 1999/2000:Sk324 yrkande 24 som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs om *miljöskatt på inrikesflyg*,

dels avslår övriga i *appendix 2 till hemställan upptagna motionsyrkanden*,

Karin Pilsäter (fp) anser

dels att finansutskottets yttrande fr.o.m. avsnitt 2.5.3 *Finansutskottets sammanfattande bedömning av budgetförslagen* t.o.m. avsnitt 4.1.28 *Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten* bort ha följande lydelse:

Budgetpolitikens inriktning – inkomsternas och utgifternas omfattning

Enligt utskottets mening måste budgetpolitiken inriktas mot att skapa förutsättningar för en långsiktigt god tillväxt, sysselsättning och företagande, göra statsfinanserna mindre konjunktur känsliga samt öka friheten genom avregleringar. Genom en sådan politik skapas en större tilltro till den enskilde, fler valmöjligheter, ett bättre företagsklimat, större ansvarstagande i dag för kommande generationer och mer solidaritet med människor inom och utom vårt land.

En sådan politik är bättre både ur tillväxt- och fördelningssynpunkt varför den kraftigt skiljer sig från den nuvarande regeringens. Bland annat föreslår utskottet flera strukturreformer för att sänka det i dag rekordhöga skatetrycket, förbättra företagsklimatet och arbetsmarknaden. Genom en nationell handlingsplan skall Sverige kunna bli ett första rangens företagareland. Handlingsplanen bör bestå av en marginalskattereform, sänkta arbetsgivaravgifter, billigare hushållsnära tjänster, en ökad avbetalning på statsskulden, fortsatt sparande på utgifterna, ett förbättrat företagsklimat och moderniserade arbetsmarknadslagar samt en ökad globalisering och frihandel.

Utskottet anser att detta är riktiga prioriteringar och tillstyrker därför Folkpartiet liberalernas budgetalternativ.

De föreslagna skattesänkningarna beräknas uppgå till närmare 28,5 miljarder kronor år 2000. Härav avser 16,1 miljarder kronor en sänkning av inkomstskatten och 6 miljarder kronor sänkta arbetsgivaravgifter.

På utgiftssidan görs ökade satsningar motsvarande 4,6 miljarder kronor. Dessutom beräknas 7,3 miljarder kronor användas för amortering av statsskulden. Totalt sett uppgår skattesänkningar och satsningar till 33,1 miljarder kronor. Dessa skattesänkningar och satsningar föreslås bli finansierade genom besparingar på 40,4 miljarder kronor, vilket ger utrymme för en amortering på statsskulden om 7,3 miljarder kronor och leder till ett överskott i de offentliga finanserna med 2,5 % för år 2000. Med tanke på att saldot utan extraordinära engångstillskott skulle vara negativt för hela perioden 1998–2002, och på enbart det faktum att AP-fondernas fastighetsinnehav bolagiserats, vilket gör att man formellt kan komma upp i ett överskott på 2 % i genomsnitt under denna period, anser vi det angeläget med ett större överskott.

Skattepolitiken

Dagens svenska skatter förhindrar en långsiktigt hållbar tillväxt. Skattepolitiken måste därför läggas om och inriktas på att skapa förutsättningar för ett växande och dynamiskt näringsliv. Sverige behöver inte högre skatter utan fler skattebetalare. Genom en omläggning av skattepolitiken för att skapa

förutsättningar för ett växande och dynamiskt näringsliv kan skattebaserna växa. Genom en nationell långsiktig strategi för skattepolitiken skapas goda och stabila förutsättningar för ekonomisk tillväxt, minskat bidragsberoende och möjligheter för flera att leva på sin lön.

Utskottet tillstyrker mot denna bakgrund Folkpartiet liberalernas förslag till inriktning av skattepolitiken som innehåller en skattereform som kan genomföras över en tre–fyraårsperiod med skattesänkningar på sammanlagt ca 55 miljarder kronor. Reformen skall finansieras genom besparingar, tillväxt och genom ett nej till regeringens kompensationstänkande. Reformen innebär att de grundläggande principerna i 1990–91 års skattereform återupprättas. Detta innebär att de allra flesta enbart skall betala kommunalskatt och att marginalskatten skall begränsas till 50 %, ”hälften kvar”. Detta uppnås genom avskaffad värnskatt, höjd brytpunkt för den statliga inkomstskatten samt borttagande av den s.k. LO-puckeln, dvs. att det förhöjda grundavdraget inte avtrappas. I reformen ingår också en skattereduktion, lika för alla. Av beloppet på ca 55 miljarder kronor avsätts ungefär 5 miljarder till barnstöd. För många är kommunalskatten den tyngsta skatten. För att på sikt möjliggöra en nivåsänkning föreslås att staten övertar vissa kommunala utgifter, bl.a. halva kostnaden för socialbidrag. Ett första steg i en sådan ändrad kostnadsfördelning bör tas inom reformperioden.

För år 2000 avvisar utskottet regeringens förslag om ”kompensation för egenavgifter”. Utskottet ansluter sig till Folkpartiet liberalernas förslag som för år 2000 innebär en skattereduktion för alla om bortåt 1 200 kr, avskaffande av värnskatten samt ett första steg mot att höja brytpunkten. Värnskatten på inkomster över 360 000 kr slopas. Värnskatten är ett brott mot skattereformen och målet är att återgå till skattereformens princip 30/50. De inkomster som den höga marginalskatten inbringrar står inte i rimlig proportion till de skador den åsamkar samhällsekonomin och medborgarnas förtroende för de besked de får från politikerna. För år 2000 innebär förslaget en inkomstskattesänkning om ca 16 miljarder kronor. Folkpartiet liberalerna avvisar regeringens val av inkomstskattemetoder och anser att de tekniska skillnader i avräkning med kommunsektorn som därigenom uppstår dels på grund av skattereduktion, dels på grund av den bibehållna avdragsrätten för pensionspremier i stället för via statsbidrag skall avräknas mot inkomsttitel.

Därutöver är följande förslag som Folkpartiet liberalerna föreslår angelägna.

- Sänkta arbetsgivaravgifter. Skattereglernas utformning är av central betydelse för klimatet för att nya företag skall skapas och mindre företag växa. Det måste bli billigare att anställa. Eftersom den största potentialen för nyföretagande och jobb finns inom den privata tjänstesektorn skall hela sänkningen riktas mot denna del av ekonomin. Arbetsgivaravgiften sänks med 5 procentenheter, från ca 33 % till ca 28 %, under år 2000.
- En skattereduktion för hushållstjänster införs för privatpersoners betalning av arbetskostnaden för hushållstjänster som utförs i hemmet. Skattereduktionen uppgår till 50 % av arbetskostnaden upp till 25 000 kr per år och hushåll.

- Förbättrade skattevillkor för fåmansbolagen. I avvaktan på underlag för ett konkret förslag föreslås en temporär lösning. Utdelning i fåmansbolag, efter det att ägaren tagit ut en lön motsvarande vad en anställd i branschen tjänar, beskattas som inkomst av kapital.
- Förtida inbetalning av moms slopas. Kravet på förtida momsinsbetalningar upplevs av många småföretagare som helt orimligt. Utskottet delar denna uppfattning och föreslår att de gamla reglerna återinförs.
- Skattetillägget för fel i momsredovisningen bör slopas. För periodiseringsfel i momsredovisningen utgår i dag en "straffavgift" om momsen betalas för sent. Denna "straffavgift" bör slopas.
- Särskild löneskatt på vinstandelar slopas. Utskottet ser positivt på de system med andel i vinst för de anställda som många företag tillämpar. Det ökar arbetsglädjen och motivationen på arbetsplatserna och kan dessutom bidra till att öka förståelsen för företagandets villkor och möjligheter. Särskild löneskatt bör därför inte utgå på vinstandelar som erbjuds anställda i ett företag.
- Förmögenhetsskatten slopas. I ett allra första steg bör sambeskattningsavdrag för makar slopas.
- Avdragsrätten för pensionssparande bör höjas till ett och ett halvt basbelopp.
- I avvaktan på Fastighetsskatteutredningen bör utrymme skapas för en provisorisk lösning för de värst drabbade fastboende i attraktiva fritidsområden.
- Dubbelskatten på aktier måste slopas. Den enskilt viktigaste åtgärden för att öka tillgången till riskvilligt kapital är att slopa dubbelskatten på aktier. Dubbelskatten hindrar dessutom småföretag att växa med eget kapital.
- I avvaktan på en modell för beräkning av växtnärbalanser finns det av miljöskäl anledning att höja skatten på handelsgödsel från dagens 1,80 kr per kg N till 2,50 kr per kg N.

Utskottet ställer sig också positivt till en s.k. grön skatteväxling. Genom att växla skatt på arbete mot skatt på miljöförstöring förenas miljömålen med målen för den ekonomiska politiken. För att uppfylla kriterierna för begreppet skatteväxling är det viktigt att det sker motsvarande sänkningar av skatten på andra områden. Annars är det inte grön skatteväxling, utan snarare en form av svartväxling. Hittills har skatten på energi höjts kraftigt utan någon motsvarande skattesänkning på arbete. Det är därför mest angeläget att sänka skatten på arbete.

Utgiftsramarna

Utskottet anser att god vård, värdig äldreomsorg, utbildning med kvalitet och bättre ekonomiska villkor för barnfamiljerna är viktiga prioriteringar. Bland annat bör patientinflytandet öka och vårddöerna minska. En vårdgaranti bör därför införas. Kommunerna måste satsa på utbyggnad av omsorg och bo-

ende för äldre. De ekonomiska villkoren för pensionärer förbättras bl.a. genom att skattereduktionen gäller för alla, högkostnadsskyddet för vård och läkemedel förbättras samt bostadstillägget för pensionärer med låg pension utökas. En ny trygghetsförsäkring bör byggas upp. Dagens socialförsäkringar utformas som tre riktiga försäkringar – en allmän pensionsförsäkring, en allmän sjukförsäkring och en allmän arbetslöshetsförsäkring. Alla tre försäkringarna bör bli obligatoriska och fristående från statens budget. Avgifter och förmåner blir därmed tydligare. Vad avser sjukförsäkringen bör den utformas så att arbetsgivarna uppmuntras till aktiva åtgärder för rehabilitering av långtidssjuka.

Vidare behöver familjepolitiken reformeras. Ett obeskattat barnkonto bör införas, med flexibel användning under förskoleåren. Minskade marginaleffekter uppnås genom en stegvis växling av bostadsbidrag mot barnbidrag och sänkt skatt. Däremot anser utskottet att den statligt beslutade maxtaxan inte skall genomföras, utan barnomsorgstaxor skall även fortsättningsvis beslutas lokalt. För nästa år sker det genom att bostadsbidraget minskas med 100 kr samtidigt som barnbidraget kan höjas med 125 kr per barn. För att uppnå full valfrihet mellan kommunala och privata dagis bör en barnomsorgspeng införas i kommunerna.

Utbildningsväsendet bör vidare stärkas. Utskottet anser det oacceptabelt med en grundskola som elever kan lämna utan att vara godkända i viktiga ämnen. Likaså är det alarmerande att så många elever hoppar av gymnasiet i förtid eller lämnar det utan fullständiga betyg. Lärarna som är skolans viktigaste resurs har blivit en bristvara och många platser på lärarutbildningarna står tomma. För att åter skapa respekten för läraryrket bör bl.a. fler karriärmöjligheter skapas, lärarlegitimation införas och lönerna höjas. Lärarförsörjningen inom den högre utbildningen måste också tryggas. Därför vill utskottet inrätta fler doktorandtjänster och mer pengar bör därför avsättas till doktorandtjänster och forskning. Möjligheterna att utbilda sig senare i livet måste också förbättras. Barntillägget i Svux och Svuxa bör återinföras. Vidare bör vuxna som läser på gymnasienivå med särskilt utbildningsbidrag finansiera 20 % med studielån. Ett livslångt lärande är viktigt och för att möjliggöra detta bör ett nytt system med individuella utbildningskonton införas. Utskottet tillstyrker Folkpartiet liberalernas förslag att det nuvarande avdragsgilla pensionssparandet skall kunna utgöra ett "pensions- och utvecklingssparande", där individer får göra skattefria avsättningar, som senare kan användas för att bekosta studier. Det bör vidare bli möjligt för människor mellan 30 och 55 år att upp till en viss gräns låna av det allmänna pensionssystemet för att finansiera utbildning. Förslagsvis kan man få ta ut 60 % av sin årslön. I gengäld reduceras individens ålderspension med motsvarande belopp. Den som tagit ut ett pensionsår i förväg kan återvinna denna pensionsrätt genom sparande, exempelvis i en pensionsförsäkring, annat privat sparande eller genom att gå i pension senare. Skattemyndigheterna bör tillföras ytterligare resurser för att minska skattefusk. En rad regeländringar och förenklingar, införande av servicecheckar, schablonbeskattning som möjlighet för småföretag, skattereduktion för hushållstjänster, F-skattsedel och vidgat näringsbegrepp m.fl. förslag införs som gör det lättare

att göra rätt. Tillsammans med skattemyndigheternas ökade möjligheter att jaga dem som vill slippa undan räknar vi med att skatteinkomsterna ökar.

Biståndet bör också höjas från regeringens 0,72 % till 0,80 % av BNI. Biståndet bör i hög grad inriktas på åtgärder som stärker demokratin. Vi vill öka volym och kvantitet på biståndsinsatser men samtidigt bör kvalitetsaspekterna få än större tyngd. Beslutat bistånd skall kunna genomföras och betalas i den takt som gagnar verksamheten bäst, och inte bli föremål för drastiska begränsningsbelopp.

De lokala investeringsprogrammen avskaffas och räntebidragen minskas liksom regeringens kommunakut för bl.a. kommunala bostadsbolag. Bygg- och bostadssektorn behöver i stället mer marknadsmässiga villkor. Utskottet anser vidare att det faktum att regeringen redan under hösten beslutat att de medel som avsätts för lokala investeringsprogram ändå inte skall betalas ut under år 2000 förstärker bedömningen att anslaget bör utgå.

De arbetsmarknadspolitiska åtgärderna bör minskas med 2,5 miljarder kronor, liksom Kunskapslyftet kraftigt bör begränsas. Detta dels för att finansiera skattesänkningar som leder till riktiga jobb, dels för att inte låsa in arbetskraft i det kraftiga uppgångsläge Sverige just nu befinner sig i. Det är orimligt att arbeta så kontracykliskt att man låter andelen i arbetsmarknads-motiverad utbildning vara som störst på toppen av en konjunkturuppgång. Dessutom visar alltfler olika utredningar och utvärderingar att kvaliteten i Kunskapslyftet inte alltid är tillräcklig och att arbetsmarknadsåtgärderna sällan leder till riktiga jobb.

Utförsäljningar av statliga bolag bör vidare genomföras i större utsträckning än regeringen föreslår. Statens utgifter för räntor kan därigenom minska.

Sammantaget innebär det att utskottet förordar följande fördelning av utgifterna på utgiftsområdet.

Tabell. Utskottets och Folkpartiet liberalernas förslag till utgiftsramar m.m. för budgetåret 20001999/2000:FiU1
Reservationer

Belopp i miljoner kronor

Förändringar i förhållande till regeringens förslag

Utgiftsområde	Regeringens	Utskottets	
	förslag	förslag	Avvikelse
1 Rikets styrelse	4 461	3 876	-585
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	1 578	1 559	-19
3 Skatteförvaltning och uppbörd	5 922	6 072	+150
4 Rättsväsendet	22 667	22 859	+192
5 Utrikesförvaltning och internationell samverkan	2 983	2 983	±0
6 Totalförsvaret	46 649	46 649	±0
7 Internationellt bistånd	13 237	14 737	+1 500
8 Invandrare och flyktingar	4 901	4 701	-200
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	25 363	27 722	+2 359
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	92 470	89 370	-3 100
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	33 619	34 741	+1 122
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	44 756	44 872	+116
13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet	30 573	29 973	-600
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	46 130	42 785	-3 345
15 Studiestöd	20 981	18 219	-2 762
16 Utbildning och universitetsforskning	32 573	32 068	-505
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	7 570	7 605	+35
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning o byggande	15 592	12 534	-3 058
19 Regional utjämning och utveckling	3 310	2 810	-500
20 Allmän miljö- och naturvård	1 721	1 771	+50
21 Energi	1 446	921	-525
22 Kommunikationer	25 532	23 727	-1 805
23 Jord- och skogsbruk, fiske med ansl. näringar	9 726	9 687	-39
24 Näringsliv	2 983	2 834	-149
25 Allmänna bidrag till kommuner	97 667	94 955	-2 712
26 Statsskuldsräntor m.m.	81 810	79 310	-2 500
27 Avgiften till Europeiska gemenskapen	23 083	23 083	±0
Summa utgiftsområden	699 303	682 423	-16 880
Summa utgiftsområden exkl. Statsskuldsräntor	617 493	603 113	-14 380
Minskning av anslagsbehållningar	6 000	3 500	-2 500
Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten	140 034	140 034	±0
Summa takbegränsade utgifter	763 527	746 647	-16 880
Budgeteringsmarginal	1 473	1 473	±0
Utgiftstak	765 000	748 120	-16 880

I övrigt hänvisar utskottet till tabellen över förslag till utgiftsramar för budgetåret 2000. De förslag som utskottet ställt sig bakom återfinns i Folkpartiet liberalernas partimotioner samt i de avvikande meningar av Folkpartiet liberalernas företrädare som fogats till utskottens yttranden till finansutskottet.

Sammantaget innebär detta att utskottet ställer sig bakom Folkpartiet liberalernas budgetförslag för 2000.

Med hänvisning till det anförda tillstyrker utskottet motionerna Fi212 (fp) yrkandena 2–5, 7 och 23, Sk312 (m, kd, fp), Sk327 (fp) yrkandena 1–8, 10–11 och 16–19, Sf305 (fp) yrkande 10 och A807 (fp) yrkandena 4 och 17.

Vidare avstyrks de motioner i betänkandets appendix 2 som ej tillstyrks i detta avsnitt.

dels att utskottets hemställan under 10 bort ha följande lydelse:

10. beträffande *budgetförslagen för år 2000*
att riksdagen

a) med bifall till motion 1999/2000:Fi212 yrkande 2 och med anledning av proposition 1999/2000:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. yrkande 2 fastställer *utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionsystemet vid sidan av statsbudgeten för år 2000* till 748 miljarder kronor, *för år 2001* till 770 miljarder kronor och *för år 2002* till 791 miljarder kronor,

b) med bifall till motion 1999/2000:Fi212 yrkande 7 och med avslag på proposition 1999/2000:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. yrkande 9 godkänner den reviderade *beräkningen av de offentliga utgifterna för åren 2000–2002*,

c) med bifall till motion 1999/2000:Fi212 yrkande 4 och med avslag på proposition 1999/2000:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. yrkande 6 beslutar om *fördelning av utgifterna för budgetåret 2000 på utgiftsområdet* enligt det med reservation 24 (fp) betecknade förslaget i *appendix 1 till hemställan*,

d) med bifall till motion 1999/2000:Fi212 yrkande 5 och med avslag på proposition 1999/2000:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. yrkande 7 godkänner beräkningen av *förändringar av anslagsbehållningar för budgetåret 2000* enligt vad som anförts i motionen,

e) om *myndigheters m.fl. in- och utlåning i Riksgäldskontoret för budgetåret 2000 samt beräkningen av överföring av medel från AP-fonden för budgetåret 2000*,
= utskottet

f) med bifall till motionerna 1999/2000:Fi212 yrkande 23 i denna del och 1999/2000:Sk327 yrkande 5 och med avslag på proposition 1999/2000:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. yrkandena 22–25, alla i denna del, godkänner *inkomstskatten för år 2000* enligt vad som anförts i motionerna,

g) om *det fasta beloppet vid beskattning av förvärvsinkomster*
= utskottet

h) om *utvidgade reserveringsmöjligheter*
= utskottet

i) om *befrielse från kupongskatt vid näringsbetingat innehav*
= utskottet

j) med bifall till motionerna 1999/2000:Sk327 yrkande 3 och 1999/2000:A807 yrkande 17 och med avslag på proposition 1999/2000:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. yrkandena 31–35, alla i denna del, godkänner *förändrade avgiftsnivåer för socialavgifter m.m.* enligt vad som anförs i motionerna,

k) om *underlaget för fastighetskatt vid 2001 års taxering*
= utskottet

l) om *fastighetsskatt m.m. för bostäder år 2000*
= utskottet

m) med bifall till motionerna 1999/2000:Fi212 yrkande 23 i denna del och 1999/2000:Sk327 yrkande 4 och med avslag på proposition 1999/2000:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. yrkandena 27 och 28, båda i denna del, godkänner *skatteväxling* enligt vad som anförs i motionerna,

n) om *fordonsskatt för tunga bussar*
= utskottet

o) om *lättnad i beskattning av miljövänliga bilar*
= utskottet

p) med bifall till motion 1999/2000:Fi212 yrkande 3 och med avslag på proposition 1999/2000:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. yrkande 5 godkänner *beräkningen av statsbudgetens inkomster för budgetåret 2000* enligt det med reservation 24 (fp) betecknade förslaget i *appendix 1 till hemställan*,

q) *dels* med bifall till motion 1999/2000:Sk327 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om *skattepolitikens inriktning*,

dels med bifall till motion 1999/2000:Sk327 yrkande 8 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om *ändrade regler för fåmanbolagen*,

dels med bifall till motion 1999/2000:Sk327 yrkande 16 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om *skattesänkningar för låg- och medelinkomsttagare*,

dels med bifall till motion 1999/2000:Sk327 yrkande 17 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om *en återgång till skattereformens intentioner*,

dels med bifall till motion 1999/2000:Sk327 yrkande 18 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om *sänkt fastighetskatt*,

dels med bifall till motion 1999/2000:Sk327 yrkande 19 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om *en grön skatteväxling*,

dels med bifall till motionerna 1999/2000:Sk312, 1999/2000:Sk327 yrkande 2, 1999/2000:Sf305 yrkande 10 och 1999/2000:A807 yrkande

4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om *skatt på hushållsnära tjänster*,

dels med bifall till motion 1999/2000:Sk327 yrkande 6 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om *beskattning av bolagsinkomster*,

dels med bifall till motion 1999/2000:Sk327 yrkande 11 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om *särskild löneskatt på vinstandelar*,

dels med bifall till motion 1999/2000:Fi212 yrkande 23 i denna del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om *fastighetsskatten i attraktiva områden*,

dels med bifall till motion 1999/2000:Sk327 yrkande 7 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om *förmögenhetsskatten*,

dels med bifall till motion 1999/2000:Sk327 yrkande 10 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om *inbetalning av mervärdesskatt*,

dels med bifall till motion 1999/2000: Fi212 yrkande 23 i denna del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om *beräkning av inkomster från statens verksamhet*,

dels avslår övriga i *appendix 2 till hemställan upptagna motionsyrkanden*,

25. Preliminär fördelning av utgifterna på utgiftsområden för åren 2001 och 2002 (mom. 11) (m)

Lennart Hedquist, Fredrik Reinfeldt, Anna Åkerhielm och Gunnar Axén (alla m) anser

dels att finansutskottets ställningstagande i avsnitt 4.2 *Preliminär fördelning av utgifter på utgiftsområden för åren 2001 och 2002* bort ha följande lydelse:

Finansutskottet biträder Moderata samlingspartiets förslag till preliminär fördelning av utgifterna på utgiftsområden för åren 2001 och 2002. Budgeten syftar till att uppnå de politiska mål som utskottet tidigare angett. Krav bör ställas på balans såväl i statens finanser som mellan privat och offentlig sektor. Därför inriktas åtgärderna på utgiftsminskningar och skattesänkningar. Utgiftstaket för staten bör minskas med netto 22 miljarder kronor för år 2001 och med 33 miljarder för år 2002 jämfört med regeringens förslag. Till detta kommer omfattande skattesänkningar på i första hand arbete och företagande som netto för år 2001 uppgår till 56 miljarder kronor och för år 2002 till 90 miljarder kronor för den konsoliderade offentliga sektorn.

Med det anförda tillstyrker utskottet förslaget i motion Fi209 (m) yrkande 10 och hänvisar till de närmare preciseringar som görs där. Regeringens förslag i denna del avstyrks (yrkande 8) liksom motionerna Fi210 (kd) yrkande 5, Fi211 (c) yrkande 12 och Fi212 (fp) yrkande 6.

dels att utskottets hemställan under 11 bort ha följande lydelse:

11. beträffande *preliminär fördelning av utgifterna på utgiftsområden för åren 2001 och 2002*

att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Fi209 yrkande 10 och med avslag på proposition 1999/2000:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. yrkande 8 samt motionerna 1999/2000:Fi210 yrkande 5, 1999/2000:Fi211 yrkande 12 och 1999/2000:Fi212 yrkande 6 godkänner den i motionen föreslagna preliminära fördelningen av utgifterna på utgiftsområden för budgetåren 2001 och 2002 som riktlinje för regeringens budgetarbete,

26. Preliminär fördelning av utgifterna på utgiftsområden för åren 2001 och 2002 (mom. 11) (kd)

Mats Odell och Per Landgren (båda kd) anser

dels att utskottets ställningstagande i avsnitt 4.2 *Preliminär fördelning av utgifterna på utgiftsområden åren 2001 och 2002* bort ha följande lydelse:

Finansutskottet delar Kristdemokraternas uppfattning i motion Fi210 om den preliminära fördelningen av utgifterna på utgiftsområden för åren 2001 och 2002. Det innebär att anslagen på statsbudgeten bör vara närmare 17 miljarder kronor lägre än regeringens förslag för år 2001 och drygt 17 miljarder kronor lägre år 2002. Genom den kristdemokratiska politiken, som utskottet ställer sig bakom, kan betydande utgiftsminskningar åstadkommas genom bl.a. minskade kostnader för arbetslösheten och förändringar i försäkringssystemen. De beloppsmässigt mest betydande besparingarna kan enligt de framlagda förslagen göras på utgiftsområdena 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp, 13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet och 14 Arbetsmarknad och arbetsliv.

Satsningar kan samtidigt göras de kommande åren med inriktning mot en rättvisare fördelning. Bl.a. bör ett nytt vårdnadsbidrag införas, pensionerna förbättras och u-landsbiståndet höjas. Den kristdemokratiska politiken innebär också ökade resurser till kommunsektorn för att inte minst trygga kommuninvånarnas framtida behov av vård och omsorg.

Med vad utskottet ovan anfört tillstyrks förslaget i motion Fi210 (kd) yrkande 5. Utskottet hänvisar samtidigt till de närmare preciseringar som görs i motionen. Propositionens förslag och övriga motioners förslag i motsvarande delar avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 11 bort ha följande lydelse:

11. beträffande *preliminär fördelning av utgifterna på utgiftsområden för åren 2001 och 2002*

att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Fi210 yrkande 5 samt med avslag på proposition 1999/2000:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. yrkande 8 och motionerna 1999/2000:Fi209 yrkande 10, 1999/2000:Fi211 yrkande 12 och 1999/2000:Fi212 yrkande 6 godkänner den i motionen föreslagna preliminära fördelningen av ut-

27. Preliminär fördelning av utgifterna på utgiftsområden för åren 2001 och 2002 (mom. 11) (c)

Lena Ek (c) anser

dels att finansutskottets ställningstagande i avsnitt 4.2 *Preliminär fördelning av utgifterna på utgiftsområden åren 2001 och 2002* bort ha följande lydelse:

Finansutskottet delar Centerpartiets uppfattning i motion Fi211 om den preliminära fördelningen av utgifter på utgiftsområden för åren 2001 och 2002. Det innebär att anslagen på statsbudgeten bör vara 3,5 miljarder kronor lägre under 2001 och nära 6 miljarder kronor lägre under 2002 än regeringens förslag. Genom centerpartiets politik, som utskottet ställer sig bakom, kommer utgifterna för arbetslösheten att sjunka. Utskottet förordar en grön skatteväxling med sänkt skatt på arbete för ökad sysselsättning och tillväxt och en höjning av miljö- och energiskatter.

Med det anförda tillstyrker utskottet förslaget i motion Fi211 (c) yrkande 12 och hänvisar till de närmare preciseringar som görs i motionen. Propositionens och övriga motioners förslag i motsvarande delar avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 11 bort ha följande lydelse:

11. beträffande *preliminär fördelning av utgifterna på utgiftsområden för åren 2001 och 2002*

att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Fi211 yrkande 12 samt med avslag på proposition 1999/2000:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. yrkande 8 och motionerna 1999/2000:Fi209 yrkande 10, 1999/2000:Fi210 yrkande 5 och 1999/2000:Fi212 yrkande 6 godkänner den i motionen föreslagna preliminära fördelningen av utgifterna på utgiftsområden för budgetåren 2001 och 2002 som riktlinje för regeringens budgetarbete,

28. Preliminär fördelning av utgifterna på utgiftsområden för åren 2001 och 2002 (mom. 11) (fp)

Karin Pilsäter (fp) anser

dels att finansutskottets ställningstagande i avsnitt 4.2 *Preliminär fördelning av utgifterna på utgiftsområden för åren 2001 och 2002* bort ha följande lydelse:

Finansutskottet delar Folkpartiet liberalernas uppfattning i motion Fi212 om den preliminära fördelningen av utgifterna på utgiftsområden åren 2001 och 2002. Anslagen på statsbudgeten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten bör minskas med netto ca 19,7 respektive 22,9 miljarder kronor åren 2001 och 2002. Viktiga delar av besparingarna är införandet av en trafikförsäkring, en minskad omfattning av arbetsmarknadspolitiska åtgärder, slopade lokala investeringsprogram samt minskade utgifter för Kun-

skapslyftet. Prioriterade områden under åren 2001 och 2002 är framför allt vård och omsorg och bistånd.

Med det anförda tillstyrker utskottet förslaget i motion Fi212 (fp) yrkande 6 och hänvisar till de närmare preciseringar som görs i motionen. Regeringens förslag i denna del avstyrks (yrkande 8) liksom motionerna Fi209 (m) yrkande 10, Fi210 (kd) yrkande 5 och Fi211 (c) yrkande 12.

dels att utskottets hemställan under 11 bort ha följande lydelse:

11. beträffande *preliminär fördelning av utgifterna på utgiftsområden för åren 2001 och 2002*

att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Fi212 yrkande 6 samt med avslag på proposition 1999/2000:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. yrkande 8 och motionerna 1999/2000:Fi209 yrkande 10, 1999/2000:Fi210 yrkande 5 och 1999/2000:Fi211 yrkande 12 godkänner den i motionen föreslagna preliminära fördelningen av utgifterna på utgiftsområden för budgetåren 2001 och 2002 som riktlinje för regeringens budgetarbete,

29. Bemyndigande om upplåning (mom. 12) (m)

Lennart Hedquist, Fredrik Reinfeldt, Anna Åkerhielm och Gunnar Axén (alla m) anser

dels att finansutskottets ställningstagande i avsnitt 4.3 *Bemyndigande om upplåning* bort ha följande lydelse:

Utskottet konstaterar att den nuvarande budgetprocessen ställer ökade krav på uppföljning och kontroll i förhållande till den tidigare ordningen. Systemet med utgiftstak ger emellertid ingen garanti för att upplåningsbehovet blir det beräknade eftersom statens inkomster kan bli mindre än förutsett. Ett lånebemyndigande som är begränsat till det beräknade lånebehovet skulle utöka riksdagens kontrollmöjligheter, eftersom en inkomstminskning skulle leda till ett högre upplåningsbehov utan att utgiftstaket överskridits. Om detta skulle inträffa skulle regeringen, i motsats till den nuvarande modellen med ett opreciserat bemyndigande, behöva gå till riksdagen för ett nytt beslut. Detta skulle givetvis kunna innebära att riksdagen ger regeringen ett utökat lånebemyndigande, men det skulle också aktualisera frågan om inte det ökade lånebehovet skulle kunna mötas med utgiftsminskningar av motsvarande storlek.

Enligt utskottets mening skulle de folkvaldas kontrollmöjlighet väsentligt öka om det givna lånebemyndigandet var förenat med en beloppgräns, eftersom ett förslag från regeringen om ett nytt bemyndigande om att höja det beslutade lånebehovet skulle föranleda en debatt i riksdagen.

Mot bakgrund av vad utskottet här anför bör regeringen bemyndigas att för budgetåret 2000 ta upp lån med högst det belopp som motsvarar ett beräknat lånebehov med de moderata utgifts- och skatteförslagen i motion Fi209 (m). Utskottet tillstyrker med det anförda motion Fi209 (m) yrkande 6.

dels att utskottets hemställan under 12 bort ha följande lydelse:

12. beträffande *bemyndigande om upplåning*
att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Fi209 yrkande 6 samt med avslag på proposition 1999/2000:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. yrkande 3 bemyndigar regeringen att under budgetåret 2000 ta upp lån enligt lagen (1988:1387) om statens upplåning med högst det belopp som motsvarar det i motionen beräknade lånebehovet.

30. Statsförvaltningens utveckling (mom. 18) (c)

Lena Ek (c) anser

dels att finansutskottets ställningstagande i avsnitt 5.2 *Statsförvaltningens utveckling* bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att beslut om utgiftsramar är viktiga inslag i regeringens styrning av myndigheten. Utgiftsramarna bör fastställas efter förutbestämda mål och kriterier och inte genom skönmässiga bedömningar med reallt ökade anslag. Därigenom underlättas också styrning och uppföljning samt kontroll av verksamheten och risken för en svällande förvaltning minskar.

Som framgår av motion Fi211 (c) har ett flertal anslagsökningar handlat om reallt ökade anslag, och därmed en svällande statlig förvaltning. Ett moratorium för reala anslagsökningar under år 2000 skulle kunna motverka detta och samtidigt skapa utrymme för en översyn av kontrollfunktionen inom den statliga förvaltningen men också en översyn över hela den statliga förvaltningen. Verksamheter som inte svarar mot de framtida behoven kan därmed förnyas eller avvecklas. En utökad demokratisk förankring och kontroll skulle också skapas genom att resurser och uppgifter flyttas från Riksrevisionsverket till en stärkt revision under riksdagen.

Utskottet tillstyrker därmed motion Fi211 (c) yrkandena 4–6.

dels att utskottets hemställan under 18 bort ha följande lydelse:

18. beträffande *statsförvaltningens utveckling*
att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Fi211 yrkandena 4–6 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

31. Försäljning av statliga tillgångar (mom. 20) (m, kd, fp)

Mats Odell (kd), Lennart Hedquist (m), Fredrik Reinfeldt (m), Per Landgren (kd), Anna Åkerhielm (m), Karin Pilsäter (fp) och Gunnar Axén (m) anser

dels att finansutskottets ställningstagande i avsnitt 6.1 *Försäljning av statliga tillgångar* bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att statens främsta näringspolitiska uppgift är att ange ramar och regelsystem för näringslivets verksamhet och bidra till att skapa förutsättningar för långsiktig tillväxt. Om staten samtidigt uppträder som ägare och som utformare av de regler som gäller för näringslivets verksamhet finns betydande risker för bl.a. konkurrenssnedvridning och icke optimala investe-

ringsbeslut. Staten bör därför i stället ägna sig åt verksamhet som ingen annan kan sköta lika bra eller bättre.

Enligt utskottets mening måste grundprincipen vara den att konkurrensutsatt verksamhet skall bedrivas i privat regi. En privatisering av statliga företag skapar en tydligare ägarroll, mer kommersiellt kompetenta företag och en ökad aktiespridning. Utskottet anser därmed i likhet med motionärerna att Vasakronan AB skyndsamt bör privatiseras. Genom en utförsäljning av statliga bolag skulle dessutom inkomsterna exempelvis kunna användas för en amortering av statsskulden.

Utskottet tillstyrker därmed motionerna Fi502 (m) och Fi903 (m).

dels att utskottets hemställan under 20 bort ha följande lydelse:

20. beträffande *försäljning av statliga tillgångar*
att riksdagen med bifall till motionerna 1999/2000:Fi502 och 1999/2000:Fi903 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

32. Statliga projektbidrag (mom. 21) (fp)

Karin Pilsäter (fp) anser

dels att finansutskottets ställningstagande i avsnitt 6.2 *Statliga projektbidrag* bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att statliga medel till olika offentliga verksamheter skall fördelas i generella former, efter förutbestämda mål och kriterier. Verksamheternas styrning och planering liksom uppföljningen och kontrollen kan därigenom underlättas. Enligt utskottet bör därmed statliga stöd i projektform undvikas.

Som framgår av motion Fi610 (fp) medför statliga stöd i projektform att det kommunala beslutsfattandet blir ett köpsläende och förhandlande med staten. Enligt utskottets mening främjas den lokala utvecklingen bäst genom goda allmänna villkor för jobb och företagande, genom ett väl fungerande utjämningsystem som ger likvärdiga kommunala förutsättningar och genom ett större spelrum för lokala aktörer vid sidan av den statliga och kommunala verksamheten.

Utskottet tillstyrker därmed motion Fi610 (fp) yrkande 7.

dels att utskottets hemställan under 21 bort ha följande lydelse:

21. beträffande *statliga projektbidrag*
att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Fi610 yrkande 7 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

1. Allmänna riktlinjer för den ekonomiska politiken (mom. 1) (m, kd, c, fp)

Mats Odell (kd), Lennart Hedquist (m), Fredrik Reinfeldt (m), Per Landgren (kd), Anna Åkerhielm (m), Lena Ek (c), Karin Pilsäter (fp) och Gunnar Axén (m) anför:

Vår syn på företagandet

Utan företag förtvinar Sverige. Utan företagare blir det inga långsiktigt livskraftiga företag. Villkoren för företag och företagare är inte tillräckligt bra i Sverige i dag.

När Sverige nu befinner sig i en högkonjunktur och de omedelbara statsfinansiella problemen inte är akuta måste tillfället tas att lägga grunden för en politik som leder till att tillväxten skall bli god och långsiktig. Nu måste permanent goda villkor för jobb och företagande skapas. Våra partier är övertygade om att det är absolut nödvändigt att förbättra villkoren för företagande i Sverige i dag. Vi redovisar här de första stegen i en politik som innebär bättre villkor för jobb och företagande.

Goda villkor för företagande har många dimensioner. Det måste finnas ett bra företagsklimat både nationellt och regionalt.

Det privata ägandet

Grunden för företagande är det privata ägandet. Det personliga ägandet är en förutsättning för en väl fungerande ekonomi. Erfarenheten visar att det i grunden krävs ett personligt ägande för att få långsiktig stabilitet i viktiga delar av samhällslivet. En del av de problem som uppstår när det inte finns stabila spelregler och ett stabilt på rättsregler grundat ägande ser vi i den forna socialistvärlden i Östeuropa, särskilt i Ryssland. Ansvar och engagemang är en förutsättning för, och ofta ett resultat av, personligt ägande. Det ansvar och engagemang som ett bra företagande för med sig har också positiva spridningseffekter till andra delar av samhällslivet. Synen på det personliga ägandet är en ideologisk skiljelinje i politiken.

Det politiska systemet borde se mycket positivt på företagande. Även om synen på ägandet allmänt sett förbättrats under senare år är det långt kvar till en bred positiv syn på företag och företagande. Samtidigt måste en strikt linje hållas mot grå och svart verksamhet, dels av moraliska skäl, dels av ren självbevaringsdrift. Företag som arbetar utanför lagens ram underminerar grunden för de seriösa företagen.

Företagen viktiga både för enskilda och den offentliga verksamheten

Drygt 2,25 miljoner människor arbetar i företag. Goda förutsättningar för företagande är därför livsviktiga för dessa människors och deras familjers framtida inkomst och sysselsättning.

Det är också den privata verksamheten som utgör den egentliga skattebasen. Även om de offentligt anställda gör ett viktigt och önskvärt jobb är det den privata verksamheten som är basen för beskattning. Offentlig verksamhet är inte en skattebas, den är till 100 % skattefinansierad. Därför är det också viktigt för de offentligt anställda och för de offentliga åtaganden som gjorts att det finns en vital privat sektor, starka företag som är framgångsrika och vars verksamhet kan ge en god skattebas. Det är därför viktigt att politiska beslutsfattare förstår drivkrafterna bakom företagande.

Det finns en mängd olika orsaker till att människor startar företag. En undersökning från SCB och NUTEK visar att för över hälften av de tillfrågade var möjligheterna att arbeta självständigt och att förverkliga sina idéer de viktigaste motiven till att starta företag. Kravet på självständighet innebär att det inte är olika statliga program till stöd för företagen som är det viktigaste som det allmänna kan göra för att företagen skall växa. Det är viktigare att staten drar upp ramarna inom vilka företag får verka än att utforma olika riktade stöd till företagen.

Företagen och internationaliseringen

Svenskt välstånd är byggt på att vi under mycket lång tid deltagit i det internationella utbytet av varor och tjänster. Våra stora internationellt verksamma företag hade inte kunnat bli så framgångsrika om de inte kunnat verka i andra länder. Frihandel har alltså varit avgörande för vår egen välfärd. Sverige kan därför inte heller delta i något byggande av nya murar mellan människor och länder.

Villkoren är nu annorlunda än när de svenska storföretagen byggdes upp. Internationaliseringen påverkar i dag förutsättningarna för praktiskt taget alla företag. Därmed blir också frågan om företagsklimatet något som inte bara angår de stora multinationella företagen. Internationaliseringen inom t.ex. den svenska bilindustrin har påtagligt demonstrerat hur även mindre företag i Sverige som fungerat som underleverantörer i högre grad utsätts för internationell konkurrens och vars prestationer jämförs med både svenska och utländska konkurrenter. Det är därför viktigt att Sverige har ett internationellt sett gott klimat där företag kan bildas och växa.

Företagandets utveckling

Antalet nystartade företag har sedan 1994 varit ungefär oförändrat. Men statistik över antalet nya företag säger inte allt. Ser man till antalet personer som är företagare finner vi att utvecklingen har varit svag. Under lång tid sjönk antalet i förhållande till den uppgång som hade startat under 1994. Den förbättrade konjunkturen har lett till en svag återhämtning under det senaste året.

Det gäller också att företagen är villiga att stanna och växa i Sverige. Det är därför oroande att många av de nya snabbväxande IT-företagen sålts ut på grund av att ägarna inte litar på det svenska företagsklimatet i det långa perspektivet utan skyndar sig att ta hem de värden de byggt upp.

Internationaliseringen innebär att skattebaserna blir mera rörliga. Detta är mest tydligt när det gäller kapital, särskilt det finansiella kapitalet. Den moderna tekniken och avregleringar har gjort det allt svårare för ett enskilt land att driva något slags nationell politik på området och samtidigt åtnjuta de positiva effekter som handel och internationella kapitalrörelser för med sig. Den nedgång i räntorna som skett under 1990-talet har ett samband med att kapitalmarknaderna blivit allt effektivare, vilket i sin tur hör samman med den ökade internationaliseringen och den tekniska utvecklingen.

Det är därför högst troligt att vi måste anpassa kapitalskatterna ned mot nivåer som är mera internationellt konkurrenskraftiga. Ingen kan i dag säga exakt var en sådan gräns ligger, men det viktiga är att vara medveten om problemet och beredd att angripa det vid roten. Stora delar av näringslivet är konkurrensutsatt. Nu kommer även andra delar av den svenska ekonomin och samhällslivet att vara utsatt för internationell påverkan och villkoren för t.ex. den offentliga verksamheten kommer att påverkas av yttre faktorer. Våra förslag om kapitalbeskattning innebär att vi i första hand vill lätta de delar av skatten som utgör den svåraste belastningen för företagandet och där den internationella påverkan är tydligast.

Men de rörliga skattebaserna är i dag inte bara kapitalet, i vid bemärkelse. I allt högre grad gäller detta människor med ett kunnande som kan nyttiggöras i andra länder. På sikt kommer detta att gälla alltfler. Därför måste lönerna efter skatt vara konkurrenskraftiga. Om Sverige inte skall vara ett land som konkurrerar med låga löner utan ett land som kan bära en verksamhet som ger goda löner och arbetsförhållanden ställer detta krav på politiken. Långsiktighet i politiken ligger i att ta itu med en fråga innan den blivit akut. Att t.ex. en betydande del av de civilingenjörer som arbetat utomlands hittills återvänt till Sverige efter några år säger ingenting om vad som kommer att ske i framtiden. Politiken måste vara inriktad på framtiden, ej på det förflutna. Vår politik innebär ett viktigt steg för att lägga grunden för ett företagande med god lönebetalningsförmåga.

Skatter är en viktig del av företagsklimatet. I det följande redovisas vilka omedelbara förändringar som är nödvändiga för att få fart på företagandet. Det kräver förändringar i många olika delar av skattesystemet.

Avreglering och minskad byråkrati

Men rimliga skatter är bara en, om än viktig, del av en nödvändig förändring. Företag och företagare måste möta en miljö som inte är överbyråkratiserad. Det krävs avregleringar på en mängd fält för att förbättra villkoren för företagande. Regeringen har inte visat en tillräcklig vilja på detta område. Den s.k. småföretagsdelegationens ca 70 förslag har i hög grad runnit ut i sanden.

Nedan redovisas en strategi för att minska onödigt krångel och onödig byråkrati.

Ett modernt företagande kräver en god infrastruktur. Begreppet infrastruktur är i dag mer mångfasetterat än det t.ex. var vid seklets början, då järnvägsbyggandet brukar anges som exempel. En god infrastruktur innebär bra kommunikationer, inte bara i form av transporter utan också i form av tillräcklig kapacitet för snabb datatrafik i hela landet. Infrastruktur är ett vidare begrepp än för några decennier sedan men finansieringsmöjligheterna är också annorlunda. Det är inte självklart att staten är den ende finansiären av en infrastrukturinvestering. Det finns t.ex. möjligheter till olika kombinationer av privat och offentlig finansiering, möjligheter som regeringen inte tar till vara.

Företagen och regionerna

Företagsklimatet har också en regional sida. Sverige är inte enhetligt när det gäller företagande. I vissa områden och regioner har företagandet haft en starkare ställning än på andra håll. En positiv inställning hos kommunala och statliga myndigheter i en region bidrar till att underlätta för företagande. Detta blir självförstärkande. I en region där det privata företagandet, och inte minst småföretagandet, är starkt är det också lättare att starta nya företag. Skillnader mellan olika regioner framgår t.ex. av statistik över de privata löneinkomsternas andel av inkomstsumman, dvs. privata och offentliga löneinkomster plus tranfereringar, kommunvis. Småföretagsregioner som Gnosjö-Gislaved har den högsta andelen privata inkomster jämte delar av Stockholmsregionen. Dessa regioner har också en större motståndskraft mot sämre tider. Under lågkonjunkturen var arbetslösheten aldrig så hög i dessa regioner.

Det offentliga skall inte driva företag

Man kan räkna även en väl fungerande offentlig sektor till en del av den nödvändiga infrastrukturen. Men det är oerhört viktigt att det offentliga begränsar sig till sina viktigaste uppgifter som främst utgörs av sådana tjänster som bara det offentliga kan svara för. Det offentliga åtagandet har för närvarande expanderat in på för många områden. Detta leder till ett för högt skattetryck med alla de negativa följder detta har. En koncentration till offentliga kärnuppgifter är därför nödvändig.

Staten och kommunerna skall inte konkurrera med de privata företagen. Det är inte en offentlig uppgift att driva företag annat än i mycket speciella fall. Den senaste tidens händelser i Telia/Telenor-affären har på ett tydligt sätt demonstrerat nackdelarna med ett offentligt företagande. Och alla problemen i den affären är inte lösta än. Staten skall via lagstiftning svara för ramarna för företagandet, inte delta som företagare. Staten kan inte både vara domare och spelare på planen.

Det är inte heller en kommunal uppgift att driva företag. Det finns en uppsjö på exempel där kommunala företag konkurrerat ut privata företag, oftast småföretag som självklart inte kan konkurrera med ett kommunalt bolag som

ytterst har kommunens skattebetalare som garant för verksamheten. Bristen på öppenhet i de kommunala bolagen har lett till de skandaler som också ökat misstron mot politik och politiker i allmänhet.

Konjunkturkänsliga statsfinanser inte bra för företagandet

Det höga skattetrycket leder till att statsfinanserna blir mycket konjunkturkänsliga. Detta syns för närvarande när konjunkturuppgången snabbt förbättrar de offentliga finanserna, ofta snabbare än prognoserna förutser. Men det omvända gäller också. När konjunkturen vänder kommer också de offentliga finanserna att försämrats. Sverige har fortfarande de mest konjunkturkänsliga finanserna i industrivärlden. Konjunkturuppgångens positiva effekter på statsfinanserna får inte invagga oss i en säkerhet att det aldrig blir en sämre konjunktur med sämre statsfinanser. Detta måste förebyggas redan nu. Våra fyra partier är medvetna om denna fara och villiga att driva en sådan politik att konjunkturkänsligheten kan minska. Därigenom läggs en grund för att företagen också får en mera stabil miljö där inte drastiska förändringar i skatter och offentliga utgifter måste tillgripas.

Kvinnor och företagande

Monopoliseringen i offentlig regi av ett stort antal arbeten har också försvårat ett mera jämställt företagande. Genom det offentliga monopolet inom t.ex. vård och omsorg har ett antal kvinnor utestängts från att i företagsform förverkliga nya idéer om hur verksamheten skulle kunna bedrivas. Eftersom det främst är kvinnor som är verksamma inom dessa områden är det främst kvinnor som drabbas av att andra verksamhetsformer inte tillåts. Andra hinder är t.ex. att användningen av de befintliga företagsstöden i praktiken missgynnar kvinnor som företagare.

Företagande och familjepolitik

Villkoren för jobb och företagande är inte bara en fråga om skattesatser, om ekonomisk politik på det nationella planet. Det rör också det dagliga livet, familjeliv, arbete och fritid. Det måste vara möjligt att förena både yrkesambitioner och ett ansvar för familjen. Det politiska ansvaret ligger här inte på att det offentliga tar över dessa uppgifter utan på att ge individer och familjer utrymme att organisera detta efter de egna önskemålen. En familjepolitik med hög grad av valfrihet och med system med så få och så låga marginaleffekter som möjligt är också gynnsamt för möjligheterna att förena familjeliv och företagandets krav. En väl fungerande barnomsorg är viktig också för företagandet. Därför spelar familjepolitiken också en roll när det gäller att skapa goda förutsättningar för jobb och företagande.

Goda villkor för företagande spänner som vi här visat över ett stort fält. För att åstadkomma varaktiga förbättringar kräver detta en politik som leder till förändringar på många områden.

Sveriges EU-medlemskap har betytt mycket för många svenska företag genom den stora inre marknad med fri konkurrens som EU-området utgör. Möjligheterna till frihandel inom, men framför allt utom EU-området, kan dock förbättras ytterligare. Konsumentintresset bör stå främst när frihandelsfrågor skall avgöras. Den större marknad som EU-medlemskapet innebär ökar konkurrensen för de svenska företagen men öppnar samtidigt nya möjligheter, nya expanderande marknader.

Lägre skatt på arbete och företagande

Skatterna på arbete måste sänkas. Därigenom stärks tillväxtkraften i ekonomin så att den höga arbetslösheten kan pressas tillbaka. Sedan flera år har bl.a. OECD och Internationella valutafonden förordat att skatten på arbete måste lindras. Även EU har rekommenderat skattesänkningar på arbete. Ett viktigt motiv är att hög skatt på arbete leder till mindre arbete och färre arbetstillfällen. Ytterligare ett skäl för sänkt skatt på arbete är att göra det möjligt för fler att leva på sin lön så att behovet av bidrag och offentliga subventioner minskar.

Lägre marginalskatter

Att höga marginaleffekter har negativa effekter på arbetsmarknadens funktionssätt var en viktig utgångspunkt för skattereformen. Det är viktigt att gå tillbaka till de slutsatser som då drogs. Det måste vara en strävan att återvända till skattereformens inriktning: 30 % respektive 50 % i marginalskatt. Det förutsätter att inkomstskatten sänks för alla inkomsttagare och att värnskatten avskaffas.

Enklare och mildare beskattning av fåmansbolag

De små fåmansbolagens situation måste underlättas genom en bättre skattesituation. Dagens skatteregler är särskilt ogynnsamma för växande mindre företag. Vi föreslår att nuvarande diskriminerande regler ändras så att avkastning utöver en rimlig arbetsinkomst beskattas som kapitalinkomst. Att regeringen nu föreslår att de flesta av de s.k. stoppreglerna skall avskaffas är bra, men inte tillräckligt för att skapa ett företagarklimat där fler finner det vara mödan värt att starta, driva och vidareutveckla företagsidéer.

Avskaffad dubbelbeskattning

Dubbelbeskattningen av utdelning på aktier har två nackdelar. Dels hindrar den anskaffande av riskkapital, dels hindrar den expansion av de mindre företagen. Utan dubbelbeskattningen skulle utbudet av riskvilligt kapital vara större, till glädje inte minst för småföretagen. Dubbelbeskattningens utformning gynnar dessutom utländskt ägande på bekostnad av svenskt.

Skattebelastningen på att växa med eget kapital är högre än att växa med lånat kapital. Det naturliga för en företagare är att i första hand expandera med eget kapital. Detta motverkas nu av dubbelbeskattningen. Dubbelbeskattningen är inget som bara drabbar en handfull rika personer. Närmare 5 miljoner svenskar sparar i dag i aktier, direkt eller via fonder. Skatten på aktieutdelning bör därför avskaffas.

Sänkt skatt på hushållstjänster

Det höga svenska skattetrycket drabbar särskilt de verksamheter där det finns "gråa" eller "svarta" alternativ. Tjänster riktade mot hushållen utgör ett sådant exempel. Många sådana arbetsuppgifter utförs i dag i form av "gör-det-själv" eller svart. Att köpa sådana tjänster med full skattebörd är förbehållet de rika, eller de som kan få någon annan att betala. Den tredje utvägen är att köpa dessa tjänster svart.

En aktuell undersökning från Arbetarskyddsstyrelsen visar att många är stressade i dagens arbetsliv. Ändå har svensken en av industrivärldens kortaste årsarbetstider. En del av förklaringen är att skattetrycket gör det omöjligt att köpa tjänster som skulle kunna lätta bördan, t.ex. för småbarnsföräldrar.

Vi har i andra sammanhang presenterat förslag som ändrar på detta. För tjänster utförda i hemmet skall en skattelättnad utgå som halverar det vita priset direkt vid betalningen. Skattereduktionen på 50 % för hushållstjänster utförda i det egna hemmet utgår ända upp till 20 000–25 000 kr per år och hushåll. Förslaget kan liknas vid ett väsentligt utvidgat s.k. ROT-avdrag. Förslaget leder till att svarta jobb blir vita, till att valfriheten för hushållen ökar, jämställdheten ökar. Effektiviteten ökar genom att valet mellan arbete och fritid inte på samma sätt som nu snedvrids av extrema skatteklivar. Olika undersökningar visar att en sådan åtgärd har en stor jobbpotential. Tiotusentals nya arbetstillfällen borde kunna tillkomma på sikt.

Successivt avskaffad förmögenhetsskatt

Sveriges välstånd är byggt på att Sverige tidigt accepterade och utnyttjade internationaliseringens fördelar. Sveriges stora svenska multinationella företag var en viktig byggsten när ett välfärdssamhälle tog form. Detta hade inte varit möjligt utan att acceptera och aktivt delta i internationaliseringsprocessen.

I dag gör internationaliseringen det svårt för ett enskilt land att driva skattepolitik utan hänsyn till utvecklingen i omvärlden. Eftersom kapital rör sig obehindrat över gränserna gäller det i synnerhet kapitalskatterna, däribland förmögenhetsskatten.

Förmögenhetsskatten bör stegvis avskaffas. Med dagens låga räntor är den för många människor konfiskatorisk, dvs. skatterna på avkastning och beräknad förmögenhet är större än den faktiska avkastningen. Man måste i dessa fall förbruka sitt kapital för att få råd att betala skatt. Att förmögenhetsskatten inte heller är rättvis är uppenbart när vissa miljardärer får kraftiga skattesänkningar medan vanliga familjer som kanske bott länge i och amorterat ner

lånen på sina hus kan drabbas av förmögenhetsskatt fullt ut. Vi föreslår att förmögenhetsskatten successivt avskaffas.

1999/2000:FiU1
Särskilda yttranden

Lägre skatt på vinstandelar m.m.

I syfte att bl.a. stimulera en bättre fungerande lönebildning bör den särskilda löneskatten avskaffas på vinstandelar som en arbetsgivare lämnar till en vinstandelsstiftelse eller motsvarande. På så sätt stärks incitamenten för att arbeta effektivare mot företagets målsättningar, genom att alla kan vara med och dela på den vinst som uppstår. Därigenom uppnås ett stabilare samband mellan ökad arbetsproduktivitet och löneökningar.

För att underlätta för företag i kunskapsintensiva branscher att behålla sin personal utges ofta olika typer av optioner. Grundproblemet som det avser att lösa är att beskattningen av arbete är alltför hög. Det gör att verksamheter förläggs till andra länder där beskattningen upplevs som rimligare.

Den svenska beskattningen av optioner bör därför ses över. Inriktningen skall vara att den svenska beskattningen av dem skall vara internationellt konkurrenskraftig så att företagen och deras verksamhet behålls i landet.

Förenklningar

Företagandet omgärdas av många regler och lagar. Regelverket har vuxit i omfattning under de senaste åren. Detta är ett tydligt tecken på att regeringen inte förstår företagens villkor. För främst småföretagen är regelverken en tung administrativ börda. Reglerna kan också förhindra expansion och bildandet av nya företag.

Ett antal krångelregler som hindrar tillväxt och nya jobb bör därför tas bort. Mål för avregleringen skall vara att alla regler som berör företagare skall ha granskats i syfte att förenkla och minska regelmassan under mandatperioden. Ett program för avreglering bör innehålla följande punkter:

Genomför Småföretagsdelegationens förslag. Allt i Småföretagsdelegationens förslag i betänkandet Förslagskatalog (SOU 1998:94) bör övervägas, och allt det som ännu inte är genomfört bör i allt väsentligt snarast genomföras. Regeringens aktivitet på området är alltför låg, vilket demonstreras av följande sökande efter dokument som behandlar Småföretagsdelegationen på regeringens hemsida:

ordbok hjälp

REGGERINGSKANSLIET

Sökresultat

Du sökte på "Småföretagsdelegationen". 0 sidor hittades.

Småföretagsdele
sök

Webbredaktör

Arbetet med regelförenklingar bör ges en hög politisk prioritet.

Obligatorisk konsekvensanalys bör genomföras. Alla förslag från regeringen som kan anses påverka företagets villkor skall föregås av en noggrann analys av verkningarna. Även myndigheter och föreskrifter skall omfattas av kravet att göra konsekvensanalyser.

En s.k. solnedgångsparagraf bör införas, dvs. regler skall automatiskt omprövas efter fem år. Om de skall bestå behövs ett aktivt beslut.

Regeringen ändrade efter omfattande kritik de momsinsbetalningsregler som tvingade många företagare att betala in moms till staten innan de själva hade uppburit den från sina kunder. En regel som fortfarande gör det onödigt svårt för framför allt småföretag är att den månatliga skattedeklarationen måste vara bokförd på skattemyndighetens skattekonto senast på förfalldagen, annars tas en förseningsavgift ut på 1 000 kr och företagaren debiteras dessutom en kostnadsränta. Det innebär att företagaren varje månad måste räkna och planera bankdagar för att vara säker på att betalningen kommer in i rätt tid. Inte minst vid helger kan det innebära stora problem för företag med dålig likviditet. Att bankerna inte arbetar snabbare bör inte drabba företagaren. Som ett led i att förbättra företagarklimatet bör det därför räcka om betalningen av företagets skatter görs senast på förfalldagen.

Lättare att starta och driva företag

Vi presenterar nedan ett antal konkreta förslag för att göra det lättare att starta och driva företag som bygger på Småföretagsdelegationens betänkande.

Ett första hinder för en blivande företagare är att det är svårt att starta företag. Småföretagsdelegationens enklare modell för registrering av företag, där bara en myndighet behöver kontaktas, bör genomföras. Det är i dag för svårt att få F-skattsedel. Alla som vill starta företag och inte är belagda med näringsförbud skall ha rätt att få F-skattsedel.

Det måste även bli enklare att driva befintliga företag. Nästan ingen av landets cirka halva miljon egenföretagare klarar av att deklarerar på egen hand, reglerna är för komplicerade. Målet bör vara att en egenföretagare skall kunna ha en förenklad självdeklaration precis som löntagaren.

Uppgiftslämnandet måste också bli enklare. En del av uppgiftslämnandet till försäkringskassan kan exempelvis slopas. SCB bör bli noggrannare i urvalet av företag i sina undersökningar så att företagen inte störs onödigt mycket. Den obligatoriska platsanmälan till arbetsförmedlingen bör också slopas. Tullprocedurerna bör vidare göras så enkla att företagen klarar dem utan konsulthjälp. Ett enklare patent för uppfinningar bör även införas så att företagen lättare kan skydda de nya produkter de utvecklar.

Lönebildningen

Det är mycket viktigt att arbetsmarknadens parter lyckas teckna nya löneavtal på sådan nivå att inte inflationen tar fart. För att underlätta detta behövs en förändring av lönebildningsprocessen. Parterna bör ha ett större ansvar för lönebildningen och för konsekvenserna av träffade avtal.

En reformering av lönebildningen är inte enbart en fråga för arbetsmarknadens parter. De institutionella ramar som satts genom lagstiftning måste ses över så att balans vad gäller bl.a. konfliktregler uppnås. En lagstiftning som gör den enskilde till bärare av arbetets rättigheter är eftersträvansvärd. Genom att skatterna på arbete sänks blir det lättare att träffa avtal på samhällsekonomiskt fördelaktigare nivåer. Förutsättningarna för en väl fungerande lönebildning kan också stärkas genom en ökad egenfinansiering av arbetslöshetsförsäkringen.

En allmän arbetslöshetsförsäkring

Arbetslöshetsförsäkringen bör moderniseras. En allmän obligatorisk arbetslöshetsförsäkring som till större delen än i dag finansieras med egenavgifter bör införas. Därigenom får den enskilde ett verkligt val när det gäller hur han eller hon vill ordna sin fackliga tillhörighet och arbetslöshetsförsäkring. Försäkringen skall också motverka att löneavtal som leder till ökad arbetslöshet träffas. Karaktären av omställningsförsäkring måste understrykas.

Utbildning och kompetensutveckling

Det är av avgörande betydelse att utbildning på alla nivåer från grundskola till högskola präglas av hög kvalitet för att vidmakthålla och utveckla den kompetens som är ett viktigt fundament för hög framtida tillväxt.

Utgångspunkten för en fortsatt utbyggnad av den högre utbildningen och fördelningen av platser mellan lärosäten måste vara utbildningens kvalitet. Betydelsen av kvalitetssäkring innebär att själva takten i utbyggnaden inte får bli det viktigaste. Det bör mot denna bakgrund övervägas särskilda insatser för att ge företräde åt kvalitetsinvesteringar i form av bl.a. lärarkompetens och utrustning.

Personliga utbildningskonton

Genom ett system med personliga utbildningskonton kan bättre ekonomiska förutsättningar skapas för alla vuxna att påbörja fort- och vidareutbildning. Det kan ske genom att den enskilde medges skatteavdrag för de medel som avsätts på samma sätt som nu sker för avsättning till pensionsförsäkringar. Beskattningen sker i stället när den enskilde använder pengarna för utbildningen. Även arbetsgivaren kan ges rätt att avsätta lika mycket som den enskilde. En form av utfyllnad på kontot kan övervägas för låginkomsttagare. Regeringen är för långsam och oklar i sitt agerande på detta område.

Ett utbyggt lärlingsprogram

Lärlingssystem bör enligt utskottets uppfattning ingå som en naturlig del i såväl ungdoms- som vuxenutbildning. Genom att yrkesinriktad utbildning integreras mer målmedvetet i företagen förbättras effektiviteten. Lärlingsutbildningen bör expandera och ersättningarna fastställas till en nivå som gör lärlingsprogrammen attraktiva också för företagen.

Kommunerna bör inte bedriva affärsverksamhet. Det snedvrider konkurrensen och försvagar förmågan att utföra kärnuppgifterna inom vård och utbildning väl. Staten bör därför vidta åtgärder som definierar den kommunala kompetensen klarare och leder till att konkurrensutsatt verksamhet på olika områden – inte minst på bostadsmarknaden – avvecklas. Detta inkluderar kommunala affärsliknande verksamheter som bedrivs i förvaltningsform.

Privatisering och avveckling av kommunal verksamhet innebär stora omvandlingsprocesser som måste skötas med stor varsamhet. Det är viktigt att processen leder till fördelar för alla och att konkurrensen blir mer rättvis. Verksamheter som avyttras skall betinga ett bra pris och de sålda verksamheterna skall stärkas genom en privatisering.

Försäljning av statliga företag

Erfarenheterna av staten som ägare av företag är negativa–inte bara inom banksektorn. De statliga företagen bör därför privatiseras så snabbt marknadsförhållandena medger det. För vissa företag som exempelvis Telia är det dessutom en förutsättning för att deras utvecklingsmöjligheter skall tas till vara.

Under återstoden av mandatperioden bör omfattande privatiseringar genomföras. Den politik vi förordar underlättar detta. Det är viktigt att möjliggöra ett spritt svenskt ägande av företagen. De företag som bör privatiseras de kommande åren är bl.a.:

- Telia
- Nordbanken Holding AB
- Vasakronan
- Assi Domän
- SAS Sverige AB
- Celsius
- LKAB

Bekämpa konkurrensen från svart verksamhet

Om det kostar för mycket att köpa en tjänst avstår man eller väljer att köpa tjänsten svart. Uppemot 10 % av allt arbete är svart. Därmed kommer många tjänsteföretag i en svår situation. En anledning till att främst tjänster är så dyra i Sverige är att de s.k. skattekilarna, dvs. skillnaden mellan vad som måste tjänas in för att kunna ge en rimlig ersättning till den som utför tjänsten, är alltför stora.

En viktig åtgärd för att krympa den svarta sektorn är således att minska skattekilarna. Lägre skatter på inkomster och företagande är ett sätt att minska dem. En annan åtgärd för att minska utrymmet för den svarta sektorn

är att bekämpa ekonomisk brottslighet. Vi anser att resurserna för detta ändamål ökas.

1999/2000:FiU1
Särskilda yttranden

Arbetsmarknadspolitikens inriktning

Arbetsmarknadsläget

Regeringen tecknar i budgetpropositionen en genomgående ljus bild av tillväxt, sysselsättning och arbetslöshet fram till år 2002. Även om antalet arbetslösa minskat under det senaste året, inte minst tack vare den internationella högkonjunkturen, kvarstår svåra obalansproblem på den svenska arbetsmarknaden. Ett stort antal människor står fortfarande utanför den reguljära arbetsmarknaden.

Sammantaget fanns det i september 1999 ungefär 750 000 personer som skulle vilja arbeta men som inte hade denna möjlighet eller som arbetade i mindre utsträckning än de själva ville. Av de cirka 750 000 personerna fördelar sig 645 000 på följande grupper:

Tabell. Arbetslösheten i september

	Antal personer	Procent av arbetskraften
Öppet arbetslösa	235 000	5,5
Undersysselsatta ¹	278 000	6,5
Latent arbetssökande ²	132 000	3,1
Summa	645 000	15,1

1) Personer som av arbetsmarknadsskäl arbetar mindre än de skulle vilja.

2) Personer som både velat och kunnat arbeta men som inte sökt arbete, samt heltidsstuderande som sökt arbete.

Källa: SCB, AKU september 1999

Statistiken medger inte klara avgränsningar, men till de grupper som redovisas i tabellen kan läggas huvuddelen av dem som ingår i konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska åtgärder samt de som deltar i Kunskapslyftet och inte redovisas bland de latent arbetssökande, vilket är ytterligare minst 100 000 personer. Totalt står alltså drygt 17 % av den arbetsföra befolkningen helt eller delvis utanför arbetsmarknaden. Vi kan också konstatera att nära hälften av de latent arbetssökande, eller 62 000 personer, var heltidsstuderande som sökt arbete. Denna grupp redovisas i internationell statistik som arbetslösa.

Det är högst anmärkningsvärt att så många står utanför arbetsmarknaden när det samtidigt finns överhettningsproblem. Trots att 235 000 personer är öppet arbetslösa har många företag problem med att få tag på personal.

Konjunkturinstitutet konstaterar i sin senaste konjunkturbarometer för industrin (tredje kvartalet 1999) att andelen företag med brist på yrkesarbetare har fortsatt att öka och nu uppgår till ungefär vart fjärde företag. Enligt SAF:s senaste rekryteringsenkät redovisade företagen svårigheter att hitta lämplig personal vid två tredjedelar av alla rekryteringar under det gångna halvåret. Problemen med flaskhalsar och arbetskraftsbrist leder i vissa fall till att arbe-

tet inte blir tillsatt. I andra fall medför det att tillsättningen tar längre tid eller till att företaget tvingas sänka kompetenskraven.

Vi anser mot denna bakgrund att regeringen i budgetpropositionen ger en orimligt positiv bild av dagens arbetsmarknadsläge. Andelen sysselsatta enligt sysselsättningsmålet har exempelvis gått ned de senaste två månaderna.

I budgetpropositionen saknar vi vidare nödvändiga förslag för att komma till rätta med strukturproblemen på arbetsmarknaden. Det är bekymmersamt att regeringen, trots de förutsättningar som erbjuds i rådande konjunkturläge, inte förmår lägga fram förslag som leder till väsentliga förbättringar av arbetsmarknadsläget.

Arbetsmarknadspolitikens inriktning

Dagens arbetsmarknadspolitik är inte effektiv, varken när det gäller att minska arbetslösheten eller när det gäller att få fram de medarbetare som företagen eftersöker. Dagens arbetsmarknadspolitiska åtgärder är fortfarande alltför talrika och tjänar i många fall enbart till att kvalificera de arbetsökande till en ny ersättningsperiod i arbetslöshetsförsäkringen. Utbildning utan förhoppning om arbete ger dålig motivation och innebär att den arbetsmarknadspolitiska åtgärden enbart kostar pengar, utan att ge den arbetslöse vare sig arbete eller kompetenshöjning.

Vi menar att arbetslösheten går att bringa ned med hjälp av en klok och samlad politik för tillväxt, kombinerad med en offensiv arbetsmarknadspolitik. Antalet sysselsatta måste ökas under lång tid, inte bara när konjunkturen går upp som för närvarande. För att detta skall kunna ske förutsätts emellertid att man inser arbetslöshetens bakomliggande orsaker, som bl.a. hänger samman med den ekonomiska politiken, strukturuomvandlingen inom det svenska näringslivet och lönebildningen. Arbetslösheten har inte enbart konjunkturrella utan också strukturella orsaker.

En förutsättning för full sysselsättning är att det svenska näringslivets konkurrenskraft upprätthålls gentemot omvärlden. En långsiktig och stabil ekonomisk politik i samspel med en riktigt inriktad arbetsmarknadspolitik är därför nödvändig för att skapa ett gott samhälle där alla får möjlighet att delta i samhällsbyggandet. Hur många arbetsmarknadspolitiska åtgärder som än sätts in kan och skall de aldrig ersätta de arbetstillfällen som med riktiga förutsättningar kan och måste skapas i framför allt den privata sektorn.

Tillväxtpolitiken är sådan att den påverkas av åtgärder på många politikområden. För att stimulera tillväxten i Sverige måste arbetsmarknaden reformeras. I dag är just arbetsmarknadsområdet ett av de mest genomreglerade samhällsområdena. Därför är det välkommet att regeringen åtminstone delvis lyssnat på vår kritik och genomfört vissa förenklingar och sammanslagningar av olika åtgärder. Men floran av arbetsmarknadspolitiska åtgärder är fortfarande för stor. Stela regelsystem kring varje åtgärd har skapat bristande flexibilitet och rentav rigiditet. Denna detaljreglering måste ersättas med mer generella och enkla system.

Det är viktigt att staten nu går vidare med renodlingen av arbetsmarknadspolitiken. Särskilt intresse bör inriktas på den flaskhalsproblematik som har berörts i det föregående. Vi förordar en arbetsmarknadsutbildning som radikalt skiljer sig från vad som gällt under de gångna åren. Arbetsmarknadsutbildningen bör nu styras mot klart definierade arbetsmarknadsbehov och erbjuda en kvalitet som tillmötesgår högt ställda krav både från deltagarna och från de framtida arbetsgivarna.

Vår gemensamma inriktning är att större ansträngningar än i dag bör riktas mot arbetsmarknadens efterfrågesida, dvs. hur man skall underlätta för företag att växa och skapa nya arbetstillfällen. Detta är i hög grad en uppgift för en förbättrad ekonomisk politik samt en skatte- och näringspolitik, men arbetsmarknadspolitiken kan bidra. En politik för att stärka efterfrågan bör utgå från en friare regional användning av arbetsmarknadsmedel för att stödja anställningar och kontakt med den reguljära arbetsmarknaden, i ett partnerskap mellan arbetsmarknadspolitikens regionala institutioner och regionala arbetsgivare, såväl offentliga som privata.

När utvecklingen på arbetsmarknaden vänder uppåt måste fokus ligga på att skapa nya jobb och att ge fler människor tillträde till den reguljära arbetsmarknaden. De volymåtgärder som användes under den djupaste lågkonjunkturen behöver inte längre spela samma roll. Arbetsmarknadspolitiken bör inriktas på att öka kontakten mellan arbetssökande och den reguljära arbetsmarknaden. Åtgärder skall sättas in medvetet i enlighet med en individuell handlingsplan för att öka möjligheterna för den sökande att få ett arbete.

Framför allt måste stor vikt läggas vid att nå de långtidsinskrivna som har svårt att komma i kontakt med arbetsmarknaden. För att bryta rundgången mellan åtgärder och öppen arbetslöshet måste åtgärder kunna sättas in under längre tid. För merparten av de arbetssökande handlar det således om att, givet friare former för användningen av arbetsmarknadspolitiska medel, öka kontakten med den reguljära arbetsmarknaden, medan det för långtidsinskrivna handlar om att finna de åtgärder som krävs för att över huvud taget möjliggöra återinträde på arbetsmarknaden.

Enligt budgetpropositionen förefaller regeringen räkna med en oförändrad, och t.o.m. lätt ökad, andel människor i konjunkturberoende åtgärder för år 2000, samtidigt som anslagen till åtgärderna minskar. Detta förefaller vara mer i linje med en ambition att minska den öppna arbetslösheten för att därigenom uppnå fyraprocentmålet än att verkligen öka sysselsättningen. Det är orimligt att räkna med en så hög andel i arbetsmarknadspolitiska åtgärder, särskilt om sysselsättningen väntas stiga. Regeringen har tydligen inte modet att minska de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna när konjunkturen förbättras.

När sysselsättningen nu stiger är det angeläget att de konjunkturberoende åtgärderna inte i sig kommer att utgöra en flaskhals. Det övergripande målet måste vara att ge fler människor jobb, inte att uppfylla kvantitativa mål. Målformuleringar får nu inte bli till hinder för att fler nya jobb skapas.

För att få en bättre fungerande arbetsmarknad måste olika politiska åtgärder ses över. Det gäller t.ex. arbetslöshetsförsäkringen. Inriktningen bör vara

en reform där betalningsansvaret mera flyttas från skattebetalarna till dem som har jobb.

Vidare måste lönebildningen reformeras så att sysselsättningen skall kunna öka uthålligt.

1999/2000:FiU1
Särskilda yttranden

2. Utrymme för kommunal skattesänkning (mom. 3) (m, kd, c, fp)

Mats Odell (kd), Lennart Hedquist (m), Fredrik Reinfeldt (m), Per Landgren (kd), Anna Åkerhielm (m), Lena Ek (c), Karin Pilsäter (fp) och Gunnar Axén (m) anför:

Vi har reserverat oss mot finansutskottets ställningstagande under moment 3 Utrymme för kommunala skattesänkningar. I detta yttrande redovisar vi bakgrunden till vårt ställningstagande och vår gemensamma syn på den kommunala verksamheten.

Inledning

Kommuner och landsting tar i dag ungefär 90 % av den totala inkomstskatten. Utgifterna motsvarar ca 23 % av BNP. Drygt 1 miljon människor är sysselsatta i kommunsektorn. Kommuner och landsting har i praktiken monopol på vitala delar av det som brukar kallas välfärd. Vad som sker i kommuner och landsting är därför av stor betydelse för den enskilde och för samhällsekonomin.

Det bör råda en rimlig balans mellan stat och kommun. Det kommunala självstyret är en oundgänglig del av den svenska demokratin. Staten har ansvaret för att det i tillräcklig utsträckning råder likhet på det nationella planet och att inte alltför stora skillnader uppstår mellan landets olika delar. Men det är viktigt att staten begränsar sig till att sätta ramar för kommuner enbart i de avseenden där det finns ett nationellt intresse eller där enskilda individers intressen måste skyddas. Det är i allmänhet inte en statlig uppgift att detaljstyra verksamhet på det regionala eller lokala planet. Det finns oroande inslag i regeringens politik i detta avseende under senare tid.

Huvuduppgiften för kommuner och landsting är förutom att svara för den lokala myndighetsutövningen och lokal infrastruktur att se till att det finns god tillgång till tjänster inom vård, skola och omsorg. Dessa uppgifter bör kommunsektorn koncentrera sig på.

Får vi valuta för skatterna?

Försämringen av Sveriges relativa läge vad gäller inkomst eller BNP per person visar sig också i fråga om välfärdstjänster. Enligt de senaste OECD- och Eurostatundersökningarna tycks Sverige i och för sig relativt väl hålla uppe konsumtionsnivån när det gäller de mera genuint kollektiva tjänsterna som försvar, polis- och rättsväsende m.m. Även om statistiken således anger att Sverige har en volym på dessa tjänster som ligger högre än EU:s genom-

snitt torde nog många uppleva brister inom området. Brister i kvalitet och arbetsförutsättningar har blivit uppenbara.

Sverige har en högre offentlig konsumtion per person än flertalet länder i EU. Den större delen av den offentliga konsumtionen är inte kollektiv utan individuella tjänster som vi förbrukar som enskilda individer som utbildning, sjukvård etc. Eftersom dessa är olika organiserade i olika länder har Eurostat och OECD slagit samman individuella tjänster oberoende av vem som finansierar dem. I individuell konsumtion av t.ex. sjukvård ingår såväl den offentligfinansierade vården och enskildas avgifter för utnyttjande av offentlig vård som privat finansierad vård. Om man som i tabell 1 lägger samman privat och offentlig konsumtion till individuell konsumtion finner man att Sverige ligger på den nedre halvan.

Underlaget medger inte någon detaljerad uppdelning men av tabellen framgår att konsumtionsnivån per person är lägre i Sverige än för EU i genomsnitt inom ett av den kommunala sektorns kärnområden, hälso- och sjukvård.

Sverige ligger över EU-genomsnittet vad gäller konsumtion av undervisning. Sverige ligger dock påtagligt lägre än de övriga nordiska länderna. Danmark ligger 63 %, Norge 35 % och Finland 30 % över EU-genomsnittet.

Sammantaget tycks Sverige således inte prestera en nivå på välfärdstjänster som påtagligt höjer oss över EU-nivån trots den högre skattenivån. På flera viktiga områden ligger vi lägre än flertalet EU-länder. Det finns därför anledning att på ett självkritiskt sätt granska hur vi sköter välfärden i Sverige. Vad kan göras bättre, och hur?

Tabell 1. Köpkraftskorrigerad konsumtion per person 1996
Index EU15 = 100

	Individuell konsumtion per person		Hälso- och sjukvård		Ut- bild- ning	Individuell konsumtion per person
Luxemburg	145	Frankrike	143	Danmark	164	145
Danmark	121	Tyskland	119	Portugal	163	121
Tyskland	110	Holland	110	Belgien	137	110
Belgien	109	Belgien	109	Finland	130	109
Österrike	108	Österrike	101	Österrike	123	108
Storbrit.	105	EU15	100	Luxemburg	120	105
Frankrike	102	Italien	95	Irland	112	102
Italien	102	Luxemburg	93	Frankrike	111	102
EU15	100	Storbrit.	87	Sverige	108	100
Holland	99	Irland	86	Italien	103	99
Sverige	97	Danmark	83	Storbrit.	102	97
Finland	90	Finland	82	Holland	102	90
Irland	80	Sverige	78	EU 15	100	80
Spanien	75	Grekland	59	Spanien	83	75
Portugal	74	Spanien	54	Tyskland	79	74
Grekland	72	Portugal	49	Grekland	68	72
Island	125	Island	171	Island	150	125
Norge	106	Norge	89	Norge	135	106

	Individuell konsumtion per person		Hälso- och sjukvård		Ut- bild- ning	Individuell konsumtion per person
Schweiz	119	Schweiz	119	Schweiz	98	119
USA*	152	USA*	165	USA	126	152

* Prel.

Källor: OECD, Eurostat och SCB

Behov och efterfrågan ökar

För många av de tjänster som i Sverige ligger inom den kommunala sektorn ökar behov och efterfrågan i industrivärlden. Andelen sysselsatta har ökat och dessa områdens bidrag till BNP har också vuxit. Det finns flera förklaringar till detta. En är att efterfrågan efter välfärdstjänster ökar när människors inkomster ökar. En annan är att åldersstrukturen påverkar intresset för mer av välfärdstjänster. Enligt FN:s och OECD:s beräkningar kommer antalet personer i pensionsåldrarna att öka med 70 miljoner personer inom OECD-området under de närmaste 25 åren medan antalet i arbetande åldrar bara kommer att öka med 5 miljoner.

Denna förskjutning i ålderssammansättning gäller även Sverige. Men under en period har vi en tidsfrist när kraven på skattefinansierade tjänster som utbildning och vård inte ännu ökar så starkt. Detta ger oss en möjlighet att organisera dessa områden väl innan kraven ökar på nytt.

Enligt beräkningar från HSU 2000 och kommun- och landstingsförbunden kommer kravet på utbildning samt sjukvård och omsorg att öka med 10–15 % under perioden fram till 2010.

Större valfrihet i produktionen

Det finns en bred enighet om att dessa tjänster skall finansieras kollektivt. Detta innebär dock inte nödvändighetsvis att tjänsterna också skall produceras av stat, kommun eller landsting. Det är viktigt att de resurser som avsätts för dessa ändamål används så bra som möjligt, dvs. att användarna får ut så mycket nytta som möjligt av varje använd krona.

De ekonomiska resurser som kommuner och landsting ansvarar för skall användas så att de ger invånarna bästa möjliga utbud av tjänster. Det är ingen självklarhet att detta innebär att verksamheten skall bedrivas av kommunerna själva. Erfarenheten visar att mångfalden och välfärden ökar när möjligheten öppnas för andra än kommunen att producera välfärdstjänster. Välfärd handlar inte om att en viss typ av standardiserade tjänster skall tillhandahållas utan om att den enskildes efterfrågan skall tillgodoses. Man måste kunna skilja mellan myndighetsutövning, som är en uppgift för det offentliga, och produktion av välfärdstjänster.

Demoskop gjorde 1997 en undersökning bland personer som tidigare arbetat i offentlig sektor och sedan bytt till den privata sektorn.

- Inte mindre än 58 % av de tillfrågade upplevde att möjligheterna till vidareutbildning och kompetensutveckling hade förbättrats på den nya arbetsplatsen.
- Så många som 53 % var mycket mer nöjda, och 25 % något mer nöjda, med den nya arbetsgivaren. Endast 6 % var mindre nöjda.
- 71 % tyckte att ledningen på arbetsplatsen fungerade bättre, endast 9 % att den fungerade sämre.

Frågor ställdes också till personer som varit kvar i verksamheter som privatiserats. Omkring 40 % tyckte att arbetssituationen blivit mycket bättre, 18 % att den blivit något bättre och 20 % att det inte var någon skillnad. Endast 16 % upplevde att arbetssituationen försämrats.

Även Kommunal har låtit göra en undersökning där anställda i privata vårdföretag fått uttala sig i en rad frågor och där jämförelser görs med motsvarande offentliganställda.

I samtliga de frågor som tagits upp har de privatanställda en mera positiv bild än de offentliganställda. Det gäller t.ex.:

- möjligheter att hinna med sina arbetsuppgifter
- möjligheter att ta egna initiativ
- möjligheter att påverka sin arbetssituation
- möjligheter till kompetensutveckling
- chefernas kompetens och ledningsförmåga
- chefernas förmåga att lyssna, motivera medarbetare, belöna och ta kritik
- förmåga till nytänkande, öppenhet
- förmågan att se till varje patients behov
- resursutnyttjande
- vårdkvalitet

Det är därför viktigt att man kan använda sig av olika verksamhetsformer. Det bör inte sättas upp hinder för vissa verksamhetsformer, bolag kan vara en lämplig form i vissa sammanhang, kooperativ eller andra former kan vara mera lämpliga i andra sammanhang. Ändamålsenligheten bör vara avgörande.

Så långt möjligt bör användarna ha valfrihet mellan olika verksamhetsformer. Dessa tjänster går inte att jämföra med enhetliga industriprodukter. Det är därför en felsyn om man tror att det bara finns en möjlighet att utföra dem: i kommunal regi. Av samma skäl som försörjningen av dessa tjänster inte kan rationaliseras på samma sätt som industriproduktion bör de inte heller produceras i en enda enhetlig form.

Valet mellan olika producenter av välfärdstjänster bör så långt möjligt överlämnas till den enskilde. Även med en kollektiv finansiering kan valet överlämnas till den enskilde. Ett tydligt exempel är skolområdet där anslaget

kan följa eleven, t.ex. från en kommunal skola till en friskola eller mellan olika kommunala skolor. Denna princip bör kunna användas på flera områden även om den politiska processen att avgöra vem som skall vara kvalificerad att få del av den, t.ex. inom äldre- eller handikappomsorg, kan vara svårare än inom skolområdet. Detta är dock inget skäl mot sådana möjligheter. Det är rimligare att den politiska dagordningen domineras av frågor om vem som skall ha rätt till t.ex. hemtjänst än exakt hur denna tjänst skall produceras.

En viktig fråga är också utvärderingen. Så långt möjligt bör brukarna ha möjlighet att välja producent. Men många gånger måste politikerna ta ställning, t.ex. när det gäller att formulera krav och uppföljningsmetoder vid entreprenadupphandling. De problem med t.ex. privata vårdhem som förekommit har oftast haft att göra med att kommunen i fråga inte gjort förutsättningarna klara för sig och den man anlitat. Kommunerna bör utveckla sin förmåga att i förväg ställa krav och i efterhand kunna utvärdera de tjänster som olika producenter erbjuder.

Tillväxten och den kommunala ekonomin

Det är viktigt att kommunernas egna skatteunderlag växer. Statsbidrag är bara en mindre del av kommunernas intäkter, cirka en femtedel. Det viktigaste för kommunerna är att det råder god tillväxt i ekonomin, då växer den egna skattebasen. Intäkterna ökar utan att skattesatserna behöver höjas. Omfattningen av statsbidragen till kommunerna är relativt sett mindre viktig, det viktigaste är tillväxt i ekonomin. Om det kommunala skatteunderlaget till följd av ökad sysselsättning (och/eller ökade löner) bara växer 1 procentenhet snabbare än annars, kommer kommunsektorns skatteintäkter att vara 10 miljarder kronor större efter tre år. Över längre tidsperioder blir skillnaderna i skatteintäkter mycket stora. Statsbidragen måste öka med 10–15 % för att nå samma effekt som 1 % ökning av skatteunderlaget. Det är också viktigt att tillväxten är regionalt välbalanserad. Då minskar även trycket på det kommunala utjämningsystemet.

Utbildning och vård är de största kunskapsbranscherna i dagens Sverige. För att få till stånd samma dynamiska utveckling inom dessa branscher som inom andra kunskapssektorer måste likriktningen av verksamheten ersättas av mångfald och företagsamhet och utrymme lämnas för enskilda initiativ. Följderna av en mer dynamisk utveckling inom dessa områden blir att elever och patienter får större möjlighet att få just sina behov tillfredsställda, jobben inom sektorerna blir fler och de som arbetar där kommer att få möjlighet till en bättre arbetssituation. Effekten på ekonomin i stort kommer också att bli positiv liksom den blivit av andra avregleringar.

Uppgiften under de kommande åren

Den stora förändring som behövs under de närmaste åren är att portarna öppnas för verksamhet i annan regi än den kommunala. Förutom att det ökar den enskildes valfrihet ökar det också valfriheten för dem som i dag är ofrentligt anställda. De får större möjlighet att välja mellan olika arbetsgivare.

Det är inte minst viktigt för kvinnor som i dag ofta bara har möjlighet att välja en arbetsgivare om de vill arbeta inom t.ex. vård och omsorg. Möjligheter att välja mellan olika arbetsgivare eller möjlighet att själv som egen företagare förverkliga nya idéer ökar välfärden både för dem som är beroende av tjänsterna och för dem som arbetar inom området. Olika privata företagsformer bör vara tillåtna.

Det är ingen kommunal uppgift att driva företag. Det leder till orättvis konkurrens med enskilda privata företag som aldrig kan konkurrera på lika villkor med den som har den kommunala skattekraften bakom sig. De kommunala företagen bör i stort sett säljas, avvecklas eller återgå i förvaltningsform. De intäkter som försäljningarna ger bör användas till att minska den kommunala skuldbördan och därmed minska kommunens ränteutgifter, vilket ger kommunen ett större utrymme att finansiera välfärdstjänster.

Privatisering och avveckling av kommunal verksamhet innebär stora omvandlingsprocesser som måste skötas med stor varsamhet. Det är viktigt att processen leder till fördelar för alla och att konkurrensen blir mer rättvis. Verksamheter som avyttras skall betinga ett bra pris och de sålda verksamheterna skall stärkas genom en privatisering.

3. Miljökonsekvensbeskrivningar i budgetpropositionen (mom. 4) (c)

Lena Ek (c) anför:

Ekologi och ekonomi är nära sammanbundna. De ekologiska förutsättningarna ger grunden till det ekonomiska systemet. Centerpartiet arbetar för en marknadsekonomi vars spelregler formas av hänsyn till miljön, social gemenskap, jämlikhet och rättvisa. Människa, miljö och marknadsekonomi skall vara i samklang.

Centerpartiet arbetar för en hållbar utveckling av samhället. En hållbar utveckling innebär en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov. För att kunna åstadkomma en hållbar utveckling måste både den sociala, ekonomiska och ekologiska dimensionen av samhällsutvecklingen fås att samverka. Det är därför viktigt att inse brister och begränsningar i makroekonomiska analysverktyg som BNP-måttet och komplettera dessa med analysverktyg för de sociala och ekologiska dimensionerna.

Det pågående arbetet med att utveckla miljöräkenskaper, som för svensk del är ett gemensamt projekt mellan Naturvårdsverket, Konjunkturinstitutet och Statistiska centralbyrån, kommer att få stor betydelse för att förstå och lyfta fram samhällsutvecklingens ekologiska dimension. Utvecklingsarbete kring analysverktyg för välfärd och social utveckling behöver ges en större tyngd för att skapa balans mellan samhällsutvecklingens tre dimensioner.

Centerpartiet anser också att steg bör tas för att, vid sidan av miljöräkenskaperna, även utveckla s.k. hälsoräkenskaper. Det skulle öka kunskapen om tillväxtens positiva och negativa effekter på folkhälsan.

4. Försäljning av statliga tillgångar (mom. 20) (c)

1999/2000:FiU1
Särskilda yttranden

Lena Ek (c) anför:

Vi anser att inkomster från utförsäljningar av statlig egendom är av engångskaraktär som lämpar sig utmärkt för att betala av på statsskulden. Om inkomsterna används till att amortera på statsskulden kan statsskuldsräntorna minskas rejält, och därmed kan statens resurser användas till andra områden än räntebetalningar. Utöver detta finns det också en moralisk aspekt i att minska statsskulden. Kommande generationer skall nämligen inte behöva lida för att Sverige tidigare levit över sina tillgångar.

Det finns vidare stora rationaliseringsvinster att göra genom att avveckla Apoteksbolagets monopolställning. Regeringen bör därför återkomma till riksdagen med förslag om konkurrensutsättning och utförsäljning av enskilda apotek. Exempel på andra statliga tillgångar som skulle kunna säljas ut är den mark som finns i det statligt ägda bolaget Sveaskog, Telia, Merita Nordbanken och Vasakronan.

Sammantaget bör utförsäljningarna av statlig egendom öka med 10 miljarder kronor, jämfört med regeringens förslag. Inkomsterna av dessa ökade utförsäljningar bör användas för att betala av på statsskulden.

5. Ekonomiska konsekvensanalyser (mom. 22) (v)

Lars Bäckström och Siv Holma (båda v) anför:

Vänsterpartiet kan ställa sig bakom finansutskottets hemställan i moment 22 vad gäller förslag till riksdagsbeslut med anledning av motion Fi209. Vi vill dock genom detta särskilda yttrande erinra om att riksdagen liksom Riksdagens revisorer och Riksrevisionsverket vid ett flertal tillfällen uttalat sig för och pekat på behovet av ekonomiska konsekvensanalyser i olika former av beslutsunderlag. I ett förslag till riksdagen (1996/97:RR7) föreslog Riksdagens revisorer att regeringen för riksdagen skulle redovisa för vilken typ av beslut regeringen hade för avsikt att fortsättningsvis utarbeta ekonomiska konsekvensanalyser. På detta sätt borde enligt revisorernas mening riksdagens möjligheter att följa upp och utvärdera regeringens arbete underlättas. Detta beslut gav riksdagen som sin mening också regeringen till känna.

Regeringen har nu i Årsredovisning för staten 1998 (skr. 1998/99:150) redovisat sin bedömning i frågan. Enligt regeringens mening är det varken möjligt eller lämpligt att införa en ordning som mer i detalj lägger fast för vilka typer av beslut som ekonomiska konsekvensanalyser skall användas och ange den närmare arten av sådana analyser. Det är enligt regeringen svårt att se att man kan gå längre än att som en allmän riktlinje ange att de ekonomiska konsekvensanalyserna skall användas i de fall de bedöms ha väsentlig betydelse för beslutet i fråga.

Vi har givetvis förståelse för svårigheterna med generella och detaljerade krav på konsekvensanalyser i olika typer av beslutsunderlag. Vi anser också liksom regeringen att man får bedöma behovet av sådana analyser från fall till fall. Men vi anser att det är riksdagen själv som bör avgöra i vilka fall ekonomiska konsekvensanalyser bör ingå i det beslutsunderlag på vilket

riksdagen skall fatta sina beslut. Vi vill i sammanhanget peka på möjligheten att riksdagen preciserar de fall där ekonomiska konsekvensanalyser krävs, t.ex. beträffande infrastruktursatsningar eller vid beslut av en viss beloppsmässig storlek. Sådana krav från riksdagen gentemot regeringen skulle t.ex. kunna tas in i lagen (1996:1059) om statsbudgeten. Vi menar vidare att detta är frågor som bör prövas inom ramen för den utvärdering av budgetprocessen och revisionsfrågor som pågår inom den nyligen tillsatta Riksdagskommittén.

Vad gäller förslaget i motion Fi209 om att riksdagen skulle begära en utredning om införandet av en obligatorisk samhällsekonomisk kalkyl vid nedskärningar inom kommuner, landsting och kommunala bolag så delar vi utskottets bedömning att ett generellt sådant krav bl.a. skulle kunna komma i konflikt med det kommunala självstyret. Vi menar dock att det vore av vikt att riksdagen i lämpligt sammanhang påpekar för kommunföreträdare och regering att det vore av värde att i ökad utsträckning göra samhällsekonomiska kalkyler vid förändringar i kommunala verksamheter. Detta för att utnyttja allmänna resurser på ett optimalt sätt.

1 Förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370)

Härigenom föreskrivs att 50 § kommunalskattelagen (1928:370) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

50 §¹

Den taxerade förvärvsinkomsten minskas med på beskattningsåret belöpande avgift enligt lagen (1994:1744) om allmän pensionsavgift, kommunalt grundavdrag och, såvitt avser skattskyldig som uppburit sjöinkomst som avses i punkt 1 av anvisningarna till 49 §, sjöinkomst-avdrag i nu nämnd ordning. Det som därefter återstår utgör beskattningsbar förvärvsinkomst.

Den taxerade förvärvsinkomsten minskas med *75 procent av* på beskattningsåret belöpande avgift enligt lagen (1994:1744) om allmän pensionsavgift, kommunalt grundavdrag och, såvitt avser skattskyldig som uppburit sjöinkomst som avses i punkt 1 av anvisningarna till 49 §, sjöinkomst-avdrag i nu nämnd ordning. *Avdraget för allmän pensionsavgift skall avrundas uppåt till helt hundratal kronor.* Det som därefter återstår utgör beskattningsbar förvärvsinkomst.

Denna lag träder i kraft den 31 december 1999 och tillämpas första gången vid 2001 års taxering.

¹ Senaste lydelse 1997:951.

Härigenom föreskrivs att 9 och 10 §§ lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 §²

Den taxerade förvärvsinkomsten minskas med på beskattningsåret belöpande avgift enligt lagen (1994:1744) om allmän pensionsavgift, statligt grundavdrag och sjöinkomstavdrag i nu nämnd ordning. Det som därefter återstår utgör beskattningsbar förvärvsinkomst.

Den taxerade förvärvsinkomsten minskas med 75 procent av på beskattningsåret belöpande avgift enligt lagen (1994:1744) om allmän pensionsavgift, statligt grundavdrag och sjöinkomstavdrag i nu nämnd ordning. *Avdraget för allmän pensionsavgift skall avrundas uppåt till helt hundratal kronor.* Det som därefter återstår utgör beskattningsbar förvärvsinkomst.

10 §³

För fysiska personer beräknas statlig inkomstskatt enligt följande.

Skatt på förvärvsinkomst utgör 200 kronor,

20 procent av den del av den beskattningsbara förvärvsinkomsten som överstiger en skiktgräns på 214 900 kronor vid 1999 års taxering, och

fem procent av den del av den beskattningsbara förvärvsinkomsten som överstiger en skiktgräns på 360 000 kronor vid 2000 års taxering.

20 procent av den del av den beskattningsbara förvärvsinkomsten som överstiger en skiktgräns på 232 600 kronor vid 2001 års taxering, och

fem procent av den del av den beskattningsbara förvärvsinkomsten som överstiger en skiktgräns på 374 000 kronor vid 2001 års taxering.

Vid följande taxeringar uppgår skiktgränserna till skiktgränserna för föregående taxeringsår multiplicerade med det jämförelsetal, uttryckt i procent, som anger förhållandet mellan det allmänna prisläget i juni andra året före taxeringsåret och prisläget i juni tredje året före taxeringsåret med tillägg av två procentenheter. Skiktgränserna fastställs av regeringen före utgången av andra året före taxeringsåret och avrundas nedåt till helt hundratal kronor.

Skatt på kapitalinkomst utgör 30 procent av inkomsten av kapital enligt 3 § 14 mom.

För dödsbon beräknas skatten enligt andra–fjärde styckena med följande undantag. Från och med beskattningsåret efter det kalenderår dödsfallet inträffade tas det i andra stycket angivna beloppet 200 kronor ut bara om den beskattningsbara förvärvsinkomsten överstiger ett belopp som motsvarar grundavdrag enligt 48 § 2 mom. kommunalskattelagen (1928:370). Från och

² Senaste lydelse 1997:944.

³ Senaste lydelse 1998:593.

med det fjärde beskattningsåret efter det kalenderår dödsfallet inträffade utgör skatten på förvärvsinkomst 20 procent av den beskattningsbara förvärvsinkomsten. Om den beskattningsbara förvärvsinkomsten överstiger ett belopp motsvarande grundavdrag enligt 48 § 2 mom. kommunalskattelagen tas dessutom 200 kronor ut.

1999/2000:FiU1
Bilaga 1

Denna lag träder i kraft den 1 december 1999 och tillämpas första gången vid 2001 års taxering.

Härigenom föreskrivs att 8 kap. 3 § och 11 kap. 11 § skattebetalningslagen (1997:483) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 kap.

3 §⁴

De allmänna skattetabellerna skall ange skatteavdraget på olika inkomstbe-
lopp, beräknade för en månad eller kortare tid, och grundas på att

1. inkomsten är oförändrad under inkomståret,
2. arbetstagaren endast kommer att taxeras för den inkomst som anges i
tabellen,

3. arbetstagaren inte skall betala
någon annan skatt eller avgift än
kommunal inkomstskatt, statlig
inkomstskatt på förvärvsinkomster,
begravningsavgift enligt begravn-
ningslagen (1990:1144), avgift
enligt lagen (1994:1744) om allmän
pensionsavgift och avgift som avses
i lagen (1999:291) om avgift till
registrerat trossamfund, *och att*

4. arbetstagaren vid inkomst-
taxeringen inte medges något annat
avdrag än avdrag för avgift enligt
lagen om allmän pensionsavgift och
grundavdrag.

3. arbetstagaren inte skall betala
någon annan skatt eller avgift än
kommunal inkomstskatt, statlig
inkomstskatt på förvärvsinkomster,
begravningsavgift enligt begravn-
ningslagen (1990:1144), avgift
enligt lagen (1994:1744) om allmän
pensionsavgift och avgift som avses
i lagen (1999:291) om avgift till
registrerat trossamfund,

4. arbetstagaren vid inkomst-
taxeringen inte medges något annat
avdrag än avdrag för 75% av avgift
enligt lagen om allmän pensions-
avgift och grundavdrag, *och att*

5. *arbetstagaren medges skatte-
reduktion för allmän pensionsavgift
enligt 11 kap. 11 §.*

Skattetabellerna skall ange skatteavdraget med utgångspunkt från att
kommunal inkomstskatt, begravningsavgift enligt begravningslagen och
avgift som avses i lagen om avgift till registrerat trossamfund beräknas efter
en sammanlagd skatte- och avgiftssats i hela krontal.

Av tabellerna skall också framgå skatteavdraget för den som inte är skyl-
dig att betala allmän pensionsavgift.

11 kap.

11 §⁵

Skattereduktion medges en skattskyldig för underskott av kapital enligt 3 §
14 mom. lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt. Skattereduktionen skall
uppgå till 30 % av den del av underskottet som inte överstiger 100 000 kro-
nor och 21 % av resten.

*Skattereduktion medges en skatt-
skyldig för allmän pensionsavgift*

⁴ Senaste lydelse 1999:315.

⁵ Senaste lydelse 1997:1145.

enligt lagen (1994:1744) om allmän pensionsavgift som belöper sig på beskattningsåret. Skattereduktionen skall beräknas till 25 % av avgiften och avrundas nedåt till helt hundra-tal kronor.

Skattskyldig som haft sjöinkomst enligt punkt 1 av anvisningarna till 49 § kommunalskattelagen (1928:370) under ett helt år medges skattereduktion med 9 000 kronor vid anställning på svenskt handelsfartyg som går i närfart och med 14 000 kronor vid anställning på svenskt handelsfartyg som går i fjärrfart. Skattskyldig som haft sjöinkomst under en del av ett år medges skattereduktion med en trehundra- och sextiofemtedel av det belopp som anges i föregående mening för varje dag med sjöinkomst.

Skattereduktion sker i första hand för sjöinkomst *och* därefter för underskott i kapital. Skattereduktion sker endast i fråga om kommunal inkomstskatt, statlig inkomstskatt och statlig fastighetsskatt.

Skattereduktion sker i första hand för sjöinkomst, därefter för *allmän pensionsavgift och sist* för underskott i kapital. Skattereduktion sker endast i fråga om kommunal inkomstskatt, statlig inkomstskatt och statlig fastighetsskatt.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2000 och tillämpas första gången i fråga om preliminär skatt för inkomståret 2000 och slutlig skatt enligt 2001 års taxering.

4 Förslag till lag om skattereduktion på förvärvsinkomster vid 2001 års taxering

1999/2000:FiU1
Bilaga 1

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Skattskyldig fysisk person, som varit bosatt här i landet under hela beskattningsåret, har vid 2001 års taxering rätt till skattereduktion enligt 2 § på skattepliktiga förvärvsinkomster som utgör sådan inkomst av anställning eller sådan inkomst av annat förvärvsarbete som avses i 2 kap. lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension.

Vid beräkning av inkomst av anställning skall avdrag göras för kostnader som arbetstagaren har haft i arbetet i den utsträckning kostnaderna, minskade med erhållen kostnadsersättning, överstiger ettusen kronor.

Vid beräkning av inkomst som avses i första stycket skall inkomst av anställning och inkomst av annat förvärvsarbete var för sig avrundas till närmast lägre hundratal kronor.

2 § Skattereduktionen uppgår till 1 320 kronor när förvärvsinkomsten enligt 1 § uppgår till högst 135 000 kronor. Om inkomsten överstiger 135 000 kronor minskas skattereduktionen med 1,2 procent av den överskjutande inkomsten. Skattereduktionen får inte överstiga ett belopp motsvarande vare sig förvärvsinkomsten enligt 1 § multiplicerad med den kommunala skattesatsen eller den debiterade kommunala inkomstskatten.

3 § Skattskyldig fysisk person, som varit bosatt här i landet endast under en del av beskattningsåret, har rätt till skattereduktion med en tolfedel av den skattereduktion som skulle ha tillgodoförts honom om han varit bosatt i landet under hela beskattningsåret, för varje kalendermånad eller del därav under vilken han varit bosatt här i landet. I övrigt gäller 1 och 2 §§ i tillämpliga delar.

Avlider den skattskyldige under beskattningsåret skall bestämmelserna i 53 § 3 mom. första stycket kommunalskattelagen (1928:370) om taxering av dödsbo tillämpas på motsvarande sätt vid beräkning av skattereduktion.

4 § I fråga om skattereduktion enligt denna lag tillämpas vad som gäller i fråga om sådan skattereduktion som avses i 11 kap. 11 § skattebetalningslagen (1997:483) om inte annat är föreskrivet i denna lag.

Skattereduktion enligt denna lag tillgodoräknas den skattskyldige före annan skattereduktion.

5 § Skattetabellerna skall, förutom vad som framgår av 8 kap. skattebetalningslagen (1997:483), grundas på att den skattskyldige har rätt till skattereduktion enligt denna lag.

6 § Vid beräkning av F-skatt enligt 6 kap. skattebetalningslagen (1997:483) skall om möjligt hänsyn tas till skattereduktion enligt denna lag.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2000.

Härigenom föreskrivs att 4 § kupongskattelagen (1970:624)⁶ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §⁷

Skattskyldighet föreligger för utdelningsberättigad, om denne är fysisk person, som ej är bosatt eller stadigvarande vistas här i riket, dödsbo efter sådan person eller utländsk juridisk person, och utdelningen ej är hänförlig till inkomst av näringsverksamhet som bedrivits från fast driftställe här i riket. Skattskyldighet föreligger dock inte för utdelningsberättigad utländsk juridisk person för den del av utdelningen som enligt punkt 10 andra stycket av anvisningarna till 53 § kommunalskattelagen (1928:370) har beskattats hos delägaren.

För handelsbolag, europeisk ekonomisk intressegruppering, kommanditbolag och rederi föreligger skattskyldighet för den del av utdelningen som ej är hänförlig till inkomst av näringsverksamhet som bedrivits från fast driftställe här i riket och som belöper på delägare eller medlem som ej är bosatt eller stadigvarande vistas här.

Skattskyldighet föreligger slutligen för utdelningsberättigad, som innehar aktie under sådana förhållanden, att annan därigenom obehörigen beredes förmån vid taxering till inkomstskatt eller vinner befrielse från kupongskatt.

Skattskyldighet föreligger icke för person, som avses i 17 § eller 18 § 1 mom. lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt.

Skattskyldighet föreligger inte heller för en juridisk person i en främmande stat som är medlem i Europeiska gemenskapen, om den innehar 25 procent eller mer av andelskapitalet i det utdelande bolaget och uppfyller villkoren i artikel 2 i det av Europeiska gemenskapernas råd den 23 juli 1990 antagna direktivet om en gemensam ordning för beskattning avseende moder- och dotterbolag i olika medlemsstater i direktivets lydelse den 1 januari 1995 (90/435/EEG).

Skattskyldighet föreligger inte heller för utländskt bolag som avses i 16 § 2 mom. andra eller tredje stycket lagen om statlig inkomstskatt för utdelning på aktier och andelar, om det utländska bolaget innehar 25 procent eller mer av andelskapitalet i det utdelande bolaget.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2000 och tillämpas i fråga om utdelning som lämnas efter ikraftträdandet.

⁶ Senaste lydelse av lagens rubrik 1974:996.

⁷ Senaste lydelse 1994:1868.

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1994:1776) om skatt på energi att 2 kap. 1 och 10 §§ och 11 kap. 3 § skall ha följande lydelse.

2 kap.
1 §⁸

Nuvarande lydelse

Energiskatt och koldioxidskatt skall, om inte annat följer av andra stycket, betalas för följande bränslen med angivna belopp:

KN-nr	Slag av bränsle	Skattebelopp		
		Energiskatt	Koldioxidskatt	Summa skatt
1. 2710 00 26, 2710 00 27, 2710 00 29 eller 2710 00 32	Bensin som uppfyller krav för			
	a) miljöklass 2	3 kr 61 öre per liter	86 öre per liter	4 kr 47 öre per liter
	b) miljöklass 3	3 kr 68 öre per liter	86 öre per liter	4 kr 54 öre per liter
2. 2710 00 26, 2710 00 34 eller 2710 00 36	Annan bensin än som avses under 1	4 kr 27 öre per liter	86 öre per liter	5 kr 13 öre per liter
3. 2710 00 51, 2710 00 55, 2710 00 69 eller 2710 00 74 – 2710 00 78	Eldningsolja, dieselbrännolja, fotogen, m.m. som			
	a) har försetts med märkännen eller ger mindre än 85 volym- procent destillat vid 350°C,	743 kr per m ³	1 058 kr per m ³	1 801 kr per m ³
	b) inte har försetts med märkännen och ger minst 85 volymprocent destillat vid 350°C, tillhörig			
	miljöklass 1	1 614 kr per m ³	1 058 kr per m ³	2 672 kr per m ³
	miljöklass 2	1 840 kr per m ³	1 058 kr per m ³	2 898 kr per m ³
	miljöklass 3	2 138 kr per m ³	1 058 kr per m ³	3 196 kr per m ³

⁸ Senaste lydelse 1997:450.

Bilaga 1

KN-nr	Slag av bränsle	Skattebelopp		
		Energiskatt	Koldioxidskatt	Summa skatt
4. ur 2711 12 11– 2711 19 00	Gasol som används för			
	a) drift av motordrivnet fordon, fartyg eller luftfartyg	1 kr 01 öre per liter	56 öre per liter	1 kr 57 öre per liter
	b) annat ändamål än som avses under a	145 kr per 1 000 m ³	1 112 kr per 1 000 m ³	1 257 kr per 1 000 m ³
5. ur 2711 29 00	Metan som används för			
	a) drift av motordrivnet fordon, fartyg eller luftfartyg	1 678 kr per 1 000 m ³	792 kr per 1 000 m ³	2 470 kr per 1 000 m ³
	b) annat ändamål än som avses under a	241 kr per 1 000 m ³	792 kr per 1 000 m ³	1 033 kr per 1 000 m ³
6. 2711 11 00, 2711 21 00	Naturgas som används för			
	a) drift av motordrivnet fordon, fartyg eller luftfartyg	1 678 kr per 1 000 m ³	792 kr per 1 000 m ³	2 470 kr per 1 000 m ³
	b) annat ändamål än som avses under a	241 kr per 1 000 m ³	792 kr per 1 000 m ³	1 033 kr per 1 000 m ³
7. 2701, 2702 eller 2704	Kolbränslen	316 kr per 1 000 kg	920 kr per 1 000 kg	1 236 kr per 1 000 kg
8. 2713 11 00– 2713 12 00	Petroleumkoks	316 kr per 1 000 kg	920 kr per 1 000 kg	1 236 kr per 1 000 kg

Föreslagen lydelse

Energiskatt och koldioxidskatt skall, om inte annat följer av andra stycket, betalas för följande bränslen med angivna belopp:

KN-nr	Slag av bränsle	Skattebelopp		
		Energiskatt	Koldioxidskatt	Summa skatt
1. 2710 00 26, 2710 00 27, 2710 00 29 eller 2710 00 32	Bensin som uppfyller krav för			
	a) miljöklass 2	3 kr 61 öre per liter	86 öre per liter	4 kr 47 öre per liter
	b) miljöklass 3	3 kr 68 öre per liter	86 öre per liter	4 kr 54 öre per liter
2. 2710 00 26, 2710 00 34 eller 2710 00 36	Annan bensin än som avses under 1	4 kr 27 öre per liter	86 öre per liter	5 kr 13 öre per liter

KN-nr	Slag av bränsle	Skattebelopp		
		Energiskatt	Koldioxidskatt	Summa skatt
3. 2710 00 51, 2710 00 55, 2710 00 69 eller 2710 00 74 – 2710 00 78	Eldningsolja, dieselbrännolja, fotogen, m.m. som			
	a) har försetts med märkämnerna eller ger mindre än 85 volympro- cent destillat vid 350°C,	743 kr per m ³	1 058 kr per m ³	1 801 kr per m ³
	b) inte har försetts med märkämnerna och ger minst 85 volymprocent destillat vid 350°C, tillhörig			
	miljöklass 1	1 864 kr per m ³	1 058 kr per m ³	2 922 kr per m ³
	miljöklass 2	2 090 kr per m ³	1 058 kr per m ³	3 148 kr per m ³
	miljöklass 3	2 388 kr per m ³	1 058 kr per m ³	3 446 kr per m ³

KN-nr	Slag av bränsle	Skattebelopp		
		Energiskatt	Koldioxidskatt	Summa skatt
4. ur 2711 12 11– 2711 19 00	Gasol som används för			
	a) drift av motordrivnet fordon, fartyg eller luftfartyg	1 kr 01 öre per liter	56 öre per liter	1 kr 57 öre per liter
	b) annat ändamål än som avses under a	145 kr per 1 000 m ³	1 112 kr per 1 000 m ³	1 257 kr per 1 000 m ³
5. ur 2711 29 00	Metan som används för			
	a) drift av motordrivnet fordon, fartyg eller luftfartyg	1 678 kr per 1 000 m ³	792 kr per 1 000 m ³	2 470 kr per 1 000 m ³
	b) annat ändamål än som avses under a	241 kr per 1 000 m ³	792 kr per 1 000 m ³	1 033 kr per 1 000 m ³
6. 2711 11 00, 2711 21 00	Naturgas som används för			
	a) drift av motordrivnet fordon, fartyg eller luftfartyg	1 678 kr per 1 000 m ³	792 kr per 1 000 m ³	2 470 kr per 1 000 m ³
	b) annat ändamål än som avses under a	241 kr per 1 000 m ³	792 kr per 1 000 m ³	1 033 kr per 1 000 m ³
7. 2701, 2702 eller 2704	Kolbränslen	316 kr per 1 000 kg	920 kr per 1 000 kg	1 236 kr per 1 000 kg
8. 2713 11 00– 2713 12 00	Petroleumkoks	316 kr per 1 000 kg	920 kr per 1 000 kg	1 236 kr per 1 000 kg

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

I fall som avses i 4 kap. 1 § första stycket 7 och andra stycket samt 12 § första stycket 4 och andra stycket tas skatt ut med ett belopp som motsvarar skillnaden mellan de skattebelopp som gäller för bränslets olika användningssätt.

För kalenderåret 1999 och efterföljande kalenderår skall de i första stycket angivna skattebeloppen räknas om enligt 10 §.

För kalenderåret 2001 och efterföljande kalenderår skall de i första stycket angivna skattebeloppen räknas om enligt 10 §.

10 §⁹

För år 1999 och efterföljande kalenderår skall energiskatt och koldioxidskatt betalas med belopp som efter en årlig omräkning motsvarar de i 1 § angivna skattebeloppen multiplicerade med det jämförelse-

För år 2001 och efterföljande kalenderår skall energiskatt och koldioxidskatt betalas med belopp som efter en årlig omräkning motsvarar de i 1 § angivna skattebeloppen multiplicerade med det jämförelse-

⁹ Senaste lydelse 1997:449.

tal, uttryckt i procent, som anger förhållandet mellan det allmänna prisläget i oktober månad året närmast före det år beräkningen avser och prisläget i oktober 1997.

Regeringen fastställer före november månads utgång de omräknade skattebelopp som enligt denna lag skall tas ut för påföljande kalenderår. Beloppen avrundas till hela kronor och ören.

11 kap. 3 §¹⁰

Energiskatten utgör

1. 0 öre per kilowattimme för elektrisk kraft som förbrukas i industriell verksamhet i tillverkningsprocessen eller vid yrkesmässig växthusodling,

2. 9,6 öre per kilowattimme för annan elektrisk kraft än som avses under 1 och som förbrukas i kommuner som anges i 4 §,

3. 12,9 öre per kilowattimme för elektrisk kraft som förbrukas för el-, gas-, värme- eller vattenförsörjning i andra kommuner än de som anges i 4 §, och

4. 15,2 öre per kilowattimme för elektrisk kraft som förbrukas i övriga fall.

För elektrisk kraft som under tiden den 1 november–den 31 mars förbrukas i elektriska pannor som ingår i en elpanneanläggning vars installerade effekt överstiger 2 megawatt, utgör dock energiskatten

1. 11,9 öre per kilowattimme vid förbrukning i kommuner som anges i 4 § för annat ändamål än industriell verksamhet i tillverkningsprocessen eller yrkesmässig växt-
husodling, och

2. 15,2 öre per kilowattimme vid förbrukning för el-, gas-, värme- eller vattenförsörjning i andra kommuner än de som anges i 4 §.

För kalenderåret 1999 och efterföljande kalenderår skall de i första och andra styckena angivna skattebeloppen räknas om på det sätt som i fråga om skatt på bränslen anges i 2 kap. 10 §. Belopp som anges i

tal, uttryckt i procent, som anger förhållandet mellan det allmänna prisläget i oktober månad året närmast före det år beräkningen avser och prisläget i oktober 1999.

Energiskatten utgör

1. 0 öre per kilowattimme för elektrisk kraft som förbrukas i industriell verksamhet i tillverkningsprocessen eller vid yrkesmässig växthusodling,

2. 10,6 öre per kilowattimme för annan elektrisk kraft än som avses under 1 och som förbrukas i kommuner som anges i 4 §,

3. 13,9 öre per kilowattimme för elektrisk kraft som förbrukas för el-, gas-, värme- eller vattenförsörjning i andra kommuner än de som anges i 4 §, och

4. 16,2 öre per kilowattimme för elektrisk kraft som förbrukas i övriga fall.

För elektrisk kraft som under tiden den 1 november–den 31 mars förbrukas i elektriska pannor som ingår i en elpanneanläggning vars installerade effekt överstiger 2 megawatt, utgör dock energiskatten

1. 12,9 öre per kilowattimme vid förbrukning i kommuner som anges i 4 § för annat ändamål än industriell verksamhet i tillverkningsprocessen eller yrkesmässig växt-
husodling, och

2. 16,2 öre per kilowattimme vid förbrukning för el-, gas-, värme- eller vattenförsörjning i andra kommuner än de som anges i 4 §.

För kalenderåret 2001 och efterföljande kalenderår skall de i första och andra styckena angivna skattebeloppen räknas om på det sätt som i fråga om skatt på bränslen anges i 2 kap. 10 §. Belopp som anges i

¹⁰ Senaste lydelse 1998:289.

tiondels ören skall dock avrundas
till hela tiondels ören.

tiondels ören skall dock avrundas
till hela tiondels ören.

1999/2000:FiU1
Bilaga 1

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2000. Äldre föreskrifter gäller fortfarande i fråga om förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

7 Förslag till lag om ändring i lagen (1983:1104) om särskild skatt på elektrisk kraft från kärnkraftverk

1999/2000:FiU1
Bilaga 1

Härigenom föreskrivs att 5 § lagen (1983:1104) om särskild skatt på elektrisk kraft från kärnkraftverk skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §¹¹

Skatten tas ut med 2,2 öre per kilowattimme.

Skatten tas ut med 2,7 öre per kilowattimme.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2000. Äldre föreskrifter gäller fortfarande i fråga om förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

¹¹ Senaste lydelse 1996:1222.

Härigenom föreskrivs att 14 a § fordonsskattelagen (1988:327) och punkten C i bilaga 1 till nämnda lag skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***14 a §¹²**

För en personbil, en buss med en skattevikt av högst 3 500 kilogram eller en lastbil med en skattevikt av högst 3 500 kilogram, som uppfyller kraven för miljöklass 1, 1 E eller 1 H enligt 2 a § bilavgaslagen (1986:1386), tas fordonsskatt inte ut under de fem första åren från det fordonet blir skattepliktigt första gången.

För en personbil, en buss med en skattevikt av högst 3 500 kilogram eller en lastbil med en skattevikt av högst 3 500 kilogram, som uppfyller kraven för miljöklass 1 E eller 1 H enligt 2 a § bilavgaslagen (1986:1386), tas fordonsskatt inte ut under de fem första åren från det fordonet blir skattepliktigt första gången.

*Nuvarande lydelse***Bilaga 1 till fordonsskattelagen (1988:327)¹³****Fordonsskatt**

Fordonsslåg	Skattevikt, kilogram	Skatt, kronor		
		grundbelopp	tilläggsbelopp för varje helt hundratal kilo- gram över den lägsta vikten i klassen	
C Bussar				
1 Bussar som inte kan drivas med dieselolja	0-	1 600	390	0
	1 601-	3 000	430	40
	3 001-		984	0
2 Bussar som kan drivas med dieselolja	0-	1 600	720	0
	1 601-	3 000	775	55
	3 001-		1 545	0

D Lastbilar

¹² Senaste lydelse 1999:692.

¹³ Senaste lydelse 1997:1138.

Bilaga 1 till fordonsskattelagen (1988:327)**Fordonsskatt**

Fordonsslag	Skattevikt, kilogram	Skatt, kronor		
		grundbelopp	tilläggsbelopp för varje helt hundratal kilo- gram över den lägsta vikten i klassen	
C Bussar				
1 Bussar som inte kan drivas med dieselolja	0- 1 601- 3 001-	1 600 3 000	390 430 984	0 40 0
2 Bussar som kan drivas med dieselolja				
2.1 Bussar med en högsta skatte- vikt av 3 500 kilogram som kan drivas med dieselolja	0- 1 601- 3 001-	1 600 3 000 3 500	720 775 1 545	0 55 0
2.2 Bussar med en skattevikt överstigande 3 500 kilogram som kan drivas med dieselolja				
2.2.1 med två hjulaxlar	3 501- 6 001- 10 001- 13 001- 16 001-	6 000 10 000 13 000 16 000	2 510 3 089 4 037 6 303 14 893	21 24 76 289 460
2.2.2 med tre hjulaxlar	3 501- 6 001- 13 001- 18 001- 19 001- 20 001- 22 001- 23 001- 24 001-	6 000 13 000 18 000 19 000 20 000 22 000 23 000 24 000	2 315 2 819 4 169 12 397 13 492 15 583 21 382 22 675 25 701	20 19 165 109 209 290 132 302 240
2.2.3 med fyra eller flera hjulax- lar	3 501- 6 001- 13 001- 24 001-	6 000 13 000 24 000	2 315 2 819 4 169 15 185	20 19 100 147
D Lastbilar				

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2000.

2. I fråga om personbil, buss med en skattevikt av högst 3 500 kilogram eller lastbil med en skattevikt av högst 3 500 kilogram, som uppfyller kraven för miljöklass 1 enligt bilaga 4 till bilavgasförordningen (1991:1481) i dess lydelse före den 15 juli 1999, gäller 14 a § i sin äldre lydelse. Detta gäller dock endast om ett sådant fordon blivit skattepliktigt före den 1 januari 2000.

Härigenom föreskrivs att 3 och 4 §§ lagen (1993:1538) om periodiseringsfonder skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §¹⁴

För juridisk person får avdrag för avsättning till periodiseringsfond uppgå till högst 20 procent av inkomsten för beskattningsåret före avdraget. Vad som sagts nu gäller dock ej dödsbo.

I fråga om fysisk person och dödsbo får avdraget uppgå till högst 25 procent av ett positivt belopp som motsvarar inkomsten eller underskottet av förvärvskällan enligt lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt före avdrag för avsättning till periodiseringsfond med följande justeringar.

Som tillkommande poster räknas avdrag för egenavgifter enligt punkt 19 av anvisningarna till 23 § kommunalskattelagen (1928:370), avdrag för premie för pensionsförsäkring och inbetalning på pensionssparkonto enligt punkt 21 av anvisningarna till 23 § kommunalskattelagen samt beräknad särskild löneskatt enligt lagen (1991:687) om särskild löneskatt på pensionskostnader avseende dessa poster och avdrag på grund av ökning av expensionsmedel enligt 2 § lagen (1993:1537) om expensionsmedel.

Som avgående poster räknas sjukpenning och liknande ersättningar, återfört avdrag för egenavgifter enligt punkterna 11 och 13 av anvisningarna till 22 § kommunalskattelagen och intäkt på grund av minskning av expensionsmedel enligt 2 § lagen om expensionsmedel.

4 §¹⁵

Avdrag för avsättning till periodiseringsfond återförs till beskattning senast *femte* beskattningsåret efter det beskattningsår för vilket avdrag medgetts.

Avdrag för avsättning till periodiseringsfond återförs till beskattning senast *sjätte* beskattningsåret efter det beskattningsår för vilket avdrag medgetts.

Denna lag träder i kraft den 31 december 1999. Bestämmelserna i 3 § tillämpas första gången vid 2002 års taxering. Bestämmelserna i 4 § tillämpas första gången vid 2000 års taxering.

¹⁴ Senaste lydelse 1998:594.

¹⁵ Senaste lydelse 1994:785.

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 1 §, 3 kap. 1 § och 4 kap. 3 § lagen (1981:691) om socialavgifter¹⁶ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

1 §¹⁷

En arbetsgivare skall på det avgiftsunderlag som anges i 3–5 §§ för varje år betala

1. sjukförsäkringsavgift med 7,50 procent,	1. sjukförsäkringsavgift med 8,50 procent,
2. efterlevandepensionsavgift med 1,70 procent,	
3. ålderspensionsavgift med 6,40 procent,	3. ålderspensionsavgift med 10,21 procent,
4. föräldraförsäkringsavgift med 2,20 procent,	
5. arbetsskadeavgift med 1,38 procent,	
6. arbetsmarknadsavgift med 5,84 procent.	

Arbetsgivare som avses i 1 kap. 2 § andra stycket skall dock beträffande ersättning som avses i 2 kap. 11 eller 12 § lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension betala endast ålderspensionsavgift.

3 kap.

1 §¹⁸

En försäkrad som avses i 1 kap. 2 § skall på det avgiftsunderlag som anges i 3–5 §§ för varje år betala

1. sjukförsäkringsavgift med 8,23 procent,	1. sjukförsäkringsavgift med 9,23 procent,
2. efterlevandepensionsavgift med 1,70 procent,	
3. ålderspensionsavgift med 6,40 procent,	3. ålderspensionsavgift med 10,21 procent,
4. föräldraförsäkringsavgift med 2,20 procent,	
5. arbetsskadeavgift med 1,38 procent,	
6. arbetsmarknadsavgift med 3,30 procent.	

4 kap.

3 §¹⁹

Fördelningen av influtna ålderspensionsavgifter skall göras enligt följande. Den andel som beräknas utgöra avgifter för inkomster som överstiger 8,06 förhöjda prisbasbelopp enligt 1 kap. 6 § lagen

Fördelningen av influtna ålderspensionsavgifter skall göras enligt följande. Den andel som beräknas utgöra avgifter för inkomster som överstiger 8,07 förhöjda prisbasbelopp enligt 1 kap. 6 § lagen

¹⁶ Lagen omtryckt 1989:633.

¹⁷ Senaste lydelse 1998:679.

¹⁸ Senaste lydelse 1998:679.

¹⁹ Senaste lydelse 1998:679.

(1962:381) om allmän försäkring förs till staten. Den andel som beräknas motsvara pensionsrätt för premiepension för samma år förs till Riksgäldskontoret för tillfällig förvaltning. Återstoden förs till Allmänna pensionsfonden med vars tillgångar kostnaderna för försäkringen för inkomstpension och tilläggs pension enligt lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension och tilläggs pension i form av ålderspension enligt lagen om allmän försäkring skall täckas.

(1962:381) om allmän försäkring förs till staten. Den andel som beräknas motsvara pensionsrätt för premiepension för samma år förs till Riksgäldskontoret för tillfällig förvaltning. Återstoden förs till Allmänna pensionsfonden med vars tillgångar kostnaderna för försäkringen för inkomstpension och tilläggs pension enligt lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension och tilläggs pension i form av ålderspension enligt lagen om allmän försäkring skall täckas.

Regeringen skall för varje år fastställa de andelar som anges i första stycket efter förslag från Riksförsäkringsverket. Skillnaden mellan beräknade belopp och de belopp som slutligt framräknas för det aktuella året skall regleras vid en kommande överföring.

Medel som regleras gentemot staten skall beräknas med sådan ränta som anges i 19 kap. 3 § skattebetalningslagen (1997:483) och medel som regleras gentemot Riksgäldskontoret med sådan avkastning som anges i 8 kap. 1 § första stycket lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2000.

2. De nya bestämmelserna i 2 kap. 1 § tillämpas i fråga om avgiftspliktig ersättning som betalas ut från och med den 1 januari 2000.

3. De nya bestämmelserna i 3 kap. 1 § tillämpas på inkomster som uppbärs från och med den 1 januari 2000. Omfattar beskattningsåret tid såväl före som efter utgången av år 1999 skall, om den försäkrade inte visar annat, så stor del av beskattningsårets inkomst anses hänförlig till tiden efter utgången av år 1999 som svarar mot förhållandet mellan den del av beskattningsåret som infaller under denna tid och hela beskattningsåret.

Härigenom föreskrivs att 2 och 3 §§ lagen (1994:1744) om allmän pensionsavgift²⁰ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §²¹

Den som uppbär sådan inkomst som avses i 3 § skall på avgiftsunderlaget för varje år betala allmän pensionsavgift med 6,95 procent.

Den som uppbär sådan inkomst som avses i 3 § skall på avgiftsunderlaget för varje år betala allmän pensionsavgift med 7 procent.

3 §²²

Avgiften beräknas dels på sådan inkomst av anställning som avses i 2 kap. lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension, dels på sådan inkomst av annat förvärvsarbete som avses i 2 kap. nämnda lag om den enskilde är skattskyldig för inkomsten enligt kommunalskattelagen (1928:370). Inkomst av anställning och inkomst av annat förvärvsarbete skall därvid var för sig avrundas till närmast lägre hundratal kronor.

Vid beräkning av inkomst av anställning skall avdrag göras för kostnader som arbetstagaren har haft i arbetet i den utsträckning kostnaderna, minskade med erhållen kostnadsersättning, överstiger ettusen kronor.

Vid beräkning av avgiften bortses från inkomst av anställning och inkomst av annat förvärvsarbete till den del summan av inkomsterna överstiger 8,06 gånger det förhöjda prisbasbeloppet som anges i 1 kap. 6 § lagen (1962:381) om allmän försäkring. Därvid skall i första hand bortses från inkomst av annat förvärvsarbete.

Vid beräkning av avgiften bortses från inkomst av anställning och inkomst av annat förvärvsarbete till den del summan av inkomsterna överstiger 8,07 gånger det förhöjda prisbasbeloppet som anges i 1 kap. 6 § lagen (1962:381) om allmän försäkring. Därvid skall i första hand bortses från inkomst av annat förvärvsarbete.

Avgiften avrundas till närmast hela hundratal kronor. Avgift som slutar på 50 kronor avrundas till närmast lägre hundratal kronor.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2000 och tillämpas första gången vid 2001 års taxering.

2. De nya bestämmelserna tillämpas på inkomst som uppbärs från och med den 1 januari 2000.

3. Omfattar beskattningsåret tid såväl före som efter utgången av år 1999 skall, om den skattskyldige inte visar annat, så stor del av beskattningsårets inkomst anses hänförlig till tiden efter utgången av år 1999 som svarar mot förhållandet mellan den del av beskattningsåret som infaller under denna tid och hela beskattningsåret.

²⁰ Senaste lydelse av lagens rubrik 1997:936.

²¹ Senaste lydelse 1998:680.

²² Senaste lydelse 1998:680.

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (1994:1920) om allmän löneavgift skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §²³

Allmän löneavgift tas ut med 8,04 procent av underlaget och tillfaller staten.

Allmän löneavgift tas ut med 3,09 procent av underlaget och tillfaller staten.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2000.
 2. De nya bestämmelserna tillämpas på lön eller annan ersättning enligt 1 § som betalas ut från och med den 1 januari 2000.
 3. De nya bestämmelserna tillämpas också på inkomst enligt 2 § som upp-
bärs från och med den 1 januari 2000. Omfattar beskattningsåret tid såväl
före som efter utgången av år 1999 skall, om den avgiftsskyldige inte visar
annat, så stor del av beskattningsårets inkomst anses hänförlig till tiden efter
utgången av år 1999 som svarar mot förhållandet mellan den del av beskatt-
ningsåret som infaller under denna tid och hela beskattningsåret.

²³ Senaste lydelse 1998:700.

Härigenom föreskrivs att 1 och 2 §§ lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster²⁴ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §²⁵

Särskild löneskatt skall för varje år betalas till staten med 18,09 procent på lön eller annan ersättning till arbetstagare som vid årets ingång är 65 år eller äldre och i övrigt med 24,26 procent på

1. ersättning som utfaller enligt kollektivavtalsgrundad avgångsbidragförsäkring som tecknas av arbetsgivare till förmån för arbetstagare,

2. avgångsersättning som annorledes än på grund av kollektivavtalsgrundad avgångsbidragförsäkring utbetalas av staten, kommun eller kommunalförbund som arbetsgivare eller av Svenska Kommunförbundet, Landstingsförbundet, Svenska kyrkans församlings- och pastoratsförbund, det för kommunerna och landstingen gemensamma organet för administration av personalpension eller Sjukvårdens och socialvårdens planerings- och rationaliseringsinstitut, under förutsättning att arbetsgivaren tillämpar kommunalt pensionsavtal eller av annan arbetsgivare, under förutsättning att arbetsgivaren tillämpar kommunalt pensionsavtal och att borgen eller liknande garanti tecknats av kommun, kommunalförbund, Svenska Kommunförbundet, Landstingsförbundet eller Svenska kyrkans församlings- och pastoratsförbund,

3. avgångsersättning som omfattas av s.k. trygghetsavtal,

4. ersättning som utges enligt gruppsjukförsäkring som åtnjuts enligt grunder som fastställts i kollektivavtal mellan arbetsmarknadens huvudorganisationer till den del ersättningen utgör komplement till förtidspension eller till sjukbidrag,

5. ersättning som utges på grund av ansvarighetsförsäkring som åtnjuts enligt grunder som fastställts i kollektivavtal mellan arbetsmarknadens huvud-

Särskild löneskatt skall för varje år betalas till staten med 16,16 procent på lön eller annan ersättning till arbetstagare som vid årets ingång är 65 år eller äldre och i övrigt med 24,26 procent på

2. avgångsersättning som annorledes än på grund av kollektivavtalsgrundad avgångsbidragförsäkring utbetalas av staten, kommun eller kommunalförbund som arbetsgivare eller av Svenska Kommunförbundet, Landstingsförbundet, det för kommunerna och landstingen gemensamma organet för administration av personalpension eller Sjukvårdens och socialvårdens planerings- och rationaliseringsinstitut, under förutsättning att arbetsgivaren tillämpar kommunalt pensionsavtal eller av annan arbetsgivare, under förutsättning att arbetsgivaren tillämpar kommunalt pensionsavtal och att borgen eller liknande garanti tecknats av kommun, kommunalförbund, Svenska Kommunförbundet eller Landstingsförbundet,

²⁴ Senaste lydelse av lagens rubrik 1991:688.

²⁵ Senaste lydelse 1998:685.

organisationer till den del ersättningen utges i form av engångsbelopp som inte utgör kompensation för mistad inkomst,

6. bidrag som en arbetsgivare lämnar till en sådan vinstandelsstiftelse som avses i 3 kap. 2 § andra stycket lagen (1962:381) om allmän försäkring eller en annan juridisk person med motsvarande ändamål med undantag för bidrag som lämnas till en pensions- eller personalstiftelse enligt lagen (1967:531) om tryggnad av pensionsutfästelse m.m.

Skattskyldig är den som utgett sådan ersättning eller sådant bidrag som avses i första stycket. I fråga om sådan för mottagaren skattepliktig intäkt i form av rabatt, bonus eller annan förmån, som ges ut på grund av kundtrohet eller liknande, skall den som slutligt har stått för de kostnader som ligger till grund för förmånen anses som skattskyldig enligt denna lag, om inte denne är den som är skattskyldig till inkomstskatt för förmånen. I fråga om sådan för mottagaren skattepliktig intäkt av tjänst i form av en förmån eller ersättning som getts ut eller anses utgiven av fysisk person som är bosatt utomlands eller av utländsk juridisk person, skall den hos vilken mottagaren är anställd i Sverige anses som skattskyldig enligt denna lag, om förmånen eller ersättningen kan anses ha sin grund i anställningen i Sverige och det inte finns något anställningsförhållande mellan utgivaren av förmånen eller ersättningen och mottagaren.

Vid bestämmande av skatteunderlaget tillämpas bestämmelserna i 2 kap. 3–5 §§ lagen (1981:691) om socialavgifter med undantag av 4 § första stycket 13 och 5 § andra stycket första meningen.

Vid bestämmande av skatteunderlaget enligt första stycket 5 skall bortses från ersättning för arbetsskada som inträffat före utgången av juni 1993 om ersättningen avser tid därefter samt från ersättning för arbetsskada som inträffat före utgången av år 1992 om skadan anmäls till allmän försäkringskassa efter utgången av juni 1993. Detta gäller dock endast ersättning som för en och samme arbetstagare beräknas på lönedelar som inte överstiger sju och en halv gånger prisbasbeloppet enligt 1 kap. 6 § lagen om allmän försäkring.

2 §²⁶

En enskild person eller ett dödsbo skall för varje år till staten betala särskild löneskatt med 24,26 procent på inkomst enligt kommunalskattelagen (1928:370) av annan näringsverksamhet här i landet än sådan aktiv näringsverksamhet som avses i 2 kap. 6 § lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension (passiv näringsverksamhet) samt på ersättning som utges enligt sådan avtalsgruppsjukförsäkring som avses i punkt 12 av anvisningarna till 22 § kommunalskattelagen eller enligt sådan trygghetsförsäkring som avses i nämnda anvisningspunkt till den del ersättningen utges i form av engångsbelopp som inte

En enskild person eller ett dödsbo skall för varje år till staten betala särskild löneskatt med 24,26 procent på inkomst enligt kommunalskattelagen (1928:370) av annan näringsverksamhet här i landet än sådan aktiv näringsverksamhet som avses i 2 kap. 6 § lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension (passiv näringsverksamhet) samt på ersättning som utges enligt sådan avtalsgruppsjukförsäkring som avses i punkt 12 av anvisningarna till 22 § kommunalskattelagen eller enligt sådan trygghetsförsäkring som avses i nämnda anvisningspunkt till den del ersättningen utges i form av engångsbelopp som inte

²⁶ Senaste lydelse 1998:685.

utgör kompensation för mistad inkomst. Om en skattskyldig före årets början har fyllt 65 år eller inte har fyllt 65 år men under hela året uppburit hel ålderspension skall särskild löneskatt betalas med 18,09 procent eller, om en skattskyldig avlidit under året, med 24,26 procent på inkomst som avses i 3 kap. 4 § andra stycket lagen (1981:691) om socialavgifter. Bedömningen om näringsverksamhet är aktiv eller passiv görs för en förvärvskälla enligt kommunalskattelagen.

Vid beräkning av skatteunderlaget gäller i tillämpliga delar bestämmelserna i 3 kap. 5 § lagen om socialavgifter.

Skatt betalas inte då skatteunderlaget understiger 1 000 kronor.

utgör kompensation för mistad inkomst. Om en skattskyldig före årets början har fyllt 65 år eller inte har fyllt 65 år men under hela året uppburit hel ålderspension skall särskild löneskatt betalas med 16,16 procent eller, om en skattskyldig avlidit under året, med 24,26 procent på inkomst som avses i 3 kap. 4 § andra stycket lagen (1981:691) om socialavgifter. Bedömningen om näringsverksamhet är aktiv eller passiv görs för en förvärvskälla enligt kommunalskattelagen.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2000.
 2. De nya bestämmelserna i 1 § tillämpas på avgångsersättning, lön eller annan ersättning som betalas ut från och med den 1 januari 2000.
 3. De nya bestämmelserna i 2 § tillämpas på inkomst som uppbärs från och med den 1 januari 2000. Omfattar beskattningsåret tid såväl före som efter utgången av år 1999 skall, om den skattskyldige inte visar annat, så stor del av beskattningsårets inkomst anses hänförlig till tiden efter utgången av år 1999 som svarar mot förhållandet mellan den del av beskattningsåret som infaller under denna tid och hela beskattningsåret.
 4. För lön eller annan ersättning till arbetstagare som är födda 1937 eller tidigare tillämpas 1 § i dess lydelse enligt lag (1998:340) om ändring i lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster.
 5. För skattskyldiga som är födda 1937 eller tidigare tillämpas 2 § i dess lydelse enligt lag (1997:940) om ändring i lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster.

Härigenom föreskrivs att 2 och 4 §§ lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

Avgiften utgör 6,40 procent av ersättning i form av

Avgiften utgör 10,21 procent av ersättning i form av

1. sjukpenning och rehabiliteringspenning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring samt sjukpenning enligt lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring eller motsvarande ersättning som utgetts enligt annan författning eller på grund av regeringens förordnande, i den utsträckning ersättningen trätt i stället för en försäkrads inkomst av anställning enligt 2 kap. 3 § lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension eller inkomst av annat förvärsarbete enligt 2 kap. 6 § första stycket 1–3 nämnda lag,

2. föräldrapenningförmåner enligt lagen om allmän försäkring,

3. ersättning enligt lagen (1988:1465) om ersättning och ledighet för närstående vård,

4. ersättning som en allmän försäkringskassa utgett enligt 20 § lagen (1991:1047) om sjuklön,

5. livränta enligt 4 kap. lagen om arbetsskadeförsäkring eller motsvarande livränta som bestäms med tillämpning av den lagen,

6. delpension enligt lagen (1979:84) om delpensionsförsäkring,

7. vårdbidrag enligt 9 kap. 4 och 4 a §§ lagen om allmän försäkring, i den utsträckning bidraget inte är ersättning för merkostnader,

8. dagpenning från arbetslöshetskassa,

9. statsbidrag till arbetslösa som tillskott till deras försörjning när de startar egen näringsverksamhet,

10. utbildningsbidrag i form av dagpenning under arbetsmarknadsutbildning och yrkesinriktad rehabilitering samt ersättning vid generationsväxling,

11. utbildningsbidrag för doktorander,

12. korttidsstudiestöd och vuxenstudiebidrag enligt studiestödslagen (1973:349),

13. vuxenstudiebidrag enligt lagen (1983:1030) om särskilt vuxenstudiestöd för arbetslösa samt särskilt utbildningsbidrag,

14. timersättning vid vuxenutbildning för utvecklingsstörda (sär vux) och ersättning till deltagare i teckenspråksutbildning för vissa föräldrar (TUFF),

15. dagpenning till totalförsvarspiktiga som tjänstgör enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarspikt och till andra som får dagpenning enligt de grunder som gäller för totalförsvarspiktiga, samt

16. bidrag från Sveriges författarfond och Konstnärsnämnden i den utsträckning som regeringen så föreskriver.

4 §

Vid beräkning av avgift på ersättning enligt 2 § skall det bortses från en försäkrads inkomster som överstiger 8,06 förhöjda prisbasbelopp

Vid beräkning av avgift på ersättning enligt 2 § skall det bortses från en försäkrads inkomster som överstiger 8,07 förhöjda prisbasbelopp

enligt 1 kap. 6 § lagen (1962:381)
om allmän försäkring i följande
ordning:

enligt 1 kap. 6 § lagen (1962:381)
om allmän försäkring i följande
ordning:

1999/2000:FiU1
Bilaga 1

1. ersättningar enligt 2 § 1 som utgör inkomst av annat förvärvsarbete,
2. annan inkomst av annat förvärvsarbete,
3. ersättningar enligt 2 § som utgör inkomst av anställning,
4. annan inkomst av anställning.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2000.

15 Förslag till lag om underlag för fastighetsskatt i vissa fall
vid 2001 års taxering

1999/2000:FiU1
Bilaga 1

Härigenom föreskrivs följande.

Vid beräkning av fastighetsskatt vid 2001 års taxering för värderingsenhet som avses i 3 § första stycket b lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt skall, i stället för det taxeringsvärde som avses i nämnda punkt, som underlag för skatten vara det närmast föregående beskattningsårets taxeringsvärde för värderingsenheten om det är lägre. Gäller olika värden för skilda delar av ett beskattningsår skall jämförelsen göras utifrån det genomsnittliga taxeringsvärdet under beskattningsåret.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2000.

16 Förslag till lag om ändring i lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt

1999/2000:FiU1
Bilaga 1

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1984:1052) om statlig fastighets- skatt att punkt 5 av övergångsbestämmelserna till lagen (1998:526) om änd- ring i lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5. I stället för det procenttal som föreskrivs i 3 § första stycket b skall procenttalet vid 2001 års taxering utgöra 1,3.

5²⁷. I stället för det procenttal som föreskrivs i 3 § första stycket b skall procenttalet vid 2001 års taxering utgöra 1,2. *På bostadsdelen för fastighet som utgör hyreshusenhet och som har värdeår 1989 eller 1990 skall endast halv fastighets- skatt utgå vid 2001 års taxering. Om fastighetsskatt skall beräknas enligt olika grunder för skilda delar av fastigheten skall 3 § femte stycket tillämpas.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2000.

²⁷ Senaste lydelse 1999:636.

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Vid 2002 års taxering skall för fysiska personer den del av den statliga inkomstskatten på förvärvsinkomst som enligt 10 § lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt anges till ett fast belopp om 200 kronor i stället utgöra en kommunal inkomstskatt. Vid tillämpning av lagen (1997:324) om begränsning av skatt skall denna skatt dock anses utgöra statlig inkomstskatt.

2 § Av den sammanlagda inkomstskatten enligt 1 § skall 66,5 procent utgöra skatt till kommuner och 33,5 procent skatt till landsting. Därvid skall en kommun som inte ingår i ett landsting behandlas som om den även utgjorde ett landsting.

En preliminär utbetalning av den sammanlagda inkomstskatten skall göras av skattemyndigheten i januari 2001 i samband med slutavräkningen av 1999 års kommunalskattemedel. Detta belopp skall fastställas av regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer. Utbetalning skall ske till kommunerna respektive landstingen med ett enhetligt belopp per invånare den 1 november 2000.

En slutavräkning av inkomstskatten skall ske när den årliga taxeringen år 2002 har avslutats. Därvid skall de bestämmelser tillämpas som gäller slutavräkning av kommunalskattemedel enligt 4 § femte stycket lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m.

3 § Skattemyndighetens beslut enligt 2 § får överklagas hos regeringen.

Denna lag träder i kraft den 31 december 1999.

Sammanfattning.....	1
Förslag till rambeslut	1
Konjunkturen och den ekonomiska politiken.....	1
Budgetpolitiken.....	2
Beräkningen av statens inkomster och skatteförslagen.....	3
Ekonomisk styrning och statlig redovisning	4
Inledning.....	5
Regeringens lagförslag.....	7
Lagrådets yttrande.....	7
Yttranden från andra utskott	8
Utfrågningar.....	8
Propositionernas förslag, m.m.	8
Budgetpropositionen för 2000	8
Proposition 1998/99:124 i viss del.....	10
Regeringens skrivelse 1998/99:150	10
Motionsyrkandena	11
Motioner väckta under allmänna motionstiden 1999	11
Budgetpropositionen.....	24
Motionerna och inriktningen av den ekonomiska politiken.....	29
Moderata samlingspartiets partimotion.....	29
Kristdemokraternas partimotion	33
Centerpartiets partimotion.....	36
Folkpartiet liberalernas partimotion.....	39
UTSKOTTET	43
1. Den ekonomiska politiken	43
1.1 Den internationella ekonomiska utvecklingen	43
1.1.1 Högre tillväxt i världsekonomin	43
1.1.2 Utvecklingen i Förenta staterna.....	44
1.1.3 Utvecklingen i Japan och övriga Asien	45
1.1.4 Utvecklingen i EU och Norden	46
1.1.5 Utvecklingen i Ryssland och Östersjöområdet (exklusive EU).....	47
1.1.6 Osäkerheter i den internationella bedömningen	48
1.2 Den ekonomiska utvecklingen i Sverige	48
1.2.1 Den svenska konjunkturen åren 1999 och 2000 och utsikterna fram till år 2002	48
1.2.2 Prognosförutsättningar och nyckeltal	51
1.2.3 Försörjningsbalansen.....	53
1.2.4 Den svenska exporten.....	55
1.2.5 Arbetsmarknaden	56
1.2.6 Omläggningen av nationalräkenskaperna.....	58
1.2.7 Ny information efter att prognosen lämnats	59
1.2.8 Finansutskottets syn på budgetpropositionens och partimotionernas konjunkturbedömningar	62

1.3 Finansutskottets förslag till inriktning av den allmänna ekonomiska politiken	64
1.4 Det europeiska valutasamarbetet.....	81
1.5 Övriga ekonomisk-politiska motionsyrkanden	84
1.5.1 Utrymme för kommunal skattesänkning	84
1.5.2 Miljökonsekvensbeskrivningar i budgetpropositionen	85
1.5.3 Vidgat perspektiv på ekonomisk politik	87
1.5.4 Global skatt på valutamarknaderna	88
1.5.5 Konsekvensanalyser i ett genusperspektiv	89
2 Budgetpolitikens inriktning och utgiftstak för staten.....	91
2.1 Utformningen av utskottets förslag till rambeslut.....	91
2.2 Budgetutvecklingen	92
2.3 Mål för budgetpolitiken	94
2.4 Buffertfonder för reglering av variationer i socialförsäkringens utgifter.....	99
2.5 Budgetpolitikens inriktning.....	100
2.5.1 Trepartiöverenskommelse om budgetpolitiken	100
2.5.2 De politiska alternativen.....	101
2.5.3 Finansutskottets sammanfattande bedömning av budgetförslagen	113
2.6 Utgiftstak för staten och den offentliga sektorn	127
2.6.1 Utgiftstak för staten.....	127
2.6.2 Utgiftstak för den offentliga sektorn	128
2.7 Fördelning av utgifter på utgiftsområden budgetåret 2000	129
2.8 Redovisning av statsbudgetens inkomster för 2000	132
2.9 Anslagsbehållningar.....	133
2.10 Myndigheternas in- och utlåning i Riksgäldskontoret.....	134
2.11 Budgetens sammansättning i stort.....	134
3 Inkomster	136
3.1 Skattepolitikens inriktning	136
3.2 Fysiska personers inkomstskatter.....	146
3.2.1 Inkomstskatten för år 2000.....	148
3.2.2 Det fasta beloppet vid beskattningen av förvärvsinkomster	149
3.2.3 Resor till och från arbetet	150
3.2.4 Pensionärernas särskilda grundavdrag.....	151
3.2.5 Pensionssparande	152
3.2.6 Kompetensutveckling m.m.....	153
3.2.7 Skatt på hushållsnära tjänster	154
3.2.8 Reavinstbeskattning av fastigheter	156
3.3 Juridiska personers inkomstskatter	158
3.3.1 Beskattning av bolagsinkomster.....	158
3.3.2 Utvidgade reserveringsmöjligheter	159
3.3.3 Befrielse från kupongskatt vid näringsbetingat innehav.....	160
3.3.4 Yrkesfiske	161
3.3.5 Beskattning av royaltyinkomster	162
3.4 Social- och arbetsgivaravgifter	163
3.4.1 Förändrade avgiftsnivåer för socialavgifter m.m.....	163

3.4.2 Särskild löneskatt på vinstandelar	166
3.5 Skatt på egendom	167
3.5.1 Underlaget för fastighetsskatt vid 2001 års taxering	168
3.5.2 Fastighetsskatt m.m. för bostäder år 2000	169
3.5.3 Fastighetsskatten i attraktiva områden	171
3.5.4 Förmögenhetsskatten	172
3.6 Skatt på varor och tjänster	173
3.6.1 Mervärdesskatt på barnböcker	174
3.6.2 Inbetalning av mervärdesskatt	175
3.6.3 Mervärdesskatt på dagstidningar	175
3.6.4 Industrins och jordbrukets energibeskattnings	176
3.6.5 Skatteväxling	177
3.6.6 Cement- och kalkindustrins energibeskattnings	179
3.6.7 Fordonsskatt för tunga bussar	180
3.6.8 Lättnad i beskattningen av miljövänliga bilar	181
3.6.9 Miljöskatt på inrikesflyg	182
3.7 Inkomster av statens verksamhet	182
3.7.1 Förslag beträffande beräkningen av inkomster från statens verksamhet	183
3.8 Beräkning av statsbudgetens inkomster	183
3.9 Lagförslagen	191
4 Utgifter	193
4.1 Fördelning av utgifter på utgiftsområden år 2000	193
4.1.1 Utgiftsområde 1 Rikets styrelse	193
4.1.2 Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning ..	194
4.1.3 Utgiftsområde 3 Skatteförvaltning och uppbörd	195
4.1.4 Utgiftsområde 4 Rättsväsendet	197
4.1.5 Utgiftsområde 5 Utrikesförvaltning och internationell samverkan	199
4.1.6 Utgiftsområde 6 Totalförsvaret	201
4.1.7 Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd	202
4.1.8 Utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar	204
4.1.9 Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	206
4.1.10 Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	208
4.1.11 Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	210
4.1.12 Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	212
4.1.13 Utgiftsområde 13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet....	214
4.1.14 Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv	216
4.1.15 Utgiftsområde 15 Studiestöd	219
4.1.16 Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning....	220
4.1.17 Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	221
4.1.18 Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande	223
4.1.19 Utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling	225
4.1.20 Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård	226

4.1.21 Utgiftsområde 21 Energi	228
4.1.22 Utgiftsområde 22 Kommunikationer.....	229
4.1.23 Utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar	231
4.1.24 Utgiftsområde 24 Näringsliv	232
4.1.25 Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner.....	234
4.1.26 Utgiftsområde 26 Statsskuldsräntor m.m.	237
4.1.27 Utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska gemenskapen.....	239
4.1.28 Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten.....	239
4.2 Preliminär fördelning av utgifterna på utgiftsområden för åren 2001 och 2002.....	240
4.3 Bemyndigande om upplåning	242
4.4 Finansiering av investeringar och rörelsekapital.....	243
4.4.1 Lån för myndigheternas investeringar i anläggningstillgångar för förvaltningsändamål	243
4.4.2 Myndigheternas räntekontokrediter.....	243
4.4.3 Sjunde AP-fondstyrelsens lån och räntekontokredit.....	244
4.5 Bemyndigande för ramanslag	244
5 Ekonomisk styrning och statlig redovisning	246
5.1 Årsredovisning för staten 1998	246
5.2 Statsförvaltningens utveckling.....	249
5.3 Statlig avgiftsfinansiering	250
6 Övriga frågor	251
6.1 Försäljning av statliga tillgångar.....	251
6.2 Statliga projektbidrag	251
6.3 Ekonomiska konsekvensanalyser.....	252
Hemställan	254
Appendix 1 till hemställan (mom. 10c och 10p) Fördelning av statsbudgetens utgifter på utgiftsområden resp. beräkning av statsbudgetens inkomster för budgetåret 2000	263
Appendix 2 till hemställan (mom. q) Vissa av utskottet avstyrkta motionsyrkanden.....	277
Reservationer.....	285
1. Allmänna riktlinjer för den ekonomiska politiken (mom. 1) (m, kd, fp).....	285
2. Allmänna riktlinjer för den ekonomiska politiken (mom. 1) (c) ...	303
3. Det europeiska valutasamarbetet (mom. 2) (m)	306
4. Det europeiska valutasamarbetet (mom. 2) (v)	307
5. Det europeiska valutasamarbetet (mom. 2) (c)	308
6. Det europeiska valutasamarbetet (mom. 2) (fp).....	308
7. Det europeiska valutasamarbetet (mom. 2) (mp)	309
8. Utrymme för kommunal skattesänkning (mom. 3) (m).....	310
9. Utrymme för kommunal skattesänkning (mom. 3) (fp)	311
10. Utrymme för kommunal skattesänkning (mom. 3, motiveringen) (kd, c)	311
11. Miljökonsekvensbeskrivningar i budgetpropositionen (mom. 4) (v, mp).....	311

12. Miljökonsekvensbeskrivningar i budgetpropositionen (mom. 4, motiveringen) (m)	313
13. Vidgat perspektiv på ekonomisk politik (mom. 5) (v, mp)	313
14. Vidgat perspektiv på ekonomisk politik (mom. 5, motiveringen) (fp).....	314
15. Global skatt på valutamarknaderna (mom. 6) (v, mp).....	315
16. Konsekvensanalyser i ett genusperspektiv (mom. 7) (v).....	316
17. Konsekvensanalyser i ett genusperspektiv (mom. 7, motiveringen) (kd, c, fp, mp)	316
18. Konsekvensanalyser i ett genusperspektiv (mom. 7, motiveringen) (m)	317
19. Mål för budgetpolitiken (mom. 8) (m)	317
20. Buffertfonder för reglering av variationer i socialförsäkringens utgifter (mom. 9) (v)	318
21. Budgetförslagen för år 2000 (mom. 10) (m)	320
22. Budgetförslagen för år 2000 (mom. 10) (kd)	329
23. Budgetförslagen för år 2000 (mom. 10) (c)	337
24. Budgetförslagen för år 2000 (mom. 10) (fp).....	345
25. Preliminär fördelning av utgifterna på utgiftsområden för åren 2001 och 2002 (mom. 11) (m)	353
26. Preliminär fördelning av utgifterna på utgiftsområden för åren 2001 och 2002 (mom. 11) (kd)	354
27. Preliminär fördelning av utgifterna på utgiftsområden för åren 2001 och 2002 (mom. 11) (c).....	355
28. Preliminär fördelning av utgifterna på utgiftsområden för åren 2001 och 2002 (mom. 11) (fp).....	355
29. Bemyndigande om upplåning (mom. 12) (m).....	356
30. Statsförvaltningens utveckling (mom. 18) (c).....	357
31. Försäljning av statliga tillgångar (mom. 20) (m, kd, fp)	357
32. Statliga projektbidrag (mom. 21) (fp)	358
Särskilda yttranden	359
1. Allmänna riktlinjer för den ekonomiska politiken (mom. 1) (m, kd, c, fp).....	359
2. Utrymme för kommunal skattesänkning (mom. 3) (m, kd, c, fp)..	373
3. Miljökonsekvensbeskrivningar i budgetpropositionen (mom. 4) (c).....	378
4. Försäljning av statliga tillgångar (mom. 20) (c).....	379
5. Ekonomiska konsekvensanalyser (mom. 22) (v)	379
<i>Bilaga 1</i>	
Regeringens lagförslag	381
1 Förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen	381
(1928:370).....	381
2 Förslag till lag om ändring i lagen (1947:576) om statlig	382
inkomstskatt.....	382
3 Förslag till lag om ändring i skattebetalningslagen.....	384
(1997:483).....	384

4 Förslag till lag om skattereduktion på förvärvsinkomster vid 2001 års taxering	386
5 Förslag till lag om ändring i kupongskattelagen (1970:624)	387
6 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi	388
7 Förslag till lag om ändring i lagen (1983:1104) om särskild skatt på elektrisk kraft från kärnkraftverk	394
8 Förslag till lag om ändring i fordonsskattelagen (1988:327)	395
9 Förslag till lag om ändring i lagen (1993:1538) om periodiseringsfonder	398
10 Förslag till lag om ändring i lagen (1981:691) om socialavgifter	399
11 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1744) om allmän pensionsavgift	401
12 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1920) om allmän löneavgift	402
13 Förslag till lag om ändring i lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster	403
14 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift	406
15 Förslag till lag om underlag för fastighetsskatt i vissa fall vid 2001 års taxering	408
16 Förslag till lag om ändring i lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt	409
17 Förslag till lag om beräkning av viss inkomstskatt på förvärvsinkomster vid 2002 års taxering, m.m.	410

Bilaga 2

Lagrådets yttrande	411
--------------------	-----

Del 2 av betänkandet

Till utskottet inkomna yttranden (bilagorna 3–14) samt protokoll från offentlig utfrågning (bilaga 15) återfinns i del 2 av betänkandet.

1. BNP-tillväxt, inflation och arbetslöshet	44
2. Bidrag till BNP-tillväxten	50
3. Prognosförutsättningar 1999–2002	52
4. Nyckeltal 1999–2002	53
5. Försörjningsbalansen 1999–2002.....	54
6. Bidrag till exporttillväxten	55
7. Nyckeltal för arbetsmarknaden	57
8. Den branschfördelade sysselsättningen.....	58
9. Statsbudgetens underliggande saldo efter överföring till hushållen samt efter justering för större engångseffekter 1998– 2002	94
10. Finansiellt sparande i den offentliga sektorn 1999–2002.....	97
11. Regeringens förslag till skattesänkningar 2000–2002.....	102
12. Den offentliga sektorns finansiella sparande 2000–2002 i regeringens budgetalternativ	103
13. Lånebehov enligt regeringens budgetförslag 1999–2002.....	103
14. Utgiftstak för staten 2000–2002 enligt regeringens budgetförslag	104
15. Finansiella effekter av Moderata samlingspartiets budgetförslag 2000–2002.....	106
16. Moderata samlingspartiets förslag till utgiftstak för staten 2000–2002	106
17. Moderata samlingspartiets förslag till utgiftstak för den offentliga sektorn 2000–2002	106
18. Finansiella effekter av Kristdemokraternas budgetförslag 2000–2002	108
19. Kristdemokraternas förslag till utgiftstak för staten 2000–2002	108
20. Centerpartiets förslag till utgiftstak för staten 2000–2002	110
21. Finansiella effekter av Folkpartiet liberalernas budgetförslag 2000	112
22. Folkpartiet liberalernas förslag till utgiftstak 2000–2002	
23. Förslag till nytt utgiftstak för staten inklusive ålderspensionssystemet 2000–2002	113
24. Regeringens förslag till beräkning av utgiftstaket för den offentliga sektorn 2000–2002	128
25. Regeringens och oppositionspartiernas förslag till utgiftsramar för 2000.....	130
26. Centerpartiets förslag till omfördelning mellan utgiftsområdena 13, 14 och 15 i budgetförslaget för 2000.....	132
27. Regeringens och oppositionspartiernas förslag till beräkning av statsbudgetens samlade inkomster för 2000	133
28. Utskottets förslag till statsbudget för budgetåret 2000.....	135
29. Offentliga sektorns skatter, periodiserad redovisning och redovisning enligt nationalräkenskaperna, samt statsbudgetens inkomster	184
30. Statsbudgetens inkomster.....	185

31. Budgeteffekter av åtgärder på skatteområdet i och i anslutning till BP 2000. Bruttoeffekter, kassamässiga effekter för staten och offentliga sektorn år 2000–2002 samt varaktiga effekter för offentlig sektor.....	186
32. Inkomstberäkningar enligt respektive partis budgetförslag.....	187

Diagram

1. Hushållens och företagens framtidstro i euroområdet.....	46
2. Arbetslösheten i euroområdet, Norden och OECD.....	47
3. De svenska hushållens och företagens framtidstro	49
4. Andelar av svensk export.....	56
5. Sysselsättningen 1995–augusti 1999	56
6. P/E-tal i Förenta staterna under 1900-talet	63
7. Regeringens och oppositionspartiernas förslag till utgiftstak för staten 2000–2002.....	114

Omslag

Bruttonationalproduktens utveckling under 1900-talet (Källa SCB)